This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

B 1,086,454

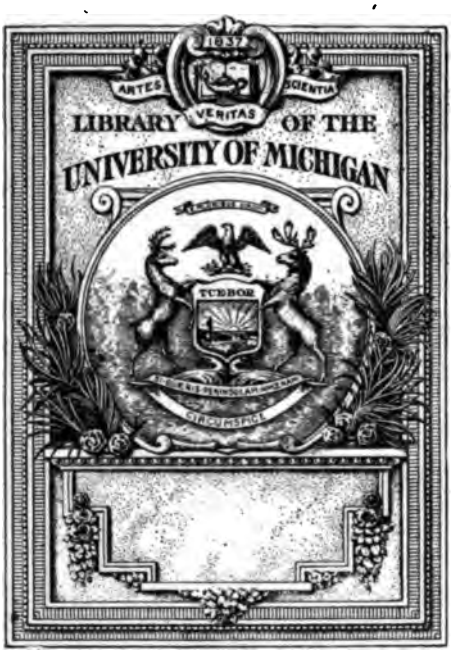
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

DJ
3
.H67

WERKEN,

UITGEGEVEN DOOR HET

HISTORISCH GENOOTSCHAP,

GEVESTIGD

TE UTRECHT.

NIEUWE REEKS.

Nº. 54.

DE

REGISTERS EN REKENINGEN

VAN

HET BISDOM UTRECHT.

1325—1336.

UITGEGEVEN

DOOR

Mr. S. MULLER Fz.

Deel II.

WERKEN VAN HET HISTORISCH GENOOTSCHAP,
GEVESTIGD TE UTRECHT.

NIEUWE SERIE N°. 54.

's GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1891.

INLEIDING.

Terwijl ik mij nederzet om eene inleiding voor de door mij uitgegevene registers en rekeningen van het bisdom Utrecht te schrijven, treft mij de groote omvang dier taak. Veel is er te zeggen, om het bij uitstek slecht overzienbare materiaal toe te lichten en bruikbaar te maken, en dit gebruik kan licht verspreiden over onderwerpen, die behooren tot zéér verschillende onderdeelen der geschiedenis. Ik moet mij dus noodzakelijk beperken, te meer daar het werk reeds zoo buitengewoon lang onder handen is: alleen het onmisbare wensch ik hier te geven. Ieder der gepubliceerde bronnen zal ik afzonderlijk bespreken: ik zal den aard van ieder van haar in het licht trachten te stellen en eenige mededeelingen doen over de handschriften en de wijze van uitgave daarvan.

I. Schuldregister van den klerk Hubert van Budel.

Voor alles dient de persoon van den samensteller van dit register besproken te worden: de klerk Hubert van Budel. Vraagt men mij het bewijs, dat inderdaad Hubert van Budel de samensteller van het register is, dan kan ik dit leveren door te verwijzen naar de Nos. 173, 297, 301, 303 en 309 van het schuldregister, waar telkens gesproken wordt van „ego Hubertus", terwijl het blijkt, dat die Hubertus behoorde tot het

367031

gevolg van den bisschop en namens hem gelden ontving, uitgaf en verrekende. In tal van andere stukken van het register (N°. 66, 68, 71, 112, 115, 179, 193, 203, 213, 238, 245, 247, p. 472) komt verder zekere Hubertus voor als „notarius", ook wel (N°. 242) als „scriver" of (N°. 108, 114, 211) „clericus", zonder twijfel dezelfde, dien de bisschop (N°. 253, 273, 292) „clericus noster" noemt, terwijl hij een andermaal (N°. 112, 219) „notarius domini episcopi Trajectensis" heet [1]). De gevolgtrekking schijnt dus niet gewaagd, dat deze klerk van den bisschop de schrijver van ons bisschoppelijk register is. Den vollen naam van dezen „Hubertus notarius" deelt ons verder N°. 82 mede [2]), waar dezelfde persoon als „infrascriptus" (onderteekenaar van het stuk) vermeld wordt onder den naam van „Hubertus de Bûdel, clericus Leodiensis dyocesis, publicus auctoritate apostolica notarius". En deze openbare notaris [3]) Hubert van Budel komt weder onder geheel dezelfde namen voor in N°. 80, 86 en 111 van ons register. Twijfelen wij nog, of inderdaad deze Hubert van Budel dezelfde is, die zich „ego Hubertus" noemt, dan wordt alle twijfel weggenomen door de akten N°. 61 en 150, die geheel niets met de bisschoppelijke kanselarij te maken hebben en alleen

1) Is er eenig onderscheid tusschen de titels clericus, notarius en scriptor? In N°. 179 ontmoeten wij Sanderus et Alfardus clerici naast Hubertus notarius, — in N°. 219 Willelmus scriptor naast Hubertus notarius. Ik heb er een oogenblik aan gedacht, dat de persoon, die in casu als schrijver optrad, notarius kon heeten; doch in N°. 213 ontmoeten wij drie notarii, — in N°. 309 een „clericus scriptor".

2) Ook N°. 273: „Hubertus de Budel, clericus noster," — en p. 498.

3) Eenmaal (N°. 114) heet hij „magister Hubertus" (p. 127), doch slechts in vereeniging met Hugo Wstinc en Pieter Man, die dien titel steeds voeren; op p. 125 mist hij dan ook in tegenstelling met hen dezen titel.

belang hebben voor den daarin genoemden „Hubertus de Bûdel, clericus domini episcopi Trajectensis", zoodat alleen deze ze in het bisschoppelijk register pro memorie kan aangeteekend hebben.

Wij kennen door de opgenoemde stukken reeds de positie van den samensteller van ons register, wiens naam tot heden geheel onbekend was. Andere plaatsen in de hierbij uitgegevene stukken, aangevuld door een paar elders gedane gelukkige vondsten, stellen ons in staat de hoofdmomenten zijner carrière vast te stellen. Hij was, zooais wij zagen, uit het bisdom Luik afkomstig, gewis uit het Noord-Brabantsche dorp Budel [1]) bij Eindhoven. Denkelijk was hij met bisschop Jan uit zijne vaderstad Diest medegekomen en bij hem als klerk in dienst getreden. Wij zien hem in 1327 en 1330 perkament en zegelwas [2]) koopen (N°. 87, 319), die hij voor de kanselarij noodig had, en later, in 1336 (p. 508) vinden wij hem gevestigd in eene eigene kamer in het bisschoppelijk paleis. Nog altijd was hij dus werkzaam in de bisschoppelijke kanselarij, doch blijkbaar in een hoogeren rang. En geen wonder! want zijne positie was ondertusschen belangrijk verbeterd. Reeds in 1327 had hij van zijnen meester het pastoraat van Bolsward gekregen (N°. 150), maar hij had daar geen succes: zijne parochianen weigerden den vreemdeling te ontvangen en dreigden

---

1) Budel of Buul. Reeds in het necrologium van den Dom teekende de kennelijke hand van den vicaris ten Dom Wouter Brock (einde der 16e eeuw) bij zijnen naam aan: „Budel nunc Buel". — In eene Utrechtsche oorkonde van 1370 Juli 11 wordt vermeld „Johannes dictus Budel, presbyter, perpetuus vicarius in ecclesia S. Petri Trajectensis." (Regesten v. St. Pieter. N°. 448.)

2) Vgl. N°. 121: „Item virgulsario" (voor het liniëeren der vellen perkament?)

zelfs met geweld, zoodat hij het raadzaam achtte afstand van het beneficie te doen, voor het geval dat hij een ander zou verkrijgen (N°. 61, vgl. N°. 79). Of dit spoedig gelukte, blijkt niet; doch in 1333 vinden wij hem terug als pastoor van Axel (p. 410, 491). Ook ditmaal evenals te Bolsward was het slechts een personaatschap, dat hij verkreeg, zoodat hij zijne post aan het bisschoppelijk hof kon blijven bekleeden, terwijl een ander in zijne plaats als pastoor („rector") fungeerde. Maar Hubert van Budel had toch ondertusschen de vereischte wijdingen genomen, om bij voorkomende gelegenheid zelf als zielzorger op te treden: sedert 1332 (p. 486) heet hij niet meer „clericus" maar „presbyter", en ontvangt zijn naam dienovereenkomstig het deftige praedicaat „dominus" (p. 360, 491) of „heer" (p. 410). Inderdaad gelukte het hem een werkelijk pastoraat te verkrijgen en wel een der beste van het geheele bisdom: in 1337 (Augustus 21) trad „dominus Hubertus de Budel, rector Civilis ecclesie Trajectensis" op als een der voornaamste stichters van het kapittel te Amersfoort [1]). Pastoor der Utrechtsche Buurkerk en een vermogend man, die eene belangrijke gift kon schenken aan eene nieuwe geestelijke stichting! De gift, bestemd voor twee prebenden in het kapittel, bestond in eene rente van 3 pond zwarte Tournoysen (losbaar met 32 pond) uit eene hofstede met steenen huis te Amersfoort, waarbij hij later bij testament nog voegde 40 pond zwarte Tournoysen, benevens een bijbel en een passionaal [2]). Voordat het zoover kwam, was hij intusschen nog hooger gestegen: het necrologium

1) Van Bemmel, Beschr. v. Amersfoort. I p. 68.

2) Formulierboek der 14e eeuw in het kapittel-archief van Oudmunster (Invent. N°. 5) fol. XXXIIII vs. (Naar het schijnt, is in de akte voor de vermelding der rente van 3 pond nog iets uitgelaten.)

van den Dom vermeldt op XI Kal. Julii: „obiit Hubertus de Boedel presbiter, concanonicus noster". Zoo had hij als kanunnik ten Dom plaatsgenomen onder de hoogste geestelijken van het bisdom. Voor zijne memorie vermaakte hij aan het kapittel eene rente van 4 pond 15 schellingen, te betalen door den abt van St. Paulus [1]). Wanneer zijn overlijden plaats had, is niet te bepalen.

Wij kennen thans den samensteller van ons register; de aard van het stuk moet nu nog bepaald worden. Vooraf is het noodig, van het handschrift eene beschrijving te geven. Het is een dik deeltje, in perkament genaaid en met een lederen band als sluiting omwonden; het formaat is smal en klein, zooals voor officiëele registers zelden, voor notitieboekjes dikwijls gebruikt werd. Het handschrift werd voor eenige jaren door mij ontdekt in het Utrechtsche stadsarchief en is sedert door ruiling aan de rijksarchieven in Utrecht overgegaan. De inhoud van het boekje biedt zeldzaam vele en groote bezwaren voor den uitgever. Twee derden van het deel bestaan uit het allerzachtste wollige katoen-papier, dat te vinden is; de knellende, door een knoop geslotene lederen band heeft de halfvergane bladen op en in elkander geperst, zoodat ze, in het midden soms bijna geheel verteerd, aan elkaar kleven en slechts met de uiterste behoedzaamheid kunnen losgemaakt worden. Alleen het papier van het laatste derde gedeelte is van beter gehalte en goed bewaard. — Het schrift, doorgaans van dezelfde hand [2]) (hoewel

1) Necrolog. v. d. Dom ad XI Kal. Julii: „in cujus memoriam dantur 4 ℔ 15 s., pro quibus recipit minor camerarius ab abbate S. Pauli fl. 2-18 st. - 9 alb." — Rekening Kl. kamer v. d. Dom 1389 ad Juni: „Item de memoria Huberti Boedel, Henr. de Mierlaer et Mach. Nielman 7 ℔."

2) De derde afdeeling is grootendeels geschreven door eene hand,

op enkele plaatsen stukken van verschillende andere handen voorkomen), is duidelijk genoeg. Maar de schrijver heeft gebruik gemaakt van tallooze verkortingen (véél meer dan de gewoonte dier dagen is) en herhaaldelijk min of meer vaste formulieren door de beginletters der woorden aangeduid. De lezing wordt door een en ander soms vrij lastig, hoewel de tekst doorgaans zuiver is. — De verschillende stukken zijn oorspronkelijk blijkbaar in zekere orde opgeschreven; naast de chronologische orde is een spoor van systematische orde soms merkbaar. Maar die orde is verstoord door tallooze groote en kleine invoegselen, zoowel officiëele akten als nietige promemoriën, die overal, waar een plaatsje was, later tusschen den oorspronkelijken tekst werden ingedrongen, — soms zelfs daar, waar *geene* plaats was, zoodat aan den voet van tal van bladzijden allerlei vreemde teekens voorkomen, die verwijzen naar eenige bladzijden verder of vroeger, waar het vervolg der door plaatsgebrek afgebrokene aanteekening een onderkomen heeft moeten vinden. De verschillende akten en stukken zijn gedeeltelijk behoorlijk afgescheiden en van een hoofd voorzien; doch niet minder dikwijls komt het voor, dat elke aanduiding ontbreekt, waar de eene aanteekening eindigt, de andere begint. Op twee plaatsen van het boek eindelijk komen seriën aanteekeningen voor, die het onderste boven staan, zoodat dezen blijkbaar geschreven zijn, nadat het boek omgekeerd was; deze seriën, die op zekere punten natuurlijk den hoofdinhoud van het boek ontmoeten en soms dwars daardoor op aanvankelijk opengelatene witte bladen

die schijnt te verschillen van de doorgaans in de twee eerste afdeelingen voorkomende. Ik schrijf dit verschil echter toe aan het hardere papier der laatste afdeeling.

voortloopen, vormen dus afzonderlijke afdeelingen van het register. Een zeer groot deel der akten is doorgehaald, ten bewijze, dat de daarin behandelde zaak was afgedaan, zoodat de akte haar praktisch belang verloren had. Op enkele plaatsen zijn beschreven bladen (blijkbaar met opzet) uit het boek gesneden.

Het is noodig, de orde, waarin de stukken in het handschrift voorkomen, wat nader te beschrijven. Het register begint met N°. 104 (1326) en loopt vrij geregeld door tot en met N°. 157 (1327) [1]). Dan volgt N°. 1 (1325) tot N°. 68 (1326—1328) [2]) met drie bladen wit papier achter N°. 62. Bij N°. 68 ontmoet de serie eene andere, die het onderste boven ingeschreven is en die men dus van achteren beginnende moet lezen; het zijn de nommers 69—92 (1326—1327) [3]), terwijl deze serie vervolgd wordt met N°. 93—95 (1327, 1329), eveneens omgekeerd (doch met andere hand) geschreven op ledige bladen der serie N°. 1—68. De N°s. 96—102 (1325, 1328, 1327) eindelijk vormen eene verwarde massa, die, geheel door elkander en gedeeltelijk het onderste boven, achter de laatstgenoemde serie volgt. (N°. 103 dd. 1330 staat op het perkamenten schutblad van het deel.) Met N°. 158, dat op deze nota's volgt, begint de boven aangeduide afdeeling quaterns steviger papier, duidelijk afgescheiden van de rest van het handschrift. N°. 158 en 159 zijn later

1) N°. 117 en 118 en N°. 154 zijn het onderste boven in het register geschreven, dus later ingevoegd, evenals blijkbaar N°. 130 en 131. N°s. 125-129 en N°. 155 en 156 zijn van andere hand dan de rest van het handschrift.

2) N°. 21 werd later tusschengevoegd. Achter N°. 54 volgen enkele losse nota's (p. 51 Noot 1).

3) De N°s. 85, 89—91 zijn met andere hand geschreven dan de rest van het handschrift.

ingevoegd, doch met N°. 160 begint eene nieuwe serie, doorloopende (met $2^1/_2$ blad in blanco na N°. 254) tot N°. 285 (1328—1330) [1]). Deze serie wordt gesloten door $11^1/_2$ bladen wit papier, waarna eene laatste serie aanvangt, die, beginnende geheel aan het einde van het handschrift met N°. 286 [2]), weder het onderste boven geschreven is en doorloopt tot N°. 320 toe (1328—1330).

Overziet men deze eenigszins ingewikkelde beschrijving, dan blijkt het dadelijk, dat drie groote groepen te onderscheiden zijn. I. N°. 104—157, loopende over 1326—1327. II. N°. 1—68, loopende over 1325—1326. III. N°. 160—285, loopende over 1328—1330. Met II en III loopen parallel de omgekeerd ingeschrevene seriën N°. 69—92 (1326—1327) en N°. 286—320 (1328—1330). Deze opmerking geeft den sleutel tot de wordingsgeschiedenis van het register. De oudste stukken zijn gewis het eerst ingeschreven. Het gedeelte N°. 1—68 is dus de kern van het handschrift, dat in hoofdzaak over de jaren 1325 en 1326 liep; deze quaterns werden tevens ook in omgekeerde richting (van achteren af beginnende) beschreven met de serie N°. 69—92 (1326—1327). Toen het papier dezer afdeeling nagenoeg beschreven was, voegde de klerk *vooraan* zijn register eenige nieuwe quaterns, die toen gevuld werden met de N°s. 104—157 (1326—1327), terwijl de omgekeerd geschrevene serie aan het einde van de eerste afdeeling (N°. 69—92) onderwijl een tijd lang vervolgd werd. Eindelijk was ook de tweede afdeeling vol, en eene nieuwe uitlegging van het register moest plaats hebben. Daartoe dienden de quaterns

1) De N°s. 242, 254, 255-260 en 263/4 zijn met andere handen geschreven dan de rest van het handschrift.

2) Geschreven met eene andere hand dan de rest van het handschrift.

zwaar papier, die ditmaal aan het einde van het register eene plaats vonden en waarop de klerk de N°s. 160—285 (1328—1330) schreef, terwijl *te gelijk daarmede* [1]) aan het einde van het quatern weder eene serie omgekeerd geschrevene akten begonnen werd: de N°s. 286—320, mede loopende over 1328—1330. — Het bewijs, dat deze gissing over de wording van het register juist is, levert het begin der oudste afdeeling, waar wij het opschrift vinden, dat alleen aan het hoofd van het register past: „In papiro presenti sunt registrate littere, per dominum episcopum Trajectensem sigillate." Alle twijfel schijnt daardoor weggenomen en bij de uitgave is dan ook de chronologische orde der deelen hersteld: 1°. afdeeling II: N°. 1—68. 2°. de omgekeerd geschrevene serie dezer afdeeling (N°. 69—95) [2]). 3°. afdeeling I: N°. 104—157. 4°. afdeeling III: N°. 160—285. 5°. de omgekeerd geschrevene serie dezer afdeeling (N°. 286—320). De overige nommers, latere bijvoegingen en losse aanteekeningen zijn op de plaatsen, waar zij voorkomen, afgedrukt.

Wij weten nu, hoe ons register is gegroeid. Doch waartoe diende het? Was het een kopijboek? of bevat het minuten? Wij kunnen die vraag met vrij groote zekerheid beantwoorden: het zijn minuten, die wij voor ons hebben. Dit blijkt uit den tekst van verschillende akten (vooral N°. 36, 80, 86 en 111), waarvan de redactie op vele plaatsen na de inschrijving in het register veranderd en omgezet werd, — duidelijker nog uit twee akten (N°. 30 en 267), die ieder ge-

---

1) Ditmaal is het gelijktijdig vervolgen der twee seriën in beide richtingen bewijsbaar: toen N°. 296 geschreven werd, was de serie aanteekeningen N°. 207 blijkbaar nog niet verder gevorderd dan tot p. 226 bovenaan (Zie de noot 3 op p. 321.)

2) Die desnoods ook achter 3°. had kunnen volgen.

deeltelijk tweemaal voorkomen, de eerste half in het Hollandsch, geheel in het Latijn, de tweede in twee iets verschillende redactiën (vgl. p. 27 Noot 1, 252 Noot 2). Ingewikkelde rekeningen blijken echter vóór de inschrijving in klad te zijn opgemaakt: in N°. 148 vindt men twee fouten in de getallen, die geene fouten in de telling veroorzaken (vgl. p. 157 Noot 2, 158 Noot 3), zoodat de geheele reeks met optelling en al van eene minuut blijkt overgenomen te zijn [1]).

Eindelijk nog eene vraag: hebben wij in het register te zien een officiëel register van den kanselarij-klerk of een partikulier aanteekenboek van Hubert van Budel? Waarschijnlijk het eerste. Het schijnt reeds op zich zelf geheel onaannemelijk, dat onze Hubert voor eigen nut of genoegen al deze officiëele akten geheel zal hebben overgeschreven, die hij voor zijne eigene verantwoording geheel niet noodig had, terwijl tal van akten in veel te sterk verkorten vorm zijn wedergegeven om het denkbeeld aannemelijk te maken, dat het register de concepten der door Hubert geredigeerde akten bevat, waaruit hij die later in het net overschreef. Ook het voorkomen van vreemde handen schijnt in een partikulier aanteekenboek onverklaarbaar. Dit alles pleit voor het officiëele karakter van ons register. Doch van den anderen kant wees ik reeds op de beide akten N°. 61 en 150, die alleen in een partikulier aanteekenboek van Hubert van Budel eene plaats verdienen. En wij kunnen daarbij voegen de N°s. 78, 79, 87 enz., die allen aanteekeningen bevatten over het besteden van kleine geldsommen, die aan Hubert van Budel waren ter hand gesteld en die hij in het belang der bisschoppelijke huishouding

1) Dit was trouwens destijds, bij de onervarenheid in het tellen, de gewoonte. (Bär, Koblenzer Mauerbau. p. 39.)

uitgaf. Deze nommers staan geheel op zich zelven, zijn geheel ongelijk aan de korte résumés van de afrekeningen met verschillende andere ambtenaren, die de klerk in het register boekte. Wij hebben hier niet voor ons de resultaten der afrekeningen, maar de rekeningen zelven: blijkbaar heeft dus Hubert van Budel die pro memorie in zijn register geboekt. Schorten wij bij zoo groote tegenspraak tusschen de verschillende deelen van ons register ons antwoord op de gestelde vraag voorloopig op, en trachten wij langs anderen weg aard en doel van ons register te leeren kennen. Vooral de nauwkeurige overweging van de wijze, waarop het ontstaan is, kan ons helpen om zijnen aard te bepalen.

Indien wij den bontgeschakeerden voorraad van de zeer uiteenloopende akten overzien, die het handschrift bevat, dan moet wel de overtuiging zich aan ons opdringen, dat het onmogelijk is, die allen onder één gezichtspunt te brengen, — onmogelijk om aan te nemen, dat een bepaald plan bij hare inschrijving voorzat. Inderdaad is dit zoo. Maar bij eenigszins nauwkeurige beschouwing ontdekt men toch in het register verschillende groepen, bestaande uit blijkbaar bijeenbehoorende en vrij wel in chronologische orde achter elkander ingeschrevene stukken. Deze omstandigheid schijnt dan toch op het bestaan van een bepaald plan van aanleg te wijzen. Indien wij dat plan ontdekken willen, zullen wij veilig handelen door het begin van ons register nauwkeurig te beschouwen. Immers het laat zich begrijpen, dat de samensteller er langzamerhand toe kan gekomen zijn, allerlei heterogene stukken in zijn boek aan te teekenen en voor vergetelheid te bewaren; maar indien hij een bepaald plan heeft gehad bij het aanleggen van zijn register, dan moet dit althans in den aanvang duidelijk blijken. Wat leert ons nu die aanvang?

„In papiro presenti," dus luidt de aanhef, „sunt registrate littere, per dominum episcopum Trajectensem sigillate." Er was dus waarlijk een plan: alleen eene bepaalde soort van brieven wenschte de klerk in het register op te nemen. Welke brieven? Alleen bezegelde brieven, en wel door den bisschop van Utrecht bezegelde. Intusschen, de bepaling is nog zeer algemeen: bijna alle „brieven" werden in de 14e eeuw bezegeld. Men zou dus een diversorium verwachten. Toch beantwoordt de inhoud van ons register aan die verwachting niet. De akten, onmiddellijk onder het opschrift volgende, zullen ons leeren, welke soort van bezegelde brieven daar bedoeld worden. Wij vinden eerst eene aanstelling (commissie) van eenen schout en rentmeester. Daarna een paar zoogenaamde recessen: d. z. de vaststellingen van het eindcijfer eener rekening na de opneming en goedkeuring daarvan; de akte, die daarvan werd opgemaakt en bezegeld, strekte den rendant tot decharge en als obligatie, krachtens welke hij het saldo, dat de bisschop hem schuldig bleef, kon invorderen. De recessen wisselen af met eenvoudige aanteekeningen over het eindresultaat eener afgelegde rekening, waarop soms het daarover afgegevene reces volgt. Akten over verpandingen van ambten, die in strekking niet veel van commissiën verschillen of die tot het geven eener commissie aanleiding gaven, komen mede niet zelden voor. Al deze stukken vinden wij in N°. 1—39 in geregelde volgorde over 1325—1327: Vollenhove, Drente, Salland, Twente, Eemland, tol te Renen, gruit te Utrecht, rentambt aan deze zijde der Ysel en maarschalksambt; de rekeningen over 1328 volgen onder N°. 63—68. — Tusschen deze nauwverwante stukken vindt men enkele andere verspreid, die daarmede weder samenhangen: N°. 4 eene lijst van recessen, nog boven het reces zijner ambtsrekening aan

den schout van Vollenhove afgegeven, — N°. 9 eene akte, waarbij die van Giethoorn van schatting worden vrijgesteld, blijkbaar in verband met de in N°. 7 en 8 vermelde, door hen betaalde koopsom, — N°. 18 eene borgstelling van de heeren van Diest en den heer van Bucstel, behoorende bij de in N°. 15—17 daarvoor gedane verpanding van het schoutambt van Twente, — N°. 28—30 akten over eene geldleening van den heer van Abcoude, waarvoor hem in N°. 27 de tol te Renen verpand werd, — N°. 60 de machtiging der vijf kapittelen tot het verpanden van bisschoppelijke domeinen en dus behoorende bij de akten over de verpanding van ambten.

Dit alles vormt blijkbaar een geheel: het stemt overeen met den inhoud eener bepaalde soort van kanselarij-registers, die later den naam van „Libri officiatorum et recessuum computacionum" zullen dragen. De uitdrukking „littere sigillate" van het opschrift schijnt dus opgevat te moeten worden in den zin, waarin men zegt: „hij heeft *zegel en brief*", of spreekt van „schulden, *verzegeld* op de inkomsten van zeker rentambt": het zijn obligatiën, schulderkentenissen van den bisschop. De recessen vallen over het algemeen onder deze omschrijving, want zij wezen meestal een voor den rendant nadeelig eindcijfer aan, omdat de vorst gewoonlijk over het saldo der rekening vooraf beschikte door het „assigneeren" van schulden op het ambt (vgl. N°. 278, 295) en zelfs veilig over meer dan het saldo kon disponeeren, daar de ambtenaar in het ambt zelf eene waarborg voor de voldoening der schuld had en dus zijnen heer niet licht weigerde. Ook de commissien der ambtenaars zijn meestal tevens schuldbekentenissen, in zooverre de aanstelling vaak eene vermomde verpanding was van het ambt, waarop de aangestelde persoon geld aan den heer had geschoten.

Een ander element van belang dan het aangeduide vertoont zich echter weldra in ons register. Het eerst in N°. 53, dat de rij opent met eene lijst van „ista, que dominus Johannes de Dyst, episcopus Trajectensis, exposuit et solvit a primo suo adventu", gevolgd door de „insoluta" en de „debita episcopi Trajectensis in Zallandia et circumquaque". Nadat daarmede hetgene vóór het aanleggen van het register was geschied, geresumeerd was, volgen de latere uitgaven, bepaaldelijk (N°. 56, 58) twee „computaciones" („computare" of „summare"), nam. recapitulatiën met de leveranciers van huishoudelijke behoeften, waarbij, na vergelijking van de wederzijds gehoudene aanteekeningen (vgl. N°. 57, 59), werd vastgesteld, wat hem verschuldigd was, terwijl zij daarna geheel of gedeeltelijk werden afbetaald, en hun voor het niet voldane bedrag, als het aanzienlijk was, een reces werd afgegeven. Ook andere met deze categorie van stukken verwante akten vinden wij in het register: vooreerst N°. 21 eene lijst van uitgaven bij 's bisschops eerste mis, — N°. 40 eene akte over eene geldleening van Willem van Duvenvoerde, — N°. 41—44 verschillende akten over het huwelijk van 's bisschops natuurlijke dochter, allen blijkbaar ingeschreven naar aanleiding van de eerstvermelde akte, waarbij de bisschop ter gelegenheid van dit huwelijk eene schuld op zich neemt aan den heer van Keppel.

Wij hebben thans de geheele eerste afdeeling van ons register (N°. 1—68) doorbladerd, en wij ontmoeten daarin slechts twaalf nommers, die vreemd zijn aan het boven aangeduide verband (N°. 14, 37, 44/5, 46/7, 49—51, 52, 61, 62). Wij merken op, dat daaronder N°. 62 van eene vreemde hand en lateren datum is dan de rest en dus blijkbaar later werd ingeschreven, terwijl de meeste overige akten eenen datum

missen en dus wellicht ook later ingevoegd kunnen zijn [1]).

Keeren wij thans het handschrift om, dan vinden wij aan het einde dezer afdeeling eerst de N°. 96—102, eene verzameling losse aanteekeningen, gedeeltelijk recht, gedeeltelijk het onderste boven in het handschrift geschreven. Wij vinden er allerlei bijeen: drie aanteekeningen van Hubert van Budel over het besteden van kleine hem toevertrouwde sommen, eene restantlijst van Friesche pretensiën van den bisschop, opgave der borgen voor de nakoming van 's bisschops zoen met de Drenten, een paar partikuliere akten enz. Het is eene verwarde massa, blijkbaar op verschillende tijden op de achterste schutbladen dezer afdeeling geschreven. Doch dan volgt een gedeelte, dat geregelder is geboekt. Het opent in 1326 met de huwelijksche voorwaarden der jonkvrouw van Vianen, en dan volgen: drie private akten uit denzelfden tijd, allen getiteld *Instrumentum*, — eene akte (N°. 73) over een roof, gepleegd op het Deventer kerkhof, behoorende bij N°. 80, — eenige formulieren, — eene lijst van Friesche kloosters, — aanteekeningen over uitgaven van den klerk Hubert van Budel, — weder een „instrumentum" en eene procuratie, — eene akte van het Domkapittel, — eene schuldbekentenis van den bisschop (N°. 85), met andere hand geschreven en dus hier niet bij behoorende, evenmin als N°. 89—91, — een proces-verbaal van de publicatie te Utrecht van twee pauselijke bullen tegen den Roomsch-koning Lodewijk, — eene rekening van Hubert van Budel, — eene lijst van 's bisschops schulden, — en eindelijk

1) Wellicht is de geheele serie No. 40—52 weder als eene afzonderlijke afdeeling bedoeld.

vier bisschoppelijke brieven: een tractaat, eene schuldbekentenis, eene verpanding en eene commissie.

Wat zullen wij van dezen bonten voorraad zeggen? Het komt mij voor, dat de titel „instrumentum", dien zoovele nommers daarvan dragen, ons den sleutel geeft. „Instrumentum" was de technische term voor eene notariëele akte, en indien wij de aldus betitelde nommers nagaan, dan vinden wij, dat zij inderdaad den korten inhoud behelzen van notariëele akten, ten behoeve van verschillende partikulieren en corporatiën opgemaakt. Herinneren wij ons nu, dat onze Hubert van Budel zich herhaaldelijk „publicus apostolica auctoritate notarius" betitelt en dus het recht had om als notaris te fungeeren, dan kunnen wij vermoeden, dat het akten betreft, door hem in deze qualiteit gepasseerd. En dit vermoeden wordt zekerheid, wanneer wij aan het slot der beide eerste akten (N°. 70 en 71) de woorden vinden: „per me Hubertum notarium" en „coram Huberto notario" (vgl. ook N°. 82) [1]). Nu wij dit eenmaal voor de uitdrukkelijk als „instrumenta" betitelde akten (N°. 70, 71, 72, 82) hebben vastgesteld, kunnen wij dit ook voor vele andere hier verzamelde stukken aannemen. N°. 86 vermeldt onzen Hubert als notaris. Hetzelfde geschiedt in N°. 80, en N°. 73 behoort daarbij, zoodat ook hier onze klerk als notaris zal gefungeerd hebben, al wordt dit niet gezegd. Niets verhindert ons, om hetzelfde aan te nemen voor de beide overige notariëele akten: N°. 83 en 84. Nu wij weten, dat wij in deze afdeeling het partikuliere notariëele protokol van Hubert van Budel bezitten, verwondert het ons ook niet, daarbij eenige formulieren (N°. 74, 75, 77) aan te treffen. De reke-

1) Vgl. N°. 106, waar Hubert op den kant schreef: „scripsi", d. i. in het net geschreven, afgedaan.

ningen van Hubert (N°. 78, 79 en 87) behooren eigenaardig bij deze zijne partikuliere aanteekeningen. Er blijven dus alleen over N°. 69, dat (hoewel in het Hollandsch gesteld) wellicht ook door onzen klerk voor de betrokkene partijen is opgemaakt, — een paar aanteekeningen over schulden aan en van den bisschop (N°. 76, 81, 88), die blijkbaar bij vergissing aan de verkeerde zijde van het boek zijn ingeschreven, — N°. 85, 89, 90 en 91, door vreemde hand hier ingeschreven, — zoodat alleen het laatste nommer (N°. 92) onverklaard blijft. N°. 93—95 toch zijn weder van andere hand en staan bovendien verderop in het register tusschen de N°s. 62 en 63 in, zoodat ze blijkbaar niet hierbij behooren. — De oplossing, door ons gevonden voor den inhoud dezer afdeeling, verklaart ook grootendeels de bovenvermelde losse aanteekeningen N°. 96—103, die nu van geheel denzelfden aard blijken te zijn als de zooeven besprokene, hoewel ze minder geregeld werden ingeschreven.

Nu wij de eerste der drie groote afdeelingen van ons handschrift aldus hebben verklaard, zal ons het vinden van den draad in de beide andere minder moeite kosten. De tweede afdeeling opent na een paar akten over de benoeming van eenen momber voor het Oversticht (N°. 104, 105 en 107 [1]) reeds dadelijk weder met aanteekeningen over afgelegde rekeningen, ditmaal van de ambtenaren der geestelijke rechtspraak (N°. 108—115, 119 en 120) [2]). Onder

1) Waartusschen weder de minuut eener notariëele akte, gepasseerd door Hubert van Budel: de boven (pag. XVI Noot 1) aangehaalde akte N°. 106.

2) N°. 111 is weder eene akte, door Hubert als notaris gepasseerd. N°. 113 is door andere hand, — N°. 117 en 118 het onderste boven ingeschreven; zij behooren dus niet hierbij, evenmin als N°. 121, weder eene rekening van Hubert. Ook N°. 122-124 zijn hier misplaatst.

N°. 125—129 ontmoeten wij eenige akten over de waarneming van het schoutambt van Salland door heer Wouter van Keppel (geschreven door eene vreemde hand), — terwijl met N°. 138 de lijst der recessen weder opent en tot N°. 150 vrij geregeld doorloopt. Daartusschen vinden wij enkele notariëele akten, door Hubert van Budel gepasseerd, en eenige aanteekeningen over schulden des bisschops, die onze klerk hier minder systematisch dan in de eerste afdeeling gescheiden heeft. Van daar af (N°. 148 en N°. 151—154) nemen lange lijsten van schulden des bisschops de geheele ruimte in, terwijl eenige losse akten de geheele afdeeling weder besluiten.

Veel geregelder is de derde of laatste afdeeling van het register ingericht. Zij opent (na een paar aanteekeningen op de schutbladen: N°. 158, 159) dadelijk met eene „computacio" van den bisschoppelijken kameraar met de verschillende leveranciers (N°. 160) en vervolgt dan met eene geheele serie zoogenaamde „extractus expensarum", résumés van de voor de bisschoppelijke huishouding gedurende eenige dagen gedane uitgaven, vastgesteld na vergelijking der dagelijksche aanteekeningen met die van den leverancier [1]). Deze extracten wisselen af met „computaciones" en lijsten van 's bisschops schulden tot N°. 176 toe en vullen een groot gedeelte dezer afdeeling van ons handschrift. Met N°. 177 bevinden wij ons weder op bekend terrein: de aanteekeningen over de rekeningen der bisschoppelijke ambtenaars worden hervat en loopen met geringe onderbreking (N°s. 184—186, 207, 208) door tot N°. 213. Dan worden de lijsten

1) Inderdaad heeten dan ook de „extractus expensarum" soms ook „computaciones": zie p. 196. („Extractus expensarum" — „post dictam computacionem".)

van rekeningen met leveranciers der huishouding en van schulden des bisschops vervolgd tot N°. 227 toe. N°. 228—232 zijn later ingeschreven en N°. 233—235 behooren mede hier niet. In N°. 236—254 vinden wij op nieuw recessen en commissies (behalve N°. 240: eenige „extractus expensarum", — en N°. 243/4) en dan volgen 2½ bladen in blanco. Onder N°. 255—285 zijn vereenigd zeer verschillende akten, wier onderlinge betrekking ik niet kan verklaren: het zijn wel is waar grootendeels verpandingen, waaronder ook eenige recessen en commissiën; maar ook andere, hier schijnbaar geheel misplaatste akten komen daaronder voor. Met N°. 285 sluit deze afdeeling van het register, gevolgd door 11½ bladen in blanco.

De akten, die aan het einde der laatste afdeeling het onderste boven in ons handschrift zijn ingeschreven, kunnen niet met zooveel zekerheid gedetermineerd worden als die aan het einde der eerste afdeeling. Naar wij zagen, betreffen deze laatsten bijna uitsluitend de partikuliere belangen van den klerk Hubert van Budel, en het ligt dus voor de hand te meenen, dat dit ook hier het geval zal zijn. Met enkele stukken blijkt dit dan ook inderdaad zoo te zijn: N°. 292 en 293, een reces en schuldbekentenis voor den klerk Hubert van Budel, — N°. 301—305, 308—310 en 319, rekeningen van dezen klerk, — en N°. 297, waar Hubert tweemalen genoemd wordt. Het is niet onwaarschijnlijk, dat de vele bisschoppelijke akten, hier opgenomen (N°. 286—291, 311—314, 316, 318, 320), door Hubert van Budel als notaris zijn opgemaakt, evenals de akten, hier in het verkort medegedeeld (N°. 298, 299, 300 en 315). Doch zijn naam wordt nergens vermeld, en er is zelfs eene omstandigheid, die de medewerking van Hubert meer onzeker maakt:

in een der verkort medegedeelde akten (N°. 294) wordt herhaaldelijk een ander, Johannes Friso, als notaris genoemd. Enkele stukken behooren bepaald niet hier, doch in de andere afdeeling van het boek: N°. 295, 296, 306, 307 en 317, allen betrekking hebbende op de schulden des bisschops of op afrekeningen met ambtenaren en andere personen, die den bisschop gelden moesten uitkeeren.

Zoo hebben wij dan nu het geheele register doorloopen. Ons resultaat kan niet twijfelachtig zijn. Wij hebben voor ons een register, gehouden door eenen klerk der kanselarij, dat in hoofdzaak bevat: 1°. de commissiën en recessen der bisschoppelijke ambtenaars, 2°. aanteekeningen over de uitgaven voor 's bisschops huishouding en de betaling van deze en andere schulden. Doch het register is geen Liber officiatorum et recessuum computacionum, bestemd om ten eeuwigen dage in het archief bewaard te worden: dergelijke registers behooren tot eene latere ontwikkelingsperiode der kanselarij, de aanwezigheid van ons register zelf bewijst, dat zij nog niet bestonden; immers het is ondenkbaar, dat men ze in duplo zal opgemaakt hebben. In 1326—1330 achtte men het nog niet noodig deze akten op den duur te bewaren: men schreef ze op in een boek, dat bij de verrekeningen met de ambtenaars diende en waarin men derhalve niet onnatuurlijk ook aan de verrekeningen met de schuldeischers des bisschops eene plaats inruimde. Zoodra zulk eene afrekening had plaats gehad, was men van gevoelen, dat de daarover handelende akten hadden uitgediend, en men haalde ze door. Zoo kreeg het register van zelf het aanzien van een kladboek, waarmede ook zijn formaat in overeenstemming is. Wat is nu natuurlijker dan dat de klerk, die met de zorg van het houden daarvan belast was, in dit boek, dat

na enkele jaren vernietigd scheen te zullen worden, tevens aanteekeningen maakte, die niet hem als klerk, maar hem als notaris of als partikulier persoon betroffen, en die hij het gemakkelijk oordeelde, aldus bij voorkomende gelegenheden bij de hand te hebben? De ongeregelde, onsystematische wijze, waarop het register hier en daar is bijgehouden, wordt zoodoende gemakkelijk verklaard.

Thans nog een woord over de wijze van uitgave van het handschrift. Boven deelde ik reeds mede, dat ik de drie deelen, waaruit het handschrift is samengesteld, op hunne plaatsen gezet en dus de chronologische volgorde hersteld heb, zoodat de afdeeling, die in het handschrift de eerste is, thans bij de uitgave de tweede is geworden. Ik geloof niet, dat deze handelwijze verdediging behoeft: reeds de omstandigheid, dat het opschrift van het register nu vooraan staat, schijnt ze te rechtvaardigen. — De verleiding was sterk, om nu ook eene schrede verder te gaan en om althans de beide seriën, die het onderste boven in ons handschrift zijn ingeschreven en die ons bleken eene afzonderlijke afdeeling, vreemd aan de rest van het register, te vormen, ook in eene van die rest afgescheidene rubriek te vereenigen. Om verder de meestal in elk der drie afdeelingen bijeengeplaatste recessen en commissiën, — de lijsten der schulden en de aanteekeningen over hunne betaling achter elkander te doen volgen; — om de blijkbaar later ingeschrevene en dus misplaatste akten uit dit verband te lichten en te vereenigen in eene afzonderlijke afdeeling aan het slot van het register. Ik heb er wel aan gedacht, zoo te handelen; maar het bleek onmogelijk. In hoofdtrekken is onderscheid tusschen den inhoud der recht en omgekeerd geschrevene afdeelingen te bespeuren, meer dan genoeg om haar karakter vast

te stellen; maar dit onderscheid is niet altijd in het oog gehouden: vele stukken staan bepaald op de verkeerde plaats, en van zeer vele andere is dit twijfelachtig. In de tweede hoofdafdeeling van het register ontbreken de omgekeerd geschrevene stukken geheel. Dikwijls zou dus eene akte verplaatst hebben moeten worden; aan het ordenen en systematiseeren ware geen eind geweest. En bovendien: ieder oogenblik zou twijfel gerezen zijn, of een of ander stuk wel op zijne juiste plaats stond, en deze knoop had op de eene of andere wijze moeten doorgehakt worden. Zoodoende ware geene uitgave van dit register ontstaan, maar eene afdruk der daarin voorkomende akten, eene soort van oorkondenboek, waarbij dan telkens ruimte ware geweest voor de vraag, of deze of gene min belangrijke aanteekening de uitgave wel verdiende. Het geheele register zou dus uit elkander gerukt zijn, en het beeld, dat het als geheel geeft van de inrichting van een dergelijk handschrift, dat uit zoo vroegen tijd niet al te dikwijls voorkomt, ware verloren geweest. Ik heb dus gemeend mij niet zooveel vrijheid te mogen veroorloven en mij te moeten beperken tot het afdrukken van het geheele boek, zooals het ons overgeleverd is [1]), onder nauwkeurige aanteekening van de abnormaliteiten bij de inschrijving, die ik ontdekte. Alleen wanneer eene akte, waarvoor op

---

1) Een uitwendige reden, waarom deze handelwijze aanbevelenswaardig scheen, leverde ook de toestand van het handschrift. Ware de orde geheel veranderd, dan had het voor de bepaling dier orde en later bij het corrigeeren der proeven voortdurend moeten doorbladerd worden. En het papier is zóózeer vergaan, dat reeds bij de correctie der proeven enkele woorden niet meer leesbaar bleken, die toch nog bij het afschrijven ingevuld waren en die dus sedert dien tijd door de behandeling van het papier reeds geleden hadden!

de bladzijde geene ruimte genoeg was, elders vervolgd werd, heb ik de beide gedeelten natuurlijk vereenigd.

Ik heb het handschrift ook gedrukt in zijn vollen omvang [1]). Slechts de „extractus expensarum" (vooral N°. 161 vlg.), die alleen lijsten van namen van leveranciers en getallen bevatten, heb ik, nadat ik enkele proeven daarvan had medegedeeld (b.v. N°. 57, 59), gemeend te mogen bekorten door alleen de hoofden en de totalen mede te deelen, waardoor eene belangrijke besparing van plaats verkregen werd. Ik heb wel een oogenblik getwijfeld, of ik niet evenzoo met de vrij omvangrijke „computaciones" (N°. 160, 162, 166) en de lijsten der schulden van den bisschop (N°. 165, 176 enz.) handelen moest; maar hoewel uit deze stukken niet vele resultaten te trekken schijnen, meende ik toch geene vrijheid te hebben ze weg te laten; wellicht zal hunne aandachtige bestudeering in onderling verband eenig nieuw licht kunnen werpen over de regeling der comptabiliteit in deze vroege tijden.

Ik was mij bewust, dat ons register bij zoo streng conservatisme een vrij verwarden indruk zou maken, en ik heb mij beijverd, aan dit gebrek zooveel mogelijk te gemoet te komen. Vooreerst heb ik de verschillende stukken nauwkeurig afgedeeld, en elk stuk van een opschrift en een doorloopend nommer voorzien. Om het gemakkelijke overzicht te bevorderen heb ik de enkele oude opschriften, die ik aantrof, met kapitale letters gedrukt, — de aanteekeningen en bijschriften onder de akten door kleine letters doen wedergeven, — de nieuwe opschriften (en de onzekere aanvullingen der verkortingen) cursief doen zetten, — en alle getallen (ook de jaartallen) in Arabische cijfers overge-

1) Ook met zijne gebreken: de zeer talrijke telfouten van den klerk heb ik *niet* verbeterd.

bracht. De stukken, die in het handschrift doorgehaald zijn, dragen een sterretje (*) vóór het nieuwe opschrift. De verwijzingsteekens, die in het handschrift voorkomen, heb ik vervangen door verwijzingen naar de nieuwe nommers, en zooveel mogelijk nieuwe verwijzingen naar de in sommige stukken aangehaalde akten bijgevoegd. Zoodoende heb ik althans een leesbaar geheel gegeven. Maar dit is niet voldoende. Mijne wijze van uitgeven verplicht mij tot het geven van een systematisch overzicht van den inhoud, buiten verband met de redenen, die den schrijver bewogen hebben, om de stukken in zijn register op te nemen. Ik wil dit overzicht hier laten volgen:

I. DE COMMISSIËN EN RECESSEN.

Deze afdeeling, verreweg de grootste, kan beter behandeld worden in verband met de rekeningen der ambtenaren zelven, die achter in het deel (p. 445 vlg.) zijn afgedrukt. Ik zal dus het overzicht daarvan geven bij de bespreking dezer rekeningen.

II. DE LIJSTEN VAN 'S BISSCHOPS SCHULDEN EN DE AANTEEKENINGEN OVER HUNNE BETALING.

A. *Verschillende schulden in Overijsel.*

1325/26. Schulden wegens geldleeningen van heer Jan Redenc. N°. 4.

Paschen 1326. Schulden in Salland. N°. 53. (p. 51/52.)

October 1326. Schulden aan Overijselsche heeren. N°. 124.

September 1327. Schulden aan Overijselsche heeren. N°. 58 (p. 58).

.... (1327.) Schulden in Twente. N°. 81.

.... (1327.) Schulden in Overijsel. N°. 131.

.... (1327?) Schulden aan Sander van Obbure. N°. 157.

21 Maart 1328. Schulden in Overijsel. N°. 176 (p. 200).

29 Mei 1328. Schulden in Salland, Twente en Vollenhove. N°. 184.

.. (Mei?) 1330. Schulden aan Overijselsche edelen. N°. 317.

.. (Juli?) 1330. Schulden te betalen door den rentmeester van Salland en Twente. N°. 278.

B. *Schulden wegens leeningen en verschillende leveranties, meestal aan Utrechtsche burgers.*

Vóór Paschen 1326. Verschillende uitgaven ten gevolge van 's bisschops keuze. N°. 53 (p. 47/48).

Paschen 1326. Lijst van schulden. N°. 53 (p. 51/52).

30 April 1326. (Betaling aan de Lombarden te 's Hertogenbosch. N°. 53.)

.. Mei 1326? Schulden aan Utrechtsche burgers wegens leverantiën. N°. 55.

.... 1327. Schulden aan Utrechtsche burgers. (Gedeeltelijk herhaald in N°. 148.) N°. 133.

.. April 1327. Schulden aan Utrechtsche burgers. (= N°. 133.) (l. 549—4; met de schulden aan leveranciers = l. 1188—17—4). N°. 148 (p. 156).

.. April 1327. Schulden te Renen. (l. 375—19—10.) N°. 148 (p. 157). (Het totaal van dit en het vorige = l. 1564—17—2. Herhaald: N°. 148 A.) p. 159.

.. April 1327. Schulden te 's Hertogenbosch en in België. (l. 1558—16. Herhaald: N°. 148 A p. 160.) N°. 148 (p. 158). (Het totaal van dit en het vorige = l. 3223—13—2. Gedeeltelijk betaald: zie N°. 148 p. 161.)

27 September 1327. Schulden aan Utrechtsche burgers. (l. 3929—17—4.) N°. 88 (p. 95/96).

27 September 1327. Schulden aan Utrechtsche burgers. (Hetzelfde.) N°. 58 (p. 57/58).

27 September 1327. Schulden aan Utrechtsche burgers. (Hetzelfde.) N°. 151 (p. 169).

9 December 1327. (Betaling aan de Lombarden. N°. 145.)

21 Maart 1328. Schulden aan Utrechtsche burgers. (c. 5400 l.) N°. 176.

17 Januari 1329. (Betaling aan de Lombarden. N°. 293.)

.. April 1329. Schulden in Brabant en te Renen. N°. 295 (p. 319).

17—19 April 1329. Schulden aan Utrechtsche burgers. (l. 132.) N°. 297.

24 September 1329. Schulden aan Utrechtsche burgers. (c. 3030 l.) N°. 219 (p. 239).

24 September 1329. Schulden aan verschillende personen te Utrecht. (c. 1250 l.) N°. 219 (p. 239/240).

.. December 1329—Maart 1330. Schulden aan Utrechtsche burgers wegens geleende gelden: l. 6173. (Ontvangen: l. 4469.) N°. 221.

.. April 1330. Schuld aan Arnt Melissoon en Tydeman Scorre. N°. 222 (p. 245).

.. Juli(?) 1330. Schulden aan Utrechtsche burgers wegens geleend geld: c. 2930 l. N°. 283.

C. *Schulden aan leveranciers van eetwaren voor de huishouding.*

Paschen 1326. Betalingen aan verschillende leveranciers met geld, geleend van den heer van Abcoude. N°. 53 (p. 49).

Paschen 1326. Lijst der schulden aan verschillende leveranciers. (Gedeeltelijk betaald 25 Mei 1326: N°. 56.) N°. 53.

25 Mei 1326. Gedeeltelijke betaling der schulden onder N°. 53. N°. 56.

.. April 1327 [1]). Lijst der schulden aan leveranciers. (l. 622—8—4 + l. 17—5.) N°. 148 (p. 154—156).

27 September 1327. Lijst der schulden aan leveranciers. (l. 3026—13.) N°. 88 (p. 94/95).

---

1) De tusschen dit en het vorige nommer liggende „computaciones" zijn uit het handschrift gesneden: zie p. 136 Noot 1 en 2. (Het extract No. 123 enz. behoort tot 1326.)

27 September 1327. Lijst der schulden aan leveranciers. (Betaling l. 975; restant l. 2100.) N°. 58.

27 September 1327. Lijst der schulden aan leveranciers. (Hetzelfde: l. 2110—8—8.) N°. 151 (p. 167/168).

19 December 1327. Betaling daarop. Restant: l. 940—3. N°. 122.

21 December 1327. Schulden aan leveranciers: l. 940—3. (= N°. 122.) N°. 160.

6 Maart 1328. Schulden aan leveranciers. (N°. 160 + het later geleverde = l. 1887—15—8. Betaling, waarna rest: l. 832—12—9.) N°. 162.

30 April 1328. Schulden aan leveranciers. (Alles tot N°. 162 + het later geleverde = l. 2347—19—5. Betaald l. 1500; blijft: l. 849—4—10. Hierop betaald 1 Juli; rest l. 138—5—7.) N°. 165.

30 April 1328. Schulden aan leveranciers. (Uitgaven sedert N°. 162: 6 Maart—30 April 1328: l. 244—5—5.) N°. 164.

30 April 1328. Schulden aan leveranciers. (Geheel = N°. 164.) N°. 166.

3 Augustus 1328. Schulden aan leveranciers. (N°. 165 en 166 + het later geleverde = l. 882—9—3.) N°. 168.

9 Augustus 1328. Schulden aan leveranciers. (Totaal l. 944—2.) N°. 170.

2 September 1328. Schulden aan leveranciers. (Sedert N°. 170 nog: l. 194—12—10.) N°. 172.

15 December 1328. Schulden aan leveranciers. (Sedert N°. 170 nog: l. 1665—5—1. Daarop betaald nog l. 271.) N°. 174.

.. April 1329. Betaald aan leveranciers: l. 740—15. N°. 295.

18 April 1329. Schulden aan leveranciers. Na de betaling van N°. 295 rest l. 642—15—4; daarop nog betaald l. 391—6—10. N°. 296.

24 September 1329. Schulden aan leveranciers na betaling van l. 100: l. 823—4 over 11 Januari—24 September 1329. N°. 208.

24 September 1329. Schulden aan leveranciers: l. 823—4 (= N°. 208) + het later geleverde: l. 44—4—1. N°. 219.

26 September 1329. Schulden aan leveranciers: l. 914—5—3. N°. 219 (p. 239).

14 December 1329. Schulden aan leveranciers tot 14 December 1329: l. 4897—7—9; betaald: l. 3834—0—12; rest c. 1060 l. N°. 215.

3 April 1330. Betaling aan leveranciers; rest? N°. 219 (p. 240).

21 April 1330. Schulden aan leveranciers sedert N°. 215: c. 680 l. N°. 223.

27 April 1330. Schulden aan leveranciers. (Rest van N°. 215 + het later geleverde: l. 1647—0—6 + l. 79—12—0.) N°. 217.

8 Juli 1330. Betaling aan leveranciers op N°. 223 + het later geleverde. (Van waar dit geld kwam: zie N°. 226 i. f.) N°. 225.

.. Juli 1330. Rest na betaling aan leveranciers (N°. 225): l. 546—11—7. N°. 226.

D. *Wekelijksche extracten over schulden wegens leveranciën van eetwaren.*

24—27 Maart 1326. N°. 54.

12—16 October 1326. N°. 123 [1]).

11 November 1326—8 Mei 1327. N°. 148.

.. Mei 1327 (?). N°. 21.

2 Mei—23 Juli 1327. N°. 154.

8—17 Augustus 1327? N°. 57.

---

1) Dit extract is in het register gedateerd: 11—15 October 1327: deze tabel wijst echter uit, dat er in October 1327—1329 geene plaats is voor dit extract: het moet dus tot 1326 gebracht worden.

27 September—12 October 1327. N°. 59.
27 September—12 October 1327. N°. 152 (p. 169).
26 October—10 November 1327. N°. 152 (p. 169/70).
5—7 December 1327. No. 152 (p. 170).
27 September 1327—6 Maart 1328. N°. 161.
16 Maart—30 April 1328. N°. 163.
18 Mei—3 Augustus 1328. N°. 167.
6—9 Augustus 1328. N°. 169.
9 Augustus—2 September 1328. N°. 171.
9 September—15 December 1328. N°. 173.
11 Januari—21 September 1329. N°. 207.
13 October—14 December 1329. N°. 214.
25 December 1329—13 Februari 1330. N°. 216.
.. Maart (?) 1330. N°. 218.
26 Maart—5 April 1330. N°. 220.
13—21 April 1330. N°. 222.
9 Mei—8 Juli 1330. N°. 224.
12 Juli—6 Augustus 1330. N°. 227.
11—12, 24—29 Augustus 1330. N°. 240.

III. STUKKEN BETREFFENDE DE POLITIEKE GESCHIEDENIS VAN HET STICHT.

Proces voor de pauselijke curie. N°. 83.

Verheffing van Lodewijk van Beyeren tot Roomsch-koning. N°. 86, 111? 117, 118.

Verbond met Holland. N°. 92.

Aanstelling van een maarschalk door Utrecht en Holland. N°. 90.

Medewerking van Holland tot het verpanden van domeinen. N°. 29.

Veete tusschen den graaf van Holland en den Dom-proost. N°. 49, 50, 51.

Huwelijk van den heer van Duvenvoerde met de erfdochter van Vianen. N°. 69.

Verbond met Gelder. N°. 266.

Verbond met Bentheim. N°. 44, 45.

Verbond met den heer van Lage. N°. 268, 269, 272.

Benoeming van 's bisschops raad. N°. 159.

Geschil met de stad Utrecht. N°. 299.

Aanstelling van Bernd van den Ahuis als momber van het Oversticht. N°. 104, 105, 107.

Geschil met Johan van Dorinc. N°. 270.

Opdracht van het slot Rechteren. N°. 289, 290.

Veete met den heer van Voorst. N°. 233, 235, 279, 280, 311.

Twist met de Overijselsche steden over Sallandermark en Mastenbroek. N°. 257, 258, 259, 261, 262.

Geschil met de stad Kampen. N°. 298.

Huwelijk van 's bisschops dochter met den heer van Lage. N°. 41, 42, 43.

Geschil tusschen den graaf van Bentheim en den jonker van Steinfurt. N°. 62.

Geschillen met de Drenten. N°. 46, 47, 52, 84, 96, 287, 288. (cf. N°. 4 en 102.)

Moeielijkheden over de reformatie der St. Paulusabdij. N°. 134, 140, 158?, 228, 229, 230, 231, 232.

Uitkeeringen van Friesche dekanaten en kloosters. N°. 76, 101, 116, 306.

IV. STUKKEN OVER HET VERLEENEN VAN VOORRECHTEN OF GOEDEREN DOOR DEN BISSCHOP.

Verleeningen van vrijdom van schatting. N°. 9, 128 [1]).

Verleening van tolvrijdom. N°. 244.

Verleening van heerlijkheid. N°. 243 [2]).

Verleening van tienden. N°. 28, 130, 313.

Verpachting van domeingoederen. N°. 186.

Verleening van rechtsmacht in de casus episcopales. N°. 103, 315, 316.

---

1) Vgl. daarover: Von Below, Entst. der Deutschen Stadtverf. in: Hist. Zeitschr. dl. 59 (23) p. 242-244.

2) De verleeningen van ambten (commissiën) vindt men onder I.

Verleening van geleide. N°. 106, 175, 234.

Verleening van prebenden in geestelijke stichtingen. N°. 14, 82.

Bekrachtiging eener abtskeuze. N°. 286.

Bevestiging van een recht aan de vijf kapittelen. N°. 312.

Verleening van verlof aan eenen pastoor om niet te resideeren. N°. 271.

Verleening van machtiging tot het houden van eenen biechtvader. N°. 291.

V. STUKKEN OVER GELDLEENINGEN VAN DEN BISSCHOP.

Verlof der kapittelen tot verpanding van domeinen. N°. 60.

Verpanding van het Nedersticht. N°. 255, 256 [1]).

Schuld aan den heer van Abcoude. N°. 30.

" " " " " Duvenvoerde. N°. 40.

" " heer Zweder van Voerne. N°. 314.

" " " Jan van Polanen. N°. 318.

" " " Hako van den Rutenberghe. N°. 48.

" " " Jan van der Cunre. N°. 127, 129.

" " den proost van Oldenzaal. N°. 185.

" " Roelof de Luyer. N°. 264.

" " Henric Weldam. N°. 265.

" " Frederik Wernerssone van der Sterre. N°. 85.

" " Johan van Leeuwenberch. N°. 93.

" " Jan van der Ere. N°. 137.

" " de Lombarden. N°. 18, 145, 293. (cf. 15, 53.)

VI. STUKKEN BETREFFENDE AANGELEGENHEDEN VAN PARTIKULIEREN.

Recht van den abt van Marienweerd tot aanstelling van den pastoor van Beest. N°. 37.

1) De verpandingen van ambten zijn gevoegd onder de rubriek I.

Roof, gepleegd op het Deventer kerkhof. N°. 73, 80.

Verlof voor eenen kanunnik om afwezig te zijn. N°. 132.

Geschillen in den boezem van kapittelen en kloosters. N°. 70, 71, 72, 320.

Rechtszaken. N°. 98, 136, 141, 294, 300.

Testamenten. N°. 97, 135, 156.

Formulieren. N°. 74, 75, 77.

VII. STUKKEN BETREFFENDE DE AANGELEGENHEDEN VAN HUBERT VAN BUDEL.

Benoeming tot pastoor van Bolsward. N°. 61, 150.

Goedkeuring zijner rekeningen. N°. 292, 293.

Rekeningen: . . . . . 1327? N°. 121.
Augustus 1327? N°. 102.
September 1327? N°. 100.
December 1327. N°. 153.
December 1327. N°. 78.
December 1327. N°. 79.
December 1327. N°. 87.
. . Januari 1328. N°. 99.
17 Januari 1329. N°. 292/3. (Recessen.)
16 Maart 1329. N°. 302.
23—29 April 1329. N°. 301.
Mei, Juni 1329. N°. 303.
14 Juni 1329. N°. 304.
. . Juni 1329. N°. 308.
20 Juli 1329. N°. 305.
20, 22 Juli 1329. N°. 309.
23 Juli 1329. N°. 310.
14 Mei 1330. N°. 319.

Ik meen thans het gebruik van het register gemakkelijk genoeg gemaakt te hebben. Eene chronologische lijst der in het geheele werk opgenomene stukken volgt bovendien aan het einde bij de alphabetische registers van persoons- en plaatsnamen.

II. Huishoudregister van den klerk Hubert van Budel.

Dit register heeft geheel denzelfden vorm als het vorige: een klein en smal boekje in perkamenten omslag, bestaande uit zwaar papier en geheel geschreven met dezelfde hand. Het schrift is duidelijk, en hoewel hier en daar eenige zich steeds herhalende verkortingen voorkomen, zoowel van de namen der schuldeischers als van de spijzen, is de tekst bijna overal gemakkelijk te lezen. Het handschrift werd door mij, evenals het schuldregister, ontdekt in het Utrechtsche stadsarchief en is ook daarmede door ruiling aan de Utrechtsche rijksarchieven overgegaan.

Ook de inhoud van het register laat aan duidelijkheid weinig te wenschen over. Het opent met de vermelding der „computacio" met alle schuldeischers des bisschops op Palmavond 1332, dus een paar jaren later dan den tijd, waarop ons schuldregister eindigde. Voor den inhoud dier „computacio" verwijst ons handschrift naar den schuldrol, den „rotulus debitorum", zoodat men mag aannemen, dat sedert 1330 een afzonderlijk register of rol voor het boeken dezer akten, vroeger door Hubert van Budel in zijn schuldregister geboekt, zal zijn aangelegd. Ook in een ander opzicht is er verandering in de administratie gekomen. Wij troffen in het schuldregister doorloopende seriën van zoogenaamde „extractus expensarum" aan: korte opgaven van hetgene verschillende personen over zeker kort tijdsverloop (gewoonlijk ongeveer eene week) van den bisschop te vorderen hadden wegens de leverantie van huishoudelijke behoeften. Daarmede is het thans gedaan. Aan het begin van ons register treffen wij onder het opschrift: „Incipiunt expense, facte Trajecti a vigilia Palmarum etc." nog twee dergelijke

extracten aan. Maar dan beginnen veel nauwkeuriger aanteekeningen: *dagelijksche* opgaven van hetgeen iedere leverancier geleverd heeft, met eene optelling van het totale bedrag aan het slot van elken dag [1]). Het is nauwelijks denkbaar, dat naast deze aanteekeningen de „extractus expensarum" in een ander register vervolgd zijn geworden [2]), want, nog afgezien van de omstandigheid, dat in ditzelfde register reeds dadelijk twee zulke extracten voorkomen, zou de rekening door zulk eene behandeling wel wat al te omslachtig geworden zijn. Immers nu en dan rekende („computare") de kameraar van den bisschop met de leveranciers en werd door optelling („summare") het bedrag van elks vordering vastgesteld. Voor dergelijke „computaciones" had men genoeg aan de dagelijksche opgaven van ons handschrift, die men nu en dan in dit register zelf optelde („summa totalis", doch ook wel „extractus expensarum" cf. p. 357); terwijl af en toe de pretensie van een der leveranciers afgedaan werd. Het is dus niet wel te begrijpen, waartoe de wekelijksche extracten nog zouden kunnen gediend hebben. Waarschijnlijker komt het mij voor, dat vóor 1332 dagelijksche aanteekeningen der gedane leverantiën in een register niet zullen gemaakt zijn. Misschien schreef men zulke aanteekeningen op losse blaadjes [3]) of tafeltjes, wellicht werd ook eenvoudig een kerfstok gebruikt; om echter dergelijke

---

1) Aan het hof der gravin van Bar in deze zelfde jaren nam de hofmeester („maitre d'hotel") alle avonden de rekeningen op. (J. Finot, Le train de maison d'une grande dame au 14e siecle, in: Bull. histor. et philol. du Com. de trav. histor. 1889. p. 185.)

2) Vgl. ook het korte overzicht der Brabantsche reis van December 1327 op p. 171 met dat van September 1332 (p. 375 vlg.).

3) De „extractus expensarum" verwijzen dikwijls voor de bijzonderheden: „prout in papiro."

losse aanteekeningen niet te doen verloren gaan, zullen de wekelijksche „extractus expensarum", die het résumé daarvan bevatten, noodig geweest zijn.

Indien wij dus eenige reden hebben om aan te nemen, dat ons register het eerste was in zijne soort, het was geenszins het laatste: nog in het begin der 16e eeuw vond men in het bisschoppelijk archief „der fursten coekenboecken" [1]), die gewis wel eene sprekende gelijkenis met ons handschrift zullen vertoond hebben, want ook de naam van ons register was „dat kokenboec" [2]).

Vraagt men, wie het register gehouden heeft, dan wijs ik op p. 391, waar eene rekening vermeld wordt van „nos Johannes de Slewic (een persoon uit 's bisschops gevolg) et Hubertum" [3]) met zekeren Ot, die nu en dan in het register voorkomt als leverancier van bier en wijn, soms ook van andere huishoudelijke benoodigdheden. Op p. 387 komt eene dergelijke verrekening voor „inter Ottonem et Hubertum", en op p. 372 een andere „inter me et Ottonem". Wijst dit alles reeds vrij duidelijk op Hubertus, p. 393 levert het bewijs, dat hij en geen ander bedoeld wordt, in de vermelding: „solvi Arnoldo Cul", waarbij op den kant staat: „Hubertus". Dat de Hubertus, die herhaaldelijk met den van elders bekenden Jan van Slewic optreedt, niemand anders is dan onze Hubert van Budel, dien wij ook in 1333 (p. 491) met Jan van

---

1) Inventaris van de nalatensch. v. bissch. Phil. v. Bourgondië dd. 1524, gedr. bij: Matthaeus, Analecta. I p. 220.

2) Dit blijkt uit de bisschoppelijke rentmeestersrekeningen van 1377/8 en 1426/8. Terwijl de eersten onder de uitgaven lijsten opnemen, *geheel gelijk* aan ons register, zeggen de laatsten op de plaats, waar die lijsten moeten volgen: „gerekent mitten kokenmeyster nae ingehoudt des kokenboecs" of „nae uutwysinge des coekenboecx."

3) Vgl. p. 372: „Fidejusserunt Johannes et Hubertus."

Slewiic in de bisschoppelijke kanselarij aantreffen, zal wel geen betoog behoeven.

De leverantiën van elken dag zijn verdeeld over verschillende hoofden, die op het eerste gezicht bevreemding wekken. Het zijn de volgende: panetria, bottellaria, coquina, camera [1]), marescalcia en foraria. Nog in de bisschoppelijke rekeningen van 1377 en 1378 [2]) vinden wij deze „ampten" terug: pentrye, bottelrye, coeken, camer en forye. Zelfs de huishouding van vorsten in vèrverwijderde streken was in dien tijd geheel op denzelfden leest geschoeid: in de rekeningen der gravinnen van Artois en Bar uit de eerste helft der 14e eeuw zijn de uitgaven verdeeld onder 6 „services": panneterie, bouteillerie, cuisine, chambre of fruiterie, maréchaussée of écurie en fourrière [3]). Die „services" stonden daar elk onder een afzonderlijken „officier de l'hotel". Van zulk eene weidsche inrichting vinden wij aan het bisschoppelijke hof van Utrecht geen spoor: nergens in de geheele verzameling stukken ontmoeten wij een panetarius, bottellarius enz. [4]). Wat dan die redelooze indeeling in zes afdeelingen beteekent? Zij is denkelijk niets anders dan een staaltje van de echt-middeleeuw-

---

1) Deze rubriek komt niet geregeld voor, maar toch meer dan eens: zie p. 239, 376, 380, 382, 385, 386 en 400.

2) Die van 1377 uitgegeven in: Cod. dipl. Hist. Gen. 2e S. II 1. p. 252 vlg., — die van 1378 in het Archief van den Dom. — De marescalcia schijnt daar onder forye begrepen te zijn.

3) Richard, Mahaut comtesse d'Artois. (Paris 1887.) p. 48. — Finot, Le train de maison d'une grande dame au 14e siècle, in: Bull. hist. et philol. du Com. de trav. hist. et scientif. 1889. p. 186, 189. — Zie ook: Verwijs, Oorl. v. hert. Albrecht. (Gloss. i. v. *paneterye*.)

4) Evenmin trouwens in de uitvoerige rekeningen van de huishouding der gravin van Bar, waar de ambtenaars toch bestonden. (Finot l. c. p. 186.)

sche gehechtheid aan oude vormen. In vroegere tijden leefden de vorsten geheel van hetgeen hunne domeinen in natura opbrachten: wij zien bijna alle Overijselsche domeinen van den Utrechtschen bisschop zelfs nog in onze stukken door dergelijke uitkeeringen voordeel voor hunnen eigenaar opleveren. In de tijden, toen dit gebruik algemeen was, behoefde men voor elken tak der huishouding eene voorraadskamer, waaruit de bedienden van het paleis putten; op afgelegene kasteelen, zooals het kasteel Horst bij Renen, vinden wij nog in onze stukken zulke voorraadskamers, die telkens als de bisschop zich naar dit geliefkoosde verblijf begeeft, worden gevuld met de „providencie", uit Utrecht vooraf daarheen gezonden [1]). Het beheer dier voorraadschuren was opgedragen aan verschillende ministerialen, die daaraan hunne titels ontleenden [2]) en die onder zich hadden tal van lagere dienstboden, die (als bakkers, koks, stalknechten enz.) met den dienst dezer afdeeling belast waren. De verantwoording van elk dier heeren over het beheer van de hem toevertrouwde afdeeling moest natuurlijk in de rekeningen afzonderlijk opgegeven worden, en zoo ontstonden de verschillende rubrieken, die later, toen bij veranderde inrichting der huishouding deze ambten overbodig geworden of in bloote eereposten veranderd waren, nog jaren lang door de vastgewortelde gewoonte werden bestendigd, al hadden zij elke bestaansreden verloren.

De omvang van elk dezer vroegere takken van beheer blijkt uit ons rekenboek duidelijk, en het is verrassend, ook hierbij volkomene overeenstemming te

---

1) Zie b. v. p. 169, 395.

2) Zie b. v. over den panetarius en zijn ambt: Heusler, Verfassungsgesch. v. Basel. p. 84.

vinden met de inrichting van de huishouding der gravin van Artois, die eene tijdgenoote van bisschop Jan van Diest was. De panetria bevat natuurlijk de uitgaven voor brood, boter en kaas, doch bovendien die voor de vruchten, die men wellicht bij het ontbijt nuttigde, en verder die voor servetten („mappe") en het wasschen daarvan. Onder de bottellaria vinden wij niet anders dan uitgaven voor bier en wijn, geregeld dagelijks in kleine hoeveelheden gehaald, hoewel wij toch eene enkele maal eene provisie wijn („providencia vini" p. 361) zien inslaan: 2 vaten roode en 2 stukken witte wijn, denkelijk voor het gebruik van den bisschop zelf en zijne gasten [1]), terwijl de andere diende voor het gevolg „per omnes dies" (p. 351) en „in coquina" (p. 351) [2]). De coquina eischte in de eerste plaats vleesch en gevogelte, op de vastendagen visch, met de benoodigdheden om deze spijzen te bereiden (azijn, zout, mosterd, specerijen, uien) en eene enkele maal wat groenten; bovendien vinden wij onder dit hoofd een verbazingwekkend aantal schotels en borden („scutella" en „plateli"), die bij honderdtallen ingekocht werden [3]) en dus blijkbaar niet zeer solide gemaakt waren, en ook nu en dan keukendoeken („scorteldoec" p. 365). De beteekenis

---

1) „Dominus bibit 1 vas rubei vini, emptum contra Henricum de Leuwenberg, a vigilia Ascensionis usque ad Dominicam post Sacramenti" (p. 357). Vgl. echter ook p. 362: „Item de 1 ama vini, habita ad coquinam, Henrico de Lewenberg per 21 dies."

2) Ook in de gelijktijdige rekeningen van de huishouding der gravin van Bar wordt onderscheiden tusschen „vins pour les valets" (de minste soort), „vins de taverne", blijkbaar dagelijks gehaald (voor de beambten en dienaars) en „vins de bouche" (voor de gravin). (Finot l. c. p. 190.)

3) Hetzelfde verschijnsel vinden wij in de huishoudingen der gravinnen van Artois (Richard l. c. p. 146, 147) en Bar (Finot l. c. p. 191).

der „camera" is minder duidelijk: wij vinden daaronder alleen vermeld kaarsen („candelae sereae" l. cereae, en „candelae aliae") en specerijen („species"). Dit is geen toeval, want in de huishoudingen der gravinnen van Artois en Bar zien wij, dat de dienst der „chambre" of „fruiterie" (overeenkomende met de „camera") alles bevat, wat tot de verlichting behoort, terwijl daaronder tevens ressorteert de levering van vruchten en van „épices de chambre", de fijne specerijen, in tegenstelling van de „épices communes", die tot het departement der keuken behooren [1]). Wellicht treffen wij het wit, indien wij onderstellen, dat de dienst der „camera" zich uitstrekte over het meubilair van het huis, vooral indien wij daarbij bedenken, dat dit meubilair in de middeleeuwen zeer solide en duurzaam was en dus slechts hoogst zelden behoefde vernieuwd te worden, zoodat de kaarsen misschien de eenige stoffeering der kamers uitmaakten, waarin geregeld moest voorzien worden. De marescalcia (de „écurie" in het paleis van Artois) omvat den dienst der stallen: wij vinden onder dit hoofd geregeld verantwoord den aankoop van haver en boonen („wicki") voor de paarden, verder gras („gramina") en stroo („stramina"). Eindelijk de foraria („forye", „fourrière"). Deze afdeeling bevatte in de huishouding der Artesische gravin „le service de la literie et des transports" [2]), en ook in onze stukken vinden wij daar-

1) Richard, Mahaut comtesse d'Artois. p. 49, 138. — Finot l. c. p. 190, 191 (was, olie, fakkels, vruchten en fijne specerijen: „épices de chambre" in tegenstelling met de „épices de cuisine"). Ook de bisschoppelijke rekening van 1377 vermeldt onder „camer" bijna alleen „waskersen", „onghelkersen" en verder vruchten (van daar „fruiterie"). Het dessert werd namelijk niet aan tafel, maar in de kamers gebruikt. (Finot l. c. p. 189.)

2) Richard l. c. p. 49.

onder geheel dezelfde onderwerpen behandeld. Vader Heyn, die de zorg daarvoor op zich genomen had, bracht steeds te berde pretensiën „pro lectis" en wel niet alleen „pro lectis domini et familie", maar ook „pro lectis stabuli", waarnaast soms eene post „pro foraria" (?) voorkomt [1]). Denkelijk kan men deze dagelijks terugkeerende post voor de aanschaffing van bedden op juiste wijze verklaren door aan te nemen, dat in die tijden ook de menschen evenals de paarden sliepen op stroo, dat gedurig moest vernieuwd worden [2]). Terwijl de drie eerste afdeelingen de aanschaffing van voedsel bedoelden, betroffen de drie laatste te zamen meer bepaald de inrichting van het huis; immers als het hôf op reis is, blijven de drie eerste rubrieken bestaan, maar de drie laatste worden vervangen door de algemeene omschrijving „hospicia" (logies) en „extraordinaria" (reiskosten) [3]).

---

1) In een reces, in 1332 door den bisschop afgegeven aan den fourier Vader Heyn (Orig. Stads-arch. v. Utrecht), worden pretensiën vermeld „van leverien, van bedden ende van .. ere." — „Fourieren" in den zin van logies verschaffen komt nog voor in een verdrag van 1577 bij: V. d. Water, Plac. b. I. p. 48 art. 5.

2) In de bisschoppelijke rekening van 1377 vindt men onder „forye" niets meer over bedden vermeld: de geheele staldienst is daarheen overgebracht, zoodat de „marescalcia" geheel ontbreekt. Onder „camer" vindt men daarentegen een paar posten voor „slapelaken bedde, deken en zeepe." Wellicht waren toen vaste bedden aangeschaft?

3) Zie p. 370. — De „hospicia" werden voldaan aan den „hospes", d. i. een aanzienlijk burger, met wien de vorst een doorloopend contract had gesloten over zijne huisvesting, indien hij op reis ter plaatse moest vertoeven; vgl. p. 150: „Ludolfus receptor, hospes episcopi in Buscho." (Zie dergelijke contracten uit 1324, 1326, 1328, 1332 en 1333, bij: V. Mieris, Charterb. II p. 340, 389, 411, 468, 533, 546.) Te Diest en Leuven gebruikte de bisschop voor zich en zijn gevolg verscheidene „hospicia". (Vgl. p. 378, 380, 381. Montenaken, gewis afkomstig uit het Limburgsche dorp van dien naam,

De inrichting van het huishoudboek laat thans, naar het mij voorkomt, aan duidelijkheid niets meer te wenschen over. Thans wil ik de wijze bespreken, waarop ik het handschrift heb uitgegeven. Bij de eerste kennismaking is de inhoud inderdaad alleraantrekkelijkst: het is uiterst merkwaardig, hier met volkomene juistheid ingelicht te worden omtrent de menus eener vorstelijke huishouding van het jaar 1332, om te vernemen wat men destijds at en dronk en om de prijzen van elk artikel te leeren kennen. Maar zelfs van het goede kan men te veel krijgen, en wanneer men een honderdtal dier menus heeft doorgelezen, ontdekt men, dat de bestanddeelen zelfs eener vorstelijke tafel zich (niettegenstaande de noodzakelijke variatie, die de vastendagen aanbrengen) nog meer dan tegenwoordig door zekere eentoonigheid kenmerken, en lang voordat men de lectuur van het handschrift ten einde heeft gebracht, is men tot het besluit gekomen, dat het niet aangaat, de leden van een genootschap, zelfs de ernstigsten onder hen, op zoovele herhalingen te vergasten. Ik heb mij dus zeer beperkt en alleen een uittreksel gegeven. En wel aldus.

De eerste week heb ik geheel afgedrukt, om een overzicht te geven van hetgene gewoonlijk per dag gegeten werd. Doch verder heb ik alles sterk bekort en alleen opgenomen de hoofden (die geregeld de

---

die een dier hospites was, komt ook elders in het register voor: zie N°. 148 2 ml., 153, 176.) Reisde de bisschop binnenslands en bezocht hij plaatsen, waar hij geene kasteelen bezat, dan leefde hij op het crediet zijner rekenplichtige ambtenaren, die dan in hunne eerstvolgende rekening eenige posten opnamen: „pro expensis domini, factis in Vollenho etc." (zie b. v. N°. 2, 3), „van miins heren coste tAmersfoerde" (p. 471), of zelfs, als het bedrag groot was, een reces vingen „pro expensis nostris, ultra Yslam factis" (N°. 4).

wijze van dateeren der bisschoppelijke kanselarij toelichten en nu en dan enkele belangrijke feiten mededeelen [1]) en enkele posten van uitgaven, die eene vreemde spijs, een oud-Hollandsch woord, een eigennaam mededeelen, — uitgaven, die ons inlichten over het getal paarden in de stallen, over de verrekening met en de betaling van de leveranciers, enz. De rekeningen van enkele merkwaardige dagen, waarop een hooge gast verscheen of een feest gevierd werd, heb ik geheel medegedeeld, evenals de lijsten der provisie. Al wat betrekking had op 's bisschops herhaald verblijf op het kasteel Horst (bij Renen) is opgenomen, omdat de huishouding dan geheel anders ingericht was als te Utrecht. Ook de beschrijving der merkwaardige reis naar Brabant (13—26 September) is geheel afgedrukt: ieder historicus zal ze met belangstelling lezen.

Dat ik zoodoende *alles* heb medegedeeld, wat merkwaardig is, durf ik niet beweren: het is *onmogelijk* dit te doen, daar men de inrichting van het geheele dikke boek op elk punt niet kan weêrgeven, bepaaldelijk niet alle kleine bijzonderheden, die soms eenig licht werpen op de niet geheel duidelijke inrichting der comptabiliteit [2]). Maar in hoofdzaak meen ik toch alles, wat wetenswaardig was, te hebben afgedrukt. Met ééne belangrijke restrictie. Indien ons land reeds zoo gelukkig is, een beoefenaar der bij onze oostelijke naburen zoo verbazend snel veldwinnende „Wirthschaftsgeschichte" te bezitten, dan zal deze zeldzame vogel, die, toen hij het eerste blad van

---

1) Zie p. 364, 369, 373.

2) Meer licht geeft daarover de bisschoppelijke rekening van 1377, gedrukt door P. J. Vermeulen in: Cod. dipl. Hist. Gen. 2e S. II 1 p. 252. Doch ook nog niet geheel voldoende.

het huishoudregister opsloeg, gewatertand heeft van de overrijke bouwstof, die ons handschrift voor de hier te lande nog zoo schaarsch beoefende geschiedenis der prijzen van verschillende artikelen levert, het boek vol teleurstelling wegwerpen voordat hij aan het einde gekomen is. Hem bevredigt natuurlijk de uitgave geenszins: hij, die gehoopt had hier een rijk materiaal voor het samenstellen van prijstabellen te vinden, — tabellen, te kostbaarder naarmate zij vollediger en ouder, dus zeldzamer zijn! — kan geen vrede hebben met de schaarsche en onvolledige uittreksels, die ik geef. Ik gevoelde dit bezwaar en naarmate ik met de verschijning van dezen hypothetischen beoefenaar der Nederlandsche „Wirthschaftsgeschichte" meer ingenomen ben, kan ik te minder er toe komen hem te grieven. Ik heb dus besloten, reeds vooraf aan zijne bezwaren te gemoet te komen, en ik geef hieronder lijsten van de verschillende artikelen, die in ons handschrift voorkomen, met de *volledige* tabellen der daarvoor besteedde prijzen [1]).

Vooreerst: wat at en dronk men aan het bisschoppelijke hof in 1332? Ziehier de compleete lijst der artikelen:

I. *Vleeschsoorten.*

ossenvleesch („caro bovina").

kalfsvleesch („vitulus"). NB. Hoogst zelden [2]).

---

1) In beginsel handelde evenzoo Bär (Koblenzer Mauerbau) bij de publicatie der rekeningen over dezen bouw. De vorm der rekeningen is ook daar wel veranderd, maar de inhoud is nu duidelijker te overzien.

2) Hetzelfde verschijnsel doet zich ook te Deventer in de 14e eeuw voor: de cameraarsrekeningen vermelden geen enkelen aankoop van kalfsvleesch. (V. Doorninck, Cameraarsreken. v. Deventer. Inl. p. CVI.) — De gravin van Bar gebruikte daarentegen juist veel kalfsvleesch. (Finot l. c. p. 189.)

schapenvleesch („caro ovina" of „ovilis", ook wel „mottonus", „caro motto . . ." of „muto . . .").
ramsvleesch („weder", „caro arietina"). NB. Zelden.
varkensvleesch („caro porcina") [1]).
spek („spec", „baco", „latus lardi" of „latus carnium").
varkenspooten („pedes porcini", „massi porcini?"). NB. Zelden.
zwijnsharst („harst").
zult („zulte").
kippen („galline"). NB. Zelden.
kapoenen („capones").
kuikens („pulli"). NB. Dagelijks.
ganzen („anci" of „anseres"). NB. Bijna dagelijks.
duiven („duven", „calumbe"). NB. Zelden.
eenden („anetus").

II. *Wild.*

hazen („lepores"). NB. Zeer zelden.
reigers („reiger", „ardee").
putoor („butoer"). NB. Eenmaal.
patrijzen („patrisie" of „partrisie").
roerdompen („roesdomre"). NB. Zeer zelden.
snippen („sneppen", „snippi").
pluvier („pluvier"). NB. Zeer zelden.
kleine vogels („volucres", „parvi volucres").

III. *Visch.*

zalm („salmo").
schelvis („scelvis").
wijting („witenc").
schol („scollen", „scullen").
scharretjes („sicci", „sculli sicci").
haring („harenc", „alleces").
jonge haring („parvi alleces").

---

1) En wel waarschijnlijk dikwijls pekelvleesch, blijkens het enkele malen uitdrukkelijk genoemde „caro porcina recens."

bokking („buckenc").
zeehaan („zehaen", „gallina marina").
paling („angwilla").
snoek („luceus").
baars („barse", „barsus").
brasem („brasemus", „brasus", „brisinus").
tong („tonghen").
zeehaas („zehase") [1]).
steur („sturio").
? („gruncus").
bliek („bliek").
mosselen („mosselen", „musculus").
zeelt („zelde").
? („angwille sleken" (?))
posch („pos").
? („zemen").
karper („carpus").
makreel („macreel"). NB. Eenmaal.
kreeft („cancer"). NB. Alleen op reis in België.
? („parvi pisces", „pisciculi").

IV. *Groenten.*

groente („warmoes", „olus").
erwten („pisa").
biet („poreta"). NB. Zeer zelden.
knoflook („alleum"). NB. Zeer dikwijls.
uien („cepe"). NB. Zeer dikwijls.

V. *Fruit.*

appelen („pomi").
peren („piri"). NB. Zelden.
kersen („ceresi", „cerusi").
wilde pruimen („brunelli"). NB. Zeer zelden.

---

1) NB. Geene schrijffout voor zeehaan: Maerlant (Naturen Bloeme. V 337 en 625) vermeldt de „lepus marinus", wiens „hovet ghelijc des hasen hooft ghemaect es ende ghedaen".

VI. *Specerijen, enz.*

zout („sal").

mosterd („mostard", „cenapis", „mos ardum").

azijn („acetum").

specerijen („species").

gember („gingiber"). NB. Slechts eenmaal.

suiker („suckerus", „zucra" of „pulvis"). NB. Slechts viermaal.

amandelen („amigdale", „anidalle"). NB. Slechts tweemaal.

..... („vergus") [1]). NB. Zeer dikwijls sedert 23 Juli.

VII. *Verdere eetwaren.*

brood („panis"). NB. Dagelijks.

boter („butyrum").

kaas („caseus"). NB. Dagelijks.

eieren („ova").

meel („farina"). NB. Slechts eenmaal.

pasteien („pasteyden", „pastilli"). NB. Zelden.

vladen („vladen"). NB. Zelden.

VIII. *Dranken.*

wijn („vinum").

roode wijn („rubeum vinum").

witte wijn („album vinum").

most („novum vinum" [2])).

1) Verjus, een drank uit inlandsche druiven met zout, waarschijnlijk zuur. (Richard, Mahaut d'Artois. p. 142.)

2) Dat de in het register herhaaldelijk genoemde „nieuwe wijn" inderdaad most was, blijkt uit het Gentsche Memorieboek, waarin gezegd wordt, dat in 1474 de zomer soo vroeg inviel, dat „omtrent halfoegst hier nieuwen franschen most was, ende op den laetsten dach van deselve maent nieuwen rijnschen most". (Fredericq, Ducs de Bourgogne. p. 122.) De most werd dus inderdaad ingevoerd en gedronken. In ons register vinden wij het eerst op St. Remigius (1 October) 2 aam „novum vinum" gekocht; sedert Dominica post Martini (15 November) worden bijna dagelijks daarvan een paar taken à sol. 1—8 of sol. 2 gehaald.

bier („cervisia").
melk („lac"). NB. Hoogst zelden.

Ziehier nu de tabel van alle *gespecificeerde* prijzen, die in het register voorkomen: de groote meerderheid der posten is natuurlijk te onbepaald, om daaruit eenig besluit op te maken omtrent de eenheidsprijs.

Ossen.

1 maal 1 os = l. 7— 0—0.
1 „ 1 „ = l. 5—12—0.
1 „ 1 „ = l. 5— 4—0.
1 „ 1 „ = l. 5— 0—0.
1 „ 1 „ = l. 4—16—0.
1 „ 1 „ = l. 4— 0—0.
2 „ 1 „ = l. 2— 8—0.
2 „ 1 „ = l. 1—18—0.

Kalveren.

1 maal 1 kalf = 12 s.

Schapen.

13 maal 1 schaap = s. 12—0.
1 „ 1 „ = s. 11—7.
1 „ 1 „ = s. 11—0.
1 „ 1 „ = s. 10—8.
1 „ 1 „ = s. 10—0.
1 „ 1 „ = s. 9—2.
4 „ 1 „ = s. 9—0.
1 „ 1 „ = s. 8—8.
1 „ 1 „ = s. 8—4.
4 „ 1 „ = s. 8—0.
1 „ 1 „ = s. 7—7.
1 „ 1 „ = s. 7—6.
2 „ 1 „ = s. 6—0.

Rammen.

1 maal 1 ram = s. 10—0.
1 „ 1 „ = s. 7—4.

Varkens.

1 maal 1 varken = s. 21—4.
2 „ 1 „ = s. 20—0.
1 „ 1 „ = s. 16—0.
1 „ 1 „ = s. 12—0.

Spek [1]).

1 maal 1 zijde = s. 24—0.
6 „ 1 „ = s. 20—0.
1 „ 1 „ = s. 14—0.
3 „ 1 „ = s. 12—0.
1 „ 1 „ = s. 10—8.

Kippen.

1 maal 1 kip = s. 1.
1 „ 2 kippen + 2 kapoenen = s. 5—6.

Kapoenen.

1 maal 1 kapoen = s. 1—8½.
2 „ 1 „ = s. 1—4.
2 „ 1 „ = s. 1—1.
2 „ 1 „ = s. 1—0.
1 „ 2 kapoenen + 2 kippen = s. 5—6.
1 „ 2 „ + 8 kuikens = s. 8—0.
1 „ 3 „ + 12 „ = s. 11—0.

Kuikens [2]).

1 maal 1 kuiken = d. 13½.
1 „ 1 „ = d. 12⅘.

---

1) Ik neem hierbij aan, dat niet alleen „latus lardi", maar ook „latus carnium" = spek is. Het schijnt vreemd, maar de prijs is geheel dezelfde: onder de opgenoemde gevallen zijn: 2 maal 1 latus carnium à s. 20, 1 maal à s. 14, 1 maal à s. 12 (en 1 maal 1 „latus" à s. 20, — 1 maal „6 latera providencie" = s. 48) — 3 „massi porcini" kosten 10 s. 8 d. (een „massus" of „massa" is een stuk.)

2) De kuikens worden altijd in groote getalen te gelijk aangekocht: van daar de breuken in de prijzen.

1 maal 1 kuiken = d. 10 1/8 (te Renen [1])).
2 „ 1 „ = d. 10 (1 maal te Renen).
2 „ 1 „ = d. 9 (1 „ „ „).
1 „ 1 „ = d. 8 1/2.
2 „ 1 „ = d. 8 1/8.
1 „ 1 „ = d. 8 1/5.
12 „ 1 „ = d. 8.
1 „ 1 „ = d. 7 2/8.
1 „ 1 „ = d. 7 1/2.
1 „ 1 „ = d. 7 1/8.
1 „ 1 „ = d. 7 1/5.
11 „ 1 „ = d. 7.
1 „ 1 „ = d. 6 3/4.
1 „ 1 „ = d. 6 2/8.
4 „ 1 „ = d. 6 1/2.
3 „ 1 „ = d. 6 1/8.
1 „ 1 „ = d. 6 1/4.
2 „ 1 „ = d. 6 1/5.
1 „ 1 „ = d. 6 1/6.
21 „ 1 „ = d. 6.
1 „ 1 „ = d. 5 2/8.
1 „ 1 „ = d. 5 1/2.
1 „ 1 „ = d. 5 1/8.
2 „ 1 „ = d. 5.
1 „ 1 „ = d. 4 1/2.

Ganzen.

1 maal 1 gans = s. 2— 4 1/2.
2 „ 1 „ = s. 2.
1 „ 1 „ = s. 1—11 1/2.
16 „ 1 „ = s. 1—10.
1 „ 1 „ = s. 1— 9 1/2.
1 „ 1 „ = s. 1— 8 1/2.

---

1) Ik vermeld dit, omdat de prijzen aldaar dikwijls met die te Utrecht verschillen.

5 maal 1 gans = s. 1— 8.
1 „ 1 „ = s. 1— $6^1/_3$.
2 „ 1 „ = s. 1— 6.
2 „ 1 „ = s. 1— 5.
11 „ 1 „ = s. 1— 4.
1 „ 1 „ = s. 1— $2^1/_2$.
4 „ 1 „ = s. 1— 2.
1 „ 1 „ = s. 1— $1^1/_3$.
1 „ 1 „ = s. 1— 1.
1 „ 1 „ = s. 1— 0.
1 „ 1 „ = s. 0—11.

Eenden.

1 maal 8 eenden = s. 6—8.

Hazen.

1 maal 2 hazen = s. 5—4.

Reigers.

2 maal 1 reiger = s. 3.
4 „ 1 „ = s. 2—8.
4 „ 1 „ = s. 2—0.
2 „ 1 „ = s. 1—6.
1 „ 1 „ = s. 1—$5^1/_2$.
1 „ 1 „ = s. 1—4.

Putoor.

1 maal 1 putoor = s. 4.

Patrijzen.

1 maal 1 patrijs = d. 10.
1 „ 1 „ = d. $9^4/_5$.
1 „ 1 „ = d. 8.

Kleine vogels.

1 maal 1 vogel = d. 11.
1 „ 1 „ = d. $9^1/_2$.
6 „ 1 „ = d. 8.
1 „ 1 „ = d. $7^1/_5$.
1 „ 19 „spit" = s. 3—2.

Zalm.

1 maal 1 zalm = s. 40—0.
1 „ 1 „ = s. 24—0.
1 „ 1 „ = s. 22—0.
1 „ 1 „ = s. 20—0.
4 „ 1 „ = s. 16—0.
1 „ 1 „ = s. 15—6 1/8.
1 „ 1 „ = s. 13—0.
2 „ 1 „ = s. 12—8.
1 „ 1 „ = s. 12—0.
1 „ 1 „ = s. 10—0.
1 „ 1 „ = s. 8—5.

Schelvisch.

1 maal 1 schelvisch = d. 6.
1 „ 1 „ = d. 4 1/5.
1 „ 21 „ + 100 wijting = s. 14—8.

Wijting.

1 maal 100 wijting + 21 schelvisschen = s. 14—8.

Schol.

1 maal 60 schollen = s. 2—6.
2 „ 1 mand „ = s. 7—0.
2 „ 1 „ „ = s. 6—0.
1 „ 1 „ „ = s. 5—8 (waaronder ge-
1 „ 1 „ „ = s. 5—0. droogde).
1 „ 1 „ „ = s. 4—6.

Haring.

1 maal 100 haringen = s. 5—8.
1 „ 100 „ = s. 5—6.
1 „ 100 „ = s. 5—0.
3 „ 100 „ = s. 4—0.
1 „ 100 „ = s. 3—6.
2 „ 100 „ = s. 3—0.
1 „ 100 „ = s. 2—9.
1 „ 100 „ = s. 2—8.

Zeehaan.

1 maal 9 zeehanen = s. 8.
1 „ 5 „ = s. 4.

Paling.

1 maal 13 palingen = s. 21—4.
1 „ 12 „ = s. 11—0.

Snoek.

1 maal 1 snoek = s. 8—0.
1 „ 1 „ = s. 7—9$^1/_8$.
1 „ 1 „ = s. 7—4.
1 „ 1 „ = s. 6—0.
1 „ 1 „ = s. 5—3.
2 „ 1 „ = s. 5—0.
1 „ 1 „ = s. 2—8.
1 „ 1 „ = s. 2—0.
1 „ 1 „ = s. 1—4.
1 „ 1 „ = s. 1—3$^1/_4$.
1 „ 1 „ = s. 1—0.
1 „ 1 „ = s. 0—9.

Baars.

1 maal 1 baars = s. 2.

Brasem.

1 maal 1 brasem = d. 4.

Tong.

1 maal 40 tongen = s. 4—0.
1 „ 40 „ = s. 3—4.
1 „ 40 „ = s. 3—0.

Zeehaas.

1 maal 13 zeehazen = s. 12.
1 „ 26 „ = s. 3.

Steur.

1 maal 1 steur = s. 20.

Karper.

1 maal 13 karpers = s. 5—6.

Knoflook.

1 maal 100 stuks = s. 4.

Zout.

1 maal 1 vat = s. 8—2.

Mosterd.

1 maal 1 taak = s. 3— 4.
2 „ 1 „ = s. 2— 8.
1 „ 1 „ = s. 1—10½.

Azijn.

1 maal 1 taak = s. 4—0.
1 „ 1 „ = s. 3—4.
11 „ 1 „ = s. 2—8.
14 „ 1 „ = s. 2—0.

Boter.

1 maal 1 kop = s. 0—12.
1 „ 2 „ + 200 eieren = s. 7— 8.
1 „ 5 „ + 400 „ = s. 13— 4.
1 „ 6 „ + 300 „ = s. 12— 0.

Eieren.

1 maal 100 eieren = s. 4— 2 (te Renen).
1 „ 100 „ + 2 kop boter = s. 4— 0.
1 „ 100 „ + 2 „ „ = s. 3—10.
5 „ 100 „ = s. 3— 4.
1 „ 100 „ + 1¼ „ „ = s. 3— 4.
10 „ 100 „ = s. 3— 0.
1 „ 100 „ = s. 2—10?
2 „ 100 „ = s. 2— 8.
1 „ 100 „ = s. 2— 6.
1 „ 100 „ = s. 1— 4.

Bier.

1 maal 1 vat = s. 20—4.
3 „ 1 „ = s. 12—4.
5 „ 1 „ = s. 12—0.
4 „ 1 „ = s. 10—0.
15 „ 1 „ = s. 9—0.

4 maal 1 vat = s. 8—0.
5 „ 1 „ = s. 7—6.
3 „ 1 „ = s. 7—0.
1 „ 2 taak = s. 3—4.
1 „ 2 vat + 2 „danckardi" = s. 27—4.

Wijn.

1 maal 1 taak = s. 5—8½ (op reis te Woudrichem).
1 „ 1 „ = s. 4—3½.
5 „ 1 „ = s. 4—0 (1 maal voor de „bastardi").
3 „ 1 „ = s. 3—6.
1 „ 1 „ = s. 3—5.
54 „ 1 „ = s. 3—4 (2 maal „per omnes dies").
1 „ 1 „ = s. 3—1½ (voor de keuken).
21 „ 1 „ = s. 2—8 (1 maal voor de keuken).
5 „ 1 „ = s. 1—8.
1 „ 1 „ = s. 1—7 (gehaald bij den Dom).
1 „ 1 „ = s. 1—0?
1 „ 1 aam = l. 8— 3—4 („antiquum vinum").
3 „ 1 „ = l. 3—10—0 (2 maal voor de keuken).

Roode wijn.

2 maal 1 taak = s. 2.
1 „ 1 vat = l. 22.

Witte wijn.

1 maal 5 aam — 10 taak = l. 35—8 (met de vracht).
NB. Waarschijnlijk per taak = s. 3—5.
1 maal 2 aam + 10 taak = l. 12—10—8. (Dus per taak = s. 2—8).

Most.

4 maal 1 taak = s. 2—0.
1 „ 1 „ = s. 1—8½.
12 „ 1 „ = s. 1—8.
1 „ 1 aam = l. 3—9—4.

Haver.

1 maal 1 mud = s. 6—0.
2 „ 1 „ = s. 5—6.

42 maal 1 mud = s. 5—4.
1 „ 1 „ = s. 5—$3^1/_5$.
4 „ 1 „ = s. 5—0.
1 „ 1 „ = s. 4—6.
2 „ 1 „ = s. 4—$4^1/_2$.

Stroo.

2 maal 1 vim = s. 3—6.
1 „ 83 „ met draagloon = l. 6—4—8. (Dus waarschijnlijk = s. 1—6 per vim.)

Turf.

1 maal 3 wagens = s. 9—6 (te Horst).

Kaarsen.

1 maal $22^1/_2$ ℔ = s. 16—6. (Dus 1 ℔ = 9 d.)
1 „ 72 ℔ = l. 3. (Dus 1 ℔ = 10 d.)

Schotels.

10 maal 100 stuks = s. 4— 0.
8 „ 100 „ = s. 3— 0.
1 „ 100 „ = s. 2—10.
1 „ 100 „ + 25 platelen = s. 6—0. (Waarschijnlijk 25 platelen = s. 2, daar in den tijd, toen deze post geboekt werd, 100 schotels altijd s. 4 kostten.)

Wil de lezer deze tabellen behoorlijk begrijpen en waardeeren, dan behoort hij nog over twee punten ingelicht te worden: de grootte der gebruikte maten en gewichten en de waarde der gebruikte munten. Over het eerste punt kan ik helaas! niets noemenswaardigs mededeelen. Het blijkt uit de herleiding van sommige posten, dat 1 aam 42 taak bevatte, terwijl de taak allerwaarschijnlijkst uit 4 mengelen bestond[1]). Elders blijkt, dat het mud uit 4 schepels

1) Zie p. 361: 2 aam 10 taak wijn, de aam à 5 l. 12 s. = 12 l. 10 s. 8 d. Dus 1 aam = 42 taak. — Verder wordt vermeld: 6 taak 3 meng. = l. 1—2—6. De prijs van 1 taak was in de overwegend

bestond of (naar het schijnt) uit $13^1/_2$ spent[1]); de molt bestond uit 12 schepels[2]). Doch hoe groot de taak, het mud en de molt waren, kan ik geheel niet gissen, ja ik kan zelfs niet vermoeden, hoe men tot de berekening daarvan zal kunnen komen. Evenmin kan ik over de zwaarte van het pond eenige mededeeling doen: wel bevat het stedelijk museum van oudheden een stel oude Utrechtsche gewichten; maar ik heb geenerlei waarborg, dat deze stukken van betrekkelijk jongen datum dezelfden zijn als de Utrechtsche ponden der 14e eeuw.

Voor de artikelen, in taken of ponden opgegeven, tasten wij dus voorloopig in het duister, waar wij hunne prijzen willen bepalen. Gelukkig is dit slechts bij betrekkelijk weinige eetwaren het geval; voor de overige behoeven wij alleen de bepaling der muntwaarde, en die kan ik nauwkeurig opgeven. Hetgene ik zal mededeelen betreft niet alleen het Huishoudregister, maar nog meer het Schuldregister, waar verscheidene muntsoorten worden genoemd, die ik bij de bespreking van den inhoud van dit handschrift voorbijging, om over de munten van beide registers gezamenlijk te handelen.

De gewone munt, waarmede onze klerk rekent, is het pond zwarte Tournoysen, verdeeld in 20 solidi, terwijl elke solidus 12 denarii bevat. De denarius

---

groote meerderheid der gevallen = s. 3—4. Dit aannemende, krijgt men 1 meng. à 10 d., dus 1 taak = 4 meng. Een andermaal vindt men 11 taak 1 meng. = s. 18—9. Ook dit sluit, als men aanneemt 1 taak = 4 meng., juist.

1) Zie p. 220: 422 mud en 1 schepel, het mud à 7 s. = 147 l. 15 s. 9 d. — 318 mud min 1 spent, het mud à 9 s. = 143 l. 16 d.

2) Zie de telliugen op p. 652—654. — Vgl. p. 661: 1 molt kleine maat = 1 mud 2 schepels 1 spint.

werd nog verdeeld in 2 oboli, soms ook in mijten, waarschijnlijk in 3.

Naast de zwarte ponden vindt men dikwijls het „liber grossus Turonensis" vermeld, dat, evenals het pond zwarten verdeeld is in 20 solidi van 12 denarii. De „denarius grossus" of groot wordt gewoonlijk gerekend gelijk te staan met 16 zwarte denariën [1]). Deze verhouding komt ook in onze registers doorgaans voor: er zijn echter zéér enkele gevallen, dat de groot wordt gerekend op 15 denariën [2]), en dus de verhouding der twee ponden niet is 1 : 16, maar 1 : 15.

De Hollandsche ponden (eveneens van 20 solidi à 12 denarii), nu en dan in onze stukken voorkomende, zijn gelijk aan twee ponden zwarte Tournoysen [3]).

Voor de herleiding van het Leuvensche pond (van 20 solidi à 12 denarii), dat in het Twentsche manuaal gedurig voorkomt, bezit ik alleen één gegeven op p. 583/4: uit de telling aldaar blijkt, dat 16 gr. = 16 s. Lov. of 1 gr. = 12 den. Lov., 1 den. nigr. = $^3/_4$ den. Lov. [4]).

---

1) Pierson, Leerb. der staathuishoudkunde. I p. 560/1.

2) Zie p. 119. — De mededeelingen op p. 378: 18 gr. pag. = 22 s. 6 d. en 10 gr. pag. = 12 s. 6 d. (d. i. 1 gr. pag. juist = 15 den. nigr.) zouden doen vermoeden, dat bij de verhouding 1 : 15 steeds de groot van het zoogenaamde „payment" bedoeld wordt. De verhouding 15 : 16 komt echter niet overeen met de beneden te vermelden verhouding 2 : 3 voor het payment tot de goede munt. — Eénmaal vond ik bepaald (in de rekening v. d. rentmeester v. Amstelland van 1308 op het Alg. Rijks-archief): „den groten Torn. vor 12 d.", onder uitdrukkelijke bijvoeging, dat de rekening geschiedde „an *goeden* ghelde".

3) Pierson, Leerb. der staath.houdk. I p. 373, — en ook onze stukken passim. — Vgl. ch. v. 1333 St. Bonifacesdach (St. arch. Utrecht): 1 gr. Tourn. = 16 penn., 1 Brab. = 4 penn., 1 goede Holl. = 2 penn.

4) De Upstalboomsche wetten (Hooft v. Iddekinge, Friesland. p. 38) zeggen: 3 Lovensche = 1 Engelsche. Indien daarmede een sterling bedoeld wordt (zooals met de even vroeger genoemde „alde

Op de Brabantsche reis worden dikwijls vermeld libri, solidi en denarii *boni*. Blijkens de rekening van 16 September 1332 (p. 377) zijn deze „goede" denariën dezelfden, die te Utrecht „zwarte" denariën heeten: immers beide soorten door elkander (vooral „goede" penningen) worden opgeteld en het resultaat is, dat er eene som van „zwarte" ponden uitkomt [1]). Tegenover deze denarii boni staan in Brabant de denarii pagamenti, d. i. het op het oogenblik omloopende slechte geld (current) in tegenstelling met het goede oude geld [2]). De verhouding tusschen deze beide soorten onderling blijkt niet duidelijk. Op p. 378 vinden wij 5 sol. pag. = 3 sol. 4 den. bon., hetgeen eene verhouding geeft van juist 3 : 2. *Ongeveer* komt deze verhouding ook elders voor. Op p. 379 lezen wij: 15 sol. 4 den. pag. = 9 sol. 7 den. 1 m. bon., d. i. 184 den. pag. = 115½ den. bon., dus ongeveer 69 : 43. Onmiddellijk daarop 2 l. 5 s. 4 d. = 28 s. 4 d. 1 m., d. i. 544 den. pag. = 336½ den. bon., dus ongeveer 68 : 42. Doch daarop weder 6 l. 18 s. 8 d. = 4 l. 6 s. 8 d. nigr., hetgeen uitkomt op 1664 den. pag. = 1040 den. bon., dus 65 : 40⅝. Het is onbegrijpelijk, hoe *op éénen dag* drie verschillende verhoudingen kunnen aangenomen zijn, te meer

---

Engelsche" het geval schijnt), dan zou dit tot uitkomst leveren: 1 gr. = 9 den. Lov., daar 1 gr. = 3 sterl. (Er bestonden echter ook nieuwe Engelschen, door graaf Floris V in 1294 gewaardeerd op 3 penningen. Ch. St. arch. Utr.) Bisschop Jan van Diest waardeerde daarentegen den Brab. groot op 12 den. nigri (zie hierna p. LXV), dus 1 gr. = 1½ Brab. gr. of 21½ den. Brab. — De latere waardeering van den Lovenschen penning op 5 plakken (p. 661) baat ons weinig.

1) De telling van den avond van 16 September is onjuist; doch voegt men de drie sommen, waaruit zij bestaat, bij de tellingen van den ochtend, dan sluit het totaal.

2) Kruse, Kölner Geldgeschichte, p. 29.

daar de klerk tot zelfs in mijten herleidt en dus geacht moet worden zeer nauwkeurig te rekenen.

Thans komt de andere zeer verspreide rekenmunt aan de beurt: de mark. Drie soorten van marken worden in onze stukken vermeld: de Brabantsche, die natuurlijk voorkomt in Brabant (p. 171), doch ook elders dikwijls, — de Munstersche, algemeen gebruikt in Overijsel en Drenthe, — en de in Friesland gebruikte mark, die herhaaldelijk zonder nadere bepaling vermeld wordt, doch blijkt de mark sterling te te zijn, die als „Frisonica moneta" voorkomt (p. 518, 519, 520 vgl. p. 109). De Munstersche en de Brabantsche mark, beiden [1]) verdeeld in 12 solidi [2]) (elke solidus natuurlijk weder in 12 denarii), waren geheel gelijk in waarde [3]). Die waarde wordt herhaaldelijk in onze stukken bepaald op 36 gr. [4]).

---

1) Ook de Munstersche mark. — Vlg. de Upstalb. wetten v. 1323 was 1 gr. = 4 Munst. den., dus (daar 36 gr. = 1 Munst. mark) de mark = 144 penn. (12 sol. à 12 den.) (Hooft v. Iddekinge, Friesland. p. 37. Zie ald. p. 52 Noot twee oorkonden van 1255 en 1269: „12 solidis pro marca Monasteriensis monete computatis.") — Vgl. echter onze stukken p. 10: 184 × 2 gr. = 10 m. 2 s. Mon.; dus is 1 s. = 4 gr., en dus, daar 1 m. = 36 gr. is, 1 m. = 9 s. Deze reductie is echter gewis onjuist: de optelling sluit ook niet.

2) Zie p. 10 : 209 × 6 Br. = 8 m. 8 s. 6 d. Br. Dus 8 m. = 96 s. Br., d. i. 1 m. = 12 s. Br. — Ald. 40 × 8 Br. = 2 m. 2 s. 8 d. Mon. Dus 2 m. = 24 s. Br., d. i. 1 m. = 12 s. Br.

3) Zie p. 10: 71 m. 8 s. 8 d. Brab.

43 m. 2 s. 1½ d. Brab.

28 m. 6 s. 6 d. 1 ob. Mon.

4) Zie p. 10 : 240 × 3 gr. = 20 Mark Mon. Dus 720 gr. = 20 M., of 1 M. = 36 gr. Ook N°. 184: 12 Mk. = l. 28—16; dus 1 Mk. = 2 l. 8 s. nigr., of 1 Mk. = 36 gr., — en N°. 53 (p. 51): 100 Mk. = 240 l., — en N°. 278: 60 Mk. = 144 l., — en N°. 87: 9 sol. gr. = 3 mark. (Alles denkelijk Munst. munt.) Zie ook N°. 153: 30 m. Brab. = 72 l. nigr. Tur. („ultra concambium monete"); d. i. 1 m. Br. = 2 l. 8 s. = 36 gr. (Daarbij souden echter de kos-

Moeielijker is de berekening van de mark sterling. De sterling is = 5 den. nigr. [1]). En dit komt uit met de berekening, die wij elders ontmoeten, van 1 gr. = 3 sterl. [2]), mits wij aannemen, dat daarvoor de verhouding 1 gr. = 15 den. nigr. is aangenomen. Met die onderstelling komt overeen, dat op p. 517/8 de daar genoemde som van 176 mark 4 sol. sterl. juist deelbaar is op de som van 29 l. 8 sol. gr., die *geen* bonum pagamentum was. Daar 1 sol. sterl. = 12 den. sterl. [3]), komen wij, aan beide zijden aftrek-

---

ten van het wisselen moeten gevoegd worden, die soms zeer hoog waren; vlg. p. 518: „de qualibet libra grossa 2 solidi grossi", d. i. 10%!) — Vgl. Cameraarsreken. v. Deventer. I p. 256: 45 m = 108 l. d. i. 1 m. = 2 l. 8 s — l. c. II p. 8:1426 — 4 — 2 m. Br. = l. 3423 — 4 — 8, d. i. 1 den. Br. = 4 den., dus: 4 den. Br. = 1 gr. of 1 m. Br. = l. 2 — 8. — Ook twee charters van St. Bonifaesd. 1333 en 24 Mrt. 1349 (St. arch. v. Utrecht) zeggen: 1 Brab. = 4 kleine penningen. — Ook in N°. 307 wordt vermeld: 15 marc. = 21. 5 s. gr., hetgeen alweder geeft: 1 mark = 36 gr. Hier is echter sprake van Friesche marken.

1) Zie p. 378: 18 gr. pag. + 1 st. = 22 s. 11 d.
18 gr. pag. = 22 s. 6 d.
dus: 1 sterl. = 5 d.

De denarius niger is dus de Copkinus der Upstalboomsche wetten, waarvan 5 gelijk waren aan 1 sterling. (Hooft v. Iddekinge, Friesland. p. 37, 38.) Vgl. Cameraarsreken. v. Deventer. III p. 453: 1 Holl. = 2 koppiken (totdat in 1365 1 Holl. = 1 koppiken gesteld werd); inderdaad was 1 den. Holl. = 2 den. nig.

2) Zie N°. 14 (p. 127): ½ van 12 l. gr. 18 s. 4 d. gr. = 4 l. gr. 6 s. gr. 4 sterl. Dus 4 sterl. = 1½ den. gr. of 1 gr. = 3 sterl. — En ald. (p. 128): 8 l. 16 s. gr. 4 st.
46 gr.
4 l. gr. -- 2 sterl. Dus: 10 gr. + 6 sterl. = 1 s. gr. D. i. 2 gr. = 6 st. of 1 gr. = 3 sterl. — Ook de Upstalboomsche wetten van 1323 kennen deze verhouding. (Hooft v. Iddekinge, Friesland. p. 37.)

3) De Upstalboomsche wetten van 1323 (bij: Hooft v. Iddekinge,

kende 4 s. st. = 16 gr., tot het resultaat: 1 mark sterl. = juist 40 gr., d. i. 120 sterl., hetgeen zou leiden tot de conclusie: 1 mark sterl. = 10 sol. sterl. à 12 den. sterl. Ook de daarop volgende optelling (p. 519/20) komt dan uit: de telling geeft 10 m. 59 s. 170 d. sterl., hetgeen dan is = 17 m. 3 s. 2 d. st., terwijl de gegevene uitkomst der lange telling 17—3—1 is, — eene overeenstemming, die bij de onervarenheid onzer klerken in het tellen bevredigend is.

Wij komen dus tot het besluit, dat de Munstersche of Brabantsche mark van 144 penningen (die gelijk schijnt geweest te zijn aan de Keulsche mark [1]) waard was 36 grooten, terwijl de mark sterling van 120 penningen waard was $37^1/_2$ grooten [2]).

Behalve de ponden en marken komen een enkele maal in onze stukken ook floreni voor. De eigenlijke floreni worden slechts tweemalen genoemd bij betalingen aan het pauselijke hof [3]); hunne berekening is dus niet van belang. Ook „floreni parvi" worden genoemd [4]), doch de berekening hunner waarde uit de hier voorkomende gegevens schijnt moeielijk.

Met de boven medegedeelde betrekkelijke cijfers is echter de lezer slechts weinig geholpen. Hem is het te doen om de werkelijke waarde der genoemde stukken te leeren kennen. Gelukkig kan ik hem die me-

---

Friesland. p. 37) zeggen: 1 Toursche groot = 3 sterl., 1 sol. sterl. = 4 Toursche groot; dus 1 sol. st. = 12 sterl.

1) De Brabantsche penning was gelijk aan den goeden Keulschen penning (Kruse, Kölner Geldgeschichte. p. 30). Ook de Keulsche mark bestond uit 144 penningen.

2) Volgens de verhouding 5 den. = 1 sterl.; volgens de verhouding 1 gr. = 3 st. zou het 40 gr. zijn, doch zooals wij zagen wordt daarbij waarschijnlijk de gr. pag. bedoeld.

3) Op p. 48 en p. 330.

4) B. v. p. 521, 561/2/3.

dedeelen. Wij weten toevallig, hoeveel zilver het Hollandsche pond in 1336 bevatte [1]), en daar dit jaar met den hier behandelden tijd slechts enkele jaren verschilt, kunnen wij dus met genoegzame zekerheid ook de waarde der in onze stukken genoemde munten bepalen. Het Hollandsche pond bevatte in 1336 85.8 gram zilver, dus het zwarte pond 42.9 [2]). Daar de waardeverhouding tusschen zilver en goud destijds 1 : 11 bedroeg, bevatte dus het zwarte pond 3.82 gram goud [3]). Daar nu in onze tegenwoordige munt 6.048 gram goud = *f* 10, is het zwarte pond in onze muntspecie gelijk aan *f* 6 31 1/2, de solidus aan *f* —31, de denarius aan *f* 0.02 1/2 [4]). De Toursche groot is dus = *f* —40, de Munstersche of Brabantsche mark = *f* 14.40, de mark sterling = *f* 15.— [5]).

Ik meen thans genoeg gedaan te hebben voor het goed begrip der in de beide besprokene bronnen genoemde prijzen. Dat het bovenstaande op verre na niet alles levert, wat uit die bronnen voor de geldgeschiedenis van het sticht kan geput worden, blijkt aan ieder reeds bij oppervlakkige inzage. Hoezeer ook het onderzoek bemoeielijkt wordt door de groote

---

1) Zie: Pierson, Leerb. der staathuishoudk. I p. 563.

2) Zie echter hierna p. LXIII Noot 1.

3) Daar ons muntwezen op goud gegrond is, schijnt het vlg. Mr. Pierson noodig, de middeleeuwsche zilverwaarde in goud te herleiden, voordat men eene conclusie trekt over de waarde daarvan in onze munt.

4) Vlg. vriendelijke opgave van Mr. N. G. Pierson.

5) Men vergelijke met de dus te verkrijgen prijzen van elk artikel de tabellen, door prof. Lamprecht bewerkt van de verhouding tusschen de prijzen van verschillende artikelen in verschillende deelen van Duitschland van de 8e tot de 19e eeuw. (Jahrb. f. Nation.-ökon. u. Statist. N. F. XI p. 332.) Voor de 1e helft der 14e eeuw was de koopkracht van het geld aan de Moezel vlg. deze tabel = 3.91 maal de tegenwoordige.

onervarenheid onzer klerken in de edele kunst van het optellen en aftrekken, — hoe dikwijls ook daardoor voor den onderzoeker de wegen versperd en dwaalwegen geopend worden, er ligt een schat van gegevens over dit onderwerp in deze bladen verborgen. Het is te hopen, dat een muntkundige dien schat zal ontgraven, waar ik slechts de oppervlakte even kon omwoelen. Misschien kunnen dezen gewenschten onderzoeker daarbij nog de stukken van dienst zijn, die ik, als afkomstig uit den tijd onzer bronnen, hier ten slotte doe volgen:

a. De belangrijke plaats over de Utrechtsche munt uit Hugo Wstinc's rechtsboek van den Dom (geschreven 1340 à 1350): „De denariis et argento Trajectensi ista notanda sunt. Marca Trajectensis argenti constat ex 16 partibus, sicut et cetere marce, id est ex 16 lodis, ex quibus 15 partes erunt de puro argento et 16ª pars erit de puro cupro; et hee 16 partes de manu artificis confecte faciunt marcam Trajectensem argenti, que eciam alio nomine marca marachorum (?) appellatur. Marcam Trajectensen argenti monetarii domini episcopi in civitate Trajectensi dabunt servis suis nummulariis, et illi facient inde 17 uncias; et 16 uncias et 10 denarios reddent magistris suis, 10 vero denarios pro labore et expensis optinebunt. Inscripcionem et monetam secundum voluntatem episcopi monetarii facient. Sciendum est eciam, quod quocienscumque placuerit episcopo, mittet nuncios in fabricam nummulariorum, et ibidem accipient 30 solidos, et per manum artificis in ignem ponent; et (si) de illis denariis marcam puri argenti examinaverint, bene res acta est; si autem monetarii in personam episcopi peccaverint, peccatum episcopus corriget [1]). —

1) De plaats is aldus te verklaren. Uit eene Utrechtsche mark

Groningenses denarii tales erunt, ut de 33 unciis posset emi marca Trajectensis argenti vel de 3 libris marca puri argenti fieri. Tales debent esse Staverenses denarii, et tales denarii Bodelswerdenses; tales quoque Dockingenses denarii erunt, et tales Liuwerdenses. Si aliqua istarum monetarum levioris et mi-

---

zilver à $\frac{15}{16}$ werden geslagen 17 unciae denariën, en het blijkt, dat eene uncia 20 denariën bevatte, dus 340 denariën. Voor den smeltingsproef werden gebruikt 30 solidi, d. i. 360 denariën, die te zamen eene mark zuiver zilver moesten leveren. Inderdaad was dit nagenoeg het geval. Elke denarie bevatte $^{15}/_{16} \times 340 = {}^{15}/_{5440}$ fijn zilver, dus 360 denariën $\frac{5400}{5440}$. Ook bij de andere genoemde denariën (half zoo groot als de Utrechtsche) sluit de som op dezelfde wijze, nam. iets in het nadeel van den muntmeester. Men had blijkbaar verzuimd er aan te denken, dat de 20 den. (= 1 uncia), die men ter vervanging van de 1 uncia koper bij de te versmelten stukken voegde, weder $16\frac{1}{\times}17$ koper bevatte. — De Utrechtsche mark was blijkbaar geheel niet gelijk aan de Keulsche, die slechts 144 (160) denariën leverde; indien zij gelijk was aan de Trooische mark, dan bevatte de Utrechtsche denarie 0.60 $\frac{1068}{1361}$ gr. fijn zilver. Deze berekening komt geheel niet overeen met die hiervoor p. LXII, volgens welke de denarie bijna 0.179 gr. fijn zilver zou bevatten. Doch zij schijnt wel overeen te komen met de stukken, die als Utrechtsche denariën bekend zijn. De heer Dr. G. A. Hulsebos had de goedheid deze stukken in het door hem beheerde muntkabinet van het Prov. Utr. Gen. te wegen en te doen waardeeren Eene denarie van Otto van Holland (1245—1249) woog 0.59 gr., 3 van Hendrik van Vianden (1250—1267) 0.59, 0.60, 0.61 gr. à ${}^{980}/_{1000}$, 1 twijfelachtige van Guy van Avesnes (1301—1317) woog 0.58 gr., twee van Jan van Diest (1323–1341) 1.07 gr. à ${}^{750}/_{1000}$ en 0.82 gr. à ${}^{900}/_{1000}$. De denariën van Hendr. van Vianden bevatten dus gemiddeld 0 57 gr. fijn zilver, die van Jan van Diest variëeren tusschen ruim 0.49 en ruim 0.80. (NB. De zoogenaamde dubbele groot van Jan van Arkel weegt slechts 2.5 gr. à ${}^{980}/_{1000}$ dus = $2^{1}/_{2}$ gr. fijn; het is dus geen dubbele groot, die 32 maal de waarde eener denarie moest hebben.)

noris precii fuerit quam supra determinatum est, dominus episcopus corrigere faciet."

b. Eene munt-evaluatie van onzen bisschop Jan van Diest, te vinden achter in een cartularium van het sticht uit het midden der 14e eeuw, afkomstig van het Domkapittel [1]). „*Ordinacio, facta tempore Johannis*

Nog vind ik onder het afdrukken de volgende voor de Utrechtsche muntgeschiedenis van het midden der 14e eeuw belangrijke plaatsen:

I. „Ordinatio, facta tempore domini Johannis de Arckel, prout ego Wilhelmus de Wijc, canonicus sancti Petri, secretarius domini Frederici de Blanckenhem, episcopi Trajectensis, ex quodam antiquo registro cartarum praefati domini Johannis, quondam episcopi Trajectensis, extraxi: „In den eersten gout een marc fijns silvers XXX scillinge. Item nu gelt een marc fijns lodichs silvers XXXII scillinge ende VIII groite (dats te verstaen, dat een scillingh Trichtscher penningh also goet is als XIII alsulcker groit als nu in den boedel gaen) ende die XXIII d. die maken een loot fijns sulvers. Ordinatum Trajecti anno Domini MCCCLVI mensis Februarii die quinta."

(Matthaeus, Ad Anonymum notae. p. 141, „ex MSS. Majoris ecclesiae.")

NB. Ik heb mij veroorloofd Matthaeus' interpunctie geheel te veranderen: het stuk geeft thans een goeden zin Immers 1 mark =

1) Codex XII. 90 (f. 52 vs.) van het Staatsarchiv te Hannover.

2) Dit komt overeen met de vermelding: 1 Vlaamsche groot = 6 Holl. penningen in 1363, vermeld bij: Pierson, Leerb. d. staathuishoudk. I p. 561.

Groningenses denarii tales erunt, ut de 33 unciis posset emi marca Trajectensis argenti vel de 3 libris marca puri argenti fieri. Tales debent esse Staverenses denarii, et tales denarii Bodelswerdenses; tales quoque Dockingenses denarii erunt, et tales Liuwer-

:2 sc. 8 gr. of (daar 1 sc. of 12 d. = 13 gr.) 32 sc. $7^{5}/_{13}$ d.; dus mark = $391^{5}/_{13}$ den. Verder is 1 lood = 23 d., dus (daar 1 nark = 17 lood) 1 mark = 391 den. Beide opgaven sluiten dus hans. — Men vergelijke met deze valuatie het fragment, afgedrukt 'p p. LXIII.

II. Bij eene overeenkomst van 1339 vig. Symonis et Tude was bepaald, dat zekere som van 400 l. Tur. zou betaald worden volgens den maatstaf: „grosso Turonensi regio argenteo et legali de moneta regis Francie pro 16 denariis computato, vel 3 sterlinghis argenteis bonis et legalibus de moneta regis Anglie pro 16 denariis computatis, vel in equivalenti pagamento seu valore cujuscumque monete, prout sub anno nativitatis Domini 1336 feria VI post Epyphaniam cucurrit." Nu werd echter 1351 Maart 20 de eerste termijn betaald met 200 l. „monete episcopi et civitatis Trajectensis, 15 grossos dicte monete pro libra et 16 dena-

De denariën van Hendr. van Vianden bevatten dus gemiddeld 0 57 gr. fijn zilver, die van Jan van Diest variëeren tusschen ruim 0.49 en ruim 0.80. (NB. De zoogenaamde dubbele groot van Jan van Arkel weegt slechts 2.5 gr. à $^{800}/_{1000}$ dus = $2^{1}/_{5}$ gr. fijn; het is dus geen dubbele groot, die 32 maal de waarde eener denarie moest hebben.)

noris precii fuerit quam supra determinatum est, dominus episcopus corrigere faciet."

b. Eene munt-evaluatie van onzen bisschop Jan van Diest, te vinden achter in een cartularium van het sticht uit het midden der 14e eeuw, afkomstig van het Domkapittel [1]). „*Ordinacio, facta tempore Johannis*

rios parvos monete ejusdem pro grosso computandos." Deze betaling wordt echter niet aangenomen, „pro eo, quod hujusmodi dictus grossus non valet bene duos sterlinghos regis Anglie antiquos et quod duo solidi dicte pecunie, solidum pro 12 denariis parvis monete Trajectensis computandum, non valet unum antiquum grossum Turonensem monete regis Francie." (Regesten v. St. Pieter. N°. 309.)

NB. Wij ontmoeten hier weder de op p. LVIII besprokene tegenstelling van het goede geld en het current, het payment. Uit dit stuk volgt, dat 1 goede Toursche groot = 3 sterl. = 16 den. De groot Utrechtsch geld is echter = (bijna) 2 sterl. = 16 den. *parvi*. De verhouding dezer denarii parvi tot de goede denariën is aldus: 1 T. gr. = (ruim) 24 den. parvi; dus 16 den. = (ruim) 24 den. p. Alweder dus de in den tekst genoemde verhouding 3 : 2.

III. „Grosso Turonensi regio pro 16 denariis, sive

1) Codex XII. 90 (f. 52 vs.) van het Staatsarchiv te Hannover.

2) Dit komt overeen met de vermelding: 1 Vlaamsche groot = 6 Holl. penningen in 1363, vermeld bij: Pierson, Leerb. d. staathuishoudk. I p. 561.

Groningenses denarii tales erunt, ut de 33 unciis posset emi marca Trajectensis argenti vel de 3 libris marca puri argenti fieri. Tales debent esse Staverenses denarii, et tales denarii Bodelswerdenses; tales quoque Dockingenses denarii erunt, et tales Liuwer-

2 denariis, qui *ganze* vulgariter appellantur, pro 16 denariis computatis." (Ch. 1340 vig. b. Mathei.)

„Novo grosso *gheselle* pro 16, anca dicta *gans* pro 8 denariis computatis." (Ch. 1349 Sabb. p. Domin. Reminiscere.)

(Regesten v. St. Pieter. N°. 279 en N°. 303.)

NB. De *ghesellen* en *gansen* komen voor in de op p. LXV afgedrukte valuatie. Daar worden ze gewaardeerd op 12/7 peninghe swaert; *hier* zijn dus denkelijk 16/8 denarii *parvi* bedoeld.

De denariën van Hendr. van Vianden bevatten dus gemiddeld 0 57 gr. fijn zilver, die van Jan van Diest variëeren tusschen ruim 0.49 en ruim 0.80. (NB. De zoogenaamde dubbele groot van Jan van Arkel weegt slechts 2.5 gr. à $^{800}/_{1000}$ dus = $2^{1}/_{2}$ gr. fijn; het is dus geen dubbele groot, die 32 maal de waarde eener denarie moest hebben.)

vel 6 Fliogeren pro 15 Monasteriensibus vel Oesnaburgensibus, et 5 Copkini pro Sterlingis decrevimus computari (4 Halren pro 1 Milite, 3 Lovenensche pro 1 Engelsche). Moneta autem minorum denariorum, qui vulgo Cleyne pennigen nominantur, in pondere admittimus, 17 pro 1 Sterlingen ponderandos et computandos [1])."

III. Diversorium van den bisschop.

Het handschrift van dit register bestaat slechts uit één quatern perkament, met eene hand uit het midden der 16e eeuw genommerd CII—CXI. Blijkbaar is het een fragment van een grooter register en wel het slot, daar de achterzijde van het laatste blad onbeschreven is. De stukken zijn doorloopend geschreven met verschillende handen, die elkander telkens afwisselen. Het handschrift werd door mij ontdekt bij de regeling van het archief van het Gereformeerd Burgerweeshuis te Utrecht en is door HH. Regenten, die ik van mijne vondst kennisgaf, aan de Utrechtsche rijksarchieven aangeboden.

De stukken zijn in chronologische orde in het register ingeschreven: zij volgen elkander nagenoeg geregeld op van Januari—Juni 1333. De twee stukken, die daarop eene uitzondering maken, N°. 21 en 22 dd. 17, 30 Augustus 1331, zijn blijkbaar hier ingelascht, omdat zij behooren bij het volgende stuk N°. 23 dd. 5 Maart 1333, dat in de chronologische orde hier op zijne plaats is. De aanwezigheid van N°. 25 dd. 4 Februari 1309, dat geheel geïsoleerd is, blijft

---

1) V. Richthofen, Untersuch. üb. Fries. Rechtsgeschichte. I 1. p. 260. — Vgl. Hooft v. Iddekinge, Friesland. p. 37 vlg., en: Bijdr. v. vaderl. gesch. N.R. VIII p. 251.

alleen onverklaarbaar [1]). N°. 31 en 32 bevatten twee concepten van dezelfde akte, geheel gelijkluidend, maar met een verschillend slot, dat in de laatst medegedeelde redactie eenigszins verzacht is; de beide stukken zijn met dezelfde hand, onmiddellijk na elkander en schijnbaar te gelijk, in het register ingeschreven. Het laat zich verklaren, dat men op het laatste oogenblik, nadat de akte reeds in het register geschreven was, besloten heeft eenig geduld te oefenen met den dienaar van den machtigen graaf van Holland en den brief gewijzigd heeft. Doch het blijft vreemd, dat de eerste akte toen niet is doorgehaald.

De inhoud van de in het register opgenomene stukken is van zeer verschillenden aard. De eerste zes nommers zijn commissiën, verpandingen en recessen, zooals wij die reeds uit het schuldregister kennen; N°. 8 en 9 behooren daarbij, al zijn ze van iets ouderen tijd, evenals het laatste stuk N°. 34. Ook N°. 11, eene schuldbekentenis van den bisschop, verwonderen wij ons niet hier te vinden na de ondervinding, met het schuldregister opgedaan.

De meerderheid der overige stukken (N°. 7, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 28, 31 en 32) heeft echter betrekking op een geheel ander onderwerp: het zijn akten betreffende de geestelijke rechtspraak, die in het schuldregister (trouwens natuurlijk!) geheel ontbraken. Met deze stukken verwant zijn: N°. 10, eene vergunning om recht te spreken in de casus episcopales (die wij in het schuldregister reeds vermeld vonden), — N°. 15 een verlof tot het houden van een

---

1) De akte komt ook voor in een register van arbitrale uitspraken van bisschop Guy (in de Utrechtsche rijksarchieven), waar zij op hare plaats is. Daar is er echter eene verklaring van 1310 bijgevoegd, die hier ontbreekt.

altare portatile op het huis Herten, — N°. 12 en 27 bevestigingsbrieven van den deken van Bommel en den pastoor van Eembrugge, — en N°. 24 eene machtiging tot het ruilen van twee beneficiën. Ook de aflaatbrief voor de kerk van Vreeland N°. 20 kan hiertoe gerekend worden.

Doch de overige stukken ontsnappen aan alle ordening. Laten wij de raadselachtige akte van 1309 (N°. 25) buiten rekening, dan blijven over: N°. 30 eene verleening van stadrecht, — N°. 29 eene verleening van eenen hof, behoorende tot de bisschoppelijke domeinen, — N°. 33 het opleggen van eenen vrede, — en N°. 26 eene vergiffenis wegens vredebraak. Dit alles behoort weder tot de bevoegdheden van den bisschop als wereldlijk vorst.

Het is onmogelijk deze verwarde massa onder één gezichtspunt te brengen. Slechts in één opzicht is een systeem bij het aanleggen van het register te bemerken, namelijk in de chronologische rangschikking. Ik meen het er dus voor te mogen houden, dat wij hier voor ons hebben *alle* stukken van eenig belang, uitgegaan van de bisschoppelijke kanselarij in de eerste helft van 1333, en ingeschreven naarmate ze werden uitgegeven. Dat men stukken van zoo verschillenden aard in één register vereenigde, is bij den eersten aanleg van dergelijke registers verklaarbaar. Bij den eersten aanleg: want ik meen het er voor te mogen houden, dat wij hier voor ons hebben een fragment van *het oudste register* der bisschoppelijke kanselarij.

Reeds bij de behandeling van het schuldregister zagen wij, dat tot 1330 toe de akten, die men later in de Libri officiatorum et recessuum computacionum bewaarde, slechts pro memorie in een kladregister opgeteekend werden; thans, in 1333, vinden wij deze

akten reeds behoorlijk in chronologische orde verzameld in een register, dat blijkens het perkament, waarop het geschreven is, bestemd was om op den duur in het archief te blijven berusten. — Ook van stukken van anderen aard, die in ons fragment voorkomen, weten wij, dat ze vroeger niet in een register werden opgeschreven: de Utrechtsche rijksarchieven bewaren een aantal losse vellen perkament, waarop akten van zeer verschillenden aard, meestal uit den tijd van den onmiddellijken voorganger van onzen bisschop, Frederik van Zirik, zijn opgeteekend. Dit was dus nog omstreeks 1320 de methode voor het bewaren van dergelijke stukken van verschillenden aard, die men niet wenschte te vergeten. Hunne vereeniging in het nieuwe register was een vooruitgang.

Indien wij dus aannemen, dat in den zomer van 1330, toen het schuldregister gevuld was, besloten werd tot het aanleggen van een register voor *alle* akten der bisschoppelijke kanselarij, dan wordt het ook verklaarbaar, dat het kladregister van Hubert van Budel voor ons bewaard gebleven is. Zoodra men de noodzakelijkheid van het op den duur bewaren der commissiën en recessen begon in te zien, moest men er toch wel toe overgaan, om aan het kladboek, dat die stukken over de laatstverloopene jaren bevatte, eene plaats in het bisschoppelijk archief in te ruimen.

Is onze gissing over den oorsprong van ons diversorium juist, dan moet dit ongeveer vijf quaterns bevat hebben, voorafgaande aan het ons alleen bewaarde laatste quatern, dat loopt over het eerste halfjaar van 1333 [1]). Daarmede is in strijd de pagineering

---

1) In eene „Memoria quorundam articulorum pro graphiario Transisulano" (HS. der 16e eeuw. R. arch. in Overijssel) komen nog

CII—CXI; doch deze, die van veel lateren tijd dagteekent, kan aangebracht zijn, nadat het register met andere stukken vereenigd was in een band, die later verloren ging.

De titel „diversorium", die ik voor het register koos, schijnt daarvoor niet ongepast, nu het zoo velerlei stukken bevat. Het denkbeeld moet echter vermeden worden, dat wij hier bezitten het eerste deel der latere serie bisschoppelijke diversoria, die meestal stukken van politieken aard bevatten. Die serie kon, indien mijne hypothese juist is, slechts ontstaan in eene verdere ontwikkelingsperiode der bisschoppelijke kanselarij, toen men uit de primitieve algemeene registers de commissiën en recessen in de Libri officiatorum had afgezonderd en ook wellicht aan de akten betreffende de geestelijke rechtspraak eene plaats in eene serie nu verlorene registers had aangewezen. De serie zoogenaamde diversoria schijnt te beginnen met het oudste ons bewaarde deel uit het laatst der 14e eeuw,

---

de volgende aanteekeningen voor, getrokken (volgens het opschrift) „ex diversorio Johannis de Diest":

„fol. 1. Compromissum, quod vertitur inter episcopum et Swollenses.

fol. 1 p. 2. Juramentum domini episcopi super jurisdictione Mastebroick.

fol. 2 p. 1. Absolutio illorum de Swollis ratione Mastebroick.

fol. eod. Positio pecuniae de 4000 ℔ per Zwollenses.

fol. 3 p. 2. Donatio bonorum.

fol. 8 p. 1. Infeudatio bonorum liberorum Stephani de Ruenen.

fol. 10 p. 1. Brieven roerende die wildernissen in der marcke van Sallandt toe verhoeffslaegen tusschen den bisschop ende den grave van Gelre."

Wellicht kwamen deze stukken voor in het verlorene gedeelte van ons fragment; de foliëering heeft echter geene betrekking op ons handschrift, want de aanteekeningen zijn gemaakt uit een handschrift, dat excerpten uit diversoria van verschillende bisschoppen achter elkander bevatte.

dat samengesteld is uit losse, later saamgebondene stukken. Reeds in de 16e eeuw schijnt men dan ook geene diversoria van de bisschoppen tusschen Jan van Diest en Frederik van Blankenheim bezeten te hebben[1]).

Het zal de aandacht trekken, dat men in het hier uitgegevene fragment onder de veelsoortige stukken ééne categorie mist, die men toch verwachten zou daar te vinden en die later in eene afzonderlijke serie registers blijkt opgenomen te zijn: de vonnissen van het landrecht van den bisschop. Toen ik ons fragment het oudste register der bisschoppelijke kanselarij noemde, had ik daarbij dan ook eene uitzondering moeten maken. Eén enkel ouder register dan dit is voor ons bewaard: een register van arbitrale uitspraken van bisschop Guy van Avesnes, het eenige van zijne soort. De aanwezigheid van dit register, dat de uitspraken bevat, die slechts als de gelegenheid zich voordeed door den bisschop werden gegeven, maakt het uiterst waarschijnlijk, dat men aan de vonnissen, op de geregelde terechtzittingen van den bisschop gewezen, geen mindere eer zal hebben bewezen. In de meeste archieven begint de serie sententieboeken vroeger dan de andere seriën: de aard der stukken en hun belang voor de praktijk maakt dit begrijpelijk genoeg. De omstandigheid, dat ons register geene vonnissen bevat, schijnt er op te wijzen, dat de bisschoppelijke kanselarij ten dezen geene uitzondering zal gemaakt hebben en dat dus de serie Judicialia, hoewel thans in het archief eerst met 1380 aanvangende, reeds voor 1330, wellicht reeds voor 1300 zal zijn aangelegd.

---

1) De hierboven (p. LXIX Noot 1) vermelde aanteekeningen uit het Overijsselsche archief vermelden toch alleen diversoria van Jan van Diest, Fred. van Blankenheim, Rud. van Diepholt en Dav. van Bourgondië.

IV. Rekeningen van verschillende ambtenaren van den bisschop.

De rekeningen der bisschoppelijke ambtenaren, die thans volgen, geven ons een zeer leerzaam overzicht van de bijzonderheden der bisschoppelijke administratie. Zij zijn geschreven op lange rollen perkament, behalve die van den officiaal van 1336, die op eene papierrol is opgeteekend [1]). Allen berusten thans in de Utrechtsche rijksarchieven, doch slechts sedert kort. De rekeningen van den rentmeester aan deze zijde der Ysel van 1330, de zes rekeningen van den schout van Amersfoort, de beide rekeningen van den wijbisschop en die van den provisor van Zuid-Holland van 1328 en 1330 zijn afkomstig uit de collectie van Dr. C. Booth en daarmede een 40tal jaren geleden voor het archief aangekocht. De rekeningen van den rentmeester aan deze zijde der Ysel van 1328, van de bede voor den aankoop van Diepenheim, van den provisor van Zuid-Holland van 1331 en de beide van den provisor van Schouwen zijn hoogst waarschijnlijk op dezelfde wijze in het archief gekomen, hoewel dit niet met volkomene zekerheid blijkt. De rekeningen van den officiaal van na 1333, van den provisor van Zuid-Beveland en van de Friesche inkomsten behooren almede tot de collectie van Booth en werden voor een paar jaren geschonken door Mr. J. A. Grothe. De beide rekeningen van den rentmeester aan deze zijde der Ysel van 1334 en die van den officiaal van 1336 eindelijk ontdekte ik op den zolder van het stadhuis; zij werden door ruiling voor het rijksarchief verkregen.

Uit het schuldregister, dat over vier jaren loopt,

---

1) Deze rekening werd reeds vroeger uitgegeven door J. H. Hofman in het Archief voor gesch. v. h. aartsbisdom Utrecht. IV p. 231.

kunnen wij ons gemakkelijk een overzicht vormen van de ambtenaren, door wie de bisschop zijne verschillende bronnen van inkomsten liet beheeren, en van hunne werkzaamheden. Het blijkt daaruit tevens, dat onze verzameling rekeningen wel niet volledig is, maar dat toch de meeste ambtenaren daarin minstens door eene rekening vertegenwoordigd zijn. Zoo kan dus de collectie het overzicht van de bisschoppelijke administratie aanvullen.

De domeinen („renten") van het sticht werden beheerd door rentmeesters. De gezamenlijke domeinen in het Nedersticht stonden onder den rentmeester aan deze zijde van de Ysel, van wie wij verscheidene rekeningen bezitten; deze ambtenaar bleef tot het einde der bisschoppelijke heerschappij toe al deze domeinen beheeren. Onder zijn ambt waren begrepen niet alleen de „renten" (de inkomsten in geld), maar ook de „tollen, grute ende alle goeden, klein ende groet" (N°. 33). De tol en jaarmarkttol en de gruit te Amersfoort, en de tol, de jaarmarkttol en het weggeld Ter Eem alleen worden echter in de rekening (van 1328/29) vermeld; de overige domeinen ontbreken. En daarvoor bestond een goede reden: de gruit te Utrecht [1]) en de tol van Renen waren verpand [2]) en worden bij de verleening van het rentambt dan ook uitdrukkelijk uitgezonderd [3]), daar ze afzonderlijk verrekend werden [4]). Waarom de bekende tol te Utrecht [5])

---

1) Vgl. N°. 32, 31.

2) Vgl. N°. 26, 29, 65.

3) Vgl. N°. 33, 36.

4) Zie rekeningen over den tol te Renen vermeld: N°. 27, 63, 64. 236, 237, 247, 248; die over de gruit te Utrecht komen niet voor,

5) De jaarmarkttol te Utrecht wordt genoemd in eene aanteekening op het achterste schutblad van het Registrum Guidonis

(en de gruit te Renen?) niet vermeld worden, blijkt niet.

Het Oversticht was verdeeld in vier rentambten: Salland, Twenthe, Drenthe en Vollenhove. Het rentambt van Twenthe was slechts tijdelijk (1327—1329) van dat van Salland gescheiden, terwijl Drenthe, waar de bisschop reeds niet veel meer bezeten schijnt te hebben, slechts eenmaal (en nog wel op niet geheel zekere wijze) aan het begin van ons register afzonderlijk voorkomt, later steeds met Salland en Twenthe. Het rentambt van Vollenhove echter was voortdurend met het schoutambt vereenigd [1]), en nog in de ons bewaarde rekeningen van 1504/5 en 1507/8 vinden wij dezen toestand terug. Wij mogen aannemen, dat ook in het Oversticht de tol en de gruit eigenlijk onder de rentambten behoorden; doch wij vinden ze afzonderlijk vermeld: de stad Zwolle had reeds van vroeger de tol, gruit en bede aldaar in pacht (N°. 196), Kampen verkreeg in 1327 op dezelfde voorwaarden den tol en de gruit binnen zijn gebied voor vier jaren (N°. 155) en de gruit te Vollenhove werd in 1329 verpacht (N°. 251) aan eenen partikulier, die zijnen geslachtsnaam Gruter denkelijk wel ontleende aan de omstandigheid, dat hij of zijne voorzaten vroeger als ambtenaren van den bisschop met het beheer van dit regaal belast waren.

De hoogere rechtspraak was nagenoeg evenzoo in districten verdeeld. In het Nedersticht vinden wij in de eerste plaats den maarschalk aan deze zijde van

(Utr. R. arch.): „Susceptum Henrici de Meerlant de thelonio fori annualis 8 gr." Het is blijkbaar een extract uit eene aan den bisschop afgelegde rekening, want er komt o. a. ook in voor: „Item debet dominus Henrico etc." Deze tol schijnt dus afzonderlijk namens den bisschop beheerd te zijn.

1) Ook in Salland was dit later het geval. (Diversorium N°. 8.)

de Ysel; aanvankelijk ontmoeten wij er een (Symon van Holland), doch in het laatste gedeelte van ons register twee: Willem van Outshoorn en Wouter Gherijt [1]). Volgens hunne commissiën hadden deze beiden echter niet elk een afzonderlijk rechtsgebied [2]), maar beheerden zij te zamen het geheel. De benoeming van twee personen voor het ambt, waarvoor aanvankelijk slechts een titularis voorkomt, is denkelijk slechts van tijdelijken aard geweest en veroorzaakt door de bijzondere omstandigheden, waarin men verkeerde. Was reeds de vroegere maarschalk Symon van Holland in overleg met den graaf van Holland benoemd, Willem van Oudshoerne werd bepaald door den bisschop en den graaf gezamenlijk aangesteld. Gewis was hij niet minder dan de met den graaf nauwverwante heer Symon geheel aan diens belangen verknocht, en de bisschop zal het daarom raadzaam gevonden hebben hem eenen ambtgenoot toe te voegen. Daartoe koos hij zijnen „knaap" Wouter Gherijt, die — trouw dienaar der Utrechtsche bisschoppen — voortdurend als lid der hofhouding voorkomt. Terwijl deze in Januari 1329 en Februari 1330 zelf „maarschalk" genoemd wordt [3]), komt hij in de rekening

---

1) W. v. Oudshoerne in Oct. 1327 en Juni 1329 (N°. 90, 91, 209, 210). — W. Gherijt in Juni 1328, Jan. 1329 en Febr. 1330 (N°. 115, 95, 190).

2) Eerst bisschop Floris van Wevelichoven stelde twee maarschalken aan, een voor het Overkwartier en een voor het Nederkwartier van het Nedersticht. (Matthaeus, De jure gladii. p. 380.) Doch nog in 1454 en 1486 wordt weder de maarschalk van *het Nederstichl* vermeld, naast den maarschalk van Eemland in 1442 en 1460. (Zie: Regesten v. h. kap. v. St. Pieter N°. 1204 en 1494, 1081 en 1268.) *Wellicht* wordt echter hier met het Nedersticht het Nederkwartier daarvan bedoeld.

3) Ook nog in 1331 (Zaterd. na Ambrosii en Dinsd. na Victoris)

van Willem van Oudshoerne van Juni 1329 met den rentmeester der domeinen van het Nedersticht voor als adviseur of controleur van den maarschalk: wel een bewijs, dat wij hier met een exceptioneelen toestand te doen hebben.

De maarschalk was dus opperrechter over het geheele Nedersticht. Doch neen, deze conclusie is voorbarig, want naast hem vinden wij een anderen ambtenaar: den schout van Amersfoort. De opvatting, dat hier een lagere rechter, de stadsschout, bedoeld wordt, zou onjuist zijn: het is bepaaldelijk de opperrechter van Eemland, die later evenals zijn ambtgenoot den titel van maarschalk voeren zal, dien wij voor ons hebben, zooals onwedersprekelijk blijkt uit de mededeeling in zijne rekening, dat hij boeten inde niet alleen te Leusden, Ter Eem, Baarn, Bunschoten, Zeist, Bunnik, Werkhoven en Leersum, maar ook „int scoutambocht der stat van Amersfoerde", dat dus bepaaldelijk onderscheiden wordt van het „scoutambocht van Amersfoerde". — De vermelding van de ontvangsten van den schout „van cuermieden" en van den „tins van Herderwiic" zou doen vermoeden, dat hij (evenals zijn ambtgenoot van Vollenhove) tevens het rentambt bediende [1]). Deze toestand zou verklaard worden door de omstandigheid, dat eerst bisschop Guy het hooge gezag in Eemland van heer Everaet van Stoutenburg gekocht had; het zou ons niet kunnen bevreemden, zoo de bisschop deze eerst onlangs

---

in twee akten in het bovengemelde Register van arbitrale uitspraken van bisschop Guy en in de vermelde Losse stukken uit den tijd van bisschop Frederik van Zirik.

1) De opbrengst der keurmedigen behoorde trouwens niet onder het bewind van den rentmeester: een charter van 1371 (Kluit, Holl. staatsregeling. V p. 346 Noot) noemt den „coermyedebeware" van hertog Albrecht van Beyeren.

verkregene aanwinst niet dadelijk bij zijne oude districten had ingedeeld, maar al zijne inkomsten in dit nieuwe deel van zijn gebied gezamenlijk door een nieuwen ambtenaar had laten beheeren, die op het oude stamslot Stoutenburg verblijf hield (N°. 22). Maar toch is deze onderstelling niet juist, want de rentmeester van de domeinen van het Nedersticht verantwoordt in zijne rekening verscheidene posten te Amersfoort, Zeist, Leusden enz., ja zelfs de „bede uut Emelant".

Het Oversticht was voor de rechtspraak verdeeld in dezelfde vier districten als voor het domaniaal beheer. De opperrechters heeten daar „schouten", — een naam, die later voor dien van „drosten" zal plaats maken. De schouten van Salland, Twenthe en Vollenhove vinden wij geregeld in het schuldregister terug; doch de schout van Drenthe komt niet voor. Wel heeft deze ambtenaar bestaan [1]); doch de bisschop had denkelijk reeds in den tijd, dien wij behandelen, dit deel van zijn gezag aan de heeren van Koevorden verloren. De schouten van Twenthe en Vollenhove waren tevens kasteleinen der bisschoppelijke sloten te Goor en Vollenhove, waar zij resideerden [2]).

Veel duisterder dan de inrichting der hoogere rechtspraak, is ons die der lagere. Wij weten, dat het sticht verdeeld was in tal van zoogenaamde dagelijksche gerechten, waar de bisschop in den regel den rechter of schout aanstelde. Doch tot onze bevreemding vinden wij de rekeningen dezer lagere ambte-

---

1) Gratama, Bijdr. tot de rechtsgesch. v. Drenthe. p. 24.

2) Vgl. N°. 15, 1. Ook: Diversorium. N°. 3. (Het daar genoemde kasteel Diepenheim was ondertusschen in 1391 voor het bisdom aangekocht.)

naars in ons register niet vermeld, terwijl dit toch bij de geestelijke rechtspraak het geval wel is. Wij kunnen ons van dit verschijnsel slechts gedeeltelijk rekenschap geven. Het schoutambt van Utrecht, dat, zooals wij van elders weten, zeker in de handen van den bisschop was, wordt vermeld bij de verpanding daarvan aan Jan van Lewenberch (N°. 93). Van rekeningen van dezen ambtenaar vernemen wij niets, maar daar wij weten, dat de bevoegdheden van den Utrechtschen schout zeer besnoeid waren en dus de post niet veel opgebracht kan hebben, is het mogelijk, dat de schout slechts eenmaal in verscheidene jaren gerekend heeft, toevallig niet in de vier jaren, waarover ons register loopt.

Het schoutambt van Amersfoort en de omliggende kleine plaatsen (Leusden, Ter Eem, Baarn, Bunschoten, Zeist, Bunnik, Werkhoven, Leersum en wellicht Maarn) werd waarschijnlijk waargenomen door den schout van Eemland; immers de misdrijven, waarover deze ambtenaar in de betrokkene districten rechtspreekt, zijn grootendeels van zoo onbeduidend karakter (mestrekken, slaan, verwonden, werpen, stelen, schelden, mishandelen, lasteren), dat het nauwelijks betwijfeld kan worden, of zij behooren tot de lagere rechtspleging, terwijl de vele posten „Sandekin *op* Janne van Woerden" en dergelijken wel evenzeer op vechterij zullen slaan [1]). Onder een afzonderlijk hoofd komen in de rekeningen daarnaast voor de boeten „van doetslaghe ende van leemten": de eigenlijke crimineele rechtspraak. Zoo schijnen dus de bloedban en de lagere rechtsban in Eemland in dezelfde hand vereenigd geweest te zijn, en wij vin-

1) Vgl. p. 501: „Weynemaer van *dienselven* op Heyne Totensone."

den, indien deze onderstelling juist is, ook de rekeningen van de lagere gerechten in deze streek in ons register terug.

Ook van de derde stad van het bisdom, Renen, worden de rekeningen vermeld. De schout van Renen was naar het schijnt tevens kastelein van het in de buurt liggende kasteel Horst. Zeker waren andere schoutambten aan dit kasteleinschap verbonden („hoerden daertoe") [1]; welke gerechten dit waren, blijkt niet, doch zeker lagen zij almede in den omtrek van het kasteel. Intusschen de heer van Abcoude, wien het kasteel Horst en de tol van Renen verpand was, rekende wel over den tol en bracht daarbij zijn salaris als kastelein in rekening, doch zweeg over de hem verpande schoutambten [2].

Op dezelfde wijze als de kastelein van Horst sommige gerechten onder zich had, was de kastelein van het slot Vreeland belast met de rechtspraak in drie gerechten, „die ten huse behoerden". Ditmaal zijn ons hunne namen bewaard: het zijn Vreeland, Nichtevecht, Breukelen en Maarsen [3], dus de gerechten langs de Vecht van de vrijheid van Utrecht tot aan de grens van het bisdom. De akte van verpanding van het kasteleinschap van Vreeland (N°. 89) zegt uitdrukkelijk, dat de kastelein zal „verwaren die drye scoutambochte, alse van den daghelixen rechten", en zij voegt er bij: „ende daer zal hi ons gode rekeninghe of doen". Doch alweder, van de rekening is geen spoor te vinden.

---

1) Vgl. N°. 26, 29.

2) Vgl. N°. 27, 63, 64, 236, 237, 247, 248.

3) Daar er uitdrukkelijk *drie* gerechten genoemd worden, moeten twee der vier genoemde gecombineerd geweest zijn.

Enkele andere schoutambten worden in het voorbijgaan in de stukken genoemd: Vreeswijk (N°. 94), 't Waal (N°. 243), Pothusen (N°. 313) en één in het Oversticht, dat van Rijssen (N°. 189). Alleen in het laatste geval vinden wij echter eene eigenlijke commissie; Vreeswijk werd verpand, 't Waal in leen gegeven (het was dus blijkbaar eene heerlijkheid), Pothusen werd levenslang weggeschonken. De commissie voor den schout van Rijssen is merkwaardig: zij bevat de bepaling, dat de schout „onsen scold van Tventhe, wie dat hi es, van allen vervallen recht rekeninghe ende goede bewisinghe doen" zal. Deze mededeeling geeft ons wellicht de verklaring, waarom wij de lagere schoutambten van het Oversticht in ons register zien ontbreken: het kan zijn, dat deze ambtenaars allen aan den schout van het district (den lateren drost) rekening deden, en dat dus hunne inkomsten in de ons niet bewaarde rekeningen van deze hoogere ambtenaren verantwoord werden. Of voor het Nedersticht dezelfde regeling gemaakt is, kunnen wij bij het ontbreken der rekeningen van den maarschalk niet met zekerheid beslissen. Zeker echter bestonden er uitzonderingen: immers wij zien den kastelein van Vreeland bepaald tot het doen van rekening over de hem onderhoorige schoutambten verplichten. — Een andere reden, waarom de rekeningen der schouten van het Nedersticht in ons schuldregister ontbreken, zou men kunnen zoeken in het feit, dat vele schoutambten in het bezit van heeren waren: inderdaad vinden wij in de hier afgedrukte lijst der leenmannen van het sticht vele gerechten in het Nedersticht als heerlijkheden vermeld. Maar zóó algemeen kan dit bezwaarlijk geweest zijn, dat geene enkele schoutenrekening in het geheele schuldregister opgenomen werd. Verpanding van het ambt ontsloeg niet van de verplichting

tot het doen van rekening, zooals tal van plaatsen in ons schuldregister bewijzen. En zoo is dus de waarschijnlijkste hypothese, dat de rekenplichtige schouten, aangesteld voor langen tijd, slechts enkele malen gedurende dit tijdsverloop (wellicht alleen bij hunne aftreding) over hunne weinig belangrijke inkomsten rekening deden aan hunnen heer.

De inrichting van het beheer van het sticht als wereldlijk vorstendom gelijkt sprekend op die van de andere kleine vorstendommen in de buurt. Doch wat ons meer belang inboezemt is het kijkje, dat onze stukken ons gunnen op de wijze, waarop de bisschop als kerkvorst zijne functiën uitoefende of deed uitoefenen. Het gewone, algemeen aangenomene gevoelen is, dat deze functiën verdeeld waren tusschen den vicaris en den officiaal, van wie de eerste de zaken, die op de vrijwillige rechtspraak betrekking hadden, de ander de uit de contentieuse rechtspraak spruitende behandelde [1]). Inderdaad vinden wij beide ambtenaren in onze stukken terug, doch met eenigszins andere bevoegdheden. De vicaris of vicaris-generaal treedt slechts in beperkten en streng omschreven werkkring op [2]): hij mag kerken, kapellen, altaren en kerkhoven wijden, — de wijdingen aan geestelijken toedienen, — ontwijde kerken en kerkhoven weder „verzoenen" en de aan de ontwijding schuldigen straffen of vrijspreken, — en eindelijk de kloosterhoofden in Friesland bevestigen en wijden, en de bisschoppelijke jurisdictie aldaar in de jaren, die geene schrikkeljaren zijn, uitoefenen. De wijding der kloosterhoofden buiten Friesland en de rechtspraak in Fries-

1) Van Espen, Jus ecclesiast. I p. 61b, 79b.

2) Zie zijn werkkring omschreven in Nº. 249 en 250.

land gedurende de schrikkeljaren [1]) behield de bisschop zich uitdrukkelijk voor. Wat de voordeelen betrof, die uit deze verschillende werkzaamheden sproten, werd de volgende regeling gemaakt. De opbrengst van de wijding van kerken en geestelijken kwam geheel aan den vicaris; overigens deelden de bisschop en hij gelijkelijk. Droeg de bisschop den vicaris de uitoefening van enkele hem voorbehoudene gevallen op, dan behield deze de geheele opbrengst, behoudens het recht van 's bisschops gevolg op zekere uitkeeringen bij de confirmatie van kloostervoogden [2]). Over het geheel blijkt het dus, dat de zoogenaamde vicarisgeneraal eenvoudig was een wijbisschop [3]); de beide rekeningen, die hier van dezen ambtenaar uitgegeven worden en die uitsluitend wijdingen van kerken, altaren en kerkhoven, benevens priesterwijdingen vermelden, stemmen met deze conclusie overeen. Blijkbaar had dus de bisschop de andere aan den vicaris [4]) toe-

---

1) Over de reden der onderscheiding tusschen schrikkeljaren en niet-schrikkeljaren later.

2) Zoo verklaar ik den volzin op p. 270, met verandering van „nobis tantummodo cedent" in „vobis tantummodo cedent."

3) Ruimer is de omschrijving van de bevoegdheden van den wijbisschop in de uitspraak van graaf Willem van Holland tusschen den bisschop en den wijbisschop Jacob van Zuden dd. 1320 Donderd. voor Allerheil. (St. arch. Utr.): „Die biscop van Zuden sal bliven ende sal doen biscoplic ambocht, dat in Latine heet pontificalia, in alt biscopdoem van Utrecht, alse suffergaen des biscops van Utrecht, *uytghesceden al dat den gherechte toebehoert, etsi gheestelicke jof warlicke*". In twee charters dd. fer. II p. Oct. Mart. 1335 en crast. Assumpt. b. M. Virg. 1336 (Rijks-arch. in Utr.) heet de wijbisschop „in pontificalibus et spiritualibus per totam dyocesem vicarius generalis" en „noster in pontificalibus et spiritualibus vicarius generalis."

4) Een charter van 1364 Zaterd. na St. Serv. (St. arch. v. Utr.) spreekt

geschrevene bevoegdheden aan zich behouden: wellicht danken enkele in het diversorium van den bisschop opgenomene akten hun ontstaan aan dit voorbehoud.

De officiaal treedt daarentegen met dezelfde bevoegdheden op als hij ook elders bezit. Hij is de geestelijke opperrechter van het bisdom: hij spreekt recht tusschen geestelijken en leeken, vonnist over alle misdrijven van geestelijken aard of mixti fori, hij visiteert de kerken, kloosters en geestelijken, houdt de synode of het sendgericht, doet (met of zonder klacht) onderzoek naar ketterij, en straft de schuldigen met gevangenis, schorsing of ontzetting uit het genot hunner beneficiën, en met het interdict [1]). In een woord de „officialis principalis" schijnt de bisschoppelijke rechtspraak in haar geheelen omvang in de diocese uit te oefenen. Maar onder hem zien wij toch de lagere rechters der geestelijke rechtspraak werkzaam, die reeds hier beurtelings provisor of deken (later gewoonlijk deken *en* provisor) heeten. Hunne verhouding tot den opperrechter is niet geheel duidelijk, terwijl het nu en dan blijkt, dat zij ook tot den aartsdiaken in betrekking staan. Wij kunnen dit moeielijke vraagstuk gelukkig, met behulp van een paar oorkonden, uit onze stukken ophelderen.

Het is bekend, dat oudtijds de bevoegdheden van den bisschoppelijken officiaal berustten bij de aarts-

---

echter van rechtspraak door den bisschop, *zijnen* „*vicarys*" en „sine maerscalke": niemand zou door den bisschop gevangen genomen of gedood worden dan na veroordeeling: 1°. voor zooveel betreft de leden van kapittelen en die onder hunne „bescermenisse" waren, door deken en kapittel, 2°. voor andere geestelijken, door „hunnen rechter", 3°. voor leeken, door schepenen van Utrecht, Amersfoort, Renen, Geyn en Vredeland.

1) Vgl. N°. 119.

diakenen, elk in zijn district; zij worden de „vicarii perpetui episcopi" genoemd [1]). Eerst later zijn de bisschoppelijke officialen ingevoerd, om de aanmatigingen der aartsdiakenen tegen te gaan [2]). De bevoegdheden van den aartsdiaken en die van den officiaal met betrekking tot de rechtspraak stonden dus nevens elkander, niet nauwkeurig begrensd, en voortdurend waren dan ook de beide mededingers met elkander in conflict. Niet anders ging het natuurlijk met de hun onderhoorige lagere rechters.

De aartsdiakonaten waren verdeeld in decanaten, aan wier hoofd dekens of landdekens stonden. „Archidyaconus collocabit decanias in archidyaconatu suo et constituet decanos", zegt het rechtsboek van den Dom. Doch ook de bisschoppelijke rechter had zijne onderhoorigen: „episcopus non habet se de juribus archidyaconalibus intromittere, *et si provisorem episcopus deputaverit*, ille se non debet nisi de casibus episcopalibus intromittere", zoo vervolgt het rechtsboek. De bisschop stelde dus zijne provisoren aan, die blijkbaar in dezelfde verhouding tot hem stonden als de dekens tot den aartsdiaken, en die denkelijk ook wel dezelfde bevoegdheden verkregen, want het rechtsboek stelt zich natuurlijk op het standpunt van zijnen proost, die aartsdiaken was. Tusschen deze beide ambtenaars: den deken, vertegenwoordiger van de aartsdiakonale rechten, en den bisschoppelijken

---

1) Wstinc's Rechtsboek van den Dom.

2) Zie o. a. Van Espen, Jus ecclesiast. II p. 261, 262. — In het aartsbisdom Keulen sedert de 13e eeuw. (Hansen, Jahresrechn. d. Köln. Offizialatsgerichts, in: Westd. Zeitschr. VII p. 36.) — Zie twee door mij gepubliceerde akten (dd. 1372 en 1373) uit den strijd der bisschoppen van Utrecht met de aartsdiakenen: Arch. v. gesch. v. h. aartsb. Utrecht. XVII p. 137, 141.

provisor, konden conflicten niet uitblijven. En inderdaad was dit ook niet het geval: overal vernemen wij van twisten, die door de uitspraak van arbiters of door contracten tusschen de strijdende partijen werden uitgemaakt. Natuurlijk voor elk aartsdiakonaat afzonderlijk.

Het best zijn wij ingelicht over de regeling, gemaakt tusschen den Utrechtschen bisschop en den Domproost, wiens aartsdiakonaat een groot deel van Utrecht en Zuid-Holland, Amstelland, Kennemerland, Texel, Gooiland, Zeeland, de Vier Vlaamsche ambachten, de Betuwe en Groningen en omstreken omvatte [1]). Reeds op het laatst der 13e eeuw was de tweespalt in dit district zoo ernstig, dat de tusschenkomst van den metropolitaan, aartsbisschop Siegfried van Keulen, noodig was. De uitspraak, door dezen prelaat in 1293 gedaan, bepaalde het volgende. De aartsdiaken zou het recht hebben: 1°. om de hem door de collatoren voorgedragene klerken in hunne beneficiën te „instituëeren", 2°. om de klerken van hunne beneficiën te ontzetten, 3°. om de synodalia uit te oefenen en recht te doen over huwelijkszaken, overspel, bloedschande, woeker, tooverij en andere misdrijven, waarover in de synode eene klacht werd aangebracht. Werd er niet geklaagd, doch was de zaak notoir of de persoon door het kwade gerucht aangewezen, dan mocht hij onderzoek doen („inquirere"); in Zeeland, waar geene synode bestond, zou dit laatste steeds het geval zijn. — De bisschop daarentegen zou behouden het recht: 1°. om kerken en kerkhoven te verzoenen, en om dispensatiën te verleenen wegens misdrijven of ge-

---

1) Moll, Kerkgeschiedenis. II 1 p. 316. — Oudheden v. Utrecht. I p. 120. — Zie echter hierna p. LXXXVIII Noot 2.

breken in de casus episcopales [1]), 2°. om bij verzuim van den aartsdiaken na waarschuwing in zijne plaats op te treden, 3°. om te vonnissen in appèl van de vonnissen van den aartsdiaken. — Over de lagere ambtenaren (dekens en provisoren) werd vastgesteld: 1°. de „decani rurales archidiaconi" zullen niet vonnissen in de „causae maiores"; zij mogen alleen kennisnemen van zaken onder de 30 solidi, 2°. de bisschop zal de provisoren „revocare" of hunne macht verminderen, opdat hun optreden niet strekke „in prejudicium et enervacionem jurisdictionis archidiaconi" [2]).

De bisschoppelijke rechtspraak werd door deze uitspraak dus zeer besnoeid. Maar het gelukte blijkbaar niet ze te verdringen. Juist eene kwarteeuw later vinden wij partijen weder in geschil over „discordia et disceptationes inter provisores seu officiales foraneos et decanos rurales hincinde super suorum officiorum exercitium". De bisschop en de Domproost (aartsdiaken) Florens van Jutfaes sloten, om hieraan een einde te maken, in 1318 een verdrag, waarbij een geheel nieuwe grondslag voor de verhouding der partijen werd gelegd. Vooraf gingen evenals in 1293 bepalingen over de grenzen der wederzijdsche bevoegd-

---

1) Vgl. over deze „casus episcopales": N°. 103, 315, 316. De synodaalbrief van bisschop Guy dd. 1310 (Bat. sacra. p. 174) noemt als zoodanig de „maiora peccata", als: manslag, sacrilegia, brandstichting, sodomie, concubitus personarum conventualium, incest, geweld tegen ouders, kindermoord, vergiftiging, meineed, verbreken van geloften, simonie, overspel, ketterij, afval, het veroorzaken van impotentie, steriliteit of abortus, valschheid in geschrifte en muntvervalsching.

2) Zie de uitspraak van 1293 opgenomen in eene akte dd. 1321 October 22 (Stads-arch. Utrecht) en in Wstinc's Rechtsboek van den Dom.

heden. Den aartsdiaken bleef de institutie van klerken en de opdracht van zielzorg aan hen. De bisschop daarentegen zal straffen de schuldigen aan ontwijding van of geweld tegen kerken en kerkhoven. Beiden waren competent: 1°. bij geschillen over de inkomsten van beneficiën, die openstonden of waarvan de bezitters niet resideerden, 2°. tot het verleenen van verlof aan gebeneficiëerden om niet te resideeren. Na deze bepalingen volgde de belangrijke regeling van het punt, dat ons bezighoudt. „Praeterea", zoo gaat de akte voort, „nos vel officiales nostri Trajectenses simul consensu unanimi constituemus in quolibet decanatu rurali archidiaconatus sepedicti unam personam ydoneam, que tamquam provisor seu officialis foraneus et decanus ruralis vice et auctoritate utriusque nostrum in quantum ad quemlibet nostrum spectat se de jurisdictionibus et correctionibus preter clericorum more solito intromittet, corriget et absolvet, ac synodalia exercebit, prius tamen jurabit hujusmodi officia fideliter exercere; et de omni eo, quod exinde undecumque proveniet, justa et legitima nobis vel officialibus nostris Trajectensibus computatione facta, deductis ante omnia de totali recepto expensis et remuneratione laboris rationabilibus ipsius provisoris et decani, tollemus nos episcopus tertiam partem et nos prepositus duas partes" [1]). De zaak is duidelijk. Om een einde te maken aan de conflicten tusschen dekens en provisoren, vereenigde men de bevoegdheden van beiden in één persoon, die zijne aanstelling zou ontvangen van den bisschop en den aartsdiaken gezamenlijk en in beider naam zou rechtdoen.

---

1) Het contract van 1318 is opgenomen in eene akte van 1321 October 22. (Stads-arch. Utrecht.)

Geen van beiden zou daardoor schade lijden, want de baten van het ambt zouden verdeeld worden. Van het batig saldo, dat bij het afleggen der rekening aan bisschop en aartsdiaken zou blijken over te schieten, zou de bisschop $^1/_3$, de aartsdiaken $^2/_3$ ontvangen.

Deze regeling, die (blijkens den alleen daaruit te verklaren titel van „deken *en* provisor", dien de lagere ambtenaren der geestelijke rechtspraak in Holland tot het einde der middeleeuwen hebben gedragen,) in hoofdzaak den grondslag heeft gevormd van de latere verhouding van den bisschop en den Domproost, is ook in onze stukken blijkbaar gevolgd [1]). De volgende dekanaten, tot het aartsdiakonaat van den Domproost behoorende, worden daarin vermeld: Kennemerland, Goyland, Rijnland, Schieland, Zuid-Holland, Voorne, Schouwen, Walcheren, Zuid-Beveland, de Vlaamsche ambachten en de Betuwe [2]). Bij

---

1) Hoe dit mogelijk is, blijkt trouwens niet; immers bij uitspraak van den kardinaal-diaken van St. Adriaan dd. 22 October 1321 (Orig. Stads-arch. Utrecht) werd het contract van 1318 gecasseerd en de uitspraak van den aartsbisschop van Keulen dd. 1293 weder van kracht verklaard. En dienovereenkomstig is ook deze alleen opgenomen in Wstinc's rechtsboek van den Dom, dat omstreeks 1350 werd samengesteld.

2) Wstinc's rechtsboek van den Dom noemt nog bovendien de decani de Westeliglant (Westfriesland), de civitate (Utrecht) en de Aemstelle, doch kent de decani van Schieland, Voorne en de Vier Vlaamsche ambachten niet. Eene aanteekening van Dr. C. Booth (hierna p. XCII te vermelden) noemt den provisor Amstelandiae et Zevandiae (Amstelland met Zeevanc) en den provisor Magnae insulae dictae Grotewaert (de Dortsche waard), den laatste met het jaartal 1275. Eene lijst van 1524 (Matthaeus, Anal. I p. 209 Noot) noemt Gooiland en de Betuwe niet, maar daarentegen Amstelland, Delfland en Den Haag-Naaldwijk.

allen vinden wij dezelfde regeling als in de oorkonde van 1318: de bisschop ontvangt $^1/_3$ der opbrengst, de Domproost $^2/_3$; ook worden de dekens-provisoren, zooals het verdrag van 1318 voorschreef, in onze stukken aangesteld door den bisschop en den Domproost gezamenlijk [1]).

Over de aartsdiakonaten der proosten van Oudmunster, St. Pieter en Arnhem en over dat van den choorbisschop en den proost van West-Friesland blijkt uit onze stukken niets: wellicht was daar de verhouding nog ongeregeld. Voor de aartsdiakonaten der proosten van St. Marie, Deventer en Oldenzaal vinden wij in de rekening van den officiaal eene uitkeering vermeld, wellicht eene vaste afkoopsom [2]). Evenzoo voor

---

1) Eene uitzondering schijnt te maken de provisor van Kennemerland, die tweemaal (N°. 108, 147) heet door den bisschop aangesteld te worden. Zie echter N°. 112: „officium, sibi commissum a dominis memoratis". De verdeeling blijkt: N°. 149 en ook N°. 112. ($^1/_3$ van 38 l. Holl. of 76 l. nigr. = 31 s. gr. 8 gr. of 25—6—8 l. nigr.) — Eenmaal (p. 154) wordt gezegd, dat de bisschoppelijke officiaal den provisor van Zuid-Holland afzette en door een ander verving.

2) De vermelding dezer aartsdiakonaten in de rekening van 1336 met de Friesche dekanaten onder het hoofd „de anno bissextili presenti" geeft eenige aanleiding om te vermoeden, dat ook daar de verdeeling van 1:3 is ingevoerd. (Zie hierna p. XC.) Doch daartegen spreekt, dat de bisschop de uitkeeringen ontvangt niet direct van de provisoren, doch van de aartsdiakens, zoodat hij blijkbaar geen invloed had op de aanstelling der provisoren, althans geene rekening van hen ontving. Later was echter althans in het aartsdiakonaat van St. Marie de regeling evenals in Friesland: de bisschop stelde den deken van Drenthe aan in de schrikkeljaren, de proost van St. Marie in de andere (Gratama, Rechtsgesch. v. Drenthe. p. 311, cf. 312 Noot 2); reeds in 1344 schijnt aanstelling van den deken van Drenthe door den bisschop eene oude gewoonte geweest te zijn. (Charter v. 1344 Oct. 28. St. arch. v. Utrecht.)

dat van den proost van Emmerik, doch eene andere plaats in ons register maakt het onmogelijk, in dit geval aan eene afkoopsom te denken. In N°. 112 zien wij toch den provisor van Emmerik (denkelijk wel de eenige in dit kleine aartsdiakonaat) aan den bisschop rekening doen: er wordt daar uitdrukkelijk gezegd, dat hij zijn ambt van den bisschop alleen had, terwijl dezen de geheele opbrengst van de rechtspraak in het dekanaat toekwam. Die opbrengst is wel juist even groot als de uitkeering, die in de rekening van den officiaal vermeld wordt; maar dit moet toeval zijn, daar juist bij deze betaling alleen gezegd wordt, dat zij geschiedde „ad bonum computum". De provisor moest dus den bisschop rekening doen; waarom, blijkt niet.

Eindelijk het aartsdiakonaat van den proost van St. Jan, dat zich in hoofdzaak uitstrekte over het tegenwoordige Friesland. De mededeelingen, daarover in het register en in de rekeningen voorkomende, zijn uitermate onduidelijk. Maar wij putten licht uit de overeenkomst van den bisschop en den proost zelven, die ons bewaard gebleven is [1]). Wel dagteekent zij eerst van 1337 (feria VI post Cineres [2])), en is dus een jaar jonger dan onze stukken, maar zij beroept zich op de oude gewoonte, en het kan ons dus ook niet verwonderen, dat wij in onze bescheiden ongeveer

---

1) Zij berust in originali in het Utrechtsche stads-archief. (Vgl. Batavia sacra. V p. 63.)

2) Er was in het vorige jaar blijkbaar geschil over de zaak geweest: zie p. 525 („Item Johanni Piic, eunti versus Frisiam contra prepositum sancti Johannis") en p. 526 („Item Johanni Piic eunti cum fratre Ghiselberto de Bronchorst versus Frisiam" en „Item fratri Ghiselberto de Bronchorst pro expensis, factis in Frisia").

dezelfde regeling ontmoeten, die in 1337 vastgesteld werd. Wat behelst dan dit belangrijke stuk?

In hoofdzaak verdeelt het de bevoegdheden van bisschop en aartsdiaken niet als de overeenkomst met den Domproost in de verhouding van 1 : 2, maar van 1 : 3. Ook laat het de beide prelaten niet gezamenlijk optreden, doch bij afwisseling: den bisschop wijst zij de rechtspraak toe in de schrikkeljaren, den aartsdiaken in de overige drie jaren. Vooraf wordt gezegd, dat de institutie van geestelijken voor de parochiekerken en de daarin gestichte beneficiën geheel aan den aartsdiaken zal verblijven, terwijl hij ook de daaruit spruitende geschillen zal beslissen. Aan de bevoegdheid van den aartsdiaken blijft onttrokken: het opheffen van excommunicatie en interdict, het verzoenen van doodslagers met de kerk en wat verder het „pontificale ministerium" vereischt (en dan ook, gelijk wij zagen, aan den wijbisschop opgedragen was), — benevens de rechtspraak in kloosters (waarschijnlijk de „jurisdiccio nostra in Ostfrisia" in de niet-schrikkeljaren, die wij evenzeer aan den wijbisschop zien opdragen). Het houden van den synodus echter en de geestelijke rechtspraak („puniciones et correctiones et jurisdiccio ecclesiastica") worden op de boven aangeduide wijze tusschen beide partijen verdeeld.

In de akte worden de bisschop en zijn officiaal steeds naast elkander genoemd, zoodat de officiaal de ambtenaar schijnt te zijn, die voortaan voor den bisschop zal optreden. Maar de bevoegdheid tot delegatie van het werk aan anderen wordt toch uitdrukkelijk verleend, en de uitvoering der overeenkomst wordt zelfs opgedragen aan de „decani seu alii officiati nostri." Inderdaad schijnt die delegatie ook hier plaatsgehad te hebben: wij vinden eene commissie van den bisschop voor den deken van Bolsward (N°. 113), waarin

hem de uitoefening der bisschoppelijke rechtspraak in civilibus en in criminalibus en het houden van den synodus wordt opgedragen. De commissie wordt uitdrukkelijk gegeven tot het ambt van „officialis foraneus *seu* decanus Christianitatis", en wel voor het eerstvolgende schrikkeljaar *en de drie volgende jaren*, zoodat men moet aannemen, òf dat de deken van den aartsdiaken eene dergelijke commissie zal hebben ontvangen, òf dat bij onderlinge schikking de aanstelling door beide partijen beurtelings telkens voor vier jaren zal geschied zijn [1]).

Welke de verhouding was tusschen den bisschop en zijnen officiaal met betrekking tot de rechtspraak in de aartsdiakonaten, die, naar wij zagen, slechts uit het oogpunt van het financiëele belang beschouwd werd, blijkt niet duidelijk. Uit de twee fragmenten van rekeningen van den officiaal, die hier afgedrukt zijn, moet men opmaken, dat hem de ontvangst dier uitkeeringen was opgedragen. Die beide fragmenten geven echter geen volledig overzicht van de inrichting dezer rekeningen; zij schijnen zelfs iets geheel verschillends te bevatten. Dit laatste is echter slechts schijn en ik kan dien schijn wegnemen door de mededeeling van een ander fragment der jongste rekening (van 1336), dat ik te laat vond om in eene noot bij de uitgave in te lasschen. Op een los blad papier, beschreven met de kennelijke hand van den burgemeester van Utrecht Dr. C. Booth, vond ik de volgende aanteekening „ex quodam computo officialis Trajectensis de anno 1336", dus uit onze rekening, en wel uit het verloren gegane gedeelte daarvan:

---

1) De titularis had echter in dit geval ook in de verloopene vier jaren gefungeerd: zie p. 565.

„Receptorum a . . . . .

domino Johanne, Goylandiae
domino Johanne, Kenemariae
domino Philippo, Rinilandiae
domino Bothone, Scaldiae
domino Nicolao, in dominio de Putten [1])
domino Symone, Scylandiae
domino Andrea, Quatuor officiorum Flandriae

} provisoribus seu decanis.

Restantiarum (doorgehaald):

domino Lamberto, Walachriae
domino Eylodo [2]), Zuutbevelandiae
domino Arnoldo [2]), dominii de Vorne ibid.
provisor Betuae.
provisor Zuuthollandiae Wilhelmus de Lanscroene [3])."

Uit deze aanteekeningen kunnen wij in verband met de ons bewaarde fragmenten de rekening van den officiaal vrij goed reconstrueeren. Vooraf zal gegaan hebben de rekening over de inkomsten uit de eigene rechtspraak van den officiaal, verreweg het belangrijkste gedeelte, dat als de „recepta de jurisdictione" in de rekening van 1336 genoemd schijnt te worden.

---

1) In de rekening van 1331 (N°. XVII) nog door den provisor van Zuid-Holland verantwoord.

2) Noot: „Qui in alio de anno 1334 Gelvoldus" — „Arnoudus". Daaronder staat nog het jaartal 1334 met de namen: „Johannes provisor Schelandiae, Johannes decanus Ghoylandiae, decanus Betue, provisor Walacriae, Jacobus de Sassenem, provisor Rinlandiae, Andreas Quatuor officiorum Flandriae, Wilhelmus Zuydhollandie." (Denkelijk is hier bedoeld de rekening van den officiaal uit de collectie Booth, waaruit wij het 2e fragment (N°. XIV) afdrukten.)

3) Noot: „Successor Joannis de Dordraco, nunc episcopi Scopiensis."

Daarna volgden de „percepta a provisoribus", de uitkeeringen van de provisoren onder het aartsdiakonaat van den Domproost, die wij reeds hebben ontmoet; daarna werd de lijst van de „restancie provisorum" (de bedragen, die deze provisoren nog schuldig gebleven waren) opgenomen, waarmede het eerste fragment aanheft; eindelijk volgden de uitgaven, die de officiaal gedaan had. In de rekening van een schrikkeljaar (zooals het jaar 1336 was) werd echter achter de „restancie provisorum" een nieuw hoofd ingelascht (waarmede ons tweede fragment aanvangt) over de inkomsten, ontvangen „a provisoribus decanis et officialibus foraneis in dyocesi Trajectensi", die alleen in de schrikkeljaren uitkeeringen schuldig waren, waarna weder de lijst van de restanten dier provisoren volgde. Wij ontmoeten daaronder, behalve de reeds boven vermelde aartsdiakonaten van de proosten van St. Marie, Deventer, Emmerik en Oldenzaal, alle Friesche dekanaten: Staveren (verdeeld in drie dekanaten [1]), Bolsward, Franeker, Oostergo (weder verdeeld in drie dekanaten [2]), Winsum en Waghenbrugghe; alleen het elders (p. 565) vermelde dekanaat van Zevenwouden („de Silvis") ontbreekt. De uitgaven van den officiaal in de schrikkeljaren waren natuurlijk hooger dan anders door de kosten, aan het innen dezer uitkeeringen uit verre gewesten verbonden.

Uit het bovenstaande overzicht schijnt dus duidelijk te blijken, dat de officiaal, de bisschoppelijke opperrechter, de uitkeeringen der lagere geestelijke rechters in zijne rekening verantwoordde, evenals wij dit op het wereldlijk gebied den drost van Twente zagen

1) De dekanaten van Maerdum en Uutberdum waren onderdeelen van het Staverensche dekanaat: zie p. 565.

2) Het derde deel volgt onder de restanten.

doen, die de rekening van den schout van Rijssen opnam. Doch verschillende gegevens in onze stukken zijn met deze conclusie in strijd.

Wat de provisoren-dekens betreft, wij zien hen jaarlijks rekenen voor den bisschop, gewoonlijk in tegenwoordigheid van den officiaal en den Domproost (Nos. 108, 112/114, 147, 149), en slechts één enkele maal, als de bisschop buitenslands is, voor den officiaal alleen (N°. 115); zij betalen het saldo hunner rekening aan den bisschop uit [1]). Hetzelfde zien wij geschieden met de Friesche dekens: na afloop van het schrikkeljaar, waarover den bisschop de uitkeeringen toekomen, zien wij hem eenen vertegenwoordiger naar Friesland zenden om de gelden te innen [2]), en de restanten worden in het bisschoppelijke schuldregister als uitstaande vermeld (N°. 101, 116); zelfs schieten de dekens den bisschop somtijds geld op hun ambt voor (N°. 306).

Het komt mij voor, dat wij de oplossing dezer tegenstrijdigheid vinden op p. 127 en 128. Wij zien daar vermeld, dat de officiaal van de provisoren ontving in ronde sommen 330 l.; doch als de officiaal aan den

---

1) Zie de aangehaalde Nos. 108, 112/14, 147, 149 passim. — Zie ook N°. 305, 308.

2) Zie de rekening N°. XXII over het schrikkeljaar 1324, — en N°. 307 over het schrikkeljaar 1328. (In 1332 inde de episcopus Brachillensis, in 1336 de officiaal de uitstaande gelden voor den bisschop: zie dl. I p. 402 en rekening XV.) — De ontvangers inden tegelijk enkele andere bisschoppelijke pretensiën in Friesland, die hiermede niet in verband schijnen te staan. Het zijn denkelijk de door den bisschop in de commissie van den wijbisschop (N°. 250) voorbehoudene gevallen van bevestiging van kloosterhoofden. (Vgl. N°. 101 en 116 over de abten van Dokkum en Smelna, — N°. 303 en 305 over den proost van Hemelum. Zie ook de zeker daartoe aangelegde lijst van Friesche kloosters N°. 76.)

bisschop rekent over het afgeloopene jaar, brengt hij deze gelden in aftrek van de som, die de bisschop hem schuldig is, — een klaar bewijs, dat ze hem niet toekomen [1]). De zaak schijnt dus deze te zijn. Den officiaal, den bisschoppelijken rechter in geestelijke zaken, worden de pretensiën ten laste der provisoren en dekens ter inning gegeven, waarschijnlijk omdat hij bij wanbetaling de rechtsmiddelen om dwang te oefenen ter zijner beschikking had; doch de betaling der pretensiën (in ronde sommen, omdat het bedrag nog niet nauwkeurig kon bepaald worden) ontsloeg den schuldenaar niet van het doen van rekening; natuurlijk zal hem dan het reeds aan den officiaal betaalde in mindering zijner schuld aangerekend zijn, terwijl hij alleen het kleine restantje nog aanzuiverde. De tegenwoordigheid van den officiaal bij het doen van rekening wordt door deze gissing ook voldoende verklaard [2]).

Wij zullen thans nagaan, wat onze stukken ons leeren omtrent de opbrengst der verschillende ambten. Het eenvoudigst schijnt het mij, daartoe van elk ambt afzonderlijk een tabellarisch overzicht te maken [3]).

---

1) Het *kan* trouwens zijn, dat deze uitkeeringen niet de opbrengst der rechtspraak vertegenwoordigden. De dekens moesten namelijk (blijkens Wstinc's rechtsboek van den Dom) aan de aartsdiakenen op sekere tijden van het jaar vaste uitkeeringen doen, die „denarii piscium" heetten. Wellicht was iets dergelijks met de bisschoppelijke provisoren het geval.

2) Ik merk echter op, dat bij het afleggen van rekening door de provisoren (zie b. v. N°. 147) tegenwoordig waren afgevaardigden van den Domproost, den officiaal en den bisschop, naar het schijnt als de drie rechthebbenden.

3) De mijten en obolen laat ik daarbij geregeld weg.

I. Rentambt aan deze zijde van de Ysel.

Steven van Zulen. 30 Mei 1325. (N°. 33 [1]).)
" " " 2 Mei 1325. (N°. 36.)
" " " 21 Mei 1328. (N°. 65*.)
Henric van Lewenberch en Gerit de Bole. 23 Juni 1333. (D. N°. 34.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1325	3083— 9—1 [2])	2699—14— 9	383—14—4	65—15—4 27—10 ant. mon.	200 pd.	N°. 34, 35.
1326	1804— 2—0				200 pd.	
1327	1883—13—3		—243— 3—4		200 pd.	N°. 68.
1328	1897— 6—0	2232—17— 7	—335—10—0			N°. 241, 242. — R. I.
1329	1973— 7—8	2470— 7— 0	—496—19—4		200 pd.	N°. 284, 285.
1330	1958—14—2 [3])		—703—13—2			R. II.
1334	(1017—13—6)	947— 4—10	— 70— 8—8	857—10—4	400 pd.	R. III, IV.

1) Met de nommers duid ik het Schuldregister aan, — met D het Diversorium, — met R de Rekeningen.

2) Daaronder waren begrepen de inkomsten van den tol te Renen, echter slechts over Augustus—Mei, daar het pandrecht eerst met Augustus ophield. (Zie N°. 33.) In de latere jaren was de tol weder verpand (zie N°. 26), waardoor het bedrag der inkomsten veel lager was. — De gruit te Utrecht was gedurende den geheelen tijd verpand en wordt dus niet medegerekend.

3) Het totaal der ontvangsten was l. 5975—7—6, waarbij echter vele ontvangsten niet uit de renten.

Onder dit rentambt behoorden nog:

a. *De tol van Renen.*

Jan van Brandenborch. vóór 1325. (N°. 33 cf. N°. 34.)

Sweder van Abcoude. 16 Maart 1326. (N°. 26.) Met het huis ter Horst en het $^1/_2$ gerecht van Renen.

Sweder van Abcoude. 21 Mei 1328. (N°. 65.)

Jaar	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1326			1108—19—8 [1]		500 pd. [2]	N°. 27.
1327			931— 1—4		500 pd.	N°. 63, 64.
1328	1385— 5—8	3674—4—4	327—19—8		500 pd.	N°. 236, 237.
1329	1200—12—0		192—17—8		500 pd.	N°. 247, 248.

b. *De gruit te Utrecht.*

Jacob bisschop van Zuden. vóór 1325. (N°. 33.)

Henric van Lewenberch. 2 Februari 1326. (N°. 32.)

De stad Utrecht. 1 October 1327. (N°. 31.)

II. RENTAMBT VAN SALLAND.

Bernt van Oetmerssem. November 1325. (N°. 12.)

" " " 20 April 1327. (N°. 139.)

" " " 31 Mei 1329. (N°. 205.)

8 Februari 1330. (N°. 275.)

[illegible]			—[illegible]—10—0 [illegible])		50 mk. Br.	N°. 142.
1327 (2e en 3e kw.)			—716— 6—9	In natura.		N°. 178.
1327 (4e kw.)			—990— 7—2	In natura.		N°. 179.
1328 (1e 4 m.)		1040—13—4	—1217—15—2	In natura.		N°. 192. cf. p. 304 Noot 1.
1328 (2e 4 m.)			—479—13—7	In natura.		N°. 199.
1328 (3e 3 m.)			—802— 3—9 [6])			N°. 203.
1328	450—0-0	952— 6—0	—502— 0—0 [7])	414 l. 30 m.		N°. 204.
1329 (1e ½ j.)			—255— 1—9 [8])	In natura.	200 l. [8])	N°. 253.
1329 (3e kw.)			—1488—0—2 [8])	In natura.		N°. 273, 274.
1329 (4e kw.)			—617— 4—2 [8])			N°. 276, 277.
1330 (5 m.)			—800—38—3 [9])		200 l. [9])	N°. 254.
1332			—840—17—11			D. N°. 5.
1333					200 l.	D. N°. 8, 9.

1) Het saldo vertoont steeds eene debetpost, die ontstaat, omdat het voordeelig saldo afgetrokken wordt van de door den heer van Abcoude geleende 4000 ponden, welke schuld jaarlijks minder wordt. Het zuivere voordeelige saldo verkrijgt men dus door aftrekking van het geheele saldo van dat van het vorige jaar.

2) Na de lossing van den tol zou de heer van Abcoude slechts 200 pd. loon genieten voor het beheeren van het huis ter Horst en de bijbehoorende gerechten. (N°. 26.)

3) Deze verpanding moet niet zijn doorgegaan, daar Willem van Zutfen in Januari daarop rekende en op nieuw commissie kreeg. (D. N°. 5, 6.)

4) Met het rentambt van Twente.

5) Hij had echter maandelijks 125 l. nigr. aan den bisschop uitgekeerd. (N°. 139.)

6) Met het rentambt van Twente.

7) Met de rentambten van Twente en Drente, waarvan Drente echter niets betaalde.

8) Met het rentambt van Twente en Drente.

9) Met het rentambt van Twente.

Onder dit rentambt behoorden waarschijnlijk nog:

a. *De tol, gruit en bede te Zwolle.*

Verpacht aan de stad Zwolle. 18 September 1328. (N°. 196.)

b. *De tol en gruit te Kampen.*

Verpacht aan de stad Kampen voor 210 pond 's jaars. 25 Juli 1327. (N°. 155.)

III. RENTAMBT VAN TWENTE.

Bernt van Oetmerssem. November 1325. (N°. 12.)
Sander van Obburen. 20 April 1327. (N°. 143.)
Bernt van Oetmerssem. 31 Mei 1329. (N°. 205.)
" " " 3 Februari 1330. (N°. 275.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1325	1208— 9—10 [1]	1892—18—0 [1]	—684— 8—2 [1]	In natura [1].	50 mk. Br. [1]	N°. 13.
1326			—736—17—6 [1]	In natura.		N°. 138.
1327 (1e 4 m.)			—360— 3—7		100 l.	N°. 144.
1327 (2e 4 m.)			—471—12—4	In natura.		N°. 181.
1327 (3e 4 m.)			—659—14—0	In natura.		N°. 182.
1328 (1e 4 m.)	505—13— 6	1162—16—8	—657— 3—2	189—17—4 en in natura.		N°. 191. cf. p. 304 Noot 1.
1328 (2e 4 m.)			—396—12—2	In natura.		N°. 198.
1328 (3e 3 m.)			—802— 3—9 [2]			N°. 203.
1328	450— 0— 0 [3]	952— 6—0 [3]	—502— 0—0 [3]	414 l. [3] 30 m.		N°. 204.
1329 (1e ½ j.)			—255— 1—9 [4]	In natura.	200 l. [4]	N°. 253.

Thomas van Diest. 24 September 1329. (N°. 260.)
" " " 23 September 1330. (N°. 260*.)

1324			—148— 9— 4	In natura.	300 l.	N°. 2.
1325 (1e 4 m.)			—145— 9— 1	In natura.		N°. 3.
1325	904— 3— 0 [7])	1400—0— 0 [7])	—336— 0— 0	In natura.		N°. 5, 6.
1326			—553— 0— 0	In natura.		N°. 7, 8.
			—2 l. Lov.	+ 150 l.		
1327 [8])	1037—11— 2 [9])	1310—6— 8	—272—15— 5	In natura.		N°. 183.
1328 (1e 4 m.)	241—18—10	448—0—17				N°. 195.
1328			—533—13— 4	In natura.		N°. 200, 201.
1329 ($^1/_2$ j.)	269—10— 0	947—2— 0	—678— 2— 0			N°. 202, 252.
1330			—261—16—10		400 l.	N°. 206, 260.
1331					500 l.	N°. 260*.

Onder dit rentambt behoorde waarschijnlijk nog:

a. *De gruit te Vollenhove.*

Verpacht aan Thomas Gruter voor 24 pond 's jaars. 21 October 1329. (N°. 251.)

---

1) Met het rentambt van Salland. 2) Met het rentambt van Salland.

3) Met de rentambten van Salland en Drente, waarvan Drente echter niets betaalde.

4) Met de rentambten van Salland en Drente. 5) Met het rentambt van Salland.

6) Onder de cijfers van dit rentambt zijn steeds die van het schoutambt begrepen.

7) Behalve de inkomsten en uitgaven in natura. 8) Er staat abusivelijk 1328.

9) Met de inkomsten in natura.

V. RENTAMBT VAN DRENTE.

Frederic van Roelte? vóór 1325. (N°. 10.)
Bernt van Oetmerssem. vóór 1328. (N°. 192.)
" " " 31 Mei 1329. (N°. 205.)
" " " 3 Februari 1330. (N°. 275.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1324	71—8—8 m. Br.	43—2—1½ m. Br.	— 28—6—6 m. Br.	2 m. Br.	3—2—2 m. Br.	N°. 10.
1328	niets.					N°. 204.
1329 (1e ½ j.)			— 255—1—9 [1]	In natura.	200 l. [1]	N°. 253.
1329 (3e kw.)			—1488—0—2 [1]	In natura.		N°. 273, 274.
1329 (4e kw.)			— 617—4—2 [1]			N°. 276, 277.

VI. BEDE VAN TWENTE EN SALLAND. (Buitengewoon [2].)

1331?	3765—5—5					R. XI.

VII. MAARSCHALKSAMBT AAN DEZE ZIJDE VAN DE YSEL.

Symon van Holland. 25 December 1325? (N°. 38, 39.)
Willem van Outshoorn. 7 October 1327. (N°. 91, 90.)
Wouter Gherijt. 8 Januari 1329. (N°. 95 [3].)

1326					500 l.	N°. 38.
1327	378—8—0	153—5—7	225— 2— 5	96—0—0	1600 l.?	N°. 209, 210, 90.
1327?			22—18—10			N°. 115.
1329			—35— 0— 0		150 l.	N°. 190, 95.

Onder dit ambt behoorden wellicht nog:

c. *Schoutampt van 't Waal.*

Verleend aan Aelbrecht de Onledeghe. vóór 1330. (N°. 243.)

„ „ Otto heer van Asperen. 30 Maart 1330. (N°. 243.)

d. *Schoutambt van Pothusen.*

Verleend aan Hubrecht Scenc van Culenborch. 30 Maart 1330. (N°. 313.)

VIII. SCHOUTAMBT VAN EEMLAND.

Aernt van Yselsteyn. 1 Maart 1325. (N°. 22, 23.)

1324			— 492— 4—10	113—6—8		N°. 24.
1325	208—17— 4	31—17— 8	— 446— 5—10		200 l.	N°. 24.
1326 1327	604— 7— 0		— 304— 3— 9		200 l.	N°. 66.
1328	333— 3— 8	71— 0—11	— 242— 9— 0			N°. 238, 239. — R. V.
1329	414— 2— 8	382—14— 8	— 210—11— 0		200 l.	N°. 245, 246.
1330	367—16— 0	293— 3— 4	74—12— 8		200 l.	R. VI.
1331	376—10—10	553— 3— 1	— 312—11— 6		200 l.	R. VII.
1332	676—17— 0	578— 0— 4	— 213—14— 9		250 l.	R. VIII.
1333	468— 7— 0	907—14—10	— 60—12— 2		250 l.	R. IX.
1334 1335	2033—12—0 [4]	4557— 4— 0 [4]	—3723—12— 0		l. 627—10	R. X.

1) Met de rentambten van Salland en Twente.

2) Wel zéér buitengewoon; immers graaf Reynaut van Gelre verbond zich in 1330, om den bisschop *behulpzaam te zijn* tot het verkrijgen dezer bede van zijn land. (Vgl. 2 charters dd. 1330 Vryd. na St. Remeys, in het Stads-arch. v. Utrecht.)

3) Nog in 1331, toen de bisschop op Zaterd. na Ambrosii een reces afgaf voor hetgene hij aan Wouter Gherijt als maarschalk schuldig was gebleven. (Reg. Guidonis. Utr. R.-arch.)

4) Hierin zijn opgenomen buitengewone inkomsten en uitgaven wegens eene krijgstocht.

Onder dit schoutambt behoorden de volgende inkomsten, die in de rekeningen verantwoord worden:

a. *Keurmeden.* (1328: 24—5—0. — 1330: 10—0—0. — 1331: 21—2—0. — 1332: 22—4—0. — 1333: 14—13—8. — 1334/5: 21—12—0.)

b. *Schoutambt van Amersfoort.* (1328: 24—11—4. — 1330: 6—0—0. — 1331: 6—6—8. — 1332: 13—10—0. — 1333: 6—6—8. — 1334/5: 203—9—4.)

c. *Schoutambt van Leusden.* (1328: 92—10—0. — 1330: 60—18—0. — 1331: 40—8—10. — 1332: 130—0—20. — 1333: 28—13—4. — 1334/5: 2—10—8.)

d. *Schoutambten van Ter Eem en Baarn.* (1328: 40—6—8. — 1330: 117—0—16. — 1331: 116—17—4. — 1332: 85—4—0. — 1333: 163—0—0. — 1334/5: 13—6—8.)

e. *Schoutambt van Bunschoten.* (1328: 125—9—8. — 1330: 117—10—0. — 1331: 40—0—0. — 1332: 290—17—4. — 1333: 85—13—4. — 1334/5: 153—0—0.)

f. *Schoutambt van Zeist.* (1328: 5—16—0. — 1330: 8—13—4. — 1331: 14—0—0. — 1332: 21—0—0. — 1333: 9—6—8. — 1334/5: 16—0—0.)

g. *Schoutambt van Bunnik.* (1328: 0—0—0. — 1330: 7—0—0. — 1331: 15—0—0. — 1332: 0—0—0. — 1333: 7—6—8. — 1334/5: 0—0—0.)

h. *Schoutambt van Werkhoven.* (1328: 0—0—0. — 1330: 0—0—0. — 1331: 0—16—0. — 1332: 14—0—0. — 1333: 0—0—0. — 1334/5: 1—6—8.)

i. *Schoutambt van Leersum.* (1328: 4—15—0. — 1330: 2—0—0. — 1331: 1—0—0. — 1332: 0—0—0. — 1333: 0—0—0. — 1334/5: 0—0—0.)

j. *Schoutambt van Maarn?* (1334/5: 11—6—8.)

IX. KASTELEINSCHAP VAN TER HORST MET DE DAARBIJ BEHOORENDE GERECHTEN (WEL-

Graaf van Holland. 7 October 1327. (N°. 89.)

XI. SCHOUTAMBT VAN SALLAND.

Hako van den Rutenberghe. vóór 1326. (N°. 48.)
Jan van Cunre. 16 Februari 1326. (N°. 11.)
Wouter van Keppel. 5 Februari 1327. (N°. 125, 126.)
Johan van Risenborch. 25 September 1328. (N°. 197.)
Arnd van Dyest. 29 Januari 1330. (N°. 267.)
Walraven van Benthem. 24 December 1332. (D. N°. 8, 9.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1325			—455— 4—0			N°. 48.
1326					200 l.	N°. 11.
1327	c. 900— 0—0		— 56— 5—0		200 l.	N°. 177.
1328 (1e 3 m.)	306—10—0	261—0—12	45— 9—0		200 l.	N°. 180.
1328 (16 m.)	1609— 8—0	1737—6— 8	—140—18—8		250 l.	N°. 213.
1330					700 l.	N°. 267.
1332					300 l.	D. N°. 8, 9.

XII. SCHOUTAMBT VAN TWENTE.

Willem van Bucstel. 2 April 1325. (N°. 15, 16, 17.)
Bernt van Welvelde. 29 Mei 1326. (N°. 19.)
Vrederic van der Ese. 19 Augustus 1327. (N°. 146.)
Henric Weldam. 7 September 1328. (N°. 187, 188.)
Arnt van Dyest. 29 Januari 1330. (N°. 267.)
Henric van Solms. 24 Januari 1333. (D. N°. 1, 2, 3, 4.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1325					300 l.	N°. 15, 16, 17.
1326?			— 53—9—8 m. Br.		60 m. Br.	N°. 19, 20.
1327					300 l.	N°. 146.
1328	271—6—11 m. Br.	520—9—6 m. Br.	—249—2—8 m. Br.		100 m. Br.	N°. 187, 188, 193, 194.
1329			—414—2—8 l.		100 m. Br.	N°. 263.
1330					700 l.	N°. 267.
1333					300 l.	D. N°. 1, 2, 3, 4.

Onder dit schoutambt behoorde nog:

a. *Schoutambt van Rijssen.*

Henric Venecamp. 7 September 1328. (N°. 189.)

XIII. SCHOUTAMBT VAN VOLLENHOVE.

Zie: IV. *Rentambt van Vollenhove.*

XIV. HET AMBT VAN WIJBISSCHOP.

Jacob bisschop van Zuden. 22 Juli 1329. (N°. 249, 250.)

. . . . . episcopus Brachillensis. 10 October 1332. (Dl. I p. 402.)

Johannes episcopus Scopiensis. vóór 1335. (R. XII, XIII.)

1325	828— 8—4	254— 0—16	74— 7—0	4—3—10 gr.		N°. 109.
1326	338—10—0	361—14— 0	— 23— 4—8			N°. 114.
1327	699—13—0		—211— 5—8	93—0—8		N°. 115.
1328	1047—16—7 [1]	1605— 9— 9	—557—13—3			N°. 211, 212.
1329	625— 0—9	1235—15— 5	—610—14—8	115—8—4		N°. 281, 282.
1334?	929— 7—5?	1195—11— 0?	—265—13—7?			R. XIV.
1336	1000—31—2 [2]	485—12— 4	43— 4—4?			R. XV.

XVI. Provisorie van Kennemerland.

Heer Gyselbert. 10 Mei 1326. (N°. 108.)

Heer Werenbold, pastoor van Oudkarspel. 26 Mei 1329. (N°. 147.)

1326	38—0—0 l. Holl.			11 l. Holl.		N°. 112.
1328	54—5—0 l. H.			20—18—7 l. H.		N°. 147.
1329	25—18—2 l. H.			14— 4—0 l. H.		N°. 149.

XVII. Provisorie van Goyland.

Heer Reyner. vóór 1327. (N°. 112.)

Heer Johannes van Loesden. vóór 1330. (N°. 149.)

1325	3—4—2 gr.	0— 8—6 gr.	44—10—8		Niets.	N°. 108.
1326	87—8—8	25—16—0	61—12—8		c. 15 l.?	N°. 112.
1328			34— 0—0		10 l.	N°. 147.

1) Hiervan betaalden de provisoren 400 l.

2) Hierbij de ontvangsten uit Friesland in het schrikkeljaar.

XVIII. Provisorie van Rijnland.

Heer Jacob van Sassenem. vóór 1334. (R. XIV.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten.	Loon.	Bronnen.
1325			61— 4—0			N°. 108.
1326	45—15—10 l. H.		30— 0—0 l. H.			N°. 112.
1329			35—15—9 l. H.		5—15—9 l. H.	N°. 149.

XIX. Provisorie van Schieland.

1329			30—18—0		6—0—0	N°. 149.

XX. Provisorie van Zuid-Holland.

Heer Sweder. vóór 1325. (N°. 108.)
Heer Gerard Stuuc. 1325. (N°. 108.)
Heer Willem. 1326. (N°. 112.)
Heer Johannes. vóór 1328. (R. XVI.)
Heer Henric Henric Heynenzoen. 1329. (N°. 147.)
Heer Willem. vóór 1334. (R. XIV.)

1325	54—18—4 l. H.			9—15—8 l. H.	Volgens schatting.	N°. 108.
1326	6—12—6 gr.			45—11—8		N°. 112.
1328	66— 5—6 l. H. [1]	13—2—0 l. H.		15—5—8 l. H.	12 l. H.	N°. 147.
1329	9— 8—9 gr. [2]				1—4 l. gr.	N°. 149.

1328			14—0—0		2—14—0	N°. 120.

XXII. Provisorie van Schouwen.

Heer Betto van Zirixee. vóór 1326. (N°. 108.)
Heer Dirc pastoor van Kercwerve. 23 Augustus 1329. (N°. 147.)
Heer Betto van Zirixee. vóór 1331. (R. XX.)

1325	13— 4—6 gr.				N°. 108.
1326	12—19—2 gr.		0—7— 8 gr.	2—16—10 gr.	N°. 112.
1328	8— 6—6 gr.		0—7—11 gr.	1—17— 0 gr.	N°. 147. — R. XIX.
1329	5— 7—9 gr.			1— 4— 0 gr.	R. XX.
1330	4—18—9 gr.				N°. 149.

XXIII. Provisorie van Zuid-Beveland.

Heer Henric van Duvennee. vóór 1327. (N°. 114, 115.)
Heer Willem. vóór 1329. (N°. 147. — R. XXI.)
Heer Ghelwold. 1333. (R. XIV, XXI.)

1326	11— 2— 5 gr.		1—15—11 gr.	1—10—0 gr.	N°. 114.
1328	9— 8— 9 gr.		0— 3— 0 gr.	1—10—0 gr.	N°. 147.
1329	9— 2— 9 gr.			1—10—0 gr.	N°. 149.
1331			2— 9— 2 gr.		R. XXI.
1332	4—17—11 gr.[3]				R. XXI.

1) Hierin zijn begrepen 6—4—8 l. geïnde restanten van zijnen voorganger.
2) Met de restanten. 3) Met de restanten.

XXIV. Provisorie van Walcheren.

Heer Johannes Liebard. vóór 1326. (N°. 108.)
Heer Lambert. vóór 1329. (N°. 147.)
Heer Paulus. 17 Juni 1329. (N°. 147.)

Jaar.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Saldo.	Restanten	Loon.	Bronnen.
1325	21— 0—10 gr.				Naar schatting.	N°. 108.
1326	20— 2— 4 gr.			6—5—6 gr.	5— 7—10 gr.	N°. 112.
1328	13—19— 4 gr.[1])				1—19— 4 gr.	N°. 147.
1329	8—17— 6 gr.					N°. 149.

XXV. Provisorie van de Vier Vlaamsche ambachten.

Heer Andreas. vóór 1326. (N°. 108.)

1325	7— 7—11 gr.	2— 9—6 gr.			Niets.	N°. 108.
1326	11— 8— 7 gr.	2—14—0 gr.				N°. 114.
1328	17— 1— 3 gr.	3—11—2 gr.			2— 0—0 gr.	N°. 147.
1329	11—12— 6 gr.				1—10—0 gr.	N°. 149.

XXVI. Provisorie van de Betuwe.

Heer Willem. voor [illegible]

1326	8—0—8				Niets.	N°. 112.

XXVIII. Inkomsten uit de Friesche dekanaten.

Ghiselbert van Brunchorst en Hugo Wstinc. 1324. (R. XXII.)
Daniël episcopus Archanensis. 1328. (N°. 99, 307, 316.)
. . . . . episcopus Brachillensis. 1332. (Dl. I p. 402.)
. . . . . officiaal. 1336. (R. XV.)

1324	78—18—6	21—0—5		53—6—8		R. XXII.
1328	12—10—2 gr.	2—0—0 gr.	—0—11—1 gr.			N°. 307.
1332	563 flor.?					Dl. I p. 402.
1336	189—6—8 [2])			141—6—8 [2])		R. XV.

Daaronder behoorde o. a.:

a. *Dekanaat van Bolsward.*

Heer Thiadbode, pastoor van Weldinghe. 5 Mei 1327. (N°. 113.)

1) Met de restanten van het vorige jaar.

2) Getrokken uit de rekening van den officiaal.

Ziehier het overzicht van alle rekeningen van den bisschop, zooals dit uit onze stukken blijkt. Ik zal de eerste zijn om te erkennen, dat het jammerlijk onvolledig is; doch van den anderen kant meen ik toch te mogen beweren, dat het eenige belangrijke gegevens bevat en *voor zóó vroegen tijd* zeldzaam veel levert. Dat de cijfers echter met voorzichtigheid gebruikt moeten worden, is duidelijk. De ontvangsten leveren alleen voor de rentambten, die vaste inkomsten hadden, eenige zekerheid, hoewel ook hier het steeds vrij hooge bedrag der restanten een hinderpaal is voor een juist oordeel. De ontvangsten der schoutambten en provisoriën hangen geheel af van toevallige omstandigheden: ééne enkele groote misdaad kan het cijfer van een jaar verbazend doen stijgen, en alleen als men een overzicht van een groot aantal jaren bezat, zou men met eenigen grond een gemiddeld cijfer kunnen aannemen. Nog veel voorzichtiger moet men met de uitgaven zijn, daar de rekeningen, die ons in extenso bewaard zijn, ons leeren, dat de bisschop dikwijls in geldverlegenheid den rekenplichtige gelastte, vóór het doen van rekening aan lastige schuldeischers groote sommen te voldoen, die met het ambt niet in de minste betrekking stonden. Natuurlijk wordt in die gevallen de som der uitgaven voor ons doel geheel onbetrouwbaar. En ook de als loon der ambtenaars genoemde sommen zijn wellicht niet altijd te vertrouwen, daar de noodige uitgaven der rendanten daaronder wel eens schijnen begrepen te zijn.

Thans komen de drie als bijlagen gedrukte stukken aan de beurt. Doch vooraf dien ik rekenschap te geven, waarom ik juist deze en geene andere stukken ter uitgave in dit kader koos, te meer daar ze niet

geheel uit denzelfden tijd dagteekenen als de in het eerste deel gedrukte.

Inderdaad heb ik er ernstig over gedacht andere stukken als bijlagen te doen volgen. Het scheen aangewezen om de registers en rekeningen, die van de regeering van bisschop Jan van Diest een betrekkelijk zeer nauwkeurig, maar toch steeds onvolledig beeld geven, aan te vullen door de uitgave eener verzameling oorkonden over dit tijdvak uit verschillende archieven. Het denkbeeld lokte mij te meer aan, omdat het onverklaarbare feit, dat ons uit de regeeringsjaren van dezen bisschop veel meer archiefstukken zijn overgebleven dan van zijne opvolgers, niet alleen waar is voor de registers maar ook voor de oorkonden: zoowel het archief der provincie als dat van de stad Utrecht bergt uit deze jaren betrekkelijk vele charters. Het zou gemakkelijk geweest zijn die verzameling te vermeerderen uit den spreekwoordelijk rijken schat der Hollandsche kanselarijregisters; ook het Geldersche archief ware wellicht niet moeielijk te overzien geweest. Maar een andere bron van den eersten rang is nog onbruikbaar: het archief der vijf Utrechtsche kapittelen. Wat daar aan origineele oorkonden aanwezig is, kan gemakkelijk verzameld worden; maar de schat, dien de cartularia der kapittelen bergen, is nog niet te bereiken, omdat niet alleen alle registers daarop ontbreken, maar zelfs de lijst der cartularia nog niet volledig is: het is geheel onzeker, of de groote massa nagenoeg ongeordende papieren dier collectiën niet nog verschillende cartulariën bergen, die onmisbaar materiaal voor den hier bedoelden codex diplomaticus kunnen leveren.

De verzameling charters ware dus hoogstwaarschijnlijk onvolledig geweest, en liever dan zulk half werk te leveren, besloot ik eene andere aanvulling te be

proeven. De bronnen, in het eerste deel dezer uitgave geopend, leveren vooral stof tot vermeerdering onzer kennis van de macht en den rijkdom van den Utrechtschen bisschop en van het beheer zijner goederen. Alleen op twee punten leeren zij ons weinig of niets: de Overijselsche domeinen en de leenen van den bisschop worden niet of nauwelijks vermeld. Juist op deze twee punten was echter eene aanvulling mogelijk door de publicatie van eenige bronnen uit eenen tijd, die niet veel verschilt van de dagteekening der in het eerste deel afgedrukte stukken. De domeinen in Twente worden met nog grootere nauwkeurigheid, dan in de ontbrekende rekeningen zou kunnen geschieden, opgesomd in het manuaal van den rentmeester, dat beweert van 1385 te dagteekenen, doch, naar wij zien zullen, nog dichter bij den tijd van bisschop Jan van Diest staat. Over de domeinen in Salland geeft de lijst der Sallandsche hoeven ons althans eenige inlichting. En de leenen zijn met volkomene nauwkeurigheid opgeteekend in het oudste document, dat ons over dit onderwerp inlicht en dat slechts eene halve eeuw jonger is dan onze overige stukken. Ook de gelegenheid tot het drukken van dit merkwaardige stuk greep ik dus gaarne aan.

Zoodoende is derhalve, naar het mij voorkomt, een overzicht verkregen van de positie van den Utrechtschen bisschop in de eerste helft der 14e eeuw en van de administratie van het bisdom, — een overzicht zóó volledig, dat menig territoir het ons zal kunnen benijden. Ik ga thans elk der drie bijlagen afzonderlijk behandelen.

V. De lijst der hoeven van den bisschop in de marken van Salland.

Veel meer kan ik niet tot toelichting van dit stuk zeggen dan reeds Mr. J. I. Van Doorninck, die het vroeger uitgaf in de Bijdragen tot de geschiedenis van Overijssel VIII p. 107, daarbij als inleiding deed afdrukken. Ik had gehoopt een duidelijker inzicht te zullen krijgen in de beteekenis van het stuk, maar dit is mij niet gelukt. Toch meende ik het in dit verband, waar het eigenaardig behoorde, niet te mogen weglaten.

Het stuk is te vinden in eene verzameling van arbitrale uitspraken van bisschop Guy van Avesnes, door den Utrechtschen burgemeester Dr. C. Booth, uit wiens collectie het afkomstig is, samengebonden en als „Registrum Guidonis" nu en dan door hem geciteerd. De lijst bestaat uit drie deelen, geschreven met verschillende handen, blijkbaar afschriften van een moeielijk leesbaar origineel [1]). Met de andere stukken, in het „Registrum Guidonis" opgenomen, schijnt het geheel niet in verband te staan; alleen geeft zijne aanwezigheid in dezen band aanleiding tot de gevolgtrekking, dat het moet dagteekenen van omstreeks 1310.

Het derde, langste deel van onze lijst schijnt eene opgave te zijn over de verdeeling van verschillende marken in Salland tusschen de gewaarden (waarbij de lijst der „borghsaten" van Goor een ietwat zonderling figuur maakt). Denkelijk zijn de hier vermelde marken door bisschop Guy verdeeld, evenals dit met de marken van Zwolle en Ittersum omstreeks

---

1) Zie b. v. p. 572 de spelling „Herveten" en „Heriften" in plaats van Hercsem, zooals later verbeterd werd.

1309 geschiedde [1]); de opneming van het resultaat der verdeeling in het bisschoppelijk register, dat ook het charter over de verdeeling der Zwoller en Ittersummer marken bevat, schijnt zeer natuurlijk.

Het tweede deel der lijst schijnt aan het derde ontleend te zijn. Het doet ons opgave van diegenen der gewaarden, die „homines domini episcopi" waren, en van hunne aandeelen in de verdeelde mark, zooals wij die reeds uit het derde stuk kennen. Het behandelt eerst in dezelfde orde als dit stuk de marken van Olst (ter Hunne en Birkescampe), Middele (Middele en Olst), Wengele (Ertbrughe) en Wye (Merputenbrinke); van deze marken worden alleen de totale sommen der aan de „homines episcopi" toegedeelde hoeven opgegeven. Doch over de dan volgende marken, Tungeren („dictus Vogel" en de volgenden), Wechterholte, Hercsen en Windesim, vinden wij de namen der „homines" zelven met hunne markedeelen opgesomd, juist zooals wij die in het derde stuk aantroffen.

Het eerste deel der lijst eindelijk geeft ons de hoeven van den bisschop zelven op in de marken van Dorrethe, Batmen, Uxen, Hengorden, Olst, Middele, — Wenghele, Wye, Tungheren, Wechterholte, Hercsen, Windesim, Swolle, Wijtmen en Lent. Alweder in dezelfde orde als de andere deelen; doch hier zijn meer marken behandeld: Dorrethe, Batmen, Uxen en Hengorden aan het begin, Swolle, Wijtmen en Lent aan het einde [2]). Wellicht waren de opgaven over de ver-

1) Zie: Van Doorninck, in: Bijdr. tot de gesch. v. Overijssel. VIII p. 109.

2) Het daarachter volgende „heileghe goet" is mij in dit verband niet duidelijk. „Hillige luden" zijn de hoorigen van het stift Essen. (Dumbar, Analecta. II p. 249.) Vgl. de in de derde lijst genoemde „bona Sanctorum".

deelingen dezer marken vroeger ook in de andere stukken opgenomen. Ik acht het met Mr. Van Doorninck (l. c. p. 110/111) waarschijnlijk, dat al de hier genoemde hoeven den bisschop zijn toebedeeld als „voorslagen" bij de verdeeling der bovengenoemde marken. Mogen wij aannemen, dat de aangenomene rangschikking der marken ontleend is aan de chronologische volgorde der markverdeelingen, dan hebben wij een gegeven, om den datum van onze stukken iets zekerder te bepalen, daar wij weten, dat de geheel achteraankomende Zwolsche mark omstreeks 1309 verdeeld werd.

Met betrekking tot de in het stuk gebruikte landmaten bericht Van Doorninck (l. c.), dat 1 hoeve = 16 morgen of dagmaat (jurnales), 1 morgen = 6 hont, 1 hont = 100 roeden; verder 1 schacht = 19 voet. Iets naders weet ik niet mede te deelen.

VI. Manuaal van den rentmeester van Twente.

Het register, dat hier afgedrukt wordt, is een dun folio deeltje van klein formaat, geheel van perkament en behoudens enkele latere bijvoegingen, die ik cursief deed afdrukken, doorloopend met dezelfde hand geschreven. Het berustte sedert enkele maanden in de Utrechtsche rijksarchieven; vroeger was het opgenomen in de Overijselsche rijksarchieven. De geschiedenis van het deeltje kunnen wij nauwkeurig nagaan: het werd den 24 Januari 1613 met andere stukken door de Hollandsche Rekenkamer afgegeven aan de Overijselsche gedeputeerden ter Generaliteit [1]). Hoe het stuk in Den Haag kwam, blijkt uit het opschrift op den omslag, dat vermeldt, hoe de klerk van den

1) Afschr. v. h. daarvoor (en voor andere stukken) gegevene reçu in de Overijsselsche rijksarchieven.

Twentschen rentmeester het in 1539 „te hove leverde", waarheen destijds ook vele andere registers uit het bisschoppelijk archief werden opgezonden. In dit archief toch behoorde het thuis: de Twentsche rentmeester Gerard Van Bevervoerde had het (volgens de gelijktijdige aanteekening binnen op den omslag) in 1385 aan bisschop Florens Van Wevelichoven opgezonden; een zijner opvolgers in het rentambt heeft het stuk, dat de authentieke lijst der bisschoppelijke domeinen bevatte, blijkbaar voor zijne administratie noodig gehad; hij heeft het ter leen gevraagd, de teruggave is verzuimd en zoo berustte het in 1539 onder den Twentschen rentmeester, om eerst in 1890 na lange omzwervingen naar zijne oorspronkelijke verblijfplaats terug te keeren.

Wij hebben dus het register onafgebroken op zijne reizen gevolgd en zijn opgeklommen tot zijnen oorsprong. Gerard Van Bevervoerde, de Twentsche rentmeester, was het, die het in 1385 ten behoeve van zijnen heer deed schrijven. Eene gelijktijdige hand verzekert ons dit, en het schrift van het register is met deze verzekering niet in strijd. Doch hoe natuurlijk het zijn mag, dat de bisschop ter controleering der hem jaarlijks ingezondene rentmeestersrekeningen een vasten authentieken ligger van alle posten, die daarop moesten voorkomen, wenschte te bezitten, niet minder natuurlijk schijnt het, dat de rentmeester zelf zulk eenen ligger noodig had. Het komt ons vreemd voor, dat de ambtenaar het stuk afstond, en zoo een zijner opvolgers het terugvroeg, schijnt dit reeds vooruit verwacht te hebben moeten worden. De opmerking schijnt gegrond, doch zij is dit inderdaad slechts in schijn. Want Gerard Van Bevervoerde was wel de persoon, die ons register deed schrijven, maar hij was niet de samensteller daarvan: terwijl

hij eene kopie naar Utrecht opzond, behield hij blijkbaar het origineel. Wij kunnen dit niet alleen bewijzen, maar zelfs de dagteekening van dit origineel vrij nauwkeurig bepalen.

Boven sprak ik reeds van de latere (cursief gedrukte) bijvoegselen in ons handschrift. Die bijvoegselen zijn grootendeels zeer onbelangrijk; slechts enkele malen geven zij nadere toelichtingen van in den tekst opgenomene mededeelingen [1]). Doch eenmaal vermeldt eene latere bijvoeging iets geheel nieuws: op p. 635 lezen wij, dat van enkele goederen, in den tekst vermeld, niets meer betaald werd. Eene zeer natuurlijke bijvoeging: de post werd daardoor geschrapt, en het register werd zoodoende in overeenstemming gebracht met den feitelijken toestand, zooals noodig was, zou men het op den duur kunnen gebruiken. Maar nu wij eenmaal deze opmerking gemaakt hebben, treft ons de bijzonderheid, dat geheel dergelijke bijvoegselen ook op tal van andere plaatsen in ons register voorkomen, doch geschreven niet met eene latere hand, maar met dezelfde hand, die het geheele register stelde. Wat kan de schrijver van het register bedoeld hebben met het opnemen van dergelijke mededeelingen in zijn werk? Inderdaad het kon zijn nut hebben, ook hofsteden nog in het register op te nemen, waarvan niet betaald werd, omdat zij ledigstonden of de grond althans niet bebouwd werd („vacat"), of waarvan iets geheel anders dan de in het register opgeteekende uitkeering betaald werd, omdat de bebouwingswijze veranderd was („colit super garbas" [2])); immers indien die perceelen later weder

---

1) Zie b. v. p. 589, 601, 603.

2) Vgl. de „ordinantie" van het stift Ter Hunnepe dd. 1577 (Verz. v. stn. betr. Overijss. regt en gesch. XVII p. 82, 89): „watt Bus-

bewoond werden of de bewoner tot de oude bebouwingswijze terugkeerde, dan kon het oude tarief weder van kracht worden. Ook voor de verpande goederen [1]) kan men deze oplossing aannemen, hoewel eene verpanding in die tijden maar al te dikwijls met eene vervreemding gelijkstond. Doch wat ter wereld kan den schrijver bewogen hebben, in dit register van hofrechten op te nemen erven, die soms reeds langen tijd geleden door de bisschoppen aan verschillende heeren gegeven en blijkbaar dikwijls voorgoed vervreemd waren (vgl. p. 587, 589, 599, 642), of die althans hun in gebruik of in leen gegeven waren voor eene bepaalde geldsom, terwijl de in het register genoemde uitkeeringen in natura vervielen (p. 599, 595)? Geen andere reden schijnt aannemelijk dan deze: de klerk, die ons register schreef, vond deze opmerkingen in het origineel, dat hem als model diende. In dit origineel waren echter natuurlijk de opmerkingen later ingelascht in den oorspronkelijken tekst, zooals wij dit in nog lateren tijd weder in ons register zelf zagen plaats hebben. Die opmerkingen waren in dit origineel dus volkomen op hare plaats en duidelijk: ware onze afschrijver iets meer dan dit geweest, ware hij als samensteller of redacteur van een nieuw register aangewezen, m. a. w. had niet de klerk van den rentmeester, doch de rentmeester zelf ons handschrift samengesteld, hij zou zonder twijfel deze posten, die door de bijgevoegde opmerkingen doelloos geworden waren, hebben laten vervallen.

---

sinck die meyer verbouwett *is onseker*, vermits hye alnoch *up die gaerve bouwett*", — „dat erve Bussinck, dat *up die gaerve verbouwet*".

1) De verpanding schijnt aangeduid te worden door het woord „possidet"; vgl de aanteekeningen op p. 605 en 616. De pandhouder zal de inkomsten gebeurd hebben.

Het origineel van ons register was dus een oud handschrift, dat reeds door vele doorhalingen het bewijs kon leveren, hoe zelfs in deze afgelegene streken, waar de tijd zoo weinig invloed op de economische toestanden placht te hebben, langzamerhand iets veranderd was. Het register wordt dus terecht (p. 642/3) als het „antiquum registrum" of de „antiqua taxacio" betiteld, waartegenover de tegenwoordige toestand („modo") gesteld wordt. Hoever liggen deze „antiquitas" en dit „modo" wel van elkander? Onze aanteekeningen zelven kunnen dit tot op zekere hoogte bepalen. Wij vinden vooreerst vermeld een paar posten, waarin melding wordt gemaakt van het verleenen van goederen door bisschop Florens Van Wevelichoven zelf, voor wien ons register werd afgeschreven: op p. 589 wordt vermeld, dat hij eenige goederen aan den heer Van Steynvorde heeft gegeven, en op p. 600 vinden wij zijnen rentmeester Gerard Van Bevervoerde, die het register deed afschrijven, als begunstigde. Bisschop Jan Van Vernenburg was het gewis, die zijnen op p. 601 vermelden klerk Gerard Borchgrevinc [1]) het bezit van het erf Moerckote verleende. Diens voorganger Jan Van Arkel wordt op p. 603 genoemd als degene, die de herhaaldelijk genoemde verpanding van goederen aan Willem Van Loen deed. Zeer waarschijnlijk is de heer Van Ottensteen, die op p. 601 vermeld wordt, dezelfde als heer Henric Van Solms en Ottensteyne, die volgens het in het eerste deel van dit werk afgedrukte diversorium van bisschop Jan Van Diest (p. 407—409) in 1333 het geheele schoutambt van Twente in pand nam. En heer Reynoud Van Laghe, die op p. 608 als bezitter van goederen vermeld wordt, is gewis ouder dan heer Henric Van

1) Zie Regesten v. h. kap. v. St. Pieter. N°. 439, 440 (ad 1369).

Solms; immers de in onze stukken herhaaldelijk genoemde schoonzoon van bisschop Jan Van Diest, Herman Van Laghe, was de laatste mannelijke spruit van dit geslacht, dat met zijne dochter Jutta uitstierf. Eene enkele vermelding stelt ons in staat nòg vroeger op te klimmen: op p. 595 lezen wij, dat bisschop Guy Van Avesnes een in het register vermeld goed in leen uitgaf aan heer Werner Van Graes. Toevallig is juist deze oudste post bijzonder duidelijk: het bedoelde goed, dat 5 solidi cijns gaf, werd uitgegeven voor een heergewaad van 5 mark (een 5 marks-leen, zooals de lijst der leenen herhaaldelijk zegt): het is dus bepaald eene dwaasheid, dit goed nog onder de cijnsbare domeingoederen te vermelden, het had naar het leenregister moeten overgebracht worden. Wij kunnen dus met volkomene zekerheid vaststellen, dat het origineel, waarvan eene kopie in 1385 aan den bisschop werd opgezonden, reeds in het begin der 14e eeuw bestond, ja misschien nog ouder was.

Ons register doet ons dus kennis maken met de agrarische toestanden van Twente omstreeks het jaar 1300, en het behoort dus tot de alleroudste documenten van dien aard in ons vaderland. Reeds deze omstandigheid scheen mij beslissend voor de vraag, of het de eer der uitgave wel verdiende. Aanvankelijk twijfelde ik: het kon onnoodig schijnen, om eene zoo lange lijst van enkel namen van hofsteden wereldkundig te maken. Doch bij nadere kennismaking met het register verdween deze twijfel: het geheele register bleek eenig inzicht te geven in de toestanden op het platteland van Overijsel, dat te meer belangwekkend was, nu het over zoo oude tijden bleek te handelen. Slechts zij, die met zulke studiën vertrouwd zijn, zullen de waarde daarvan behoorlijk kunnen in het licht stellen; ik moet mij vergenoegen

met te wijzen op het verbazingwekkende aantal hofsteden, die woest lagen („vacat, quia non colitur") of waar de grond geheel onvoldoende bebouwd werd („quasi vacat"), — op het algemeen voorkomen van uitkeeringen in natura, veel talrijker dan de geringe uitkeeringen in geld, — op de inbreuken, langzamerhand op de oude hofrechtelijke verhoudingen gemaakt door het weigeren van de voldoening der verschuldigde uitkeeringen („dicunt, quod non tenentur dare", „non solent solvere"), — op het opkomen van de deelpacht („colit super garbas") en (slechts zéér zelden, blijkbaar als iets nieuws) van de tijdpacht („pecunia, que quolibet anno potest renovari per reddituarium Twentie vel per homines, qui colunt ortos").

De indeeling van het register is zeer eenvoudig: het is gerangschikt volgens den aard der verschuldigde uitkeeringen. Achtereenvolgens worden opgesomd alle cijnsen („census hominum et bonorum", soms: „census cerocensualium et arearum", een enkele maal alleen „census arearum"), — de beden („precarie hominum et bonorum" en enkele „precarie opidorum"), — de gruit te Goor en Ootmarsem (verpacht), — en de koppelrente („pecunia copularis") [1]). Daarna volgen de uitkeeringen in natura: de zwijnen, verdeeld in hofzwijnen, schuldzwijnen en bedezwijnen, — de pachttarwe en pachtgerst, — de tiendtarwe en tiendgerst (van gewone en novale of „bistertienden"), — de koppelgerst en koppelhoenders, — de pachthaver, de pachthoenders en de pachteieren, — eindelijk achteraan, buiten verband met het voorgaande en blijkbaar later bijgevoegd: de uitkeeringen der tijdpachters.

In elk hoofdstuk (behalve in die over de gruit, de

1) Zie over deze uitkeeringen de noot op p. 607.

tienden en de tijdpachtgelden) zijn de uitkeeringen weder verdeeld volgens de hoven, waar zij moeten opgebracht worden. Het register heft aan met enkele posten wegens uitkeeringen van wastinsigen, die te Delden moeten betaald worden (p. 582), en die evenals de pachthoenders, die in de steden Enschede en Rijssen voldaan worden (p. 656, 658), buiten het verband staan. Doch overigens volgen de hoven elkander geregeld op:

Oetmersem: 584/586, 596, 607, 615, 617, 619, 627 (twee termijnen), 635, 643, 652, 655, 659.

Aldenzale: 588/591, 599, 610, 615, 617, 622, 629, 637, 646, 652, 656, 659.

Borghenden: 589, 602, 612, 616, 619, 624, 631, 639, 649, 653, 657, 660.

Wedehoen: 590, 603, 613, 616, 625, 632, 640, 650, 654, 657, 660.

Delden: 594, 602, 612, 616, 619, 624, 631, 639, 649, 654, 657.

Gore: 583/595, 605, 614, 616, 626, 633, 640, 651, 654, 658, 660.

Deepnem: 635, 642. } beiden nieuwe hoven, denkelijk later bijgevoegd.
Rijsne: 635, 642. }

De uitkeeringen van elken hof zijn weder gerangschikt volgens de kerspelen, waaronder de schuldplichtige goederen liggen. Wil men dus bijeenvoegen wat ieder goed schuldig is, dan kan men dit gemakkelijk uit de verschillende afdeelingen excerpeeren.

VII. Lijst der leenmannen van het stichт.

Niet minder onaantrekkelijk dan het manuaal van den Twentschen rentmeester ziet deze lijst er op het eerste gezicht uit. Alleen voor genealogen schijnt het stuk belangwekkend. Toch is het dit niet alleen voor hen. Het schijnt mij niet onwenschelijk, dat men

eindelijk eens nauwkeurig weet, wat onze oude landsheeren als leenheeren eigenlijk beteekenden. Hunne macht als leenheeren was beslissend voor hunne positie als wereldlijke vorsten, en de kennis van de goederen, door hen als leenen uitgegeven, is weder van belang, omdat zij ons in staat stelt eene vrij juiste gevolgtrekking te maken („vrij juist", omdat men rekening moet houden met de feuda oblata) over het grondbezit, dat zij (i. c. de Utrechtsche kerk) oorspronkelijk moeten bezeten hebben. Natuurlijk is deze gevolgtrekking zuiverder naarmate de bron, waaruit wij onze kennis putten, ouder is, en het scheen mij daarom belangrijk om de oudste lijst der leenmannen van het sticht, die wij bezitten, te doen afdrukken. Indien wij onze kennis moesten putten uit een gewoon leenregister, zouden wij dit moeten excerpeeren en deze excerpten in systematische orde rangschikken, niet zonder vrees, dat bij deze behandeling onjuistheden zouden insluipen. Gelukkig behoeft in dit geval niets veranderd te worden: het oudste leenregister is eene lijst, volkomen zooals wij die zouden verlangen te maken en die dus natuurlijk authentiek is ook in den vorm. Nog meer, onze lijst vormt niet alleen het begin der serie leenregisters, maar zij schijnt inderdaad het oudste register van dien aard te zijn, dat in de bisschoppelijke kanselarij vervaardigd is. Het is het begin eener geregelde registratie der leenen, of liever der leenmannen, want het leengoed zelf, reeds lang erfelijk geworden, had als zoodanig zijn belang geheel verloren en bezat slechts nog waarde in zooverre het voor den leenheer eene hoeveelheid diensten van den bezitter vertegenwoordigde.

Onze lijst, die van ouds in de Utrechtsche rijksarchieven berust, is een deel in klein folio formaat, geheel van perkament en keurig beschreven door de-

zelfde 14e eeuwsche staande hand, terwijl alleen de latere bijvoegselen van andere hand in loopend schrift zijn gesteld [1]). Het stuk is, zooals ik zeide, het begin eener geregelde registratie der leengoederen. De bisschop wenschte blijkbaar een overzicht zijner leenmannen te bezitten en liet daartoe deze lijst aanleggen. Naarmate de bezitters stierven, moest men dus, om de lijst op de hoogte van den tijd te houden, hunne namen vervangen door die hunner erfgenamen. Inderdaad geschiedde dit: aanvankelijk met veel zorg door het uitkrabben der oude namen en het schrijven der nieuwe in de opene ruimten, — later, toen men door de vele veranderingen er aan begon te wanhopen om het register net en zuiver te houden, eenvoudig door het doorhalen der oude namen en het schrijven der nieuwe daarboven. Maar ook dit hulpmiddel bleek onvoldoende: er was eindelijk geene ruimte meer open. En zoo kwam men er toe, om de nieuwe beleeningen onderaan of bovenaan de bladzijden te vermelden, waardoor evenwel natuurlijk eene iets uitvoeriger omschrijving der handeling noodig werd, wilde men de beteekenis der aanteekening vatten. Doch ook de ruimte op den kant der bladen was eenmaal vol; andere maatregelen moesten dus alweder genomen worden: men begon nu en dan de nieuwe beleeningen achter in het register te schrijven, liefst achter elk der afdeelingen, waartoe de nieuwe beleeningen behoorden. De bijvoeging van den dag der beleening volgde toen, daar de inschrijvingen in den regel chronologisch geschiedden, allengs als van zelf. Zoo ging men voort, en toen bisschop Floris Van Wevelichoven in 1393

---

1) Het gedeelte, dat Drenthe betreft (p. 771—776), werd reeds vroeger uitgegeven (met den onjuisten datum 1387) door Magnin, Gesch. overz. d. besturen in Drenthe. II 1 p. 118 vlg.

overleed, was ons register zoodoende bijna geheel gevuld [1]). De nieuwe bisschop, die natuurlijk tal van leenverheffingen „met de ledige hand" moest verwachten, besloot dus het oude register buiten gebruik te stellen en een nieuw te beginnen. Zoo ontstond het oudste leenregister [2]), of liever de beide oudste leenregisters, want eene nieuwe indeeling werd tevens gemaakt. Terwijl onze lijst nog in vijf afdeelingen verdeeld is, die de mannen in het eigenlijke Sticht, in Salland, Drente, Goor en eindelijk Diepenheim (de jongste aanwinst) vermelden, werd nu de historische verdeeling verlaten en eene meer rationeele ingevoerd: die in Nedersticht en Oversticht, waarvan het laatste deel de schout- en rentambten van Salland, Twente, Drente en Vollenhove omvatte. Onze lijst stelt ons dus in staat, om het ontstaan en de ontwikkeling der leenregisters stap voor stap te volgen: zij is wel zeker het oudste document der stichtsche leenkamer.

Wanneer werd onze lijst aangelegd? Ook deze vraag kunnen wij door het raadplegen der latere bijvoegselen met groote nauwkeurigheid beantwoorden. De vroegste gedagteekende bijvoeging, die ik vond, is van 1383 crastino Prisce (Januari 19) (p. 776); twee andere bijvoegselen van ditzelfde jaar (p. 703, 786) dagteekenen van Dominica post Mathei (Maart 1) en vigilia beati Egidii (Augustus 31). Vóór Januari 1383 moet onze lijst dus geschreven zijn. Doch niet veel vroe-

---

1) De laatste bijvoegingen zijn van 22 Maart 1393 (p. 738, 740), terwijl bisschop Floris op 4 April 1393 stierf.

2) Dat er vroeger geene leenregisters bestonden, blijkt nog uit eene aanteekening van 1384 Donderdach na St. Lucas (p. 706), waarin als eene uitzondering vermeld wordt, dat de leenman een leenbrief ontving (zie ook p. 713 Noot 1 dd. 1391) en *dat die geregistreerd werd.*

ger, want op p. 751 ontmoeten wij eene aanteekening van 1381 feria V post Mauricii (September 26), die eene toelichting bevat omtrent het weder lossen van een feudum oblatum, dat reeds in de lijst opgenomen is. Dit beding van lossing was natuurlijk bij het opdragen van het leen gemaakt en die opdracht had dus plaats op 26 September 1381: de lijst moet dus jonger zijn dan dezen dag. Zij is dus opgemaakt tusschen 26 September 1381 en 19 Januari 1383.

Ik zeide boven, dat ons register blijkbaar de oudste lijst der leenmannen van het sticht bevatte. Ik handhaaf deze bewering; maar ik wil niet geacht worden daarmede te zeggen, dat ons stuk de alleroudste opteekening is, waarop eenige leenmannen vermeld waren. Op zich zelf reeds is dit, bij het groote aantal der leenmannen, onwaarschijnlijk; doch bovendien schijnt mij het tegendeel uit onze lijst zelve te blijken. Laat mij, om dit te bewijzen, uwe aandacht vestigen op de groote onregelmatigheid in de spelling, vooral van de namen. Dergelijke onregelmatigheden zijn in middeleeuwsche handschriften niet vreemd; doch zóó in het oogvallend als hier komen zij toch zelden voor. Zoo vinden wij op p. 746 beurtelings: „vor hoer hulde" en „voer hoer hulde", op p. 747: „vor hor hulde" en „vor sie hulde", op p. 748: „vor sie hulde" en „voer sie hulde". Op p. 771 een paar maal: „myt al sinen toebehoren", op p. 772 geregeld: „mit sinen toebehoren". Met de namen is het veel erger nog: op p. 715/6 in één post Dalmeshout en tweemaal Dalmecholte, — op p. 719/20 in één post viermaal Aldenzeel en tweemaal Aldenzale, op p. 745 in één post Aldenzale en Oldensale, — op p. 746, dadelijk op elkaar volgende: Drynen en Drinen, — op 762/3 in twee opeenvolgende posten: „in den kerspel van Ghiesteren in der buerscap to Biele van der herscap van

Diepenem" en „in den kerspel van Giesteren in der buerscap to Bielen van der heerscap van Diepenem." Zoo groot verschil schijnt er op te wijzen, dat onze lijst niet door dezelfde hand werd gesteld, maar samengevoegd uit verschillende kleinere lijstjes, die de schrijver vond en afschreef. — Ook andere omstandigheden wijzen op zulk eenen oorsprong. Soms komt eene post tweemaal voor; zooals p. 761 en 767, waar de leengoederen van Jan Van der Ese tweemaal vermeld worden, eens met de spelling „Oldenzeel", eens met „Aldensale", en dus waarschijnlijk volgens twee verschillende opgaven.

Zelfs schijnen deze oude lijstjes niet van denzelfden tijd geweest te zijn: de „grote hof to Gheetmen" wordt op p. 714 vermeld als leengoed van Nyese Jans wijf Van Risen en twee posten verder weder als leengoed van Hughe Van den Laer, waarschijnlijk twee opvolgende leenmannen. Duidelijker nog blijkt ditzelfde op p. 757/8, waar gezegd wordt, dat vrouw Heylewych Van Voerst beleend was met de tienden te Colmescote en te Wapenvelde, terwijl onmiddellijk daarop aan heer.... Van Voerst toebedeeld worden o. a. de tiend over den hof te Kolmenscote en de tiend van Wapenvelde te Hierde, denkelijk wel dezelfde tienden als de zooeven genoemde. Vermoedelijk had vrouw Heylwig deze tienden in lijftocht bezeten van haren man en waren ze na haren dood overgegaan op haren zoon, die de overige leenen reeds vroeger bezat. — Ook niet eens van denzelfden oorsprong schijnen de lijsten, die de bronnen van ons leenregister waren, geweest te zijn: op p. 767 en 774 vinden wij plotseling de uitdrukkingen „des solden wesen", „te holden plach", die ons in het Overijsselsche dialect verplaatsen en die er op schijnen te wijzen, dat sommige Overijsselsche leenen in de buurt, waar zij lagen,

opgeteekend zijn, terwijl ons geheele register overigens eene zuiver Stichtsche kleur draagt.

Een nieuw bewijs dus, dat ons register inderdaad het oudste leenregister van het sticht geweest is: wel waren er oudere lijstjes van leenen, die voor de samenstelling van dit register gebruikt werden, maar het waren fragmentarische opgaven, die denkelijk elk de leenen van eene leenkamer bevatten en eerst thans tot een geheel samengesmolten werden. Dat bij dit samensmelten en redigeeren nu en dan eene fout insloop (b. v. p. 762 eenige Diepenheimsche leenen onder Salland), is niet vreemd; erger was het, dat de verdeeling zelve van het Oversticht in: Salland, Drente, Goor en Diepenheim onlogisch was, daar onder het zoogenaamde „Salland" leenen vermeld werden, die over de geheele tegenwoordige provincie Overijsel verspreid lagen (o. a. de Vollenhoofsche burgleenen), zoodat de afzondering van Goor en Diepenheim, als alleen van historische beteekenis, had behooren te vervallen, terwijl zelfs voor de tegenstelling van Drente tegenover Salland, dus opgevat, geen reden bestond. Doch het allerergste is, dat de spelling der namen zeer dikwijls slordig, veelal bepaald onjuist is. Intusschen, nu wij weten, dat wij met eene eerste proeve te doen hebben, die helaas! niet door eene latere verbeterde redactie gevolgd is, mogen wij ons daarover niet verwonderen en behooren wij veeleer den onbekenden redacteur dankbaar te zijn voor zijn veelomvattenden en voor de ontwikkeling van een 14e eeuwschen klerk ook zeer bezwaarlijken arbeid.

VIII. De registers.

Eindelijk een woord over de samenstelling van de registers, die het tweede deel besluiten. Het chrono-

logische register der stukken behoeft geene toelichting; alleen is de opmerking hier op hare plaats, dat ik de vermelding der plaatsen, waar de akten uit gevaardigd werden (nuttig voor de kennis van het itinerarium des bisschops) wegliet, omdat ze te zeldzaam voorkwamen.

Ook over het alphabetische register van persoonsnamen heb ik weinig mede te deelen [1]). Personen, die alleen door hunnen voornaam en dien huns vaders worden aangeduid (b. v. Jan Janss.) heb ik alleen opgenomen, als zij meer dan eens voorkwamen, omdat dan de herhaalde vermeldingen in onderling verband toch somtijds wetenswaardig waren, al was de ons onbekende persoon geenszins belangrijk. In het Latijn vertaalde namen heb ik, waar dit met zekerheid kon geschieden, in het Hollandsch teruggebracht. Namen, aan beroepen ontleend, heb ik zekerheidshalve dikwijls opgenomen, b. v. Wilhelmus Textor onder *Wever*, hoewel de bedoeling waarschijnlijk was: Willem den wever te noemen, daar de persoon in het tegenovergestelde geval veelal wordt aangeduid als: Wilhelmus *dictus* Wever.

Meer, veel meer heb ik te zeggen over het register van plaatsnamen. In het begin viel dit werk niet moeielijk; maar zoodra ik aan het tweede deel begon, vooral toen het leenregister aan de beurt kwam, werden de bezwaren zéér groot. De plaatsen, die bedoeld werden, waren dikwijls zeer moeielijk te herkennen. Bij de ongelijkmatige en onzekere spelling was het niet eens altijd mogelijk met zekerheid te weten, welk kerspel bedoeld werd, vooral daar meer dan eens twee

---

1) Men lette op, dat een opgegevene naam dikwijls *meer dan eens* op de aangehaalde bladzijde voorkomt. Het was niet doenlijk, dit aan te duiden.

kerspelen van denzelfden naam voorkwamen en de ligging der kerspelen niet nader aangeduid wordt. Bij de buurschappen gold dit bezwaar in minder mate, daar hare ligging in een bepaald kerspel steeds wordt opgegeven; maar hier deed zich het geval voor, dat deze opgaven der kerspelen nu en dan onjuist schenen, terwijl zij soms ook afwisselden met de vermelding van een gerecht als plaatsbepaling. Goederen waren meestal geheel onherkenbaar, te meer daar het onderscheid tusschen een „huys", een „hof" en een „goet" wel doorgaans gemaakt, doch niet nauwkeurig volgehouden wordt. Wel gelukte het meer dan eens de verschillende spellingen met zekerheid tot ééne localiteit terug te brengen; maar veel talrijker waren toch de gevallen, dat alleen gissingen mogelijk waren, die, had ik ze bij het samenstellen van het register als bewezen aangenomen, de verwarring allicht nog zouden vermeerderd hebben.

Ik ben daarom bij het vervaardigen van het register aldus te werk gegaan. Verschillend gespelde namen van marken, kerspelen en gerechten heb ik slechts dan vereenigd, als mij de identiteit overtuigend scheen te blijken. Gelijke namen van huizen, hofsteden en goederen heb ik daarentegen steeds allen onder hetzelfde hoofd vermeld. Het bleek hier maar al te duidelijk, dat ik met zéér verschillende perceelen te doen had (ik meende b. v. reeds dadelijk niet minder dan elf hofsteden van den naam *Assinc* te moeten onderscheiden), en daar het bijeenvoegen van de vermeldingen van elke plaats hier eene onmogelijkheid werd, daar het ondoenlijk was de verschillende goederen te herkennen, scheen het raadzaam ze *allen* onder één hoofd te vereenigen; het tegenovergestelde uiterste toch (het plaatsen van elken naam onder een afzonderlijk hoofd) zou het register door de opneming van hon-

derden namen van geheel onbelangrijke localiteiten hebben doen zwellen tot onbruikbaar wordens toe. Van de enkele personen, die in de geschiedenis van eene dezer boerderijen belangstellen, mag men vergen, dat zij dan ook het hun hier gebodene materiaal zelven behoorlijk schiften. — De spelling van alle plaatsnamen heb ik behouden, behalve in Latijnsche vormen, die ik het, althans bij bekende namen, beter achtte te vertalen. De varianten in de spelling heb ik allen aangeteekend, als zij eenigszins belangrijk waren (varianten van *i* en *y*, *s* en *z*, *g* of *gh* heb ik wel eens weggelaten, als het getal varianten groot was). Was het verschil in spelling zéér groot, dan heb ik verwijzingen opgenomen naar de plaats, waar de hoofdspelling is opgenomen. — Bij de rangschikking der namen kon een vast systeem niet aangenomen worden: het is niet mogelijk hier eene gelijkmatige spelling in te voeren, zooals bij een glossarium. Hoewel men telkens in de verzoeking komt, om b. v. *ghe* tot *ge* te herleiden, wanneer men tal van andere namen met *ge* ziet aanvangen, moet men zich hier zooveel mogelijk aan de spellingen van het handschrift houden. Ongelijkmatigheden in de rangschikking zijn daarvan somtijds het onvermijdelijk gevolg; nauwkeurigheid kan hier alleen verkregen worden ten koste van het gemak van den gebruiker van het register.

Ik heb gedaan wat ik meende te kunnen doen. Maanden lang ben ik met het allereentoonigste werk van de rangschikking der vele duizenden namen bezig geweest. Toch zijn de registers op verre na niet geworden wat ik daarvan gehoopt had. De drie in het tweede deel uitgegevene stukken zijn allermerkwaardigst voor de plaatselijke geschiedenis van Overijsel, voor de kennis van de verdeeling van dit gewest in marken, kerspelen en gerechten, het ontstaan en de

ligging der buurschappen en de geschiedenis van den grondeigendom aldaar. Maar om den schat, dien de stukken voor deze onderwerpen bevatten, aan het licht te brengen, behoeft men eene zéér nauwkeurige kennis van het gewest. Bij de correctie der proeven stond mij de hulp van mijnen ambtgenoot Mr. J. I. Van Doorninck ten dienste; doch voordat ik met het redigeeren van het register begon, was mij deze hulp ontvallen. En voor mij, wien het aan de onmisbare locale kennis van het gewest ontbreekt, was de taak, die ik mij had voorgesteld, onuitvoerbaar. Het zou toch een dankbaar werk geweest zijn, om de in deze stukken verzamelde gegevens te rangschikken in topographische orde. Op dezen vasten grondslag had een waarlijk goed register moeten berusten, waarin alle verschillend gespelde namen van dezelfde localiteit met zekerheid tot één hoofdwoord waren teruggebracht. Nu ik deze taak heb moeten opgeven, wordt den leden der Vereeniging voor Overijsselsch recht en geschiedenis in deze stukken dus een uitgebreid veld voor nuttigen arbeid geboden, waarbij de bewerkers der Nomina geographica Neerlandica hen krachtig kunnen bijstaan.

Ik meen thans elk der gepubliceerde stukken voldoende toegelicht te hebben. Getrouw aan mijn plan om geene resultaten van de studie dezer bescheiden mede te deelen, zou ik hier moeten eindigen. Ik wil echter ééne uitzondering maken en u ten slotte eene korte schets geven van de positie der voornaamste personen, die in deze akten handelend optreden: bepaaldelijk van de omgeving van den bisschop, zijne familie en zijne hofhouding. Het komt mij voor, dat zulk eene schets voor het juist begrip der stukken

wenschelijk is, ook al kan ik omtrent deze van elders bijna geheel onbekende personen bijna nooit iets anders mededeelen, dan wat onze stukken zelven ons leeren.

Bisschop Jan Van Diest kon zich, toen hij in 1323 zijne proosdij van Kamerijk verliet om zich te Utrecht te vestigen, niet beklagen, dat hij alleen stond in de wereld. Hij bezat eene vrij talrijke familie, waarvan vele leden hem naar zijn nieuw vaderland volgden. De oudste broeder Gerard was heer van Diest en hield natuurlijk gewoonlijk verblijf op zijn stamslot. Wij vernemen van hem weinig; de bisschop bezocht hem een- en andermaal (in December 1327 [1]), in Juni 1329 [2]), in Augustus 1330 [3]) en in September 1332 [4])) en herhaaldelijk trekken boden tusschen Utrecht en Diest heen en weder [5]). Eenmaal (in 1325) is heer Gerard met zijne broeders borg voor den bisschop bij de Lombarden van 's Hertogenbosch [6]); eenmaal schijnt hij (Augustus 1332) bij zijnen broeder te Woudrichem geweest te zijn, waar iets tegen den graaf van Holland ondernomen werd [7]). Hij was dus met den bisschop op goeden voet, doch iets naders vernemen wij niet.

Nauwer was de betrekking met den tweeden broeder Aernt Van Diest, heer van Rume. Hij is herhaaldelijk borg van den bisschop bij verschillende schuldeischers [8]); eenmaal betaalt hij zelfs eene schuld [9]);

---

1) Zie N°. 79, 153, 161.
2) Zie N°. 305.
3) Zie N°. 227.
4) Zie dl. I p. 377 vlg.
5) Zie N°. 100, 305 en p. 526.
6) Zie N°. 16, 17, 18.
7) Zie dl. I p. 369.
8) Zie N°. 16, 17, 18, 263, 283, 292, 293.
9) Zie N°. 278.

daarentegen schenkt de bisschop hem een paard [1]). Herhaaldelijk vinden wij hem dan ook bij zijnen broeder: eenmaal zien wij hem te Utrecht logeeren [2]), en meer dan eens is hij in de jaren 1329 en 1330 te Deventer en op het slot Horst getuige bij het doen van rekeningen door ambtenaars [3]). Het is wellicht geen toeval, dat dit steeds rekeningen betreft van de schouten en rentmeesters van het Oversticht, want in Januari 1330 treedt hij op als schout van Salland en Twente [4]) en vestigt zich dus op het slot te Goor. Evenwel niet voor langen tijd: in 1332 en 1333 vinden wij beide schoutambten door anderen bezet [5]).

De derde broeder, heer Thomas Van Diest, van wien geene eigene heerlijkheid vermeld wordt, hoewel hij ouder dan Aernt schijnt geweest te zijn [6]), was daarentegen bijna voortdurend in het gevolg van den bisschop. In 1325 [7]), 1328 [8]), 1329 [9]), 1330 [10]), 1331 [11]) en 1335 [12]) vinden wij hem tallooze malen als getuige bij het doen van rekeningen; meermalen is hij borg voor den bisschop [13]) of betaalt zijne schulden [14]).

---

1) Zie N°. 222.

2) Zie dl. I p. 370 (in Aug. 1332).

3) Zie N°. 193, 198, 200, 277.

4) Zie dl. I p. 252 Noot 2 en N°. 267.

5) Zie Divers. N°. 8, 9, 1—4.

6) Hij wordt althans steeds vóór dezen genoemd.

7) Zie N°. 10. (Vgl. V. Mieris, Charterb. II p. 371: de graaf van Holland stelt hem in 1325 aan als scheidsrechter tusschen den bisschop en den heer van Keppel.)

8) Zie N°. 63, 66, 68, 178, 179, 182, 288.

9) Zie N°. 198, 200, 203, 292, 293, 294.

10) Zie N°. 254, 266.

11) Zie Dl. I p. 478.

12) Zie Dl. I p. 521.

13) Zie N°. 16, 17, 18, 46, 62, 219, 283 (dd. 1325, 1328—1330).

14) Zie N°. 278, 295, 176 (dd. 1328—1330).

Doch de betrekking tot den kerkvorst is inniger dan die der andere broeders: de bisschop is getuige, als hij, op het punt om tegen de ongeloovige Pruissen op te trekken, eene schenking voor zijne natuurlijke zonen vestigt (1325) [1]), in de jaren 1327—1330 betaalt bisschop Jan herhaaldelijk zijne verteringen te Auscoet (?), Horst, Arnhem en Utrecht [2]); in 1328 blijft hij op het slot Horst, als de bisschop vertrekt [3]), ja in 1329 heeft hij zijne eigene kamer in het bisschoppelijk paleis te Utrecht [4]). Weldra zou hij die echter verlaten en zich vestigen op het bisschoppelijk slot Vollenhove: immers in September 1329 benoemde zijn broeder hem tot schout en rentmeester van Vollenhove [5]), welke waardigheid hij in September van het volgende jaar op nieuw verkreeg [6]).

Meer bekend in de geschiedenis dan de gebroeders Van Diest zijn twee andere broeders [7]), evenzeer met bisschop Jan nauw verwant en dikwijls in zijne omgeving te vinden. Het zijn de heeren Van Bucstel: Willem en Aernt, bij wie waarschijnlijk nog een derde broeder moet gevoegd worden: heer Henric, proost van St. Gereon te Keulen [8]). Zij waren blijkbaar zusterszonen van den bisschop, wiens broeders zij „avonculi dilecti" noemen [9]). Heer Willem, bekend

---

1) Zie N°. 97. (Was heer Thomas wellicht ridder der Duitsche Orde? en bezat hij daarom geene eigene heerlijkheid?)

2) Zie N°. 121, 184, Dl. I p. 471, N°. 222, 224.

3) Zie N°. 173.

4) Zie N°. 302. In 1332 logeerde hij daar weder: zie Dl. I p. 370.

5) Zie N°. 206, 252, 260.

6) Zie N°. 260*.

7) In N°. 265 heeten Willem en Aernt „fratres." Zie ook Dl. I p. 330.

8) Zie N°. 268, 269.

9) Zie N°. 17.

door zijn huwelijk met Cunigonde, de erfdochter van Dalen en Diepenheim, stelde zijnen oom in 1331 in staat door den aankoop dier goederen ten behoeve van het sticht de eenige daad te verrichten, die volgens een gelijktijdigen kroniekschrijver de eer der vermelding verdiende. Wij zien echter uit de hier afgedrukte stukken, dat hij reeds voor dien tijd een krachtige steun voor den bisschop was. Reeds in 1325 vinden wij hem (echter slechts gedurende een jaar) als schout van Twente [1]), en in het volgende jaar wordt hij door den bisschop aangewezen als een der drie raadsleden, die de benoemde momber van het Oversticht gedurende 's bisschops voorgenomene afwezigheid in geval van nood zal raadplegen [2]). Sedert woont hij te Bucstel, waarheen nu en dan boden vertrekken [3]); doch herhaaldelijk vinden wij hem als gast [4]), als borg [5]) of als getuige [6]) bij het passeeren van akten in 's bisschops nabijheid.

Voor den beoefenaar der Hollandsche geschiedenis van dit tijdvak is zijn broeder Aernt, proost van St. Walburg te Arnhem, geen vreemdeling. Vertrouweling van graaf Willem van Holland, was hij door dezen reeds in 1320 aangewezen, om zitting te nemen in den raad, die den bisschop van Utrecht van wege den graaf was toegevoegd [7]). Geen wonder dus, dat wij

---

1) Zie N°. 15.

2) Zie N°. 105.

3) Zie N°. 102, 305.

4) Zie Dl. I p. 370.

5) Zie N°. 16, 17, 18, 48, 263, 264, 265, 292 (dd. 1325, 1326, 1329 en 1330). — In 1328 leende de bisschop hem echter wederkeerig geld. (Zie N°. 176, 184.)

6) Zie N°. 62, 177, 193 (dd. 1328, 1329).

7) V. Mieris, Charterb. II p. 240/1.

hem nog meer dan zijnen broeder bij den bisschop vinden en hem als borg voor hem zien optreden [1]) of als getuige staan bij het opnemen van rekeningen en het passeeren van akten [2]). Eenmaal is zelfs eene akte, door hem in zijne qualiteit van aartsdiaken uitgevaardigd, in het bisschoppelijk register opgenomen [3]).

Ziehier de verwanten van den bisschop, die in ons register het meest voorkomen. Doch zij zijn niet de eenigen. Toen bisschop Jan uit Kamerijk naar Utrecht kwam, bevonden zich in zijn gevolg twee meisjes, die wij meer dan eens in onze stukken ontmoeten, waar zij zonder schroom als de „filie domini episcopi" worden aangeduid.

De oudste dochter, jonkvrouw Lisebet, huwde reeds in 1326 den roofridder Herman Van Laghe [4]), welke verbintenis in 1329 bezegeld werd door een verbond tusschen den bisschop en zijnen schoonzoon [5]). Haar echt bleef kinderloos, want hare voordochter Jutta, die bij het tweede huwelijk haars vaders afstand deed van al hare aanspraken op het erfgoed ten behoeve harer eventueele halve broeders en zusters [6]), verkocht in 1346 met haren echtgenoot Elbrecht Van Eyle haar recht op het huis Laghe c. a. aan bisschop Jan Van Arkel, terwijl de oude Herman Van Laghe met zijne

---

1) Zie No. 41, 43, 48 (dd. 1325), — No. 136 (dd. 1327), — No. 263, 265, 283 (dd. 1330).

2) Zie No. 40 (dd. 1325), — No. 30, 42 (dd. 1326), — No. 7, 86, 148 (dd. 1327), — No. 63, 177, 178 (dd. 1328), — No. 204, 255, 268, 269, 292 (dd. 1329).

3) Zie No. 37.

4) Zie No. 42.

5) Zie No. 268, 272.

6) Zie No. 43.

gemalin, 's bisschops dochter, tegelijkertijd van hunne rechten afstand deden [1]).

De jongste dochter, in onze stukken niet bij name genoemd, doch blijkbaar Willemette genaamd, vinden wij (1332) gevestigd op 's bisschops geliefkoosd slot Ter Horst bij Renen. Zij woonde daar met zekere jonkvrouw Delye, die wij ter eere van 's bisschops nagedachtenis willen hopen, dat slechts hare gouvernante was. De vrouw van zekere Bulle (wellicht de slotbewaarder), die de post van huishoudster schijnt waargenomen te hebben, was met de zorg voor het onderhoud der dames belast, en telkens wanneer de bisschop het slot bezocht, werd hare rekening voor deze en andere uitgaven aangezuiverd [2]). Niet lang intusschen zou Willemette Van Diest zoo afgezonderd leven: in 1336 reikte zij hare hand aan jonker Johan Van Woudenberch, nadat diens vader Elyas Van Woudenberch eene week te voren erkend had, zijn huis als een open huis van den bisschop te zullen beschouwen [3]).

De beide jonkvrouwen waren niet de eenige kinderen van den bisschop. In onze stukken verschijnt nu en dan een „filius domini episcopi" [4]), jonker Jan, die nog jong was, een „puer" (1329) [5]). Waarschijnlijk

---

1) Akten dd. Dinsd. na St. Walb. en Zond. na St. Mich. 1346, Zaterd. na Paschen 1347, in: Reg. v. stn. betr. de temporalit. v. Overijssel. f. 69, 71, 71 vs. (Prov. arch. v. Utrecht.)

2) Zie Dl. I p. 372, 388, 392, 397, 398.

3) Charters dd. Bel. Paschen en Zond. na Bel. Paschen 1336: Prov. arch. v. Utrecht. — Dat Willemette Van Diest inderdaad de op het slot Horst gevestigde jonkvrouw was, schijnt zeker, want slechts ééne dochter van den bisschop wordt na het huwelijk van jonkvrouw Lisebet op de Horst vermeld, en het is niet aan te nemen, dat de bisschop zijne kinderen niet allen bijeen zal onderhouden hebben.

4) Zie No. 303. — Dl. I p. 526.

5) Zie No. 303.

werd hij geboren na 's bisschops vestiging in onze streken; immers zijne moeder Belie Willam Lumbartsdochter (het is de bisschop zelf, die ons de verwantschap uitlegt [1])), in wie wij wellicht de zooeven genoemde jonkvrouw Delye mogen herkennen, die op het slot Ter Horst bij 's bisschops dochter Willemette verblijf hield, was niet onwaarschijnlijk verwant aan „Johannes panetarius Lumbardus", den bakker in het naburige Renen, die steeds als leverancier der bisschoppelijke huishouding op Ter Horst voorkomt [2]). Jonker Jan wordt slechts zelden in onze stukken genoemd, wanneer hem kleine geldsommen gegeven worden voor zijn gebruik [3]) of als een paard voor hem gekocht wordt [4]). Van elders weten wij, dat de bisschop hem in 1337 beleende met eene waard onder Renen, die burgleen was van Ter Horst en die hij daartoe denkelijk van den vroegeren leenman Wouter Ghevartszoen van Renen had gekocht [5]); later komt hij nog in onze stukken voor als bezitter van een ander stuk land onder Renen, dat zijn vader hem kan geschonken hebben [6]).

Andere kinderen van den bisschop worden in onze stukken niet genoemd; maar de beminnelijke openhartigheid van den kerkvorst geeft ons aanleiding, om toch tot hun bestaan te besluiten. Immers als hij aan

---

1) Zie het straks aan te halen charter v. 1337 in het arch. v. Renen. („Johan onsen zoen, die wy hebben bi Belien Willams Lumbartsdochter.")

2) Zie p. 388 en passim in het Huishoudregister.

3) Zie No. 87, 121? 131? 303, 305.

4) Zie Dl. I p. 526.

5) Ch. v. 1337 Donresd. na Paschdach. (St. arch. v. Renen.) — De waard werd in 1350 weder door hem vervreemd. (Ch. v. Maand. voor St. Jan Midz. 1350. l. c.)

6) Zie Dl. II p. 684. Vgl. p. 708.

zijn zoon Jan de zooeven genoemde waard opdraagt, verklaart hij, dat dit goed bij diens kinderloos overlijden zal vererven „op sinen oudsten broeder, die hi hadde van vader ende van moeder." Nog erger: „en waere des niet", zoo vervolgt het stuk, „so soud comen op onsen oudsten zoen, die wi behilden! [1])"

Doch reeds genoeg! Wij wenden ons thans tot 's bisschops verdere omgeving: zijne ambtenaren en verdere hofhouding. Onder de ambtenaren bekleeden de schouten (maarschalken, drosten) zonder tegenspraak de eerste plaats: wij vinden onder hen 's bisschops beide broeders en zijn neef Willem heer van Bucstel, den bastaardbroeder van den graaf van Holland, en heeren van Yselsteyn, van Keppel, van Benthem, van der Ese en van Solms; allen zonder uitzondering zijn de titularissen personen van hoogen rang [2]). Ook onder de dan volgende categorie van ambtenaars, de rentmeesters, vinden wij nog een edelman van aanzienlijken huize: heer Steven van Zulen [3]); doch zijne ambtgenooten zijn blijkbaar van minderen rang: wij treffen onder hen aan Utrechtsche patriciërs uit de geslachten Lewenberch en De Bole, — geestelijken als de Oldenzaalsche kanunnik Bernt Van Oetmerssem, — „knapen" uit 's bisschops gevolg als

---

1) Zie het bovengenoemde charter van 1337. — Ontmoeten wij wellicht een dier zonen (peetekind van 's bisschops oudsten broeder) in N°. 305 van het Schuldregister, als men mag lezen: „pro Gerardo et Johanne, filiis domini mei"?

2) Alleen Wouter Gherit als maarschalk maakt eene uitzondering: zie echter over deze exceptioneele benoeming hiervoor p. LXXV.

3) Er zijn er meer (o. a. 's bisschops broeder Thomas), maar alleen in geval van combinatie van rent- en schoutambten: die gevallen mogen dus niet mederekenen. — Heer Sweder Van Abcoude mag als tollenaar van Renen ook niet genoemd worden: hij was pandhouder van den tol.

Sander Van Obbure, — zelfs personen zonder geslachtsnaam als Willem Pelgrimssoon van Zutfen. Blijkbaar zijn het allen, zooals te verwachten was, personen, die door hunne betrekkingen, als kooplieden, administrateurs of klerken, met het finantiewezen bekend zijn geworden en wien men dus zoo samengestelde betrekkingen als een rentambt was — vooral in die tijden, aan de betaling met landbouwproducten nog niet geheel ontgroeid — met vertrouwen mocht opdragen.

De hooge geestelijke ambten leveren meer verscheidenheid van personeel: natuurlijk, daar de geestelijke stand van ouds aan bekwame personen uit de lagere standen de gelegenheid bood om tot aanzienlijke betrekkingen op te klimmen. Als officialen vinden wij achtereenvolgens de dekens van St. Pieter en St. Jan, — de laatste uit het aanzienlijke geslacht Van Loenersloot, de eerste, M^{r}. Jan Van Turnoud, denkelijk van burgerlijke geboorte.

Sterker nog treft ons het verschil in rang der wijbisschoppen. De eerste, Jacob Van Denemarcken, bisschop van Zuden, gesproten uit het patricische Utrechtsche geslacht van dien naam, was kommandeur van de Utrechtsche balye der Johanniter-orde; in hooge gunst bij den Hollandschen graaf, was hij eenmaal op het punt, om den Utrechtschen bisschopszetel te bestijgen. Doch onder den weidschklinkenden titel van zijnen opvolger Johannes episcopus Scopiensis zouden wij bezwaarlijk den gewezen provisor van Zuid-Holland herkennen, wiens burgerlijke naam Jan van Dordrecht [1]) beter dan met zijn lateren hoogen

1) „Provisor Zuuthollandiae Wilhelmus de Lanscroene, successor Joannis de Dordraco, nunc episcopi Scopiensis". (Zie de boven p. XCII/XCIII aangehaalde aanteekening v. Dr. C. Booth uit de rekening van den officiaal over 1336.) — Ook de Friesche wijbisschop

rang overeenstemde met het pastoraat, dat hij vroeger moet bekleed hebben. De provisoren toch waren, voorzoover wij kunnen nagaan, steeds pastoors in eene der hoofdplaatsen van hun district.

Eén enkelen kloosterling vinden wij onder de geestelijke ambtenaren: den Dominicaan Gyselbert Van Brunchorst. In 1325 was hij broeder in het Dordrechtsche klooster zijner orde [1]), doch reeds in 1327 komt hij als „dominus Gyselbertus, prior fratrum Predicatorum" voor [2]). Hij was bisschoppelijk commissaris ter inning van de inkomsten uit de Friesche decanaten en reisde ieder schrikkeljaar daarheen [3]), nu eens met een klerk van den bisschop, dan weder met den wijbisschop of den officiaal.

Wij komen thans tot de eigenlijke hofhouding van den bisschop. Eene eeuw vroeger beschrijft ons de Anonymus de omgeving van bisschop Wilbrand als eene vergadering van „viri prudentes, fide digni, multa vigentes memoria, in curiis episcoporum Tra-

---

Daniel episcopus Archanensis was vroeger provisor van Walcheren. (Zie No. 99.)

1) Zie p. 567.

2) Zie No. 79. Vgl. No. 101, 102: „dominus prior", „dominus Gyselbertus de Brunchorst." Later heet hij afwisselend: „frater Gyselbertus" (p. 513, 520, 526) en „dominus Gyselbertus" (No. 294, p. 402). — Vreemd is op p. 329 Noot 2 de tegenstelling: „prior" en „dominus Gyselbertus de Bronchorst"; in No. 294 vindt men den „prior Gyselbertus" en „dominus Gyselbertus de Brunchorst" bijeen, doch denkelijk is hier dezelfde persoon bedoeld.

3) 1325 („de anno bisextili proximo preterito"): R. XXII. — 1328: No. 116. — 1332: p. 402 (het blijkt niet met zekerheid, dat hij toen zelf medeging, hoewel hij bij de opneming der rekening tegenwoordig was, vgl. p. 521, en hem 20 flor. uit de opbrengst werden toegelegd). — 1336: p. 526. — Ook tusschentijds: 1327 (No. 79, 102) en 1334/5 (p. 513, 520).

jectensium nutriti, clerici et layci pulchre etatis" [1]). Wij vinden deze zelfde categoriën van personen aan het hof van bisschop Jan Van Diest terug. Het eerst valt onze aandacht op een vijftal personen, die wij gedurig in onze stukken ontmoeten: Pyrot Van der Dole [2]), Wouter Gherijt, Dirc Cosijn van Ysselt [3]), Willam Vlaminc en Jan Soudaen [4]). Vier van hen heeten eenmaal (N°. 93) „knapen", in tegenoverstelling van de in het stuk voorafgaande „ridders"; doch één (Wouter Gherijt) wordt door den bisschop bepaaldelijk (N°. 95) „onse knape" genoemd, in denzelfden zin als elders (N°. 285) de „famulus domini Stephani de Zulen" vermeld wordt. Ik geloof, dat deze titel hun allen toekomt en dat wij hier te doen hebben met de categorie van personen, die in andere stukken worden aangeduid als zij, „die 's heeren kleederen dragen".

---

1) Quedam narracio, ed. Pijnacker Hordijk. p. 1.

2) Pyerot van der Dole (Div. N°. 5), Petrus del Dule camerarius (N°. 108, 112), Petrus de Dule (N°. 79, 254, p. 498), Pirod van der Dore (N°. 93), Pirot (p. 486), Piro (N°. 148); in twee charters van Saterd. na Dertiend. 1331 en 27 Mrt. 1336 (St. arch. v. Utrecht) zelfs: Pieroot van der Doele en Pyrout van der Dale. Denkelijk heette hij Pierre of Pierrot de Dôle (Dôle in Franche-comté). — Dat Pyrot en Petrus dezelfde persoon zijn, blijkt uit N°. 241 en 242, waar Petrus (als getuige) vertaald wordt door Pyrot. Tegen deze identiteit pleit niet, dat in N°. 174, 208, 215 Pyrot en Petrus naast elkander vermeld worden en dat zelfs in N°. 295 „Petrus" gezegd wordt aan „Pyrot" te betalen, want in N°. 58 komt „Petrus camerarius" te gelijk voor als uitbetaler en als crediteur, en uit de aangehaalde plaatsen blijkt voldoende, dat de klerk, die de betalingen door Pyrot op verschillende tijden bijschreef, beurtelings het Latijn (Petrus) en Hollandsch (Pyrot) bezigde. Bovendien kan in de bedoelde plaatsen de klerk Mr. Petrus Man bedoeld zijn.

3) Ook „Cusiin": N°. 66, 245.

4) N°. 207: „Johannes Soudaen." Zie ik wel, dan is diens positie echter iets lager dan die der vier anderen.

Wij vinden het vijftal toch voortdurend in de omgeving van den bisschop, belast met de werkzaamheden van verschillenden aard, die zich dagelijks voordoen en die tot het beheer der hofhouding in betrekking staan. Twee van hen, Pyrot Van der Dole en Jan Soudaen, bracht de bisschop blijkbaar uit België mede: hunne vreemde namen duiden dit aan en wij vinden hen dan ook beiden (N°. 110) als zaakwaarnemers van den bisschoppelijken kapellaan Jean de Bertincourd, die eveneens uit Kamerijk medekwam. De anderen schijnen Nederlanders. Wouter Gherijt was een der vele trawanten van den graaf van Holland, waarmede deze den bisschop omringde: nog in 1325 vinden wij hem in den raad van den graaf van Holland [1]). Dirc Cosijn van Ysselt was blijkbaar afkomstig uit de omstreken van Amersfoort, waar hij in 1337 met onzen klerk Hubert Van Budel als medestichter van het kapittel van St. Joris vermeld wordt [2]), — en Willam Vlaminc behoorde denkelijk tot eene Hollandsche familie, daar wij (p. 535/6) zekere Katrijn Willamsd. Vlaminc te Abbenbroek ontmoeten [3]).

---

1) Van Mieris, Charterb. II p. 371. Hij was niet jong meer: in 1331 (Woensd. na St. Ponc.) schonk de bisschop hem een deel van het zoengeld van zijnen neef en naamgenoot „tot siinre dochter huwelijc." (Reg. Guidonis. Utr. Rijks-arch.)

2) „Theodericus dictus Cosiin de Ysselt, laycus nostre dyocesis", zegt bisschop Jan. (Stichtingsoorkonde van het kapittel dd. 1337. Arch. v. d. Dom.)

3) Hij wordt reeds in een charter van 1292 crast. Lucie (Archief van den Dom) genoemd als loenman van Gijsbert Utengoye voor 11 morgen land onder Eiteren. — Ook een andere persoon van dienzelfden naam, heer Jan Vlaminc, denkelijk Willems broeder en priester, vinden wij aan het hof van bisschop Jan. Hij gaat met den bisschop op reis (p. 484 Noot 1) en is meermalen getuige bij het opnemen van rekeningen. (N°. 238, 245, p. 498.)

De positie dezer personen en hun eigenlijke werkkring is niet gemakkelijk te omschrijven; doch hooren wij wat onze stukken ons daaromtrent leeren. Slechts één van hen heeft een bepaalden post aan het hof: het is Pyrot Van der Dole, die gedurig als „Pyrot camerarius" [1]) of „Petrus camerarius domini" [2]) voorkomt. Hij was dus de kameraar, de persoon, die de geldzaken van het bisschoppelijke hof beheerde. Inderdaad zien wij hem dan ook altijd optreden, waar deze behandeld worden. Hij is bijna altijd getuige bij het afleggen van de rekeningen der ambtenaars [3]); is er een batig saldo, dan zien wij dit veelal aan hem ter hand stellen [4]). Hij betaalt daaruit nu en dan de leveranciers der bisschoppelijke huishouding [5]) of stelt eene som aan een der klerken ter hand, om daaruit kleine uitgaven te doen [6]). Doch de leveranciers kunnen zelden geheel afbetaald worden: dan rekent („computare, notare") hij met hen, d. i. hij maakt met hen het bedrag hunner pretensiën [7]) op en zorgt, als het bedrag hoog is, dat hun daarvoor een „reces" (d. i. eene door den bisschop bezegelde schuldbeken-

---

1) Zie N°. 172.

2) Zie N°. 21, 58, 115, 149.

3) Zie N°. 7, 108, 112, 115, 149, 190, 238, 241, 242, 245, 254, 285, 297. -- D. 5. — p. 472, 478, 486, 498, 508, 521. Ook bij die van den klerk: zie N°. 79, 305.

4) Zie N°. 108, 147, 307, 308.

5) Zie N°. 161, 162, p. 190 Noot 2, N°. 173, 174, 208, p. 304 Noot 1, N°. 295, 296, p. 356.

6) Zie N°. 79, 100.

7) Zie N°. 122, 160, 165, 216, 219. Daar waar gezegd wordt, dat de bisschop zelf „computat" met de leveranciers (zooals herhaaldelijk het geval is), zal men wel moeten onderstellen, dat dit geschiedde door den kameraar of althans (zooals in N°. 296 vermeld staat) in zijne tegenwoordigheid.

tenis) of eene „cedula" (eene eenvoudige nota op papier) wordt ter hand gesteld. Nu en dan stelt de bisschop hem eene geldsom ter hand, waarmede hij hen afbetaalt [1]); is er geld beschikbaar, dan geschiedt dit dadelijk bij de „computatio" [2]). Dikwijls is hij echter genoodzaakt voorschotten te doen [3]); de bisschop is hem geld schuldig [4]), hij dient eene declaratie in [5]) en verkrijgt zelf een reces [6]). Op onbepaalde tijden rekent de bisschop met hem af over zijn beheer [7]). Hij houdt dus de kas voor den bisschop en hij is het dan ook, die geraadpleegd wordt, als men niet weet, hoe het met eene of andere finantieële bijzonderheid gelegen is, en op wiens mededeelingen daarover men vertrouwt: „Pyrot scit", „Pyrot dicit", heet het dan [8]).

---

1) Zie No. 221.

2) Zie No. 58, 151, 165, 168, 174, 215, 295. Vgl. No. 53 eene betaling aan de Lombarden.

3) Zie p. 363.

4) Zie No. 58, 88, 176. Vgl. No. 21, 123, 148, 151, 152, 162, 164, 166, 172, 174, 217, 223, 240, waar hij steeds onder 's bisschops schuldeischers voorkomt.

5) Zie No. 216 i. f. (vgl. No. 217.)

6) Zie No. 53, 56.

7) Zie No. 67.

8) Zie No. 32, 53, 148. — Vreemd is het echter, dat al deze werkzaamheden niet *uitsluitend* door Pyrot worden verricht: dikwijls zien wij een der andere knapen of een der klerken naast of voor hem optreden. Bij het rekenen met de leveranciers Vlaminc (No. 219) en Hubert (No. 296). Bij het betalen der schulden: W. Gherijt (No. 221, 225, 226, 296), Vlaminc (No. 53, 148, 216) en Hubert (No. 174, 295). De ambtenaars storten hun saldo ook niet uitsluitend bij hem (No. 307, 308). Vlaminc wordt dan ook evenals hij als getuige voor het bestaan eener pretensie aangehaald (No. 161: „ut Flamingus dicit"). Eindelijk het vreemdste: de kameraar Pyrot ontvangt geld van den klerk Hubert (No. 102) en deze betaalt soms hetgeen Pyrot noodig heeft (p. 357, 401).

De positie der vier andere „knapen" is veel minder duidelijk geteekend: zij doen blijkbaar wat hunne hand vindt om te doen. Zij zijn getuigen bij het afleggen van de rekeningen der bisschoppelijke ambtenaren [1]) en bij het rekenen met de leveranciers en andere schuldeischers [2]); zij worden op reis gezonden tot het behartigen van de zaken des bisschops, waar een eenvoudige bode of briefdrager niet voldoende is [3]). Een enkele maal wordt aan een van hen het toezicht opgedragen over reparatiën aan een verpand slot [4]) of word hij toegevoegd aan den van wege den graaf van Holland aangestelden persoon in een verpand bisschoppelijk ambt [5]). Ook als borgen van den bisschop treden de knapen op [6]) en liggen dan soms voor hem in leisting, als wanneer de bisschop hun natuurlijk het bedrag hunner uitgaven terugbetaalt [7]). Herhaaldelijk zien wij hen kleine verschotten voor den bisschop doen, hetzij door betaling van kleine

---

1) W. Gherijt: No. 66, 68, 115, 219, 238, 241, 242, 247, p. 453, 472, 478, 486. — C. Van Ysselt: No. 66, 245, p. 478, 486. — J. Soudaen: No. 305. — W. Vlaminc: No. 245, 305, p. 486. — Alle drie de andere (met twee klerken) bij de rekening van W. Gherijt als maarschalk dd. Saterd. na Ambr. 1331. (Reg. Guidonis. Utr. R. arch.)

2) J. Soudaen: No. 219, 309, p. 328 Noot 2. — W. Vlaminc: No. 219.

3) P. v. d. Dole: p. 503, 525, 526. — W. Gherijt: No. 100. — W. Vlaminc: No. 100, p. 526.

4) W. Gherijt: No. 89, 209, 210.

5) W. Gherijt: No. 95, 190.

6) P. v. d. Dole: No. 93, 133, 222, 283. — W. Gherijt: No. 93, 222, 283, p. 477. — C. v. Ysselt: No. 93. — W. Vlaminc: No. 93, 133, 222, 283. — Allen behalve Vlaminc in ch. v. Saterd. na Dertiend. 1331 (St. arch. Utr.).

7) W. Vlaminc: No. 56.

leverantiën [1]), hetzij door afbetaling van schuldeischers [2]). Een enkele maal ontmoeten wij hen dan ook als pandhouders van bisschoppelijke domeinen [3]).

Het schijnt niet betwijfeld te kunnen worden, dat de knapen in het bisschoppelijk paleis woonden en uit 's heeren keuken verzorgd werden. Zij gaan dan ook mede op reis [4]); doch alleen voor Pyrot Van der Dole en Jan Soudaen vinden wij uitdrukkelijk vermeld, dat de wijn, dien zij buitenshuis gedronken hadden, uit de bisschoppelijke kas betaald werd [5]). Eenig loon voor hunne diensten wordt dan ook niet vermeld: eenmaal slechts vinden wij eene schenking aan Pyrot Van der Dole opgeteekend [6]). Wel heeft Cosijn van Ysselt een tiend van den bisschop in pacht [7]), terwijl Pyrot Van der Dole en Willam Vlaminc zelfs eenmaal een groot landgoed in pacht nemen [8]); maar dit schijnt nauwelijks als belooning voor hunnen arbeid beschouwd te kunnen worden.

Na de knapen vraagt de kapellaan des bisschops een oogenblik onze aandacht. Hij heette Jean De

---

1) P. v. d. Dole: zie boven. — J. Soudaen: No. 207, p. 355, 363, 371, 372, 376, 377, 381. — W. Vlaminc: No. 21, 54, 88, 174, 207, 215, 216. Ook No. 153, 297.

2) J. Soudaen: No. 148. — W. Vlaminc: No. 53, 56.

3) Zie No. 255.

4) C. v. Ysselt: p. 484 Noot 1. — J. Soudaen: p. 376, 377, 378, 381. — W. Vlaminc: No. 153. — Niet altijd echter: P. v. d. Dole: No. 173.— W. Gherijt: No. 87. — J. Soudaen: No. 207.

5) P. v. d. Dole: p. 354, 390, 507. — J. Soudaen: No. 224. — Ook eene slagersrekening van J. Soudaen wordt betaald: No. 207, vgl. No. 305, p. 333 Noot 1. — Andere uitgaven voor P. v. d. Dole: p. 357, 401.

6) No. 157. („60 libre, *concesse* Petro camerario.")

7) Zie p. 448.

8) Zie No. 186. Vgl. p. 460: „van Vlaminghe 190 l."?

Bertincourd [1]) en bezat eene vicarie in den Dom te Kamerijk [2]), waar de bisschop proost was geweest: van daar was hij dus met zijnen heer medegekomen naar Utrecht. Natuurlijk woonde hij in het paleis en volgde den bisschop op reis [3]). Zijne gewone bezigheden vallen uit haren aard buiten het bestek onzer stukken. Maar zij vermelden toch, dat hij nu en dan aan den bisschop rekening deed („in *ultima* sua computacione") [4]); waarover, blijkt ons niet [5]). De bisschop bleef hem echter geld schuldig [6]), en wel eene aanzienlijke som, waarvoor zekerheid gesteld moest worden. Een enkele maal is hij ook tegenwoordig bij het afleggen der rekening van eenen ambtenaar [7]).

Thans komen de klerken van den bisschop aan de beurt: natuurlijk vernemen wij van hen veel meer. Verschillende klerken worden genoemd. Het meest Hubertus, dien wij reeds hebben leeren kennen als Hubert van Budel; naast hem zeer dikwijls M^{r}. Petrus, zonder twijfel dezelfde als de een paar maal in ons register genoemde M^{r}. Petrus Man [8]), die door den

---

1) Zie N°. 73, 110.

2) Zie N°. 82.

3) Zie p. 378, 381, 383.

4) Zie N°. 110.

5) Dat hij, evenals in de huishouding van 's bisschops tijdgenoote, de gravin van Bar, het hoofd was der kanselarij (Finot, in: Bull. hist. et philol. du Com. de trav. hist. et scientif. 1889 p. 187), blijkt uit deze stukken niet: er is geen sprake van eenige betrekking tusschen hem en de klerken van den bisschop.

6) Zie N°. 110, 148. („dominus Johannes", vgl. p. 478: „dominus Johannes capellanus.")

7) Zie p. 472, 478, 486.

8) Zie N°. 111, 158. („Magistri Petri Maji" is daar eene verkeerde lezing voor: Magistri Petri Man.)

bisschop eenmaal „noster clericus" genoemd wordt [1]). Dan Gerard Milde, die eerst in de latere helft van het register, maar dan ook gedurig genoemd wordt [2]), en dien de bisschop mede als „clericus noster" [3]) onderscheidt; eindelijk Willem Van Mons (Willelmus de Monte Hannoniae), slechts enkele malen voorkomende, maar uitdrukkelijk als „clericus domini episcopi" betiteld [4]). Nog drie andere „clerici", Sanderus [5]), Johannes en Alfardus, worden genoemd, doch slechts een enkele maal; allen schijnen intusschen tot de bisschoppelijke kanselarij te behooren [6]), daar de uit-

---

1) In No. 111 staat thans „magistro Petro dicto Man"; in het handschrift stond vroeger en werd later doorgehaald: „magistro Petro nostro clerico." Ik heb verzuimd dit in eene noot te vermelden.

2) Zie No. 147: „Mildo clerico". — No. 213, 216: „Gerardo Mildo". (De vermelding op p. 161: „Gerardo Milde" moet denkelijk gelezen worden: Gerardo (de Renen), Milde; zie p. 163.) — No. 253, 254, 262, 281, 285: „Gerardus Milde clericus". — Recee v. den maarschalk dd. 1331 Zaterd. na Ambr. (Reg. Guidonis. Utr. R. arch.): „Hubrecht de scriver ende Geraerd de scriver."

3) Zie No. 273: „Gerardus Milde clericus noster", cf. No. 299. (Een bewijs, hoever de pretensiën van het geestelijk gerecht gingen: de bisschop maakte er den schout van Utrecht een grief van, dat hij *een bloedverwant* van een zijner klerken, die daardoor gescandaliseerd waren, had doen gevangen nemen.)

4) Zie No. 226: „Willelmus de Monte Hannonie, clericus domini episcopi". cf. N°. 219: „Willelmus scriptor." Ook N°. 216: „magister Willelmus"?

5) Niet te verwarren met Sander Van Obburen (vgl. No. 179, waar beiden naast elkander voorkomen), die ook dikwijls zonder vermelding van familienaam genoemd wordt. S. v. O. was soms aan het bisschoppelijke hof (No. 43, 179); hij heet knaap (No. 41, 48); de bisschop is zijn schuldenaar (No. 54, 143, 157, 176, 181, 184, 219, 278) en hij is borg (No. 41, 48, 55, 133, 185); eindelijk wordt hij rentmeester van Twente (N°. 143, 144, 181, 182, 191, 198, 203, p. 304 Noot 1).

6) Van eenig onderscheid in rang blijkt niets. Een charter van

gaven der beide eersten door den bisschop vergoed worden [1]), terwijl de laatste herhaaldelijk als getuige bij het afleggen van rekeningen door bisschoppelijke ambtenaars voorkomt [2]).

Wat zien wij nu deze klerken doen? In de eerste plaats treden zij [3]) tallooze malen op als getuigen bij het afleggen van rekening door de ambtenaars, en zeker wel niet alleen als lijdelijke toeschouwers [4]), maar vooral als controleurs der rekeningen, die zij nageteld en met de stukken geverifiëerd zullen hebben. Geheel op dezelfde wijze zien wij hen enkele malen werkzaam, waar zij nevens den kameraar of ook wel

---

bisschop Fred. Van Blankenheim zonder datum (St. arch. Keulen; afschr. St. arch. Utrecht) noemt echter den „oyversten schriver" des bisschops. Op het laatst der 14e eeuw was er dus een chef der bisschoppelijke kanselarij; ik aarzel echter, onzen Hubert Van Budel, die telkens op den voorgrond treedt, dezen rang toe te kennen, omdat de omstandigheid, dat hij zelf de steller van het register was, de aanleiding kan geweest zijn, dat hij meer dan zijne ambtsbroeders in het oog valt.

1) Sanderus: N°. 153. — Johannes: p. 305 Noot. (Is Johannes misschien de in N°. 294 genoemde notaris Johannes Friso?)

2) Zie N°. 142, 144, 178, 179. De laatste maal heet hij uitdrukkelijk „Alfardus clericus" en is dus wel te onderscheiden van Alfer Van der Scueren, die ook wel eens alleen als „Alferdus" voorkomt. Deze was een Overijselsch edelman (knaap. N°. 127, 288), die te Kampen woonde (N°. 2), veel aan het bisschoppelijke hof verkeerde (N°. 7, 46, 96, 288. — Div. 30), den kerkvorst geld leende (N°. 2, 4, 131) en borg voor hem was (N°. 127, 129, 137), met hem raadpleegde over de betaling zijner schulden (N°. 176), waarnemend schout van Salland (N°. 177, 180), doch ook eenmaal met hem in veete was (N°. 233).

3) Willem Van Mons en Johannes niet; zeker is dit toevallig.

4) Vgl. p. 402: de klerk Hubert en heer Gys. v. Brunchorst „ordinant" de rekening van den bisschoppelijken commissaris in Friesland.

alleen „rekenen" met de leveranciers en andere schuldeischers van den bisschop [1]). Het resultaat van hunne bevindingen schrijven zij in het eene en het andere geval in het bisschoppelijk register („notare"); indien een reces voor de schuld is afgegeven, wordt dit daarbij geboekt. De aanteekening dient (evenals het bijhouden van het „keukenboek") ter controleering van de schuldeischers en wordt doorgehaald, als de schuld is afgedaan. Natuurlijk worden ook de recessen zelven en andere akten door hen in het net geschreven en (na bezegeling door den zegelbewaarder [2])) afgegeven. Nu en dan staan zij met andere (soms aanzienlijke) personen als getuigen over akten, door of ten behoeve van den bisschop uitgevaardigd [3]), of maken zij daarvan eene notarieële akte op [4]). Meer dan eens zien wij hen ook op reis, om de belangen des bisschops te behartigen [5]).

Een deel hunner werkzaamheid bleef nog onverklaard en kan ik ook niet voldoende verduidelijken: enkele klerken hebben eene zekere finantieële administratie. Alleen van Hubert van Budel en eene enkele maal toevallig van Pieter Man [6]) wordt dit vermeld; het blijkt niet, of deze vermelding te danken is aan de omstandigheid, dat ons register bijna uitsluitend

---

1) Zie No. 219, 226, 296.

2) Dit was (in 1329) de klerk Hubert Van Budel zelf: zie No. 292 („tam de sigillo nostro"). Vgl. No. 87 aankoop van zegelwas door Hubert (1327).

3) Zie No. 82, 96, 111, 262.

4) Zie No. 86, 111.

5) Zie No. 4: „pro expensis Huberti et magistri Petri, pro inquisicione in Drenthia". — No. 53. — p. 526.

6) Zie No. 112: „provisor Rinlandie computavit 10 l., quas solvit domino nostro, *receptas per magistrum Petrum*." — No. 78: „Magistro Petro pro oblatis 10 gr."

gehouden is door Hubert, die ook (zooals wij zagen) zijne partikuliere uitgaven daarin boekte, of dat de hoogere rang, die hij onder de klerken innam, en het grootere vertrouwen, dat hij wellicht genoot, daarvan de reden is. Hoe het zij, Hubert neemt geld voor den bisschop in ontvangst van den officiaal [1]), van de provisoren [2]), van den wijbisschop [3]) en van anderen. Hij betaalt daaruit verschillende kleine uitgaven [4]); enkele malen zien wij hem zelfs groote sommen voor den bisschop uitbetalen aan de Lombarden, van wie deze geleend had [5]). Over het gebruik dezer gelden legt hij nu en dan (op ongeregelde tijden, denkelijk als de hem toevertrouwde som geheel uitgegeven was) rekening af aan den bisschop [6]), en hij ontvangt voor het nadeelig saldo daarvan recessen van den bisschop [7]). Zoolang deze uitgaven plaats hadden op reis (zooals meermalen het geval was [8])) had het feit niets bevreemdends: indien de klerk in 's heeren dienst alleen op reis ging, moest hij het hem medegegevene reisgeld verantwoorden; ging hij met den bisschop, dan kon deze hem het geldelijk beheer toevertrouwen, indien Pyerot de kameraar (zooals soms geschiedde [9])) te Utrecht bleef. Is dit echter niet het geval en betreffen de rekeningen uitgaven, te Utrecht zelf gedaan, dan is het niet al

---

1) Zie No. 225, 304.
2) Zie No. 149, 305.
3) Zie No. 307, p. 402.
4) Zie No. 152, 174, 225, 295, 304.
5) Zie No. 53, 79, 145, 151, 293, cf. No. 58.
6) Zie de lijst hiervoor p. XXXII.
7) Zie No. 292, 293.
8) Zie No. 79, 100.
9) Zie No. 173.

te duidelijk, waarom den klerk hier een afzonderlijk finantiëel beheer wordt gegeven, dat tot de bevoegdheid van den kameraar schijnt te behooren. De inhoud der rekeningen vermeldt zaken van den meest verschillenden aard. De ontvangsten bestaan meestal uit kleine sommen, betaald als leges voor het verkrijgen van een geestelijk ambt of beneficie of voor het een of ander consent, eene indulgentie enz., verder uit betalingen door de ontvangers der bisschoppelijke inkomsten in verschillende deelen des lands; eene enkele maal (N°. 100) wordt eene som, betaald door den kameraar Pyerot, als ontvangst vermeld; doch dit geschiedde voor eene reis, door Hubert en Vlaminc ten behoeve van den bisschop ondernomen. — De uitgaven bestaan vooreerst in uitkeeringen aan den bisschop („in bursa". N°. 87); verder zéér dikwijls in bodeloon en in uitgaven op reis; nu en dan worden „oblata" (aalmoezen of giften voor de armen in de kerk? [1])), loon voor speellieden („joculator", „viellator"), uitgaven voor was en perkament vermeld; eene enkele maal komen uitgaven aan de leveranciers der huishouding en verder geïsoleerde betalingen voor het maken van een haag, aan een timmerman, voor turf, wijn en kersen voor. Het eenige besluit, dat wij uit dit alles kunnen trekken, schijnt, dat de klerk nu en dan kleine sommen in ontvangst nam, wellicht bij het overhandigen der brieven, waarvoor betaald werd, of bij het afleggen der rekening, waarvan hij het saldo ontving, — en dat hij die sommen, voorzoover hij ze niet aan den bisschop zelven ter hand stelde, gebruikte tot het doen van kleine uitgaven op bevel van

---

1) „Oblata domini" (No. 87). Vgl. No. 78.

zijnen heer, misschien als de kameraar niet ter hand was [1]).

Van belooning der klerken wordt niet gesproken. Zij woonden blijkbaar in het bisschoppelijke paleis [2]) en waren bij den bisschop in de kost: niet alleen hunne verschotten [3]), maar ook andere uitgaven [4]) worden hun vergoed, ook als de bisschop op reis is en hen te Utrecht achterlaat [5]). Vooral uitgaven voor den aankoop en het onderhoud van hunne paarden worden vermeld [6]); eenmaal wordt zelfs de zieke knecht van Hubert Van Budel op 's bisschops kosten behandeld [7]). Niet onwaarschijnlijk komt het mij voor, dat zij overigens geen vast tractement genoten, doch voor hunne diensten per stuk betaald werden [8]): voor het afhooren eener rekening in den vorm van presentie-

1) Ook de klerken van den Hollandschen graaf hadden in de 14e eeuw zeker finantiëel beheer. (Vgl. Kluit, Holl. staatsreg. V p. 346. — Verwijs, Oorl. v. hert. Albrecht. p. LV.)

2) „In camera clericorum domus episcopalis Trajectensis." (No. 114.) — „In camera Huberti in Trajecto." (p. 508.) Vgl. No. 207: „Item Egidio (den slager) tempore, quo Hubertus jacuit Trajecti infirmus." — Is dit wellicht de beteekenis van de uitdrukking „clericus noster *familiaris*" (No. 292), en moet men daaruit opmaken, dat er klerken waren, die niet behoorden tot de „familia domini"?

3) Zie No. 4, 58, 162, 174, 240, 295, p. 349, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 365, 367, 371, 372, 389, 390, 392, 393, 401.

4) Zie No. 207, 208, 216, 222, 224, p. 526.

5) Zie N°. 173, 207, 227, 305.

6) Zie b. v. voor Hubert Van Budel: N°. 161, 163, 164, 166, 184, 207, 216, — voor Pieter Man: N°. 161, 163, — voor Willem Van Mons: N°. 216. (Jordan Pau was de leverancier van haver.)

7) Zie N°. 171.

8) Zie p. 326 Noot 1: „Item de expensis Milden pro computacione provisorum 20 gr."

geld, voor het opmaken van akten in den vorm van leges.

Deze laatste conclusie wordt te waarschijnlijker, wanneer wij hen behalve hunne werkzaamheden in de bisschoppelijke kanselarij ook voor partikulieren betaald werk zien verrichten. Wij merkten dit reeds boven (p. XVI) voor Hubert Van Budel op: in N°. 71 en 80 treedt hij met name als notaris in private akten op, terwijl hij in N°. 294 als getuige voorkomt in eene akte, door eenen anderen notaris Johannes Friso opgemaakt. Pieter Man wordt herhaaldelijk als getuige in private akten genoemd [1]); in N°. 158 schijnt hij op te treden als procureur in het meermalen genoemde proces over de reformatie der St. Paulus-abdij. Ook Gerard Milde wordt eenmaal (N°. 294) als getuige in eene partikuliere akte genoemd. Ik meen het er dus voor te mogen houden, dat de klerken, door den bisschop gehuisvest en in het genot van vrije kost en van andere voordeelen eener positie aan het bisschoppelijke hof [2]), overigens niet in zijnen dienst waren. Zij waren vrij, om in de qualiteit van „notarius publicus", die zij wel allen zullen bezeten hebben, zoowel den bisschop als anderen te dienen; maar daar zij door langdurig verblijf aan het hof met de behandeling der zaken aldaar allengs zeer vertrouwd geworden waren, zal de bisschop nooit andere personen dan hen voor het opmaken van akten en het behandelen van zaken gebruikt hebben. Overigens waren zij als notarissen of als pleitbezorgers werk-

---

1) Zie N°. 73, 97, 132, 154, 140, 294.

2) Vgl. N°. 99: aanteekening van geldsommen, door verschillende personen aan Hubert Van Budel beloofd, als zij of een hunner verwanten de eene of andere gunst verkregen.

zaam bij de geestelijke rechtspraak, het hof van den officiaal. Waren zij gelukkig, dan lieten zij zich later tot priesters wijden en veroverden een pastoraat of een kanonikaat. Wij zagen dit reeds geschieden met onzen Hubert Van Budel; twee andere klerken, in ons register voorkomende, hadden dezelfde carrière. Jan Van Abstede, die eenige malen in het proces over de reformatie der St. Paulus-abdij genoemd wordt als notaris te Utrecht [1]), werd later kanunnik in het Domkapittel [2]) en eindelijk pastoor van Amerongen [3]). En ook de klerk Hugo Wstinc [4]) bracht het tot kanunnik ten Dom, waar hij zich verdienstelijk maakte door de redactie van het bekende rechtsboek.

Tot het gevolg van den bisschop behooren verder nog M^r^. Jan Van Slewiic [5]), een Utrechtsch burger [6]), wiens uitgaven betaald worden [7]) en die mede op reis gaat [8]). Hij moet eene aanzienlijke betrekking bekleed hebben, daar hij onder de hofbeambten het eerst genoemd wordt [9]); doch welke, blijkt niet. Hij „rekent" eenmaal met Hubert over de inkoopen voor

---

1) Zie N°. 80, 134, 158, 232 (de beide laatste malen reeds als priester).

2) Hij was semiprebendaat. (Ch. dd. 1344 fer. IV p. Domin. Oculi, in: Lib. camerae v. d. Dom.)

3) Ch. v. 1357. (Regesten v. h. kap. v. St. Pieter. N°. 341, 342.)

4) Denkelijk klerk van den officiaal: vgl. p. 127: „magistris Hugone, Petro ac Huberto clericis" en p. 151: „mag. Hugo Wstenc et dom. Gerardus ex parte officialis."

5) Zie p. 486, 491. Vgl. N°. 158, 294, p. 372?

6) Zie N°. 232. — In eene oorkonde van 27 Maart 1336 (Stads-arch. v. Utrecht) treedt hij echter op als deken van St. Marie te Utrecht.

7) Zie p. 367.

8) Zie p. 375, 378, 381.

9) Zie p. 378, 486, 491.

de huishouding [1]), koopt zelf eenmaal wijn daarvoor [2]), en treedt ook als getuige bij rekeningen van ambtenaars op [3]). — Ook zekere Ot [4]) (wellicht de op p. 491 genoemde Ot Van Kymot [5])) moet genoemd worden: ik meen in hem den hofmeester te herkennen, die het opzicht had over de huishouding; althans de klerk Hubert rekent steeds daarover *met hem* af. — Eindelijk worden nog eenige lagere beambten genoemd: Mr. Jan de kok [6]), Willem en Jan de valkeniers [7]) en zeer vele boden, onder wie wij willen noemen de meest voorkomende Gilkin uten Stalle [8]), zekeren Drencalut [9]) en Jan Van Pritse [10]).

Ten slotte moeten wij nog aan de leveranciers der bisschoppelijke huishouding een enkel woord wijden: wel behooren zij niet tot de hofhouding, maar zij worden in onze stukken zoo dikwijls genoemd, dat wij hen niet geheel over het hoofd mogen zien.

In de eerste plaats moeten enkele groothandelaars

---

1) Zie p. 391.

2) Zie p. 387.

3) Zie p. 486, 491.

4) Zie p. 372, 387, 391. Ot verschijnt echter ook herhaaldelijk als leverancier, vooral van bier.

5) Vlg. p. 509: Otto de Bymolten?

6) Zie N°. 216, p. 363.

7) Zie N°. 305, p. 378, 392 en N°. 102.

8) Gilkin uten Stalle (Egidius de Stabulo). (N°. 59, 102, 152, 165, 303), die gezonden wordt aan de heeren van Abcoude en Ysselstein, naar Geertruidenberg en naar Henegouwen. (N°. 102, 121, 303.) Ook een naamgenoot Godekijn uten Stalle (Godefridus de Stabulo) komt herhaaldelijk voor. (N°. 88 enz.)

9) „Parvus Drencalut". Hij reist naar het hof van Henegouwen, naar Valkenburg en de Vier Vlaamsche ambachten, naar Deventer, Arnhem en Duren (N°. 78, 102, 301, 303, 305.)

10) Reist naar Rome, Deventer, Amersfoort, Utrecht en Keulen. (N°. 99, 303, 305.)

vermeld worden. Het meest hooren wij noemen Frederik Van de Sterre, uit het Utrechtsche patricische geslacht van dien naam, doch gewoonlijk Vrederic heren Wernaerssoon genoemd [1]). Met anderen geassociëerd [2]) dreef hij handel in de voornaamste artikelen van den groothandel: in laken [3]) en in wijn [4]), die hij aan den bisschop leverde; daarenboven wordt hij meer dan eens genoemd als leverancier van een paard [5]). Zijne positie was blijkbaar aanzienlijk: hij verkeerde nu en dan aan het hof van den bisschop, was getuige bij het afhooren van rekeningen [6]), en trad als borg voor den bisschop op [7]). Zijn handel liet hem tijd om daarnaast een ambt van den bisschop te bekleeden [8]); welk ambt dit was, wordt niet gezegd, maar het is niet onwaarschijnlijk, dat hij het voor schuldvorderingen in pand had.

Eene geheel dergelijke positie als Frederic Van de Sterre bekleedde Henric Van Leuwenberch. De Leuwenberchs waren onder de eersten in den Utrechtschen stedelijken adel, en wij zien dan ook Henric, als hij als leverancier van wijn optreedt, den bisschop steeds vaten of amen te gelijk, dus in het groot, leveren [9]). Ook overigens is zijne betrekking tot den bisschop geheel dezelfde als die van zijnen

---

1) Zie N°. 143, 215. — N°. 85 ens. Vgl. p. 237 Noot 1.

2) Zie N°. 176: „Fredericus Werneri et sui socii." Vgl. hierna p. CLXII Noot 4.

3) Zie N°. 55, 85, 176.

4) Zie N°. 133, 148, p. 346, 348.

5) Zie N°. 88, 133, 148.

6) Zie N°. 296.

7) Zie N°. 219, 283.

8) Zie N°. 297.

9) Zie N°. 219, p. 357, 362, 371.

concurrent: hij is borg voor den bisschop [1]) en neemt van hem voor schuld domeinen in pand: eerst het gruithuis te Utrecht [2]), later het rentambt aan deze zijde der Ysel, dat hij met zijnen medeburger Gherard De Bole bediende [3]).

Twee andere Utrechtsche burgers, beiden groothandelaars, worden meer dan eens als leveranciers van den bisschop genoemd: Herman Van Brandenburch, lid van het patricische geslacht van dien naam, en Claus Van Drinen. Beiden komen voor als compagnons van Frederic Van de Sterre [4]), doch blijkbaar slechts voor bepaalde zaken, want beiden treden ook met andere „socii" als leveranciers op [5]). Van Drinen heeft zich, zoover wij weten, tot den wijnhandel in het groot beperkt; Van Brandenburch leverde den bisschop behalve wijn ook laken [6]).

Een derde Utrechtsche burger, doch van minder voornamen rang, zekere Arnt Melis [7]), treedt somtijds als concurrent der genoemde groote firma's op: hij leverde den bisschop nu en dan eenige vaten wijn [8]). Doch geduchter mededinger was zeker Jan Van der Ere, burger van Keulen, die den bisschop direct van Rijnwijn schijnt voorzien te hebben [9]); de borgen, die voor zijne schuldvordering gezet werden, waren echter allen Overijselaars, en het is dus niet on-

---

1) Zie N°. 283.
2) Zie No. 32, vgl. No. 36.
3) Zie Div. No. 34. — p. 461, 462.
4) H. v. Br.: No. 219 (2 ml.). — C. v. Dr.: No. 133, 148 (p. 156).
5) H. v. Br.: No. 215, 216. — C. v. Dr.: No. 148 (p. 159).
6) Laken: No. 217, 283. — Wijn: No. 283.
7) No. 295, gewl. Arnoldus Amylii genoemd. (No. 167.)
8) Zie No. 167, 222.
9) Zie o. a. No. 137.

waarschijnlijk, dat de Keulenaar zijne provisie naar Deventer of Vollenhove zond, om de kelders der bisschoppelijke verblijven aldaar te vullen.

Als mededinger dezer groothandelaars kan nauwelijks gelden Jan Van Werden [1]), hoewel hij veel meer dan zij in de boeken van den bisschop voorkomt. Hij verkocht blijkbaar wijn „bij den tap". Dikwijls wordt ook bij hem wijn gekocht voor de huishoudelijke behoeften van het hof [2]); maar het was de wijn „per omnes dies" [3]), de dagelijksche wijn, misschien wel iets beter dan de daarnevens vermelde wijn „in coquina" [4]), maar toch van dien aard, dat men ze dagelijks per taak haalde [5]) en dus niet zoo fijn, dat men het vervliegen van den „bouquet" behoefde te vreezen. Doch niet alleen door deze leverantiën trok Jan Van Werden voordeel van het bisschoppelijke hof: zijn huis was aan de leden der huishouding wel bekend, en menigmaal werd het gelag betaald, dat Pyrot de kameraar, Milde de klerk of een ander dienaar van den bisschop „ad domum Johannis de Werden" verteerd had [6]). Zelfs 's bisschops broeder Thomas Van Diest versmaadde een frisschen teug in het welbeklante wijnhuis niet [7]), en als de bisschop

---

1) Jan Van Werden. (No. 283). — Johannes De Weerden. (No. 227.)

2) Zie No. 173, 224 en passim.

3) Zie p. 351.

4) Zie p. 351.

5) Eene enkele maal komt eene groote leverantie voor: naar Amersfoort (No. 214) en naar Horst (No. 224), denkelijk provisie van den gewonen wijn, dien men daar gebruikte.

6) Zie No. 222 en p. 354.

7) Zie No. 222, 224. — Trouwens 's bisschops tijdgenoote, de gravin van Bar, soupeerde meer dan eens met haar gevolg in het logement bij haar paleis. (Finot, Le train de maison d'une grande

afwezig was, schijnt de „tota familia" (of de „familiares") het logies aldaar boven dat in het verlatene paleis verkozen te hebben [1]). Eerst in 1332 begon men aan een ander wijnhuis, dat van Dirk Van Hoghenstraten [2]), de voorkeur te geven boven dat van Jan Van Werden, terwijl daarnaast de herberg „ter Erenbrectsteyne" (Ehrenbreitstein bij Coblenz: een passende naam voor eene verkoopplaats van Rijnwijn!) en de wijnkelder der heeren van den Dom eene enkele maal genoemd worden [3]).

Wanneer wij de wijnleveranciers en de lakenhandelaars afgehandeld hebben, komen wij geheel op het terrein van den kleinhandel. De meeste leveranciën hebben betrekking op de voeding van het hof. In de eerste plaats valt onze aandacht op de wel het meest van allen voorkomende Katrina, die zich, naarmate wij verder lezen, aan ons onthult als Katrijn Van de Visschemarct, de bakkerin [4]). Vermoedelijk was de eenmaal als leverancier van brood genoemde Jacob Van de Visschemarct [5]) haar zoon, die met haar het bedrijf uitoefende. De naam van beiden doet denken aan een aanzienlijk Utrechtsch geslacht; maar

---

dame au 14e siècle, in: Bull. hist. et philol. du Com. de trav. hist. et scientif. 1889 p. 195.)

1) Zie N°. 207, 227.

2) Zie p. 398 vlg. Het was eene nieuwigheid, want onze klerk Hubert tobde voortdurend met de spelling van den naam!

3) Zie p 399, 400. — Daarnaast ook Claus en Henric Hardbol (een voornaam Utrechtsch geslacht): zie p. 399, 400 en 372, 390; Claus leverde ook eens eene partij tarwe (zie N°. 219) en was dus groothandelaar.

4) „Katerina de Foro piscium". (N°. 174, 226.) — „Katrina pistrix." (N°. 148, 160, 161, 170.)

5) Zie p. 402. — Vgl. p. 684?

mogelijk is het toch, dat zij dien ontleend hebben aan hunne woonplaats, al is hun verblijf midden in het kwartier, dat van ouds tot heden toe aan het visschersgild was voorbehouden, vreemd [1]). Katrijn dan leverde dagelijks brood aan het hof; en men bemerkt dus, dat het bakken van eigen brood zelfs voor groote huishoudingen met tal van bedienden in de steden destijds reeds geheel tot het verledene behoorde. Doch behalve bij dit hoofdartikel zien wij de bakkerin ook nu en dan optreden als leverancierster van boter [2]) en kaas [3]), en niet zelden bovendien van vruchten, bepaaldelijk van appelen [4]), peren [5]), pruimen [6]), kersen [7]) en noten [8]), zoodat zij de huishouding voorzag van alles, wat tot de afdeeling „panetria" behoorde.

Veel minder dan de bakkerin ontmoeten wij natuurlijk den beoefenaar van een met het hare verwant bedrijf: den pasteibakker. Maar ook hij komt toch zeer dikwijls voor, zóó dikwijls, dat wij tot de verrassende conclusie moeten komen, dat de bekwaamheden van Jan den kok („magister Johannes coquus") niet verder zullen gereikt hebben dan het bezorgen van wat wij gewoon zijn een „burgerpot" te noemen. Want niet alleen als er hooge gasten zijn, wordt de hulp van „Ghisekijn de pasteydbacker" [9])

---

1) Ook een Philips Van de Visschemarct wordt vermeld. (N°. 294.)
2) Zie p. 349, 350, 366.
3) Zie N°. 161, 224 en p. 346.
4) Zie p. 351.
5) Zie p. 367.
6) Zie p. 360.
7) Zie p. 356.
8) Zie p. 366, 367, 370.
9) Zie N°. 88, 148, 151, 154 enz.

(„Ghiselbertus pastillator" [1]) schrijft de klerk deftiger) ingeroepen; maar gedurig, zonder eenige blijkbare aanleiding, moet hij iets op de bisschoppelijke tafel leveren. De naam van „Ghiselbertus" komt geregeld in de wekelijksche extract-rekeningen voor, en de posten in het huishoudboek „pro pastillis" [2]) of „pro pasteyden et pro vladen" [3]) zijn niet te tellen.

Na den bakker en den banketbakker volgt de slager. Ook hij is natuurlijk een dagelijksche leverancier: „Egidius" [4]) wordt hij genoemd, maar zijn ware naam, zonder de allergeringste pretensie van patricische verwantschap, is Gelis Boudekenssoen [5]). Hij levert alle soorten van vleesch: ossen-, schapen- en varkensvleesch, en bovendien nog andere vleeschwaren, die wij bij den poelier zouden zoeken: kippen [6]), ganzen [7]) en andere vogels [8]). Doch ook daartoe bepaalde zich zijn handel niet: behalve kaarsen [9]) en schoenen [10]) (artikelen, waarvoor eenige verklaring kan gegeven worden, omdat hij natuurlijk vet en leder te over had), leverde hij nu en dan groente [11]), uien [12]),

---

1) Zie o. a. No. 21, 57, 58, 148 enz.

2) Zie o. a. p. 365, 367.

3) Zie p. 371.

4) Ook „Egidius filius Boudini" (No. 88) of „Egidius Balduini" (No. 151, 160, 225, 283); ook wel „Egidius carnifex." (No. 148, 214.)

5) Zie No. 283 en p. 461.

6) Zie No. 161, 167, 171, p. 349.

7) Zie No. 167, 224.

8) Zie No. 161.

9) Zie p. 355.

10) Zie p. 360.

11) Zie p. 346.

12) Zie p. 349.

boter [1]), visch [2]), eieren [3]), bieten [4]), mosterd [5]), ja schotels [6]) en eene enkele maal turf [7]). Het is ons niet goed mogelijk, een dergelijken handel te overzien, nog minder hem te rijmen met de streng exclusieve verbodsbepalingen der middeleeuwsche gilden. — Een zijner vakgenooten, de slager Hildboud, die eene enkele maal te hulp geroepen wordt [8]), als M^r. Gelis niet genoeg voorraad heeft (b.v. als de bisschop den graaf van Gelder te gast heeft), schijnt zich daarentegen als varkensslager meer in eene speciale richting bewogen te hebben.

Naast den slager was de vischkooper in de middeleeuwen bij de vele algemeen onderhoudene vastendagen een veel gewichtiger persoon dan tegenwoordig. Ook vinden wij dezen, Willam Hond, geregeld op de wekelijksche lijsten voor groote bedragen aangeteekend. Altijd komen de meest verschillende eetbare vischsoorten op deze lijsten voor. Daarnaast ook andere zaken: eene enkele maal levende snoeken ter bevolking van den vijver van 's bisschops moestuin op het slot ter Horst [9]) en nu en dan een reiger, dien de visscher bij zijn bedrijf toevallig kan gevangen hebben [10]). Maar daartoe bepaalt zich de lijst niet:

---

1) Zie p. 350.
2) Zie N°. 167.
3) Zie p. 347, 350.
4) Zie N°. 167, p. 350.
5) Zie p. 346.
6) Zie p. 346, 355, 363.
7) Zie N°. 163, 167.
8) Zie p. 373, 389.
9) Zie N°. 227.
10) Zie N°. 167, 171, p. 349.

wij vinden wijn [1]), bier [2]), mosterd [3]), azijn [4]), potten [5]), zelfs een paard [6]) vermeld, ja eene reparatie in de keuken wordt op de rekening van den vischkooper geplaatst [7]).

De andere leveranciers van eetwaren vallen minder onder de aandacht: alleen Firminus of Ferminus, de kruidenier [8]), en Jordan Pau, de persoon, die haver [9]), tarwe [10]) en eene enkele maal ook stroo [11]) voor de paarden levert, komen geregeld voor; naast hen verschijnt eene enkele maal Jan Van Egmond, die de huishouding van paardenboonen („wicki") voorzag [12]).

---

1) Zie No. 163, 173, 222, 224, 227, p. 346, 348, 351, 388, 389.

2) Zie p. 346, 348.

3) Zie No. 167.

4) Zie p. 350.

5) Zie p. 355.

6) Zie No. 216.

7) Zie p. 347.

8) Hij leverde provisiën „de camera" (zie No. 163, 166, 173), dus denkelijk specerijen (vgl. hiervoor p. XXXIX). De bevestiging onzer gissing vinden wij in het Liber camerae van den Dom, dat tegen de helft der 14e eeuw werd opgesteld. Wij lezen daar, dat zekere lampen in den Dom zullen ontstoken worden uit de opbrengst van eenige hofsteden op St. Jans Oudwijk, die genoemd worden: „Jacobus gener Firmini (zeker dezelfde als de op p. genoemde „Jacobus Firmini") solvit de areis, quas ipse possidet, XXX gr.; item areola, immediate conjuncta domui Firmini, quas possidet idem Jacobus *crudenaer*, VIII gr." — Zie over Firminus: No. 163: „Ferminus", — „providencie de Firmino per totum jejunium coqui", — „pro camera Firmini." — No. 166: „de providenciis, captis contra Firminum de toto jejunio et de camera". — No. 173: „Firmino de camera". — Vgl. p 50/51: „Firminus de equo, domino nostro vendito."

9) Zie No. 173, 207, 221, p. 348.

10) Zie No. 220.

11) Zie No. 216. — Een ander, Jan Van Vlaanderen, komt p. 346, 347 voor als leverancier van stroo.

12) Zie p. 359, 360, 361.

De tafel van den bisschop is hiermede in hoofdzaak afgehandeld. Van het overige valt veel minder mede te deelen. Wij vernamen reeds met een enkel woord, dat de vorst nu en dan laken in het groot insloeg. Over de inkoopen van kleeding valt verder niet veel op te merken. De bontwerker [1]) Willem Van den Geyne komt zeer veel voor. Wisten wij het niet reeds, dan zouden wij daaruit de gevolgtrekking mogen maken, dat dit artikel destijds meer in eere of althans meer in gebruik was dan thans. Naast hem wordt tallooze malen genoemd de „cellator" of „cellarius" Gevert [2]), in wien wij den zadelmaker (sellarius) meenen te mogen begroeten. Een ander persoon, die nog meer voorkomt, is de fourier, die steeds met den gemeenzamen naam van Vader Heyn wordt aangeduid: hij levert „lecta" (bepaaldelijk „lecta domini et familie" [3])) en „lecta stabuli" [4]); wij zagen reeds (p. XL), dat deze dagelijks vernieuwde bedden denkelijk met stroo gevuld zullen zijn geweest. Meer valt er te zeggen van een leverancier, die eveneens tot de stallen in betrekking stond: de hoefsmid M[r]. Jan Van

---

1) Zie N°. 148 (p. 156): „Willelmo de Geyno pro pennis ad ejus monicionem". (De conjectuur „penis" in de noot is onjuist: „penne" zijn vachten: vgl. een reces voor den Utrechtschen burger Willam Van den Geyne (dd. Domin. p. Exalt. Crucis 1324, in: Utr. stadsarchief): „de variis et agninis pennis, nobis et nostris nunciis deliberatis."

2) „Geverd cellator" (N°. 152), — „Govardus cellarius" (N°. 154), — „Ghevardus cellator" (N°. 161) enz. — Vgl. p. 181 Noot 1: „Gheverdo cellatori de sede domini". (wegens het overtrekken van eene stoel met leder?)

3) Zie p. 346, 348 enz.

4) Zie p. 349. — Vlg. een reces van den bisschop aan „vader Heynen" dd. 1332 Zaterd. na O.L.V. Nativitas (St. arch. v. Utr.) leverde deze „leveriën, bedden ende .. ere" (de twee eerste letters van het laatste woord zijn door een gat in het perkament onleesbaar).

Breda. Hij wordt als „Johannes faber" [1]) („Johannes de Breda faber" [2]) of „faber de Breda" [3])), ook wel als „M[r]. Johannes de Breda marenscalcus" [4]) aan ons voorgesteld. De benaming „Johannes faber marscalcus" [5]) duidt aan, dat met beide uitdrukkingen dezelfde persoon bedoeld werd, en wel hij, dien de Franschen nog den „maréchal-ferrand" noemen. Bepaaldelijk heet hij de „faber [6]), merscalchus domini" [7]) of „faber [8]), marenscalcus noster" [9]), ten bewijze, dat hij aan het hof verbonden was. Inderdaad is dit het geval: hem worden betalingen gedaan „pro ferraturis" [10]) en „pro equo Huberti" [11]); hij geneest, evenals vele zijner navolgers eeuwen na hem, zieke paarden [12]) en zelfs menschen [13]); hij gaat op kosten van den bisschop naar de Valkenburger paardenmarkt [14]), en als het hof op reis gaat, reist de hoefsmid mede [15]), onmisbaar

1) Zie N°. 59, 123, 148, 152, 162, 164, 166, 171, 295. (Vgl. „magister Johannes faber": N°. 148, 154.)

2) Zie N°. 172. (Vgl. „magister Johannes de Breda": N°. 174, 208, 214, 215, 217, 220, 296.)

3) Zie p. 353.

4) Zie N°. 226. (Vgl. „Johannes marescalcus": N°. 21, 58, 151, 301. — De „Johannes marescalcus" van p. 362 is een ander: Jan Van Breda was toen reeds overleden: zie p. 345.)

5) Zie N°. 88.

6) Zie N°. 170.

7) Zie N°. 88.

8) Zie N°. 168.

9) Zie N°. 151, 154. (Op de eerste plaats wordt echter „Johannes marenscalcus" *en* „noster marenscalcus" genoemd; een andere „marscalcus", Mr. Arnold, komt voor: N°. 53, 54. De maarschalk van p. 362 leverde, vreemd genoeg, stroo.)

10) Zie N°. 163.

11) Zie N°. 161.

12) Zie N°. 163. („pro equo infirmo, quem curavit.")

13) Zie N°. 171. („Johanni fabro pro servo Huberti infirmante".)

14) Zie p. 324.

15) Zie p. 378. („in hospicio fabri".)

als hij was op eene tocht, die geheel te paard werd volbracht.

Behalve deze personen ontmoeten wij op de dagelijksche en wekelijksche lijstjes van schulden aan leveranciers nog verscheidene namen, die geregeld terugkomen, zonder dat wij in staat zijn iets naders omtrent hunne functiën mede te deelen, of van wie wij althans, als wij dat kunnen, niets dan hunne namen vernemen. In de eerste plaats Lise Craghe (of Crey), die het hof van tafelgoed (en denkelijk ook van ander linnen) voorzag [1]), — en vrouw Ave Slangh [2]), wier drukke functiën ons onbekend bleven, evenals die van de gedurig genoemde Willam en Heyn Wit [3]), — dan Lysebet de kaarsenverkoopster [4]), — zekeren geheimzinnigen koster van St. Jan [5]), — verder Jan den pottebakker [6]), — Herman den kistemaker [7]) of meubelmaker, — Tijl den kuiper [8]), — Godfried den perkamentmaker [9]), — Wouter Nac, den leverancier van zegelwas [10]) enz.

---

1) Zie p. 366: „Lysa Craghen pro mappis," enz. — No. 21: „Lise Crey."

2) Zie No. 219: „Ver Aven Slanghen". — Gewis dezelfde als de eenmaal (No. 216) genoemde „Eva Langhe".

3) Willam Wit leverde o. a. wijn (No. 133, 148) en een paard (No. 219), — Heyn Wit (No. 166) verkocht den bisschop eenmaal een stuk grond. Hij wordt (l. c.) Utrechtsch burger genoemd: de familie Wit was eene aanzienlijke Utrechtsche.

4) Zie No. 148 (p. 155): „Lysebet pro candelis faciendis de sagimine," — (p. 159): „Elysabet factrici candelarum."

5) „Custos sancti Johannis". (No. 21 en talloose andere malen.)

6) „Johannes pottarius." (No. 21.) — „Johannes potter". (No. 88.)

7) „Hermannus cistarius", — „Hermannus kistemaker." (No. 21, 88.)

8) „Tile cuparius", — „Tyle cuper." (No. 21, 88.)

9) No. 176: „Godefridus percamentarius."

10) No. 87: „Walter Nac pro cera." — No. 254: „expense facte in domo Walteri Nac" (te Deventer?)

Al deze personen behooren blijkbaar tot den kleinhandel: hunne rekeningen geven daarvan het bewijs. Er is eene andere omstandigheid, die daarvoor pleit: toen als nu blijken de vrouwen der kleine burgerij even goed, zoo niet beter, met geldzaken vertrouwd te zijn geweest dan hunne echtgenooten, die het bedrijf uitoefenden. Wij zagen reeds de bakkerin Katrijn zelve als leverancierster optreden, hoewel het blijkt, dat haar man of zoon in leven was, en bij de meeste der andere leveranciers vinden wij hunne vrouwen nu en dan geboekt bij het innen der pretensiën: de vrouw van den pasteibakker [1]), Nel de vrouw van Firminus [2]), de vrouw van Jan Van Werden [3]), de weduwe van den smid [4]) en de echtgenoote van Jan den barbier [5]) worden nu en dan genoemd. Maar van den anderen kant moet men deze lieden toch niet beschouwen als personen, die maatschappelijk zeer laag staan: het voortdurende geldgebrek van onzen bisschop moge het waarschijnlijk maken, dat hij verder gegaan is en minder kieskeurig heeft moeten zijn dan andere vorsten, het kan niet anders dan onze bevreemding wekken, dat wij den bontwerker, den slager, den vischkooper en den herbergier Jan Van Werden als borgen van den kerkvorst ontmoeten [6]) en aan den vischkooper Hond zelfs tweemaal de kosten zien vergoeden, die hij gemaakt had door voor

---

1) Zie No. 174, 208, 215, 295.

2) Zie N°. 220, 223, 225, 304.

3) Zie No. 215.

4) Zie p. 345, 363.

5) Zie p. 395.

6) Zie No. 283. — Ook „Willaem Hont" en „Gelijs Boudewiinssone", „borgheren tUtrecht", zelfs bij den aankoop van Diepenheim voor het sticht. (Ch. v. Saterd. na Dertiend. 1331.)

den vorst, die zijne betalingsbelofte niet nakwam, in leisting te gaan liggen [1]).

Nog een enkel woord over de leveranciën buiten Utrecht. Indien de bisschop zich naar elders begeeft, zien wij de provisiën van levensmiddelen vooruit- of nazenden naar zijne nieuwe verblijfplaats, hetzij dit verblijf slechts één dag duurt [2]) of hij zich eenigen tijd gaat ophouden op een zijner sloten, waar de provisiekamers vooruit moeten gevuld worden. Alleen op het slot Ter Horst, waar de bisschop veel en gaarne vertoefde, is de toestand anders: er worden ook daarheen provisiën gevoerd [3]), maar de bisschop bezat daar toch ook een vast stel leveranciers in het naburige Renen, waar wij den bakker Jan Lumbard [4]), den slager Arnt Cul (die ook vogels, kippen, vleesch, meel, eieren en bier leverde [5])), Jan den barbier (die boter en kaas leverde, terwijl zijne vrouw waschvrouw was [6])) en zekeren Renthemester als turfleverancier [7]) ontmoeten. Naar het schijnt was Willem de Snyder („Willelmus Sartor") met het bewaken van het slot in 's bisschops afwezigheid belast [8]).

---

1) Zie No. 227 en p. 353.

2) Zie No. 161 naar het Duitsche Huis, de abdij Oostbroek en Vreeswijk, -- No. 214 naar Amersfoort en Oostbroek, — ens.

3) Zie No. 161, 207, 214, 224, 227.

4) Zie p. 371, 388, 391, 392, 393, 396, 397. („Johannes panetarius Lumbardus.")

5) Zie p. 372, 388, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397.

6) Zie p. 395, 397.

7) Zie p. 392, 395, 397.

8) Zie No. 173: zijne uitgaven te Utrecht worden betaald; hij behoort dus tot 's bisschops gevolg. — No. 207: „dominus tenetur Willelmo Sartori de edificacione in Horst et de expensis domini Thome."

Ik meen thans de positie der meest voorkomende personen zooveel mogelijk te hebben toegelicht en den lezer met een gerust geweten naar de stukken zelven te mogen verwijzen.

BIJLAGEN.

A. Lijst der hoeven van den bisschop in de marken van Salland.

I. DESE HOEVEN HOREN MIJN HEER DEN .. BISSCOP TOE.

In der prochi te Batmen in der marke te Dorrethe 2 hoeven.

Item in der marc te Batmen 2 hoeven, die leggen ghemene bi Villam Loe.

Item op den Uxermerse bi der Honip 1 hoeven.

Item in der marc te Hengorde 7½ hoeven, die leggen bi en huis hiet Averwech.

Item in der marc toit Olst 2 hoeven, die leggen bi den huis ter Honne.

Item leghet 1 hoeve bi enen huse hiet Birkescampe.

Item in der marc te Middele bi Hulset 1 hoeven.

Item in der prochi te Wie in Wenghele-marc 1½ hoeven in ere stede hiet Ertbrugge, endet broic hiet Merputtenbringh.

Item in der marc te Wie 2½ hoeven, die leggen binnen Herberts huis de Hengevelde ende Vorvorde, bi des .. bisscops anderen hoeven bi Merputtenbringke.

Item in der marc te Wie 2½ hoeven, die leggen bi Meerputtenbrinke.

Item in Tungheren-marc 3 hoeven ende 3 waerscap int eikenhout int gherecht.

Item leggen binnen Daslaer ende Groit Everingloe 2½ hoeven.

Item in Wechterholter-marc 2 hoeven, die leggen bi den Wellingbergh ende Bramlaer.

Item in der marc van Herveten [1]) 14 hoeven ende 6 hont, die gheleghen zijn tvisken Soys ende den Kolke.

Item in der marc te Windesim 1 hoeven, die ghelegen is tvisken Soys ende Windesim.

Item in Svolre-marc 7 hoeven.

Item in Wijtmer-marke ende in Lenter-merke 14 hoeven.

DESE HOEVEN ZIJN DEN .. BISSCOP LEDICH WORDEN VAN HEILEGHEN GOEDE.

Bi den huse ter Honne 3 hoeven ende 4 hont.

Item bi den huse van Byrkijnscamp 2 hoeven min 3 hont.

Item in der prochi toit Olst 5 hoeven ende 1 hont, die hi nu bruket.

Item in der marke van Heriften [1]) 1½ hoeven ende 1 hont.

II [2]). HEE SUNT HOVE, SPECTANTES AD HOMINES DOMINI EPISCOPI.

Jacentes apud domum dictam ter Hunne apud hovas domini episcopi 3 hove et 6 jurnales, in alia parte weteringe jacentes.

Item apud Birkescampe juxta hovas domini episcopi 2 hove minus 2 jurnalibus.

Item homines domini episcopi, qui in marca te Middele morantur, habent 1½ hovam, jacentem apud hovam domini episcopi, que jacet apud Hulset in alia parte weteringe.

---

1) Met gelijktijdige hand bovengeschreven: „Hercsem".

2) Hier begint eene andere hand op een volgend blad.

In parrochia Olst homines domini episcopi habent 7 hovas minus quarte partis hove, que vulgariter dicitur viirdeil.

Item juxta Ertbrughe homines domini episcopi habent 2 hovas minus 2 jurnalibus, jacentes apud hovas domini episcopi.

Iste sunt hove, spectantes ad homines domini episcopi: 5 hove et 5 jurnales, jacentes apud hovas domini episcopi apud Merputenbrinke.

ISTE SUNT HOVE, SPECTANTES AD HOMINES DOMINI EPISCOPI, JACENTES APUD HOVAS DOMINI EPISCOPI.

Dictus Vogel 1 hovam et 5 jurnales.

Item Henricus van Setten 7 jurnales.

Item Hermannus de Vorst 7 jurnales.

Item Andreas van Horstesberge ½ hovam et 6½ jurnales. Ista predicta ½ hova et predicti 6½ jurnales jacent apud Tickeler.

Item Herbordus van Hengevelde 7 jurnales. Jacent apud domum suam Biishorst.

ISTE SUNT HOVE, SPECTANTES AD HOMINES DOMINI EPISCOPI IN MARKA WECHTERHOLTE.

Wyte Vluttinc ½ hovam.

Item Theodericus Wricke ½ hovam et 4 jurnales.

ISTE SUNT HOVE, SPECTANTES AD HOMINES DOMINI EPISCOPI IN MARCA HERXZE.

Bona Sanctorum 1½ hova et 7 jurnales.

Item der Werver-ware 1 hova et 4 hunt.

Item Rotardus 12½ jurnales.

Item Halvepape et dictus Stapel 12½ jurnales.

Item Ulricus de Werven 6 jurnales et 1½ hunt.

Item Coep de Bergen 1½ hova 4 jurnales et 75 einkleperscacht.

Item Notardus 1½ hovam 3 jurnales et 50 einkleperschachte.

Item Amelungus ½ hovam 4½ jurnales.

Item Lubbertus Crowel ½ hovam 4½ jurnales.

Item Thomas van der Weden 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Wissekinus van der Weden 1½ hovam 4 jurnales et 75 einkleperschacht.

Item Wissekinus van Herxe 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Wissekinus de Daventria 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Johannes Dûinich 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Lubbertus van der Spicket 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Henricus de Upberge 1½ hovam et 1 jurnalem.

ISTE SUNT HOVE, SPECTANTES AD HOMINES DOMINI EPISCOPI IN MARCA WINDESEM.

Bona dicti Odinghes ½ hovam.

Item bona dicti Daling de Dese 4 jurnales.

Item Lubbertus de Windesem 1 hovam et 1 jurnalem.

Summa 34 hovarum 9 jurnales et 1½ hunt [1]).

III [2]). ISTA EST PARS UNIUSCUJUSQUE IN MARCHA TE HENGORDEN DE NOVIS HOEVIS.

Filii Alberti de Sutvelde habent ½ hoevam.

Item bona Dunckeri de Sutvelde ½ hoevam.

---

1) Deze telling komt geheel niet uit, ook niet wanneer men aanneemt, dat de 1e of de 1e en 2e afdeelingen (die bij Ter Hunne enz. en die onder Olst) niet daaronder behooren.

2) Hier begint op dezelfde bladzijde weder eene andere hand. Deze lijsten behooren hier blijkbaar niet bij: het schijnen markverdeelingen. Daar echter de laatste afdeeling, de lijst der burgzaten van Goor, met dezelfde hand gelijktijdig geschreven is, en het verband met de rest van III niet duidelijk is, scheen het wenschelijk het geheel hier af te drukken, zooals het in het handschrift voorkomt, te meer daar er ommiskenbaar verband bestaat tusschen II en III: zie hetgene over de marken Wechterholte, Herckse en Windesim in beiden voorkomt.

Item Hertgherus ten Stade 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item bona Theoderici van der Hare te Zutvelde ½ hovam.

Item Th*eodericus* van der Hare de curia de Hare habet 5 hovas minus 2½ jurnalis.

Item domus ter Steghen habet 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item domus te Wedeshorne 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item Willelmus Hijrboven 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item Bernerdus Hirboven 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item bona Rufi de Nova-domo 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item bona Engberti 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item ter Sprocket 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item bona Gerardi ter Dese 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item bona Tminden ½ hovam.

Item curia de Oestendorp 5 hovas minus 2½ jurnalis.

Item te Scamme bona Rusken 2 hovas minus 1 jurnalis.

Item bona ten Colke ½ hovam.

Item bona Johannis ten Scamme ½ hovam.

Item Hermannus de Hunloe 17 hovas et 7 jurnales.

Ista est mercha de Hengorden.

ISTUD EST INFRA MERCAM DE OLST.

Bona ter Honnen ½ hovam.

Item duo bona ter Lanchorst ½ hovam.

Item bona ter Sconeborch ½ hovam.

Item . . . . . [1]).

Item Johannes Overmerske 7 jurnales.

Item ter Hofstede 7 jurnales.

Item Johannes te Cortericke ½ hovam et 2½ jurnalem.

---

1) In het handschrift opengelaten.

Item bona de Sutenrode 3½ jurnalem.
Item bona ten Spikerhuis 3½ jurnalem.
Item domus ter Molen 7 jurnales.
Item bona de Averlampe 3½ jurnalem.
Item bona ten Voerden ½ hovam et 6 jurnales.
Item bona de Bijrkijnskampe ½ hovam et 6 jurnales.
Item curia abbatisse 1½ hovam et 4 jurnales.
Item bona Frederici Rufi ½ hovam et 2½ jurnalem.
Item bona Wolberti Hogheminne 7 jurnales.
Item ten Grotenhuis ½ hovam et 6 jurnales.
Item Henricus ter Steghen ½ hovam et 6 jurnales.
Item .....[1]).
Item et Westerworche ½ hovam et 2½ jurnalem.
Item et Herengoit 1½ hovam et ½ jurnalem.
Item et Clostergoet ½ hovam et 6 jurnales.
Item bona Wilderene ½ hovam et 6 jurnales.
Item bona Harmanni de Voirst 1 hovam et 1½ jurnalem.
Item bona monialium de Radike 3½ jurnalem.
Item plebanus in Olst ½ hovam et 6 jurnales.
Item Johannes ten Berghe ½ hovam et 6 jurnales.
Item Berghuis ½ hovam et 6 jurnales.
Item Henricus de Almeloe 1 hovam et 5 jurnales.
Item bona de Averhene ½ hovam et ½ jurnalem.

ISTUD EST IN MARCA DE MIDDELE.

Nycolaus de Duren 1 hovam.
Item Theodericus van der Hare 1 hovam et 2 jurnales.
Item Th. filius Eve ½ hovam.
Item Reinerus filius Wighemodis ½ hovam.
Item Harmannus de Duren 2 jurnales.
Item Henricus de Dunescoten 4 jurnales.
Item Theodericus van Middelen ½ hovam.

1) In het handschrift opengelaten.

Item Coip van Middelen ½ hovam.
Item bona Krenckens ½ hovam.
Item bona heren Ebelens ½ hovam.
Item Johannes van Wesenbergh 4 jurnales.
Isti omnes spectant ad parrochiam de Olst.

ISTA EST NOVA TERRA, NIELANT, IN MARCA WENGELE.
Albertus de Gernere 12 jurnales et 3 jurnales de libera warscap.
Item dominus Hertwicus Hodans 12 jurnales.
Item Johannes de Wesenberghe 12 jurnales.
Item pueri Stephani de Huiswerden 12 jurnales.
Item Johannes Svartebolt 9 jurnales.
Item Sutemont 6 jurnales.
Item Wittemunt et Brammelman 6 jurnales.
Item Bernerdus filius dicti Wengels et Lambertus Torawus 6 jurnales.
Item Alardus de Wenghelvelde 18 jurnales.
Item Gosuinus de Berlekampen 12 jurnales.
Item Hermannus de Duren 9 jurnales.
Item Gosuinus de Borlo 12 jurnales.
Item Bernardus de Hengenvelt 6 jurnales.

WIE.
Plebanus in Wie 1½ hovas.
Item Hermannus de Voirst 2½ hovas et 2 jurnales.
Item Th*omas* de Hamele 3 hovas minus 1 jurnalis.
Item Enghelbertus de Wie 1 hovam et 2 jurnales.
Item Greta uxor Hugonis 2½ hovas et 2 jurnales.
Item Metteldis de Berghen 2 hovas minus 2 jurnalibus.
Item Gosuinus de Dese ½ hovam et 4 jurnales.
Item Bennekinus van der Beke ½ hovam et 4 jurnales.
Item Henricus de Beynen ½ hovam et 4 jurnales.
Item Johannes de Wesenberghe ½ hovam et 4 jurnales.

Item Harmannus de Duren 3 jurnales.
Item Henricus Baring 3 jurnales.
Item Th*eodericus* van den Tungervelde 3 jurnales.
Item Gesa van Averkampe 3 jurnales.

ISTE SUNT NOVE HOVE, JACENTES IN MARCA TUNGEREN.

Thomas de Hamele ½ hovam et 6 jurnales.
Item Johannes de Cunre 7 jurnales.
Item Demseler 7 jurnales.
Item Tickeler 7 jurnales.
Item Fredericus van Langveldeslo ½ hovam et ½ iurnalem et 1½ hont.
Item ten Elshove ½ hovam ½ jurnalem et 1½ hont.
Item Herborgus van Hengevelde bona sua ten Bijshorst 7 jurnales.
Item Th. van Hagenvorde ½ hovam et 6 jurnales.
Item Fresenkampe 7 jurnales.
Item Lubbertus van Tungervelde 7 jurnales.
Item Theodericus van Tungervelde 7 jurnales.
Item Witteweder van Everdiglo 7 jurnales.
Item Henricus van Tungeren 7 jurnales.
Item Harmannus de Vorst 7 jurnales.
Item Vogel 1 hovam et 5 jurnales.
Item Egbertus van Sunnenberghe ½ hovam et 6 jurnales.
Item Garardus van Dasleveren 7 jurnales.
Item plebanus in Wie et Bijshorst 3½ jurnales.
Item Andreas van Horstesberge ½ hovam et 6 jurnales.

ISTE SUNT NOVE HOVE IN MARCA WECHTERHOLTE.

Egbertus de Sunnenberghe 4 jurnales.
Item Th. Witteweder 4 jurnales.
Item Svederus Goteken ½ hovam.
Item Walterus de Wellingbergh 1 hovam.
Item Brammeler ½ hovam.

Item Johannes de Kreienschote 4 jurnales.
Item Giselbertus de Spanneit ½ hovam et 4 jurnales.
Item Parwin Spanneit ½ hovam.
Item Scursac bona 1½ hovam et 4 jurnales.
Item bona Luberti de Wechterholt ½ hovam.
Item Th. de Kerler ½ hovam.
Item bona Oestendorp Henrici de Haersolt 1 hovam.
Item Th*eodericus* Wricke ½ hovam et 4 jurnales.
Item Henricus de Keppele 1 hovam.
Item Wite Vluttinch ½ hovam.
Item bona Fresonis 1 hovam.
Item agger, quem parrochiani de Wie faciunt, ½ hovam.

ISTE SUNT HOVE IN HERCHSER-MARKA.

Dominus Johannes custos de Daventria habet 6 jurnales et 1½ hont.
Item monachus van der Heyne 6 jurnales et 1½ hont.
Item Johannes de Segestvelde 6 jurnales et 1½ hont.
Item Werneken Hederslif 6 jurnales et 1½ hont.
Item Engelbertus van der Hoeven 6 jurnales et 1½ hont.
Item Helwigis de Voerst 6 jurnales et 1½ hont.
Item Harmannus de Voerst 6 jurnales et 1½ hont.
Item Enghelbertus de Windesim 6 jurnales et 1½ hont.
Item Harmannus de Voirst 1½ hovam et 1 jurnalem.
Item Gerlacus op den Velde 1½ hovam et 1 jurnalem.
Item Kregenschoet 3 hovas et 2 jurnales.
Item bona Sanctorum 1½ hovam et 1 jurnalem.
Item der We(r)ver-ware 1 hovam et 4 hont.
Item Rotardus 12½ jurnales.
Item Halvepape et dictus Stapel 12½ jurnales.
Item Ulricus de Werven 6 jurnales et 1½ hont.
Item Koep de Berghen 1½ hovas 4 jurnales et 75 ienkleppelscahte.

Item Notardus 1½ hovam 3 jurnales et 50 ienkleppelscahte.

Item Amelungus ½ hovam et 4½ jurnales.

Item Lubertus Crowel ½ hovam et 4½ jurnales.

Item Thomas van der Weden 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Wisekinus van der Weden 1½ hovam et 4 jurnales et 75 eenkleppelscachte.

Item Wisekinus van Herchse 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Wisekinus de Daventria 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Johannes Duninch 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Lubertus van der Spicket 1½ hovam et 1 jurnalem.

Item Henricus van Upberghe 1½ hovam et 1 jurnalem.

ISTE SUNT HOVE IN MARCHA WINDESIM.

Bona Odinghes ½ hovam et 3 hont.

Item bona dicti Daling de Dese 4 jurnales et 1½ hont.

Item Lubertus de Windecim 1 hovam et 1 jurnalem.

Item Wolbertus de Windecim 1 hovam et 1 jurnalem.

Item Harmannus de Voirst 4 jurnales et 1½ hont.

Item curia de Windecim 1 hovam et 1 jurnalem.

Item Engelbertus de Windecim 1 hovam et 1 jurnalem.

DIT ZIJN DIE BORGHSATEN TE GOER.

Die eerste op die nortzide van der groter porte naest der porte, so is Coip van den Tie met zire hofstede, ende daeran Harman van Vlederinghen, ende voirt Arnt van Rothem, haer Arnt van Boekel, Hardekijn van den Tye, die vrouwe van den Houte, Jans sone van Hassel, Bruin van Almeloe, Reynout van Covorde, Vrederic van Zatersloe, haer Roelof van

Bevervorde, Godevaert van Goer, haer Barnt van Zebelinghen, tkint van Almeloe, Roelof van den Damme, die provest van Oudemo(n)ster, Arnt Keding, die bisscop van Nawijc, Roelof van der Mate, ende tkint van Scarpenzeel.

B. Manuaal van den rentmeester van Twente.

REGISTRUM CENSUS PRECARIARUM ET BONORUM, QUE PER TERRAM TWENTHIE DEVOLVUNTUR ET CEDUNT REVERENDO IN CHRISTO PATRI DOMINO EPISCOPO TRAJECTENSI, PRO TEMPORE EXISTENTI, SECUNDUM TERMINOS INFRASCRIPTOS [1]).

I. INCIPIT PRIMO DE CENSIBUS.

Primo apud Delden Dominica Letare de censu cerocensualium et arearum infrascriptarum.

In primis de area, quam inhabitat Johannes de Ghildehues et Berta uxor ejus 4 denarios Lovensch	4 d. Lov.
Item de area quondam Johannis ton Steenweghe et Gertrudis uxoris sue	4 d.

1) Op den omslag staat met eene hand van het midden der 16e eeuw: „Twenthe. Renten ende domeynen des landts van Twente, nair der gestaltenisse als die waren by tijden van biscop Florens van Wevelichoven anno 1385, ende te hove gelevert by den dienare, clercq van Adriaen van Reede, rentmeester van Twenthe, anno 1539". — In dorso van den omslag staat met eene hand van het eind der 14e eeuw: „Presens registrum traditum fuit domino Florencio de Wevelichoven episcopo Trajectensi per Gerardum a Bevervoerde, tunc redditurium Twenthie, videlicet sub anno Domini 1385 in crastino beati Lebuini estivalis".

Item de pensione et censu 5 agrorum, quos detinet dictus Runghe		4 d.
Item de area, quam hactenus Hermannus de Wyderke et Ludolphus de Hulschore *inhabitaverunt*		6 d.
Item Coep Volmarinch de quodam agro		4 d.
Item Middestorp in Elen de pensione domus	5 s.	
Vacat, *quia non colitur.*		
Item area Dedelen de coters		6 d.
Item Eyzinch in Enschede de campo apud portam		6 d.
Summa	7 s.	10 d. Lov.

Census arearum infrascriptarum solvendus et presentandus Gore in vigilia Pasche.

Primo area Ottonis Lansinc		12 d. Lov.
Item area quondam Wicboldi fratris Ottonis	4 s.	Lov.
Item de area quondam Haze de Lare	2 s.	Lov.
Item de area grutarii in Gore	3 s.	Lov.
Item de area sancti Petri		12 d. Lov.
Item Oetbertus de Broyle de area quondam Renenhorst	2 s.	Lov.
Item de area Lubberti Blomers . . .	2 s.	Lov.
Item de area episcopi de Awijc . . .		12 d. Lov.
Item de area Hermanni Bechem . .	2 s.	Lov.
Item grutarius in Gore		12 d. Lov.
Item Conradus de Walle		12 d. Lov.
Item Oetmarus		12 d. Lov.
Item area dicti Vos		12 d. Lov.
Item Henricus de Hengvelde	2 s.	Lov.
Item Gosscalkus Sotensen.	2 s.	Lov.
Item Goswinus tector		12 d. Lov.

Item Bruno de Hederke.	2 s.	Lov.
Item Mitcap (?)	2 s.	Lov.
Item Conradus Notenson	2 s.	Lov.
Item de area quondam Wilhelmi Swapers	2 s.	Lov.
Item Essikinus ton Oyleydamme . .	2 s.	Lov.
Item Henricus faber		2 gr.
Item meierus in Gore de tribus areis		6 gr.
Item idem meierus van den Hof-gaerden		2 gr.
Item Jacobus de Thye.	2 s.	Lov.
Item Gerardus Poleken de area quondam Hartwici.	5 s.	Lov.
Item de area Theoderici Ghelensoen	12 d.	Lov.
Item Johannes Rutbeke.		4 gr.
Item Wilhelmus de Lare de salicibus		2 gr.
Item Johannes Levendighe de area nova.	3 s.	Lov.
Item Theodericus Smit	2 s.	Lov.
Item bi den molendike Leerze. . . .	2 s.	Lov.
Item Heyne des richters	2 s.	Lov.
Item Maendenmaker	2 s.	Lov.
Summa	3 l. 12 s.	Lov.

De hac quidam summa, censu recepto, dantur scabinis in Gore 12 den.; et sic summa remanet domino computanda 3 l. 11 s. Lov.

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in crastino Quasimodo in curti in Oetmersem.

Primo area Crullonis.	3 d. Lov.
Item Walle.	4 d. Lov.
Item area campanarii	2 d. Lov.
Item area quondam Ludolphi sutoris	2 d. Lov.
Item area Averhof	5 d. Lov.

Item Vriithof	2 d. Lov.
Item area quondam domini Bernardi	12 d. Lov.
Item Hoenlynde	4 d. Lov.
Item Rabodincamp.	1 d. Lov.
Item to der Aa	2 d. Lov.
Item Hasvein	10 d. Lov.
Item de area Lamberti Wicheri. . . .	10 d. Lov.
Item de area Atzonis	10 d. Lov.
Item Averbeke	4 d. Lov.
Item area Calle de baghine	2 d. Lov.
Item Mulingh.	10 d. Lov.
Item de area Conradi Blomen.	4 d. Lov.
Item de area Hilleset	1 d. Lov.
Item ton Toerne	12 d. Lov.
Item Goswinus Smedinch	3 d. Lov.
Item de area Demonis	3 d. Lov.
Item Heest	2 d. Lov.
Item Stydenackinc-camp	2 d. Lov.
Item Ulzemanninch	2 d. Lov.
Item de area quondam Henrici Smedinch	2 d. Lov.
Item de Gadem.	2 d. Lov.
Item de area Alberti pellificis.	2 d. Lov.
Item de area Wredinch.	4 d. Lov.
Item de area Roderici	2 d. Lov.
Item area Noens	2 d. Lov.
Item area Johanninch.	4 d. Lov.
Item area Reyneri Ottinch.	4 d. Lov.
Item Oelden Schone-wederinch	20 d. Lov.
Item Nyen Schonen-wederingh	4 d. Lov.
Item Menningh.	2 d. Lov.
Item area baghinarum	2 d. Lov.
Item area Arnoldi de Mersche	10 d. Lov.
Item Nyenberghing	3 d. Lov.
Item area Ecberti Mersscheng	6 d. Lov.

Item area quondam Johannis de Mersche		10 d. Lov.
Item Swedering		1 d. Lov.
Item area Bratteri		2 d. Lov.
Item Bokenoghenstede		2 d. Lov.
Item Engezinch		2 d. Lov.
Item area quondam Johannis fabri.		4 d. Lov.
Item area quondam Rijclandi		8 d. Lov.
Item Selecamp		30 d. Lov.
Item area Gerardi de Engete		2 d. Lov.
Item Nyland Nyenzallerding		9 d. Lov.
Item Werning		1 d. Lov.
Item Pelsering		2 d. Lov.
Item Trude Zalledingh		1 d. Lov.
Item Ovekinc		2 d. Lov.
Item Parvum Gaerde		1 d. Lov.
Summa	33 s.	5 d. Lov.

De hac summa predicta dantur bubulco et subulco 18 d. Lov.; et sic summa manet domino computanda 31 s. 11 d. Lov.

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte Oetmersem in die Ascensionis Domini.

Primo in parrochia Nyensteden. Apud Brucht Amesing	5 s.	Lov.
Item apud Berghenthem vel Berghenem Tackinc		20 d. Lov.
Item Ecbertus filius Hermanni de Brucht		6 d. Lov.
Item Benningh		10 d. Lov.
Item Richtering		5 d. Lov.
Item apud Holthoen Meyering		20 d. Lov.
Item Rosingh ibidem		20 d. Lov.

Nota. Istum censum de parrochia Nyensteden non dederunt in 20 annis.

Item in parrochia Emminchem. Ricberting . . . . . 3 s. Lov.
Item casa huic domui annexa. . . . . 12 d. Lov.
Item Wygherding . . . . . 30 d. Lov.
Item Willeming. . . . . 30 d. Lov.
Item in parrochia Ulsen. Mullering 8 d. Lov.
Item Leefting . . . . . 2 s. Lov.
Item Wolbodincmole . . . . . 2 s. Lov.
Item apud Hilten Humberting . . . . 12 d. Lov.
Item apud Godelinchem Pademan . . 2 s. Lov.
Item apud Lemeket Wychering. . . . 3 s. Lov.
Item Eppingh ibidem . . . . . 2 s. Lov.
Item apud Ulsen Westerwijc. . . . . 8 d. Lov.
Item Sunnenberch ibidem . . . . . 2 d. Lov.
Item apud Ytterbeke Hemeking . . . 2 s. Lov.
Item Leverking. . . . . 12 d. Lov.
Item Costening . . . . . 5 s. Lov.
Item apud Gheetlo Meerhuys . . . . . 8 d. Lov.
Item Diderkinch . . . . . 8 d. Lov.
Item Assing. . . . . 12 d. Lov.
Item apud Hokelinchem Alberning . 16 d. Lov.
Item Wernering . . . . . 18 d. Lov.
Item apud Halle Holthuys. . . . . 18 d. Lov.
Item Estmaringh. . . . . 16 d. Lov.

Ista bona predicta possidet dominus Reynoldus de Laghe de parrochia Emninchem.

Item in parrochia Oetmersem. Apud Hesingen Engelbertinch. . . . . 12 d. Lov.
Item apud Nuthaer Alverding. . . . . 8 d. Lov.
Item Cuckuc ibidem. . . . . 8 d. Lov.
Item casa Carrehuping . . . . . 2 d. Lov.
Item apud Lattorpe Buncking . . . . 8 d. Lov.
Item des Hekedes-ware. . . . . 4 s. Lov.
Item apud Broninchusen Beernding . 1 d. Lov.
Item apud Tylghede Seghewedinckote 20 d. Lov.

Item Wernerus Beyering		20 d. Lov.
Item apud Noertdoerningen Wijchmanning	3 s.	9 d. Lov.
Item apud Aghelo Wijchmoding . . .		8 d. Lov.
Item Winkel		8 d. Lov.
Item apud Aldenzale Lambertinch . .	2 s.	Lov.
Vacat, *quia non colitur.*		
Item apud Roetmen Boding	5 s.	Lov.
Item apud Vlederingen Wicboldinch	2 s.	Lov.
Item apud Alberghe Gheerding		8 d. Lov.
Item Hademanninch		3 d. Lov.
Item in parrochia Delden. Apud Bechem Vryling		12 d. Lov.
Item in parrochia Oetmersem. Apud Tubberghe Renghering	2 s.	Lov.
Summa	4 l. 3 s.	5 d. Lov.

De hac summa predicta cedunt villico in Oetmersem 5 s. Lov. et nunciis ibidem 12 d. Lov.

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte Aldenzale in die Ascensionis Domini.

Primo in parrochia Aldenzale. Apud Lutte judex ibidem de quadam decima		1 d. Lov.
Possidet dominus de Stenvor*dia.*		
Item Werenghering		8 d. Lov.
Vacat, *non colitur.*		
Item in parrochia Enschede. Apud Lonincker Atzsinch		8 d. Lov.
Vacat, *non colitur.*		
Item Speleborch		16 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Gherberting	5 s.	6 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item apud Haslo Smerding		8 d. Lov.

Item Thye in Haslo		8 d. Lov.
Item apud Dorningen Velthues		8 d. Lov.
Item Egbertincmole	2 s.	Lov.
Item Beernding		6 d. Lov.
Item Tanke Lansing	2 s.	Lov.
Item apud Dulre Hesseling		8 d. Lov.
Item Weghe		8 d. Lov.
Item Werenzingh		8 d. Lov.
Item apud Rossem Hoyking		8 d. Lov.
Item apud Leemslo Hilberting		14 d. Lov.
Item Bruning		16 d. Lov.
Item Lantsinch		6 d. Lov.
Item Hertgher to Heghehusen		8 d. Lov.
Item Maetman		8 d. Lov.
Quasi vacat, *quia non colitur.*		
Item Cliwijc		12 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Sudenborch		8 d. Lov.
Item Thye in Berchusen		8 d. Lov.
Item apud Garinclo Wissing		6 d. Lov.
Item Eesscherinch		8 d. Lov.
Summa	25 s.	3 d. Lov.

De hac predicta summa cedunt nunciis 12 d. Lov.

Nota quod dominus Florencius episcopus Trajectensis elocavit bona judicis in Lutte et Caverwijc domino de Steynvordia pro 350 *scutis antiquis* [1]).

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte Borghenden in die Ascensionis Domini.

Primo in parrochia Rijsnen. Domus Hucwalkers	12 d. Lov.
Vacat, *non colitur.*	
Item apud Zenderen Berending	12 d. Lov.

1) Vgl. hierna p. 599.

Item Oding		16 d. Lov.
Item Hesseling		8 d. Lov.
Item Witzsinch		20 d. Lov.
Item apud Borghenden Wele		12 d. Lov.
Item Merslo		8 d. Lov.
Item Wildijc		12 d. Lov.
Item Menso Zoghelinch		8 d. Lov.
Summa	9 s.	Lov.

De hac predicta summa cedunt officigenis 12 d. Lov.

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte Wedehoen in die Ascensionis Domini.

Primo in parrochia Marclo. Hersmanninch		12 d. Lov.
Item apud Stockem Loesinch	3 s.	Lov.
Vacat, *non colitur.*		
Item in parrochia Rysnen. Apud Ypelo Cohorst		9 d. Lov.
Item apud Hederke Magnum Weerse	5 s.	Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item in parrochia Hokesberghe. Apud Eppenzolde Boync		21 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Rickardinch		18 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Everding	2 s.	Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item apud Bentlo Hachmole		10 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item in parrochia Delden. Tom Rene apud Wedehoen		10 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Beke		12 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		

Item Menting		12 d. Lov.
Item Cobrugge		10 d. Lov.
Item Volkerinch		12 d. Lov.
Item Wanyng		10 d. Lov.
Item Spenkeling	2 s.	Lov.
Item Assing		14 d. Lov.
Item Hachrese		12 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Stocrene		12 d. Lov.
Vacat, *similiter.*		
Item Almelreef		12 d. Lov.
Item Besehorst		12 d. Lov.
Item apud Broke Welborch		8 d. Lov.
Quasi vacat.		
Summa	29 s.	2 d. Lov.

Census hominum bonorum et arearum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte apud Aldenzale in vigilia beati Jacobi Apostoli.

Primo area Rotgheri de Binchorst	2 d. Lov.
Item Bromelbussches-huys	4 d.
Item Rodolphus Mille de orto Upper-Woert	1 d.
Item Hillebrandus	3 d.
Item Decardus institor	2 d.
Item Hermannus sufferrarius	1 d.
Item antique baghine de terra arabili Opper-Woert	4 d.
Item Bernardus Dives	2 d.
Item Lambertus Heket	18 d.
Item Gerardus Stule	1 d.
Item area, sita retro domum Becheri	6 d.
Item Vleminch Upper-Woert	½ Lov.
Engelbertus pastor et Johannes de Walle de orto, sito apud curtim Aldenzale	1 d.

Item Gerardus Voghel	6 d.
Item Hermannus barbitonsor et Johannes schilder	1 d.
Item Crismar	3 d.
Item Henricus Hoetwalker de agro, sito apud Runneweghe	8 d.
Item Jutta de Almelo.	4 d.
Item Gertrudis Nyenberch	4 d.
Item Henricus Upper-Woert.	1 d.
Item Galigaen	1 d.
Item Ludolphus institor	1 d.
Item Wernerus de Raethues.	4 d.
Item Sthephanus sutor	1 d.
Item de duabus areis, sitis juxta domum Frederici de Binchorst.	1 d.
Item Wolterus Biter.	4 d.
Item area Wicboldi de Wlflaer. . . .	6 d.
Item Bruselstede.	1 d.
Item Jacobus Vleghel.	2 d.
Item ortus retro domum dicti Puzen	2 d.
Item dominus Henricus Ruboem. . .	4 d.
Item Nycolaus de Haslo	4 d.
Item Moylike.	4 d.
Item Lambertus de Broechues	6 d.
Item Ludolphus Voghel	1 d.
Item Welve.	1 d.
Item Hertgherus de Benthem de area sua juxta domum Johannis de Lotsen junioris	3 d.
Item Albertus Henborch.	2 d.
Item ortus, situs juxta domum Reyneri de Schuttorpe, dictus Blideldestede	3 d.
Item Kogheliken.	1 d.
Item Volqwinus Hulset.	4 d.

Item Heyno de Sudena de domo Bernardi Walkers	2 d.
Item Arnoldus Doezel et Ludolphus Schonekerel	3 d. Lov.
Item Ludolphus Schonekerl de quodam puteo	1 d.
Item de area filii Bernardi Godescalkes Ossen juxta domum Cristine ten Toerne	2 d.
Item Yde de Steenweghe et Arnoldus Deepnem de fundeo arei retro domum Hermanni Crismar	$^1/_2$ d. Lov.
Item Ghese tor Steghen	2 d.
Item Hermannus Heket	4 d.
Item Ludolphus Werenboldi	2 d.
Item Meyerincstede	3 d.
Item Zeghevardus de Volet	4 d.
Item Albertus et Lubbertus Schonekerel	3 d.
Item Hermannus Dreyer	4 d.
Item Dolikens-hues	2 d.
Item de area Bagheri	5 d.
Item Rutinch	1 d.
Item Essikinus Ducht de area Stephani tor Broden	2 d.
Item Henricus de Noerde et Brigida Onsteninc de area, sita juxta domum Alberti sufferrarii	1 d.
Item Elveric Gherdinges de area, sita juxta domum Werenboldi de Wlflar.	3 d.
Item Ker*stant* Oesteninc	4 d.
Item Cristina de Toerne	2 d.
Item Johannes Grawert.	5 d.
Item Fredericus de Binchorst.	20 d.
Item Hebenberch de Ponte et Doven Bertolt.	3 d.

Item Hermannus de Ponte.	4 d.
Item Oeldenbrugge juxta portam lapideam	2 d.
Item Coep Knufloec.	4 d.
Item Hermannus Knufloec	4 d.
Item antiqua villica	1 d.
Item Bernardus institor.	5 d.
Item Arnoldus de Vaelt	½ d. Lov.
Item Wedeghe doleator.	3 d.
Summa.	19 s. 8½ d. Lov.

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte Delden in vigilia beati Lamberti.

Primo in parrochia Rysnen. Wernerinc in civitate ibidem.	18 d.
Item apud Nutharen Wolderkinc. . .	30 d.
Item apud Ypelo Assingh	3 s. 4 d.
Item in parrochia Wederden. Scathuys	3 s. 4 d.
Item in parrochia Delden. Apud Broke Roetingh	27 d.
Possidet Hermannus de Twiclo.	
Item Symering	18 d.
Vacat, *non colitur.*	
Item Ymyng	15 d.
Item Alting.	12 d.
Item Semyncrot	2 s.
Item apud Grotenburen Randing. . .	10 s.
Vacat, *non colitur.*	
Item Brinkote.	9 d.
Item apud Bentlo Hofstede	6 d.
Item apud Nede Loninchere [1])	5 s.

1) Later veranderd in: „Lemminchaer".

Consuevit solvere; sed dominus Gwido episcopus concessit domino Wernero de Graes militi tenendum ab ecclesia Trajectensi jure homagii pro herwadio 5 marcarum.

Item in parrochia Enscede. Apud Lonincher Polle	2 s.	
Vacat, *non colitur*.		
Item in parrochia Delden. Apud Wedehoen Erghelo	12 d.	
Summa	37 s.	5 d. Lov.

De hac quidem summa cedunt offi(ci)genis 12 den.

Census hominum et bonorum infrascriptorum solvendus et presentandus in curte Gore in vigilia beati Michahelis.

Primo in parrochia Wederden. Nysing	2 s.	Lov.
Item Eschues	2 s.	Lov.
Item in parrochia Holthoen. Lambertinc	2 s.	Lov.
Item in parrochia Delden. Apud Wedehoen Wolterus ter Horst	2 s.	
Item in parrochia Gore. Gurzelingdam	12 d.	
Item Hellekote	24 d.	
Item Parvum Hengelo	18 d.	
Item Magnum Hengelo	18 d.	
Item Magnum Merhem	18 d.	
Item Parvum Merhem	18 d.	
Item Suthorst	18 d.	
Summa	17 s.	Lov.

Istum censum predictum de parrochia Wederden et Gore dicunt, quod non tenentur dare.

De pensione seu censu bonorum dictorum Crasenborch Lambertus ton Thye in festo beati Martini . . . . . 4 marcas.

Possidet Florikinus Voet.

(II. De precariis.)

Precaria hominum et bonorum infrascriptorum solvenda et presentanda in curte Oetmersem infra Assumpcionem beate Marie Virginis et Nativitatem beate Marie Virginis.

Primo in parrochia Nyensteden.

Apud Berghenthem Middestorp. . . .	3 l.	Lov.
Item Wilgheneguet	10 s.	
Item apud Hemissen Hulsbusch . . .	2 l.	
Item Volkering.	2 l.	
Item apud Brucht Rychtering.	2 l. 10 s.	
Item Amesing.	3 l.	
Item apud Nyensteden Hemeking . .	15 s.	
Item apud Bodelar Coldehof	10 s.	
Item Rodewijc	25 s.	
Vacat, *non colitur.*		
Item apud Holtheem Remberning . .	25 s.	
Item bona Wlpis.	15 s.	
Item Grimering	1 l.	
Item Gelsing	30 s.	
Item apud Ane Provesting.	15 s.	
Item Waterhues te Versene	2 l.	
Vacat, *pertinet domino et imo non solvit.*		
Summa.	24 l. 15 s.	Lov.

Item in parrochia Ulzen. Apud Wilsem curtis ibidem . . . . . 20 s. Lov.

Item Alvening . . . . . 8 s.

Item Daming . . . . . 2 l.

Item Sutering . . . . . 10 s.
Item Wolbodingmole . . . . . 20 s.
Item Mollering . . . . . 10 s.
Item Leefting . . . . . 10 s.
Item Roelving . . . . . 25 s.
Item apud Hylten Scadding . . . . . 10 s.
Item Humberting . . . . . 10 s.
Item Boding . . . . . 1 l.
Item apud Godelinchem Pademan . . 2 l.
Item Eving . . . . . 25 s.
Item Koning . . . . . 15 s.
Item apud Lemeket Wiggherinch . . 24 s.
Item Epping . . . . . 18 s.
Item apud Herdingen Boding . . . . . 10 s.
Item apud Ulzen tor Westerwijc . . . 15 s.
Item Hesselus ibidem . . . . . 1 l.
Item apud Ytterbeke Hemekinch . . 1 l.
Item Leverkinch . . . . . 15 s.
Item Costening . . . . . 5 s.
Item apud Gheetlo Merhuys . . . . . 10 s.
Item Diderking . . . . . 8 s.
Item Assing . . . . . 25 s.
Item apud Hokelinchem Aelberning. 36 s.
Item Wernering . . . . . 6 s.
Item apud Halle Holthues . . . . . 10 s.
Item apud Hokelinghem Everding . . 5 s.
Item Estmaring . . . . . 25 s.
Item apud Hoenhezingen nuncius ibidem . . . . . 18 s.
Item Riddering . . . . . 5 s.
Item apud Broninchusen nuncius ibidem . . . . . 20 s.

Item in parrochia Emminchem.

Apud Larrewolde Vrylinc . . . . . 15 s.
Item Wychering . . . . . 1 l.

Item Ricberting . . . . . 1 l.
Item Willemyng . . . . . 1 l.
Item apud Berchehoerne Engesing. . 2½ l.
Item Wilheminch . . . . . 15 s.
Item apud Berchorne Hemeking . . . 2 l.
Summa . . . . . 36 l. 18 s.

Ista bona predicta de parrochia Ulzen possidet dominus Reynoldus de Laghe.

Item in parrochia Oetmersem. Medebeke . . . . . 10 s. Lov.
Item Hezingen Engelbertinch . . . . . 12 s.
Quasi vacat.
Item apud Nuthar Egberting . . . . . 18 s.
Item Stegheman tot Nuthaer . . . . . 5 s.
Item Werninch . . . . . 1 l.
Item Gyselberting . . . . . 5 s.
Item Alverding . . . . . 30 s.
Item Epping . . . . . 15 s.
Item Cuckuc . . . . . 12 s.
Item apud Lattorpe Bunkinc . . . . . 1 l.
Item in parrochia Degheninchem Boding . . . . . 36 s.
Item apud Boningen Epping . . . . . 20 s.
Item apud Tylghede curtis ibidem. . 2 l.
Item curtis Vaerwerc . . . . . 2 l.
Ista bona[1]) non dant precariam; sed coluntur super garbas.
Item Seghewedinckote . . . . . 10 s.
Item apud Aglo Wijchmoding . . . . 1 l.
Item Brunghering . . . . . 16 s.
Item Winkel . . . . . 5 s.
Hilghen Spil bibunt in festo beati Jacobi.

1) Nam. de hof te Tylghede en de hof Vaerwerc.

Item in parrochia Aldenzalen. Apud
Lemeslo Lambertinch . . . . . 36 s.
Item in parrochia Oetmersem. Apud
Roetmen Popping . . . . . 1 l.
Item Boding. . . . . 10 s.
Item Remberning vel judex . . . . . 10 s.
Item apud Vlederingen Wycbolding. 2 l.
Quasi vacat.
Item in parrochia Wederden. Vrylinc 2 l.
Vacat, *non colitur.*
Item apud Alberghe Gherdinch. . . . 30 s.
Item apud Tubberghe Wissing . . . . 15 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Renghering ibidem . . . . . 1 l.
Summa . . . . . 27 l. 5 s. Lov.

Precaria hominum et bonorum solvenda et presentanda in curte Aldenzalen.

Primo in parrochia Degheninchem.
Apud Doerningen Johanninc . . . . . 36 s.
Possidet Arnoldus de Dedem *pro certa summa pecunie.*
Item in parrochia Aldenzalen. Apud
Lutte Volkering . . . . . 15 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Cavering. . . . . 1 l.
Item richter *in der Lutte* . . . . . 1 l.
Ista bona [1]) possidet dominus de Stenvordia.
Item Werenghering . . . . . 1 l.
Quasi vacat.
Item apud Lossere Loesing . . . . . 5 s.
Item curtis ibidem. . . . . 10 s.
Posidet dominus de Ottenstene.

1) Nam. Cavering en Richter. — Vgl. hiervoor p. 389.

Item in parrochia Enschede. Apud
Lonincher Assing . . . . . 1 l.
Vacat.
Item Wele . . . . . 10 s.
Vacat.
Item curtis Vaerwerke . . . . . 15 s.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item Beke . . . . . 1 l.
Vacat, *non colitur.*
Item Mekelholt . . . . . 20 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Longus Albertus apud Dorningen 10 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Speleborch to Enschede . . . . . 18 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Gherberting . . . . . 1 l.
Vacat, *non colitur.*
Item apud Haslo Ziverding . . . . . 36 s.
Item Thye . . . . . 12 s.
Item apud Doerningen Velthues . . . 1 l.
Item Ecbertincmole . . . . . 20 s.
Item Vrederkinc . . . . . 12 s.
Item Berending . . . . . 6 s.
Quasi vacat.
Item apud Garinclo Wissing . . . . . 1 l.
Vacat.
Item Costering . . . . . 30 s.
Item Gherding . . . . . 36 s.
Item Eesschering . . . . . 20 s.
Item Lansing . . . . . 1 l.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 6 s.
Item Weghe . . . . . 20 s.
Possidet Gerardus de Bevervoerde
ad graciam domini.
Item Werensing . . . . . 20 s.

Item apud Rossem Hoyking.		6 s.
Quasi vacat.		
Item Remberning	1 l.	
Quasi vacat.		
Item apud Lemeslo tor Steghen . . .		20 s.
Item Oding		20 s.
Item Hilberting.		10 s.
Item Bruninch		12 s.
Quasi vacat.		
Item Lansing		6 s.
Item Heghehues	1 l.	
Item Ridderinc.	1 l.	
Item Maet		12 s.
Quasi vacat.		
Item Cliwijc.		30 s.
Vacat.		
Item Grevinchof	1 l.	
Colit super garbas precariam.		
Item Seudenberch		12 s.
Item Moerckote.		5 s.
Possidet dominus Gerardus Borchgrevinc.		
Item Hulsbeke	1 l.	
Vacat.		
Item Thye.	1 l.	
Item Hertgher van Heghehusen . . .		20 s.
Summa	42 l.	3 s.
faciunt	50 l.	4 gr.

Bona, que possidet dominus de Ottensteen, redimi possunt cum 150 *scutis antiquis, de quibus sunt littere, quas dominus habet, et jacent in cista in ecclesia Daventriensi.*

Precaria hominum et bonorum conventus in Werslo, qui solvunt infra terminos predictos	6 l.	Lov.
Summa per se	6 l.	Lov.

Precaria hominum et bonorum solvenda in curte Borghenden.

Primo in parrochia Borghenden.

Apud Broke Wordinglaer . . . . . 2 l. 5 s.

Item Bolghesgoer. . . . . 39 s.

Quasi vacat.

Item Broyle . . . . . 12 s.

Vacat, *non colitur.*

Item Gert Rular . . . . . 12 s.

Vacat, *non colitur.* Possidet Wilhelmus Beerning.

Item Arken . . . . . 27 s.

Vacat, *non colitur.*

Item apud Zenderen Berendinch . . . 27 s.

Item Zaleking. . . . . 18 s.

Vacat, *non colitur.*

Item Oding . . . . . 18 s.

Item Hesseling . . . . . 22 s.

Item Wissing . . . . . 22 s.

Item apud Borghenden Wele . . . . . 8 s.

Item in parrochia Aldensale. Apud Voelt Roelving . . . . . 15 s.

Vacat, *non colitur.*

Summa . . . . . 13 l. 5 s. Lov.

Precaria hominum et bonorum infrascriptorum solvenda et presentanda in curte Delden.

Primo in parrochia Helendorn. Middestorpe in Elen . . . . . 30 s.

Vacat *quasi.*

Item in parrochia Rysnen. Apud Nuthaer Wolderking . . . . . 6 s.

Item apud Ypelo Blydinch to Assing 24 s.

Item in parrochia Wederden. Scathues. . . . . 1 l.

Item apud Marclo Obing. . . . . 2 l.
Quasi vacat.
Item in parrochia Delden. Apud
Broke Roting . . . . . 30 s.
Possidet Hermannus de Twiclo *pro 23 marcis Monasteriensibus.*
Item Zimering . . . . . 30 s.
Quasi vacat.
Item Ymyng . . . . . 27 s.
Item Altyng. . . . . 30 s.
Item Zemyncrot . . . . . 30 s.
Item in parrochia Borg*henden*. Apud
Zenderen Thyasinch. . . . . 1 l.
Vacat, *non colitur.*
Item Broechues apud Hertmen. . . . 24 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Middestorp to Hertmen . . . . . 2 l.
Item in parrochia Enschede. Apud
Drinen Smedinch . . . . . 2 l.
Item Berendinch. . . . . 30 s.
Item apud Grotenburen Hulswijc . . 27 s.
Item Zeghelinch . . . . . 3 s.
Nota quod hec quatuor b ma predicta [1]) possidet Wilhelmus de Loen. *Et fuerunt sibi obligata per dominum Johannem de Arkel pro certa summa pecunie.*
Summa. . . . . 22 l. 11 s. Lov.

Precaria hominum et bonorum infrascriptorum solvenda et presentanda in curte Wedehoen.
Primo in parrochia Davantria. Apud
Weteringen . . . . . 24 s.
Quasi vacat, *non colitur.*

1) Nam. de vier laatstgenoemde perceelen, zooals eene verwijzing in het handschrift .

Item apud Holthoen Epping . . . . . 25 s.
Vacat, *non colitur.*
Item in parrochia Marclo. Nuncius ibidem . . . . . 2 l.
Item Harzemanning . . . . . 1 l.
Quasi vacat, *non colitur.*
Item apud Hederke Grote Werze. . . 12 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Parvum Werze. . . . . 6 s.
Quasi vacat, *non colitur.*
Item Wilberting . . . . . 5 s.
Vacat, *non colitur.*
Item apud Stochem Hesseling . . . . 16 s.
Item Leting . . . . . 15 s.
Vacat, *non colitur.*
Item apud Ypelo Cohorst . . . . . 6 s.
Item in parrochia Hokesberghe. Apud Eppensolde Boynch . . . . . 12 s.
Vacat, *non colitur.*
Item apud Boecler Rickarding . . . . 3 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Everding ibidem . . . . . 12 s.
Vacat, *non colitur.*
Item in parrochia Delden. Hachmole 24 s.
Vacat, *non colitur.*
Item apud Wedehoen Weernyng . . . 1 l.
Vacat, *non colitur.*
Item ton Rene . . . . . 9 s.
Vacat, *non colitur.*
Item Mentyng . . . . . 1 l.
Quasi vacat, *non colitur.*
Item Cobrugge . . . . . 30 s.
Item Volkering. . . . . 24 s.
Item Wanynch . . . . . 18 s.
Item Spenkeling . . . . . 18 s.

Item Specreyse . . . . . 18 s.
Vacat.
Item Assing . . . . . 4 s.
Item Hachreyse . . . . . 7 s.
Vacat.
Item Stokingreef . . . . . 26 s.
Vacat.
Item apud Broke Welborch . . . . . 32 s.
Quasi vacat.
Summa . . . . . 22 l. 6 s. Lov.

Precaria hominum et bonorum infrascriptorum solvenda et presentanda in curte Gore.

Primo in parrochia Helendoren.
Apud Noslo Helmerinch . . . . . 2 l. 4 s.
Vacat.
Item in parrochia Wederden. Meyering . . . . . 36 s.
Non dat precariam, colit super garbas.
Item Nysinch . . . . . 1 l. 12 d.
Item Eschues . . . . . 4 s.
Item in parrochia Risne. Apud Enther Effing . . . . . 30 s.
Quasi vacat.
Item in parrochia Marclo. Apud Stochem Wannyng . . . . . 14 s.
Vacat.
Item apud Hederke Welle . . . . . 6 s.
Quasi vacat.
Item in parrochia Holthoen. Lamberting . . . . . 6 s.
Item apud Wedehoen Oesterhof . . . 15 s.
Possidet Hermannus Bechem.
Item Beke . . . . . 15 s.
Vacat.

Item tor Horst	6 s.
Vacat.	
Item apud Gore Gurzelingdam	10 s.
Quasi vacat.	
Item Gymyng	10 s.
Quasi vacat.	
Item Magnum Merhem	21 s.
Item Parvum Merhem	12 s.
Vacat.	
Item Magnum Hengelo	21 s.
Quasi vacat.	
Item Parvum Hengelo	10 s.
Item Duscote	9 s.
Vacat.	
Item Suthorst	11 s.
Quasi vacat.	
Item Averacker	6 s.
Quasi vacat.	
Summa	15 l. 8 s.

Precaria opidorum infrascriptorum solvenda et presentanda in festo beati Martini.

Primo opidani seu scabini in Oetmersem	6 l.	Lov.
Item Delden	4 l.	Lov.
Item Rysne	4 l.	Lov.
Summa	14 l.	Lov.

III. Sequitur de Gruta.

Primo gruta in Ghore, solvenda pro medio Passche et pro medio Michaelis	80 l.
Item de gruta in Oetmersem, solvenda in festo beate Katherine Virginis	16 l.
Possidet dominus Bernardus Tackinc presbyter.	
Summa	96

(IV. De pecunia copulari [1]).)

Pecunia copularis solvenda et presentanda in curte Oetmersem singulis annis infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Emninchem.	
Apud Larewolde Vryling to Volsclo.	2 s. Lov.
Item apud Emninchem Wyggering .	4 s.
Item Ricberting	4 s.
Item Berthelehoerne Engesing	4 s.
Item Willemynch	4 s.
Item apud Scherhoerne Henreking .	4 s.
Item in parrochia Ulsen. Apud	
Wilsem Alvening.	4 s.
Item Adamyng et Sutering	4 s.
Item Velemannyng	4 s.
Item Molering	2 s.
Item Leefting.	4 s.
Item Wolbodincmole	4 s.
Item apud Hilten Scadding.	2 s.
Item Huberting	4 s.
Item Boding	4 s.
Item apud Godelinchem Pademan . .	4 s.
Item Eving	4 s.
Item apud Herdingen Boding.	4 s.
Item apud Ulzen Westerwijc	4 s.
Item Hescelus ibidem.	4 s.
Item apud Ytterbeke Henrekinc . . .	4 s.
Item Leverking.	4 s.
Item Costening.	4 s.

1) Zie over deze „pecunia copularis" (in het handschrift staat steeds: copular') en de later volgende „ordeum et pulli copulares" („coppele", „coppelsaet", „koppelkoorn", „koppelrenthe", „koppelturf"): Tegenw. staat v. Overijssel. II p. 66 vlg. — Racer, Overijss. gedenkst. IV p. 158. — Bijdr. tot de gesch. v. Overijssel. VII p. 252.

Item apud Ghetlo Merhues . . . . . 4 s.
Item Diderking . . . . . 4 s.
Item Assing . . . . . 4 s.
Item Petering . . . . . 4 s.
Item apud Hokelinchem Alberning . 4 s.
Item Wernering . . . . . 4 s.
Item apud Halle Holthuys . . . . . 4 s.
Item Estmaring . . . . . 4 s.
Item apud Hesingen nuncius ibidem 4 s.
Item Ryddering . . . . . 4 s.
Item Rengering . . . . . 2 s.

Ista predicta bona de parrochia Emminchem possidet dominus Reynoldus de Laghe.

Item in parrochia Oetmersem. Medebeke . . . . . 2 s.
Item apud Vasse Enggesing . . . . . 4 s.
Item Houberch . . . . . 4 s.

Vacat.

Item apud Hesingen Engelberting . . 4 s.
Item domus Rensonis . . . . . 4 s.

Vacat.

Item Appelman . . . . . 4 s.

Vacat.

Item Wiggering . . . . . 4 s.
Item Werensing . . . . . 4 s.
Item apud Nuthar Ecberting . . . . . 4 s.

Vacat.

Item Wernering . . . . . 4 s.
Item Alverding . . . . . 4 s.

Quasi vacat.

Item Cueckuc . . . . . 4 s.
Item Ghiselberting . . . . . 2 s.
Item apud Lattorpe Buncking . . . . . 4 s.
Item Wygghering . . . . . 4 s.
Item apud Boningem Epping . . . . . 4 s.

Item apud Aglo Wychmoding	4 s.
Item Brunggerinch	4 s.
Item Winkel	2 s.
Item Loehues	2 s.
Vacat.	
Item Gherwenyng	4 s.
Item Scure	4 s.
Vacat.	
Item in parrochia Aldensale. Apud Lemeslo Lamberting.	4 s.
Vacat.	
Item in parrochia Oetmersem. Apud Roetmen Popping	4 s.
Item Rembernyng	4 s.
Item Deetmaring	4 s.
Item Moneking	4 s.
Vacat.	
Item ton Velde	4 s.
Item apud Vlederingen Wicholding .	4 s.
Vacat.	
Item Lentfording.	4 s.
Item in parrochia Wederden. Vryling	4 s.
Vacat.	
Item in parrochia Oetmersem. Apud Alberghe Gherloging	4 s.
Item Benneking	4 s.
Item Hoenlo	4 s.
Item Gherding	4 s.
Item apud Tubberghe Wissing	4 s.
Vacat.	
Item Rengering.	4 s.
Item Enghelberting	4 s.
Item Reynerinch	4 s.
Summa	13 l. 18 s.

Pecunia copularis solvenda et presentanda in curte Aldensale infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Aldensale. Apud

Lutte Volkering . . . . . 4 s.
Vacat.

Item Caverwijc . . . . . 4 s.
Possidet dominus de Stenvordia.

Item Werenghering . . . . . 4 s.
Quasi vacat.

Item Roting. . . . . 4 s.

Item apud Lotsere Depenbroec . . . . 4 s.
Vacat.

Item Eesschering. . . . . 4 s.
Vacat.

Item in parrochia Enschede. Apud

Lonincher Atsing . . . . . 4 s.
Vacat.

Item Beke. . . . . 4 s.
Vacat.

Item Overmading . . . . . 4 s.

Item Ruckering . . . . . 4 s.

Item Wyneking . . . . . 4 s.

Item Rotarding. . . . . 4 s.

Item Waggeler . . . . . 2 s.
Vacat.

Item apud Enschede Teghedering . . 4 s.
Vacat.

Item Twyclo Wesseling. . . . . 4 s.
Vacat.

Item apud Drinen Loesing. . . . . 4 s.

Item Assing. . . . . 4 s.

Item Werenberting . . . . . 4 s.

Item Swafering. . . . . 4 s.

Item in parrochia Aldensale. Apud

Haslo Zyverding. . . . . 4 s.

Item Thye. . . . . 4 s.
Item Bruning. . . . . 4 s.
Item Lovelding. . . . . 4 s.
Item Ruehof . . . . . 4 s.
Item apud Dorningen Velthues. . . . 4 s.
Item Ecbertincmole . . . . . 4 s.
Item Vrederking. . . . . 4 s.
Item Berending . . . . . 4 s.
Quasi vacat.
Item Rotharding. . . . . 4 s.
Item Moneking. . . . . 4 s.
Item Reynaring . . . . . 4 s.
Item Wesseling. . . . . 4 s.
Item apud Gamminclo Wissing. . . . 4 s.
Item Costening. . . . . 4 s.
Item Gheerding . . . . . 4 s.
Item Eesschering. . . . . 4 s.
Item Lansing . . . . . 4 s.
Item domus Wilden. . . . . 4 s.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 4 s.
Item Weghe. . . . . 4 s.
Item Werensing . . . . . 4 s.
Item Oesterwijc . . . . . 4 s.
Item Meynolding. . . . . 4 s.
Item Volmering . . . . . 4 s.
Item Moneking. . . . . 4 s.
Item apud Rossem Hoyking. . . . . 4 s.
Quasi vacat.
Item Remberning . . . . . 4 s.
Quasi vacat.
Item Thye. . . . . 4 s.
Item Vryling. . . . . 4 s.
Item Raetghering . . . . . 4 s.
Vacat.
Item apud Lemeslo Oding. . . . . 4 s.

Item Hilberting	4 s.
Item Bruning	4 s.
Item Lansing	4 s.
Item Hamesing	4 s.
Item Henriking	4 s.
Item Berch	4 s.
Item apud Berchusen Heghehuzen. .	4 s.
Item Maet	4 s.
Quasi vacat.	
Item Cliwijc	4 s.
Vacat.	
Item Sudenberch	4 s.
Item Westerwijc	4 s.
Item Woestehove	4 s.
Item Rickarding	4 s.
Summa	12 l. 6 s. Lov.

Pecunia copularis solvenda et presentanda in curte Borghenden infra festa prenotata.

Primo apud Zenderen Berending. . .	4 s.
Item Zaleking	4 s.
Vacat.	
Item Oding	4 s.
Item Hesseling	4 s.
Item Wissing	4 s.
Item apud Hertmen Ecberting	2 s.
Item Alerding	2 s.
Summa	24 s. Lov.

Pecunia copularis solvenda et presentanda in curte Delden infra festa prenotata.

Primo in parrochia Wederden. Scathuys	4 s.
Item apud Marclo Oving	4 s.
Quasi vacat.	

Item in parrochia Delden. Apud
Broke Roting . . . . . 4 s.
Possidet Hermannus de Twyclo.
Item Zymering . . . . . 4 s.
Vacat.
Item Ymyng . . . . . 4 s.
Item Semyncrot . . . . . 4 s.
Item in parrochia Borgh*enden*. Apud
Zenderen Thyazing . . . . . 4 s.
Vacat.
Item apud Hertmen Middestorp . . . 4 s.
Item in parrochia Enschede. Apud
Drinen Smeding . . . . . 4 s.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Berending . . . . . 4 s.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Grotenburen Hulswijc . . . . . 4 s.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Zegheling . . . . . 4 s.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Summa . . . . . 2 l. 8 s. Lov.

Pecunia copularis solvenda et presentanda in curte Wedehoen infra festa Martini et Nativitatem Domini.
Primo apud Holthoen Epping . . . . 4 s.
Vacat.
Item apud Hederke Groten Werze. . 4 s.
Vacat.
Item Parvum Werze . . . . . 4 s.
Quasi vacat.
Item Wilberting . . . . . 4 s.
Vacat.
Item apud Stochem Hesseling . . . . 4 s.
Item Leting . . . . . 4 s.
Vacat.

Item apud Wedehoen Mentyng	4 s.
Item Cobrugghe	4 s.
Item Volkering	4 s.
Item Wanyng	4 s.
Quasi vacat.	
Item Spenkeling	4 s.
Item Specreyse	4 s.
Vacat.	
Item Assing	4 s.
Item Stoecrene	4 s.
Vacat.	
Item apud Broke Welborch	4 s.
Quasi vacat.	
Item apud Delden in Grotenburen Joling	4 s.
Item Coldehof	4 s.
Item Noertwijc	4 s.
Vacat.	
Item apud Woelde Berchues	2 s.
Summa	31. 14 s. Lov.

Pecunia copularis solvenda et presentanda in curte Gore infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Wederden. Nysing	4 s.
Item in parrochia Rysnen. Apud Enthere Effing	4 s.
Quasi vacat.	
Item Hardenberch	4 s.
Item apud Nuchtere Jacobing	4 s.
Item Hertberting	4 s.
Item Boynch	4 s.
Item in parrochia Marclo. Apud Stochem Zickinc	4 s.
Vacat.	

Item apud Hederke Schuring	4 s.
Vacat.	
Item Wychmanning	4 s.
Vacat.	
Item Ymyng	4 s.
Vacat.	
Item in parrochia Holthoen. Vryling	4 s.
Quasi vacat.	
Item Wicbolding	4 s.
Quasi vacat.	
Item Wychmanning	4 s.
Quasi vacat.	
Summa	2 l. 12 s. Lov.

(V. De porcis dictis Hofswijn.)

Porci dicti hofswijn, solvendi et presentandi in curte Oetmersem sub tali condicione: quando glandes fuerant, dabunt porcos, sed quando non dabunt, pro quolibet porco 1 grossum antiquum.

Primo in parrochia Ulzen. Apud Wilsem cur*ia* ibidem	5 hofswyn.
Possidet dominus Reynoldus de Laghe.	
Item in parrochia Oetmersem. Apud Tylghede curtis ibidem	20 hofswyn.
Colit super garbas, non dat.	
Item curtis Vaerwerke	12 hofswyn.
Colit super garbas, non dat.	
Summa	37 hofswyn.

Porci predicti hofswyn, presentandi in curte Aldenzale sub eadem condicione.

Primo ipsa curtis Aldenzale	6 hofswyn.
Colit super garbas, non dat.	

Item Grevinchof . . . . . 6 hofswyn.
Colit super garbas, non dat.
Item apud Lutte curtis Waerwerc . . 6 hofswyn.
Possidet dominus de Stenvordia.
Item in parrochia Enschede. Apud
Lonincher curtis ibidem . . . . . 6 hofswyn.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item apud Lotsere curtis ibidem. . . 6 hofswyn.
Possidet dominus de Ottenstene.
Summa. . . . . 30 hofswyn.

Bona, que possidet dominus de Ottenstene, redimi possunt pro 150 *antiquis scutis, de quibus sunt littere, quas dominus habet, et jacent in cista in ecclesia Daventriensi.*

Porci dicti hofswyn in curte Borghen-
den. Primo ipsa curtis Borgh*enden* . . 16 hofswyn
Colit super garbas, non dat.
Summa per se . . . . . 16 hofswyn.

Porci dicti hofswyn in curte Delden.
Primo ipsa curtis Delden . . . . . 6 hofswyn.
Vacat.
Summa per se . . . . . 6 hofswyn.

Porci dicti hofswyn in curte Wedehoen.
Primo ipsa curtis Wedehoen . . . . . 16 hofswyn.
Vacat.
Summa per se . . . . . 16 hofswyn.

Porci dicti hofswyn in curte Gore.
Primo a curte dicta Oesterhof apud
Wedehoen . . . . . 4 hofswyn.
Possidet Hermannus Bechem.
Summa per se . . . . . 4 hofswyn.

(VI. De porcis dictis Scultswijn.)

Porci dicti schultswyn solvendi et presentandi in curte Oetmersem.

Primo in parrochia Emninchem.

Wygghering	1 schultswyn.
Item Rickerding	1 porcus.
Item Willemyng	1 porcus.
Item in parrochia Ulzen. Apud	
Lemeket Wigghering	1 porcus.
Item Epping	1 porcus.
Item apud Ulzen Hermanus ter Westerwijc	1 porcus.
Item apud Ghetlo Merhuys	1 porcus.
Item Diderkinch	1 porcus.
Item Assing	1 porcus.
Item apud Halle Werenzing	1 porcus.
Summa	10 porci schultswyn.

Ista predicta possidet dominus de Laghe de parrochia Emninchem.

Item in parrochia Oetmersem. Apud	
Degheninchem Epping	1 porcus.
Item apud Nuthare Cuckuc	1 porcus.
Vacat.	
Item apud Lattorpe Buncking	1 porcus.
Quasi vacat.	
Item apud Roetmen Remberning	1 porcus.
Item apud Alberghe Gheerding	1 porcus.
Summa	5 porci schultswyn.

Porci dicti scultswyn solvendi et presentandi in curte Aldenzale.

Primo in parrochia Degheninchem.

Johanning	1 porcus.

Possidet Arnoldus de Dedem.

Item in parrochia Aldenzale. Apud
Lutte Werenghering . . . . . 1 porcus.
Quasi vacat.
Item apud Lotsere Loezing . . . . . 1 porcus.
Vacat.
Item in parrochia Enschede. Apud
Lonincher Assing . . . . . 1 porcus.
Vacat.
Item in parrochia Aldenzale. Apud
Haslo Ziverding . . . . . 1 porcus.
Item Thye . . . . . 1 porcus.
Item apud Doerningen Velthues . . . 1 porcus.
Item Berending . . . . . 1 porcus.
Item apud Gaminclo Wissinch . . . . 1 porcus.
Item Costening . . . . . 1 porcus.
Item Gherding . . . . . 1 porcus.
Item Eesschering . . . . . 1 porcus.
Quasi vacat.
Item Lansing . . . . . 1 porcus.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 1 porcus.
Item Weghe . . . . . 1 porcus.
Possidet Gerardus de Bevervoerde.
Item Werensing . . . . . 1 porcus.
Item apud Rotsem Hoyking . . . . . 1 porcus.
Quasi vacat.
Item Reymering . . . . . 1 porcus.
Quasi vacat.
Item apud Lemeslo Bruning . . . . . 1 porcus.
Quasi vacat.
Item Lansing . . . . . 1 porcus.
Item Hilberting . . . . . 1 porcus.
Item Hertgherus de Heghehusen . . . 1 porcus.
Item Maet . . . . . 1 porcus.
Vacat.
Item Sudenberch . . . . . 1 porcus.

Item Thye . . . . . 1 porcus.
Quasi vacat.
Summa . . . . . 25 scultswyn.

Porci dicti scultswyn solvendi et presentandi in curte Borghenden.

Primo apud Zenderen Berending . . . 1 porcus.
Item Oding . . . . . 1 porcus.
Item Wissing . . . . . 1 porcus.
Summa . . . . . 3 scultswyn.

Porci dicti schultswyn solvendi et presentandi in curte Delden.

Primo in parrochia Borghenden. Apud
Zenderen Thyasing . . . . . 1 porcus.
Vacat.
Item apud Hertmen Middestorp . . . 1 porcus.
Item in parrochia Enschede. Apud
Drinen Smeding . . . . . 1 porcus.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item apud Grotenburen Hulswijc . . 1 porcus.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Zegheling . . . . . 1 porcus.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Summa . . . . . 5 scultswyn.

(VII. De porcis dictis Bedeswijn.)

Porci dicti bedeswyn solvendi et presentandi in curte Oetmersem.

Primo in parrochia Nyensteden.
Apud Berghenten Middestorp . . . . . 1 porcus.
Item apud Hemissen Hulsbusch . . . 1 bedeswyn.
Item Volkering . . . . . 1 porcus bed.
Item apud Brucht Rychtering . . . . . 1 porcus bed.
Item Amesing . . . . . 1 porcus bed.

Item apud Bodelar Caldehof	1 porcus bed.
Item Rodewijc	1 porcus bed.
Vacat.	
Item apud Holthon Reymering. . . .	1 porcus bed.
Item Gelzing	1 porcus bed.
Vacat.	
Summa	9 bedeswyn.

Item in parrochia Emninchem. Wighering	1 bedeswyn.
Item Ricberting	1 bedeswyn.
Item Willeming	1 bedeswyn.
Item apud Berthorne Engezinch . . .	1 bedeswyn.
Item apud Scherhoerne Hereking . .	1 bedeswyn.
Item in parrochia Ulzen. Apud Wilsem Sutering	1 bedeswyn.
Item Adamyng	1 bedeswyn.
Item Belemannyng	1 bedeswyn.
Item Mollering	1 bedeswyn.
Item Leefting	1 bedeswyn.
Item Wolbodincmole	1 bedeswyn.
Item Humberting	1 bedeswyn.
Item Boding	1 bedeswyn.
Item apud Godelinchem Pademan . .	1 bedeswyn.
Item apud Lemeket Wyggering. . . .	1 bedeswyn.
Item Epping	1 bedeswyn.
Item apud Ulzen Hermannus tor Westerwijc.	1 bedeswyn.
Item Hesselus ibidem.	1 bedeswyn.
Item apud Ytterbeke Hemeking . . .	1 bedeswyn.
Item Leverking.	1 bedeswyn.
Item Costening.	1 bedeswyn.
Item apud Ghetlo Merhues	1 bedeswyn.
Item Diderking.	1 bedeswyn.
Item Assing.	1 bedeswyn.

Item apud Hokelingen Alberning . . 1 bedeswyn.
Item Wernering . . . . . 1 bedeswyn.
Item apud Halle Werensing. . . . . 1 bedeswyn.
Item apud Hoenhezingen nuncius ibidem . . . . . 1 bedeswyn.
Item Riddering. . . . . 1 bedeswyn.

Summa in parrochiis Ulzen et in Emnynchem . . . . . 29 bedeswyn.

Ista bona predicta de parrochia Emninchem possidet dominus Reynoldus de Laghe.

Item in parrochia Oetmersem. Medebeke . . . . . 1 bedeswyn.
Item apud Nuthare Ecberting. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Werning. . . . . 1 bedeswyn.
Item Alverding. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Cuckuc . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Winkel . . . . . 1 bedeswyn.
Item apud Lattorpe Buncking . . . . 1 bedeswyn.
Item Boningen Epping. . . . . 1 bedeswyn.
Item in parrochia Otmersem. Apud Aglo Wijchmoding. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Aldenzale. Apud Lemeslo Lamberting. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Oetmersem. Apud Roetmen Popping . . . . . 1 bedeswyn.
Item Boding . . . . . 1 bedeswyn.
Item Remberning . . . . . 1 bedeswyn.
Item apud Vlederingen Wicbolding . 1 bedeswyn.
Vacat.

Item in parrochia Wederden. Vryling . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Oetmersem. Apud
Alberghe Gerding . . . . . 1 bedeswyn.
Item apud Tubberghe Wissing . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Rengering. . . . . 1 bedeswyn.
Summa in parrochia Oetmersem
et aliis vicinis. . . . . 18 bedeswyn.

Porci dicti bedeswyn solvendi et presentandi in curte Aldenzale.
Primo in parrochia Degheninchem.
Apud Dornyngen Johannyng . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet Arnoldus de Dedem.
Item in parrochia Aldenzale. Apud
Lutte Werenghering. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Volkering. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Cavering . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet dominus de Stenvordia.
Item apud Lotsere Losing . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item apud Lonincher Assing . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item apud Haslo Ziverding . . . . . 1 bedeswyn.
Item Beke . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Thye. . . . . 1 bedeswyn.
Quasi vacat.
Item apud Dorningen Velthues. . . . 1 bedeswyn.
Item Egbertingmole . . . . . 1 bedeswyn.
Item Vrederking. . . . . 1 bedeswyn.

Item Berending.	1 bedeswyn.
Vacat.	
Item apud Gaminclo Wyssing	1 bedeswyn.
Item Costening.	1 bedeswyn.
Item Gerding.	1 bedeswyn.
Item Esschering	1 bedeswyn.
Item Lansing.	1 bedeswyn.
Item apud Dulre Hesseling	1 bedeswyn.
Item Weghe.	1 bedeswyn.
Item Werensing	1 bedeswyn.
Item apud Rotsem Hoyking	1 bedeswyn.
Quasi vacat.	
Item Rembernyng.	1 bedeswyn.
Quasi vacat.	
Item apud Lemslo Oding	1 bedeswyn.
Item Hilberting	1 bedeswyn.
Item Bruning.	1 bedeswyn.
Vacat.	
Item Lansing	1 bedeswyn.
Item apud Berchues Heghehusen . .	1 bedeswyn.
Item Maet.	1 bedeswyn.
Quasi vacat.	
Item Clywijc	1 bedeswyn.
Vacat.	
Item Sudenberch.	1 bedeswyn.
Item Thye.	1 bedeswyn.
Vacat.	
Summa.	32 bedeswyn.

Porci dicti bedeswyn, quos solvunt homines conventus in Werslo seu ipse conventus.	6 bedeswyn.
Summa per se	6 bedeswyn.

Porci dicti bedeswyn solvendi et presentandi in curte Borghenden.

Item apud Zenderen Berending . . . 1 bedeswyn.
Item Zaleking . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Oding . . . . . 1 bedeswyn.
Item Hesseling . . . . . 1 bedeswyn.
Item Wissing . . . . . 1 bedeswyn.
Summa . . . . . 5 bedeswyn.

Porci dicti bedeswyn solvendi et presentandi in curte Delden.

Primo in parrochia Helendorn. Apud Elen Middestorp . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Wederden. Scathues . . . . . 1 bedeswyn.
Item in parrochia Marclo. Oving. 1 bedeswyn.
Quasi vacat.
Item in parrochia Delden. Apud Broke . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet Hermannus de Twiclo.
Item Zymering . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Zemyncrot . . . . . 1 bedeswyn.
Item in parrochia Borg*henden*. Apud Zenderen Thyasing . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item apud Hertmen Middestorp . . . 1 bedeswyn.
Item in parrochia Enschede. Apud Drinen Smeding . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Berending . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet Wilhelmus de Loen.

Item Grotenburen Hulswijc . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Zegheling . . . . . 1 bedeswyn.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Summa . . . . . 12 bedeswyn.

Porci dicti bedeswyn solvendi et presentandi in curte Wedehoen.

Primo apud Holthoen Epping. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Marclo. Apud
Hederke Wilberting . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Magnum Werze . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Parvum Werze. . . . . 1 bedeswyn.
Quasi vacat.
Item apud Stochem Hesseling . . . . 1 bedeswyn.
Item Leting . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Hakesbergen.
Apud Eppenzolde Boynch . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item apud Boeclere Rickarding. . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Everding . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Delden. Apud
Wedehoen Menting . . . . . 1 bedeswyn.
Quasi vacat.
Item Cobrugghe . . . . . 1 bedeswyn.
Item Volkering. . . . . 1 bedeswyn.
Item Wanyng. . . . . 1 bedeswyn.
Item Spenkeling . . . . . 1 bedeswyn.
Item Specreyse . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.

Item Assing. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Stocreve. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item apud Broke Welborch . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Summa. . . . . 18 bedeswyn.

Porci dicti bedeswyn solvendi et presentandi in curte Gore.

Primo in parrochia Helendern. Apud Noslo Helmering. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Wederden. Meyering. . . . . 1 bedeswyn.
Colit super garbas.
Item Nysing . . . . . 1 bedeswyn.
Item Esschuys . . . . . 1 bedeswyn.
Item in parrochia Rysne. Apud Enther Effing. . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item in parrochia Holthon. Lamberting . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item apud Gore Gurzelingdam . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Gymyng . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Magnum Meerhem . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.
Item Parvum Meerhem. . . . . 1 bedeswyn.
Item Magnum Hengelo. . . . . 1 bedeswyn.
Item Parvum Hengelo . . . . . 1 bedeswyn.
Item Duscote . . . . . 1 bedeswyn.
Vacat.

Item Suthorst	1 bedeswyn.
Quasi vacat.	
Item Averacker	1 bedeswyn.
Vacat.	
Summa	15 bedeswyn.

(VIII. De siligine pachtuali.)

Siligo pachtualis solvenda et presentanda in curte Oetmersem infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Ulsen. Apud

Wilsem curtis ibidem	11 molt siliginis.
Item Sutering	8 scepel.
Item apud Hilten Boding	8 scepel.
Item apud Ulsen Westerwijc	8 scepel.
Item apud Ytterbeke Hemeking . . .	6 scepel.
Item Leverking	1 molt.
Item Costening	2 molt.
Item apud Ghetlo Merhues	8 scepel.
Item Diderking	8 scepel.
Item Assing	1 molt.
Item apud Hokelinchem Everding . .	1 molt.
Item apud Halle Holthues	10 scepel.
Item apud Hoenhezingen nuncius ibidem	8 scepel.
Item Riddering	8 scepel.
Item apud Broninghusen Lupping . .	4 scepel.
Summa	22 molt 4 scepel siliginis parve mensure.

Ista bona predicta de parrochia Ulzen possidet dominus Reynoldus de Laghe.

Siligo pachtualis solvenda et presentanda in curte Oetmersem infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo ipsa curtis in Oetmersem . . . 20 molt siliginis parve mensure.

Item in parrochia Nyensteden. Apud

Berghentem Middestorp . . . . . 1 molt siliginis.

Vacat.

Item in Bodelar Rodewijc . . . . . 2 molt siliginis.

Vacat.

Item in parrochia Oetmersem. Apud

Nuthar Egberting . . . . . 8 scepel.

Quasi vacat.

Item Hermannyng. . . . . 8 scepel.

Item Wernyng . . . . . 3 molt.

Item Ghiselberting . . . . . 8 scepel.

Vacat.

Item Alverding. . . . . 8 scepel.

Vacat.

Item Cuckuc . . . . . 8 scepel.

Item apud Lattorpe Buncking . . . . 8 scepel.

Item in parrochia Degheninchem.

Epping. . . . . 8 scepel.

Item apud Tylghede curtis ibidem . 15 molt.

Colit super garbas.

Item curtis Vaerwerc . . . . . 12 molt.

Colit super garbas.

Item apud Aglo Wijchmoding . . . . 8 scepel.

Item Winkel . . . . . 8 scepel.

Item in parrochia Aldenzale. Apud

Lemeslo Lamberting . . . . . 6 scepel.

Vacat.

Item in parrochia Oetmersem. Apud

Roetmen Popping . . . . . 1 molt.

Item Remberning . . . . . 8 scepel.

Item apud Vlederingen Wicbolding. 16 scepel.

Vacat.

Item apud Alberghe Gherding . . . . 8 scepel.

Item apud Tubberghe Wissing . . . . 8 scepel.
Vacat.
Item Hermannus de Bodiker . . . . . 6 scepel.
Item Stydenackingcamp . . . . . 6 scepel.
Summa, exclusis 12 scepelinis, qui cedunt villico in Oetmersem, manet summa . . . . . 65 molt 2 scepel siliginis parve mensure.
Item curtis Splintering dabit annuatim garbas.

Siligo pachtualis solvenda et presentanda in curte Aldenzale infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.
Primo in parrochia Deghenynchem.
Apud Dornyngen Johannyng . . . . . 5 molt siliginis.
Possidet Arnoldus de Dedem.
Item Berghenthem. . . . . 1 molt.
Item in parrochia Aldenzale. Apud
Lutte Werenghering. . . . . 1 molt.
Quasi vacat.
Item apud Lotsere Loesing . . . . . 8 scepel.
Item curtis ibidem . . . . . 8 molt.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item in parrochia Enschede. Apud
Lonincher Assing . . . . . 1 molt.
Vacat.
Item Wolterdinchof. . . . . 1 molt.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Wele. . . . . 8 scepel.
Vacat.
Item Beke. . . . . 1 molt.
Vacat.
Item Mekelholt. . . . . 1 molt.
Vacat.

Item in parrochia Aldenzale. Apud
Haslo Zyverding . . . . . 16 scepel.
Item Thye. . . . . 16 scepel.
Item apud Dorningen Velthues . . . 16 scepel.
Item Egbertincmole . . . . . 1 molt.
Item Vrederking. . . . . 8 scepel.
Item Berending . . . . . 6 scepel.
Quasi vacat.
Item apud Gaminclo Wissing. . . . . 6 scepel.
Item Costening . . . . . 1 molt.
Item Gherding . . . . . 1 molt.
Item Eesschering . . . . . 8 scepel.
Item Lansing . . . . . 8 scepel.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 16 scepel.
Item Weghe . . . . . 10 scepel.
Possidet Gerardus de Bevervoerde.
Item Werenzing . . . . . 10 scepel.
Item apud Rotsem Hoyking. . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.
Item Remberning . . . . . 1 molt.
Quasi vacat.
Item apud Leemslo Oding. . . . . 1 molt.
Item Hilberting . . . . . 1 molt.
Item Bruning. . . . . 16 scepel.
Quasi vacat.
Item Lansing . . . . . 6 scepel.
Item Heghehusen . . . . . 8 scepel.
Item curtis Aldenzale . . . . . 20 molt.
Colit super garbas.
Item Maet. . . . . 16 scepel.
Quasi vacat.
Item Cliwijc. . . . . 1 molt.
Vacat.
Item Grevinchof . . . . . 10 molt.
Colit super garbas.

Item Sudenberch.	8 scepel.
Item Hulsbeke	3 molt.
Vacat.	
Item Thye	8 scepel.
Item to Wederden [1]) Arending	2 molt.
Vacat.	
Item ton Weghe	2 molt.
Vacat.	
Summa siliginis	80 molt 2 scepel parve mensure.

Siligo pachtualis solvenda et presentanda in curte Borghenden infra festa prenotata.

Primo ipsa curtis Borghenden	12 molt siliginis.
Colit super garbas.	
Item apud Zenderen Berending . . .	1 molt.
Item Oding	16 scepel.
Item Hesseling	8 scepel.
Item Wissing	20 scepel.
Item Werensing	18 scepel.
Item Zaleking	1 molt.
Vacat.	
Summa	19 molt 2 scepel parve mensure.

Siligo pachtualis solvenda et presentanda in curte Delden infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Helendorn. Apud Elen Middestorp	2 modii Davantriensis mensure.
Vacat.	
Item in parrochia Rysne. Wernyng	1 modius.
Item in parrochia Wederden. Scathues	1 modius 1 scepelinus.

1) Later met dezelfde hand veranderd in: Flederden.

Item in parrochia Delden. Apud Wedehoen Herghelo	5 scepelini Dav.
Item Blomendal	1½ modii Dav.
Vacat.	
Item apud Broke Alting	1 modius.
Item apud Grotenburen ipsa curtis Delden	15 modii Dav.
Vacat.	
Summa per modios	23 modii Davantriensis mensure.
Item in parrochia Borghenden. Apud Zenderen Thyasing	8 scepelini parve mensure.
Vacat.	
Item apud Hertmen Middestorp . . .	8 scepel.
Item in parrochia Enschede. Apud Drinen Smeding	8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.	
Item Berending	8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.	
Item Grotenburen Hulswijc	8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.	
Item Zegheling	8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.	
Item in parrochia Hokesberghe. Apud Buerze Mensing	1 molt siliginis.
Possidet Godfridus de Woelde cum molendino in Goer.	
Summa per molt	5 molt siliginis parve mensure.

Siligo pachtualis solvenda et presentanda in curte Wedehoen infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Holthoen. Epping	18 scepelini parve mensure.
Quasi vacat.	

Item in parrochia Marclo. Apud
Hederke Werze . . . . . 18 scepel.
Vacat.
Item Wilberting . . . . . 1 molt.
Vacat.
Item apud Stochem Hesseling . . . . 1 molt.
Item apud Rysne Hillebranding . . . 6 scepel.
Item apud Ypelo Cohorst . . . . . 8 scepel.
Item in parrochia Delden. Apud
Bentlo Hachmole . . . . . 3 scepel.
Vacat.
Item apud Broke Rickarding . . . . . 3 scepel.
Item apud Wedehon curtis ibidem . 10 molt.
Vacat.
Item Specreyse . . . . . 6 scepel.
Vacat.
Item Stocreve . . . . . 16 scepel.
Vacat.
Item Walterus Duvel . . . . . 3½ scepel.
Vacat.
Item apud Broke Welborch . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.
Summa . . . . . 19 molt 5½ scepel parve mensure.

Siligo pachtualis, in curte Gore solvenda et presentanda infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Helendorn. Apud
Noslo Helmering . . . . . 6 modii siligi-
Vacat. nis Davantriensis mensure.
Item in parrochia Wederden. Meye-
ring . . . . . 10 modii.
Colit super garbas.
Item Nysing . . . . . 1 modius.
Item Eschues . . . . . 6 modii.

Item in parrochia Rysne. Apud Enther Effing.	7½ modii.
Quasi vacat.	
Item in parrochia Marclo. Apud Stochem Wannyng.	8 modii.
Vacat.	
Item apud Hederke Welle.	2 modii.
Item Polyng.	2 modii.
Item apud Wedehoen Oesterhof . . .	14 modii.
Possidet Hermanus Bechem.	
Item Nyehues.	2 modii.
Vacat.	
Item apud Gore curtis ibidem	16 modii.
Item Gymyng	5 modii.
Quasi vacat.	
Item Magnum Merhem.	7 scepel.
Vacat.	
Item Parvum Merhem	4 modii.
Item Spekenbring	1 modius fabarum.
Item Magnum Hengelo.	4 modii.
Quasi vacat.	
Item Parvum Hengelo	4 modii.
Item Duscote	4 modii.
Vacat.	
Item Magnum Heddene.	2 modii.
Item Parvum Heddene	2 modii.
Item Suthorst.	2 modii.
Quasi vacat.	
Item Averacker.	4 modii.
Quasi vacat.	
Item Nyehues in der Waterwijc . . .	1 modius fabarum.
Possidet meyerus de Gore.	
Summa, 2 moldris fabarum inclusis, pro 2 moldris siliginis computatis, ...	110 modii 1 scepel Davantriensis mensure.

Siligo pachtualis de decima Nove curtis et aliarum domorum, ad eandem pertinencium, in Deepnem, que solvit 8 modios siliginis et 2 modios ordei.

Primo decima Nove curtis dicte Nyehof	6 modii siliginis.
Item Sticken Nyehues	15 spint.
Non solent solvere.	
Item Donckerlo.	1 modius siliginis.
Non solent solvere.	
Item Ghesing	1 modius siliginis 2 modii ordei.
Summa	8 modii siliginis 2 modii ordei.
Siligo pachtualis de curte in Rysne, que solvit nomine pacti	8 mod. siliginis Dav. m.
Vacat quasi.	
Item de Werning	1 modius.
(Summa	9 modii Dav. mensure.)

(IX. De ordeo pachtuali.)

Ordeum pachtuale solvendum et presentandum in curte Oetmersem infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Ulzen. Apud Wilsem curtis ibidem.	4 molt ordei parve mensure.
Item apud Hilten Boding	2 molt.
Item apud Ulzen Westerwijc	8 scepel.
Item apud Ghetlo Merhues	8 scepel.
Item Diderking.	8 scepel.
Item Assing.	1 molt.
Item apud Halle Holthues	10 scepel.
Item apud Hoenhezingen nuncius ibidem	8 scepel.

Item Riddering . . . . . 8 scepel.

Summa . . . . . 11 molt 2 scepel ordei parve mensure.

Ista bona predicta de parrochia Ulzen possidet dominus Reynoldus de Laghe.

Item in parrochia Oetmersem. Apud

Nuthar Egberting . . . . . 8 scepel ordei parve (mensure).
Quasi vacat.

Item Hermannyng . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.

Item Wernerynq . . . . . 2 molt.

Item Ghiselberting . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.

Item Alverding . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.

Item Cuckuc . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.

Item in parrochia Degheninchem.

Epping . . . . . 8 scepel.

Item apud Lattorpe Buncking . . . . 8 scepel.

Item apud Tylghede curtis ibidem . 10 molt.
Colit super garbas.

Item curtis Vaerwerc . . . . . 8 molt.
Colit super garbas.

Item in Aglo Wijchmoding . . . . . 8 scepel.
Vacat.

Item Winkel . . . . . 8 scepel.

Item apud Roetmen Popping . . . . . 2 molt.

Item Remberning . . . . . 8 scepel.

Item apud Vlederingen Wicbolding. 16 scepel.
Quasi vacat.

Item apud Alberghe Gheerding . . . 18[1]) scepel.

---

1) Het eerste cijfer van 18 schijnt uitgekrabd te zijn.

Item apud Tubberghe Wissing. . . .	1 molt.
Vacat.	
Item apud Oetmersem cur*ia* ibidem	12 molt.
Item Dele van Hezingen.	6 scepel.
Vacat.	
Summa, exclusis 6 scepelinis, qui cedunt villico in Oetmer sem, manet	42 molt 10 scepel parve mensure.

Item curtis Splinterinchof dabit annuatim garbas.

Ordeum pachtuale solvendum et presentandum in curte Aldenzale infra prescriptum tempus.

Primo in parrochia Degheninchem.

Apud Dornyngen Johanning	3 molt parve
Possidet Arnoldus de Dedem.	(mensure).
Item Berghentem	1 molt.

Item in parrochia Aldenzale. Apud

Lutte Werenghering.	1 molt.
Quasi vacat.	
Item apud Lotsere Losing	8 scepel.
Vacat.	
Item curtis ibidem	8 molt.
Possidet dominus de Ottenstene.	

Item in parrochia Enschede. Apud

Lonyncher Assing	1 molt.
Vacat.	
Item Beke.	1 molt.
Vacat.	
Item Wolterdinghof.	1 molt.
Possidet Wilhelmus de Loen.	
Item apud Haslo Zyverding.	16 scepel.
Item Thye.	16 scepel.
Item apud Dornyngen Velthues . . .	16 scepel.
Item Egbertincmole.	1 molt.
Item Vrederking.	8 scepel.

Item Berending . . . . . 6 scepel.
Vacat.
Item apud Gamynclo Wyssing . . . . 6 scepel.
Item Costening . . . . . 1 molt.
Item Gherding . . . . . 1 molt.
Item Esschering . . . . . 8 scepel.
Item Lansing . . . . . 8 scepel.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 16 scepel.
Item Weghe . . . . . 10 scepel.
Item Werenzing . . . . . 10 scepel.
Item apud Rossem Hoyking . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.
Item Remberning . . . . . 1 molt.
Quasi vacat.
Item apud Lemeslo Oding . . . . . 1 molt.
Item Hilberting . . . . . 1 molt.
Item Bruning . . . . . 16 scepel.
Quasi vacat.
Item Lansing . . . . . 6 scepel.
Item curtis Aldenzale . . . . . 20 molt.
Colit super garbas.
Item Heghehues . . . . . 8 scepel.
Item Maet . . . . . 16 scepel.
Quasi vacat.
Item Cliwijc . . . . . 1 molt.
Vacat.
Item Grevinchof . . . . . 10 molt.
Colit super garbas.
Item Sudenberch . . . . . 8 scepel.
Item Thye . . . . . 8 scepel.
Item to Weghe to Vlederden . . . . . 2 molt.
Vacat.
Item Arending ibidem . . . . . 2 molt.
Vacat.
Summa . . . . . 73 molt 5 scepel
ordei parve mensure.

Ordeum pachtuale solvendum et presentandum in curte Borghenden infra prescriptum tempus.

Primo ipsa curtis Borghenden	18 molt ordei
Colit super garbas.	parve mensure.
Item apud Zenderen Berending . . .	1 molt.
Item Oding	16 scepel.
Item Hesseling	8 scepel.
Item Wissing	20 scepel.
Item apud Borghenden Wele	16 scepel.
Item Willic	8 scepel.
Quasi vacat.	
Item Merslo	2 scepel.
Summa	24 molt 10 scepel ordei parve mensure.

Ordeum pachtuale solvendum et presentandum in curte Delden infra prescriptum tempus.

Primo in parrochia Delden. Apud	
Wedehoen Blomendal	2 modii ordei
Vacat.	mensure Dav.
Item in parrochia Rysne. Apud	
Ypelo Assing	5 scepel.
Item Havercote	2 modii.
Vacat.	
Item apud Grotenburen curtis in Delden	10 modii ordei.
Vacat.	
Summa solvenda per modios .	14 modii 3 scepel mens. Davantr.
Item in parrochia Borghenden. Apud	
Zenderen Thyasing	1 molt parve
Vacat.	mensure.
Item apud Hertmen [1]) Middestorp . .	1 molt.
Item in parrochia Enschede. Apud	
Drynen Smeding	1 molt.
Possidet Wilhelmus de Loen.	

1) Het handschrift heeft: „Hermtmen".

Item Berending . . . . . 8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item apud Grotenburen Hulswijc . . 8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Zegheling . . . . . 8 scepel.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item in parrochia Hokesberghe.
Mensing apud Buerze . . . . . 1 molt.
Possidet Godfridus de Woelde cum molendino in Goer.
Summa per molt . . . . . 6 molt ordei parve mensure.

Ordeum pachtuale solvendum in curte Wedehoen.
Primo in parrochia Marclo. Apud
Hederke Wilberting . . . . . 1 molt ordei parve mensure.
Vacat.
Item apud Stochem Hesseling . . . . 1 molt.
Item in parrochia Rysnen. Apud
Ypelo Cohorst . . . . . 8 scepel.
Item in parrochia Delden. Apud
Wedehon curtis ibidem . . . . . 3 molt.
Vacat.
Item Wolterus Duvel . . . . . 2 scepel 1 spint.
Vacat.
Item apud Broke Welborch . . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.
Summa . . . . . 6 molt 7 scepel 1 spint ord. parve mens.

Ordeum pachtuale solvendum et presentandum in curte Gore infra prescriptum tempus.
Primo in Wederden Meyering . . . . 10 mod. ord. Davantr. mensure.
Colit super garbas.
Item Nysing . . . . . 2 modii.
Item in parrochia Rysne. Apud
Enther Effing . . . . . 3 mod. 2 scepel.
Quasi vacat.

Item in parrochia Marclo. Apud Stochem Wannyng.	2 modii.
Vacat.	
Item apud Wedehoen Oesterhof . . .	11 modii.
Possidet Hermannus Bechem.	
Item Nyehues to Wedehoen.	2 modii.
Vacat.	
Item apud Gore curtis ibidem	12 modii.
Item Gymyng.	7 modii.
Quasi vacat.	
Item Parvum Merhem	2 modii.
Item Magnum Hengelo.	2 modii.
Item Parvum Hengelo	2 modii.
Item Duscote	2 modii.
Vacat.	
Item Suthorst.	2 modii.
Quasi vacat.	
Item Averacker.	4 modii.
Quasi vacat.	
Item Magnum Heddene	2 modii.
Item in parrochia Delden. Apud Bentlo Beke.	1 modius.
Vacat.	
Item in parrochia Enschede. Apud Twiclo Beking	2 modii.
Vacat.	
Item in parrochia Hokesberghe. Grotenburen.	2 modii 3 scepel brasii.
Vacat.	
Item Hellecate	1 modius.
Vacat.	
Item Trekel.	1 modius.
Vacat.	
Summa.	72 modii 1 scepel ordei Dav. mens.

Item de decima Nove curtis in Depenhem	1 modius ordei.
Item de curte in Rysnen, que solvit nomine pacti	4 modii ordei
Quasi vacat.	Dav. mens.
(Summa	5 mod. Dav. m.)

(X.) SEQUITUR DE SILIGINE ET DE ORDEO DECIMALI.

Ceterum nota, quod dicta decima in Enthere secundum singulares domos sequentes in antiqua taxacione valere consuevit ut sequitur.

Primo decima dicte Collehof.	3½ mod. siliginis 3½ mod. ordei.
Item decima domus Wilberting valuit	3½ mod. siliginis 3½ mod. ordei.
Item decima domus Lamberting valuit	3½ mod. siliginis 2 mod. ordei.
Item decima Duvelshues valuit [1]) 1½ modios siliginis, et secundum antiquum registrum exposita fuit et conventa per dictum Effing pro.	15 mod. silig. et 1½ mod. ord.

Istas decimas predictas possidet Johannes de Hekeren.

Item decima domus Conrading valuit	8 mod. siliginis.
Vacat.	8 mod. ordei.
Item decima domus Ludolving, que valuit	3 mod. 1 scep. sil. et 3 mod. 1 scep. ord.
Item decima Smalebrugge	[2]).
Item domus Butendijc, que valuit. .	4 vel 3 mod. sil.

1) Dit woord „valuit" staat door eene fout van den schrijver in het handschrift aan het einde van deze post achter: „1½ mod. ord."

2) In het handschrift opengelaten.

Decima dicta bisterteende de domibus infrascriptis singulariter, prout secundum taxacionem antiquam valuit, quam modo Conradus de Thye tollit et possidet injuste.

Primo domus Cobrugge valuit	2 mod. siliginis 2 mod. avene.
Item domus Assing	2 mod. ordei.
Item domus Mentyng.	6 scep. ordei.
Item Nova domus	1 mod. ordei 1 mod. avene.
Item Reef	5 scepel ordei.
Item Ghersvelde	3 mod. siliginis 2 mod. ordei.
Item Tybbencote.	1 mod. ordei.
Item Wivorkote	1 mod. ordei.
Item in Bentlo Nova domus	1½ scepel siliginis 1½ scepel ordei.
Item Hofstede	2 mod. siliginis 3 mod. ordei.
Item domus ten Wendele	2 mod. avene.
Item in Hengevelde Thomas ter Vluttert.	3 mod. siliginis 1 mod. ordei.

(XI. De ordeo et pullis copularibus [1].)

Ordeum et pullos copulares solvendos et presentandos in curte Oetmersem infra festa beati Martini et Nativitatem Domini.

Primo in parrochia Emninchem.

Apud Larewoelde	[2].
Item apud Emninchem Wyggering .	3 scepel 2 pulli.
Item Ricberting	6 scepel 2 pulli.

1) Vgl. de noot hiervoor p. 607.

2) In het handschrift opengelaten.

Item apud Bertherne Engezing . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Willemyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Scherhorne Henrikyng . . 6 scepel 2 pulli.
Item in parrochia Ulzen. Apud
Wilsem Alvenyng . . . . . 3 scepel 2 pulli.
Item Adamyng et Sutering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Velemannyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Mollering . . . . . 3 scepel 1 pullus.
Item Leefting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Wolbodincmole . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Hilten Scadding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Humberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Boding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Godelinchem Pademan . . 6 scepel 2 pulli.
Item Eving . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Haghe . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Lemeket Wiggering . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Epping . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Herdingen Boding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Ulzen Hermannus ter Wes-
terwijc . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Hesselus ibidem . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Ytterbeke Henrikinch . . 6 scepel 2 pulli.
Item Leveking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Costening . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Ghetlo Merhues . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Diderking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Assing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Petering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Hokelinchem Alberning 6 scepel 2 pulli.
Item Wernering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Halle Holthues . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Estmaring . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Hesingen nuncius ibidem 6 scepel 2 pulli.
Item apud Riddering . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item apud Rengering . . . . . 6 scepel 2 pulli.

(Summa) . . . . . 17 molt 9 scepel ordei parve (mensure) et 71 pulli.

Ista bona predicta possidet dominus Reynoldus de Laghe.

Item in parrochia Oetmersem. Medebeke . . . . . 3 scepel 1 pullus.

Item apud Vasse Engesing . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Houberch . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item apud Hezengen Engelberting . . 6 scepel 2 pulli.

Vacat.

Item Wigghering . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Werensing . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item apud Nuthar Egberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Quasi vacat.

Item Wernering . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Alverding . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Quasi vacat.

Item Cuckuec . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Quasi vacat.

Item Ghiselberting . . . . . 3 scepel 1 pullus.

Quasi vacat.

Item apud Lattorpe Buncking . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Wiggering . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item apud Boningen Epping . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item apud Aglo Wijchmoding . . . . 6 scepel 2 pulli.

Vacat.

Item Brungghering . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Winkel . . . . . 3 scepel 1 pullus.

Item Lohues . . . . . 3 scepel 1 pullus.

Vacat.

Item Gerwenyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Scure . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Vacat.

Item in parrochia Aldenzale. Apud
Lemslo Lamberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item in parrochia Oetmersem. Apud
Roetmen Popping . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Rembernyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Deetmaring . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Moneking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item ten Veelde . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Vlederingen Wicbolding . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Lentfording . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item in parrochia Wederden. Vryling 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item in parrochia Oetmersem. Apud
Alberghe Gherloging . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Benneking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Honlo . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Gherding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Tubberghe Wissing . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Rengering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Reynering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Engelberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Summa . . . . . 17½ molt ordei
parve mensure et 70 pulli.

Ordeum et pullos copulares solvendos et presentandos in curte Aldenzale.

Primo in parrochia Aldenzale. Apud
Lutte Volkering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Cavering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Possidet dominus de Stenvordia.
Item Werenghering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.

Item Roting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Lotsere Depenbroec . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Eesschering. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item in parrochia Enschede. Apud
Loninoher Assing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Beke . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Overmading . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Ruckering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Wiveking. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Rotarding. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Waggeler . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item apud Enschede Teghedering . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Twiclo Wesseling . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Drinen Loesing. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Assing. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Werenberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Swafering. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item in parrochia Aldenzale. Apud
Haslo Zyverding. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Thye. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Brunyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Lovelding. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Ruehof . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Dornyngen Velthues . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Egbertincmole . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Vrederking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Berending . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Rotharding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Moneking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Reynaring . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Wesseling . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Gammynclo Wyssing . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Costenyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Gherding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Eesschering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Lansing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item domus Wilden apud Gamynclo 6 scepel 2 pulli.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Weghe . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Werenzing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Oesterwijc . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Meynolding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Volmaring . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Moneking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Rotsem Hoyking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Rembernyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Thye . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Vryling . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Raetghering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Leemslo Oding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Hilberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Brunyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Lansing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Hamesing . . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Henriking. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Berch . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Berchusen Heghehues . . 6 scepel 2 pulli.
Item Maet. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Cliwijc. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Westerwijc . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Sudenderberch. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Woestehove . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Rickarding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Summa. . . . . 32 molt ordei et 128 pulli.

Ordeum et pulli copulares solvendi et presentandi in curte Borghenden.

Primo apud Zenderen Berending. . . 6 scepel 2 pulli.
Item Zaleking . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Oding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Hesseling. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Wyssing. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Hertmen Ecberting . . . . 3 scepel 1 pullus.
Item Alarding . . . . . 3 scepel 1 pullus.
Summa. . . . . 3 molt ordei et 12 pulli.

Ordeum et pulli copulares solvendi et presentandi in curte Delden.

Primo in parrochia Wederden. Scathues. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item apud Marclo Oving. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item in parrochia Delden. Apud Broke Rotyng. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Possidet Hermannus de Twiclo.

Item Zymering . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Ymyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Zemyncrot . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Zenderen in parrochia
Borghenden. Thyasing. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Hertmen Middestorp . . . 6 scepel 2 pulli.
Item in parrochia Enschede. Apud
Drinen Smeding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Berending . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Hulswijc . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Item Zegheling. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Possidet Wilhelmus de Loen.
Summa. . . . . 6 molt et 24 pulli.

Ordeum et pulli copulares solvendi et presentandi in curte Wedehoen infra prescriptum tempus.
Primo apud Holthoen Epping . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Parvum Werze . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Hederke Groten Werze. . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Wilberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Stochem Hesseling . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Leting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Wedehoen Mentyng. . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Cobrugge . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Volkering. . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Wanyng. . . . . 6 scepel 2 pulli.

Item Spenkeling . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Specroyse . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Assing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Stocreve . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Broke Welborch . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Jaling . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Cadelhof . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Noertwijc [1]). . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Woelde Berchues . . . . . 3 scepel 1 pullus.
Summa . . . . . 9 molt 3 scepel ordei et 37 pulli.

Ordeum et pulli copulares solvendi et presentandi in curte Gore.

Item in parrochia Wederden. Nysing 6 scepel 2 pulli.
Item in parrochia Rysne. Apud
Enthere Effing . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Hardenberch . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Nuthare Jacoping . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Herberting . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Boyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item apud Stochem in parrochia
Marclo. Sygging . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item apud Hederke Schuring . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Wijchmannyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Item Ymyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.

1) Het handschrift heeft: „Moertwijc".

Item in parrochia Holthon. Vryling . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Item Wicbolding . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Vacat.
Item Wijchmannyng . . . . . 6 scepel 2 pulli.
Quasi vacat.
Summa . . . . . 6 molt 6 scepel ordei et 27 pulli.

(XII. De avena pachtuali.)

Avena pachtualis solvenda et presentanda in curte Oetmersem.

Primo ipsa curtis Oetmersem . . . . . 8 molt avene parve mensure.
Item apud Nuthare Alverding . . . . . 3 molt avene.
Quasi vacat.
Item Epping . . . . . 3 molt avene.
Vacat.
Item apud Vlederingen Wicbolding . . . 4 scepel avene.
Vacat quasi.
Summa . . . . . 14 molt 4 scepel avene parve mensure.

Avena pachtualis solvenda et presentanda in curte Aldenzale.

Primo in parrochia Aldenzale. Apud
Lutte Volkering . . . . . 6 molt avene.
Vacat.
Item Cavering . . . . . 8 molt.
Possidet dominus de Stenvorde.
Item curtis Vaerwerc . . . . . 6 molt.
Possidet dominus de Stenvorde.
Item Hakenb[er]ch . . . . . 4 molt.
Item in parrochia Enschede. Apud
Lonincher curtis Vaerwerke . . . . . 10 molt.
Possidet dominus de Ottenstene.

Item in parrochia Aldenzale. Apud
Haslo Zyverding . . . . . 4 scepel.
Item Thye. . . . . 4 scepel.
Item apud Dornyngen Velthues . . . 4 scepel.
Item apud Dulre Hesseling . . . . . 4 scepel.
Item apud Leemslo Hilberting . . . . 4 scepel.
Item Bruning. . . . . 8 scepel.
Quasi vacat.
Item Lansing . . . . . 4 scepel.
Item curtis Aldenzael. . . . . 20 molt.
Colit super garbas.
Item Heghehusen . . . . . 4 scepel.
Item Maet. . . . . 4 scepel.
Quasi vacat.
Item Cliwijc. . . . . 2 molt.
Vacat.
Item Grevinchof . . . . . 10 molt.
Colit super garbas.
Item Moerckote. . . . . 2 molt.
Possidet dominus Gerardus Borchgreving.
Item Johannes de Awijc de casa dicta Conrading in Roden et campo sibi annexo et de decima grossa domus Bestmannyng cum omnibus suis pertinenciis. . . . . 2 molt avene parve mensure,
de quibus Harbertus Domus Egidii satisfacit.

(Summa). . . . . 74 molt 8 scepel avene parve mensure.

Avena pachtualis solvenda et presentanda in curte Borghenden.
Primo apud Zenderen Berending. . . 4 scepel parve mensure.
Item Oding . . . . . 4 scepel.

Item Hesseling . . . . . 4 scepel.
Item Wissing . . . . . 4 scepel.
Summa . . . . . 16 scepel avene parve mensure.

Avena pachtualis solvenda et presentanda in curte Delden.

Primo ipsa curtis in Delden . . . . . 5 modii avene.
Vacat.

Item in parrochia Rysne. Wernering . . . . . 1 molt parve mensure.
Quasi vacat.

Item in parrochia Enschede. Smeding . . . . . 8 scepel parve mensure.
Possidet Wilhelmus de Loen.

Item Berending . . . . . 8 scepel parve mensure.
Possidet Wilhelmus de Loen.

Item Grotenburen Hulswijc . . . . . 8 scepel parve mensure.
Possidet Wilhelmus de Loen.

Item Zegheling . . . . . 8 scepel parve mensure.
Possidet Wilhelmus de Loen.

Summa per modios . . . . . 5 modii Davantr. mensure.

Summa per molt . . . . . 3 molt 8 scepel parve mensure.

Avena pachtualis solvenda et presentanda in curia Wedehon.

Item ipsa curtis in Wedehon . . . . . 3 molt avene parve mensure.
Vacat.

Summa per se . . . . . 3 molt avene parve mensure.

Avena pachtualis solvenda et presentanda in curte Gore.

Primo in parrochia Delden. Apud Wedehon Oesterhof . . . . . 5 modii avene Dav. mensure.
Possidet Hermannus Bechem.

Item Nyehues. . . . . 2 modii.
Vacat.
Item Parvum Merhem . . . . . 2 modii.
Vacat.
Item Magnum Hengelo. . . . . 2 modii.
Quasi vacat.
Item Parvum Hengelo . . . . . 2 modii.
Quasi vacat.
Item Duscote . . . . . 2 modii.
Vacat.
Item Magnum Heddene . . . . . 2 modii.
Item Suthorst. . . . . 2 modii.
Vacat.
Item Hengeler Goer. . . . . 1 modius.
Vacat.
Summa. . . . . 20 mod. Dav. m.

Nota de avena decimali decime dicte bystertende, quas possidet Conradus de Thye, ut supra [1]) scribitur.

(XIII. De pullis pachtualibus.)

Pulli pachtuales solvendi et presentandi in curte Oedmersem.

Primo in parrochia Ulzen. Apud Wilsem curtis ibidem. . . . . 20 pulli.
Possidet dominus Reynoldus de Laghe.
Item in Oetmersem. Apud Tylghede curtis ibidem . . . . . 30 pulli.
Colit super garbas.
Item curtis Vaerwerc . . . . . 20 pulli.
Colit super garbas.

1) Zie hiervoor p. 643, waar drie uitkeeringen van haver vermeld worden.

Item curtis Splintering . . . . . 30 pulli.
Item Nyland apud Hofstede . . . . . 10 pulli.
Vacat.
Item Ludolphus de Campo . . . . . 6 pulli.
Vacat.
Item Lefardus Zallanding . . . . . 12 pulli.
Vacat.
Item Ludolphus upter Hoest . . . . . 2 pulli.
Vacat.
Summa . . . . . 128 pulli.

Pulli pachtuales solvendi et presentandi in curte Aldenzale.

Primo apud Lutte curtis Vaerwercke 20 pulli.
Possidet dominus de Stenvorde.
Item apud Lotsere curtis ibidem . . . 40 pulli.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item apud Lonincher curtis ibidem . 20 pulli.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item apud Berchusen curtis Aldenzale 20 pulli.
Colit super garbas.
Item Grevinchof . . . . . 20 pulli.
Colit super garbas.
Summa . . . . . 120 pullos.

Pulli pachtuales solvendi et presentandi in opido Enschede in festo beati Michaelis.

Primo Helmicus de Enschede de quodam orto . . . . . 2 pulli.
Item ibidem de quadam area . . . . . 2 pulli.
Item Johannes Havere de quodam orto . . . . . 2 pulli.
Item idem de area sua . . . . . 2 pulli.
Item Johannes Busing de area sua . 2 pulli.
Item Wendelmodis Volmari de area sua . . . . . 6 pulli.

Item Parvus Rutgherus de area sua.	2 pulli.
Item Johannes Sartor de area sua. .	2 pullos.
Item Johannes de Wyderke de area sua	2 pulli.
Item Abraham de area sua	2 pulli.
Item Ecbertus dictus Huntvelt de area sua.	3 pulli.
Item Theodericus dictus Runghe de area sua.	3 pulli.
Item Hermannus filius Helmici de area sua.	2 pulli.
Item Nanno bi den Kerchove de quodam orto.	3 pulli.
Summa.	35 pulli.

Nota de omnibus istis pullis media pars bene vacat.

Pulli solvendi et presentandi in curte Borghenden.

Ipsa curtis Borghenden.	60 pullos.
Summa per se.	60 pullos.

Pulli solvendi et presentandi in curte Delden.

Primo Blomendal in Wedehoen. . . .	4 pulli.
Vacat.	
Item apud Grotenburen bi der Noert-molen Boecdam.	6 pulli.
Vacat.	
Item ibidem tor Horst bi den Broke	8 pulli.
Summa	18 pulli.

Pulli pachtuales solvendi et presentandi in curte Wedehoen.

Primo ipsa curtis in Wedehoen . . .	40 pulli.
Vacat.	
Item casa sita apud Beke dicta tor Beke.	6 pulli.
Vacat.	
Summa.	46 pulli.

Pulli pachtuales solvendi et presentandi in curte Gore.

Primo Liise tor Helle	12 pulli.
Item casa juxta Hachmolen dicta Camphues	6 pulli.
Item in parrochia Rysne. Apud Enther Effing	6 pulli.
Item Ludikinus filius Sweneldis . . .	4 pulli.
Item apud Gore Coldewaye	10 pulli.
Item Scotcampe	10 pulli.
Summa	48 pulli.

Isti predicti de Gore non solent dare.

Pulli solvendi et presentandi in opido Rysnen.

Primo area Pulsikini	6 pulli.
Item Johannes Lefghering	10 pulli.
Item Lubbertus de Roden	10 pulli.
Item Lubbertus Walleman	12 pulli.
Item Gerardus Waghener	15 pulli.
Item domus Herdenberghes aut Gerardus tor Lynden vel Werenhollenhues	6 pulli.
Item Hertgherus aut Rudolphus Ruwe	8 pulli.
Item Ecbertus de Claustro aut Lubbertus Gherding	10 pulli.
Item Johannes de Nova taberna aut Johannes Canze aut Wolbertus Aveking aut Wesselus Godelensone . . .	10 pulli.
Item Johannes de Almelo aut Buze .	10 pulli.
Item de Vos aut Henricus Canze . . .	2 pulli.
Item de area deserta aut Gerardus Leefghering	5 pulli.
Item Waghe[ner] aut Gerardus de Stocke	5 pulli.

Item Gerardus de Almelo et Henricus de Wederden . . . . . 3 pulli.
Item Everborch . . . . . 8 pulli.
Summa . . . . . 119 pulli.

Item de omnibus istis pullis vix tollitur tercia pars, quia bona jacent inculta.

(XIV. De ovis pachtualibus.)

Ova pachtualia solvenda et presentanda in curte Otmersem.

Primo in parrochia Ulzen. Apud Wilsem curtis ibidem . . . . . 100 ova pachtualia.
Possidet dominus Reynoldus de Laghe.
Item in parrochia Oetmersem. Apud Tylghede curtis ibidem . . . . . 200 ova.
Colit super garbas.
Item curtis Vaerwerke . . . . . 200 ova.
Colit super garbas.
Summa . . . . . 500 ova.

Ova pachtualia solvenda et presentanda in curte Aldenzale.

Primo apud Lutte curtis Vaerwerc . . 100 ova.
Possidet dominus de Stenvorde.
Item (apud) Lotsere curtis ibidem . . 200 ova.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item apud Lonincher curtis Vaerwerc 100 ova.
Possidet dominus de Ottenstene.
Item apud Berchusen curtis Aldenzale . . . . . 100 ova.
Colit super garbas.
Item Grevinchof . . . . . 100 ova.
Colit super garbas.
Summa . . . . . 600 ova.

Ova pachtualia solvenda et presentanda in curte Borghenden.

Ipsa curtis Borghenden. . . . . 100 ova.

Colit super garbas.

Summa per se . . . . . 100 ova.

Ova pachtualia solvenda et presentanda in curte Wedehoen.

Ipsa curtis in Wedehoen. . . . . 100 ova.

Vacat.

Summa per se . . . . . 100 ova.

Ova pachtualia solvenda et presentanda in curte Gore.

Primo area Borchardi. . . . . 100 ova.

Item area Nycolay de Hederke. . . . 100 ova.

Summa. . . . . 200 ova.

(XV. De pecunia, que quolibet anno potest renovari.)

Pecunia de ortis cur*ie* Aldenzale solvenda et presentanda in vigilia Nativitatis Domini, que quolibet anno potest renovari per reddituarium Twentie vel per homines, qui colunt ortos.

Primo Albertus Stroding. . . . . 9 pl.
Item Rodolphus Ruboem. . . . . 9 pl.
Item Johannes Rysenbeke . . . . . 10 pl.
Item Sthefanus ten Oerde . . . . . 10 pl.
Item Johannes de Dodingwerden. . . 6 pl.
Item Micheelis de Bodiker . . . . . 12 pl.
Item Johannes de Schilder . . . . . 12 pl.
Item Johannes Buze . . . . . 4 pl.
Item de Wyer . . . . . 11 pl.
Item Rotgherus de Zegher. . . . . 8 pl.
Item Gerardus de Conyng. . . . . 10 pl.
Item Tybbe Pothoves. . . . . 6 pl.

Item Johannes Spillenrump	6 pl.
Item Gerardus Depenbroec et Ruting de una *dicta* maet	5 schild.
Item Gerardus Conradi	15 pl.
Item Ludolphus Mauricii	15 pl.
(Summa	5 sch. 143 pl.)[1]

1) Daaronder staat met eene hand van het begin der 16e eeuw: „Item de Lovensche penuynck valet 5 placken. Item die schyllynck 7½ st." En verder: „Item enen mollt parve mensure 1 mudde 2 scheppell ende 1 spijnt."

C. Lijst der leenmannen van het sticht[1]).

I.

Int iersten Borro van Heemstede hout van den ghestichte van Utrecht een hoeve lants, gheleghen op die Heemstede in den gherechte tins ende tiende, daer boven ende beneden naest ghelant is Vriederijc van Drakenborch.

Item Willam Brunaerts[2]) hout dat daghelix gherechte tins ende tiende van eenre hoeven lants, gheleghen in Cattenbroec in den kerspel van Seyst, gheheten Cockaerts hoeve.

Item Diric[3]) van Oestrum hout die helft van eenre hoeven lants, daer die ander helft of hout Gerd Pot, welke hoeve lants gheleghen is in Absteder weyde, daer boven naest ghelant is die abt van Oestbroec ende beneden Frederijc van Drakenborch, in den

1) Met eene hand uit het begin der 15e eeuw staat op den omslag: „Register feodalium bonorum ecclesie Trajectensis", en daaronder bijna uitgewischt: „Presens liber cum aliis libris feudorum pertinent diocesi".

2) Daarboven later: „Gerijt Willam Brunaerts soens soen".

3) Daarboven later: „Claes".

kerspel van sinte Nyclaes tUtrecht. Ende dat droech tot syre behoef op Geriit Pot Jans soen. Item dieselve Diric [1]) vorseyt hout 13 hoeven tiendes, gheleghen te Scalcwijc beneden der kerken op beyden syden van der weteringhe. Item een tiende te Bunninc gheheten die Wede-tiende van vijf hoeve. Item 5 morghen lants mitter hofstede tot Oestrum, gheleghen by den hůyse ten Goye. Item 4 hont lants, gheleghen te Loeric. *Vor hem hulde als een voget Jan van Oestrum.*

Item *Johan* [2]) van Haeften hout 3 vierdel lants gheleghen in den Coekampe, gheleghen in den kerspel van Baerle, daer boven naest ghelant is Sander van Aken zudewaert ende Volprecht vorseyt beneden ghelant is noerdewaert.

Item Fie Willem Blockes dochter hout 4 morghen lants te Nichtevecht, daer boven naest ghelant is Coep Aechten soen ende beneden Ave die Willam Blocs wijf was. Ende voer sie hulde Jacob Ghelen hoer man.

Item *Johan Heynen soen te Vredelant* [3]) hout 4 morghen lants, gheleghen te Vredelant by der brugghen, daer boven naest ghelant is Jan Henric Winters soen, beneden Heyn van den Zile Rolof Witten soen. Ende dat droech tot *sijnre* [4]) behoef op Fie *Peter Ghelen* [4]) dochter.

Item Jan van Blochoven hout $^1/_2$ hoeve lants, ghe-

1) Daarboven later: „Claes".

2) Deze naam is gesteld in de plaats van een anderen, die uitgekrabd is. Op den kant staat: „Dit is Zuytphens leen ende dat mach verhargewaden mit 20 ouden gulden".

3) Deze naam is gesteld in de plaats van een anderen, die uitgekrabd is.

4) Deze drie woorden zijn gesteld in plaats van andere, die uitgekrabd zijn.

leghen int Goy tusschen lande Jans van Blochoven aen die overzide ende der heren van sente Marien ende die here van Vyanen aen die nederside.

Item Willam van Alcmaet hout den corentienden tot Alfem, gheleghen tusschen der Goude-slůůs ende Swamerdam [1]).

Item Claes Willams soen hout 3 acker lants velt ende veen, alst gheleghen is in Dorscher veen mit al synen toebehoren, daer naest ghelant siin aen die zuutzide Jans kinder van den Speghel ende aen die noertzide Jans Pots kinder.

Item Jacob die Langhe hout $^1/_2$ hoeve lants myt al horen toebehoren, die gheleghen is in Scalcwijc op Blochovenre velt, daer Jans eerfghenamen van Blochoven boven naest ghelant siin ende Henric Trant beneden. Ende dat droech te siinre behoef op Diric Hughen soen die stilleganghemaker.

Item Ghisebrecht van Yselsteyne [2]) hout: int eerste dat huys van Ruwele ende anders alle goede ende renten, gherechte tins ende tiende, grof ende smal, hoe dat die gheleghen siin mit al horen toebehoren, die her Ghisebrecht van Ruwele siin broeder van den stichte te houden plach. Item die ghifte van der

---

1) Op den kant later: „Nota. Jacet in Montf*oerde*".

2) Met eene hand van het laatst der 14e eeuw daaronder: „Item her Gijsbert van Yselsteyne geheten van den Bossche quam vor minen heere mit Gijsberts soen van Yselsteyne sijns neven, ende die ontfeng sulc leen als Gijsbert vorscreven sijn vader van minen heere te houden plach. Ende daervoer hulde als momber Jan van Yselsteyne heren Gijsberts soen voerscreven.

Item Gijsberts suster van Yselsteyne heeft ontfangen sulck leen, als Gijsbert voerscreven oer broeder te houden plach van minen heere van Utrecht. Ende voer sye heeft gehuldet Gerijt van Ecke als een voecht. Actum Trajecti anno 90 11 die Decembris, presentibus Ernesto de Steenre et Ernesto de Hyndersteyn".

kerken, die men noempt ter Nederhorst, mit al horen toebehoren; ende die ghifte van der kerken, die men heet tAnkenveen, mit al horen toebehoren. Item een tiende, die gheheten is Overriin, grof ende smal, als die gheleghen is by Utrecht by den ouden Duytschen hûse. Item een tiende tot Jaersvelt als die gheleghen is, ende her Otte van Yselsteyne des vorseyden Ghisebrechts vader te houden plach. Item 24 morghen lants, die vrouwe Beerte des vorseyden Ghisebrechts moeder te houden plach, als die gheleghen siin in Camericken, ende her Gheriit van Pylanen ende Elyaes van Woudenberch nu van Ghisebrechte van Yselsteyne in hûren ende in .....[1]) plach te hebben.

Item Hubert Reyners soen hout $^1/_2$ hoeve lants, gheleghen in den gherechte van der Nyervaert, daer boven naest ghelant is Maes Roderics soen mit siinre moeder ende anderen horen kinderen, ende beneden Jacob die Beer. Item 2 acker lants, die beleghen siin in den gherechte van den Wael in des heren gherechte van Asperen, daer boven naest ghelant is Diederijc Spruten soen ende beneden Reyner Huben soen.

Item her Johan van Rynesse hout die husinghe ende hofstede te Liechtenberghe, beleghen bynnen Utrecht aen die Plaetse, mit al synen toebehoren, also alst Jacob van Liechtenberge Jans soen te houden plach, diet opghedraghen heeft to siinre behoef.

Item Jan die Craen[2]) hout siin husinghe ende hofstede mit al horen toebehoren, als gheleghen is bynnen Utrecht by sinte Jacobs brûgge, daer Peter Mouwerkiin ende Jan Mouwerkiin siin broeder boven naest ghelant siin ende Aernt die Cûper beneden.

---

1) Eene oper.e ruimte in het handschrift.

2) Daarboven later: „Huge Jan des Craen soen".

Item Machelem van der Stripe [1]) hout 6 morghen lants, also alsie gheleghen siin by der sieker in sinter Claes kerspel tUtrecht mit al horen toebehoren.

Item Ludolf over die Vecht hout al alsodanich goet 2 morghen breet, als beleghen is streckende van der Vûerse aen den Riin, die voer Rinowe gaet. Item Ludolf vorseyt hout die hofstede tot Over die Vecht mit alsulken goede ende daghelix gherecht, alst beleghen is ende alst Ludolf vorseyt voertiits versat hadde aen Willam over die Vecht Gysebrechts soen.

Item Henrijc van Aller Dirix soen hout dat goet to Bijsle, dat beleghen is in den kerspel van Dorenspiic in Velwe mit allen synen toebehoren.

Item Sweder van Wede hout den tienden van Zeldert boven weghes ende van Barstarts hoeve mit al horen toebehoren, als die beleghen siin.

Item Snoye van den Ouden Gheyne [2]) hout dat goet ten Ouden Gheyne, gheleghen in den kerspel van Jutfaes tusschen lande Dirix van Houdane aen die oversyde ende die heren van sinte Jans aen die nedersyde, *mit al synen toebehoren*, uytghenomen 16 [3]) morghen lants, die Willam Jans soen van Jutfaes

---

1) Met latere hand daarboven: „Gertruyt Machelem dochter van der Stripe, Huge Vuystings wijf", en aan het einde: „vor hoer heft gehuldet Huge hoer man vorscreven".

2) Met latere hand daarboven: „Jutte van den Ouden Gheyne, die Tyman Herboerts soens wijf was", en aan het einde: „Ende voer sie hulde Tyman Herboert hoer soen". Onder aan de bladzijde staat nog met dezelfde (?) hand het volgende: „Item Jutte vorseyt heft uytgegaen ende opgedragen in myns heren hant 20 oude scilde uyt den goide ten Ouden Gheyn jaerliker renten, ende die heft myn here beleent joncfrouwe Frederic Stevens dochter van Colen. Ende vor hor heft gehuldet Claes uten Ynge hoer man. Habet litteram".

3) Dit cijfer is gesteld in de plaats van een ander, dat uitgekrabd is.

daerin ligghende heeft, ende een tiende, gheleghen ten Gheyne tusschen tiende Melijs Aernts soens aen die *neder*syde [1]) ende der heren tiende van sinte Marien aen die *ov*ersyde [2]).

Item Willam Jans soen van Jutfaes [3]) hout 3 vierdel lants, gheleghen in den kerspel van Vreeswijc tusschen lande Scade Buddinx soen, dat hie hout van den stichte, aen die oversyde ende tusschen lande Florens Scaden soens eerfnamen [4]) aen die nedersyde. Item 16 morghen lants, gheleghen in den goede ten Ouden Gheyne, gheleghen after die hofstede tusschen lande Dirix van Oudaen aen die overside ende tusschen lande des ghestichts van Utrecht aen die nederside.

Item Dyderic van Wulven houût 24 morghen lants mitten daghelix gherechte mit tins ende tienden, also alsie gheleghen siin in den kerspel te Houten ende gheheiten siin die Gheer. Item [5]) 53 morghen lants, also als die gheleghen siin in den gherechte van Drieberghen in den kerspel van Seyst, gheheten dat goet tot Yselmuden, dat hem aenghestorven is van Eerst van Wulven.

Item Andries van Driel [6]) hout een vierdel lants, gheleghen in die Wierse tusschen lande miins heren van Utrecht aen die overzide ende des heren van Vyanen aen die nederside.

Item Henric Schetters houût 6 morghen lants, ghe-

---

1) Vroeger stond hier: „oversyde".

2) Vroeger stond hier: „nedersyde".

3) Met latere hand daarboven: „Jan van Jutfaes".

4) Met latere hand daarboven: „Nelle Peters die Peter Herbrens soens wijf was".

5) Het volgende van deze post is doorgeschrapt.

6) Met latere hand daarboven: „Lysabeth dochter Andries van Driel". En aan het einde: „Ende voer hoer heft gehuldet als oer momber Johan van Blochoven oer man".

leghen in dier Noede in den kerspel van Renen, daer oestwaert naest ghelant is Lambert Tûer ende westwaert Hadewijch Coenraet Tueren dochter.

Item Ghiisbert [1]) van Appelt houût 32 morghen lants, die beleghen siin in den kerspel van Oesterholte by Nymaghen, als Henric van Oesterholt [2]) die te houden plach, *ende geheten sijn tgoed ten Kerchof.*

Item Dirc van Dolre hout 22 pond gheldes des jaers uyt dier tolle tot Renen, ende 9 morghen lants, die gheheten siin die Rugghen [3]).

Item Jan van Renen hout dien tienden tot Elsch ende in dien Spiic Hughenweert ende Brueselerweert, ende dien tiende tot Grotenvelde [4]).

Item Herman die Voghelaer hout tgoet to Velde mit synen toebehoren, dien toeslach op Laerebroec uytghenomen.

Item Otte Scaden houût 3 morghen lants, gheleghen in den gherechte van den Goye, daer Otte vorseyt naest boven ghelant is ende beneden een ghemene wecht, gheheten die Redewech.

Item Diric Willams hout des Nueden-greven-weert mit synen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Renen [5]).

Item Lambert Tuer hout 6 morghen lants, gheleghen opt Nyelant by Spikerscampe in dien kerspel van Renen.

Item Henriic Borre van Ameronghen hout een sticke lants, gheleghen op Velderbroec in den kerspel van

---

1) Met latere hand: „Lutgaerd Ghiisberts dochter". En aan het einde: „Ende voer hoer heeft gehuldet Wouter van Delen oer man".

2) Vroeger stond er: „Oestrum".

3) Op den kant met gelijktijdige hand: „Borchleen ter Horst".

4) Op den kant met gelijktijdige hand: „Borchleen ter Horst".

5) Deze post is doorgehaald.

Renen, daer boven naest ghelant is mijn here van Utrecht ende byneden Otto van Rynen Luden soen.

Item *Roderic* [1]) Spaen hout een tiende, gheleghen in den Mersche in den kerspel van Renen, die Geriits van Westryem plach te wesen.

Item her Rûtgher van der Clocken cononic to Zeflic hout tgoet in den Hamme, gheleghen in Bethue in den kerspel van Valborch *in Valborgerbroec.* Vor hem hulde als een momber Loef van Ubberghe [2]).

Item Reyngher Willams soen hout dien tienden half van der Laer, gheleghen by Monsterkerke.

Item Geriit *Pelgrems soen* [3]) hout 28 morghen lants, gheheten tgoet to Wulven, mitten daghelix gherichte ende anders sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van sinte Nyclaes tUtrecht [4]). Item [5]) 6 vierdel veens ende 5 geerden opt Oestveen in des Doemproefsts daghelix ghrechte.

Item Geriit van den Rine Henrics soen hout die Hallinc-tiende tot Jutfaes. Item 2 morghen lants, gheleghen by Jutfaser kerke. Item die vischerye tusschen die stat ende tGheyne.

---

1) Deze naam is gesteld in de plaats van een anderen, die uitgekrabd is.

2) Met latere hand is deze post aldus veranderd: „Item anno 84 die beatorum Septem fratrum Dirc van Groesbeec ontfeng tgoet in den Hamme" enz. „Daer weren over alse manne die proefst van sente Peter ende Eerst Taetze".

3) „Pelgrems soen" is gesteld in de plaats van een anderen naam, die uitgekrabd is.

4) Met latere hand staat onder aan de bladzijde: „Item Braem Gerijt Pelgrims soens dochter houdt 4 mergen lands van den goede te Wulven; ende die mach sy vryen, weder an tgoed te Wulven te komen mit 4 anderen mergen gelijc goeds lands, die sy van eygen te leen sal maken. Ende voer hoer heeft gehuldet. . . ."

5) Met gelijktijdige hand is hier ingevoegd: „Geryt uten Leen hout".

Item Philips van Oestrum Henrics soen hout een vierdel lants, gheleghen in heren Otten daghelix gherechte van Scoenouwen in den kerspel van Scalcwijc, daer boven naest ghelant is Diric van Oestrum ende miin here van Utrecht beneden.

Item Evert van Scoenevelt hout 24 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Houten, daer Evert vorseyt selven boven naest ghelant is, ende beneden een waterganc gheleghen is naest, gheheten die Lede.

Item Evert van den Riin Hermans soen hout 20 morghen lants mitten huse ende mit der hofstede.

Item Lijsbet Cosiin Speyerdes wijf hout $^1/_2$ hoeve lants, gheleghen in den kerspel van Vreeswijc, daer miin heere van Utrecht boven naest ghelant is ende her Vrederijc van Nyenvelt beneden. Ende vor sie hulde Cosiin hoer man vorseyt.

Item (Lambert) die Springher [1]) hout 4 morgen lants, gheleghen in Vrieswijc, daer boven naest ghelant [2]) is miin heere van Utrecht ende beneden .... erfghenamen van Jutfaes.

---

1) Met latere hand: „Goede Gerijts, die Lambert des Springhers zuster was".

2) Het hier volgende met latere hand aldus veranderd: „ys joncfrou Clemens die Willam Jans soens wijf was, mit lande, dat sy hout van minen heere van Utrecht ende beneden Dyric van Jutfaes. Ende voer die voerscreven goede heeft gehuldet Gerijt Lamberts soen oer man als oer momber. Actum Trajecti anno 88 mensis Maji die II, presentibus domino Frederico de Zulen et Huberto Reyneri vasallis". — Onder aan de bladzijde staat nog met latere hand: „Item Lysabeth Lambert des Witten dochter Willams wijf van Angeren hout 4 morgen lands in Vrieswijc, daer boven naest geland is Geertruyd Willam Jans soens dochter mit lande, dat sy van minen heere van Utrecht houdt, ende beneden Dyric van Jutfaes Florijs soen. Ende voer oer hulde oer man. Et ista 4 jugera resignavit Goeda filia Reyneri Springers".

Item Kerstine Jelijs Henrycs soens wiif hout een acker lants, gheleghen op tAnkenveen, daer naest ghelant is aen die overside Tydeman Oelrijc ende aen den nedren egge dat godshuys van der Lagherhorst. Ende vor hoer hulde als een mombaer Alaert Claes soen van Diemen.

Item Aernt Peters soen hout een vierdel lants, gheleghen int kerspel van Vrieswijc, daer boven naest ghelant is her Herman van Brandenborch ende beneden miin heere van Utrecht.

Item Henrijc Buddinch [1]) hout een vierdel lants, gheleghen in den kerspel van Vreeswijc, daer boven naest ghelant is joncfrouwe Mechtelt van Lonen ende beneden miin heere van Utrecht.

Item Belye die Florens wijf was van Jutfaes hout een tienden van vijf hoeven lants, ten Ouden Gheyne gheleghen in den kerspel van Jutfaes. Ende vor hor hulde Jan van Almelo.

Item Florens van Jutfaes hout een huys ende een hoeve lants, gheleghen in den kerspel van Jutfaes ter naescap van Scalcwijc.

Item Jacob van der A hout den tienden ende dat deghelix gherechte to Demerghen, gheleghen in den kerspel van der A.

Item Henrijc Willams soen hout $^1/_2$ hoeve lants, gheleghen aen den Zandijc in den kerspel van Vreeswijc, daer miin heere van Utrecht boven naest ghelant is ende beneden aen dat een vierdel, ende aen dat ander vierdel boven ende die nonnen van Vrouwen-

---

1) Met latere hand daarboven: „Willam Scade Henrijc Buddinchs soen". En onder de post: „Daervor heft gehuldet als een mombar Johan die Witte, want die vorscreven Willam Scade niet mundich en was. Actum Trajecti anno 85 X die Decembris, presentibus Borre van Heemsteden ende Eernst van der Horst".

cloester beneden naest ghelant siin. Ende Jan Gerdts van Vloten heeft voer hem ghehuldet [1]).

Item Ghisebrecht over die Vecht [2]) hout 44 morghen lants, gheheten tgoet van Ryninghen, die gheleghen siin in den kerspel van Wijc, mit al horen toebehoren, die tot sinen behoef opdroech Herbern van den Riin [3]).

Item Diric van Voerde hout een vierdel lants, gheleghen in Neder Lancbroec, daert ghemeyne dorpe boven ende beneden naest ghelant is.

Item Gerijt Pelgrim hout $1^1/_2$ hoeve lants, alsie gheleghen is tot Ouden Wûlven, daer boven naest ghelant is Jan van Aldendorpe ende beneden die vrouwen van sente Servaes [4]).

---

1) De laatste zinsnede is doorgehaald. — Met latere hand boven aan de bladzijde: „Item Jacob Egberts soen houdt enen vierdel lands, gelegen in den kerspel van Vrieswijc an den Zandijc, streckende van der Lecke an den Wiersdijc, daer boven naest gelant is mijn heere van Utrecht mit lande, dat van hem houdt Johan Gerijts soen van Vloeten, ende beneden die nonnen van Vrouwencloester. Actum Trajecti anno 93 V die Marcii, presentibus her Gijsbert van Nyenrode, Eerst van Steenre ende Melijs Aernds soen".

2) Met latere hand: „Johan van Elingen, sheren bastartsoen van Apcoude."

3) Met latere hand onder aan de bladzijde: „Item Johan van Edingen, sheren natuerlike soen van Apcoude, heft opgedragen vor minen heere den heere van Apcoude 8 mergen lands, daer Gerijts soen van Seyst sheren man van Apcoude af is, ende tusschen 7 ende 8 mergen lands, daer Gijsbert Heynen soen man af is, gelegen in den kerspel van Wijc. Actum Trajecti anno 85 XVII die mensis Marcii, presentibus dominis Stephano et Frederico de Zulen militibus et Ernesto Taetse. *Et sunt jugera prescripta de bonis de Ryningen*".

4) Met latere hand daaronder: „Item Tydeman van den Damme heft opgedragen 4 morgen lands, alsy gelegen sijn in den kerspel van Vrijswijc an den Zantdijc, daer mijn here van Utrecht boven ende beneden gelant is; ende daerop heft mijn here voert beleent

Item Rolof die Rode hout een vierdel lants van der Olinchoeve, also alsie gheleghen is in den lande van Yselsteyne.

Item *Wouter van Haeften* [1]) hout 12 morghen lants, gheheten die Rode hoeve, daer die wech boven leyt ende Folpert van Ameronghen beneden, gheleghen by den Molaten.

Item Pelgrim [2]) van Loepwijc hout $1\frac{1}{2}$ vierdel lants, gheleghen op Sevenhoeven in Yen daghelix gherechte uter Loe in den kerspel van Loepwiker capelle, daer hi selven boven naest ghelant is ende beneden die broederscap tsente Jacob tUtrecht.

Item ..... Blidensteyne [3]) hout dat goet to Vinkenesse, gheleghen in sente Nyclaes kerspel tUtrecht, ende een visscherie, die strecket van der Nyckercûle dor der stad borchgrave tUtrecht after sinte Nyclaes ende gaet in die Tollensteghe. Ende vor sie hulde Jan Everts soen.

Item Willam van den Vliet hout sine hofstede mit eenre hoeven breet, streckende aen Leckervelt mitten enen ende, ende tander ende aen den watersloet, daer hi selven boven ende beneden naest ghelant is, gheleghen in den kerspel van Loepwijc [4]).

Johan Gerijts soen van Vloeten dye 2 morgen ende Clemensen synen wive dye ander 2 morgen. Ende vor hoer hulde Tyman Tydeman Herbordes soens soen. Presentes Melijs Arnds soen ende Willem van den Vliet borgers tUtrecht."

1) Deze naam is gesteld in de plaats van een anderen, die uitgekrabd is. Aan het einde van de post: „Ende die liet op Wouter van Zulen Coenraets soen. Actum in Eembrugghe anno 93 XX die Marcii, presentibus her Steven ende Eerst van Steenre."

2) Met latere hand: „Ernst Pelgrims soen."

3) Met latere hand: „Vrederic van Rutenberge." Aan het einde van de post: „Presentes Erenbrecht Pellecussen ende Evert Foec. Actum Trajecti XX Augusti."

4) Daaronder met latere hand: „Item Margriet Willams suster

Item Jan Sûerbier hout 4 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Hermalen in Reynarscoep in heren Jans daghelix gherechte van Rynesse, daer Jan vorseyt selven naest ghelant is ende die heren van sente Pauwels tUtrecht beneden.

Item vrouwe *Hadewich* [1]) uten Enghe hout die ho(f)stede ter A mit 27 morghen lants mitten daghelix gherechte ende mitten tiende, 7 morgen lants in Brokeler weerde mitten daghelix gherechte mit tynse ende mit tiende [2]), 8 morghen lants in Brokeler weerde. Item *ene* [3]) hoeven in Otterspeerbroec mitten daghelix gherechte mit tyns ende tyende. Item 20 morghen lants, die Jacob van der A van hoer voert hout. Item 18 morghen lants aen die Putcûûp. Item den tiende van twintich morghen lants uyt heren Wouters lande van Mynden by Ruweel. Item die ghifte van der kerken ter A. Item den tienden van Merkeveen. Ende vor sie hulde Henrijc van Hermalen.

Item Jan die Wael Gherijts soen hoût een vierdel lants, gheleghen in Wulcoep in Jans daghelix gherechte van Sconouwen, daer miin here van Utrecht boven naest ghelant is ende beneden Jan van Leyenborch.

---

van den Vliet hout die hofstede mit eenre hoeven breet, streckende an Leckervelt mitten enen eynde ende dat ander eynde aen den watersloet, daer sy selven boven ende beneden naest gelant is, gelegen in den kerspel van Loepic. Ende dit heft Margriet ontfangen nae dode Willams hoers broeders, ende voer oer heft gehuldet Jacob Lamberts soen oer man. Presentes her Gijsbert van Nyenroede ende Eerst van Steenre. Actum Trajecti anno 93 V die Marcii."

1) Deze naam is in de plaats gesteld van een anderen, die uitgekrabd is.

2) Hetgeen van deze 7 morgen gezegd wordt, is doorgeschrapt, en daarboven met latere hand geschreven: „De hout Gerijt van der A."

3) Vroeger stond hier een ander getal.

Item Willam Bertholomeus soen hout 6 morghen lants, daer siin huys op staet, daer Willam selven naest ghelant is aen die ene syde ende die Vronewech aen die ander side, gheleghen tot Jutfaes.

Item Henriic die Witte hout $1^1/_2$ hoeve lants, die gheleghen siin in den kerspel van Werconden, daer Herman van Tûenhorst op sittet ende bruuct.

Item Rotaerd van Landscronen hout enen tiende, gheleghen aen den Olden Riin tusschen Striitvierdel ende Boudewiin Sloet in Buerkerker kerspel tot Utrecht.

Item Jan van Oestrum houût een hofstede mit 12 morghen lants, als gheleghen siin in den kerspel van Scalcwijc. Item 4 hoeven tienden, gheheten die Poeltiende, in den kerspel van Scalcwijc. Item $1^1/_2$ hoeve tiende van den Bieshaertiende in den kerspel van Scalcwijc.

Item Jan die Bole [1]) hout een hoeve lants, gheleghen op die Nyevaert, streckende in die Lecke, also alsie gheleghen is. Item 13 morghen lants, also alsie gheleghen siin in den kerspel van Odic.

Item Cosiin van Ysselt hout dat daghelix gherecht ende tiende van Ysselt, dat goet to Lisenvoerde ende ten Nyenlande ende Alrehorst mit den daghelix gherechte tyns ende tiende, alst gheleghen is tusschen Scerpenberch ende Berke. Item die ghifte van der capellen, die tot Ysselt staet, ende een hoeve lants, gheleghen op Amersfoerder-enge, gheheten die Vriehoeve, die al gheleghen siin in den kerspel van Loesden.

Item Diric Hulle [2]) hout $^1/_3$ van der Clinchoeve, also alse *dat* gheleghen is *an* den *Yseldijc* by Yselsteyne.

---

1) Daarboven later: „Gerijt van Eemskerc."

2) Daarboven later: „Herman van Omeren Ludikens soen." En onder aan de post: „Dat to sijnre behoef opdroech Dirc Hulle."

Item joncfrouwe Aleyt Bertholomeus dochter hout $^1/_2$ hoeve lants, die gheleghen is tot Vredelant op die westerside van der Vechte, ende voert een hoeve lants, die gheleghen is op die oesterside van der Vechte by den hûse tot Vredelant by der Veenbrugghen. Ende Werneer van Welle heeft voer sie ghehuldet als een mombaer.

Item her Jan van Rynensteyne ridder hout die tienden ende daghelix gherechten int Woût, die hi cofte tieghen Jan van Culenborch in den kerspel van Renen; ende dien tienden tot Imminchusen. Item thuys ten Gripensteyne mit 7 morghen, daert huys op staet ende omtrent den huse, gheleghen in den kerspel van Tûel; ende die tiende, gheleghen in den Cûyrsen; ende daertoe alsulke tiende al, als her Geriit van Asperen te houden plach van den ghestichte van Utrecht[1]).

Item Jan Bening Heyneman Gerdes soens soen van Wijc hout $5^1/_2$ morghen lants, also alsie gheleghen siin in den lande van Hoesden tot Wijc, tusschen joncfrouwe Marien aen die ene syde ende Roelf van den Ende aen die ander syde.

Item Jan van Grûesbeke hout 12 Hollans morghen lants, gheheten die Cruyshovel ter goeder maten, gheleghen in den lande van Kuyc in den kerspel van Beers. Item 2 morghen Hollans landes op den Geyst, gheleghen in den lande ende kerspel vorseyt. Item 2 stûcken lants, gheheten de Scuthegghe in lande ende kerspel vorseyt. Item een Hollans morghen in den Beerschen beemt in den lande vorseyt. Item 3 stucken lants aen der Donkersteghe tot Beers etc. Item een stucke lants, gheheten dat Cloecken,

---

1) Op den kant bij de post staat met latere hand: „Item adhuc plus in sequentibus". En: „Eciam in fine quere hujus registri super Ottonem et Didericum (?) Asperen."

daerby gheleghen is, an Meynsen-winkel, mit al synen toebehoren des erfs vorseyt, ende al ter goeder maten. Ende dit erve is al gheleghen to Zutphens leen [1]).

Item [2]) her Herman van Keppele ridder [3]) hout des Wulves weert mitten daghelix gherechte [4]) ende tiende, als die beleghen siin in Bethue opten Riin in den kerspel van Wagheninghen. Ende is een borchleen ter Horst.

Item Hubert Wulf hout alsulc goet ende lant als Tengnagels van Middelwijc wanneer was, gheleghen in den kerspel van Renen; ende den tienden groet ende smal over Wouter Sculten erve, oec gheleghen in den kerspel van Renen; ende een manscap van enen tienden, gheleghen in Lemers in den kerspel van Grosem. *Item Hubert Wolf enen tienden, gelegen in Wagenynger kerspel oppen berge in der Nuede, hoge ende lege mit egge ende mit eynden.*

Item joncfrouwe Lijsbeth Wouters dochter van Hardenbroec Claes Ridders wijf hout 53 morghen lants, als gheleghen siin in den kerspel van Seyst in Driebergher broec, ende gheheten is dat goet tot Yselmuden, daer boven naest ghelant is die here van Abcoude ende beneden her Sweder van Vyanen, als hoer dat anghestorven is van Eerst van Wulven [5]).

---

1) Deze geheele post is doorgeschrapt. Op den kant: „Vacat."

2) Op den kant: „Borchleen ter Horst."

3) Daarboven later: „Dirc Doys van Avesaet."

4) Met latere hand is: „daghelix gherechte" veranderd in: „gherechte hoge ende lege to water ende to lande ende anders al sijn toebehoren."

5) Op den kant met latere hand: „Hieraf heft Gerijt Taetse 24 mergen." En daarboven: „Item Gerijt Taetze hout 24 mergen lands in Dryberger broec, daer boven naest gelandt is jonfrouwe Lysabeth die Claes des Ridders wijf was ende beneden her Sweder van Vyanen. Ende die 24 mergen droech op jonfrouwe Lysabeth vorscreven."

Item Tydeman van Bylaer hout *die tienden* van den tween goeden, gheheten van der Rijc, ende van den goede, dat men heet Sambric, gheleghen in den kerspel van Loesden. Item die tiende van den goede to Brilaer, gheleghen in den kerspel van Bernevelde [1]).

Item Gerijt van der Wierse hout een tiende, die gheleghen is int gherechte van Vreeswijc in Wierser broec, daer boven naest ghelant siin die heren van sente Marienweerde ende beneden naest ghetient leyt Jan van Clarenborch. Item een tienden, gheleghen after tWael int gherechte van Scalcwijc, daer boven naest ghetient leyt her Jan vam Limbeec ende beneden naest ghetient leyt Hubert Voerns soen van Vyanen.

Item Daem van Lochorst hout dat goet to Rutenbeke mitter tiende ende daghelix gherechte groet ende smal. Item een hoeve lants tientvri in Loesder broec, al gheleghen in den kerspel van Loesden. Item 10 pont des jaers uyt Wouters goede van Colen, gheleghen by Utrecht an den Steenwech. Item dieselve Daem hout den tienden van Zortsdamme, Scaiffelaer, Fenlaer, Espe, Scaffelaer, Scoenbeec, Hukenhort, Achtevelt, Havichorst, twe huystiende tot Bûnscoten, Mallickenhorst, to Eze, Horsselaer, Nosscoten, ten Berne, Roselaer. Item die Oude campe, alse Arnt van Lochorst te houden plach.

Item ..... (van Scadenbroec hout alse een) mombaer Jans van Scadenbroec siins broeder, want Jan onsynnich is ende ghespannen leyt, [2]) die hofstede tot Scadenbroec mit 21 morghen lants, alse die gheleghen siin in den kerspel van Wûrden opt Tornoysvelt.

---

1) Deze laatste volzin (van „Item" af) is doorgehaald.

2) Met latere hand in de plaats hiervan: „Item jonfrou Dirck Johans dochter van Scadenbroeck hout." En aan het slot: „Ende voer oer heft gehuldet Evert Johans soen van den Polle als een momber."

Item Jan van den Velde hout een tiende van seven hoeven lants, gheleghen in Maersenbroec.

Item Zegher Prien van Beerse hout enen buscht, gheheten dat Winkel. Item een stuc lants, gheheten die Hoefacker. Item een stuc, gheheten die Daelacker.

Item *Tyman* Carman [1]) hout 3 stucken lants, gheleghen op Amersforder-enge, daer an die oesterside van den enen stûc lants naest ghelant is Geriit van der Culen ende an die westerside des goedshûys erve van Amersfoerde, ende daer aen die oesterside van den anderen stucke lants naest ghelant is Peter Gijsbert Campers soen en aen die westerside Wouter Egbert des Beren soen, ende daer an dat derde stuc lants aen die oesterside naest ghelant is Reynaer Peyten soen ende aen die westerside Joerdaen van Zomeren.

Item Otte Momme uten Weerde [2]) hout 8 morghen lants, gheleghen in der Merschen, mit haren toebehoren. Item 14 mouder rogghenlants, gheleghen tusschen Renen ende Remmerten, mit horen toebehoren. Item die tiende van Mommen hofstede, gheleghen in den kerspel van Renen.

Item Wouter van Colenberch hout 28 morghen lants, gheleghen in den gherechte van Bunnic tot Vechten in sinte Nyclaes kerspel tUtrecht. Item 19 morghen lants, alsie gheleghen siin aen den Steenwech tUtrech(t)

---

1) De naam „Tyman" is later in de plaats van een anderen, uitgekrabden gesteld. Later is de naam „Tyman Carman" doorgehaald en daarboven geschreven: „Gerijt Zoest Dirc Gouts soen." En aan het slot: „Dit beleende mijn heere den vorscreven Gerijt in den jaer van 92 des XXIIII dages in Septembri, presentibus preposito sancti Johannis et domino Gyselberto de Nyenrode, vasallis. Et dictum feudum resignavit Katherina Jorden Dirx soens wijf mit Jorden hoers mans hant."

2) Met latere hand daarboven: „Huge Wolf."

aen die zuytside by Vrouwencloester, mitten daghelix gherechte ende tienden, also alsie gheleghen siin.

Item Henrijc Rapoys [1]) hout 12 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Vredelant ende in den gherechte van Nichtevechte, daer Henric Rapoys *vorseyt* naest ghelant is aen die zuytside ende her Splinter van Loenresloet aen die noertside. Dese 12 morghen lants siin gheheten Spicwilghen Hughencamer; ende uyt der helft van den 12 morghen vorseyt heeft hy ghemaket Egbrecht van den Bossche ende Dirijc sinen soen 6 oude scilde sjaers te rechter lijftochte.

Item Willam over die Vechte Ludolfs broeder hout enen campe lants, die gheheten is Bobbencamp, ende 6 acker lants, die daernaest gheleghen siin aen die nederside, mit eggen ende eynden, alsie gheleghen siin in Ludolfs daghelix gherechte over die Vechte op den Veen, daer Ludolf vorseyt boven naest ghelant is ende die vrouwen van Vrouwencloester, ende beneden Ermbrecht die Backer, gheleghen in den kerspel van sinte Nyclaeys tUtrecht.

Item her Ghisebrecht van Langhenrake ridder hout thuys van Risenborch mit 109 morghen lants, als die gheleghen siin.

Item her Ghiisbrecht van Yselsteyne ridder hout die hofstede ten Bussche mit 24 morghen lants.

Item her Splinter van Loenresloet hout thuys to Loenresloet mit alselken goede als daertoe behoert ende gheleghen is tusschen Stevens-brugghe ende to Oudencoper sijtwinde, ende dat dorp mitten daghelix gherechte vor den hûse vorseyt. Item dat daghelix gherechte ende tienden van Oudencoper van Marsenbroec, als die gheleghen siin. Item dat daghelix gherechte van Raven. Item dat dagelix gherechte

---

1) Later daarboven: „Ghijsbrecht Henrijc Rapoys soen".

van Leemcolke. Item die tienden mitten daghelix gherechte to Jutfaes. Item die tienden mitten daghelix gherechte to Bolgerien, als die gheleghen siin. Item Nodegraven-weert by Renen, als die gheleghen is in der Grebbe. Item die tiende ten Ouden Gheyne. Item die tiende, die Frederijc van Drakenborch van hem hout.

Item Jacob van der A Volperts soen hout $^1/_4$ van enen vierendeel lants, gheleghen in den gherechte van Scalcwiic ten Wale, daer boven naest ghelant is Evert van Sconevelt mit siinre dochter ende beneden die Wittevrouwen tUtrecht. Ende uyt desen vorseyden goede heeft hi ghemaket 2 oude scilde sjaers to rechter lijftocht Jan sinen wive Bertolt Bierwichs dochter [1]).

Item Herman Jans hout siin huys ende hofstede, dat gheleghen is in den Nederen-eynde van Jutfaes.

Item die vrouwe van Wûlverhorst hout enen tienden to Maersen, gheleghen aen den Smalendijc. Item 40 pont sjaers tot eenre tiende, die gheleghen is in den lande van Montfoerde to Achte-hoeven-lants, ende her Wouter van Mijnden van den ghestichte mede hout. Item [2]) 6 morgen lants, gheleghen in haers selves daghelix gherecht by den Haerdijc, ende siin gheheyten die Achte-garden. Ende vor sie hulde Alpher van der A.

---

1) Daarboven met latere hand: „Item Sweder van Parijs hout een hoeve lands, gelegen in den gerecht van Scalcwijc, daer boven naest geland is die paeplike proeven van Scalcwijc ende beneden jonfrouw Jan van Blomensteyne heren Zweders dochter van Blomensteyne ende Peters erfgenamen van der Huele, opstreckende van Scalcwiker-weteringe an Honswiker-weteringe. Ende dese hoeve lands droech op her Sweder van Blomensteyne voerscreven."

2) Het hierna volgende in deze post is doorgehaald.

Item *her Gijsbert van Nyenrode* [1]) hout thuys ende hofstede tot Wulvenhorst *mitten boemgarde, als dat gelegen is. Ende* 6 *morgen lands, gelegen an den Haerdijck.*

Item Dirijc die Coninc hout tgoet, geheten die *Coete* by [2]) Amersfoerde, gheleghen op die ene side by die strate ende op die ander side bi die stadgraft [3]).

Item Hughe van Loenresloet hout 20 morgen lants tot Maersen, *daer sijn huys op staet.*

Item Gerijt van der A hout siin huys tot Aesten mit eenre hoeven lants, gheleghen in den kerspel van Lonen tusschen den Even-wech ende den Breyden-wech [4]).

Item Jan van Broechusen Florens soen van Broechusen hout 2 hoeven lants mit horen hoefslagen ende mit al horen toebehoren, gheleghen bynnen den kerspel van Laersen.

Item joncfrouwe Mechtelt van der Woert Stevens dochter van Zulen [5]) hout tgoet geheten die Cleemt mit horen toebehoren, gheleghen bynnen den kerspel van Dorne. Ende vor sie hulde als een mombaer Jan van Broechusen die oude [6]). *Item* $5\frac{1}{2}$ *mergen lands op Ameroncger-weyde tusschen de heere van Apcoude boven ende beneden die heeren van sente Katheryne tUtrecht.*

1) Deze naam is later in de plaats van een uitgekrabden gesteld.

2) Vroeger heeft hier een andere naam gestaan, waarvan alleen nog leesbaar: „.. . . . cot."

3) Met latere hand hierboven: „Willam Jan Matten soens soen houdt $^1/_2$ acker lands, gelegen in der Kerchoeve to Wilniss."

4) Met latere hand onder aan de bladzijde: „Item Gerijt van der A hont 7 morgen lands mitten dagelix gerichte tyns ende tiende, gelegen in Broeclerweerde, daer boven naest gelant is her Ghisebert van Nyenrode ende beneden her Wouter van Mynden. Ende dat droech to sijnre behof op vrouwe Hadewich uten Enge."

5) Met latere hand daarboven: „Dirc Wynant", en op den kant: „Presentibus domino Stephanus de Zulen, Johannes de Zulen, anno 86 mensis Decembris die XVI."

6) De laatste zinsnede is doorgehaald.

Item $1^1/_2$ *hoeve veens in Ameronger-veen mit horen toeslage, streckende op an twout tusschen Reyner Willams soen boven, ende beneden wilner her Zweder uter Loe ende Johannes Scriver.*

Item Claes van Roemste hout 5 morgen lants, gheheten Conen-camp, gheleghen by Bunnic in Seyster kerspel.

Item Claeys uten Enge hout dat huys ten Enge mitter hofstede, also alsie gheleghen is, mitten dûûfhuys ende mit sinen toebehoren, ende mit 28 morgen lants, also alsie gheleghen siin. Item die hofstede ter A mit 27 morgen lants mit al horen toebehoren, alsie gheleghen is. Item half den tienden van Themaet in des heren daghelix gherechte van Abcoude.

Item Henrijc van Ruwele hout 14 morgen lants, gheleghen in Broecleder weyde.

Item die borchgrave van Montfoerde hout thuys to Montfoerde. Item Hoeswijc, dat dagelix gherechte, tyns ende tiende. Item Willamscoep, dat dagelix gerechte, tyns ende tiende. Item Bloclant, dat dagelix gherechte, tyns ende tiende. Item Achtehoeven, dat dagelix gherechte, tyns ende tiende. Item Rinerscoep, dat dagelix gerechte, tyns ende tiende. Item Kockengen, dagelix gherechte, tyns ende tiende. Item Oudencoep, dagelix gherechte, tyns ende tiende. Item Cattenbroec, dagelix gherechte, tyns ende tiende. Ende mit allen horen toebehoren. Item die visscherie, rechte [1]) ende aenvalle in der Yssel, van Snoydelhoec tot Oudenwater toe. Item 5 groter hoeven lants in Heeswijc ende in Bloclant, alsie gheleghen siin. Item den tienden int Rateles. Item die scouwe van den Yseldijc, van Haestrechter-wer die Yssel langes ten Nywendamme toe, ende de scouwe die Leckedijc

1) Het handschrift herhaalt: „rechte."

langes nederwaert van den Nywendamme tot Scoenhoven aen die mûre.

Item Jan van Diest hout 4 hont lants, gheleghen in den kerspel van Renen tusschen der Eme ende der weteringhe op Laerrebroec.

Item Otte van Yselsteyne hout dien tienden in Vechterbroec in sente Nyclaes kerspel tUtrecht.

Item (Wouter?) van Zulen [1]) hout thuys mit siinre hofstede, dat gheheten is Sulensteyne, dat gheleghen is in den kerspel van Ameronghen *ten Nedenencge*.

Item Mechtelt Trinde hout 7 morgen lants mitten dagelix gherechte tyns ende tiende, gheleghen in 28 morgen lants, die Jan van Ameronghen van den ghestichte hout, streckende van den Hoefdijc op aen den ghemenen wech, die gheheten is dOude steenwech, die men gaet vor den Malaeten, daer boven naest ghelant siin Jacobs eerfghenamen van der Visschemarct ende beneden dat convent van Oudwijc. Ende vor sie hulde Henrijc Trinde hoer soen.

Item Jan [2]) die Wale hout dat dagelix gherechte tins ende tiende van twaelf hoeven lants, gheleghen in den kerspel van Linsscoeten opten Enge, onderdeelt mitter proefstien van Oudemonster, alst gheleghen is, gheheten die Velthûse.

Item Folpert van Ameronghen hout 10 morghen lants tynsvri tyendevri mitten dagelix gherechte, by den Malaten gheleghen tusschen lande des convents van Oudwijc aen die ene side ende Coenraerts van Damassche ende Machelems van der Stripe op die ander side.

Item Volquiin van Losseren [3]) hout siin huys ende

---

1) Later daarboven: „Johan van Zulen heren Wouters soen."

2) Later daarboven: „Pilgrim."

3) Later daarboven: „Mechtelt Volquiins dochter van Losseren." En aan het slot: „Ende voer sie hulde Gerijt Paep hoer man."

hofstede, gheheten ten Wittenhaen, gheleghen bynnen Utrecht aen den Gansemarct. Item [1]) tot Volquiins behoef vorseyt droech op mynen heren van Utrecht Jacob van Liechtenborch 33 pont 6 scellinghe ende 8 penninghe des jaers uten grůythůse tUtrecht, als vor een borchleen ter Horst.

Item Frederic van Drakenborch hout $1^1/_2$ hoeve lants, gheleghen op die Heemstede, daer aen die een side naest ghelant is Borro van Heemstede ende aen die ander side die nonnen van sinte Servaes tUtrecht, mitten daghelix gherechte, mit tynse ende mit tiende, als dat gheleghen is. Item op die Heemstede vorseyt een hoeve, daer dat steenhuys op staet, daer aen die een side naest ghelant is Frederijc van Rutenberch ende an dander side Borro van Heemstede, mitten dagelix gherechte, mit tynse ende mit tiende, als die gheleghen is. Item thuys tot Drakensteyne mitter hofstede, daert in leget, mitten dagelix gherechte, mit tynse ende mit tiende, alst gheleghen is. Item een veen, die daeran leget, mitten weghe, mit sinen sloten, also alst gheleghen is. Item een wech tusschen Vůrsebarch ende Barenbarch, als hie gheleghen is. Item een tiende tot Jutfaes, gheleghen tusschen den Riindiic ende den Karclande, ende tient over ander hoeve mit Geriits kinde van den Riin. Item 2 hoeven lants, gheleghen bi der Hoelre-brůgge, streckende uten Riin opgaende aen den Hoefdijc, daer aen die een syde naest leyt dOude steenwech ende an dander side naest ghelant siin die nonnen van sente Servaes tUtrecht.

Item Frederijc van Rutenberch hout 10 morghen lants, also als die gheleghen siin op die Heemstede,

---

1) Hierbij op den kant: „Borchleen ter Horst."

daer miin here van Utrecht boven naest ghelant is ende die abt van sente Pouwels tUtrecht beneden.

Item Jan die Bole Dircs soen hout enen tienden, also als die gheleghen is tot Scalcwijc aen die overside van den goede tot Merkenborch, streckende van der Goyer-dijc tot Blochover-weteringe toe, ende is gheheten Brukaerts-tiende, mit al synen toebehoren eggen ende eynden, mitter halver hoeve op die Bieshare, ende daer mede in hoert. Item een tiende als die gheleghen is in Marsenbroec aen dat overeynde, mit al sinen toebehoren, daer boven naest leyt der stad weyde van Utrecht ende beneden Dirc van Oudaen mit enen tienden, die hie hout van heren Splinter van Loenresloet.

Item *Hubert Egberts soen* [1]) hout een vierdel lants, gheleghen op Seysteroever, daer boven naest ghelant is Heyne van Dorwinkel ende die abt van Oestbroec beneden.

Item Riccout Mŭtse hout een hofstede to Odic aen die meent, daer op die ene side naest ghelant is Jan Breyde ende op dander side Peter uten Boemgaert.

Item Bertholomeus Gruter hout 13½ morgen lants, gheheten dat goet ter Culen, gheleghen te Wijc, daer boven naest ghelant is her Wouter van Zulen ende beneden Steven van Zulen heren Wouters broeder vorseyt. Item 4 morghen lants, gheleghen in die Wierse tusschen Ael Truden lant ende haer kinder aen die overside ende Peters Mewes soens eerfghenamen Everaet van Weren ende sine brodere onderdeelt naest ghelant siin aen die nederside.

Item Wynalt van Arnhem hout die tiende to Berrinchem, gheleghen in den kerspel van Berinchem,

1) Deze naam is later gesteld in de plaats van een anderen, die uitgekrabd is.

ende die tiende to Westervoert, gheleghen in den kerspel van Westervoert.

Item Daems wijf van Bloemenweerde hout een hoeve lants, gheleghen in der herscapien van Haghensteyne, daer boven naest ghelant is die Hoevewech ende beneden her Sweder van Bloemensteyne. Ende vor sie hůlde Daem hoer man.

Item [1]) Sweder van Broechusen hout $^1/_2$ hoeve veens, gheleghen in den kerspel van Ameronghen, daer Jan van Ameronghen boven naest ghelant is. Item die tiende van Weden.

Item Braem uter Coernmarct hout die helfte van 27 morghen lants onderdeelt, also alsie gheleghen siin tot Wijc, gheheten tgoet ter Cule, daer Bertholomeus Gůnter die wederhelfte of toebehoert, daer her Wouter van Zulen of siin eerfghenamen boven naest ghelant siin ende Steven van Zulen of siin eerfghenamen beneden.

Item joncfrouwe Lijsbeth. . . . .[2]) hout 4 morghen lants, gheleghen in Lancbroec, daer die heren van sinte Peter boven naest ghelant siin ende beneden joncfrouwe Belie Gijsbert Scouten wijf. Item 4 morgen lants, gheleghen by Loric int gherecht van den Goye, daer boven naest ghelant siin die heren van sinte Johan ende beneden Jan Ersts soen.

Item Lubbert Bolle hout tgoet te Middelweert, also alst gheleghen is in den kerspel van Maersen bi Otterspoer-sluse, tusschen lande Loef Jans soens kinder aen die zuutside ende Otterspoer-sluse aen die noert-

---

1) Daarboven met latere hand: „Item Johan van Lichtenberch houdt 30 mergen lands, gelegen te Drybergen, daer boven gelandt is die heere van Apcoude ende beneden Eerst Taetse mit lande, dat hi van ons houdt."

2) Eene opene ruimte in het handschrift.

syde. Item 2 hoeven mit synen toebehoren, gheheten die Loe, daer boven ende beneden naest ghelant is die here van Abcoude, gheleghen tot Drieberghen. Item soe droech Willam over die Vecht Gijsberts soen mynen heere op to Lubberts behoef vorseyt, alse ten eersten: 3 morghen lants, alsie gheleghen siin, mit tynse ende mit tiende, aen den Steenwech, streckende tot venewaerts, daer boven naest ghelant is Herbern Hemerix soen van Hoenswijc ende aen die nederside die vrouwen van Vrouwencloester te venewaerts, ende Ludolf over die Vecht oec aen die nederside naest ghelant is mit $^1/_2$ morghen lants, daer die molenwarf op staet, aen dieselve side ten Steenweghe-waert. Item enen camp lants van $3^1/_2$ morghen, gheleghen after aen den sloet van der hofstede Over die Vecht, streckende van Herberns lande van Hontswijc, dat hi van Ludolf over die Vecht te lene hout, mitter steghe opstreckende van den Steenwech, ende mitten daghelix gherechte tynse ende tiende, daer boven naest ghelant is ter Bilten-waert Louwe van den Vene ende ter stadwaert Willam over die Vecht, welken vorseyden camp Ludolf over die Vecht in enen eweliken eerfpacht hout sjaers om 12 pont paymentes, dat ghenge ende gave is bynnen Utrecht, ende 4 wilde ganse, te betalen als die brieve daerof inhouden. Item den voercoep van der hofstede Over die Vecht ende van allen goede, dat Ludolf over die Vechte van den ghestichte houdende was in der tijt, doe hi den voercoep Willam over die Vechte beliede, na inhout der brieve, die daerop ghegeven siin. Item 10 oude scilde des jaers erfliker renthen uyt alle den goede tot Over die Vecht, dat Ludolf over die Vechte in der tijt van den ghestichte houdende was, doe hi die vorseyde 10 oude scilde des jaers opdroech tot behoef Willams over die Vecht vorseyt. Item 2 pont

des jaers erfliken alsulc payment als tUtrecht ghenge ende gheve is in der tijt der betalinghe, vrijs gheldes, uyt vijf acker lants, also alsie gheleghen siin op den veen in Ludolfs daghelix gherechte over die Vechte, des 3 acker gheleghen siin tusschen des Bisscops-weteringhe ende Bobben-camp ende 2 acker tusschen den Loedijc ende den Ouden wech [1]).

Item Wouter Plomp Peter Blanckaerts soen hout een vierdel lants, gheleghen op die Nyevaert, daer Berthelmeus Voerns soen boven naest ghelant is.

Item Jan van Alendorp [2]) hout een hoeve lants, gheleghen op Oude Wulven in Hermans dagelix gherechte van Wulven, daer Herman vorseyt boven naest ghelant is ende Geriit uten Leen beneden.

Item Geriit van den Vliet hout dat dagelix gherechte van Hoencoep mit tynse ende mit tienden, alst gheleghen is in den kerspel van Oudenwater. Ende daeruyt makede hie joncfrouwe Mechtelden sinen wive 50 oude scilde sjaers tot hoere lijftocht.

Item her Frederijc van Nyenvelt hout een vierdel lants, gheleghen in der Wiersen.

Item Jan Pot hout 4 morghen lants, gheleghen in der Wierse, daer Gijsbert Mûseken naest ghelant is aen die overside ende tghestichte van Utrecht aen die nederside mit goede, dat Gijsbert van Mynden van den ghestichte hout. Item een hoeve lants mitten daghelix gherechte ende mit tynse, als die gheleghen is in Absteder-weyde, streckende aen den Hofdijc, daer Dirc van Oestrum die ander helfte van der hoeven

---

1) Daaronder met latere hand: „Item Lubbert Bolle hout 19 morgen lands, gelegen by den Ondiep aen der stad weyde, daer boven naest gelegen is der stad weyde ende beneden die heren van sente Johan. Dat droech to sijnre behoef (op) Jacob van Lichtenberch."

2) Later daarboven: „Everd Foec."

of toebehoert, daer die abt van Oestbroec boven naest ghelant is ende Geriit Vrenken Arnd Godscalcs soens soen beneden mit lande, dat hi van den stichte hout.

Item Gijsbrecht van der Hoel hout $1^1/_2$ morghen lants int Goye, daer boven naest ghelant is Dirc van Oestrum ende beneden Willam van der Hoel mit sinen kinderen.

Item joncfrouwe Mechtelt die Daems wijf was van Lochorst Emonts dochter van Brakel hout 27 morghen lants, gheleghen opt Moervelt, daer dat convent van Oestbroec boven naest ghelant is ende beneden dat convent van sinte Servaes. Item een hoeve lants, gheleghen op Seysteroever, daert convent van Oestbroec boven naest ghelant is ende beneden een hoeve lants, die her Jan van Renesse van den ghestichte in pacht hout. Ende vor sie hulde Gerijt die Pape.

Item Volker die Tolner hout die tollen te Staveren, also alse siin vorvarders van den ghestichte plagen te houden.

Item Gerijt van Beesde hout dat goet Dersemel, egghen ende eynden, mit al synen toebehoren, alst gheleghen is in den gherechte van Werconden.

Item Jacob van den Velde hout enen tienden, gheleghen in den kerspel van Seyst, die gheheten is Hedeweghen.

Item joncvrouwe Mechtelt Henriic Hermans soens dochter hout 3 morghen lants, gheleghen to Maersen op die oesterside van der Vecht tusschen den Goudenhoeven ende den Veenweteringhe, daer boven naest ghelant is die capelaen van onser Vrouwen outaer te Maersen ende Jan Gijsberts soen mit enen onghescieden erve ende dieselve Jan Gijsberts soen beneden. Ende vor sie hulde Dirc van der A.

Item her Jan van Bůren ridder hout 5 morghen

lants, also alsie gheleghen siin op Bilenvelt in heren Jans daghelix gherechte van Renesse.

Item joncfrouwe Wendelmoet Berthelmeus dochter Gůnters Willams wijf van Mynden hout een hoeve lants, gheleghen in der Wierse, daer boven naest ghelant is Vorens wijf van Vyanen ende beneden Andries van Driel. Ende vor sie hulde Willam hor man vorseyt.

Item Jan [1]) van Cattendijc hout enen tienden, gheleghen in den kerspel van Alphen in Hollant, daer die Goutslůse midden in gheleghen is, streckende mitten enen ende aen den Rijn ende mitten anderen ende aen den Buscoep.

Item Henrijc Hermans soen hout 9 morghen lants onderdeylt, gheleghen to Maersen in miins heren daghelix gherechte van Utrecht op die oesterside van der Vechte tusschen der Gouden-hoeven ende der Vene-weteringhe, daer die cappellaen van onser Vrouwen outaer in der kerken tot Maersen ende Jan Gijsberts soen naest ghelant siin boven ende dieselve Jan beneden.

Iten Henrijc die Rover van Montfoerde hout 20 morghen lants, gheleghen tot Achtehoeven in des borgraven daghelix gherechte van Montfoerde, daer boven naest ghelant siin die heren van sinte Martiin tUtrecht ende beneden die hertoghe van Hollant. Item 8 morghen lants, gheleghen in Bloclant in des borghgraven dagelix gherechte van Montfoerde, daer aen die overegge naest ghelant is die borchgrave vorseyt ende aen den nederen egge Lodewijch Jacobsoens eerfnamen. Item 20 morghen lants, gheleghen op die Velthuse in Jans van Homoet ende Jans Walen daghelix gherechte, daer aen den overen egge naest

1) Later daarboven: „Huge Jans."

ghelant is Peter Egbrochts soen ende aen den nederen egge Gerijt Symoens soens eerfnamen [1]).

Item Claes wijf van den Velde wedewe hout 3 acker lants, gheleghen in Cortehoeven by der kerken. Ende vor sie hulde.....[2]) van den Velde hor soen.

Item Jan van Zůlen heren Stevens soen van Zulen hout die helfte van 38 morghen lants $5^1/_2$ hont lants mitter hofstede te Werdenberch, also als die gheleghen siin in den kerspel van Werconden, die hie te houden plach van heren Jan van Bůren, die hie voert hielt van den ghestichte van Utrecht. Ende her Jan en hadde des goets van mynen heere niet versocht.

Item Dirc van Heteren heren Jacobs soen hout die Olde hofstat to Heteren mit 16 morghen lants ende anders al horen toebehoren, als die gheleghen is. Item den tienden to Heteren. Item die ghifte van der kerken to Heteren, dat al beleghen is in Bethůe in den kerspel van Heteren.

Item *Seger van Emelar holt dye een helft ende Kerstiaen van Achtevelt holt dye ander helft van den* [3]) goe*de* [4]) van Achtevelt mit al sinen toebehoren, wilt ende tam, alst gheleghen is in den kerspel*e* van Berne-

1) Daaronder met latere hand: „Anno 88 hulde ende swoer Dyric van Sweten alsulken dienst te doen vor Willam van Montfoerde heren Henrix soen, als men sculdich is te doen van den leene, dat hem van heren Henric sinen vader angecomen is ende hier bescreven staet, ter tijt toe dat Willam koemt tot sinen mundigen jaren. Ende paerop heft mijn heere enen brief gegeven, dat hi hem binnen sinen jaren niet versumen en mach mit wanen versueken. Actum Trajecti in aula domini anno predicto XIV die Augusti, presentibus dominis Gyselberto de Nyenroede et Stephano de Zulen militibus, vasallis etc."

2) Eene opene ruimte in het handschrift.

3) Deze gecursiveerde woorden met latere hand in de plaats van een uitgekrabden naam.

4) Later uitgeschrapt van af „dye een helft", en daarboven met latere hand: „dat alinge goed."

velde *ende van Loesden*, daer boven alse to Gelrelande-waert naest ghelant is Morre van Wessel ende beneden als ten Stichte-waert Goessen van Valderic.

Item Wouter Koevoet Wouters soen [1]) hout 2 hoeven lants, die gheleghen siin mit al horen toebehoren op Leemcolke to Werkonden, daer boven naest ghelant is her Splinter van Loenresloet ende her Gijsbrecht van Hardenbroec ende beneden heren Gijsbrechts eerfghenamen van Starkenborch, ende aen dat overste ende die Hoeft-weteringhe ende (aen) dat nederste ende die vaert.

Item her Segher van Groesbeec ridder hout sine tienden, die gheleghen siin in Over-Bethue to Balveren ende tot Eymeren [2]).

Item Jan van Dronghelen *heere van Ethen ende van Meduwen* hout den halven tienden in Babilonienbroec, *groet ende smal*, daer dat wederdeel of is des abts van sinte Truden. Ende vor hem hulde als een mombaer Aernd van Dronghelen.

Item Henrijc van Macheren hout 6 morghen lants, als die gheleghen siin in Bethue tot Eymeren in Elster kerspel.

---

1) Daarboven later: „her Jan van Rinensteyne ridder." En daarbij met dezelfde hand op den kant: „Item adhuc plus in anterioribus." — Onder de post met dezelfde hand: „Item Wouter Koevoet Wouters soen blijft mijns heren ledige man ter tijt toe dat her Jan van Rinensteyne mynen here enen man set, die van mynen here houde 8 oude schilden sjaers, en daarbij op den kant: „Vacat."

2) Daarboven met latere hand: „Aleyd Wouter Koenraets soens dochter, Wynolts wijf van Arnhem heren Wynolts soen hout een stuc lands, gelegen bi Amersfoert geheten Neckenberch, mit Hondesmaet, daer boven geland is Johan uten Hage ende beneden is gelegen die Zwarte-camp. Ende dat droech tot hore behoef op Wouter voerseyt hoer vader. Ende voer hoer hulde Wynolt van Arnhem voerscreven."

Item vrouwe Alienora van Zulen vrouwe van Sinte-Martiinsdijc hout dat dagelix gherechte van Zulen ende van Sweserenghe ende den tyns. Item dat daghelix gherechte van Westbroec, tyns ende tiende. Item een tiende in Scalcwijc in des heren dagelix gherechte van Cûlenborch. Item een tiende, gheheten Ten Bloec, ende leyt by Jutfaes. Item een tiende, leyt in Nederende van Jutfaes; ende dien hout Gijsbrecht van den Riin voer van hoer. Ende vor sie hulde her Jan van Renesse.

Item *Dirc Hulle* [1]) hout 5 hofsteden, gheleghen tusschen der stad Noede ende Drielenberch in des Scoutensteghe in Buerkerker kerspel tUtrecht, die gheheten siin die borchstede van Lechtenborch. Ende den derdendeel van der Clinchoeve, alsie gheleghen is aen den Yseldijc by Yselsteyne, dat tot siinre behoef opdroech Peternelle Gerijts wijf van Rosensteyne mit Gerijt horen man [2]).

Item die joncfrouwe van Blochoven Gerijts wijf van Bosichem hout $^1/_2$ hoeve lants, gheleghen op Scalcwiker-velt, dat heyt die Hoepemade, daer boven naest ghelant is die heere van Culenborch ende Gerijt van Bosichem ende beneden miin heere van Utrecht mit enen eyghendoem, die Jacob die Langhe van mynen heere hout. Ende vor hor hulde Gerijt hoer man.

Item Evert van der Borch hout dat oude goet Ter Borch mit tynse ende tiende, alst gheleghen is op Seldrecht in den kerspel van Loesden, alst van oudts hier ghecomen is. Item dieselve Evert vorseyt heeft versoecht, als een mombaer Claes van der Borch Huberts soen, den tyns ende tiende grof ende smal

---

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Het gedeelte, handelende over het $^1/_2$ van de Clinchoeve, is doorgehaald.

op Seldrecht, alse veer ende alse wijt als des heren daghelix gherechte van Abcoude gheet. Ende Evert hulde vor Claes vorseyt als een momber.

Item Goessen Wouters soen van der Eem hout dien tiende over lant, dat gherekent is voer 27 morghen lants in der Lecdijcrechte van Oudewiker-cloester to Oestbroec-waert, gheleghen middens in lande des cloesters van Oudwijc; ende dit lant hout mit roeden ghemeten 33 morghen.

Item *Gerijt Lamberts soen* [1]) hout $^1/_2$ hoeve lants, die gheleghen is to Drieberghen oppen Enge in des heren dagelix gherechte van Abcoude, daer die here van Abcoude boven naest ghelant is ende her Jan van Lymbeke beneden mit lande, dat sie houden van den ghestichte van Utrecht, dat her Sweder van Bloemensteyne tot siinre behoef opdroech.

Item Jacob van der A hout $^1/_2$ hoeve lants, gheleghen to Vreeswijc. Item den groten Otterdijc mit sinen toebehoren, die gheleghen is tusschen der sijtwende, die van Cortehoeven in die Vecht gaet, daer opt oestzide naest ghelant is Otte die Laghe ende Peter die Laghe siin broeder ende een lant, dat heet Heyne Ymmen-lant, ende een lant, heet Jan Hermans soens-lant, ende Lubbert Ghenen wijf ende hoer soen ende een vierdel lants, dat den heren van sinte Marien toebehoert, ende Herman Ghenen soen mit synen lande, ende aen die westzide Alaert Ghenen soen Claes Jacob Sneets soen, opstreckende van der zijtwende in die mer; dat tot sinen behoef opdroech Dirc van der Weyde. Ende daerof hulde als een man Ysebrant van der A siin soen.

Item Gijsbrecht over die Vecht Willams soen hout 2 blocken tienden, also alsie gheleghen siin to Wer-

---

1) Vroeger stond hier een andere naam.

conden. Item 5 morghen lants mitten daghelix gherechte, tyns ende tienden, als gheleghen siin toe Werconden. Item 6 morghen lants, als gheleghen siin by den Hamme in den kerspel van Vloten in des proefstes dagelix gherechte van Oudenmonster, daer die heren van sinte Marien tUtrecht aen beyden siden naest ghelant siin. Item 11 hont lants ende een stucke erfs, gheheten die Rode hoeve, ende een stucke erfs, gheheten des Sluters-camp, dien tienden ten Anderen, gheleghen in den kerspel van Vloten, daer her Peter uyten Hamme, joncfrouwe Lijsbeth siin dochter Jans wijf van Lantscrone ende Rotaert van Lantscrone boven naest ghelant siin ende die heren van sinte Marien vorseyt beneden; van welken vorseyden erve her Peter uten Hamme mynen heere van Utrecht ende sinen ghestichte den eyghendoem of ghegeven hadde in den gherechte, daer dit vorseyde erve in gheleghen is. Ende al dit vorseyde goet droech her Peter vorseyt mynen heere op to Gijsbrechts behoef vorseyt.

Item Claes Venydau ende Jan van Wijflic Dircs soen houden samentlike den halven tienden in Babilonienbroec smal ende grof, daer dat wederdeel of toebehoert den abt van sinte Trůden, als hem dat aenghestorven is van vrouwen Mechtelden vrouwe van Riede, diet van den ghestichte te houden plach.

Item her Tonijs van der Weteringhe hout thuys to Werdensteyne mit 4 morghen lants, daert op staet, daer boven naest ghelant siin die heren van sinte Peter tUtrecht ende her Tonijs vorseyt beneden.

Item Dirc van der Weyden hout een hoeve lants to Scalcwijc, daer boven naest ghelant siin die heren van Oudemonster tUtrecht ende beneden dat goedshuys to Scalcwijc. Item een tienden van eenre hoeven lants, die den profst van Arnhem toebehoert.

Item Gijsbert Scade van Ameronghen hout 20 morghen lants, gheheten tgoet to Bijsher, gheleghen to Scalcwijc, daer boven naest ghelant is Henrijc van den Velde ende beneden die heren van Oudemonster.

Item Agnese Florens Aernts soens dochter hout 5 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Woerden tusschen Cameriker-dijc ende der costerien lant van Woerden, streckende mitten enen ende an den Riin ende mitten anderen ende aen den Houdijc. Vor hor hulde Boldewiin Jonge Boldewiins soen.

Item Boekel van der Haer hout dat dagelix gherecht van Spengen, tyns ende tiende ende die kerchove mitter ghifte van der kerke van Kockangen, tyns ende tiende, ende 2 hoeven, die gheleghen siin aen die ander side van Kockangen, dat dagelix gherechte, tins ende tiende van den tween hoeven ende ghestorp, die hofstede, also alsie gheleghen is mit 24 morghen lants in den kerspel van Woerden [1]).

Item Jan uten Weerde hout 11 morghen lants ende 46 roeden lants, gheleghen in Rijswiker maelscap, streckende van den Bandijc in den Dwergraven, daer boven naest ghelant siin Godert van Risenborch ende Hildegont siin wijf ende beneden Gerijt Wunder Aelberts soens kinder ende Aernd Sceel van Ummeren, die to siinre behoef opdroech Godert vorseyt.

Item Jan van Lewen hout 7 morghen lants 4 hont lants ende 25 roeden lants, des twe acker strecket van den Bandijc in die Broecsteghe, daer boven naest ghelant siin Gerijt Wunder Aelberts soens kinder ende

---

1) Daarboven met latere hand: „Item Henric Scade hout 4 morgen lands mit allen oeren toebehoeren, gelegen in Loepic in die Sevenhoeven, tusschen die heren van sente Johanne boeven, ende beneden Proys Vrederic Proys soen mit lande, dat hi van den greve van Hollant (hout), naest ghelant."

Aernd Sceel van Ummeren ende beneden Bertout van Hetere, daer die derde acker oec of strecket van den Bandijc in die Broecstege, daer boven naest ghelant siin die vrouwen van Gelre ende van Guylke ende beneden Frederijc Goeswiins soen ende Bertout van Hetere; die tot siinre behoef opdroech Godert van Rijsenborch [1]).

Item [2]) *Godert van Risenborch hout* 8 *morgen lands, gelegen in den lande van Gelre in Rijswiker mae(l)scap tuschen den Bandijc ende die Broecstege. Item noch* 12 *morgen land, gelegen tuschen den Bandijc ende den Rijn.*

Item Katherine van Bymmen heren Stevens dochter van Bymmen, Johan Mompeliers wijf van Overhage hout den groten tienden to Elst mit synen toebehoren in den kerspel van Elst in Betouwe. Item een derdendeel van den groten tienden to Velp in den kerspel van Velp in Veluwe.

Item Scout Arnd Sprongs soen [3]) *hout die helfte van den goede to Weerdenborch, gelegen in den kerspel van Werconden.*

Item Jan van Groesbeec hout: int (yerste) een stucke lands, gehieten die Gheyste, des twe Hollensche morgen is, mit synen toebehoren ende leget tusschen lande joncfrouwen Menchen Losschers wijf ende lande Lijsbet Priems. Item een stucke lands, geheiten dat Cloicken, an lande joncfrouwen Menchen vorseyt. Item twe stucke lands, gelegen an die Seythegge bi lande joncfrouwen Meynchen Lisebet Priems ende Henric Quadepapen land. Item een stucke lands, des

---

1) Daaronder met latere hand: „Item anno 85 mensis Maii die XXIV in Zoes. Jan van Clarenborch Johans soen ontfeng Wierser tiende, gelegen in den kerspel van der Nyervaert. Presentibus dominis Goswino de Rossem, Stephano et Frederico de Zulen militibus, Ernesto van der Horst et Johanne Droste."

2) Al het volgende tot hoofdstuk II toe is geschreven met latere, grootendeels dezelfde hand.

3) Later veranderd: „Aernt Sprong Scout Arnd Sprongs soens soen."

een morgen is gehieten die Beersebeemde, gelegen bi lande ioncfrouwe Meynchen Lisabet Priems ende Henric Quadepapen lande. Item drie stucke lands aen die Dunkerstege bi lande Lisebet Priems ende Heyn Ywens soen. Item 12 *Hollansche morgen, gelegen an die Cruyshovel, gehieten an den Horninc van den Wynkel, gelegen tusschen joncfrou Meynchen Loysschers wijfs boussch ende Seger Priems bosche, mit alle horen toebehoren, welc erve al gelegen is to Beerse in den kerspel in den lande van Kuyc. Ende al to Zutphenschen leen.*

Item Aernt Johan Matten soens soen hout $^1/_2$ *acker lands, gelegen in den kerspel van Wilnisse, tuschen lande der vrouwen van Zuylen ende Conraet Heynen soen* [1]).

Item Geertruyt van Arler Jans wijf van Brynen hout dat goed ter Bijtsel, gelegen in den kerspel aan Dorensprijc in Veluwe, to Zutphenschen leen. Ende vor hor hulde Jan hoer man vorseyt.

Item Jan Wacker [2]) *hout* 14 *morgen lands ende die leenwer daerof, als die gelegen syn to Vechten, eggen ende eynden, mit al horen toebehoren, mit den boemgaerde, die daeraen licht. Ende Beernd Proys hulde vor hoer* [3]).

Item Beernd Proys hout den bomgarden to Vechten vorseyt. Item tgoed ende dat dagelix gerechte van Herverscoep, tins ende tiende. Item $^1/_2$ *hove lands in Odic. Item* 3 *morgen lands te Werconden. Item* 1 *hove lands in Hinderspronc. Item Beernd Proys hout* 8 *morgen lands, gelegen op Attevelt, ende een tiende, gehieten der joncfrouwen tiende, gelegen to Krympen* [4]).

---

1) Op den kant daarbij: „Presentibus preposito sancti Johannis, domino Stephano de Zulen, anno 86 mensis Decembris XII die."

2) Later daarboven: „Goede Beernd Proys wijf, Jans dochter van Lechtenberch."

3) Vroeger stond in plaats van: „hulde vor hoer": „toebehoert."

4) Alles, behalve de naam van B. P. en de vermelding van de $^1/_2$ hoeve land in Odijk en 3 morgen land te Werkhoven, is doorge-

Item Jacob van der A Jans soen hout 1 *hoeve lands mit horen toebehoren, gelegen in Otterspoerbroec, daer vrouwe Hadewich uten Enge boven naest geland is ende beneden Heyne Swert Ysebrants soen ende meyster Vrederic die barbier.*

Item Alfer van der Horst hout den tienden van tAnkenveen, die Overmer ende vischerie, den tienden van Horstweerde, den tienden ten Nesse, ende 4 *morgen lands mitten berch in den kerspel van der Horst.*

Item Jan Breye hout ene hofstede, die Ghisebrechts uter Meente was, in den kerspel van Oudwijc, mit tune ende mit getymmert, also alse daerenbynnen gelegen is, daer boven naest gelandt is die paeplike provende van der kerken vorseyt ende mijn heere van Utrecht beneden mit enen eygendom van Peters hofstede uten Bomgaert, die men van mynen heere in lene hout.

Item Peter uten Bomgart hout 9 *morgen lands mitten boemgard ende mitter hofstat, daer boven naest geland is Ghisebrecht uter Meent mit lande, dat hie hout van mynen heere van Utrecht, ende Johan uten Bomgart sijn broder beneden, gelegen in den kerspel van Odic.*

Item Wouter Jans soen hout $2^1/_2$ *morgen lands, gelegen*

---

haald. — De vermelding van de 8 morgen op Atteveld en van den Joncfrouwen-tiend is door dezelfde hand later onder aan de bladzijde geschreven. — Met latere hand bovenaan de bladzijde: „Item deken ende capitel van sente Mertijn tUtrecht hout dat goit ende dagelix gerichte van Herverscoep, tins ende tiende, dat Bernd Proys te houden plach; ende dat heft her Florens van Wevelichoven bisscop tUtrecht transfer*eert* aen deken ende capitel vorseyt, gelijc die brief begrijpt, den si daerof hebben van den bisscop vorseyt." En daarnaast met latere hand: „Item *Jacob Sloyer* (vroeger een andere uitgekrabde naam, waarschijnlijk: Tyman van den Damme) hout een hoeve lands, geheten Hindenspronc, gelegen te Houten, daer boven naest geland is Rumer uten Goye ende beneden die heren van den Duytschen huys tUtrecht; ende die was Beernd Proyss, ende die hadde sie opgedragen tot behoef Tymans van den Damme, ende Tyman heft sy voert opgedragen tot behoef Jacob Sloyers."

int gerechte van den Goye in den kerspel van Houten, daer boven naest gelandt is Wouter vorseyt selven ende beneden die here van Vyanen.

Item Jan Witvoet hout 80 *oude groten tsjaers uter hofstad to Vredeland. Ende vor hem hulde Aelbert Witvoet sijn broder.*

Item her Peter uten Hamme ridder hout den tienden van Catwikervelt, grof ende smal. Item 5 *morgen lands op Catwikervelt, gehieten die Weert, mitten dagelix gerichte, tyns ende tiende daerof. Item tsuuteynde van Bartengen, dat dagelix gerichte, tins ende tiende, grof ende smal, van* 15 *hoven. Item in den Aftersloet* 16 *oude schilden ende* 10 *capoen ts(j)aers uten vier hoven, die Henric sijn soen daer liggende heeft in der heren dagelix gerechte van sente Mertijns. Item opt nederende van der Hogerhar dat dagelix gerecht, tins ende tiende, smal ende grof, van twen hoven* [1]).

Item Jacob Nannync ende [2]) *Peter Hofliet sijn broder houden* 11 *dachmaet lands, die mit Borgart Modden onderdeelt liggen, gelegen in den kerspel van der Emebruggen, daer an die sudersyde naest gelant syn Jacob van der A ende Wouter Reyners soen ende an die noertsyde Peter Soes.*

Item Aelbert van Wese ende Elizebet sijn wijf houden enen tiende in Wagenynger kerspel oppen berge ende in der Nuden, hoge ende lege, als die gelegen is, ende [3]) *enen tiende*

---

1) Daaronder met latere hand: „Item Gerit van den Velde hout 2 acker lands, gelegen op Cortehoeven in der heren gerichte van sente Marien tUtrecht, opstreckende van Loesdrechter scheidinge an den Uterdijc, daer die heren van sente Marien tUtrecht vorseyt naest gelegen sijn op dye zuytsyde ende Jan Willams soen ende Otte Peters soen aen die noertsyde. Anno 88 mensis Maii die III. Presentibus her Vrederic van Zulen, Jacob van der A, Erst van der Horst, Peter Bontrock, in Trajecto."

2) „Jacob Nannync ende" doorgehaald.

3) De woorden van „houden" af tot hiertoe doorgehaald.

in Berinchemmer kerspel, hoge ende lege, als die gelegen is, mit eggen ende mit enden.

Item Hildegunt Ghisebrechts dochter van Mynden, die Dirc Haserts wijf was, 3 *morgen lands, gelegen in den kerspel ter Horst, daer* 2 *morge of gelegen syn tuschen lande des goedshuys van der Horst ende Willam Lysen soens ende die derde morgen tuschen lande Alfers van der Horst opte noertsyde ende Reynar Tymans soen an die suutsyde.*

Item Willam Suermont [1]) *van Hy(n)dersteyne hout tgoed to Langelar, ende dat bosch, dat daertoe hoert, ende dat bosch, dat geheyten is Catwynkel, also alst gelegen is to Derthesen. Item* 9 *morgen lands, die gelegen syn to Amerongen, des* $3^1/_2$ *morgen gelegen syn butendijcs opte Engaer, daer die heren van sente Katerinen boven naest gelant syn ende beneden die Engardam, ende des* $5^1/_2$ *morgen gelegen syn bynnendijcs, daer die here van Apcoude boven naest gelandt is ende die here van sente Katerinen beneden* [2]).

Item Vrederic van Marsen hout $^1/_2$ *hoeve lands op Attenvelt, ende enen tiende, die leyt in Leckerc-ambocht to Krimpen.*

Item her Ghisebrecht van Sterkenborch hout dat dagelix gerichte ende tiende, daer Sterkenborch inne staet. Item

---

1) Later veranderd in: „Eernst Willam Suermonts soen."

2) Daarbij later op den kant: „Dese 9 mergen heft Eerst minen heere opgedragen; ende die heft mijn heere voert beleent Reyner Willams soen borger tUtrecht. Ende daertoe heft Reyner vorscreven ontfangen 3 hoeven veens, die Eerst vorseyt opdroech ende die gelegen syn op Ameroncger veen, mit horen toeslage, streckende op an tWout tusschen Henric Bor van Amerongen boven ende benede(n) Johannes Scriver ende heren Zweders erfgenamen uter Loe." En daarboven met andere hand: „Item Lijsbet van der Meer hout $3^1/_2$ morgen lands, geheten Duvenstert, dye Reyner Willams soen opdroich, gelegen op Encker in den kerspel van Amerongen, daerboven naest gelant syn die heren van sente Katherinen tUtrecht ende beneden dye Enckerdamme. Ende vor hoer heft gehult Wolphert Borre oer soen".

ene hove lands op Leemcolc. Item ene hoeve lands op Scalcwijc. Item den tiende over ene hoeve lands to Scalcwijc.

Item Godert Gorijs soen hout 22 *morgen lands, gelegen in Betouwe in Elster kerspel, des* 12 *morgen gehieten syn die Oesteringe, streckende mitten enen eynde opper Dievedijck ende mitten anderen eynde opte Liendensche strate, ende des* 6 *morgen gelegen is tuschen Maes den Riken ende Claes van der Duven, ende des* 4 *morgen gelegen is tuschen Reyner Berghs land an beyden syden.*

Item Vrederic die Jode van Nymegen hout den tienden tot Ewic mit al synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Ewijc in Betouwe. Ende dat is een borchman ter Horst [1]).

Item Dominica post Mathie anno 83 *Willam die Man droech op mynen heere van Utrecht* 1 *acker lands, gelegen achter den bosch to Baren, daer opte zuutzide naest gelant is Gerijt Smit ende opte noertzide Jacob die Wilde, dat een vry tinsgoed te wesen plach. Ende dat goed verliede mijn heere Willam den Man weder, van hem te houden in dienst mans stat. Presentibus her Steven van Zulen, Borre van Heemsteden.*

Item Robert van Dorenweerde hout den tienden to Spuelde, gelegen in Veluwe in den kerspel van Gherderen, mit synen toebehoren.

Item Mense Dijck hout $^1/_2$ *acker lands, gelegen op Emnesse, daer aen die zuutzide naest gelant is Claes Truden soen ende aen die noertzide Jaco Veen.*

Item anno 85 *mensis Marcii die XXIII dominus Trajectensis infeodavit Goden van Lyenlar cum uno manso, dicto Smeeds-hoeve, sito op Amersfoerder-enge, et cum quibusdam areis buten den Roden toerne der stad van Amersfoerde, et una area infra Amersfoerde, dicta Renmouds-erve, jure domini, diocesis et cujuscumque salvo. Presentibus Borre van Heemsteden, Ponciano de Zijl, Gerardo de Beest et*

---

1) Op den kant: „Borchman ter Horst."

Johanne de Oestrum filio Nycolai. Et predicta bona Rutgerus Paesschedach, filius predicti Goedfridi de Lynlaer, prescripta die ad manus domini ante (?) infeodacionem predictam resignavit [1]).

Item [2]) *Henric Buddinc Henricx soen hout een vierdel lands, gelegen op Attevelt in Werconder kerspel, mit alle synen toebehoren, daer boven naest gelant syn die heren van de Duyssche huys tUtrecht ende beneden Johan Coman Ghiseberts soen mit enen virdel lands, dat hie van mynen heere hout. Ende dat droech to sijnre behoef op Beernd Proys.*

Item Jan Coman Ghisen soen hout een virdel lands, gelegen op Attevelt in Werconder kerspel, mit al synen toebehoren, daer boven naest gelant is Henric Buddinc Henricx soen mit enen virdel lands [3]), *dat hie van mijn heere van Utrecht hout, ende beneden Jan Coman selven. Ende dat droech to sijnre behoef op Beernd Proys.*

Item Wouter Dircs soen hout enen tiende, gehieten der Joncfrouwen tiende, gelegen in den kerspel van Crympen opte Merwyne. Ende den droech to sijnre behoef op Beernd Proys.

Item Jan Everds soen hout den Cortencamp, gelegen in den goede ter Borch, also als hie entwe gegraven is, in den gerechte van Zeldrecht, daer opte zuderzyde naest gelegen is die Vogelcamp ende opte oestersyde Willam Hoefflets kynder land ende opt noerder-ende die Nye veteringe ende opte westerzyde die Zeldrechtsche meent. Ende dat droech to sijnre behoef (op) Evert ter Borch.

---

1) Op den kant daarbij later: „Dit heeft nu Evert van Lynlaer Lamberts soen." — Deze laatste post is later ingeschreven.

2) Het nu volgende tot Hoofdstuk II staat geheel achter in het handschrift. Daar er hier geene ruimte was in het handschrift, waar onmiddellijk de „manne in Zallant" volgen, heeft men dit blijkbaar daarom achterin geschreven.

3) Het handschrift herhaalt: „mit enen virdel lands."

Item Ghijsbert Peter Backers soen [1]) *hout een virdel lands, gelegen opte Nyevart, daer boven naest gelant is Bertout Voerns soen ende beneden mijn heere van Utrecht. Ende dat droech to sijnre behoef op Roderic van Overrijn* [2]).

Item Willam van Lopic Jan Cosen soen hout, toe behoef Aleyden ende Elzebeen Everds Gotscalcs soens twe dochteren, 80 pont sjaers payments, alse bynnen Amersfoerde ghenge ende gheve is, uten tienden uut Amersfoerder-enge, als Everd vorseyt den van mynen heere hout. Ende die droech Everd vorseyt tot horen behoef op mit sulken vorwerden, dat Everd vorseyt of sijn rechte leenvolgers die 80 pont losen mogen mit 800 pont payments voerseyt.

Item in den jaer van 84 op sente Johans dach ante portam Latinam ter Eembruggen. Jacob Nennync droech op mynen heere van Utrecht den eygendom van der halven Oelt, gelegen in den gerechte van Baren, als die te wesen plach Rickout Wessels, daer opte sudersyde naest gelant is Godde Stael ende opte noerdersyde Ghijsken Willams soens kynder, dat een edel eygen te wesen plach; ende hie ontfeng dat weder van mynen here to enen Stichts lene. Daer waren aen ende over alse manne: Peter Hofliet ende Goessen Wouters soen.

Item her Robrecht van Rijnswoude ridder, heere to Grevenbroec, hout dat goed to Rij(n)swoude mit synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Scerpenzeel. Item die Gulden hoeve mit horen toebehoren, gelegen in den kerspel van Werconden. Item 6 morgen lands, gelegen op Loetervelt, daer aen beyden syden naest gelegen is Johan van Zulen, gelegen in den kerspel van Wijc [3]).

Item her Willam here van Apcoude ende van Duersteden hout . . . . . [4]). *Item die tiende, die hie tot Rienen ende*

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Deze geheele post is doorgehaald, zie hierna p. 707.

4) Een regel in blanco.

daeromlanc liggende heeft. Item die tienden smal ende grof to Swesrenge, als die gelegen syn tusschen Utrecht ende den Dale. Item alle die tienden, die hie heeft op Marsenvene, mitten huyshoenren, die men daer sculdich is. Item dat goed to Manderen ende tot Ymmichusen, als die gelegen syn. Item die goede to Leersem, als die gelegen ende den heere van Apcoude toebehoert. Item 3 hoeven lands to Woudenberch, die heren Johans van Culenborch te wesen plagen. Ende des syn brieve in den capittel. Item ....

Item vrouwe Maria van Walcurt, vrouwe van Apcoude ende van Duersteden, alle die tienden, die gelegen syn int Wout ende to Woudenberch. Item dat goed in der Birket, mitten dagelix gerichte ende mit tynse, alse dat gelegen is. Item dat goed tot Affendorp mit synen toebehoren. Item dat goed to Drybergen ende ten Adelwynkel mit alle horen toebehoren. Item den tienden to Zeyst, gelegen in den kerspel van Seyst, ende den tiende to Lotervelt, gelegen in Wiker kerspel. Ende dit goed droech tot hoerre behoef op die heere van Apcoude [1]).

In den jaere van 84 op sente Calixtus dach beleent tot Renen: Goedert uten Boemgaerd alzulc berchland als Gerijt van Westrenen van minen heere hielt, alzulc veen als dieselve Gerijt syn oudervader hadde op Renenre-veen. Presentibus her Vrederic van Zulen, Johan van Renen ende Roederijc van Overrijn.

Item eodem anno sDonredages na sente Lucas dach ontfeng her Otte heere van Arkel al alzulke goide als die greven van Cleven van den bisscopen tUtrecht tontfangen plagen ende van den gestichte van Utrecht sculdich waren te holden; ende daeraf hulde die heere van Arkel vorscreven. Actum Trajecti anno et die quibus supra, presentibus consiliariis et vasallis, videlicet: preposito sancti Petri, preposito sancti

---

1) Vroeger stond hier: „Eerst Taetze"; doch reeds dezelfde hand, die de post schreef, veranderde den naam.

Johannis, decano sancti Petri Trajectensis, domino Stephano de Zuylen, Jacobo de Lochorst et Jacobo van der A et aliis quampluribus. Et recepit litteram, cujus copia est registrata.

Item eodem anno in vigilia Symonis et Jude ontfeng Gijsbert Goetscalc Everds soen den tienden half van Amersfoerder-enghe ende van Vernhese, grof ende smal, na dode Everd Goetscalcs sijns vaders. Actum ter Eembrugge, presentibus her Steven van Zulen ridder, Jacob Nennyng, Lambert Gerijts soen van Oy ende anders vele etc.

Item Alpher van der Horst hout dat huys ter Horst mitten lande daeromme gelegen, mit allen synen toebehoeren, ende die meer mit allen hoeren toebehoeren.

Item jonfrou Vrederic Stevens dochter van Colen, Claes wijf uten Encghe hout 7 mergen lands, als dat derdendeel van der Clinchoeven, gelegen aen der Yslen in den gerechte van Yselsteyne. Ende voer hoer heeft gehuldet als een momber Claes uten Encge hoer man vorscreven.

Item Claes Oem hout Reynreaert ende Norderart mit al horen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Rienen. Item alsullic goit als wijlneer toebehoerden Loeden Aelberts soen ende Wouter Gheverts soen, borgers tot Rienen. Item dat huys ende hofstede to Rijnswoude mit synen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Scerpenseel, mit gericht mit tins ende mit tienden, tot eenen borchleen ter Horst. Item die Gulden hoeve mit hoeren toebehoren, gelegen in den kerspel van Werconden. Item 6 morgen lands, gelegen op Loetervelt, daer aen beiden siden naest gelegen is Jan van Zulen, in den kerspel van Wijck.

Item Engbert Egberts soen houdt dye erffenisse van roggelande, dat her Otte van Westrienen priester achterlyet in synen lesten live, gelegen binnen den gerichte van Rienen, mit eggen ende mit eynden, alsoe als dat gelegen is. Ende alsullic veen als her Otte liggende hadde in enen lote opten veen, in ghemencgder voeren mit Hubert Wolf, mit

Willam van Hemerten ende mit Huge Wolf. Ontfangen anno 88 *mensis Februarii die XIV, presentibus her Ghijsbert van Nywenrode, her Steven van Zuylen, her Splinter van Loenresloet, Erst van Steenre ende Jacob Nennyng.*

Item Willem van Kesteren hout dat pachtrecht an den goide ten Velde mit alle synen toebehoeren, alse Johan van Dyest dat van Hermun den Vogeler in pacht gehouden heft. Ende dat mach Johan van Diest vorseyt loessen binnen 6 *jaren naestcomende op sente Peters dach ad cathedram of bynnen viertinnachten daernae onbegrepen mit* 119 *Riensscher gulden; ende ist datet Johan van Diest vorgenoemt loest binnen den* 6 *jaren vorseyt, soe sal Willam van Kesteren der manscap daerof quijt wesen. Datum anno* 88 *mensis Februarii die XIV, presentibus predictis.*

Item her Johan van Rynesse ridder heft opgedragen 4 *morgen eyghens lands, dye gelegen syn in Cattenbroyck in den kerspel van Seyst, alsoe als hi dye daer hadde liggende mit synen kinderen onderdeilt in* 8 *morgen, daer synen kinderen dye helft of toebehort, opstreckende van Dolreberchs-hofstede aen den Werswech in Cattenbroec, daer boven naest gelant is her Jan ende syne kindere vorscreven ende beneden dye nonnen van Vrouwencloester. Dye* 4 *morgen heft mijn heere verlyet Johan van Rynesse heren Johans oudste soen; ende Vrederic van Drakenborch hulden vor Johan vorseyt. Dit geschiede tUtrecht in den jaer van* 88 *des XIX dages in Meert, presentibus her Steven van Zuylen, Volpert van Amerongen.*

Item joncher Frederic here van den Berghe ende van Byland heft ontfangen dat gericht ende heerlicheit in den kerspel van Dyedem, dat gericht ende heerlicheit in den kerspel van Westervoert, ende dye tyenden van allen nyeslagen lande in der heerscappie van den Berghe. In den jaer ons Heren 1388 *des XXVIII dages in den Aprille tUtrecht.*

II. Dit siin die manne in Zallant.

In den eersten hout Jan Sconecamp dat erve ende goet to Ridderinch. Item dat erve ende goet, dat gheheten is dat Luttike-velt. Item den tienden grof ende smal over dat goet ende erve tot Remmering, gheleghen in den kerspel van Nyensteden ende in der buerscap to Holtheem. Item 3 stucken lants tot Achteler, gheleghen in den kerspel to Emmenynchem. Item 3 stucken lants tot Berchenthem, gheleghen in den kerspel van Nyensteden.

Item Aelt Dobbeleer hout dat vierdel aen den toerne to Westerode, beleghen in den kerspel to Wylshem.

Item Ernst van Holtensende hout 26 morghen lants in Mastbroec, gheleghen in der Elst.

Item Gerd van Heyk, borchman ter Nyenborch, hout den groten ende den smalen tienden over dat huys to Seghebordich, in den kerspel van Hokesberghe ende in der bûerscap to Bûerse [1]).

Item . . . . . [2]) hout dat goet to Vranckinck, dat gheleghen is in den kerspel van Gronlo ende in der buerscap to Beltrem, rorende van der heerscap van Diepenhem to enen pondeschen lene [3]).

Item Tyde Scûlten hout dat goet ten Bleke, gheleghen in Daelter kerspel. Item den tienden in Wyer kerspel, die ghenoemt sint die tienden te Haghenwerde, Lûttike Tonghervelde, Luttike Everdinclo ende die tiende to Byshorst.

Item Herman van Marhulse hout dat goet, gheheten die Luttike Horstwijc, gheleghen in der buerscap to

---

1) Op den kant met latere hand: „Resignavit domino."

2) De naam uitgeschrapt.

3) Hierbij op den kant: „Diepenhem", en met latere hand: „Relevavit Hermannus filius ejus anno 84 mensis Decembris die III, presentibus Rodolfo de Ittersum et Hugone Duwer."

Beltrum in den kerspel van Gronlo. Item dat goet to Hermanync, beleghen in der bůerscap to Vrageren in den kerspel van Gronlo. Item een tiende in den kerspel van Hakesberghe, alse: uten goede ten Varwarke 9 schepel haveren ende 9 scepel geersten, uten goede ter Noert uyt 2 molder rogghen, uten Růwenhove 7 scepel ghersten; ende dit is al Deventer mate ende dese tienden toebehoert, rorende van der herscap to Diepenhem, toe 2 marken.

Item Godeken Martins van Monster [1]) hout dat goet toe Wedelinch ende dat goet to Allerdinch, die beleghen siin in den kerspel van Zenden.

Item Henriic Gerds soen Wiinkens hout 22 morghen lants mit al horen toebehoren, die beleghen siin in den kerspel van der Heyne in Lierebroec. Item dat goet to Borgholo, dat gheheten is Wolkerts-goet, dat beleghen is op Deventer-enghe in onser Vrouwen kerspel to Deventer.

Item Everts vrouwe van der Ese hout de Hondeborch. Item den Nyenhof ende den Oldenhof tot Zenderen. Item dat Zeegoet. Item de Mosinchof. Item de Hoven. Item des Coninx huys. Item den Holtcamp, gheleghen tot Saterslo. Item den hof tot Vlederode. Item dat huys tot Arninch. Item dat huys ten Weghe. Dese twee huyse siin een borchleen te Goer [2]). Item dat huys ten Slade. Item dat Herlecote, gheleghen in den Lutte. Item Moerwinkel, gheleghen tot Wedehoen. Item Wassinc ende dat Bloemendael, gheleghen tot Elsen, die al gheleghen in den lande van Twente. Item die vriheit der herscap van Almelo. Item die watermoele to Růsenen. Item den hof to Lindelo. Item den Syngraven.

---

1) Later daarboven: „Johan van Erle."

2) Op den kant: „Borchleen te Goer."

Item Henriic van Marclo hout dat goet ten Nyenhuys, gheleghen in den lande to Zûtphene ende in den kerspel van Almen [1]).

Item her Herman van Keppel [2]) hout den hof to Kolninchmans-gûet, gheleghen in den kerspel van Epe in den ghestichte van Monster, mitter ghiften van der kerken van Epe.

Item Griet Snigravens wiif was hout dat goet tot Snigraven mit sinen toebehoren. Ende makede to horen momber Jan van Soestele, die voert voer hor hulde.

Item Willam van Walien hout 50 pont des jaers uyt den verscip to Deventer. Voert al dat lant, dat beleghen is opten Noert-Mersche, beholdelijc mynen heere van Utrecht die olde hofstede, ende voert op ende an te scepene waer dat lant gheleghen is.

Item Jutte van Wenghevelde hout den tienden over tgoet to Tonghervelde mit al sinen toebehoren, dat beleghen is in den kerspel van Wije in der buerscap van Tonghervelde. Ende vor sie heeft ghehuldet Aelbert van Wengevelt hoer man.

Item Seyne van Versne hout dat goet to Strodinch, tgoet ten Havercoten ende tgoet ten Swartenkoten. Item den tienden to Wennykinc, den tienden to Mersche, die gheleghen siin in den kerspel van Enschede. Item den tienden grof ende smal over den hof te Vlederinghen, als die beleghen is, mit al synen toebehoren in den kerspel van Oetmersem.

Item Ludolf van Asbeke hout dat goet to Hilbran-

---

1) Daaronder met latere hand: „Item Johan van Marclo des vorgenoemden Henrix soen heeft dat vorgenoemde guet ten Nyenhues ontfangen ten Zutphenssehen lene der heerscap van Dyepenhem. Actum Vollenhoe anno 85 mensis Februarii die XV, presentibus Ernesto van der Horst et Hermanno de Ese." Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

2) Met latere hand daarboven: „Gerardus de Keppel filius ejus."

drinc, gheleghen in den kerspel to Alsteden [1]). Item 2 stůcke erves, gheheten die Grote Dencghe ende die Luttike Dencghe, ende die tienden, die daerover gaen, gheleghen in den kerspel to Lossere mit al horen toebehoren.

Item Jan Creye hout dat goet ter Sůetwijc, dat gheleghen is in Veluwe in den kerspel van Eene mit al sinen toebehoren.

Item Jan Kennyken hout dat goet, dat gheheten is Enghelikens-goet van Wye, mit synen toebehoren. Item tgoet ter Beke mitten achterhuys mit sinen toebehoren. Item tgoet to Diesteler. Item den tienden van Lyenzickensmaet. Item die Minnemaet, die al gheleghen siin in den kerspel van Wye.

Item Henric Hollikens soen hout den hof to Haerste mit al synen toebehoren.

Item Herman [2]) van Vreden hout dat goet to Schadesberge, ende die tienden, die daertoe behoren, gheleghen in den kerspel van Raelte. Item tgoet to Locate. Item 2 tienden, als over Grote Wissinch ende Cleyne Wissing. Item den tienden over den hof to Ockenbroeke, die al gheleghen siin in den kerspel van Raelte.

Item Dirc Campherbeke hout dat erve to Bircmede mit aller slachter not ende sinen toebehoren, als dat gheleghen is, daer Lambert van Dese den tienden over heeft.

Item Bertolt Simpel hout den tienden to Boetlo mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Raelte.

Item *Henric Jordens soen* [3]) hout dat goet to Grůnynch to Borghele, gheleghen in Deventer kerspel.

---

1) De hier volgende volzin vormt in het handschrift (blijkbaar abusivelijk) eene afzonderlijke post.

2) Met latere hand daarboven: „Willam Hermans soen."

3) Vroeger stond hier een andere naam. Aan het einde van deze post is een met latere hand geschreven regel uitgekrabd.

Item Gerloch van Vreden hout dat goet toe Binloe, gheleghen in Deventer kerspel, ende tgoet to Lodelvinc, gheleghen in Holter kerspel.

Item Alijt die wilneer was Lamberts wijf van Heecke hout 7 morghen lants, gheleghen in Wyer-mersche in den kerspel to Wye. Item enen morghen lants, gheleghen to Langhenveltslo in den vorseyden kerspel[1]).

Item her Henriic van Dorrete ridder hout den hof te Dorrete ende den hof ten Over mit al horen toebehoren [2]).

Item Herman van Voerst hout siin huys to Breydenhorst to enen openen huys, ende een hoeve lants in Overmarke to eynen borchlenene ter Horst.

Item Jan [3]) van Risen hout den tienden grof ende smal over Johanninc ende Mensekinc, gheleghen in den kerspel van Wederden in der bûerscap to Heghelsclo. Item die tiende grof ende smal over die hofstede, over Grote Swanekinc ende Luttike Overmeden, gheleghen in den kerspel van Raelte in der bûerscap to Heten. Item den tienden over dat goet

---

1) Daarboven met latere hand: „Item in den jaer van 91 des VIII dages in Julio Gertruyt Wolberts Schevings echte wijf ontfing, nae dode oere muyen Aleide van Heke, een stuc lands, gelegen in den kerspel van Wye op Wyer-mersche, streckende mitten eynen eynde op des Witten weteringe ende mitten anderen eynde op die Bekerweteringe, aen die nederste sijt naest gelant die here van Voerst ende aen die overste sijt Diric dye Kyver. Presentibus Egbert Hake van den Rutenberge, Hademan van Heten, Gerit Gelijs soen. Habet litteram. Ende vor hoer hulde Wolbert oer man."

2) De vermelding van den hof Ten Over is doorgehaald. Onder aan de bladzijde met latere hand: „Item Alart van Jamerloe heft ontfangen den hof te Hoenover mit al synen toebehoren, gelegen op Velue in den kerspel van Epe, den opdroich her Henric van Dorrete."

3) Met latere hand daarboven: „Willam Jans soen." En aan het einde van de post: „Ende vor hem hulde Werner opper Heyst."

to Dûre, dat hern Otten van Dornic plach toebehoren, gheleghen in den kerspel van Olst in der buerscap to Dûre, beyde grof ende smal.

Item Nyese Jans wijf van Risen hout den groten hof to Gheetmen mitten tienden grof ende smal. Item Vrilinges goet, gheheten die Nederseghe. Ende vor sie hulde hor man vorseyt.

Item Ghese ter Straten des Biermans wijf [1]) hout die tienden over den Velthove ende over den Tyhuys, ende den tienden over Noertenden, gheleghen in den kerspel van Oetmersem in der buerscap van Manner. Ende vor sie hulde hoer man vorseyt.

Item Hughe van den Laer hout dat goet ten Laer. Item dat goet ter Molen, dat goet to Wermerinc, den groten hof te Gheelmen, dat goet to Wulves-huys mit al horen toebehoren, die gheleghen siin in den kerspel van Ummen.

Item Dirc die Smerighe [2]) hout des Smerighen-hoeve, die gheleghen is in den kerspel van Wye.

Item Evert van Wilp hout dat huys to Wilp, den hof ende weert ende die manne, die daer mit rechte toehoren, den tienden van den Holte ende den tienden van Weelde.

Item Seyne van Millinghen hout dat goet to Millinghen, uytgheseget dat lant, dat Seyne mit rechte hout van heren Frederijc van der Ese. Item tgoet to Lamberting, gheleghen in den kerspel van Ummen ende in Ergher-marke, ende een war in die marke

---

1) Met latere hand daarboven: „Trude die wijf was willeneer Henrics van der Straten." Op den kant met dezelfde hand: „Resignacio facta anno 84 crastino Conversionis beati Pauli, presentibus Rod*olpho* de Ittersum, Petro Dircs soen." En aan het einde: „Ende vor sie hulde Otto Twent."

2) Met latere hand daarboven: „Johan Elyaes soen." En op den kant: „Resignavit anno 84."

mit synen toebehoren. Item den Stroemweert in den kerspel van Dalvessen. Item den tienden to Rechter mit sinen toebehoren. Item dat lant to Reckeler mit sinen toebehoeren in Rechter-marke.

Item Dirc van den Wale Everts soen hout den tienden grof ende smal over Uterdinch, Redderdinc, Crolinc, Tiedinch ende Sopelinch in der buerscap to Enede in den kerspel van Warnsfelde, ende den bisteren tienden mit al horen toebehoren.

Item Jan Hillincberch hout dat goet to Zalvehorst ende den tienden grof ende smal. Item den tienden over Tybbencamp grof ende smal. Item den tienden den Kolchuys smal ende grof. Item den tienden over Gheykengoet smal ende grof. Item den tienden over Coster-Ghisengoet smal ende grof. Item tgoet to Noertmederen mitten tienden smal ende grof. Item to Spolde twe waere: die ene war dat Vleyschgoet ende die ander war Weldansgoet.

Item Henrijc [1]). van Wissche hout den hof to Werken mit sinen toebehoren. Item den tienden to Werken, die Nyesen van Kervenhem plach te wesen, die gheleghen siin in den kerspel van Warnsfelde.

Item Henrijc van den Laer hout in den kerspel van Ummen in der marke to Gheetmende dat Laer mit enen waer in Dalmeshout mit sinen toebehoren, den Luttiken hof to Gheetmen mit drien waren in

---

1) Met latere hand daarboven: „Dirc." En op den kant: „Nota. Dit leen ontfing Dirc van Wisch to Deventer des XVIII dages in Novembri in den jaer van 89, presentibus Jan van Wylaeck ende Rolof van Ittersem, salvo jure cujualibet. Ende Dirc twivelt van synen tyende, in Salland gelegen, weer hien van mijnen here helt of niet; ende dat sal Dirc ervaren ende latent mijnen here weten; ende om der twivelinge wille soe en ontfinc hijs niet to deser tijt." — Achter het woord „Warnsfelde" aan het einde van dezen post is een met latere hand geschrevene volzin uitgekrabd.

Dalmecholte mit sinen toebehoren, Merschfoer mit enen waer in Dalmecholte ende mit sinen toebehoren, dat Kate mit sinen toebehoren in Nyensteder kerspel in der marke van Diffelen, Wedelinc een waer ende siin toebehoer. Item Twente in den kerspel to Degheninchem in der marke to Bonyngen die Gronnet mit tween waren in Boningherdam ende mit sinen toebehoren. Item in den kerspel van Oetmersem in der marke van Manher Bekemmeninch mit sinen toebehoren, die Schûer mit synen toebehoren, die Velthof mit sinen toebehoren. Item in den kerspel van Velthusen in der marke to Halveninchem dien tienden grof ende smal over tLohuys mit sinen toebehoren, den tienden grof ende smal over Vrilinch mit sinen toebehoren. Item in den kerspel to Helendorn den tienden over dat Duvelskaten grof ende smal mit sinen toebehoren. Item in den kerspel van Ummen in der marke van Vilster van Vilstermans-erve dat vierdendeel mit sinen toebehoren, uyt Meyerinch to Vilster twe war op die Volmes-A ende int Berbroec ende den Ellenmersch [1]).

Item Evert [2]) Clinghe hout een vierendeel van enen tienden op Camperveen, daer Herman Spaen een vierendeel of heeft ende Wolter Stelling die helfte.

Item Ghese Ghenykens dochter hout 8 morghen lants, gheleghen in der buerscap to Welsem in Olster kerspel. Ende vor hor hulde Bertolt Sympel.

Item Luytgaert die wanneer wijf was Hermans Zaleking hout dien tienden grof ende smal over dat goet ten Poelacker mit al sinen toebehoren, gheleghen in

---

1) Daarboven met latere hand: „Item Gerbert van Ancken heeft gehuldet vor Boldewen van den Laer van den erve ter Woerd tot Erien ende van drien teenden te Versne in den kerspel van Ummen."

2) Later daarboven: „Egbert."

Helendoerner kerspel. Ende vor hoer heeft ghehuldet Hademan van Heten.

Item Maes van Ouden hout den Zuder-tienden op Camperveen.

Item Herman Stael hout dat goet to Scultinc ende Raessinc, die gheleghen siin in den kerspel van Nyensteden.

Item Henrijc van Dese hout den hof tot Eme mit sinen toebehoren, die beleghen is in den kerspel van Daelvessem. Item die bottergulde op den Ruwen vene. Item tinsgelt op Campervene.

Item Wijchman Roering [1]) hout dat goet to Roring mit synen toebehoren, alst gheleghen is in den kerspel *ende buerscap* van Helendoern.

Item Hessel Alphers soen hout enen tienden, die gheleghen is op Campervene, ende een smal tienden, dat gheleghen is to Vollenho in den Doerghange.

Item Wynolt Hegheninc hout dat vierendeel van den thome van Westenrode, to water ende to lande mit al synen toebehoren.

Item Gelijs van Arnhem hout 16 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Olst in Olster-marke. Item 5 morghen lants ende 26 roeden lants, gheleghen in Wyer-kerspel in Winvorder-marke [2]).

---

1) Later daarboven: „Heynric Gliuthageu." En onderaan: „Vor hem heft gehuldet tot der tijt dat hi mondich weert Dirc Camferbeke."

2) Daarboven met latere hand: „Item Henric Coman Hugen soen houdt tgoed ten Sande ende tgoed ter Veluwe mit oeren tienden grof ende smal ende mit al horen toebehoren, als sy gelegen sijn in der marken van Hengwerdeu, uytgenomen die visscherie van Hengwerderkolke ende anders colke, die nu ter tijt binnendijcs liggen, ende die mersche tusschen Schamme ende Olstermarck, opgaende van der Ysel an den vrede toe Hunloe; als men dien weydt, soe mach Henric des mede gebruken gelijc sinen naburen, mer als men dien seyet, en sal hi daer niet aen hebben."

Item Herman van Apeldorn hout twe goede to Hoenscoten, gheleghen in den kerspel van Twenle.

Item Peter Dircs soen hout dat goet ter Brugghen ende dat *halve* goet ter Wesinchorst mit al horen toebehoren, die gheleghen siin in den kerspel van Olst. Item dat goet to Wenghelo, gheleghen in den kerspel to Wye, mit sinen toebehoren. Item den tienden to Midsdorpe over Luttike Lubberts goet *in Raelter kerspel.* Item den tienden to Overwech *in Raelter kerspel. Item die tienden smal ende grof over die goede to Lentfordinc in den dorp to Helendern, over Schuring ende over Ghheverdinc, gelegen in den kerspel van Helendern. Item tguet ten Veen toe Tyoene, als dat heren Everds van Nassouwe was* [1]).

Item Jan Splitof hout een vriehoevê in Kerrebroech. Item Notaerdes goet in Kerrebroech, die gheleghen siin in den kerspel van der Heyne.

Item Jan Butendijc hout dat goet to Butendiic ende dat goet to Coenradinc, gheleghen in den kerspel van Rijssen in der buerscap van Enter.

Item Henriic van den Lare hout dat goet, dat ge heten is dat Boumans-goet, tot Myddel gheleghen in den kerspel van Olste.

Item Egbert Herinc hout die twe tienden over twe huys te Crickinc, die gheleghen siin in den spel te Raelte, ende den tienden, die gheleghen Heten in denselven kerspel.

Item Herman Spaen hout dat vierdel van den tie by noerden op Camperveen in den Buchorster- ende by suyden op denselven veen tfierdendeel van dertien ackeren.

---

1) Onder aan de bladsijde met latere hand: „Item kens dochter houdt dat halve goed ter Wesenthorst ende al sinen toebehoren, gelegen in den kerspel voer oer heeft gehuldet Lewe Kensiken hoer broe[illegible]

Item *Henric* [1]) van Zelewaert hout dat goet, als hierna bescreven staet: Gerdinch, Tyatinc, Albertinch, Elbertinch, die gheleghen siin in der buerscap to Gheesteren in den kerspel van Oetmersem. Item Clawesinc, Nyehof, Wernync, Thusinc, Grevinc, die gheleghen siin in der bûerscap to Wilsem in den kerspel van Ulsen. Item den tienden grof ende smal over die buerscap to Itterbeke, ende Gripinc to Brekinchem in den kerspel van Ulsen. Item Meynoldinc to Holteme in den kerspel van den Haerdenberghe. Item Wolbertinch to Manher in den kerspel van Oetmersem. Item den Jacopinchof in der buerscap to Aghelen in den kerspel van Oetmersem. Item Laerchof, gheleghen in den kerspel van Aldenzeel in der buerscap to Lindele. Item dat daghelix gherechte van Zeelwert [2]).

Item *her Johan* [3]) Rikeninch, *canonic tot Aldenzeel*, hout dat huys tot Over-Esschinc mitten koten ten Vogelzanghe mit al sinen toebehoren, gheleghen in der buerscap van Dûlre in den kerspel van Weersle. Item dat huys tot Beerdinch mitten tienden, mitten koten, ten Diepenbroeke, mit al sinen toebehoren, gheleghen in Lutter-marke in den kerspel van Aldenzeel [4]). Item den tienden over dat huys to Ghelinc, gheleghen in der marke to Hasslo in den kerspel to Aldenzeel. Item den tienden over Diethardinc, gheleghen in der marke to Lemesslo in den kerspel tot Aldenzeel. Item den tienden over Thorinchoeve, ghe-

---

1) Vroeger stond hier een andere naam: Herman?

2) Daaronder met latere hand: „Ende dit ontfeng Henric vorscreven in den jaer van 88 des XVII dages in Septembri, ende nam daer mijns heren brief op."

3) Vroeger stond hier een andere naam.

4) Al wat over het huis te Beerdinch wordt medegedeeld is doorgehaald.

leghen in Borchuser marke in den kerspel tot Aldenzale. Item den tienden to Vryglinch mitten koten ten Ahuys ende mit sinen toebehoren, gheleghen to Noertdorinche in den kerspel van Aldenzale. Item den smalen tienden over dat hûys to Monickinc, gheleghen in der marke to Dulre in den kerspel tot Aldenzale. Item den tienden to Mersche over dat huys, gheleghen in der marke to Dulre in den kerspel tot Aldenzeel [1]).

Item [2]) Godert Singraven hout dat goet to Singraven, gheleghen in Twente. Idem den Overscamp. Item die Loyne mit al horen toebehoren. Item den tienden over Wolbertinc grof ende smal. Item Rotgerinch to Dulre [3]).

Item Herman van Wesenberghe hout dat goet to Wesenberghe in den kerspel van Wye. Item den hof . . . gen [4]) ende dat goet to Bruckeler, gheleghen in den kerspel van Helendoern. Item den tienden over den hof te Middele, ende dat goet to Duere in den kerspel van Olst.

Item Engelbert Tredebusch hout Dasslaveren mit al sinen toebehoeren in den kerspel van Wye.

Item Bertolt van Bakerweerde hout dat goet to Lenderinc mit sinen toebehoren, gheleghen in den

---

1) Daaronder met latere hand: „Item her Johan voerseyt heeft minen heere geloeft enen voecht te setten, die hem dienen sal van den voerscreven lenen; ende dien sal hi setten wanneer mijn heere des begheert."

2) Daarboven met latere hand: „Item her Arnd Craen te Deventer houdt den tiende grof ende smal over dat gued ten Aldenhove, gelegen tot Entheere in den kerspel van Rijsen. Ende voer hem heeft gehuldet Henric van Herwen sijn zwager."

3) Met veel latere hand op den kant: „Is gevryet tempore domini Friderici de Baden."

4) „Item den hof . . . . gen" is later onleesbaar gemaakt.

kerspel van Wesepe. Item den hof to Ramelo, gheleghen in den kerspel van Raelte, mit sinen toebehoren.

Item Dirc van Zinderen Rolants soen hout 5 morghen lants op Wyer-mersche, gheleghen in den kerspel van Wye ende in derselver marke, daer boven naest ghelant is die vrouwe van Voerst ende beneden Engelken ten Voerde, streckende mitten enen ende op des Witten witteringhe ende mitten anderen ende op den Cattenvoert. Item 7 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Wye in Tongher marke, daer boven naest ghelant is Willam van Poelwijc ende beneden heren Jacobs kinder van der Ese op die een side van der weteringhe ter Yssel-waert, ende op die ander zide van der weteringhe Jan van Sevenberghe boven ende dat goet van Langhenveldeslo beneden, streckende mitten ende op dat goet to Langheveldeslo; dat to siinre behoef opdroech Ingherim van Horsteler ende Femme siin wiif [1]).

Item Ingherim van Horsteler hout dat goet tot Smedinc ende Noerdinc, dien tienden to Albertinc, den tienden over den Weel, den tienden over dat goet ten Tweenhusen, dat den heren van Bethlehem toebehoert, mit horen toebehoren.

Item *Evesse Peter Dircs soens wijf* [2]) hout 6 morghen lants, gheheten Lappenweyde, die gheleghen siin in den kerspel van Olste.

Item Aelbert van Wullen hout dat Luttike Schuc-

---

1) Bovenaan de bladzijde met latere hand: „Hillekie Beernd Spelderwolts dochter houdt den tiende grof ende smal over den hof ter Haer, gelegen te Hengwerden in den kerspel van Olst, den Gerijt Borre opdroech. Ende voer Hillen voerseyt heeft gehuldet Tysse Gelmers soen."

2) Vroeger stond hier een andere naam. Aan het einde van den post: „Ende vor hoer heft gehuldet Peter hoer man."

kinc ende dat Grote Schuckinc mit al horen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Epe.

Item Henric *gehieten* die Beste van den Velde hout Brynghuys to Luetlen, gheleghen in den gherechte van Hardenberge.

Item Mathias van Bonynghen hout den Rotardinchof, dat goet ter Groent, Welbertinch, Bolyescamp, den tienden tEverdinch, den tienden to Alardinc, to Wiifardinc.

Item her Jan van Cuenre ridder hout den tienden van der Elborch grof ende smal mit al sinen toebehoren. Item dat goet to Scerpenzele, gheleghen in den kerspel van Olst. Item dat goet ter Maet ten Ekelbome, gheleghen in den kerspel ter Wolde. Item dat goet to Jûrdeninch, dat goet ter Dusse, *dat goed to Bruenshuys* ende den Brukencamp, gheleghen to Holten, *ende den tienden to Holten.*

Item Hademan van Heten hout dat erve ende goet, gheheten Hierover, mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Raelte in der buerscap to Heten. Item den tienden grof ende smal over dat erve ende goet, gheheten ten Broechuys, in den vorseyden kerspel ende buerscap gheleghen.

Item Wolter [1]) Borre hout dat Nyehuys to Botle. Item dat Catesgoet. Item dat Locaet te Heten mitten tienden grof ende smal *al to Raelte.* Item den tienden over den hof ter Hare to Hengworden grof ende smal *to Olst.* Item den tienden over Grote-Suanekinc grof ende smal *to Raelte.* Item den tienden over Tolnering to Rele grof ende smal *in onser Vrouwen kerspel to Deventer.*

Item *Sweder van Rechter heft versocht ende* [2]) hout den

1) Later daarboven: „Gerd."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

hof te Lochter mit al sinen toebehoren. Item 25 molder rogghen uten hove to Hulsen, gheleghen in den kerspel van Helendoern. Item den hof to Botele mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Raelte; ende dit goet heeft hi ontfanghen to Stichts recht. Item dat goet to Rikerdinc to Hederke te enen ponde van der heerscap van Diepenhem to horen rechte [1]). *Item dat guet toe Rembolding tot Eghen mit sinen toebehoren.*

Item *dieselve Sweder* [2]) van Rechteren hout dat huys to Rechter *toe enen open hues.* Item 18 *mergen* [3]) in den Langhenslaghe. Item 3 [3]) hoeven in der Rûte. Item dat goet ten Dûveler. *Item den tiende over den hof te Rechter. Item tgoet te Wechterholte mit sinen toebehoren.*

Item Jacob ten Water hout dat goet to Segestvelde mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel ter Heyne.

Item Robert van Ittersum hout 12 waren tot Ittersim in den kerspel van Swolle. Item 12 waren lants in Mastebroec, gheleghen in Ittersimer slaghe, die ghecomen siin uyt den vorseyden erve, tot Ittersim, mit al horen toebehoren. Item dat goet to Luddelvinc ende den tienden daerover, grof ende smal, mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Dalvessem in der marke to Welsem.

Item *Belye* [4]) van Elden Aleyden soen to Welinc-

---

1) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Vroeger stonden hier andere getallen.

4) Een uitgekrabde naam, later veranderd in: „Belye; de woorden tot „dat Olde Welincberghe" toe zijn (behalve „hout") doorgehaald. — Aan het slot van de post: „Ende vor oer heft gehuldet Henric van der Helle hoer man. Actum Eembrugghe anno 85 XVIII die mensis Aprilis, presentibus Ernesto van der Horst et Jacobo Nennyng."

berghe [1]) hout, als een recht momber siinre moeder vorseyt, dat Olde Welincberghe, gheleghen in den kerspel van Wye.

Item Gerd to Welincberge hout dat Luttike Wellincberch, gheleghen in Wyer kerspel.

Item Goessen Peyng hout dat goet to Peyng mitten Mastebroec ende mit al sinen toebehoren, gheleghen in Swoller kerspel in Ghenner marke.

Item Wermer Jans soen hout dat goet ten Dale mit Mastebroec ende mit al sinen toebehoren, gheleghen in Swoller kerspel in Bircmeder buerscap.

Item Hughe Dûwer hout 30 morghen lants, gheleghen in Swoller kerspel in den Langhen slaghen. Item $3^1/_2$ morghen lants, daerbi gheleghen, gheheiten dat Matevelt. Item enen tienden, gheleghen in Wyer kerspel in Herxer marke, gheheten Burges-tiende.

Item Claes Tyacen soen hout den hof te Hagenholte mit sinen toebehoren, enen tienden in den Damme, groet ende smal, over Bertolds goet ten Tweenhûsen.

Item Henrijc Comken hout Brûensgoet mit tienden ende mit al sinen toebehoren, alst gheleghen is in den kerspel van Dalvessem. Item den tienden over die Rollet, gheleghen in den kerspel vorseyt. Item dat goet to Boddeler, gheleghen in den kerspel van Nyensteden, mit tienden ende sinen anderen toebehoren. Item den tienden over Heerscophinc, gheleghen in den kerspel van Helendoern.

---

1) Met latere hand daarboven: „Johan Elias soen." En op den kant: „Nota. Resignacio fuit facta in Daventria anno 85, mensis Septembris die XXII. Ende Henric van der Helle, Belien man, blijft ledich man, ende sal binnen desen naesten jaer mit eynen goide van 100 olden schilden weder myns heren beleende man werden. Presentibus Henric Zure, Roelf van Ittersym, Jacob Nenninc, Henric van den Velde geheiten die Beste."

Item *Henric* [1]) die Olde hout dat goet to Catrepe mit al sinen toebehoren. Item dat goet ten Hecke mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Vollenho.

Item *Sweder* [2]) van der Ese hout dat goet ter Kemenaden mit sinen toehoren. Item die Hene. Item dat Poertlant. Item to Baerle 5 emmer boteren. Item den halven tienden over Driehuys in der Lewet. Item den halven tienden to Zuerbeke opter Haer. Item den halven tienden over Twehuys to Cadolen. Item Portegalen-goet mit al synen toebehoren. Item 7 mudde ..... [3]) uyt des Conen goede in der Lewet, *gelegen in den kerspel van Vollenho. Ende dat borchleen toe Vollenho.*

Item Herman [4]) van Vilster hout den hof te Vilster mit al synen toebehoren. Item tSanthuys mit sinen toebehoren. Item tGrote Meyering ende tLuttike Meyering to Vilster mit sinen toebehoren.

Item Dirc van Junne [5]) hout dat goet to Reesterding to Junne, dat gheleghen is in den kerspel tot Ummen. Item den tienden to Overheyne grof ende smal in den kerspel ter Heyne. Item den tienden ter Hune, gheleghen in den kerspel ter Heyne. Item den tienden ter Spannet, gheleghen in den kerspel to Wye.

Item Aelbert ter Steygheren hout dat goet to Meye-

---

1) Vroeger stond hier een andere naam. Aan het slot van de post is later bijgevoegd: „Ende daervoer heeft gehuldet Johan van der Waden, thent Henrix mundigen jaren."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Eene opene ruimte in het handschrift.

4) Met latere hand daarboven: „Otte Hermans soen van Vilster Hermans soen relevavit bona infrascripta excepto tSanthues anno 84 feria II post Elysabeth." En aan het einde van den post: „Ende vor hem hulde Rembolt van Stegheren thent sinen mundigen jaren."

5) Met latere hand daarboven: „Berte Dircs wijf was." En aan het einde van den post: „Vor huer heft gehuldet Ernst van der Horst."

ring mit ene waer ende mit sinen toebehoren. Item den tienden to Versen over Stellinges ene goet. Item die stede, daer een huys op steyt, dat ten Oever gheheten is. Item een tiende over Volkerinck te Hemys. Item een tiende over Arndinch te Hemis.

Item Werner van Helendorn hout dat goet ten Hoencampe, beleghen aen den dorpe te Wye, dat ghewesen hadde Hermans Ribbert.

Item *Griete Johan Aernts soens dochter van Vesen* [1]) hout dat goet *ten* Oeverhuys mit al sinen toebehoren, alst beleghen is in den kerspel tot Olst in der buerscap to Welsem. Ende vor sie heeft ghehuldet *Johan Aernts soen voerseyt oer vader* [2]).

Item Jan van Hoenbruke hout den hof to Ockenbroeck mit sinen toebehoren, uytgheseget den tienden, dat gheleghen is in sinter Claes kerspel to Deventer.

Item Henrijc van Haerste hout dat erve to Westen-Aghele mit al synen toebehoren. Item den tienden over dat erve tot Ascendorde. Item [3]) dat erve ter Spicket mit al sinen toebehoren, mit 38 pont des jaers, to alsulken rechte als men die te houden plecht. Item dat erve to Schelne mit al sinen toebehoren [4]).

Item Mechtelt des Lesers dochter hout den tienden van Roelvinc, den tienden van Gerdinch ende den tienden van Hilwordinc, die gheleghen siin in den kerspel van Dalvessem. Item dat goet to Spletersiil,

---

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Daarnaast later op den kant: „Nota. Alias dicuntur fuisse bona episcopalia, dicta hof eygen goet."

4) Bovenaan de bladzijde met latere hand: „Item Lewe Kensiken hout van minen heere $3^1/_2$ mergen lands, geheten Kykenweyde, gelegen in Wyer kerspel in Wechterholter marke; ende die droech op Henric van Haersolte."

dat gheleghen is in Yselhammer gherechte in den lande van Vollenho. Ende vor sie heeft ghehuldet als een momber Alaert Jans Witten soen, hoer witlike man.

Item Herman [1]) Scaep hout dat Oesterhuys, dat gheleghen is in onser Vrouwen kerspel to Deventer. Item die tienden grof ende smal over thuys to Everdinch tot Alberghe ende over thuys to Berndinch te Vlederinghen, die gheleghen siin in den kerspel van Oetmersem.

Item Laurens van Buchorst [2]) hout dat goet to Velner, dat goet to Overdijc, ende den tienden over dat goet to Velner. Item dat goet ten Camphuys. Item dat goet tot Oesterwijc mit sinen tienden, die al gheleghen siin in den kerspel to Raelte.

Item Goessen ten Velde hout den tienden over tgoet to Vrylinc mit synen toebehoer, dat beleghen is in der buerscap to Anken in den kerspel van Dalvessem.

Item Jan van Sonnenberghe hout Everdinclo mit sinen toebehoren, gheleghen in Tonger marke in den kerspel van Wye.

Item Evert Brosikens soen van Bůeren hout tgoet to Velsberghe, in den kerspel van Dotinghem gheleghen.

Item Katherine Henrix wijf van den Lare hout dat huys to Clawesing mit sinen toebehoren in Roeder marke, gheleghen in den kerspel to Helendorn. Item dien tienden tot Ele to Middesdorpe. Vor hor *heeft gehuldet* als een momber *Johan Holliken thent horen*

---

1) Later daarboven: „Henric" en op den kant: „Adhuc plus in sequenti." Onderaan den post: „Relevavit in Daventria VIII die Junii. Ende vor hem hulden Bruyn van Almelo, went Henric onmundich was. Presentibus her Evert van Nassouwe ende Bertolt Fympel."

2) Met latere hand daarboven: „Anne Laurens dochter van Buchorst." En aan het einde van den post: „Ende voer sie hulde hoer man."

wederseggen; ende dat schiede tot Vranchues in den jaer van 90 *des* III *dages in October* [1]).

Item Mechtelt Otten wijf van den Lare hout tgoet to Zese, gheheten Hering, mit sinen toebehoren, 6 scepel roggen uyt Schûring to Bestmen, 5 scepel rogghen uyt dien Lampen-huys to Zese, te samen gheleghen in den kerspel tot Ummen [2]), die tienden over Buschmans-goet, over Dirikinc [3]), Wigboldinc, Middelstorpe, ende 5 mudde rogghen over tgoet ter Haselhorst, dat dier vrouwen ten Cloester toebehoert, te samen gheleghen in den kerspel van den Hamme. Vor hoer hulde als een momber Otte van den Laer [4]).

Item Herman [5]) ten Tweenhusen hout tgoet to Lussevelde mit al synen toebehoren, in der buerscap to Eghen in den kerspel van Helendoern gheleghen.

Item Aelbert van Versen hout die tienden over den hof to Versen, die Wede, Scuermans-goet to Versen ende die Woert to Erien mit horen toebehoren, te samen in Ummer kerspel gheleghen.

Item Rutgher ter Oldenhuys hout tgoet, gheheten tOldehuys te Zese mit sinen toebehoren, in Ummer kerspel.

Item Hughe van Loenresloet hout den tienden smal ende grof van den Bohuys, gheleghen in Zallant in

---

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Het medegedeelde over de 6 en 5 schepels rogge is doorgehaald.

3) „Dirikinc" is doorgehaald.

4) Onder aan de bladzijde met latere hand: „Item Jutte Rutgers dochter van Junne Dircs wijf ter Kibbrugghen hout die tienden over Dirkinc, gelegen to Magele in den kerspel van den Hamme, 5 scepel *roggen*, bescapens-tienden over Schuring te Bestmen, een mud rogghen, bescapens-tienden over dat Lampen-huys te Sese, beide in den kerspel van Ummen. Ende vor sie helt gehult Dirc ter Kibbruggen hoer man."

5) Met latere hand daarboven: „Fenne Hermans dochter."

den kerspel van Raelte, ende Dalencamp, die gheleghen is by den dorpe to Raelte, mit al horen toebehoren.

Item Steven Puyst hout Busschinc to Junne mit sinen toebehoren in Ummer kerspel, ende dien tienden to Wijchmannynch.

Item Rutgher Hermeninc hout tgoet to Junne, gheheten Hermeninc, mit sinen toebehoren, ende die tiende over Bertraninc to Junne, te samen in Ummer kerspel.

Item Henric ten Wolthuys hout tgoet ten Wolthuys mit sinen toebehoren, in Raelter kerspel gheleghen [1]).

Item Rutgher Stroedinc hout die tiende over Vrilinc ende Hillebeding, gheleghen in Twente in der buerscap to Gheesteren in Oetmersemer kerspel.

Item Rembolt Groetesac van Eryen hout Ridderinc, Meyering, to Eryen mit horen toebehoren, die tienden over Hadeberninc ende Bekinc ende over Schurinc to Bestmen, te samen in Ummer kerspel gheleghen.

Item H*erman van Dure to Campen* [2]) hout tgoet to Baerle by den dike, daer Wolter van Baerle op woent, ende 32 cop boterengulde, oec te Baerle in den kerspel van Vollincho.

---

1) Daaronder later: „Item dieselve Henric liet hem belenen sSaterdages na Katherine in den jaere van 84 den tiende(n) te Gheesteren over Vriling in den kerspel van Oetmersem. Item aldaer den tienden grof ende smal over Hillebolding. Presentibus Hugone van Loenresloet, Rodolfo et Roberto de Ittersim. Actum Zwollis." En onder aan de bladzijde met latere hand: „Item in den jaere van 85 opten I dach van Meerte ontfeng Arnoldus ten Blancvoerde den tienden over Hilbolding ende Vryling grof ende smal, gelegen in den kerspel van Oetmersem ende in der buerscap te Gheesteren. Actum Daventrie, presentibus Gerardo de Bevervoerde et Egberto Menning."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

Item Henric Claes soen hout dien tienden grof ende smal over Vrederix goet van Eerde to Hegheslo in den kerspel van Wederden, ende een erve to Spoelde mit 6 morgen lants in Mastebroec in Zwoller kerspel.

Item Jan Coekeman hout die tiende grof en(de) smal over Esking, Befardinc ende over die Haselhorst, te samen in Hammer kerspel gheleghen.

Item Seyne Wolberts soen hout Assing to Junne mit sinen toebehoren, dien tienden to Stegheren over Scoting, te samen gheleghen in Ummer kerspel. Item Coesing to Eme mit sinen toebehoren, Hoenhorst to Lente mit sinen toebehoren, die Coldam mit horen toebehoren in Lenter buerscap, te samen gheleghen in Daelvesser kerspel. Item dien halven tienden op Wenepervene. Item Heynen goet van Schelne mit sinen toebehoren, gheleghen to Schelne in Zwoller kerspel.

Item Aleyt Clyen dochter hout dien hof to Eme, dat grote huys to Oesterdalvessen mit al horen toebehoren, in Dalvesser kerspel te samen gheleghen. Vor hor hulde Robert van Ittersim. *Item dat Noerthuys to Duer mit synen tobehoren, gelegen in Olster kerspel.*

Item Trude ten Holte hout tgoet to Eysing mit sinen toebehoren, in Dalvesser kerspel gheleghen. Ende vor hoer heeft ghehuldet Gerbert hoer soen.

Item Goldeken Roberts wijf van Ittersim hout 12 morghen lants in Mastebroec in Zwoller kerspel, in heren Bertolds slaghe van Haerste op dier Older weteringhen gheleghen. Ende vor sie hulde Robert hoer man vorseyt.

Item Haecke van den Rutenberghe hout dat goet ten Cloester, alle die tienden, die dat kint ten Cloester heeft ligghen tot an dat goet tot Echteler. To Borsen 10 mudde rogghen, dien tienden over heren Vrederix goet van Rechtere, dien tienden to Speborne, dien

tienden to Meppele, dien tienden op dier Reesten, dat huys tot Nuutlo, dien hof tot Henghelo, dat goet to Gheerleking to Hevekingen, dat goet to Spolt to Goedelinchem, die tienden over Goessens huys ten Velde to Anken, die Heylighe Geest van Deventer ende over Aelberts goet van Versen to Lente, dat Luttike huys to Rechter mit sinen toebehoren, dat Bouhuys ten Rutenberghe mit sinen toebehoren, ende tgoet gheheten Dese to Eme in Dalvessemer kerspel.

Item Mechtelt des Weytenen Hermans wijf van Enghuysen hout dat Grote huys to Bodeler mit al sinen toebehoren, gheleghen in Hardenbergher kerspel. Vor hor hulde Herman van Enghuysen hor man [1]).

Item Rolof [2]) ter Straten hout dien tienden grof ende smal over dien hof to Volmerinc, gheleghen in dier buerscap van Tuberghe in den kerspel van Oetmersem.

Item Goessen Engberts soen [3]) hout die Luttike Dorlo, gheleghen in der buerscap to Botle ende in den kerspel van Raelte.

Item *Herman* [4]) Bading hout tgoet to Hoenbroeke mit sinen toebehoren, gheleghen in der buerscap to Welsem in den kerspel to Olst [5]).

---

1) Deze geheele post is doorgehaald; daaronder met latere hand: „Item Engelbert Vierling houdt dat Grote huys toe Bodelaer mit alle sinen toebehoren, alst gelegen is in Hardenberger kerspel. Ende dat ontfeng hi ten Hardenberch in den jaere van 92 des XVI dages in Augusto, daerover weren her Reynolt van Covoerde ende Albert Cornute."

2) Daarboven later: „Johan."

3) Daarboven later: „Dirc bi den Brynke", en nog later: „Swene die wijf was wilneer Wolter Borren." En onderaan de post: „Vor sie hulde Gerd hoer soen."

4) Hier stond vroeger een andere naam.

5) Onder aan de bladzijde met latere hand: „Item Suete Maes

Item .... Herman Esings soen [1]) hout tgoet to Esing, alst gheleghen is mit sinen toebehoren, in Dalvessemer kerspel.

Item Goedeken van Zaterslo gheheten die Moylike hout dien hof to Zaterslo, tFrankenhuys, dat Caghenscot, dat huys to Johanning, Stopendael, dien tienden to Valkenbroeke, gheleghen te samen in der buerscap van Dulre. Item dat nye huys die Kemenade, gheleghen in dier buerscap van Grammenclo. Item dien tienden to Ocberting, gheleghen in der buerscap van Doerninghe. Item dien tienden to Bernering, gheleghen in dier buerscap to Aernd. Item dien tienden to Roelving in dier buerscap to Vaelt. Ende al die vorseyden goede ende tiende siin te samen gheleghen in den kerspel van Aldenzale.

Item *Henric* [2]) die Heyden hout dat goet ter Bruempt, gheleghen in der buerscap to Gietel in den kerspel to Voerst.

Item Dirc van den Wiinhuys hout die tiende over die Scadermate mit horen toebehoren, over die Smalen grof ende smal, over die Beke mit sinen toebehoren ende dien camp ten Rosendale, te samen gheleghen in Wyer kerspel.

Item Henric Lymvael hout die tiende overt Nyehuys ende over dien Brammeler in Wyer kerspel [3]).

Wolters soens dochter holde van mynen here 20 comans scilde ajaers uyt den goide to Hoenbrake vorseyt mit synen tobehoren. Ende vor hoer heft gehuldet Steven van Eschede Maes Wolters soens soen."

1) De voornaam uitgeschrapt. Later daarboven: „Hadewich Herman Esings dochter." En aan het slot: „Vor hor heft gehuldet Henric van Doisborch."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Op een los blaadje hierbij met iets latere hand: „Dit is dat gued, dat ich Gherloch ter Horst zal holden van minen heren van Utrecht: Int yrste dat gued ter Horst med zinen tobehoerne; item

Item Aelf van Zutphen hout den tienden to Losene in Dalvesser kerspel. Item dien tienden to Zonnenberge. Item den tienden to Everdincle. Item dien tienden to Langheveldesloe. Item dien tienden van der Bishorst. Item dat erve, gheleghen by dien Brammeler. Item dat erve, gheleghen in Windesemer marke, gheheten die Symons-hoeve. Item dat erve, gheleghen in Wechtenholter marke.

Item Eernst van dier Horst hout d*rie tienden op Camperveen, die Wolter Stelling, Gerbert van Holtsende ende Lambert van Yselmuden voort van hem holden* [1]). Item 20 olde Vrancrijcsche schilde des jaers uyt des Roden goede toe Zalne mit dien Mastebroeke, gheleghen in Swoller kerspel. *Item dat goed ten Vene, gelegen in den kerspel van Twenle in der marke to Scaetwijc.*

Item Cyze van der Schueren hout dien tienden over tgoet to Keyming to Hemys, dien tienden over tgoet to Verwering ten Hardenberghe, een hoeve lants in Wecheler haghen in Swoller kerspel, gheheten Alfershoeve by dier Monike-maet. Item die Halle to Lemele in Ummer kerspel. Item tgoet to Haerle, gheheten Essekinc, gheleghen in den kerspel to Helendorn.

Item *Dirc van Sonnenberge* [2]) hout dat goet toe Birxcampe mit al sinen toebehoren, gheleghen in Olster kerspel. Vor *hem* heeft ghehuldet *Johan van Sonnenberge sijn vader, went Dirc niet mundich en was* [2]).

Item Geriit van den Zande Jans soen hout tgoet, gheheten die Oldehare, gheleghen in Twente.

---

den tenden over dat gued to Busschinc smal ende grof, alzo alze dit vorseyde gued ende tende beleghen in den gherichte van Ummen ende in den marken to Zese."

1) Al het cursief gedrukte is later ingevoegd in plaats van een uitgekrabden volzin. Op den kant: „Nota. Roddenkot."

2) Vroeger stonden hier andere namen.

Item Heyn Sûes hout den tienden over Rossing, gheleghen in Helendorer kerspel.

Item Hille Bensinghes hout dat goet to Bensinghe, gheleghen op Steenwiker wolde. Ende vor hor hulde Jan ter Kinderhuys.

Item Jan Rutghers soen hout dien tienden, die gheleghen is ter Overreesten over die drie westersten huyse, gheleghen op den lande van Vollenho.

Item Aleyt Dirix wijf des Borchgreven hout die Vleyschmate bynnen dikes ende buten dikes, dat gheleghen is tusschen der Brenke ende der Lake op den lande van Vollenho. Ende vor sie heeft ghehuldet Dirijc vorseyt hoer man [1]).

Item Elzeke Stoenynx hout dien tienden grof ende smal over tgoet ter Dorreheyden. Item den tienden grof ende smal over Perεiins goet mit al sinen toebehoren. Item den tienden grof ende smal over Gerdesgoet. Item over Hermans goet Vustes, uytghenomen die drie acker, daerop sit den groven tienden daerof. Item den tienden over vier stucken lants, die gheleghen siin in Ecberts goede van Wentlo. Item den tienden over een stuc lants, dat gheleghen is mits in Aelberts goede Putepans. Item over een stucke lants van Wulvekens-goede. Item den tienden over een stucke lants, dat Katherine Gerds wijf Aleyden soen onderhevet. Item den tienden over een stucke lants alse groet, daernaest gheleghen. Item den tienden over een stucke lants in Berspiker essche, dat Wenemer onderheeft. Ende dese tiende siin al gheleghen op den lande van Vollenho. Ende vor hoer heeft ghehuldet als een man Wycher die Hovessche [2]).

---

1) Later daarboven: „Jan die Borchgreve hoer soen."

2) Deze geheele post is doorgehaald; daarbij op den kant: „Vacat."

Item Claes van Toerne hout die tienden over Oetbertinch, Hillerdinc, Esselinc, Wisschinc ende over den Winkel, te samen gheleghen in Gherner buerscap in Dalvessemer kerspel.

Item *Wenemer Bast die jonge* [1]) hout dat goet, dat Dirix van Heten plach te wesen, mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Hattem.

Item Herman van Diffele hout Hilberninch to Diffele, gheleghen in den kerspel van Hardenberghe.

Item Henrijc Machorijs soen [2]) hout den tienden to Wessinghen in den kerspel van Dorenspijc ende Langheveldeslo mit al sinen toebehoren in Wyer kerspel, ende die tiende over die hofstede to Raelte. *Item den Dalingcamp to Raelte.*

Item Daem van Aemstel hout den tienden over Roeden, over Botel, over Luttiken Ascendorp smal ende grof, ende dat Velthuys mitten tienden, ende den tienden ten Hoele in Raelter kerspel.

Item Aleyt van Overhof dat goet to Overhof mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Hattem. Ende vor hoer hulde Daem van Amestelle.

Item vrouwe Johan van Enghehusen hout den tienden grof ende smal to Brucht, gheleghen in den kerspel van den Hardenberghe, beholdelijc elkermalc siins rechts. Ende vor hor hulde Diric van Enghusen hoer man.

Item Aelbert Cornute hout dien tienden over Lubbertinch grof ende smal, gheleghen in der buerscap to Dorninchem in den kerspel van Degheninchem, den tienden over Badinch smal ende grof in der buerscap to Manner in den kerspel van Oetmersem, den tien-

---

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Later veranderd in: „Item Machorijs van Oldevelde."

den over Hesselinc, gheleghen tot Ulsen, ende den tienden over Arnync.

Item Aelbert Mûlert hout den tienden over den Westerhof, over Essikens goet ten Hillighen-campe, over Gerds goet oppen Thye, over Roelf des Melters goet, over thuys opten Winkel, al grof ende smal, ende voert over ander acker, te samen gheleghen in dier bûerscap to Gerner in Dalvessemer kerspel.

Item Herman [1]) van Westenrode hout dat goet to Westenrode mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Zallike.

Item Jan van Dûre hout den tienden over den hof to Remele mit sinen toebehoren, den tienden op den Hynder, den tienden van Luttiken Overmeden te Heten in Raelter kerspel, ende 10 morghen lants, gheleghen op Wyer-mersche, mitten enen ende aen die Vroemaet ende mitten anderen ende streckende op an de weteringhe.

Item Willam van Reedse Dirix soen hout dat goet ter Yliken to Holthen, gheleghen in den kerspel van Hardenberghe, dat erve by Westen-lutten, gheleghen in den kerspel van Hemys, die tiende grof ende smal over Hermenynch to Diffele, over den Hulsbussche, over enen camp ter Moelen to Berghenthem, dat goet gheheten Ratmerinch to Reedse, te samen oec gheleghen in den kerspel van Hardenberghe, den smalen tienden over thuys ter Moelen in den kerspel van Ulsen, over Meyerinc, Wicboldinch, to Oestergheeltlo, over Masselinc, to Gheetlo, 30 scepel rogghen te pacht over Ditmarinc to Holten, 2 molt rogghen te pacht, den tienden grof ende smal over Coenradinc to Her-

---

1) Later daarboven: „Jonfrou Willam Hermans dochter." En onder aan den post: „Ende daervoer heeft gehuldet Aernd van den Damme Helmichs soen als een mombar."

dinghen in den kerspel to Velthusen, $2^1/_2$ molt rogghen bescapens-tienden over dat Loehuys to Graeftorpe endė twe herberge by grase ende by stroe, ende 20 scepel rogghen bescapens-tienden ende 2 tienden to Delden oppen Essche, $2^1/_2$ molt rogghen over dat goet ten Langhencampe bescapens-tienden.

Item Vrederijc van der Ese heren Jacobs soen hout Wermegoer mitten tienden grof ende smal, gheleghen to Heten in Raelter kerspel, den tienden over dat Nyehuys smal ende grof, den tienden over Wittengoet to Plegest, gheheten Camp, oec gheleghen in Raelter kerspel, den tienden over tgoet ter Vorhorst in Weseper kerspel smal ende grof, dat goet to Lansinc mit den tienden smal ende grof, den tienden over tgoet to Ziegherdinc smal ende grof, over tgoet to Mensinc, over tgoet to Helmerinc ende den tienden over tgoet to Boenschinc smal ende grof, gheleghen in den kerspel van Helendorn in der buerscap to Noeslo, tgoet to Wolterdinch, to Hummerdinc mitten tienden grof ende smal, den tienden over die goede to Boghinc, Jacobinc, tLoehuys ende datselve goet, over Herbertinc smal ende grof, te samen in der buerscap tot Notter gheleghen in den kerspel tot Rijssen, ende die tiende over die goede to Bargardinc, Ecbertinc, Weterdinc ende over den Langhenhof, al smal ende grof, gheleghen in der buerscap tEnteren, oec in den kerspel van Rijssen.

Item Herman van Bugghenbergh hout den Olden Bugghenberch mit al sinen toebehoren, gheleghen in Dalvessemer kerspel in Rechter marke.

Item Helmich die Zure hout dat goet, dat gheheten is die Pothof, mitten tienden, dat gheleghen is by Westerkerken. Item Remboldes goet mitten tienden grof ende smal, gheleghen by Westenkerken toe Vollenho.

Item Jutte ten Wiinhuys hout den tienden to Eryen over Plastes-goet, gheleghen in Ummer kerspel. Ende vor hor hulde Dirijc van den Wiinhuys hoer soen.

Item .....[1]) Daerboven hout siin boterghelt, dat licht by Spleters-ziele to Vollenho by den dike. Item dat halve goet, daer Lippe Lambert inne woent, to Vollenho oppen Swolle. Item den tienden over siins selves goet beneden Scadewich in der Leweth.

Item Alpher Schettiken hout dat goet, dat gheheten is Sloysen-goet, gheleghen in Raelter kerspel.

Item Lemmyken Alferts soen hout den tienden to Viifmarken, die gheleghen (is) in Heerder kerspel in der bůerscap to Marcleyden. Item dat goet to Heerspinc, gheleghen in Helendorn-kerspel, dat des stichts leen is van 3 ponden.

Item Helmich van den Damme hout den Emmersgraven mit sinen toebehoren, gheleghen in Wier kerspel.

Item Aelbert van Gherner hout dat goet van Hunloe mit sinen toebehoren ende mit sinen tienden, gheleghen in den kerspel van Olst. Item die Hunne mit horen tienden ende toebehoren, gheleghen in Weseper kerspel. Item des Nyenmeyers goet to Plegest, den tienden to Overmersch, gheleghen in Raelter kerspel. Item tgoet to Enghelbertinch to Vilsteren, ende den tienden to Vilsteren die daertoe behoren, gheleghen in den kerspel van Ummen.

Item Lubbe Jans wijf van Oy hout Vilstermansgoet, gheleghen in Ummer kerspel. Ende vor sie hulde Herman van Wesenberghe.

Item Heylewijch Hughinc hout tgoet to Hughinc

---

1) De voornaam uitgekrabd, later daarboven: „Gryet Bertoldes dochter." En aan het slot: „Daervor heft gehuldet Herman Hagen oer man." Op den kant: „Anno 93 mensis Marcii die XXII in Vollenho, presentibus Helmich die Zure ende Johan Haghen."

mit sinen toebehoren, gheleghen in der bûerscap to Okene in den kerspel van Brummen. Voer hoer hulde Herman Hughinc hoer neve.

Item Jan *van* Wijllake hout die goede to Wesselinc, Ybekinc, gheleghen in den kerspel van Gronlo. Is een leen tot 1 ponde.

Item Willam van Markel, gheheiten Morriken, hout Katenhorst, alst gheleghen is, mitten tienden an dat huys to Wymeric in den kerspel van Markel.

Item Jutte Berends dochter van Bûerdamme hout dien tienden grof ende smal over Scadermaet, gheleghen in Henghevelder marke in Wyer kerspel. Voer hoer hulde Berend hoer soen.

Item Aelbert van Gherner *anders gehieten van Eme* hout die Oldemaet to Grapentolle mit dien tienden daerover, ende die tienden van Bysudenswaer, van der Heghe, van der Merschwaer, van Lubboldeswaer, van Misdesdorpe, van der Winkelwaer ende van Maeswaer, van Honbrakel, gheleghen to samen te Welsem *in den kerspel van Dalvessem*. Dit is al een Zutphens leen te 1 ponde.

Item Jan van Westenholte anders gheheten die Koc hout die Costede mit horen toebehoren, gheleghen in Heyner kerspel.

Item Rolof Veeracker hout die goede Meyerinc, Hoveninc mit horen toebehoren in Veeracker buerscap, die tienden to Werken, to Wolfler mit horen toebehoren, te samen gheleghen in den kerspel to Wernsvelde.

Item Herman van der Helle hout 44 cop boteren, gheleghen Overreezes-goet, ende 26 gheen heylandes, gheleghen to Catreep.

Item Aleyt Dorreheyde hoût 4 hoeven lants op Dinstervene mit horen toebehoren ende $^1/_2$ roede penninc over Ziboldes-wolde ende 14 roeden op Siboldes-

wolde mit horen toebehoren, ende 3 emmer boteren op Weneper vene [1]).

Item Herman Reygher hout tgoet Meynoldinc to Holtheem mit sinen toebehoren, gheleghen in Hardenbergher kerspel.

Item Volker Redinc hout $11^1/_2$ emmer boteren op Siboldes-wolde mit horen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Wenepervene.

Item Eernst van Hest hout dat goet, geheten Helhakinc to Reedze ende Vrilinc to Diffelen ende die Velstet to Hemys, te samen in Hemisser kerspel, ende Hillerdinc to Holthen.

Item Griet des Wilden dochter to Herkeshem hout Meyerinc to Welsem in Dalvesser kerspel.

Item *Gherijt ten Bussche* [2]) hout die tienden over Naminc ende Camphuys, ende den biister-tienden tot Eryen, ende 5 mudde rogghen bescapens-tienden over Riddering to Eryen, te samen in Ummer kerspel gheleghen. Vor hor hulde als een momber Gerijt Keyge hor neve [3]).

Item Gerijt Keyge hout die Luttike Heddene, in den kerspel van Gore gheleghen, ende die tiende smal ende grof over thuys ten Asghet, Olenvelde, over dat Oldehuys, over die Hemole, over Goriking, over Wildeminc, over Spelemeninc ende over den Hoep, te samen in den kerspel van Hokesberghe gheleghen.

Item Florens van der A hout dat goet, daer Gerijt Yselhamming op woent, mit alre slachter not, alst

---

1) Daarachter met latere hand: „Ende vor hor heft gehuldet Jan Hagen die jonge." Op den kant: „Anno 93 mensis Marcii die XXII, presentibus Helmich die Sure ende Jan Haghen."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) De laatste volzin is doorgehaald.

Jans van der Ese was, gheleghen in den kerspel van Yselhame in den lande van Vollenhoe.

Item Engbert van Versen [1]) hout die tienden over Vrilinc, Raetmerinc, Willeminc, Rotgherinc ende over Holthoensche erve, gheleghen te samen te Reedse in den kerspel van Hemys, ende siin goet to Versen in den kerspel van Ummen, ende den tienden over tWaterhuys to Versen, oec in Ummer kerspel, ende 2 waer in Dalmesholte [2]).

Item Lambert ter Vecht hout 8 morghen lants, gheleghen in Mastebroec onder Oesterholte, in den kerspel van Wilsem.

Item Mette Sculten hout die tienden over heren Otten goet van Doernic in Tongherbroecke-dende, over die Bishorst ende over Tongherveldes-goet, ende den tienden over den Luttiken Everdinclo, te samen gheleghen in Wyer kerspel. Vor hor hulde Jan Wouters soen van Ghenemůden.

Item Lubbe van Ouden hout den tienden over tgoet ten Bleke, in Raelter kerspel gheleghen alrenaest Jacobs goede van Apeldoren. Ende vor hor hulde Henric Sacke.

Item Jacob Duembreet houd die tienden van den Oldenlande ende van Wichen-bading, gheleghen tot Welsem in den kerspel van Olst.

---

1) Later daarboven: „Volkier Sloet Johan Sloets soen."

2) Met latere hand onder aan de bladzijde: „Item Johan ten Water houdt tGrotehues te Versen mitten tienden grof ende smal, gelegen in den kerspel van Ummen, ende mit sinen waerdeel in Dalmesholte, alst Engberts van Versen plach te wesen. Ende dat droech op tot sijnre behoef Volkier Sloet." En daarachter met dezelfde hand: „Item Mechtelt wilneer Engelberts wijf van Versen houdt den tienden grof ende smal over tGrotehues te Versen. Ende voer hoer heft gehuldet Bertolt Paesschedach. *Desen tiende heeft Johan te Water geloest.*"

Item Wijchman Glinthagen [1]) hout dat Glinthuys mit sinen toebehoren, gheleghen in Helendorn kerspel [2]).

Item Evert van Essen [3]) hout in Ummer kerspel die tienden over al dat dorp tot Eerde. Item dat Bouhuys tot Eerde mit sinen toebehoren. Item Scultinc mit sinen toebehoren. Item tot Eryen die tiende over Nyemeyerinc ende over Oldemeyerinc. Item 5 malder rogghen over Ridderinc bescapen-tiende. Item die biester-tiende tot Eryen. Item die tiende over Namyng. Item die tiende over dat Camphuys. Item die tiende over Retering. Item in Helendorn kerspel die Swanenborch ende die Zubenborch. Item in Rysener kerspel die tiende over den Eversberch. Item Wolterinc to Nottere. Item in Wederder kerspel dat goet tot Almeninc. Item in Deelder kerspel die Notterinchof mit sinen toebehoren. Item Ruperinc ende Wicherinc. Item Assinc. Item in Olster kerspel den tienden tot Itterbeke, als den Paeschedach te holden plach van her Jan van Eerde ende als hi siin plach te wesen. Item in Drenthe den alinghen tienden over Ansen ende over Rederbroec. Item tot Vollenho die twe nye huys mit al horen toebehoren ende dat daeruyt ghecomen is ende daerin roret, ende dat goet to Conighe mit sinen toebehoren. Item in der Lewet 8 acker, die Gherloch Klencke toehoert mit horen toebehoren. Item op Steenwiker-wolde dat goet to Gerdighe, *dat goed oppen Zwolle, dat Hessel Alfers soen te wesen plach.* Item die goede to Losser, die Paesschedach te holden plach van der hofstat tot Eerde. Ende

---

1) Daarboven later: „Nunc Gerardus Holle."

2) Onderaan de bladzijde met latere hand: „Item mijn heere heeft Gerd Hollen verleent dat Hagencote to Roden in den kerspel van Helendern, als hem dat aengekomen was van versuemnisse."

3) Later daarboven: „Aelt Dobbeler."

voert al goet, als her Jan van Eerde te holden plach van den stichte van Utrecht.

Item Werner Michels hout dat goet to Anem, gheleghen in Wyer kerspel.

Item [1]) Lambert ter Brugghen hout den tienden over den hof tot Eirte, die Linthorst, die Scothorst ende die Hare mit horen toebehoren, gheleghen in Dalvesser kerspel. *Voert den groten tyenden over dat huys ter Stocket, van den holthovigen lande, mitten koten, die tot desen vorgenoemden landen* [2]) *horen, alse nameliken den koten to Duceler, den koten to Dommekamp ende den koten opper Stege, die in den vorseyden hof tot Yrte horen.*

Item Helmich Schellenberch hout 24 morghen lants, gheleghen in den kerspel van Olst in die bůerscap van Welsem, gheheten tgoet te Schellenberge.

Item Engelbert van den Damme hout Raden mit sinen toebehoren, Wicboldinc mit sinen toebehoren, gheleghen in Helendorn kerspel.

Item Aelbert van den Dale hout dat goet ten Pasche to Versen. Item den tienden smal ende grof to Gheetmunde over des Huysmans goet. Item den tienden grof ende smal over Smeding to Versen. Item den tienden grof ende smal over Rolofs goet van den Rutenberghe to Versene, te samen gheleghen in den kerspel van Ummen.

Item Wolter Stellinc hout in den Hamme to Noertmeden goet tiende ende pacht. Item in den Hamme tot Elsenhuys goet ende tiende. Item in den Hamme to Zuytmederen uten goede to Lambertinc 15 molder rogghen te pacht. Item in den Hamme to Zuytmederen

---

1) Op den kant hierbij met latere hand: „Pilgrimus ter Bruggen relevavit anno 85 mensis Junii die V, presentibus Rodolpho de Ittersem et Everardo Freyse."

2) Later veranderd in: „tynden."

die tiende over tgoet to Reybertinc smal ende grof. Item in den Hamme over tgoet to Magentlo, to Lamberting die tiende smal ende grof. Item in den Hamme over tgoet to Halle die tiende smal ende grof. Item in den kerspel to Hemysse dat goet to Wering, dat goet to Diffele ende tiende ende lude, die daertoe horen. Item in Ummer kerspel die hofstede to Versen, daer die hof op steet, ende dat nye lant, dat daertoe hoert ende ghesleghen is. Item to Versen dat Williken van Zees ende sinen susteren was, goet ende al dat daertoe hoert. Item te Bersen die tiende over Borchmans goet. Item te Versen die tiende over Lubberts goet van Tibbencampe. Item tot Ummen uyt Rodemans-goede 2 molder rogghen te pacht. Item tot Ummen uyt Arnoldinc 1 scepel corens te pacht. Item ter Heyne Notaerdes-goet in Lyrrebroec. Item in den kerspel tot Yselmůden Randolves goet van Grafhorst ende een stucke in der maet by Grafhoerster voert. Item to Raelte dat goet to Smedinc. Item to Noertmederen den tienden over Kulen-goet smal ende grof. Item in Raelter kerspel dat goet to Cortenhorst goet ende tiende, smal ende grôf, ende holt, dat daertoe hoert.

Item joncfrouwe Hildegont heren Jans dochter van Cůenre hout dat goet to Scerpenzele mit al sinen toebehoren, alst gheleghen is in den kerspel van Olst. Ende voer sie hulde Jan Splitolf.

Item joncfrouwe Hildegont Jacobs wijf van Appelderen hout dat goet ten Oertmersche, als dat gheleghen is in onser Vrouwen kerspel to Deventer. Item dat goet ten Tyhuys, als dat gheleghen is in den kerspel van Raelte. Item dat goet [1]) grof ende smal over dat goet to Overdiic, gheleghen in den kerspel van Raelte.

---

1) Lees: den tienden.

Item den tienden grof ende smal over dat goet ter Cotwijc in den kerspel van Raelte. Item den tienden grof ende smal over tgoet to Ansmanninc in den kerspel van Holten. Item den tienden grof ende smal over tgoet to Wijchmanninc in den kerspel van Holten. *Vor sie hulde Jacob hoer man.*

Item *Gerijt* [1]) van Essen die olde hout dat goet toe Bestmen ten Hecke in den kerspel van Ummen. Item dat nye huys to Lynne [2]) in den kerspel van den Hamme.

Item Bertolt ten Hove hout dat goet to Mensing, gheleghen in der bůerscap to Vaelt in den kerspel van Aldenzale. Item den tienden grof ende smal over dat goet to Remberting, gheleghen in der buerscap tot Rossem in den kerspel van Oldensale.

Item Goesen [3]) van Junne hout den tienden over Steenvordinc to Junne smal ende grof. Item den tienden tot Essinc te Junne smal ende grof, gheleghen in den kerspel van Ummen.

Item Mechtelt Gerd des Scippers wijf [4]) hout 14 mudde rogghen des jaers uyt Engberts goede van Versen, gheleghen in den kerspel van Ummen in der buerscap van Versen. Ende vor sie hulde Gerd hor man vorseyt [5]).

Item Mechtelt van den Rutenberge hout 7 morghen

---

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Vroeger stond hier een andere naam.

4) Later is deze naam doorgehaald en daarvoor in de plaats geschreven het volgende: „Gerit Scipper heft ontfangen dit goit hiernae bescreven to synre dochter Gesen behoif, ende heft vor hoer gehuldet als hoer momber, went si hoere synne niet mechtech en was. Anno 85 mensis Junii V die, presentibus Rolof van Ittersem, Gerit van Bevervorde."

5) Deze laatste volzin is doorgehaald.

lants, gheleghen in Lyrrebroec tusschen Douvelle ende Gerd Scipper. Vor hoer hulde Berner van Alberghe.

Item Sweder Rodebaert hout tgoet to Wolffeler, gheleghen in der heerscap van Borcle in den kerspel van Geesteren.

Item Kunne ter Lowijc hout den hof [1]) over den Crummen hof mit synen toebehoren, die tiende over den hof to Schuckinc, over thuys ten Walle, over thuys ten Barenwolde ende over thuys ter Lorenborch, te samen gheleghen in den kerspel van Enschede. Voer hoer hulde Aernt die Bole als een momber.

Item Floriken Voet hout den hof to Wolterdinc, gheleghen in den kerspel van Enschede in der buerscap to Drynen.

Item Willam van Bevervoerde hout dat huys ter Groenhaer, dat Zwarte Kote, gheleghen in der Lutte, dat Luttike-huys to Doerninghe, gheleghen in den kerspel van Aldenzale, den tiende over thuys ter Beke to Lonincheer, den tienden over Smedinc to Drinen mit horen toebehoren in den kerspel van Enschede, die tiende over Lansing to Vlederinghe, over Assinc, over Bevering mit horen toebehoren, gheleghen in der buerscap to Alberghe, die tiende over Geersdinc, over Engesing, over Masselinc, over Bennekote mit horen toebehoren, gheleghen in der buerscap to Vasse ende to Manher, den smalen tienden over Ribberting, den tienden over Engberting to Hesinghe, den tienden over Brungherkinc, gheleghen in der buerscap toe Aghele, die tiende over Poppinc, over die Caltheren, die tiende over Monekinc mit horen toebehoren, gheleghen in den bůerscap to Roetmen in den kerspel to Oetmersem, die tiende over tLohuys, over Jon-

1) Lees: den tienden?

gherkinc, over Ghelekinc, over Tyghuys mit horen toebehoren in der buerscap ter Halle, die tiende over Hermeninc, over die Maet to Hokelinchem mit horen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Ulsen, die tiende over Tyghuys to Bentle, over Ymming, over Spynkeling, over Volkering in der buerscap to Wedehoen in den kerspel van Delden, dat Velthuys to Wederden, die tiende over die Hare, over Wolderkinc, over dat Tyghuys mit horen toebehoren, 2 mudde molts uyt den Oesthuys, gheleghen in der buerscap van Rectem in den kerspel van Rijsene, dat huys to Rikardinc mit sinen toebehoren, gheleghen in der buerscap van Hederike in den kerspel van Marclo.

Item Wijsse Jan Spliitlofs wijf mit Diric den Wilden horen soen houden te samen tgoet to Yolsing, dat rorende is van der heerscap van Dalen, in der bûerscap van Oxe in den kerspel van Deventer. Vor hor hulde Jan Splijtlof [1]).

Item Aernd Papen ende Aleyt siin wiif houden te samen [2]) 17 morghen lants, gheheten tgoet ter Maet, mit al sinen toebehoren, alst gheleghen is in den kerspel van Wye.

Item Tyde Sculten wijf hout dat goet ten Bleke mit al sinen toebehoren, alst gheleghen is in den kerspel van Raelte, dat miin heere voert verleende Oden Albert Goedesellen dochter. Ende vor sie hûlde als een momber ..... [3]).

---

1) Op den kant staat met latere hand: „Diepenhem."

2) Later veranderd in: „Aleyd wilneer Aernd Papen wiif houdt.', En aan het slot: „Ende voer oer heeft gehuldet Claes die Eover oer bruoder als een momber."

3) De woorden „Tyde Sculten wijf hout" zijn doorgehaald, en de zin aldus veranderd, dat er staat: „dat heeft miin heere beleend Oden" ens. De naam van den momber is uitgeschrapt en in de plaats

Item Aleyt Stevens wijf des Gruters hout dat goet to Beersen in Ummer kerspel, gheheten Volkering. Ende vor sie hulde Steven hoer man vorseyt [1]).

Item Agnyese Altgherinc [2]) hout den tiende over dat huys ende erve to Voerdinc grof ende smal mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Nyensteden in der buerscap van Broch. Ende voer sie hulde Rolof Altgherinc hoer soen.

Item *Plonijs Voern* [3]) hout den tienden van Haerste mit al sinen toebehoeren, gheleghen in den kerspel van Swolle, den *men* te holden plach van heren Gerde van Tibbencampe, die dat voert hielt van den ghestichte van Utrecht.

Item Fenne Oetbert Bolderinges wijf hout dat goet to Cotwijc mit al synen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Raelte in der buerscap to Roden, mit eenre halver waer in Raelter marke, ende 2 hofsteden in den dorpe to Raelte, die toe den vorseyden erve horen. Ende vor sie heeft ghehuldet Oetbert hoer man.

Item Aernd Bolen soen van Campen hout den halven thoem to Westenrode.

Item Lumme Hughen wijf van der Halle hout over Twewildinghe den halven tienden. Item over Sme-

---

geschreven: „Albert Dirx soen. Actum Daventrie anno 92 in vigilia Walburgis, presentibus Rodolfo de Ittersim et Wolfardo de Ittersim, filio ejus, tamquam vasallis."

1) Daarnaast later op den kant: „Aleidis est mortua et Gerardus ejus filius est minorannis, sic quod istud feodum adhuc non potest relevare, sic quod Sthephanus ejus pater fecit juramentum pro eo quousque Gerardus fuerit satis annosus. Actum anno 86 mensis Marcii die XIX in Daventria, presentibus Hake van den Rutenberge ende Wolter Macharis."

2) De naam is doorgehaald; later daarboven: „Bruen van der Maet." De laatste volzin is doorgehaald.

3) Vroeger stond hier een andere naam.

dinghe den halven tienden. Item den halven tienden over Smedinge-brede in den Nyen-essche. Item den halven tienden over des Buters goet. Item den halven tienden over Mathiis Starken goet. Item den halven tiende over Gruteringhe-goet. Item den halven tiende over Aernds goet ten Brinke. Item den halven tienden over vijf acker, die Godert van Oestenwolde toebehoren. Item den halven tiende over drie acker, die Ghele Egbert toebehoren. Item den halven tienden over Jan Maes goet to Zuerbeke. Item den halven tiende over twe acker, daer Aernd ter Dorreheyden op woent. Item den halven tiende over drie acker, die Lambert den Beer toebehoret. Item den helen tiende over twe acker by Egberts Papen huys. Item in Vleisches-maet den halven tiende over achte gheen. Item in der Grůtscener made den halven tiende over achte gheen. Item den halven tiende over achte gheen in Otten maet van Holtsende. Item den halven tiende over neghen gheen in Hessel Mulerdes maet. Item den tienden over Beernd Henrix soens goede, dat gheleghen is in der Lewet. Item in den Oestenwolde des Olden goet over neghen acker den tienden. Item den tiende over neghen acker van Jans goede ter Scůren. Item over des Ghensers hofstede den alinghen tienden. Item over Gheert Haghens goede in den Oestenwolde den alinghen tiende. Item den tiende over vijf acker, daer Jan Blesse in woent. Item den tiende over vier acker van Evert ter Scůren. Item den tiende over Rembolds des Crasers hofstede in den Oestenwolde mit horen toebehoren. Item in Mye Corneyers goet den tiende over achte acker in Oestenwolde mit horen toebehoren. Item den tiende over Willam des Vresen hofstede in den Oestenwolde mit horen toebehoren. Item over vijf acker der joncfrouwen van der Ese den tiende mit al sinen toebehoren. Item

den tiende, den Gerd oppen Esse ligghende heeft in den kerspel van Vollenho, mit sinen toebehoren. Item 3 weer to Baerle, 2 camp lants to Baerle, 4 liinacker to Baerle, 2 hoy acker 6 gheen in Baerlingher-essche mit al horen toebehoren. Item een hofstede ende twe camp lants to Baerle mit al horen toebehoren. Ende dese vorseyde tiende ende lant is al gheleghen in den kerspel van Vollenho. Ende vor sie hulde Hughe hoer man.

Item Aernd van den Rodenberghe hout een stucke lants, gheheten ten Nyenlande. Item een stuc erves, gheheten ten Boecholte, gheleghen in den kerspel van Losser.

Item Goerd van Diepenbroeke hout den hof ten Zodenberghe, gheleghen in den kerspel van Aldenzale. Item een tiende ter Hole to Loninghe. Item den tiende to Losing to Drinen. Item een halven tienden ten Hove to Hesinghen. Item den tiende to Wering, den tienden to Hermanninc, den tienden to Johanning, den tienden to Lansing, den tienden to Vrilinc, die gheleghen siin in den kerspel van Aldenzale in der bůerscap van Gammynclo. Item den tienden to Diderking, den tiende to Brunync, den halven tienden in Hinriking, gheleghen in der buerscap van Lemeslo in den kerspel van Aldensale.

Item Jan van Yselmůden anders gheheiten Roedencocke [1]) hout een tiende grof ende smal mit al sinen tobehoren, als die gheleghen is op Camperveen, den Eernst van der Horst mynen heere vorseyt opdroech [2]).

---

1) De naam is doorgehaald; later daarboven: „Roderic Kenniken."

2) Daarachter later: „Eernst van der Horst of sijn erfgenamen mach den tienden wedercopen bynnen 6 jaren op elken sunte Peters dach ad cathedram vor 152 oude Vrancrijcsche schilden of gelijc payment daervor; ende en losen sijs niet bynnen 6 jaren, so is die

Item Henrijc van der Ese hout twe deel van des Hekedes goede, gheleghen op den Swolle in den kerspel van Vollenho, ende een stucke lants, dat gheheten is Scûringhes-lant, ende een stucke lants, gheheiten des Bleken lant, gheleghen in den kerspel van Vollenho, ende dat goet to Menichfoldighen-husen, gheleghen in den kerspel van Steenwijc, mit sinen toebehoren, den Goltacker ende Havinc-acker voert ende die hoenre in Meyering-strate mit horen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Steenwijc, ende den tiende, den Rolof van Steenwijc van hem voert holt, gheleghen to Dwinghel.

Item Bernd ter Helle hout 22 cop boteren sjaers op Voerdiker-rees, gheleghen by den dike in den ampte van Vollenho, dat hi te holden plach van Herman van der Helle.

Item Jacob van Beynen anders gheheiten die Dempighe hoût die Holtwijc to Aghele, gheleghen in den kerspel van Oetmersem, den tiende over Ghervoldinc grof ende smal mit aller slachter not, gheleghen in der buerscap van Deghenynchem.

Item Gerijt Galigaen hout een lijftocht over den Tyethof, gheleghen in den kerspel van Aldenzale. Item een tiende to Raetgherinc, bede gheleghen in der marke to Rossem. Item den tienden to Adeling [1]) ende to Lefgerinc in der buerscap van Voelet in den kerspel van Aldenzale. Item een tiende to Meyering to Bonynghe in den kerspel van Degheninchem [2]).

---

lose doet. Actum Daventrie anno 81 feria V post Mauricii, presentibus Hake van Rutenberge, Lumbert van Dese, Rolof van Ittersim." Dit alles is echter weder doorgehaald.

1) De vier laatste woorden doorgehaald; daarboven met latere hand, doch weder doorgehaald: „Herman Galigaen hout."

2) De laatste volzin is geheel doorgehaald. — Onder aan de bladzijde later: „Item des VII daghes in Augusto Herman Galigaen ontfing

Item Herman van Losser [1]) hout dat goet gheheten Scapesvoert, ende dat Achterhuys, gheleghen in den kerspel van Losser. *Item den tienden over dat huys to Swaveking to Heten ende over den Veltcamp to Heten in den kerspel van Raelte.*

Item Willam Stopendael hout dat huys ter Vûchte, gheleghen in den kerspel van Oetmersem in der buerscap van Tubberghe.

Item Bernardus Tackinc hout dat goet to Vriling, gheleghen in den kerspel van Oetmersem in der buerscap to Vasse. Item den tienden over dat goet Boync to Geesteren, gheleghen in denselven kerspel.

Item Hadewijch van Vlederinghe hout die tiende grof ende smal to Hokelinchem [2]), die tiende to Gietlo [2]), den tienden to Hoensteden, den tienden over den Nesinchof, over Joerdenynch, ende den tiende over Lansinc in der buerscap van Vlederinghe in den kerspel van Oetmersem. Item den tiende over dat Bredenbroec in der buerscap van Geesteren in den kerspel van Oetmersem. Item die Heyne-mole, den tienden over Goessenynch, den tiende over Hermanninc in der buerscap van Alberghe in den kerspel van Oetmersem. Item den tiende over Remboldinc [2]), over Esscherkinc [2]) ende den tiende over Hesselinc [2]) in der buerscap to Zenderen in den kerspel van Borghenden. Item den hof to Vlederinghe [2]), dat Nyehuys ende dat Hesselskote in der buerscap to Vlederinghe

---

den tyenden to Adeling, gelegen in den kerspel van Aldensale ende in der buerscap van Voelet. Item den tyende to Meyering to Bonyngen in den kerspel van Degheninchem. Presentibus als manne: Arndt van Grymberge, Herman van Voerst, Wolter Macharijs soen ende Rolof van Ittersem. Dit geschiede to Deventer."

1) De naam is doorgehaald; daarboven later: „Gert van Amsem geheiten Tonniken."

2) Later daarboven geschreven: „Non relevavit."

ende in den kerspel van Oetmersem. Item des Eshuys to Recthem in den kerspel van Rijssen. Item dat Byenvelt in der buerscap van Vasse. Item thuys ten Berghe to Gheesteren in den kerspel van Oetmersem, Everdinc to Alberghe. Item Wyring to Doernynghem, to enen borchleen ter Sculenborch. Ende vor hor hulde Aernd Grubbe [1]).

Item Herman Bechem hout dat goet to Ecgherinc in der bůerscap to Bechem in den kerspel van Delden. Item Smedinc in der buerscap to Bente in den kerspel vorseyt. Item die Elset in der buerscap to Senderen in den kerspel van Borghenden.

Item Bertout van den Hove hout dat goet to Hesselinc to Manher, dat goet to Wicboldinc tot Vasse, in den Ty tot Aghele, gheleghen in den kerspel van Oetmersem.

Item Peter van Wolde hout den tiende to Roelvinc to Stackem in den kerspel van Marclo. Item dat huys tot Meynsing ende to Bosewinkele ende to Henghevelde in den kerspel van Delden. Item dat huys toe Schuckinc to Twiclo, gheleghen in den kerspel van Enschede. Item dat huys to Bennyng to Rossem in den kerspel van Aldenzale [2]).

Item Jacob Gregiken hout den tienden over den Ibbenty, gheleghen by Aldenzale.

---

1) Daarachter met latere hand: „Ista bona relevavit Arnoldus Grobbe tamquam tutor, ad usus Hermanni filii sui, exceptis illis, que sunt signata quod non relevavit; sed habet in littera, de hoc facta, istam clausulam: „ende alle ander goide ende tienden, die hi van ons ende van onsen gestichte sculdich is te houden."

2) Onder aan de bladzijde met latere hand: „Item anno 86 III die mensis Aprilis Godiken van Wolde ontfeng tguet te Mensing in den kerspel van Delden ende tguet toe Schucking te Twicloe in den kerspel van Enschede mit allen horen toebehoren. Presentibus preposito sancti Johannis et Hademanno de Heten, actum Trajecti."

Item Gerd Snoye hout den Hoykinchof ende dat Scroed in der buerscap to Dulre. Item dat Luttike huys in der Lutte. Item den tiende to Remerinc to Dulre, al in den kerspel van Aldenzale. Item dat huys to Elverdinc in den kerspel van Losser. Item den tienden to Wostinc ende dat kote, dat daerin hoert, in der buerscap to Woelde in den kerspel van Delden [1]).

Item Lijsbeth die wijf was Hessel Mûlaerts hout die tiende over des Lesers goet in die Leemt, zide ende hoech, smal ende grof. Item over Clenken-goet ende dat daertoe hoert, smal ende grof. Item over Hessel Mulaerts goet by westen boven den huys, smal ende grof. Item over seven acker to Zuerbeke den halven tienden smal ende grof, daer dat wederdeel of is Jonghen Stumpen. Item den halven tienden over drie acker, die Goederts van Ostenwolde siin to Zuerbeec, smal ende grof. Ende voer sie hulde Aernd van Oversteghe hoer man.

Item Rolof van Ittersim hout den tiende tot Overesch, gheleghen in Raelter kerspel in der buerscap to Linderte, den hem miin heere verleende, als hem die verledighet was overmidts versomenisse heren Gerds eerfghenamen van Tibbencampe, dat sie noch nemant den tienden an mynen heere en versochten, als her Gerd den te holden plach. *Ende* 14 *morgen lands in den Langen-slage.*

Item Claes ter Brake hout die hove ter Braec, gheleghen in den kerspel van Delden by den Groten Essche.

Item Johan Blankenvoert hout den tienden smal

1) Daarbij later op den kant: „Nota ista bona relevaverunt Johannes Snoy et Hermannus Snoy, ut inferius scribitur, testes et dies quando."

ende grof van Hermeldinc. Item den tiende smal ende grof van Hademarinc, gheleghen in der bûerscap van Geesteren. Item enen smalen tienden ende twe molt bescapens-tienden over Menszinc to Roetmen. Item enen smalen tienden ende twe molt bescapens-tienden over Johanninc to Roetmen, al gheleghen in den kerspel van Oetmersem [1]).

Item Gerijt van Bevervoerde hout dat goet to Wemerslo, dat overste ende dat nederste mit al synen toebehoren, den Zûûthof ende den Nyenhof tot Alberghe mitten holtgherichte, dat Richmerspol myt sinen tienden ende den tienden over dat ander Richmerspol, den tienden over Wernsinc to Hesinghen, den tienden over Egbertinc to Nûthar, smal ende grof, ende dat Palhus to Tubberghe, welc goed al gheleghen is in den kerspel van Oetmersem. Item den Langhenhof tot Entere, als die gheleghen is in den kerspel van Rijssen. Item den Bellinchof, dat Vorgore, dat huys to Zeppenewolde, den tienden over den Olrikeshof, den halven tienden over den Bellinchof, den tienden over Loessinc, den tienden over Hiddinc, over Lefordinc, over dat Abbensenkote, over die Kleyhorst ende den tienden over enen camp ter Dûte, over die Wechorst, over Hergherinc, ende 1 scepel rogghen over Smedinc, ende den tienden over die twe Noertmolen, smal ende grof, welc goet is gheleghen al in den kerspel van Delden. Item den

1) Hierbij met iets latere hand op een los blaadje: „Item den tenden over Johanninc. Item den tenden over Mensinc smal unde grof, gheleghen in der buerscop van Roetmen in den kerspele van Oetmersem. Item den tenden over Haedmerinc. Item den tenden over Hermanninc, gheleghen in der buerscop van Gheesterne in den kerspele van Oetmersem. Dit is dat guet, dat Aernolt van den Blankenvorde holt in denstmans-stat van minen heren van Utrecht." In dorso: „Dit plach te houden Jan van Blanckenvorde."

Olydam, ende den tienden over den Kovelham smal ende grof, als die gheleghen siin in den kerspel van Gore.

Item [1]) Willam Beerlinc hout Ludelvinc in der bůerscap to Wentvelde, Wicbertinc in der buerscap to Wedehoen, Hoyerinc to Delden by den dorpe, den tienden over Reymoldinc, over Varenbroeke, over Godebertinc, over Gherdinc, Růtler in der buerscap by den Broeke ende al gheleghen in den kerspel van Delden. Item Elverinc, gheleghen bynnen der vriheit van Diepenem.

Item Rolof van den Damme hout voer een borchleen to *Goer* dat goet to Herbertinc. Item voer dienstmannen-goet Udinc, den tienden van Edelerinc, den tienden uyt Varwarke, den tienden uyt Twehůsen.

Item Aernd Sticke van Lechtenhorst hout dat goet to Hesselinc, gheleghen in den kerspel van Gheesteren, rorende van der heerscap van Diepenem.

Item Ghese Otte Hadden wijf hout dat hůys tot Overdinc, gheleghen in den kerspel van Deghenincheem in der bůerscap to Bonynghen.

Item Jan die Vos hout Almerinc, gheleghen by den dorpe to Delden.

Item Henric to Bulkes-huys ende Wynalt Halewat houden dat Bulkes-huys to Zutphenschen rechte.

Item Werner ter Důse hout dat goet ter Duse, gheleghen in der buerscap to Wedehoen in den kerspel van Delden.

Item Herman Sticken soen hout den tiende over Hilbrandinc ende over Coenradinc, gheleghen in den kerspel van Markel to Zutphenschen rechte.

Item Heyne van den Dike hout den hof to Hoviclo in den kerspel van Losser, den tiende over den Byen-

---

1) Met dezen naam begint in het handschrift bij uitzondering geen nieuwe regel.

velt to Vasse, Vrilinc ende Messelinc to Vasse in den kerspel van Oetmersem. Item den tienden over Aernshorst in den kerspel van Ummen.

Item Rolof van Hovele hout Lubbertinc ende Elverkinc, gheleghen in den kerspel van Enschede. Item den Dam, den Bromeldam ende den Olychdam, gheleghen in den kerspel van Goer. Item Custhusen, den tienden over den hof to Bentlo ende over dat Piipsler ende over den Oesterhof, gheleghen in den kerspel van Delden. Item Oding, gheleghen in den kerspel van Markel.

Item vrouwe Heylewijch van Voerst hout den tienden to Colmescote. Item den tiende to Wapenvelde, grof ende smal.

Item [1]) *Sweder van Voerst* [2]) hout dat Bouhuys to Voerst, gheleghen in den kerspel van Voerst [3]). Item die botergulde op Staphorstervene in den kerspel van Ruwenvene. Item die botergulde op Wenepervene, ende alsodaen renten als van desen vorseyden vene comen mitter botergulde ende alsodaen daghelix ghericht als daertoe hoert. Item den hof ter Kemenaden, als die gheleghen is in den kerspel van Wele, myt luden ende mit al sinen toebehoren, to enen Zutphenschen [4]) lene to Diepenem. Item den tiende ten Dike, gheleghen in den kerspel van Deventer. Item

---

1) Onder aan de bladzijde is later geschreven: „Item in den jaer van 84 op sente Mathias dach ontfeng Wolter van Voerst van mynen heere van Utrecht dat huys to Rodden mit alle synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Helendern, alse die van den Damme van den gestichte van Utrecht te houden plegen. Daer weren aen ende over Wolter Stelling ende Henric van Essen die jonge. Ende dit heft Sweder van Voerst ontfangen mit anders sinen leen."

2) Vroeger stond hier een andere naam.

3) Later veranderd in „Swolle."

4) „Zutphenschen" is doorgehaald.

den tienden, gheheten Almelerblijc, in den kerspel van Deventer [1]). Item den hof to Wechterholte ende des Vriesen goet mit sinen toebehoren in den kerspel van Wye. Item dat dagelix gherichte op Campervene in Voersterslaghe, ende alsodaen renthe als daertoe hoert in den kerspel van Campervene. Item een ware in der Rûthen ende een hove in der Ruten in den kerspel van Dalvessen. Item den tiende to Berghenthem, die gheleghen is opper Vecht in Hardenbergher kerspel. Item den tiende ter Heyne, gheleghen in Heynre kerspel. Item den olden tienden op Emmer bûerscap, die gheleghen is in Dalvessemer kerspel. Item den tiende to Biscopinc to Ghetel, gheleghen in den kerspel van Upvoerst. Item den Kindeshof mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Deventer. Item den hof to Zûetlo mit synen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Batmen. Item den hof to Oestendorpe mit synen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Raelte. Item dat goet to Wissinc to Raelte mit synen toebehoren. Item den tienden to Somersfoerde. Item die tiende over den hof to Kolmenscote. Item den tiende over den hof to Borghele. Item den tienden over den hof to Wechele [2]), al gheleghen in den kerspel van Deventer. Item den tiende over tgoet ter Lanchorst to Wesepe. Item den tiende van Wapenvelde to Hierde. Item den tiende van Werven to Wye. *Ende voer Zweder van Voerst heeft gehuldet Sweder van Rechter als een mombar* [3]).

Item Henriic Berndinc hout dat huys to Berendinch

---

1) De vermelding der tienden Ten Dike en Almelerblijc is doorgehaald.

2) De vermelding van den tiend te Wechel is doorgehaald.

3) Deze laatste volzin is weder doorgehaald. -- Op den kant later: „Nota. Van Almelreblic in den kerspel van Deventer."

in dienstmanne-stad, gheleghen in den kerspel van Wederden.

Item Evert Hughinc hout den tiende over Hughinc to Stockem in den kerspel van Marcle, den tienden over Schurinc to Holten.

Item Herman van Twicle hout Eysinch in dienstmanne-stad, dat Wregheler to den Zutphensen ponde.

Item .....[1]) hout den Olden hof to Hetenne mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Raelte.

Item Aernt van Noonden hout den tiende grof ende smal over dat goet ten Lohuys, ende enen camp geheten den Alinc-camp, gheleghen in den dorpe to Heten in Raelter kerspel.

Item Geertruyt Bernts Spelderwolts dochter hout den hof te Dûre mit synen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Olst. Ende vor sie hulde Oelrijc die Hoyer[2]).

Item Gherþert van Holtensende hout dien halven tiende oppen Swolle te Vollenho, daer die joncfrouwe van der Ese den halven teghen heeft. Item een stucke lants in Raelter kerspel, dat geheten is die Brede op Ramelre-enghe.

Item Bernyer van van Eghene hout den tiende over den hof to Helendoren. Item over die Eertsche-hove

---

1) De naam is uitgekrabd; daarboven later: „Gerijt Gelijs soen ende Katherijn sijn wijf." En aan het slot: „Ende den vorscreven hof droech op Helmich van Dure tot Vollenhoe, mitten tiende grof ende smal, tot behoef Gerijts voerscreven ende sijns wijfs. Actum Vollenhoe anno 89 mensis Augusti die XXI, presentibus Ernesto van der Horst et Hademanno de Hetenne, vasallis." En lager: „Nota. Dominus infeodavit Gerardum sub condicione, ut ipse suspendat solucionem saltem in tanta summa, ut Jacobo de Apeldoren satisfiat ad dictum domini et sui consilii."

2) De naam is doorgehaald; later daarboven: „Jan die Witte hoer man."

to Helendoren. Item den tiende over Opghange, gheleghen in den kerspel van Helendoren.

Item Evert Dibboldinc hout Dubboldinc, gheleghen in den kerspel van Helendoren, ende in der buerscap van Daerlo.

Item *Johan* [1]) Oetboldinc hout Oetboldinc to Daerlo, gheleghen in den kerspel van Helendoren.

Item Arnd Poppe hout in dienstmans-stad den tienden over Wiferdinch. Item den tiende over den Stenhof. Item den tiende over Raetgherdinc mit aller slachter not, smal ende grof, alsie gheleghen siin in den kerspel van Aldenzale.

Item Henric van Woldenberghe hout den hof ter Hare [2]), ende dat erve to Zůůtvelde mit horen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Olst.

Item Jan Catreep hout de maet by Benen huys ter Hoven. Item 5 acker van Rolof Claeys soens goede oppen Swolle ende 8 gheen te Noerde, dor de maet ende dor den utterdijc.

Item Jan Necke hout de Wederwilsche-hoeve mit horen tiende, die gheleghen is in den kerspel van Olst, ende den tiende over Luttike Swolvekinc, gheleghen in den kerspel van Raelte.

Item Jan die Jode hout dat goet, gheheten die Stoppe, to Gammynclo, gheleghen in den kerspel van Aldensale.

Item Evert Tonghervelt hout dat goet ten Luttiken Tonghervelde voer een Stichtes leen, gheleghen in Wyer kerspel.

Item Jan van Bochorst hout dat dagelix gherichte bynnen den kerspel van Zallijc mit al synen toebehoren. Item den tienden in Zalliker-weerde half. Item

1) Vroeger stond hier een andere naam.

2) Vroeger stond er: „ten Haren."

den tiende over al dat kerspel van Zallijc. Item den tienden to Hattem mit sinen toebehoren, ende den tyns op Campervene. Item dat daghelix gherechte op Campervene.

Item Beatriis Mûlaerts hout de Wildingmaet, gheleghen tusschen Arnds lande des Ouden aen die ene side ende an der andre zide dat Hach, der kerken goet to Vollenho. Item Wenekenlant, dat is gheleghen in der Bodelaken. *Voer sie hulde Aelbert hoer man* [1]).

Item Pelgrym van Pûtte hout den tiende to Heerde mit sinen toebehoren. Item den tiende to Telcht mit sinen toebehoren. Item den tiende to Verchten mit sinen toebehoren. Item dat borchleen to Vollenho ende dat daerin roeret [2]).

Item Jan van der Ese hout den hof te Wechterholte ende des Vriesen stede mit al horen [3]) toebehoren, die gheleghen siin [4]) in den kerspel van Wye [5]). Item den hof to Saterslo mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Oldenzeel.

Item Jonghe Henriic van Essen hout den tienden over Egbertinc. Item den tiende over Eyssinc, gheleghen to Gherner. Item den tienden to Smedinc, den tiende to Wiggherinc, den tiende over Oelrekinc, den tiende over Heynincvere, den tiende over Luttike Wiggherinc. Item den tiende over Vrilinc, gheleghen in Welsemer buerscap. Item den tiende over Dankersgoet, den tiende over tgoet ten Voerde, gheleghen in

---

1) Op een los blaadje tegenover deze post: „Ende twe ackerteenden in Wicher Werners soens guede in den kerspel van Vollenho."

2) Op den kant: „Borchleen Vollenho."

3) Daarboven later: „sinen."

4) Daarboven later: „is."

5) Al het voorafgaande van dezen post is doorgeschrapt; vgl. p. 767, waar hetzelfde nogmaals voorkomt.

Anker buerscap. Item den tiende over Daleshorst in Reckeler buerscap. Item den tiende to Rechter, den Seynnen van Millinghen plach te wesen, al gheleghen in Daelvessemer kerspel.

Item Herman Gherkinc hout dat goet to Merbeke, gheleghen in den kerspel van Eyberghe in der buerscap van Rekene.

Item Henric Kempinc anders gheheten Steenbic hout dat goet to Wissekinc gheleghen in den kerspel van Gronlo in der buerscap to Wasekinc.

Item Weerner Dûercop hout Roetmondinc in den kerspel van Gronlo in der buerscap van Beltrum.

Item Aelbert Bodikers hout Helmerkinc in den kerspel van Gronlo in der buerscap van Beltrum. Dit vorseyde leen is van der herscap van Diepenem.

Item Henric van Wexten hout den tienden in den kerspel van Aelten in der buerscap to Lintelo, rorende van den stichte van Utrecht, in manstad. Item den hof to Mallenden mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Eyberghe, rorende van Diepenem in dienstmans-stad.

Item Henric van Bermetlo hout Esschinc ende Wedinc, gheleghen in den kerspel van Nede in der buerscap van Bramler, roerende van Diepenem [1]). Item dat Luttike Camesscher, gheleghen in den kerspel van Hakesberghe in der buerscap van Holthusen, rorende van den stichte.

Item Otto Weren [2]) hout dat goet to Rewerdinc, gheleghen in den kerspel van Ghiesteren in der buerscap to Biele van der herscap van Diepenem to enen Zutphenschen leen [3]).

---

1) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

2) Later daarboven: „Egbert die Vos Rotgers soen van Twiclo."

3) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

Item Aelbert [1]) van Lochusen hout dat goet ten Broeke, gheleghen in den kerspel van Giesteren in der buerscap to Bielen, to eenre halver marke in dienstman-stad van der heerscap van Diepenem. *Item tguet ter A in den kerspel van Nede tot enen ponde.*

Item Henric ter Porten hout den tienden over dat goet to Renssinc smal ende grof, gheleghen in den kerspel van Markelo ende in den gherechte van Ryssene ende in der buerscap van Stockem.

Item Mechtelt Hermans wijf van Apeldoren hout den tiende to Herteler ende den tienden te Selvolden, smal ende grof, gheleghen in den kerspel van Twenlo. Ende voer sie hulde Herman hoer man vorseyt.

Item Otto van Bymmen [2]) hout tgoet ten Nyenhuys, gheleghen in den kerspel van Wye in Wechterholter marke.

Item Mette over die A hout Oetberting to Laghe, den tienden over Brunync to Herdinghen, den tienden ten Speelde te Herdinghen, den tiende over die Boket to Herdinghen, gheleghen in den kerspel van Ulsen ende in der buerscap van Herdinghen. Ende voer sie hulde Evert Keye.

Item Griet Gelmers dochter Meynolt Gerds soens wijf hout dat goet ten Spikerhuys mit al sinen toebehoren, dat gheleghen is to Luttenborch, ende den tiende over dat goet to Wenemerinc, smal ende grof, in die buerscap to Linderte ende gheleghen in den kerspel van Raelte. Item den tiende to Welsim ende to Wolterzijl, smal ende grof, in den kerspel van Olste. Ende vor sie hulde Meynolt vorseyt hor man.

---

1) Daarboven later: „Griete Aelberts dochter." En aan het slot: „Ende vor Grieten hulde als een momber Goessen van Diese Henrix soen."

2) Daarboven later: „Fye Bolte Meutings wijf." En aan het slot: „Vor Fyen heft gehuldet Engelbert van Dotinghem die olde."

Item Brûen van Wolde hout den tiende over Dubeldinc, over Eppinc, over dat huys to Thye in der buerscap to Doringhen in den kerspel to Degheninghem. Item over Berendinc to Latdorpe in den kerspel to Oetmersem. Item over die Grote Hiddene in den kerspel van Delden.

Item Johannes Pol hout dat huys to Volmarich mit sinen toebehoren, gheleghen to Dulre, den tienden to Geerding smal ende grof, den tienden to Wernsinch smal ende grof, gheleghen in der buerscap to Dulre, den tienden to Veeldinch grof ende smal, gheleghen in der buerscap to Ruetmen, den tienden to Jacopinc smal ende grof, gheleghen in der buerscap to Hasselo, al in Aldensalrer kerspel.

Item Gelmer Coenraets hout dat goet to Overgoer, gheleghen in den kerspel van Wesepe. Item den tiende grof ende smal over Godevaert Rodebaerts goet tot Espele in den kerspel van Holten. Item tgoet to Vresenewijc mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van onser Vrouwen kerke to Deventer. Item den tienden grof ende smal over Werners goet van Kerler, gheleghen in den kerspel van Wye. Item den tienden grof ende smal over Joerdaens goet van Bake tot Espelo in den kerspel van Holten.

Item Godekiin van Wolde hout Gerdinc to Wolde in den kerspel van Delden, ende dat huys ten Thye in den kerspel van Delden. Item dat Ghetekote in den kerspel van Oetmersem. Item den tiende to Grote Merem in den kerspel van Gore, item over Haerberting ende over Losinc ende over Goseninc in den kerspel van Delden.

Item Willam van den Lare die olde hout dat goed de Horst ende Vorhorst in den kerspel van Gore, ende den tienden over den Goer Zellincdam. Item 4½ mudde rogghen uyt den Boencamp in den kerspel van Delden.

Item Willam van den Lare die jonghe hout dat Scharpenzele mit sire toebehoringhe in den kerspel van Gore. Item Graten Leting in den kerspel van Rysne in der buerscap to Elsen to stichts lene, ende Effinc to enen pondeschen leen van der heerscap van Diepenem [1]), Ederkinc in der buerscap van Hederke in den kerspel van Marclo [2]).

Item Willam [3]) die Rode van Hekere hout tgoet to Zalle mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Swolle [4]).

Item *Aleyt* [5]) Willam des Roden wiif vorseyt hout tgoet ter Hůlset mit sinen toebehoren, gheleghen in Ol(s)ter kerspel. Ende vor sie hulde Willam hoer man vorseyt.

Item Joerdaen Hademerinc hout Hademerinc ende Laendinc, gheleghen in den kerspel van Delden in der bůerscap van Beckem.

Item Gerd Cotelinc hout dat goet to Weghere ende die hofstede in den kerspel van Delden in der buerscap van Hegvelde, dat goet to Totelinc in den kerspel van Nede ende in der buerscap van Marcvelde, Zutphens rechte.

Item Gerijt van Lechtenhorst hout dat goet to Ar-

---

1) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

2) Daarachter later: „Item anno 87 II die Januarii Johannes Smyt relevavit bona Effing, presentibus Rodolfo de Ittersim et Hugone Duwer."

3) Daarboven later: „Everd."

4) Onder aan de bladzijde met latere hand: „Item dieselve Evert die Roede ontfeng sManendages na Elysabeth in den jaere van 84: Int *yerste* tguet toe Tuesing in der buerscap to Lattroppe. Item tguet in der buerscap van Alberge. Item den tiende smal ende grof over den hof te Lage. Item 3 tienden, die bi Lage liggen. Item 3 tiende in den kerspel van Ulzen, also als dese lene van Jacob van den Tye gecomen syn. Presentibus Henrico den Zuren, Johanne Droste ende Johanne Sloet."

5) Hier stond vroeger een andere naam.

nync, gheleghen in der heerscap van Borclo in den kerspel van Gheesteren, to enen pondeschen goede to Diepenhem, daer hi hem vermet brieve of te hebben [1]).

Item Aernd van Bûerse hout die hofstede van Lendering in den kerspel van Hakesberghe.

Item Bertolt Alting hout dat huys to Alting, dat gheleghen is in den kerspel van Wederden.

Item Truden Schotten dochter hout dat goet tot Wassing, gheleghen to Ghenne in Swolre kerspel, mit Mastebroec ende mit al synen toebehoren. Ende vor sie hulde Heyne van Wrochten [2]).

Item Herman van Twicle hout Eysinc in dienstmanstad, dat Wregheler to den Zutphenschen ponde.

Item *Lanck Henne* [3]) hout van der stad wegen van Deventer des Proefstes weert, gheleghen in der Ysel beneden der stad van Deventer.

Item Brûen van Hederke hout dat huys to Zeghebertinch, den tienden to Ruwenscote, gheleghen in der buerscap to Hederike in den kerspel van Markel. Item dat huys ten Hope in der bûerscap to Brammeler in den kerspel van Nede. Item den tiende over Yckinch, den tienden over Renggherinch, den tiende over Effinch in der buerscap to Stochem in den kerspel van Markel.

Item *her* Reynolt van Coevoerde ridder hout van mynen here van Utrecht: int eerste in den kerspel van Gore dat huys to den Bleddinclere ende dat huys to den Sprokelrewe in den kerspel van Delden, dat huys to den Piippeslere, ende dat huys to der Langhenhorst, ende dat huys to den Asbroke, ende dat huys to der Bramharen in den kerspel to Aldensale,

1) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

2) Later daarboven: „Sweder Schotte oer soen."

3) Vroeger stond hier een andere naam.

dat huys to Vrederkinc, ende den tiende to Dulre, ende dat huys to Hoveldinc to Gammynclo, dat huys ter Maet to Lemeslo, dat huys ter Wosten to Rottem, over dat huys to Wendelgardinc den tiende grof ende smal, dat gheleghen to Vasse, over dat huys ter Westerwic to Manhar 2 molt bescapens-tiende, ende den smalen tiende al over dat huys to Woesterne smal ende grof, over dat huys to Koninginc smal ende grof, over Lambertinc smal ende grof, over dat Nyehuys smal ende grof, over Avekinc smal ende grof, over den hof to Coesvelde 2 molt rogghen tUssele, over Johanninc to Roetmůnde 22 scepel rogghen, des solden wesen 2 molt, over Lusinc tUssele smal ende grof, over Hademanninc tUssele smal ende grof, over Bennync to Rossem halve tiende, over Abbenkote to Voelt grof ende smal, in den kerspel to Aldenzale dat huys to Bernerinc to Essche ende dat huys to den Velthuys to Volet den halven tiende, over dat Nyehuys to Volet den smalen tienden al, over Darlo den tienden, de halve tiende to Heinrikinc, den tiende to Hamessinc, den tiende to Hakenhusen, ende dat huys to Brůnyng by heren Henrikes huys van Kůnre den tiende daerover.

Item Jan van der Ese hout den hof to Wechterholte ende des Vriesen stede mit al horen toebehoren, die gheleghen siin in den kerspel van Wie. Item den hof to Saterslo mit al sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Aldensale [1]).

Item [2]) *Johan Werners Brokings soen hout tgoed ter Heyst mit al synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Markel, dat tot sijnre behoef opdroech Gerd Ameking.*

---

1) Deze geheele post is doorgehaald. Vgl. p. 761, waar hetzelfde reeds voorkomt.

2) Al het volgende in dit hoofdstuk is geschreven met latere handen.

Item vrouwe Lutgert van Haersolte hout 35 *pont pachtgelds tsjaers uyt achte morgen lands, gelegen in Wechelerhagen bi der Monike-maet, die Cyse van der Schuren van mynen here hout. Ende vor hoer hulde Henric van Haersolte hoer soen.*

Item Johan Rede Jacobs soen hout 25 *mudde goeds roggen tsjaers uyt den goeden ten Lare to Wermering, die gelegen syn in den kerspel van Ummen in der buerscap to Gheetmen, die Huge van den Laere van mynen heere hout. Ende die vorseyde* 25 *mudde roggen tsjaers droech to sijnre behoef op Huge vorseyt.*

Item Rolof die Vroede hout de tienden to Wermync, to Gerdinc ende to Wijchmannync, gelegen in den kerspel van Nyensteden. Item een goed to Reedse in den kerspel van Hemys, gehieten tHolthoensche erve.

Item Herman [1]) *Scaep hout enen tiende van drie molt roggen ende drie molt coerns spikermate over tgoed to Tyacinc, ende den smalen tienden over datselve goed, alse dat gelegen is in den kerspel van Oetmersum in der buerscap to Gheysteren. Ende den tienden droech to sijnre behoef op Seyno van Wildeshusen.*

Item (Albert?) [2]) *van den Reve hout in dienstmans-stadt* [3]) *Hermans huys to Enther, ende Ludolvinc to Enther, dat Catteler, ende dien tienden over die Eze to Enther smal ende grof, ende voertmeer den tienden tot Elsenne grof*

---

1) Later daarboven: „Heynric." Op den kant: „Adhuc plus in anterioribus." En onder aan de bladzijde: „Relevavit VIII die Junii in Daventria. Ende vor Heynric hulden Bruyn van Almelo, went hi onmundich was. Presentibus her Everard van Nassouwe ende Bertolt Fympel. Oec heft dieselve Heynric ontfangen een goit, geheiten Butendijck, gelegen in der buerscap tot Enthere ende in den kerspel to Rijsen".

2) Uitgekrabd; daarboven later: „Gertruyt Alberts dochter." En aan het slot: „Ende vor hoer hulde Everd van Bevervorde oere man."

3) Daarboven later: „to schits leen." (lees: stichts leen.)

ende smal, alse over Odinc, over Avekinc, over Aelberinc ende over dat Blomendal. Item den tienden to Espelo, den Henric ter Bruggen onderheeft. Item die Enthersche hove to Gheetlo, ende den tienden over den Suuthof to Wedehoen smal ende grof.

Item Johan van Welevelde hout den Alvinchof ende dat Catte, gelegen in den kerspel van Borgenden in der buerscap van Senderen. Item Ercbertinc, gelegen in denselven kerspel in der buerscap to Hertman. Item dien tienden over Wissinc ende over Beerndinc, gelegen in denselven kerspel ende in der buerscap van Senderen, in dienstmans-stad.

Item Wijchman van Eghen hout den tiende to Lutevelde over thuys to Lutevelde, smal ende grof, gelegen in der merke to Eghen in den kerspel van Helendern.

Item anno 84 Beernd ter Kemenade beleent dat hues ter Kemenade mit al sinen rechten toebehoren, alst gelegen is in der buerscap tot Alberge in den kerspel van Oetmersem. Actum Vollenhoe anno prescripto XVIII die mensis Decembris, presentibus Ernesto van der Horst ende Johanne Droste.

Item Aleit die wijlneer wijf was des greven van Enschede heft ontfangen den tyende groet ende smal over dat huys ten Velde, gelegen in der buerscap van Rossem. Ende den tiende groet ende smal over dat huys ten Tye, beide gelegen in den kerspel van Aldensale. Vor hoer heft gehuldet Henric van Besten hoer echte man.

Item Yde Roelf Altings dochter heft ontfangen dat guet tot Alting, gelegen in den kerspel van Wederden in den gerichte van Rijsen. Ende vor oer heeft gehuldet Egbert Menningc oer man.

Item Henric Rotghering heft ontfangen tguet te Rotgering mit al sinen rechten toebehoren in dyenstmans-stat, alset gelegen is in der buerscap van Dulre in den kerspel van Aldenzale. Actum Daventrie I die Marcii anno 85, presentibus Gerardo de Bevervoerde et Brunone ter Maet.

Item Fenne Poels ende Griete hoer dochter holden in dyenstmans-stat dat erve ende hues to Volmering, den tyenden to Gherding, ende den tienden to Wernsing, gelegen in der buerscap to Dulre ende in den kerspel van Aldenzale. Item den tienden to Velding to Roetmen in den kerspel van Oetmersem. Ende daervor heft gehuldet Willam van Bevervoerde.

Item Elsabee Puetsen hout in dyenstmans-stat dat erve ende guet toe der Schoppen, gelegen in den kerspel van Aldenzale in der buerscap to Gammynclo. Ende vor hoer heft gehuldet Geerloch die Pasye.

Item Jutte Roelfs wijf van Anewede hout den tiende over den hof to Helendoren. Item den tiende over die Yrsche hoven. Item den tiende over dat huys to Ophange, gelegen in den kerspel van Helendoren.

Item Aernd van Grimberge hout in dienstmans-stat den tienden over den hof te Lage. Item den tienden over des Vischers huys. Item eynen tiende, die Jacop van Tye onderhadde, te samen gelegen in den kerspel tot Ulzen. Item dat goit to Cosing in der buerscap to Vasse. Item dat goit te Nyenhuys, gelegen tot Alberge in den kerspel van Oetmerssem. Ende al alsodaen goit als Jacob van Tye van den stichte van Utrecht mit rechte plach te houden. Anno 86 mensis Marcii die XX, presentibus her Reynolt van Covorden ridder, Gerijt van Bevervorde.

Item Aleit Peters dochter van Steenbergen, Goderts wijf van Hoive hout den tiende van Vaessener-engghe mit synen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Vaessen. Vor hor hulde . . . . .

Item dese tyenden [1]) *hout her Huge Vuystinc tot behoef des dekens ende capittels van Deventer, also als Albert van Gherner voer ende Lubbert Marquards na die te houden plagen* [1]): *Int yerste over dat goit, dat geheiten is Gesen goit*

1) In de plaats van hetgene tusschen deze beide verwijzingen staat heeft vroeger iets anders gestaan.

ten Hove, over Selikens-goit, over dat goit to Overbrinck, over dat goit ten Holte, over dat goit dat geheten is Wedeshorne, over dat goit dat geheten is Aelberts goit ter Stege, over dat goit dat geheten is Platemans-goit, over dat goit dat geheten is Suytvelt, over dat goit Daerboven, over dat goit dat geheiten is der Vrysynnen goit, over dat goit to Schammencamp [1]). *Dit geschiede vor Montforde in den jaer van 87 des III dages in den maende van Julio, daerover ende an waren her Johan van Rijnesse, her Jan van Vyanen, her Ghijsbert van Hardenbroick ridders, Hademan van Heten ende anders goeder lude genoich.*

Item Dyric van Kerler hout dat erve ten Veen, gelegen in onser Vrouwen kerspel van Deventer tot Tyoene, den tiende ten Wolthues in Raelter kerspel, ende die halue Wesenthorst in Olster kerspel, also als dit te samen heren Everde van Nassouwe plach toe te behoren. Actum Daventrie anno 89 in die beate Geertrudis, presentibus.....

Item Wolter die Biter houdt tgoed toe Enghessinc mit sinen toebehoren, gelegen in den kerspel van Aldenzale ende in der buerscap to Gamminclo.

Item Jutte Johans wijf van Bylant houdt den tiende, gelegen toe Lueffen in den kerspel van Groessen. Ende voer hoer heft gehuldet Johan van Wylaeke als momber.

III. Dit siin die manne in Drenthe.

Item Jan van Westorpe hout Iddickinghe-goet to Westorpe, also als dat beleghen is in den kerspel van Borgheren, myt al sinen toebehoren.

Item Hughe Wernsinc hout Wernsinghe-goet myt al sinen toebehoren, gheleghen tot Duyrsen in den kerspel van Roelde.

---

1) Het hier volgende in dezen post is later doorgehaald.

Item Rolof van den Lande hout Tedinghe-goet to Meppen mit sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Zwele.

Item Lamme Mesteringhe hout dat goet to Mesteringhe myt sinen toebehoren, gheleghen tot Anlo in den dorpe.

Item Aelbert Tavinghe hout dat goet to Tavinghe, gheleghen tot Andren in den kerspel van Anlo, mit sinen toebehoren.

Item Henric Hoenrekinghe hout dat goet to Hoenrekinghe mit sinen toebehoren, gheleghen tot Andren in den kerspel van Anlo.

Item Henric Hovekinghe hout Lippinghe-goet myt sinen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Noertlare.

Item *Jan* [1]) de Vos van Steenwijc hout den hof to Dwinghelo, Batingher-goet ende Watermole mit horen toebehoren, Endelingher ende Smedingher-goet, ende den vrien tienden to Lede ende to Dwinghelo, smal ende grof, mit sinen toebehoren.

Item Lefert Woltinghe hout dat goet to Woltinghe gheleghen to Gasteren in den kerspel van Anlo.

Item ..... [2]) hout dat goet to Evekinghe mit sinen toebehoren, gheleghen to Druwen in den kerspel to Borgheren.

Item Witfert hout Remmeringhe-goet mit sinen toebehoren, gheleghen to Banlo in den kerspel van Roelde. Ende dit goet heeft *Rolof* siin soen ontfanghen

1) Deze naam is later bovengeschreven.

2) Uitgekrabd; met latere hand in de plaats gesteld: „Ludeken Eveking". Aan het slot van den post is later bijgevoegd: „Ende want Ludeken vorseyt onmundich is, soe heeft vor hem gehuldet Ludeken te Bronynegem als een monbaer thent sinen mundigen jaren."

tot siins vader behoef, ende vor hem ghehuldet ende te dienen.

Item Alaert Ovinghe hout Ovinghe-goet, gheleghen in den kerspel van Zwelle.

Item die Vroede hout die tiende tot Holtheen, Wermync, Gherdinc, Wijchmanninc, ende een goet to Redesse, gheheten dat Holthoinsge-erve, gheleghen in den kerspel van Hardenberghe [1]).

Item Henric Mepesche [2]) hout dat goet, *gehieten Houwinge-goed*, *in der buerscap* to Banlo gheleghen in den kerspel van Roelde.

Item *Wouter Tesseking* [3]) hout Tessekinge-goet to Pet in den kerspel van Rûnen.

Item Henric ter Brugghen *borger in Gronyngen* hout den Hughinghe-tiende mit sinen toebehoren, gheleghen om Groeninghen. Item twe hofsteden ende enen appelhof, gheleghen bynnen Gronynghen.

Item Henric Germinghe hout Germynghe-huys in der buerscap to Berghe in den kerspel vam Empne.

Item *Everd* [4]) Hubboldinc hout den tiende over Esscherinc ende den tiende over Wilmeninc, gheleghen in den kerspel van Emnynchem.

Item Jan Lepel to Noertsleen hout Peringhe-goet ende den tiende to Zuetsleen in den kerspel van Sleen.

Item Rolof van Steenwijc hout Bensige-goet to Dalen. Item dat vierdel van den tienden to Dalen. Item die twe olden hove to Norch, ende dat huys to Schultinghe mit al sinen toebehoren, alsie gheleghen

---

1) Deze post is geheel doorgehaald; op den kant: „In Sallant." — Vgl. p. 768.

2) Later daarboven: „Nese des Mepeschen." En aan het einde van den post: „Ende voer sie hulde Johan die Mepesche hoer soen."

3) Vroeger stond hier een andere naam.

4) Vroeger stond hier een andere naam.

siin in den kerspel to Norch. Item dat Eden in den kerspel to Norch, dat huys to Zibertinghe, dat huys to Hagheninghe, dat huys to Willemynge, ende dat huys to Weretinghe mit horen toebehoren. Item den berch to Norch ende die watermole mit horen toebehoren. Item die boterpacht to Fenehûsen. Item dat goet dat gheleghen is in der noerderziit der Nyer Ae mit sinen toebehoren. Item dat goet, dat Evert van Wilre te holden plach van heren Heynen van Norch. Item dat huys to Hesselinghe op Steenwikerwolt. Item die twe hove van Anlo; ende daertoe dat broec, dat gheleghen is tusschen Eden ende Westerlande, dat gheheten is Edermarke, myt al horen toebehoren.

Item Herman Wigbolts soen [1]) hout desen tienden hierna bescreven, grof ende smal: Item in den kerspel van Hemys over dat goet to Ludelvynch to Reedse, item over dat goet to Ludelvinch, over dat goet to Vriling ende over dat goet ten Nyenhuys, gheleghen to Diffle. Item in den kerspel van Ummen over den hof toe Vilscher myt al sinen toebehoren, item over dat goet to Wenemaring, over dat goet tot Alferdinc, over dat goet to Remberting, over dat goet to Oelberting to Lemelo.

Item .....[2]) hout denstmanne-goet, alse dat goet to Hilleboldinc, gheleghen to Wachtman in den kerspel van Dalen.

Item Jan Sloet hout tgoet ten Holte mit sinen toebehoren, ende die Oestermaembeke mit horen toebe-

---

1) Later daarboven: „Lutgart Herman Wigbolts soens dochter." En op den kant: „In Sallant."

2) Uitgekrabd; later in de plaats: „Tyde Hilleboldincge." Aan het slot van den post: „Ende want Tyde niet mundich en is, soe heeft voer hem gehuldet Luden Bannyng als een mombar thent sinen mundigen jaren." Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

horen gheleghen op Steenwikerwolt in Steenwiker kerspel, den tiende to Wesinghe myt sinen toebehoren, gheleghen op Velu in Wesingher kerspel, ende den tiende over Tyginge, gheleghen in den kerspel van Ummen.

Item Aernd Huys hout die daghelix [1]) gherechte to Runen, to Buddincwolde, Hakeswolde ende ter Bulynghe myt horen toebehoren. Item den Olden hof, den Nyen hof, die tienden to Rune ende to Pette, die goede gheheten Wulverinc, Ludderinc, Hadeboldinc, Westebrinc, Broecsinc ende Olde Lanssinc mit horen toebehoren, te samen gheleghen in Runer kerspel. Item die gruyt to Runen mit horen toebehoren. Item 7 hoeven lants myt horen toebehoren, in den kerspel gheleghen van Suedwolde. Item dat goet to Oeldinc mit sinen toebehoren in den kerspel van Dale, den tiende to Ghees mit sinen toebehoren in den kerspel van Hesselen, den tiende grof ende smal over Roderinc ende Ribberting in den kerspel van Dever. Item die goede, gheheten Westersche Wildenberch, mit horen toebehoren in den kerspel van Overreysten. Item Remmering to Banlo in den kerspel van Rolde, Nydinc in den kerspel van Norch. Item die boterpacht, alse die gheleghen is boven ende beneden, mit al horen toebehoren op Buddincwolde ende opper Bulinghe. Item in Twente den hof to Welevelde, die Luttike Hûlscher, *Sterkeslo*, thuys ter Beke, *thuys* ter Har, *tgoed* to Bertoldinc *ende* tVelthuys *to* Hertmen mit horen toebehoren, gheleghen in den kerspel van Borghen.

Item Gerd Gûedinch hout Twe-hedeblinghe-goet. Item Brinkinghe-goet. Item tgoet to Middendorpinge. Item een tiendeken. Item Amynge-goet. Item $^1/_2$ tiende

1) „Daghelix" is later doorgehaald.

to Petten, al gheleghen in den kerspel van Rûnen. Item den tiende to Balinghe, gheleghen in den kerspel van Borck. Item den hof tAelden, gheleghen in den kerspel to Swele. Item Bebinghe-goet ende Brinkinghe-goet, gheleghen in den kerspel van Oderen. Item Leppinge-goet, gheleghen in den kerspel van Hesselen. Item een tiende, tot Oesterwolde gheleghen to Stellincwarf. Item enen tiende ter Elborch in Veluwe.

Item Rolof Polleman hout siin andeel van den daghelix gherechte van Drenthe. Item die grûyt tot Yde. Item Wrentynge-goet, tot Yde gheleghen in den kerspel van Vrees. Item dat swanenvlot, gheleghen in Drenthe ende een deel om Gronynghen ende oppen Goe. Item den tiende to Haren grof ende smal, ende den hof to Hempne, gheleghen in den kerspel van Haren. Item den tiende van Anderen, gheleghen in den kerspel van Roelde.

Item Steven Zyghers hout Mensinghe-goet, dat gheleghen is in den kerspel van Roeden in Drenthe. Ende dat is een borchleen to Vollenho [1]).

Item Egbert van Echten hout den tiende to Wesepe in den kerspel van Swelle, die tiende to Grimmige ende to Natinghe, over dat Broechuys in den kerspel van Borck, ende 3 mudde rogghen to Lederbroke in den kerspel van Dwingelo [2]).

Item anno 83 *crastino Prisce ontfeng Willam die Domer*

---

1) Later daarboven: „Fosse Pipens, Steven Zyghers zuster." Aan het slot van den post later: „Ende voer oer heeft gehuldet Arnd Morriaen." Op den kant: „Borchleen to Vollenho." — Onder aan de bladzijde met latere hand: „Item Goessen Roelf Dusewolts wijf heeft ontfangen dat voerseyde Mensinge-goed, gelegen in den kerspel van Roeden in Drenthe. Ende voer oer heeft gehuldet Roelf Dusewolt oer man. Actum Vollenhoe anno 92 I die Decembris, presentibus Hermanno de Hunlo et Johanne Catreep."

2) De beide volgende posten zijn later bijgeschreven.

dat goed to Remmeringe, gelegen to Banne in den kerspel van Rolde [1]).

Item Johan van der Wijc hout den tienden over die drye Westersche-huys smal ende grof, gelegen in den kerspel van Overeysten.

(IV.) Borchmanne to Gore [2]).

Item Aspelaen Můllart hout den Ottinchof, Eppine ende dat Schilthuys, dat gheleghen is in der buerscap van Doerninghe in den kerspel van Degheninchem. Item den tiende over den Zůethof, over den Nyenhof ende over Gherdinc, die gheleghen siin in der buerscap to Alberghe in den kerspel van Oetmersem. Ende dit vorseyde goet is een borchleen to Goer. Item to Zutphenschen lene: dat huys to Hilderinc in den kerspel van Delden, den tienden over den Monikinc-hof grof ende smal, gheleghen in der Lutte. Item den tiende ter Stege to Rossem in den Kerspensale.

Item Rolof van den Damme hout to borchlene to Gore: dat goet to Bůnkinc in der heerscap van Borclo in der buerscap van Marcvelde. Item die Braec to Wedehoen. Item Dankinc ende dat Moerwinkel in den kerspel van Delden.

Item Evert van Graes hout voer een borchleen te Goer: den tienden ten Breyenvelde, ende den tiende ten Hasencampe in den kerspel van Delden in der buerscap by den Broeke, den tiende to Berchus, den

1) Hierbij op den kant: „Nota. Minus juste possidet, quia habet seniorem fratrem."

2) Op een los blaadje hierbij: „Borchmanne to Ghoer: item her Renolt van Covorden, item Jan van Bevervorde, Arnt van Grimberge, Everaert van Lancgen, Grobbe, Splinter die olde, Splinter die jonge, Willam Keding, Jan van Thye, Jan van Heker."

tiende to Overringh ende den tiende to Assingh in den kerspel van Delden in der buerscapen by den Essche, ende den tiende to Nydeldingh in der bûerscap to Hesinghen in den kerspel to Oetmersem.

Item Jan van Heker holt to enen borchleen: den tiende to Coenradinc, den tiende over Loderinc, den tiende over des Duvels huys, gheleghen in der buerscap tot Enther. Item dat goet ten Reve, gheleghen in der buerscap to Twiclo. Item die molenstede by der older stad to Goer, ende enen garden opten Malberch.

Item Brûen van der Maet hout to enen borchleen to Goer: den tienden over Kagheldinc, over den Varenbrinc, over Engessinc, over den Seckencampe ende over den Bekedam in den dorpe to Diepenhem. Item to stichtes lene: dat huys ter Maet by Gore, Volkerdinc to Marclo, dat Nyehuys to Hederike, den tiende over Ghelekinc to Stockem, den tiende over Voerdinc myt sinen toebehoren in den daghelix gherechte ten Hardenberghe, den tiende over Hesselinc, Henrikinc, Matebrendinc, over die Velschet in den gherechte ten Hardenberghe. Item dat huys ten Slade, dat Rot, die Cotwic ende Gherbertinc to Epe by der Nyerborch, ende Edelyerinc to Heeck. Item die Kerichlene to Nyensteden ende to Hemys.

Item Godert van Heker hout vor borchleen to Goer: den Broningreve ende den Wiincamp. Item dese vorseyde Godert hout to stichts leen: dat goet to Langhenickinc, dat goet to Everdinc tot Elsen, dat goet ten Seende to Elsen, dat goet to Lentelinc gheleghen in der buerscap to Bentlo, Lansinc to Woude. Item dat goet to Langheler to Woude, Overbeke to Boetlo. Item des Veghers huys to Loningher, ende den tiende to Oedele mit al horen toebehoren ende rechten [1]).

---

1) Daarboven staat met latere hand: „Item Jacob van Schuttorp

Item ..... Weldam [1]) hout den Kevelham vor een borchleen te Goer. Item den Waldam vor des stichts leen, te samen gheleghen in den kerspel van Gore. Item Weminkinc ende Werensinc in den kerspel van Marclo, to enen borchleen to Diepenhem.

Item Jan Tye hout de Stuvelhof, de Matene vor borchleen to Goer, mit hore toebehoringhe, gheleghen in den kerspel van Markel. Item dat huys to Grenyng to Wessekinc, Egberting, die tiende over Werentzinc ende over Mersschinc, Schurinc, to dienstmanne-goet.

Item Evert van Langhen hout dat goet ter Hulshorst. Item dat Mobelencote. Item die twie Kedinchuys. Item den hof to Keppelering. Item die Kohorst.

---

heft ontfangen na dode Hermans van Schuttorp sijns vaders: den tiende Alverking to Drienen in den kerspel van Ensschede, die halve tiende over dat Grote huys to Dorninge, ende die smale tyende over dat Luttike huys to Dorninge, gelegen in den kerspel van Aldensale, anno 91 primo mensis Junii die XII." — En op een los blaadje daarbij: „Jacob van Schuttorp burger tot Aldensale heft ontfangen den tiende Alverking tot Drienen in den kerspel van Ensschede, dye halve tyende over dat Grote huys to Dorninge, ende die smale tiende over dat Luttike huys to Dorninge, gelegen in den kerspel van Aldensale, nae dode Hermans van Schuttorp sijns vaders. Anno 91 mensis Junii die XII, presentibus Egbert van Grymberge ende Gerijt Snoye. — Dese tiende in synen bryeve begrepen en heft hi niet ontfangen: item den tiende tot Assiking, gelegen in den kerspel van Delden; item den smalen tiende to Davescote; item den tiende toe Ghelinc, als die gelegen to Hassele; item den tiende toe Berendinc to Vlederinge in den kerspel van Oedmersem."

1) Daarboven later: „Willam Splinter(s) van den Weldam." Op den kant: „Receptum anno 92 in Renen, presentibus preposito sancti Johannis Trajectensis, her Steven, Erst van Stenre. Idem promisit, domino ad manus infra octavas Pasche intrare opidum Daventriense et non exire dictum opidum quousque solverit domino Arnoldo Knel ad opus domini Trajectensis 14 bonos florenos Gelrenses, presentibus predictis." Later daarachter: „Solutum."

Item dat huys tot Ypeloe. Item den Beverdam. Item Mekinchem. Item den Kodijc. Item dat Woelthuys. Item dat Nyehuys oppen Merssche. Item dat huys to Swederinc. Item een waerscap tot Enthere. Dese vorseyde goede siin leen miins heren van Utrecht in dienstmanne-stad. Item die tiende over Keppelerinc. Item over Wolderkinc, over Boninc. Item over dat Tyhuys. Item over dat Kodinchuys. Item over dat Mobelencote. Item over die twie huys to Kohorst. Item over die twie huys to Ypeloe grof ende smal. Dese vorseyde tiende siin borchleen te Goer, ende siin al gheleghen in den kerspel van Rijssen.

Her Heinric van der Straten heft ontfangen een hoefstat opten huyse tot Ghoer, den garden opten Malberch, dye watermolen mit oeren toebehoeren, dye tyenden tot Tentren, als: over Conrading ende Luedvelinc smal ende groet. Dit geschiede to Deventer in den jaer van 89 *des VII dages in Septembri* [1]).

Item [2]) *Johan Snoye geheiten Duvelshof holt den Hoyncinchof mit al synen toebehoren, gelegen in Dulre-marke in den kerspel van Aldensale, den tyende over dat huys ten Woltkote smal ende grof, ende den tyenden to Kemerinch, gelegen in derselver marke ende in denselven kerspel. Item dat huys to Alverinch ende den tyenden over dat huys to Werensinch, gelegen in der marke to Losser ende in denselven kerspel. Relevavit dictus Johannes post obitum Gerardi Snoy, cognati sui. Actum Daventrie XXVII die Junii, presentibus Gerardo de Bevervorde, Symone de Schulenborch. Item* [3]) *dat huys to Grypnich, gelegen to Bre-*

---

1) Deze post staat met andere hand dan de rest boven aan de bladzijde geschreven, blijkbaar nog later dan het volgende in deze afdeeling.

2) Al het gecursiveerde is later bijgeschreven.

3) Hierbij op den kant: „Nota. Ista bona eciam relevavit Her-

keninchem in den kerspel van Ulse. Item den tyenden over den Arninchof smal ende grof in Hasseler marke ende in den kerspel van Aldensael. Item den tyenden over den Duvelshof in Lutte marke ende in den kerspel vorseyt to Aldensale. Actum ut supra.

Item anno 85 mensis Augusti die XIX ontfingh Gerijt van Keppel, nae dode heren Hermans van Keppel syns vaders, den hof van Suttenroede mit alle synen toebehoren, dat huys ten Doedkate, dye Wyerinch gelegen in den kerspel van Eep, ende dat Nyehuys in den kerspel van Eep gelegen. Presentibus Ghijsberto de Borcloe et Henrico Bruele.

Item Ludiken Gadde heft ontfangen, nae dode Gesen Gadden synre moider, tguyt to Everdinc in den kerspel van Deghenninchem [1]) *in der buerscap van Bovincgen.*

Item Aleit van Eghene hout thuys to Volmering mit synen toebehoeren. Den tienden smal ende grof over dat huys to Gerding mit synen toebehoeren. Item den tyenden smal ende grof over dat huys to Wernsing mit synen toebehoeren, alsie gelegen syn in den kerspel van Aldensele in der buerscap to Dulre. Item den tienden grof ende smal over dat huys to Jacopinc in denselven kerspel ende in der buerscap to Hasslo. Item den tyenden grof ende smal over dat huys ten Velde, gelegen in den kerspel van Oetsmershem ende in der buerscap to Roetmen. Ende Arnt van Egen hoer man mach eynen momber vor hoer zetten.

Item Henric Bernding holt dat goit to Bernding mit allen synen toebehoeren ende mit aller slachter nutte, gelegen in den kerspel van Wederden. Dat vorseyde goit heft hi opgedragen, ende myn here heft dat Wobben synre dochter belient, beheltelic hem synre lijftocht daeraen. Ende

---

mannus Snoy anno 85 feria IV post Egidii, presentibus Gerardo de Bevervorde, Everardo den Langen et Egberto Hake de Rutenberge, in obsidione castri de Nyenhuys."

1) Later veranderd in: „Dedekem."

vor hoer heft gehuldet Herman Geveling hoer man. Presentibus heren Reyner van Covorden ridder, Gerijt van Bevervorde ende Egbert Menninc, anno 85 *in vigilia Mathei in Ghoer.*

(V.) Borchmanne to Diepenhem [1]).

Item Johan Dalsche hout to enen borchleen to Diepenhem: den Mettekinchof, Tankinc, den Gadem, den tiende over Engelbertinc, gheleghen in den kerspel van Aldenzale in der buerscap van Hassele. Item holt hie to stichtes leen: Rembertinc, den tienden over Hesselinc, gheleghen in den kerspel van Aldenzale in der buerscap van Dulre. Item den tiende over die Ickershove, gheleghen to Delden in den dorpe.

Item Aernd van Enschede hout to enen borchleen to Diepenhem: den tiende over Rotardinc, over Hengstegoer, over dat Nyehuys half, gheleghen in den kerspel van Ghesteren. Item hout hie to Zutphenschen lene: Elekinc, Saelmerinc ende Eysinghen, gheleghen in den kerspel van Hokesberghe. Item to stichts leen: Hertgherinc, gheleghen in den kerspel van Delden.

Item Rotger ten Kosencampe hout to borchleen to Diepenhem: enen camp, gheleghen by des Pottersbome. Item to stichts leen: Otterschoten in den kerspel van Delden.

Item Gerd van Eeschede hout to borchleen to Die-

---

1) Op het schutblad achteraan het deel staat nog: „Borchmanne to Diepenhem: int (yerste) Pilgrem Sticke, item Gerit van Esschede, item Aernt van Enschede, item Aelbert Morriken, item Coinraet van Tye, item Rutger van Twicle, item Godeken van Wolde, item die van Huepingen, item Wicbolt van Wermel, item Jan Dalsche, item Albert Belman."

penhem: dat Merschuys, gheleghen in den dorpe to Diepenhem, ende Johanninc, gheleghen in den kerspel van Delden in der buerscap van Henghevelde [1]).

Item Coenraet van Thie hout to enen borchlene to Diepenhem: den bijsteren tiende, gheleghen in den kerspel van Delden. Item dienstmanne-goed: Boeldinc, Elekinc, Wissinc ende die Plecht in den kerspel van Marclo. Item Vluttert·ende Beymync in den kerspel van Delden. Item dat huys ten Thie in den kerspel van Aldensale.

Item Arnd Sticke hout to enen borchleen to Diepenhem: den hof to Benthele in den kerspel van Delden, Lotgherinc in den kerspel van Aldenzale. Item to stichts leen: Hermannyng in den kerspel van Gheesteren, Reymoldinc in den kerspel van Aldenzale, den hof to Azele in den kerspel van Delden, Reetgarinc, Walraveninc in den kerspel van Wederden, die tiende to Stockem over Adeling, Hesseling, Zigghing, Wanning, Ridering ende over Hadeboldinc in den kerspel van Marclo, ende dat Varenbroec in den kerspel van Aldenzale, ende dat Nyehuys in der vriheit to Diepenhem.

Item Pelgrim Sticke hout to borchleen to Diepenhem: die maet in den dorpe to Diepenhem [2]).

Item Aelbert Belman hout to borchleen to Diepen-

---

1) Daaronder met latere hand: „Item mijn heere heeft beleent Bernd van Roderloe Stevens soen: een waer in Kedengherwolt, die hoert tot sinen huys te Pilling, gelegen in den kerspel van Lochem. Actum Daventrie anno 89, XIX die Marcii, presentibus Johanne de Entenich et Ernesto van der Horst."

2) Op een los blaadje daarbij: „Henric Cravelman toe Sendene holt tguet te Holtebedorpe, gelegen in den kerspel van Sendene, van Dalen. Actum ten Hardenberch IV die Aprilis, presentibus domino Reynoldo de Covoerdia, Egberto Hake van den Rutenberge, Ernesto van der Horst etc."

hem: 5 molder uyt Bulkeshuys, die tiende smal over dat Hengestegoer ende over Rotarding in den kerspel van Gheesteren, 5 molder over Hilwordinc ende 5 molder over Sakekinc ende den smalen tienden daerover in den kerspel van Nede, over Vrankenhuys ende Muddenhuys 5 molder in den kerspel van Eyberghe, die Bucker ende synen kamp in der vriheyt van Diepenhem ende 2 molder over Medinc to Nede [1]).

Item Wigbolt [2]) van Warmelo hout to enen borchleen to Diepenhem: den Dam in den kerspel van Nede, den tiende over dat huys ten Henghele in den kerspel van Nede, ende die tiende over Uding, Willing, Esseling ende Hesselinc in den kerspel van Gheesteren. Item to stichts leen: den Oldenhof ende Smedinc in den kerspel van Helendoren, Brůnseler ende Bynnenpoerte [3]) in den kerspel van Raelte, Gerdinc in den kerspel van Aldenzale. Item dat Goerhuys to enen ponde van Diepenhem in den kerspel van Nede.

Item Godiken van Wolde gheheten Pockedamme hout to borchleen to Diepenhem: Effing in den kerspel van Marclo. Item to Zutphenschen leen: den Kote ende den Kotercamp, gheleghen in den kerspel van Enschede [4]).

---

1) Daarbij later op den kant: „Istud feodum eciam relevavit Pilgrimus van den Redamme anno 85, presentibus Roelf van Ittersem, Wolter Stelling, Aelbert Mulard, Goessen van Dese, I die mensis Decembris."

2) Later daarboven: „Arnd."

3) „Ende Bynnenpoerte" is doorgehaald.

4) Al het gecursiveerde is later bijgeschreven. Alleen de vijf eerste posten en enkele latere hebben betrekking op de burgleenen van Diepenheim; naderhand komen er leenen in Salland, later zelfs enkele in het Nedersticht bij. Chronologisch schijnen deze aanteekeningen de jongste in het boek te zijn (behalve de later op den kant der bladzijden bijgeschrevene); de onderscheiding der leenen naar de herkomst schijnt allengs in vergetelheid, althans in onbruik geraakt te zijn.

In den jaere van 84 op sente Nicolaus dach beleende mijn heere van Utrecht Henric Schele toe borchleen te Dyepenhem mit al sinen olden toebehoren, dat Wolters van Hoeppingen plach te wesen: tguet te Wilmync, dat Nyehues ende Kiemeringmoele, gelegen in den kerspel van Delden ende in der buerscap van Bentlo, tguet te Wiesseling ende die halve hoeve, gelegen in den kerspel van Enschede. Actum Daventrie, presentibus Woltero Macharijs, Gerardo de Bevervoerde et Rodolfo van den Damme dicto Hagedoerne [1]).

Item Claes Berse houdt tguet te Stevenyng, gelegen in den kerspel van Wullen in der buerscap te Noertwick. Ende dat is een leen van der greefscap van Dalen. Ende dat droech op Arnd van Rochuysen [2]).

Item Beernt Hermans soen, borger te Deventer, houdt tguet geheten Effing mit al sinen toebehoren, alst roert van der heerscap van Dyepenhem ende gelegen is in den kerspel van Rijsen in der buerscap van Elsene. Ende dat droech op tot sijnre behoef Johan Smyd, borger te Zwolle [3]).

Item Bernier van Losser hout in dienstmans-stad dat goed ten Adelsgoer, gelegen in den kerspel van Losser.

Item Gerijt van Vuesting hout dat goed tot Erlo mit al synen toebehoren ende slachter nut, alse dat gelegen is in den gestichte van Monster in den kerspel van Dodorpe in der buerscap to Lymborch ende in den gerichte van Hastehuysen, rorende van der greeflichet van Dalen [4]).

Item Otto Twent hout 8 morgen lands, gehieten die Wesenthorst, dat mijns heren vorslach is in der marke van Duer in den kerspel van Olst.

Item Henric Stelling die olde hout 20 olde schilden

1) Op den kant met latere hand: „Diepenhem borchleen."

2) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

3) Op den kant met latere hand: „Diepenhem". — De beide laatste posten zijn later boven de vorige ingeschreven.

4) Op den kant met latere hand: „Diepenhem."

sjaers uten goede to Bynnenpoerte, gelegen in den kerspel van Raelte in der buerscap van Ramele, als Wigbolt van Warmelo dat holdende is. Ende die 20 olde schilden sjaers mach Wigbolt losen mit 200 olden schilden.

Item Fye Sweders wijf van Diepenbroke hout tgoed gehieten dat Grote Banele, gelegen in den kerspel van Aldenzale in der buerscap to Lutte. Ende dat goed heeft mijn heere Sweder beleent to sijns wijfs behoef thent mijn heere to Aldenzale coempt, ende dan salt sijn wijf ontfangen.

Item Jacob Swartecop hout dat Scuercote, gelegen in den kerspel van Borgendem, ende den tienden to Haskinc in den kerspel van Delden.

Item Mette van Vlederingen Jacobs wijf voerseyt hout die tienden to Esscherinc, to Hesselinc, to Remerinc in den kerspel van Borgenden, ende den tienden to Wygherinc in den kerspel van Delden. Ende vor sie hulde Jacob voerseyt.

Item Sander van Hoenhorst holt den tienden tot Essche smal ende grof mit al synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Velthusen in der buerscap van Essche, den to sijnre behoef opdroech Johan Dirics soen van Wulfem.

Item Everd Swenke hout dat erve to Ludolvi(n)c to Olde Oetmersum, dat erve to [1] *Mensync to Vasse, die tienden to Boync ende* [2] *to Brunync, to Manner, to Messolinc, to Ghietlo, to Roderkinc, to Hokelinchem, ende den tiende over dat Spolthuys to Godelinchem.*

Item anno 83 vigilia beati Egidii versochte Johan van Jodevelde ierstwerve aen myn heere van Utrecht dat halve goed ten Holte, alse dat gelegen is in den kerspel van Hardenberge; ende daerop nam myn heere sijn beraet to viertien nachten, alse weer hie hem dat belenen wolde of niet. Presentibus alse manne: Herman van der Eze, Johan

1) „Dat erve to" is later bovengeschreven.

2) „Ende" is later bovengeschreven.

van der Eze sijn broder, Peter van Wolde, ende alse mijns heren raet: die Doemdeken van Monster, die proefst van den Olden Dome to Monster, her Gerijt van Bronchorst, her Goessen van Rossem.

Item Egbert van Alberge holt dat goed to Everdinc ende Beernyng, gelegen in den kerspel van Oetmersum.

Item Johan Droste, borger to Monster, holt dat goed, gehieten dat huys to Woltorpe, gelegen in den kerspel van ..... [1]). *Ende dat is mangoet, rorende van der greeflichet van Dalen; ende dat beleende hem myn heere voer een verlediget leen* [2]).

Item Otte van Holtsende holt die tienden smal ende grof over Henrics goed Persijns to Wenlo, over Gerds goed to Wenlo, over der Monyke goed to Wenlo, over dat goed ter Dorreheyden, over Claes Conraets soens goed to Berspic, over een acker lands, rorende van Wulvikens-goede, ende over een acker lands, rorende van Aelbert Puttepans goede, mit al horen toebehoren, als die gelegen syn in den kerspel van Vollenho.

Item Beernd Valke holt dat goed to Wyferdinc, gelegen in den kerspel van Aldenzale.

Item Boldewijn van den Laer Henrics soen van den Laer holt dat Hagecote, gelegen in den kerspel van Helendern in der ma(r)ke to Roden, dat to sijnre behoef opdroech Otto Roring.

Item Herman van Hunlo holt dat goed, dat gehieten is des Vriesen stede, gelegen in den kerspel van Wye in Wechterholter marke, dat to sijnre behoef opdroech Johan van der Ez.

Item Rixe Henric Scaeps wijf holt den hof to Roden mit synen toebehoren, ende die tienden over Johanninc,

---

1) Eene opene ruimte in het handschrift.

2) Op den kant met latere hand: „Diepenhem. Mangoet ende verlediget leen."

over dat Glinthuys, over den Hulshof, over Grubbinc, te samen gelegen in den kerspel van Helendern. Ende den tienden over Seynen goed ter Myddelwijc to Wesepe. Ende voer sie hulde Henric Scaep hoer man. Nota: dat huys mitter veste to Raden, die en beleende hoer myn heere niet; ende die bleven staende to allen rechte.

Item Wynandus van Twicle, canonic tot Aldenzale, holt dat huys to Kogenscote, ende den tienden to Valenbroke in der marke to Dulre, ende den tienden to Roelvinc in der marke to Vaelt, te samen gelegen in den kerspel van Aldenzale. Ende dat droech to sijnre behoef op her Otte van Laghe. Ende voer hem sal hulden Alart sijn broder.

Item Gerijt Dielijs soen holt die tienden over tgoed ten Dyke ende over Almelerblijc, gelegen in onser Vrouwen kerspel to Deventer, ende die tienden over dat goed to Gheroldinc, over dat goed to Hilboldinc, ende half den tiende over dat goed to Bernecotinc, gelegen in sente Nycolaus kerspel to Deventer, mit al horen toebehoren. Ende die droech to sijnre behoef op Wolter van Voerst.

Item Johan van Enthenich holt 18 *morgen lands, gelegen in den kerspel van Zwolle in den Langenslaghe, daer an die ene syde naestgelant is Huge Duwer ende an die ander syde Gerijt van den Zijl; dat is mijns heren vorslach ende pachtgoed. Nota: Johan van Enthenich heeft mynen heere enen brief gegeven, dat hie die manscap van den* 18 *morgen lands niet opgeven en sal.*

Item Willam van Angeren hout 30 *molder roggen sjaers uten voerseyden* 18 *morgen lands.*

Item Herman Spranke holt den Crumacker, 5 *mudde saetsland in Hundesim, een maet gehieten die Henxst, een anewede oppen Mersche, een stucke oppen Steenbrynke, een stucke in den Vogelpole, daer Bernier van Versen naestleecht, oppen Nyendeele een stucke van* 10 *scepelen, ende een stucke bi den Hecke van* $^1/_2$ *mudde saets, mit al synen*

toebehoren, als dat gelegen is in den kerspel van ..... [1]) *ende gekomen uten goede to Versen.*

Item Johan van Besten gehieten die Pape van Besten holt, als een momber Metten sijns wijfs, den hof to Essche mit synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Velthusen, Tuessyng in denselven kerspel, die Hulsmole, den tienden to Gheleking ende den tiende to Wolberting, als die gelegen syn in den kerspel van Ulzen. Ende dit goed plach wanneer te hebben her Arnd van Essche, canonic tot Aldenzale.

Item Arnd van Diepenbroke holt den hof ten Sudenberge. Item die tienden over dat huys to Hermenync, over dat huys to Johannync, over dat huys to Lansync, over dat huys to Vryling, over dat huys to Wernync, over dat huys to Diderikinc, over dat huys to Brunync, over dat halve huys to Hinrikinc, over dat huys to Meyerinc ende over dat huys to Luessync, also dat gelegen is in den kerspel van Aldenzale. Item die tienden over den Crumenhof, over den hof to Schuckinc, over dat huys ten Walle, over dat huys to den Vaerwolde ende over dat huys to der Lunenborch, gelegen in den kerspele van Ensschede, mit alle horen toebehoren als die gelegen syn [2]).

---

1) Eene opene ruimte in het handschrift.

2) Op den kant daarbij later: „Ista bona eciam relevavit Gerardus de Diepenbroick frater Arnoldi anno 85 mensis Novembris die XXV, presentibus Jacobo de Apeldoren, Rodolpho de Ittersem et Petro filio Theoderici. Et dictus Gerardus resignavit ad opus Johannis Wunder filius Johannis decimam grossam et minutam supra bona Bruning, Dideriking et Lansing anno mense die et feodalibus predictis." — Op een los blad staat nog het volgende: „Dit guet hiirna bescreven holde ic Gerd van Depenbroke to lene van den stichte ende van mynen heren van Utrecht: Int yrste den hof to Zudenberghe, gheleghen vor der poerten tod Aldenzale. Item den tenden ten Hole to Loniker ende den tenden to Lusing to Drinen, gheleghen beyde in den kerspele van Enschede. Item den halven tenden over den hof to Hesinghe, gheleghen in den kerspele van Oetmersem.

Item Armegard van Hopincgen heft ontfangen to borchmans-rechte van Dyepenhem: Willamincg, Nyehues ende Kemeringmole in der buerschap te Bentlo ende in den kerspel te Delden. Item Wesselinch to Oestervelde, die Horleborch ende die halve hoeve in den kerspel toe Ensschede. Item dat borchleen to Dyepenhem. Ende vor oer heft gehuldet Dyric van Keppel anders geheten van der Wolthebe. Actum Daventrie anno 85 *I die Marcii* [1]).

Item Eylart van Metelen heft ontfangen dat huys ten Slade ende dat huys to Gerbertingh mit hoeren rechten toebehoeren, als die gelegen syn in den kerspel van Epe. Item Pegelshuys mit alle synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Heeck. Ende vor Eylart vorseyt hulden Evert van Bakele.

Item Symon van Gheesteren heft ontfangen in dienstmans-stat: dat huys ter Horst ende dat huys to Markincvorde, gelegen in den stichte van Monster in den kerspel van Eep. Item dien Toepshof, gelegen in den kerspel van Losser. Item dat Vorenvelt, gelegen in den kerspel van Enschede.

Item Arnolt ten Blanckevorden heft ontfangen in den iaer van 85 *des I dages van Meerte die tienden grof ende*

Item den tenden to Wernyng, den tenden to Hermannyng, den tenden tho Johannyng, den tenden to Vryling, den tenden to Lansing, de gheleghen sin in der buerscap to Gammynclo ende in den kerspele van Aldenzale. Item den tenden over Brunyng, den tenden over Diderikinc, ende den halven tenden over Hinriking, gheleghen in der buerscap to Lemeslo ende in den kerspele van Oldenzale." — En onderaan de bladzijde met latere hand: „Item Gese Gerijts dochter van Dyepenbroec ontfeng den halven hof toe Zudenberge, gelegen in den kerspel van Aldenzale in der marke van Berchusen. Ende den droech op tot hore behoef Arnd van Diepenbroec. Ende vor hoer heeft gehuldet Bruyn van Almeloe."

1) Deze geheele post is doorgehaald, blijkbaar vervangen door hetgene 4 posten verder volgt.

smal over Hilbo(l)dinc ende over Vrylinc, alsoe als die gelegen syn in der buerscap to Ghesteren ende in den kerspel van Oetmershem.

Item Ermgart van Hoepingen heft ontfangen in den jaer van 85 *des I dages in den Merte in leenscher were to borchmans-rechte van Diepenhem: Willammync, Nyenhuys ende Kermeringmole, gelegen in der buerscap to Benthloe ende in den kerspel to Delden. Item Wesseling toe Oestervelde, dye Horleborch ende die halve hoeve, gelegen in den kerspel toe Ensschede. Item dat borchleen to Diepenhem. Ende vor hoer heft gehuldet Bertolt Schulting oer man; ende den koes sy te monbaer in den jaer van* 90 *des III dages in November. Presentibus Swedero van der Eeze et Aelberto Mulard.*

Item Fye ten Nyenhuys holt in dienstmans-stat: dat goit ten Nyenhuys mit synen toebehoren, als dat gelegen is in der buerscap to Beckem ende in den kerspel van Delden. Daervoer heft gehuldet Gert van Emps hoer rechte momber.

Item Evert van Graes heft ontfangen XXVIII mensis Junii anno 85 *in dienstmans-stat: Tuesinc to Vas, dat Nyehuys to Alberge, gelegen in den kerspel van Oetmersem. Item den tyenden over den hof to Laghe, den tienden to Elyzing, den tyenden over Reberting, gelegen in den kerspel van Ulsen. Item den tyenden to Vrilinc ende den tienden to Schuring, gelegen in den kerspel van Delden. Presentibus Gerardo de Bevervorde ende Bruyn ter Mate* [1]).

Item Wilken Henrix soen van den Damme geheiten Dollart holt eyn stuc erves, geheiten Benninc, mit synen toebehoren, gelegen in der buerscap van Rossen in den kerspel van Aldensale.

Item in den jaer ons Heren 1386 *des XX dages in November her Willem here van Bronchorst ontfing syn*

---

1) Daarbij op den kant: „Nota. Dictum feodum eciam relevavit Everardus die Roede."

leen van den bisscop van Utrecht, als: den tyende te Roede mit al synen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Steenre.

Item Otte van Welevelde heft ontfangen in dienstmansstat: dat huys ter Holtwijc mit alle synen toebehoren, gelegen in die buerscap van Ageloe ende in den kerspel van Oetmersem, sonder hargewede. Ende soe wi dit vorseyde goit nae hem ontfangen sal, die saelt ontfangen mit dubbelre hargewede. Presentibus heren Reyner van Kovorde, Egbert Hake van den Rutenberge, Wolter Stelling ende Gert van Bevervorde, anno 86 *op sente Mertijns dach in den winter* [1]).

Item her Steven van Zuylen hout Cortinx-hofstede mitter huysinge, dye daerop staet, ende mit alle dat daertoe behoert, als dat gelegen is in den kerspel van Soes, daer te lande-wert naest gelant is Huge Gerits soen ende ter ze-wart naest gelant is Jan Cortinck, mit egghen ende mit eynden, hoege ende leghe, wilt ende tam, alsoe alst daeryn roirt, mit den camp ende mitter hoymaten, dye daertoe hoeren. Ende dit heft her Steven vor die sevenen ghewonnen, ende en heft nye ontfangen gheweest te leen anders dan et her Steven nu ontfangen heft. Ende dit ontfinc hi ter Eembrugge in den jaer van 88 *des XIX dages in Julio, presentibus dye proest van sente Johanne, her Ghijsbert van Nyenrode, Jacob Nenning.*

Item Gode Johan Goden soens soen houdt $^1/_2$ *acker lands op Emenesse, daer an die noertside naest gelant is Jacob Veen ende an die zuytside Claes Wouter Claes soens soen; ende dat land plach te wesen Mensen Dijck.*

Item Jacob Henric Knyppings soen houdt van den stichte: den Coenencamp, als hi gelegen is in den kerspel van Zeyst, streckende in den Rijn, daer boven naest geland is die costerye van sente Pauwels tUtrecht ende beneden Johan Carijs heren Jans knecht van Rynesse; ende dat goed droech op Claes van Roemst.

---

1) Deze geheele post is doorgehaald.

Item in den jaere van 89 *des X dages in Junio ontfeng Johan Snoye geheten Duvelshof den tienden over den Laersschen hof smal ende grof, den tienden over thuys tot Adeling smal ende grof, gelegen in der marke te Voelt in den kerspel van Aldenzale. Item den tienden over thuys toe Meyering smal ende grof, gelegen tot Degheninghem. Ende op dieselve tijd droech hi dese vorscreven tienden minen heere weder op; ende mijn heere beleende sie rechtevoert Gerijt Snoyen sinen soen. Actum Vollenhoe, presentibus Eerst van der Horst, Huge Duwer ende Albert Mulard alse manne.*

Item in denselven jaer optenselven dach ende stede ende in orconde der manne vorscreven ontfeng Egbert Sticker, dat Duvelshof vorscreven opdroech [1]*: den Hoykinghof mit alle sinen toebehoren, ende thuys ten Stroede gelegen in der marke toe Dolre in den kerspel van Aldenzale, ende den tienden over Wernsing smal ende grof gelegen toe Lossere.*

Item Werner ter Dues Egbertus soen hout dat erve ende dat goid ter Dues mit alle synen toebehoeren, gelegen in der buerscap toe Wedehoen ende in den kerspel van Delden.

Item her Otte here van Asperen ontfing van mynen here van Utrecht des XI dages in Aprille in den jaere van 91, *daerover ende aen waren her Ghijsbert van Nyenrode ende her Johan van Rynesse: int (yerste) dye hofstad tot Grypensteyne mit* 8 *morgen lands, item dye tyende an dye Wierse alsoe groet ende alsoe cleen alsy daer gelegen is, item dat syne porter van Asperen tolvry soelen varen bynnen den sticht van Utrecht* [2]*).*

Item Ysabeel heren Ricwijns dochter van Berentrode heft ontfangen dat goit to Bovendorp mit alle synen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Velp, daer sy Meynen oere

---

1) Denkelijk te lezen aldus: in denselven jaer enz. dat Duvelshof vorscreven (zie de vorige post) opdroech, ontfeng E. Sticker enz.

2) Later op den kant: „Asperen tolvry."

moeder die lijftocht aen bekande te hebben alsoe lange alse sij leefden. Ende vor hoer hulde Otte van Camphusen oer man, presentibus her Ghijsbert van Nyenrode, Dirc van Jutfaes. Datum Vredelant anno 91 *mensis Augusti die VII.*

Item Claes van Overhage hout tgued ter Holtwick, gelegen in den kerspel van Oetmersem in der buerscap van Ageloe mit alle sinen toebehoren. Ende dat droech op tot sijnre behoef her Beernt van Welevelde.

Item Willam Snoye houdt tgued te Bernding mitten tiende, mitten koten ten Diepenbroeke, ende mit alle sinen twebehoren, gelegen in den kerspel van Aldenzale in Luttermarke. Ende dat droech op tot synre behoef her Johan Rykenyng, canonic tot Aldenzale, in den jaere van 92 *des VI dages in Junio.*

Item Meynolt ten Tijthove hout den hof ten Tijthove, gelegen in den kerspel van Aldenzale in der buerscap van Rossem, also als Ludiken ten Tijthove sijn vader dien te houden plach.

Item Frederic van Baer hout een hoeve in Reder-marke ende een hoeve in Wortreder-merke ende 18 *molder saets, alsoe als dat gelegen is. Item* 4 *merghen lands opten Brencke. Item een hoeve op Reder-mersche. Item* 2 *slage in den Laer. Item een hoeve op Laetmaer-weyde. Item* 2 *hoeven in heren Everts-broike. Item* $1^1/_2$ *margen lants, heet dye Avermate. Item* $1^1/_2$ *merghen lands, geheten dye Gheer. Ende* $^1/_2$ *morgen opten Wylem, al gelegen in den kerspel van Reden. Anno* 93 *mensis Marcii die XIIII Trajecti* [1]).

---

1) Hier volgen vier uitgesnedene bladen. Op een los papiertje, daarin gestoken: „Nota dat men dese 4 bladen, aihier uuytgesneden, alsoe bevonden heef uuytgesneden te wesen, als men dese ende de andere registers in Novembri 1528 . . . ."; de rest ontbreekt. Blijkbaar is deze aanteekening gemaakt bij de overneming van het bisschoppelijk archief van wege keizer Karel V. — Daarna volgt een blad in blanco, en daarna nog eenige aanteekeningen betreffende beleeningen in het Nedersticht, afgedrukt hiervoor p. 704—708.

Op de schutbladen aan het begin en het einde van het deel staan nog de volgende aanteekeningen:

„In den jaer van 86 op sente Julianen dach die was des XVI dages in Februario tot Tione. Evert (*later veranderd in:* Bertolt) van Backerwerde droich op in heren Goessens hant van Rossem tot myns heren behoif van Utrecht al alsulc recht, als hi hadde of hebben mocht aen den tiende over den hof van Weechle, ende verteech daerof claerlike vor hem ende syne erfgenamen mit hande ende mit monde, soedat hi daer niet meer aen en behielt noch wachtende en were. Presentibus Roelf van Itterssim, Wolter Macharis, Hademan, alse manne, ende anders veel goider lude."

„Nota. Des Sonnendages Reminiscere dat was (des d)arden dages in der Maerte in den jaer van 87 was myn here tot Zeist, ende daer wart een leen ghespleetet, daer myn here 2 hergewade of hebben soude. Presentibus her Steven van Sulen, Jan van Sulen, Erst van Steenre etc."

„Anno 88 in vigilia Decollacionis sancti Johannis Trajecti in camera domini Trajectensis, Wilhelmus de Angeren resignavit ad usus Johannis de Endenich annuos redditus 18 modiorum siliginis, quos habuit ex 18 jugeribus terre, spectantibus ad dictum Johannem, jacentibus in den Langenslage, ut in forma, presentibus prepositis sancti Petri, sancti Johannis, Wilhelmo over de Vecht, vasallis etc."

„Dit syn die vier knechte, die den borchgreven van Stromberge weder vengen: Frederic Rotghers soen, Lubbert, Henric Knap, Egbert, des meyers knechten van Versen."

„Datum per copiam de littera Ludolphi de Gravestorp.

Florens etc. maken kond allen luden, dat vor ons quam ende vor onse manne, dye hierna bescreven staen, Ludolf van Gravestarpe, ende versocht an ons den tienden tot Itterbeke, dat goit tot Wilsem, alse Clawesinc, den Nyenhof, Wernyng, Thyosing, ende des Greven huys, gelegen in den kerspel van Ulzen, alsoe als dat Matheus van Gravestarp sijn vader van ons ende van onsen gestichte te leen plach te houden, wellic goit alst vorseyt staet wi den vorgenoemden Ludolf van Gravestorp vorliet hebben ende verlienen mit desen brieve, van ons ende van onsen gestichte te houden in alle denselven recht alse Matheus van Gravestorp vorseyt dat van ons ende van onsen gesticht te houden plach, behoudlic ons onsen gesticht ende elkermallic syns rechts. Hier waren over ende an her Reynolt van Covorden ridder, Egbert Hake van den Rutenberge, alse onse manne, ende anders goider

lude genoich. In orkonde des briefs besegelt mit onsen segel. Gegeven tUtrecht int jaer ons Heren 1387 des XV dages in Aprille."

„In den jaere van 89 des XVIII dages in Junio te Deventer in den zale makede mijn jonchere van den Ahuys te lijftochten mijnre jonfrouwen die Blanckenborch ende 100 olde scilde an den gerichte, presentibus her Reynolt, Gerijt van Bevervoerde."

„Herman Gherking heft opgedragen den hof to Meerbeke mit alle synen toebehoren, gelegen in den kerspel van Eyberge in der buerscap to Reken, presentibus Arnd van Grymberge ende Erst van der Horst, to Deventer anno 91 mensis Julii die X."

REGISTERS.

CHRONOLOGISCH REGISTER.

1309 Februari 4. Scheidsrechterlijke uitspraak van bisschop Guy tusschen heer Ludolf (van Gronebeke) en de Westerpartie over onlusten te Groningen. p. 428.

1323 April 10. Verbond tusschen den bisschop en jonker Reynout van Gelder . . . . . p. 288.

1323 Augustus 9. De vijf Utrechtsche kapittelen machtigen den elect, om gedurende vijf jaren de bisschoppelijke domeinen tot een bedrag van 8000 pond zwarte Tournoysen te verpanden tot betaling der schulden van het sticht . . . . . p. 59.

(1324 Juli?) Commissie van heer Jan Redenc als schout en rentmeester van Vollenhove. . . . p. 3.

1325 Maart 1. De bisschop verpandt aan heer Aernt van Yselsteyn het schoutambt van Amersfoort en Eemland. . . . . p. 20.

1325 Maart 1. Commissie van heer Aernt van Yselsteyn als schout van Amersfoort en Eemland. p. 19.

1325 April 2. De heeren van Diest en heer Willem van Bucstel beloven eenige burgers van 's Hertogenbosch schadeloos te houden wegens hunne borgstelling bij de Lombarden aldaar . . . . . p. 16.

1325 April 2. De bisschop machtigt zijne broeders en heer Willem van Bucstel, die voor hem borgen

zijn bij de Lombarden van 's Hertogenbosch, om het kasteel te Goor en het schoutambt van Twente in pand te houden, wanneer deze schuld niet voldaan wordt. . . . . p. 14.

1325 April 2. Heer Willem van Bucstel erkent het kasteel te Goor en het schoutambt van Twente in pand te houden totdat de schulden des bisschops, waarvoor hij met de heeren van Diest borg is, betaald zullen zijn . . . . . p. 15.

1325 April 2. Commissie voor heer Willem van Bucstel als schout van Twente . . . . . p. 13.

1325 April 11. Jan graaf van Bentheim belooft den bisschop te helpen tegen al zijne vijanden . . p. 40.

1325 April 11. De bisschop belooft Jan graaf van Bentheim te helpen tegen allen, behalve de graven van Holland en Gelder . . . . . p. 39.

1325 April 26. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Drente (?) . . . . . p. 9.

(1325 April 27.) Reces over de rekening van den schout en rentmeester van Vollenhove. . . . p. 4.

1325 Mei 30. De bisschop verpandt aan heer Steven van Zulen het rentmeesterambt aan deze zijde van de Ysel . . . . . p. 28.

1325 Augustus 30. Reces over de rekening van den schout en rentmeester van Vollenhove. . . . p. 5.

1325 October 16 (?). Schuldbekentenis van den bisschop aan heer Willem van Duvenvoerde voor 650 pond zwarte Tournoysen . . . . . p. 35.

(1325 November.) Aanteekening over de commissie van heer Bernt van Oetmerssum, kanunnik van Oldenzaal, als rentmeester van Salland en Twente . p. 11.

1325 November 6. Aanteekening over eene gift van 50 pond 's jaars door heer Thomas van Diest aan zijne natuurlijke zonen . . . . . p. 106.

1325 November 24. Aanteekening over de uitspraak

te Vollenhove van het vonnis van den bisschop over die van Drente. . . . . p. 105.

(1325 December 25?). Commissie voor Symon, broeder van den graaf van Holland, als maarschalk aan deze zijde van de Ysel . . . . . p. 33.

(1325 December?) De graaf van Holland beveelt zijnen baljuwen van Amstelland en Woerden, om zijnen broeder als maarschalk aan deze zijde van de Ysel bij te staan . . . . . p. 34.

(1325?) Memorie van grieven van den bisschop tegen de Drenten . . . . . p. 47.

(1325?) De Drentsche dienstlieden beloven den bisschop bij te staan tegen de Drenten . . . p. 42.

(1325?) De bisschop belooft de Drentsche dienstlieden bij te staan tegen de Drenten . . . . p. 41.

(1325?) Aanteekening over eene borgstelling voor Dirc van Wolde, dat hij dienstman zal worden. p. 106.

1325. Rekening van de ontvangsten wegens uitkeeringen, aan den bisschop in Friesland verschuldigd. . . . . p. 565.

1325—1326. Lijst van gelden, door heer Jan Redenc den bisschop voorgeschoten . . . . . p. 5.

1326 Januari 23. Jutte, dochter van Herman van Laghe, doet afstand van haar vaderlijk erfdeel voor 200 mark Brabantsch. . . . . p. 38.

1326 Januari 24. Herman van Laghe geeft in lijftocht aan zijne vrouw Lisebet, 's bisschops dochter, zijn huis te Laghe en al zijne andere goederen. p. 37.

1326 Januari 25. Borgstelling van eenige ridders voor eene schuld van 200 mark Brabantsch van den bisschop aan den heer van Keppel, als oom van moederszijde der dochter van Herman van Laghe. p. 36.

1326 Februari 2. De bisschop verpandt aan Henric van Leuwenberch de gruit te Utrecht. . . . p. 27.

1326 Februari 15. Borgstelling voor den bisschop

wegens de uitkeering van het saldo der rekening van het schoutambt van Salland aan Hako van den Rutenberghe . . . . . p. 43.

1326 Februari 16. Commissie van heer Jan van Cunre als schout van Salland. . . . . p. 11.

1326 Maart 16. De proosten van St. Pieter te Utrecht en van St. Walburg te Arnhem verklaren, dat de bisschop van heer Sweder van Abcoude geleend heeft 4000 pond zwarte Tournoysen . . . . p. 27.

1326 Maart 16. De bisschop verpandt aan heer Sweder van Abcoude het slot ter Horst, het halve gerecht en den tol te Renen . . . . . p. 22.

1326 Maart 24—27. Aanteekeningen over uitgaven gedurende 's bisschops verblijf te Utrecht . . p. 52.

1326 Maart 25. De graaf van Holland belooft heer Sweder van Abcoude te handhaven in zijn pandbezit van het huis ter Horst en het halve gerecht van Renen . . . . . p. 26.

1326 Maart 25. De bisschop beleent heer Sweder van Abcoude met de „opten berch" gelegene en de door bisschop Guy ontgonnene novale tienden bij het huis ter Horst . . . . . p. 25.

1326 April 12. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland en Twente. . . p. 12.

1326 April 13. Sweder van Rechteren bekrachtigt den brief van Roderic en Herman van Voerst dd. 1320 Maart 27, waarbij zij het slot Rechteren aan den bisschop in leen opdragen . . . . . p. 313.

1326 April 13. De bisschop bekrachtigt ten behoeve van heer Sweder van Rechteren den brief van zijnen voorganger Frederik van Zirik dd. 1320 Maart 27, waarbij hij Roderic en Herman van Voerst, na de opdracht in leen van het slot Rechteren, machtigt dit te versterken . . . . . p. 312.

1326 April 19. De bisschop draagt aan Bernd van

den Ahuis het bestuur van het Oversticht gedurende een jaar op, terwijl hij afwezig is. . . . . p. 112.

1326 April 19. De bisschop beveelt den schouten van Vollenhove en Salland, om heer Bernd van den Ahuis een jaar lang het bestuur van het Oversticht gedurende zijne afwezigheid te laten voeren. p. 111.

1326 Mei 1. De bisschop beveelt aan den magistraat van Heusden, om den Lombarden aldaar bij voorkomende gelegenheden recht te doen, en vergunt den Lombarden in de diocese vrij te verkeeren. . p. 114.

1326 Mei 2. De bisschop verpandt aan heer Steven van Zulen het rentmeesterambt aan deze zijde van de Ysel . . . . . p. 31.

1326 Mei 2. Aanteekening over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel . p. 30.

(1326 Mei 2.) Reces over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel . . . . p. 31.

1326 Mei 5. Aanteekening over eene schuldbekentenis van 100 mark, door den bisschop aan heer Bernd van den Ahuis voor zijne moeite in het bestuur van het Oversticht . . . . . p. 114.

1326 Mei 6. Aanteekening over de rekening van den schout van Amersfoort en Eemland . . . p. 21.

1326 Mei 6. Reces over de rekening van den schout van Amersfoort en Eemland . . . . . p. 22.

1326 Mei 19. De bisschop doet door zijnen officiaal twee pauselijke privilegiën afkondigen . . . p. 120.

1326 Mei 25. Rekening van den bisschop met de leveranciers zijner huishoudelijke behoeften . p. 54.

1326 Mei 29. Commissie van Bernt van Welvelde als schout van Twente . . . . . p. 16.

(1326 Mei?) Lijst van schulden van den bisschop aan Utrechtsche burgers wegens verschillende leveranciën . . . . . p. 53.

1326 Juli 1. Aanteekening over de onderwerping

van den proost van Deventer aan de uitspraak van het kapittel over den eisch van den kanunnik Helmich tot uitkeering van het supplement zijner prebende. p. 73.

1326 Augustus 15. Henric van Vyanen belooft de huwelijksche voorwaarden tusschen Heylwig, de dochter van zijnen broeder Zweder, en Willem van Duvenvoerde te zullen nakomen . . . . . p. 70.

1326 Augustus 27. Aanteekening over het onderwerpen van de geschillen tusschen het klooster van Honepe en de beide zonen van Godfried van Brente aan den proost van Deventer . . . . . p. 72.

1326 Augustus 29. Aanteekening over den eisch van den pastoor van Lochem, dat de deken van het kapittel van Deventer hem het bewijs zal uitleveren, dat hij in appèl komt van een gewezen vonnis. p. 73.

1326 October 6. Aanteekening over de rekening van den schout van Vollenhove . . . . . p. 7.

1326 October 7. Reces over de rekening van den schout van Vollenhove . . . . . p. 7.

1326 October 8. Aanteekening over eene schuld van den bisschop . . . . . p. 136.

1326 October 12—16. Aanteekeningen over uitgaven van den bisschop te Utrecht. (In den tekst verkeerd gedateerd: zie de inleiding.) . . . . p. 135.

1326 November 25. De proost van St. Walburg te Arnhem als aartsdiaken machtigt den abt van Mariënweerd, om een zijner kanunniken als pastoor van Beest aan te stellen . . . . . p. 32.

1326 December 11. Proces-verbaal van de klacht, door den procureur van Ygram de Fieffes, proost van St. Marie te Utrecht, aan het kapittel van Deventer gedaan over den roof der pauselijke brieven, houdende collatie der proosdij aan zijnen lastgever, hem op het Deventersche kerkhof door heer Johan van Yselstein ontnomen . . . . . p. 73.

1326 December 21. Proces-verbaal over de klacht van den procureur van den proost van St. Marie te Utrecht aan den bisschop over den roof op het Deventersche kerkhof en over de zuivering bij eede van heer Johan van Yselsteyn . . . . . p. 80.

1326. Staat van de gedane betalingen en van de schulden des bisschops . . . . . p. 47.

(1326.) Aanteekening over de rekening van den officiaal . . . . . p. 119

(1326?) Arbitrale uitspraak van den bisschop en heer Jan van Polanen over de grieven van den graaf van Holland tegen den Domproost. . . . . p. 44.

(1326?) Concept van de arbitrale uitspraak tusschen den graaf van Holland en den Domproost. . p. 46.

(1326?) De graaf van Holland verzoent zich met den Domproost na de uitspraak van den bisschop en heer Jan van Polanen . . . . . p. 46

(1326?) De bisschop verzoekt het klooster Biselinghen om Aecht Pietersdochter als non op te nemen . . . . . p. 12.

(1326?) Lijst der abdijen en kloosters in Friesland . . . . . p. 76.

(1326?) Formulier van de machtiging tot het innen van het subsidie, door de parochiekerken aan den bisschop toegezegd. . . . . p. 77.

(1326?). Formulier voor de bekrachtiging der onderlinge ruiling van de beneficiën van twee pastoors. p. 75

(1326?) Formulier voor de bisschoppelijke bekrachtiging eener dispensatie wegens onwettige geboorte . . . . . p. 76

1327 Januari 2. De bisschop confereert eene prebende in den Dom, waarvan het collatierecht hem door den paus was afgestaan, aan den klerk Henric, zoon van Tonnard Blanier. . . . . p. 83.

1327 Januari 17. De bisschop stelt Jan van Firmo

en Franco van Ruelle aan als zijne gemachtigden bij het aanhangige proces voor de pauselijke curie. p. 84.

1327 Februari 3. De stad Zwolle belooft den bisschop in den oorlog bij te staan . . . . . p. 299.

1327 Februari 5. Commissie voor heer Wouter van Keppel als schout van Salland. . . . . p. 137.

1327 Februari 5 (?). De bisschop belooft heer Wouter van Keppel 200 pond zwarte Tournoysen voor de waarneming van het schoutambt van Salland. p. 138.

1327 Februari 5. Heer Wouter van Keppel c.s. beloven aan heer Johan van der Cunre te zullen betalen 442 pond 2 schellingen zwarte Tournoysen op straf van leisting . . . . . p. 139.

1327 Februari 5. De bisschop belooft heer Wouter van Keppel c. s. schadeloos te houden voor hetgeen zij zullen uitgeven ter zake van hunne borgtocht voor den bisschop bij heer Jan van der Cunre. . p. 138.

1327 Februari 5. De bisschop verklaart de bewoners van Nyenstede vrij van onrechtmatige schatting. p. 139.

1327 Februari 9. Johannes Bers van Straten vermaakt aan zijne vrouw Elyzabet 25 pond zwarte Tournoysen. . . . . p. 144.

1327 Maart 14. De abdij van St. Paulus te Utrecht besluit om in een geschil over de visitatie der abdij het eindvonnis af te wachten . . . . . p. 144.

1327 April 6. Mr. Arnold van St. Julien, kanunnik ten Dom, krijgt verlof om zekeren tijd afwezig te zijn . . . . . p. 142.

1327 April 10. De Roomsch-koning Lodewijk roept den bisschop op, om hem binnen zes weken ter hulp te komen . . . . . p. 130.

1327 April 10. De Roomsch-koning Lodewijk doet den bisschop verslag van de door hem op weg naar Rome behaalde voordeelen, en maant hem aan zich spoedig bij hem te voegen . . . . . p. 131.

1327 April 19. Reces over de rekening van den rentmeester van Salland en Twente . . . . p. 146.
1327 April 20. Commissie van Bernt van Oetmersem als rentmeester van Salland . . . . . p. 147.
1327 April 20. Commissie van Sander van Obbure als rentmeester van Twente . . . . . p. 149.
1327 April 29 (?). Aanteekening, dat de procureur van de tegenpartij van Mr. Pieter Man heeft afgezien van een ingesteld appèl . . . . . p. 175.
1327 April 30. Reces over de rekening van heer Sweder van Abcoude over den tol te Renen . p. 25.
1327 Mei 2—Juli 23. Aanteekeningen over schulden aan verschillende leveranciers te Utrecht. p. 172.
1327 Mei 3, 6. Aanteekeningen over de rekeningen van de verschillende provisoren . . . . . p. 121.
(1327) Mei 4. De monniken der St. Paulus-abdij te Utrecht verklaren zich niet te vereenigen met het appèl, door hunnen abt gedaan . . . . . p. 148.
1327 Mei 5. Commissie voor den deken van Bolsward . . . . . p. 124.
1327 Mei 6. De bisschop erkent schuldig te zijn aan Vrederic heren Wernaers sone 709 pond 17 schellingen en 4 penningen zwarte Tournoysen wegens geleverd laken, en stelt daarvoor borgen . . . p. 87.
(1327 Mei 20?) Aanteekening over de rekening van den schout van Twente . . . . . p. 17.
(1327 Mei?) Lijst van uitgaven bij de eerste mis van den bisschop . . . . . p. 18.
1327 Mei. Aanteekeningen over de rekeningen van verschillende geestelijken . . . . . p. 125.
1327 Juni 8. De bisschop erkent schuldig te zijn aan zijnen officiaal Henric van Loenresloet 400 pond zwarte Tournoysen, te voldoen uit de inkomsten van het officialaat . . . . . p. 133.

1327 Juni 9. Commissie voor Henric van Loenresloet, deken van St. Jan, als officiaal . . . p. 132.

1327 Juni 10. Het Domkapittel meldt aan den burggraaf van Koevorden en de Drenten, dat de bisschop zijne eischen tegen hen aan de uitspraak van het Domkapittel heeft onderworpen, en verzoekt hun desgelijks te doen . . . . . p. 85.

1327 Juni 13. Scheidsrechterlijke uitspraak van den graaf van Gelder tusschen den bisschop en Johan van Dorinc . . . . . p. 293.

1327 Juli 14. De bisschop geeft last, om den parochianen van Bolsward op straf van excommunicatie te bevelen, den door hem benoemden rector der kerk Hubert van Budel te ontvangen . . . . . p. 165.

1327 Juli 25. De bisschop verpacht aan de stad Kampen de gruit en den tol aldaar . . . . p. 174.

(1327 Juli 28?) Opgave van de lijftocht der echtgenoote van Jan van Arkel . . . . . p. 141.

1327 Juli 31. Aanteekening over de rekening van den kapellaan . . . . . p. 119.

(1327 Augustus 8—17?) Aanteekeningen over uitgaven gedurende 's bisschops verblijf te Utrecht. p. 56.

1327 Augustus 14. De bisschop geeft aan paus Johannes XXII kennis van de publicatie van twee bullen tegen den Roomsch-koning Lodewijk van Beyeren . . . . . p. 89.

1327 Augustus 19. Commissie voor Vrederic van der Ese als schout van Twente . . . . . p. 150.

1327 Augustus 20. De bisschop belooft van die van Giethoorn geene onrechtmatige belasting te zullen heffen . . . . . p. 9.

1327 Augustus 20. Aanteekening over de rekening van den schout (en rentmeester) van Vollenhove. p. 8.

1327 Augustus 20. Reces over de rekening van den schout (en rentmeester) van Vollenhove . . . p. 8.

1327 Augustus 21. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland . . . . . p. 148.

1327 Augustus 21. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Twente . . . . . p. 150.

(1327 Augustus?) Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. p. 109.

(1327 September 27.) Lijst van schulden des bisschops aan verschillende leveranciers . . . . p. 56.

(1327 September 27.) Lijst van schulden des bisschops aan verschillende leveranciers te Utrecht. p. 94.

1327 September 27. Lijst van de schulden des bisschops . . . . . p. 167.

1327 September 27—1328 Maart 6. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. p. 177.

1327 September 27—October 12. Aanteekeningen over uitgaven gedurende 's bisschops verblijf te Utrecht . . . . . p. 58.

(1327 September?) Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. p. 108.

1327 October 1. De bisschop verpandt aan de stad Utrecht de gruit aldaar . . . . . p. 27.

1327 October 7. De bisschop verpandt aan graaf Willem van Holland het huis te Vreeland en de daaronder behoorende schoutambten. . . . . p. 96.

1327 October 7. De bisschop stelt Willem van Outshoorn aan als maarschalk aan deze zijde van de Ysel, terwijl de graaf van Holland hem daarin zal bijstaan . . . . . p. 99.

1327 October 7. De bisschop belooft aan graaf Willem van Holland te zullen betalen 1600 pond zwarte Tournoysen voor de onkosten van den maarschalk aan deze zijde van de Ysel, dien de bisschop en de graaf gezamenlijk hebben aangesteld . . . . . p. 98.

1327 October 10. Verbond tusschen den bisschop en den graaf van Holland . . . . . p. 100.

(1327 October 13?) Borgstellingen voor Hugo van Scoydee en Henric Janssoen. . . . . p. 145.

1327 October en November. Aanteekeningen over schulden aan verschillende leveranciers te Utrecht. p. 169.

1327 November 10. De bisschop verpandt het gerecht van Vreeswijk aan Willem van Duvenvoerde. p. 103.

1327 November 27. De bisschop verbindt zich, om aan Johan van Leeuwenberch de van hem geleende 390 pond zwarte Tournoysen terug te geven, wanneer deze niet op den bepaalden tijd in het genot komt van het schoutambt van Utrecht. . . p. 101.

1327 December 6 Hubert van Budel, klerk van den bisschop, belooft aan Andries, pastoor van Bolsward, om, zoodra hij een beneficie met zielzorg verkrijgt, van het personaatschap van Bolsward afstand te zullen doen en den bisschop te verzoeken, dit met de pastoorsprebende te vereenigen . . . . . p. 60.

1327 December 9. Afrekening van den bisschop aan de Lombarden te 's Hertogenbosch . . . . p. 150.

1327 December 21. Aanteekening over de schulden des bisschops aan verschillende leveranciers . p. 135.

1327 December 21. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 177.

1327 December 23. Reces over de rekening van den rentmeester van Twente . . . . . p. 204.

(1327 December.) Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. p. 78.

1327 December. Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. p. 79.

(1327 December.) Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. p. 93.

1327 December. Aanteekeningen van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel op reis in België . . . . . p. 171.

(1327?) Lijst van domeinen des bisschops, door den heer van Voerst in bezit genomen . . . p. 299.

(1327?) De bisschop erkent schuldig te zijn aan Jan van der Ere, burger van Keulen, 178 mark Brabantsch wegens geleverden wijn, op straf van leisting . . . . . p. 145.

(1327?) De rector der kerk te Norch en een monnik van het klooster te Dickenhem beloven den bisschop 45 mark Brabantsch te zullen betalen. p. 148.

(1327?) De priester Yaso, vicaris van het St. Paulusaltaar in de kerk te Deventer, schenkt aan zijnen zoon Johannes $^3/_4$ van een perceel bouwland te Vrieswijk bij Deventer. . . . . p. 174.

(1327?) Lijst van uitstaande pretensiën des bisschops in Friesland . . . . . p. 109.

(1327.) Aanteekening over schulden des bisschops in Twente . . . . . p. 83.

(1327.) Lijst van schulden van den bisschop in Overijsel . . . . . p. 141.

1327. Lijst van schulden des bisschops. . p. 143.

(1327.) Lijst der schulden van den bisschop, met aanteekeningen over de betaling daarvan . . p. 154.

(1327?) Opgave der schulden van den bisschop aan Sander van Obbure, rentmeester van Twente. p. 175.

(1327?) Aanteekeningen over ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . . p. 134.

1328 Januari 15. Scheidsrechterlijke uitspraak van den bisschop tusschen graaf Johan van Bentheim en jonker Ludolf van Steinfurt . . . . . p. 61.

(1328 Januari.) Aanteekeningen van ontvangsten van den klerk Hubert van Budel van schuldvorderingen en schuldbekentenissen aan den bisschop . . p. 107.

1328 Februari 27. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland en over door hem voorgeschotene gelden . . . . . p. 202.

1328 Maart 6. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht . . . . . p. 180.
1328 Maart 16—April 30. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop . . . p. 181.
1328 Maart 21. Lijst der schulden van den bisschop. Met aanteekening over het afbetalen der Overijselsche schulden . . . . . p. 199.
1328 Maart 21. Aanteekening over de rekening van den schout van Salland . . . . . p. 202.
1328 April 18. De bisschop bekrachtigt de keus van Arnold, proost van Coninxvelt, tot abt van Bern. p. 305.
1328 April 25. Aanteekening over de rekening van den schout van Amersfoort en Eemland. . . p. 69.
1328 April 25. Aanteekening over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel . p. 70.
1328 April 30. Aanteekening over de rekening van heer Zweder van Abcoude over den tol van Renen. p. 67.
1328 April 30. Reces over de rekening van den tol van Renen . . . . . p. 67.
1328 April 30. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht . . . . . p. 183.
1328 April 30. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 186.
1328 (Mei 17?). Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland. . . . . p. 203.
1328 Mei 17. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Twente. . . . . p. 205.
1328 Mei 17. Aanteekening over de rekening van den schout en rentmeester van Vollenhove . p. 206.
1328 Mei 18—Augustus 3. Aanteekeningen over huisoudelijke uitgaven van den bisschop . . . p. 187.
1328 Mei 21. De bisschop verpandt aan heer Zweder van Abcoude het huis ter Horst en den tol van Renen. . . . . p. 68.
1328 Mei 26. De bisschop bekrachtigt de uitspraak

van scheidslieden tusschen hem en die van Drente over vier betwiste punten. . . . . p. 307.

1328 Mei 26. Die van Drente bekrachtigen de uitspraak van scheidslieden in hun geschil met den bisschop over vier punten. . . . . p. 308.

1328 Mei 29. Lijst der schulden van den bisschop in Overijsel . . . . . p. 207.

1328 Mei, Juni. Aanteekeningen over de rekeningen van de verschillende provisoren. . . . p. 128.

1328 Juni 14. Aanteekening over eene schuld van den bisschop aan den proost van Oldenzaal . p. 210.

1328 Juni 22. Aanteekening over de rekening van den schout van Salland . . . . . p. 204.

1328 Juni 23. Aanteekening over de verpachting van de goederen van de Koppel door den bisschop aan zijne dienaren Pieter van Dule en Vlaming. p. 211.

1328 Juli 1. Lijst van de schulden des bisschops te Utrecht (1328 April 30). Met aanteekening over de betaling van een deel daarvan . . . . . p. 185.

1328 Augustus 3. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 189.

1328 Augustus 6—9. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. . . . . p. 190.

1328 Augustus 9. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 190.

1328 Augustus 9—September 2. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. p. 192.

1328 Augustus 31. De bisschop neemt eenige ridders en de burgemeesters van Utrecht tot zijne raden aan, en verbindt zich het land aan deze zijde van de Ysel volgens hun advies te besturen. . . . . p. 176.

1328 September 2. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 193.

1328 September 3. De bisschop machtigt heer Swe-

der van Godelichem, kanunnik van St. Pieter te Utrecht, om eenen biechtvader aan te nemen. . . . p. 315.

1328 September 7. De bisschop stelt Henric Weldam aan tot schout van Twente . . . . . p. 211.

1328 September 7. De bisschop beveelt zijnen onderzaten in Twente zijnen schout in Twente Henric Weldam te gehoorzamen . . . . . p. 212.

1328 September 7. De bisschop stelt Henric Venecamp aan tot schout van Rijssen . . . . . p. 212.

1328 September 9—December 15. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. p. 194.

1328 September 18. De bisschop verpandt aan de stad Zwolle al zijne inkomsten aldaar voor twee jaren. . . . . p. 216.

1328 September 19. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland . . . . . p. 214.

(1328 September 19.) Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Twente . . . p. 213.

1328 September 19. Aanteekening over de rekening van den rentmeester en schout van Vollenhove. p. 216.

1328 September 25. Commissie voor Johan van Risenborch als schout van Salland . . . . . p. 216.

1328 November 24. De bisschop belooft Willem Macerande, burger van Renen, gelijk zijne medeburgers in zijnen handel te zullen beschermen . . . p. 199.

1328 December 15. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 197.

(1328?) Aanteekening over restanten van 's bisschops inkomsten uit de Friesche decanaten. . . . p. 129.

1329 Januari 8. Commissie voor Wouter Gherijt als maarschalk aan deze zijde van de Ysel. . . p. 104.

1329 Januari 11—September 21. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. p. 225.

1329 Januari 17. De bisschop verklaart de rekening

van zijnen klerk Hubert van Budel opgenomen en goedgekeurd te hebben . . . . . p. 316.

(1329 Januari 17.) Schuldbekentenis van den bisschop aan zijnen klerk Hubert van Budel wegens geld, aan de Lombarden van 's Hertogenbosch betaald. p. 317.

1329 Januari 26. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland . . . . . p. 218.

1329 Januari 26. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Twente . . . . . p. 218.

1329 Januari 29. Aanteekening over de rekening van den rentmeester en schout van Vollenhove. p. 219.

1329 Februari 13. Reces over de rekening van den schout en rentmeester van Vollenhove . . . p. 220.

1329 Maart 16. Aanteekening van eene betaling aan den klerk Hubert van Budel . . . . . p. 325.

1329 April 12. Aanteekening over de rekeningen van de rentmeesters van Salland en Twente. p. 223.

1329 April 17—19. Aanteekeningen over de betaling van verschillende geldsommen aan den bisschop, en de uitgave daarvan aan eenige schuldeischers. p. 322.

1329 April 18. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . . p. 320.

1329 April 22. De bisschop beveelt den officiaal en den schout van Utrecht, om Ghervand, abt van St. Paulus, te helpen om zijne monniken tot de tucht der orde terug te brengen. . . . . p. 255.

1329 April 22. De bisschop beveelt den hem onderhoorigen rechters, om Ghervand, abt van St. Paulus, bij te staan bij het innen zijner inkomsten . p. 254.

1329 April 23—29. Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . p. 323.

1329 April 30. Aanteekening over de rekening van den tollenaar van Renen . . . . . p. 259.

1329 April 30. Reces over de rekening van den tollenaar van Renen . . . . . p. 260.

der van Godelichem, kanunnik van St. Pieter te Utrecht, om eenen biechtvader aan te nemen. . . . p. 315.

1328 September 7. De bisschop stelt Henric Weldam aan tot schout van Twente . . . . . p. 211.

1328 September 7. De bisschop beveelt zijnen onderzaten in Twente zijnen schout in Twente Henric Weldam te gehoorzamen . . . . . p. 212.

1328 September 7. De bisschop stelt Henric Venecamp aan tot schout van Rijssen . . . . . p. 212.

1328 September 9—December 15. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. p. 194.

1328 September 18. De bisschop verpandt aan de stad Zwolle al zijne inkomsten aldaar voor twee jaren. . . . . p. 216.

1328 September 19. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland . . . . . p. 214.

(1328 September 19.) Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Twente . . . p. 213.

1328 September 19. Aanteekening over de rekening van den rentmeester en schout van Vollenhove. p. 216.

1328 September 25. Commissie voor Johan van Risenborch als schout van Salland . . . . . p. 216.

1328 November 24. De bisschop belooft Willem Macerande, burger van Renen, gelijk zijne medeburgers in zijnen handel te zullen beschermen . . . p. 199.

1328 December 15. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 197.

(1328?) Aanteekening over restanten van 's bisschops inkomsten uit de Friesche decanaten. . . . p. 129.

1329 Januari 8. Commissie voor Wouter Gherijt als maarschalk aan deze zijde van de Ysel. . . p. 104.

1329 Januari 11—September 21. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. p. 225.

1329 Januari 17. De bisschop verklaart de rekening

van zijnen klerk Hubert van Budel opgenomen en goedgekeurd te hebben. . . . . p. 316.

(1329 Januari 17.) Schuldbekentenis van den bisschop aan zijnen klerk Hubert van Budel wegens geld, aan de Lombarden van 's Hertogenbosch betaald. p. 317.

1329 Januari 26. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland . . . . . p. 218.

1329 Januari 26. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Twente . . . . . p. 218.

1329 Januari 29. Aanteekening over de rekening van den rentmeester en schout van Vollenhove. p. 219.

1329 Februari 13. Reces over de rekening van den schout en rentmeester van Vollenhove . . . p. 220.

1329 Maart 16. Aanteekening van eene betaling aan den klerk Hubert van Budel . . . . . p. 325.

1329 April 12. Aanteekening over de rekeningen van de rentmeesters van Salland en Twente. p. 223.

1329 April 17—19. Aanteekeningen over de betaling van verschillende geldsommen aan den bisschop, en de uitgave daarvan aan eenige schuldeischers. p. 322.

1329 April 18. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . . p. 320.

1329 April 22. De bisschop beveelt den officiaal en den schout van Utrecht, om Ghervand, abt van St. Paulus, te helpen om zijne monniken tot de tucht der orde terug te brengen. . . . . p. 255.

1329 April 22. De bisschop beveelt den hem onderhoorigen rechters, om Ghervand, abt van St. Paulus, bij te staan bij het innen zijner inkomsten . p. 254.

1329 April 23—29. Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . p. 323.

1329 April 30. Aanteekening over de rekening van den tollenaar van Renen . . . . . p. 259.

1329 April 30. Reces over de rekening van den tollenaar van Renen . . . . . p. 260.

(1329 April.) Aanteekening over de betaling van schulden van den bisschop . . . . . p. 318.

1329 Mei 9. De bisschop heft het over de St. Paulusabdij uitgesprokene interdict op en beveelt den abt, om de monniken door inhouding hunner prebenden tot naleving der ordensregelen te dwingen. . p. 253.

1329 Mei 13. Rekening van den schout van Amersfoort. . . . . p. 466.

1329 Mei 13. Aanteekening over de rekening van den schout van Amersfoort en Eemland. . . p. 261.

1329 Mei 13. Reces over de rekening van den schout van Amersfoort. . . . . p. 261.

1329 Mei 21. Rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel. . . . . p. 447.

1329 Mei 21. Aanteekening over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel. p. 263.

1329 Mei 21. Reces over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel . . . . p. 263.

1329 Mei 21. Rekening van den provisor van Schouwen . . . . . p. 548.

1329 Mei 26. Aanteekeningen over de rekeningen der provisoren . . . . . p. 151.

1329 Mei 31. Aanteekening over de rekeningen van de rentmeesters van Salland, Twente en Drente. p. 223.

1329 Mei 31. Commissie voor Bernt van Oetmershem als rentmeester van Salland, Twente en Drente . . . . . p. 224.

1329 Mei en Juni. Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . p. 325.

1329 Juni 1 (?) Rekening van den provisor van Zuid-Holland . . . . . p. 527.

1329 Juni 11. Aanteekening over de rekening van den officiaal . . . . . p. 230.

1329 Juni 11. Reces over de rekening van den officiaal. . . . . p. 231.

1329 Juni 13. Aanteekening over de rekening van den maarschalk. . . . . p. 229.

1329 Juni 13. De bisschop keurt de rekening van den maarschalk over de reparatiën aan het slot Vreeland goed. . . . . p. 230.

1329 Juni 14. Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . . p. 327.

(1329 Juni.) Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. . . . . p. 333.

1329 Juli 20. Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . . p. 328.

1329 Juli 20, 22. Aanteekening over de rekening van den klerk Hubert van Budel. . . . . p. 333.

(1329 Juli 22.) Commissie voor Jacob, bisschop van Zuden, als wijbisschop . . . . . p. 268.

1329 Juli 22. De bisschop geeft kennis van de benoeming van Jacob, bisschop van Zuden, tot wijbisschop . . . . . p. 267.

1329 Juli 23. Rekening van ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel. . . . . p. 334.

1329 Augustus 18. Aanteekening en reces over de rekening van den schout en rentmeester van Vollenhove. . . . . p. 221.

1329 September 11. Aanteekening over de rekening van den kameraar des bisschops. . . . . p. 69.

1329 September 24. De bisschop verpandt het schoutambt van Vollenhove aan heer Thomas van Diest. p. 283.

1329 September 24. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht . . p. 228.

1329 September 24. Lijst van de schulden des bisschops . . . . . p. 238.

1329 October 7. Aanteekening over de rekening van den schout van Salland . . . . . p. 231.

1329 October 13—December 14. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop. . p. 232.

1329 October 18. Aanteekening over de rekening van den schout van Twente . . . . . p. 214.

1329 October 18. Reces over de rekening van den schout van Twente . . . . . p. 215.

1329 October 21. De bisschop geeft voor twee jaren in pacht aan Thomas Gruter de gruit te Vollenhove. p. 270.

1329 October 21. De bisschop keurt de rekening van den rentmeester en schout van Vollenhove goed. . . . . p. 271.

1329 November 28. Reces over de rekening van den rentmeester van Salland, Twente en Drente. p. 271.

1329 December 1. Herman van Laghe verbindt zich, den bisschop geene schade te doen uit zijn slot Laghe . . . . . p. 290.

1329 December 1. Herman van Laghe verbindt zich, den bisschop van Munster geene schade te doen uit zijn slot Laghe . . . . . p. 292.

1329 December 1. De bisschop belooft Herman van Laghe, het slot Laghe te doen voltooien en hem daarna jaarlijks 25 mark Brabantsch te betalen . . p. 294.

(1329.) Uitspraak van den graaf van Holland tusschen den bisschop en de steden Kampen en Zwolle over Sallandermark en Mastenbroek . . . . p. 277.

1329. De bisschop verbindt zich, het in de uitspraak van den graaf van Holland met betrekking tot Sallandermark en Mastenbroek vervatte na te komen. p. 281.

1329 December 6. De stad Kampen verbindt zich, het in de scheidsrechterlijke uitspraak van den graaf van Holland met betrekking tot Sallandermark en Mastenbroek vervatte na te komen . . . . p. 279.

1329 December 12. De bisschop verpandt aan den bisschop van Zuden en eenige andere prelaten en ridders al zijne sloten en inkomsten aan deze zijde van de Ysel voor 6000 pond zwarte Tournoysen. p. 272.

1329 December 14. De bisschop bekrachtigt de

schuldbekentenis van 6000 pond zwarte Tournoysen aan verschillende prelaten en ridders, en belooft vóór de voldoening der schuld geen afstand van het bisdom te zullen doen . . . . . p. 275.

1329 December 14. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht. . . . p. 233.

1329 December 25—1330 Februari 13. Aanteekeningen over uitgaven van den bisschop en over verschillende verrekeningen . . . . . p. 235.

1329 December—1330 Maart. Lijst van leeningen des bisschops . . . . . p. 241.

(1329.) Lijst van grieven van den bisschop tegen de stad Utrecht. . . . . p. 323.

(1329.) Lijst van grieven van den bisschop tegen de stad Kampen . . . . . p. 322.

(1329?) Aanteekening wegens ontvangsten uit de Friesche dekanaten . . . . . p. 331.

1329. Aanteekeningen over verschillende rechtszaken . . . . . p. 317.

(1329?) Aanteekening over eene borgstelling voor Adam van Werdensteyn wegens geweld . . p. 323.

1330 Januari 9. De stad Hasselt verbindt zich, het in de scheidsrechterlijke uitspraak van den graaf van Holland met betrekking tot Sallandermark en Mastenbroek vervatte na te komen . . . . . p. 284.

1330 Januari 9. De stad Hasselt stelt borgen voor de nakoming van het in de uitspraak van den graaf van Holland over Sallandermark en Mastenbroek vervatte . . . . . p. 285.

1330 Januari 20. De bisschop geeft aan heer Herman Wolf en de zijnen geleide tot aan de vasten. p. 258.

1330 Januari 21. De heer van Voerst en anderen zeggen den bisschop veete aan . . . . . p. 257.

(1330.) Lijst der personen, die den bisschop veete aangezegd hebben in Salland . . . . . p. 258,

(1330.) De bisschop belooft aan heer Jan van Wisch eene toelage van 50 mark Brabantsch, als hij heer Roderic van Voerst veete aanzegt. . . . . p. 334.

1330 Januari 29. Borgstelling voor de betaling van 60 mark Brabantsch door den bisschop aan Roelof de Luyer . . . . . p. 287.

1330 Januari 29. De bisschop belooft den heer van Bucstel en den proost van Arnhem schadeloos te houden voor hunne borgstelling bij Henric Weldam. p. 288.

1330 Januari 29. De bisschop verpandt de schoutambten van Salland en Twente aan heer Arnd van Dyest . . . . . p. 289.

1330 Januari 29. Reces over de rekening van den schout van Twente . . . . . p. 286.

1330 Februari 1. Reces over de rekening van den rentmeester van Salland, Twente en Drente. p. 295.

1330 Februari 2. De bisschop machtigt heer Arnt Gruters, pastoor van Didam, om tot wederopzeggens toe niet bij zijne kerk te resideeren . . . . p. 294.

1330 Februari 3. Schuldbekentenis van den bisschop aan Bernt van Oetmarshem. . . . . p. 295.

1330 Februari 3. De bisschop verpandt aan Bernt van Oetmarshem de rentmeesterambten van Salland, Twente en Drente. . . . . p. 296.

1330 Februari 10. Aanteekening over de rekening van den maarschalk . . . . . p. 213.

1330 Februari 11. De bisschop belooft in overleg met Jacob, bisschop van Zuden, te zullen handelen in de zaak van het proces tot afzetting van Ghervand, abt van St. Paulus, en zijne vervanging door Jacob van Colen. . . . . p. 255.

1330 Februari 13. De bisschop belooft eenigen burgers van Utrecht, hen niet te manen over de door hen gedane schuldbekentenis, voordat heer Jacob van Colen tot abt van St. Paulus is bevorderd. . p. 256.

1330 Maart 26—April 5. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop . . . p. 240.

1330 Maart 28. De bisschop verzoekt heer Sweder van Apcoude, om jaarlijks uit de inkomsten van den door hem beheerden tol te Renen 20 pond zwarte Tournoysen voor hem te betalen aan Sweder van Voerne, kanunnik ten Dom . . . . . p. 336.

(1330 Maart 30.) De bisschop beleent heer Otto van Asperen met het gerecht van 't Waal (?). p. 264.

1330 Maart 30. De bisschop verleent aan Hubert Scenc van Culenborch het dagelijksch gerecht van Pothusen . . . . . p. 335.

1330 April 1. De bisschop bevestigt aan het kapittel van St. Pieter te Utrecht zijn dagelijksch gerecht aldaar . . . . . p. 335.

1330 April 21. Lijst van schulden ten behoeve van 's bisschops huishouding . . . . . p. 246.

1330 April 24. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland, Twente en Drente. p. 297.

1330 April 24. Reces over de rekening van den rentmeester van Salland, Twente en Drente . . p. 297.

1330 April 27. Rekening van den bisschop met verschillende leveranciers te Utrecht . . . . . p. 236.

1330 April. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop te Utrecht . . . . p. 245.

(1330.) Aanteekeningen over tijdelijken afstand door den bisschop van de casus episcopales . . . p. 111.

(1330.) Aanteekeningen over het verleenen der casus episcopales aan verschillende pastoors . p. 337.

1330 Mei 5. Aanteekeningen over het verleenen der casus episcopales aan den pastoor van St. Vitus te Leeuwarden . . . . . p. 337.

1330 Mei 7. Aanteekening over de rekening van den schout van Amersfoort en Eemland . . . . p. 264.

1330 Mei 8. Reces over de rekening van den schout van Amersfoort . . . . . p. 265.
1330 Mei 9. Aanteekening over de rekening van den tollenaar van Renen . . . . . p. 266.
1330 Mei 9. Reces over de rekening van den tollenaar van Renen . . . . . p. 266.
1330 Mei 14. Schuldbekentenis van den bisschop aan heer Jan van Polanen. . . . . p. 338.
1330 Mei 14. Aanteekening over ontvangsten en uitgaven van den klerk Hubert van Budel . . p. 339.
1330 Mei 19. Aanteekening over de rekening van den officiaal . . . . . p. 299.
1330 Mei 19. Reces over de rekening van den officiaal. . . . . p. 300.
1330 Mei. Aanteekeningen over de rekeningen der provisoren. . . . . p. 161.
1330 Mei—Juli. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop te Utrecht . . . p. 247.
1330 Juni 30. Aanteekening over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel. p. 303.
1330 Juni 30. Reces over de rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel . . . . p. 302.
1330 Juli 8. De bisschop beveelt twee kanunniken, om de echtheid te onderzoeken van twee pauselijke brieven, waarbij Sweder van Godelinchem, kanunnik van St. Pieter, van den ban ontheven en Rudolf Gruters met eene prebende in die kerk begiftigd zou zijn . . . . . p. 340.
1330 Juli 8. Aanteekening over de betaling van schulden ten behoeve van 's bisschops huishouding. p. 249.
1330 Juli 8. Lijst van de uitstaande schulden ten behoeve van 's bisschops huishouding na de bovengenoemde afbetaling. . . . . p. 250.
1330 Juli—Augustus. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop te Utrecht. p. 251.

1330 Augustus 11—12, 24—29. Aanteekeningen over huishoudelijke uitgaven van den bisschop te Utrecht. . . . . p. 262.

1330 September 7. Aanteekening over de rekening van den rentmeester en schout van Vollenhove. p. 224.

1330 September 9. Aanteekening over de rekening van den rentmeester van Salland en Twente. p. 272.

(1330.) Aanteekening over den aan de stad Asperen verleenden tolvrijdom . . . . . p. 264.

(1330.) Aanteekening over de rekening van den ontvanger der inkomsten van den bisschop als geestelijk hoofd in Friesland . . . . . p. 332.

1330. Aanteekeningen over verschillende schulden van den bisschop . . . . . p. 301.

(1330?) Aanteekeningen over schulden van den bisschop aan verschillende Overijselsche edellieden. p. 338.

(1330.) Lijst van schulden, wier betaling de bisschop aan heer Bernt van Oetmarshem heeft opgedragen . . . . . p. 298.

(1330.) Aanteekeningen over uitgaven voor een feest (?) in de St. Paulus-abdij . . . . . p. 238.

1331 April 6. Rekening van den schout van Amersfoort. . . . . p. 473.

1331 Mei 2. Rekening van den provisor van Zuid-Holland . . . . . p. 538.

1331 Mei 2. Rekening van den provisor van Schouwen . . . . . p. 556.

1331 Augustus 17. De bisschop draagt den pastoor van Kercwerc op, om drie ingezetenen van het dorp Kercwaerde te excommuniceeren, wanneer zij weigerachtig blijven, twee paarden, aan twee Utrechtsche burgers ontroofd, terug te geven . . . . . p. 424.

1331 Augustus 30. De pastoor van Kerkwerc bericht den bisschop, dat hij de in bovengenoemden brief vervatte last heeft uitgevoerd . . . . p. 426.

(1331.) Rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel . . . . . p. 454.

(1331?) Rekening van heer Jan van Yselsteyn over de kosten van het innen der bede, opgebracht door die van Twente en Salland voor den aankoop van Diepenheim en Dalem . . . . . p. 509.

(na 1331?) Rekening van den provisor van Zuid-Holland. (Fragment.) . . . . . p. 546.

1332 April 30. Rekening van den schout van Amersfoort . . . . . p. 479.

1332 December 24. De bisschop erkent schuldig te zijn aan heer Walraven van Benthem 1200 pond zwarte Tournoysen en verpandt hem daarvoor de schout- en rentmeesterambten van Salland. . . . . p. 414.

1332 December 24. De bisschop stelt heer Walraven van Benthem aan tot schout en rentmeester van Salland . . . . . p. 413.

1333 Januari 15. Reces voor het saldo der rekening van het rentmeesterambt van Salland . p. 410.

1333 Januari 19. De bisschop verpandt aan Willem Pilgrimssone van Zutfen het rentmeesterambt van Salland . . . . . p. 411.

1333 Januari 24. De bisschop verpandt aan heer Henric van Solms het schoutambt van Twente. p. 407.

1333 Januari 24. Commissie voor heer Henric van Solms als schout van Twente . . . . . p. 408.

1333 Januari 24. De bisschop belooft heer Henric van Solms als schout van Twente het kasteel van Goor of van Diepenheim tot zijne woning in te ruimen. p. 409.

1333 Januari 24. Heer Henric van Solms belooft, eene maand na de betaling der door hem aan den bisschop geleende geldsom het schoutambt van Twente met het daarbij ingeruimde kasteel te zullen verlaten. p. 409.

1333 Februari 23. De bisschop beveelt het proces van den klerk Arnold van Neuss tegen Sweder van Go-

delinchem, kanunnik van St. Pieter te Utrecht, dat hij vroeger aan zijne eigene uitspraak voorbehouden had, voor den deken van Oudmunster voort te zetten. p. 412.

1333 Februari 23. De bisschop draagt aan den Domdeken de berechting der hem voorbehoudene geestelijke strafzaken tot wederopzeggens toe op. . p. 415.

1333 Februari 26. De bisschop erkent schuldig te zijn aan graaf Reynald van Gelder 1900 pond zwarte Tournoysen . . . . . p. 415.

(1333 Maart.) Lijst der borgen voor Hessel van Dietmarghum, kanunnik in het Premonstratenser-klooster Mariendaal, dat hij zich voor den bisschop zal zuiveren van den doodslag van zekeren heer Eelco. p. 420.

(1333 Maart.) De bisschop veroorlooft zekere „Thos" (?), non in het Wittevrouwen-klooster te Utrecht, om, nu zij van het door haar met den klerk Nycolaes Cussen begane misdrijf geabsolveerd is, hare rechten in het klooster te hernemen . . . . . p. 423.

1333 Maart 1. De bisschop draagt den proost van St. Jan te Utrecht op, den hem door het Domkapittel voorgedragenen Florens van den Zande als deken van Bommel te bevestigen. . . . . p. 416.

(1333) Maart 1. De bisschop draagt aan de pastoors van Waerdeke en Rijs op, om te onderzoeken, of over de kerk van Forwalde terecht het interdict is uitgesproken wegens een gevecht op het kerkhof. p. 417.

(1333 Maart 1.) De bisschop draagt aan eenige geestelijken op, om eenige door den geëxcommuniceerden abt van Dokkum gepleegde handelingen nietig te verklaren . . . . . p. 418.

1333 Maart 1. De bisschop draagt aan Diederic van Lobede, kanunnik ten Dom, op, om volgens de bul van paus Johannes XXII dd 1331 October 4, de daarin genoemde zaak af te doen . . . . . p. 419.

(1333 Maart 1?) Aanteekening over het door den

bisschop aan heer Herbaren van Liesvelt verleende verlof, om op het huis Herten de mis op een draagbaar altaar te vieren . . . . . p. 419.

1333 Maart 2. De bisschop, gemachtigd bij den hier ingelaschten brief van den pauselijken poenitentiarius dd. 1333 Januari 18, verklaart na gedaan onderzoek, dat de acolyth Jacob Dullekijn den doodslag op Gerard van Elden in zelfverdediging gepleegd heeft, en dus tot de hoogere wijdingen kan toegelaten worden. p. 421.

1333 Maart 4. De bisschop belooft veertig dagen aflaat aan hen, die giften geven voor den opbouw der in den oorlog vernielde kerk van Vreeland . p. 423.

1333 Maart 5. De bisschop gelast den pastoor van Kerkwerc, om allen geestelijken op straf van excommunicatie te verbieden, aan de ingezetenen der met het interdict belegde parochie Kercwaerde kerkelijke begrafenis te doen genieten . . . . . p. 427.

1333 Maart 8. De bisschop machtigt den pastoor van Oldenzaal (?), om na onderzoek toestemming te geven tot de ruiling van de beneficiën der pastoors van Buxem en Sconenbeke . . . . . p. 428.

1333 Maart 12. De bisschop verleent aan These Albrechtssone toer Leemculen zijnen hof Westerhof te Steenwijk . . . . . p. 438.

1333 Maart 14. De bisschop draagt aan Aernt van der Sluys, kanunnik van St. Marie, op, om Henric van den Rijn, kanunnik van St. Jan, door den aartsbisschop van Keulen bij den hieringelaschten brief dd. 1333 Februari 8 begiftigd met het pastoraat van Eembrugge, in het bezit daarvan in te leiden. p. 436.

1333 April 20. De bisschop verleent stadrecht aan Grafhorst . . . . . p. 439.

1333 April 25. De bisschop vergeeft Bertold van Ansen zijnen aanval op Herman van der Stripe en Arnold van den Veen in Drente . . . . . p. 435.

1333 Mei 3. Rekening van den schout van Amersfoort . . . . . p. 487.
1333 Mei 12. De bisschop legt aan Everard van der Borch en de stad Amersfoort vrede op . p. 442.
1333 Mei 12. De bisschop draagt den provisor van Zuid-Holland op, om den baljuw van Zuid-Holland te bevelen, de rechtsvordering tegen den klerk Gerrit Aerntssone wegens vredebraak te staken . . p. 440.
1333 Mei 12. Ander concept van bovenstaande acte . . . . . p. 441.
1333 Juni 23. De bisschop verpandt het rentmeesterambt aan deze zijde van de Ysel aan Henric van Lewenberg en Gerard de Bole . . . . p. 443.
(1333.) De bisschop machtigt den pastoor van . . . ., om eenige lieden zijner parochie, die met heer Willem van Duvenvoerde eenige bisschoppelijke domeinen verwoest hebben, na gedane boete van de excommunicatie te ontheffen . . . . . p. 437.
1333. Rekening van den provisor van Zuid-Beveland . . . . . p. 561.
(na 1333.) Rekening van den officiaal. (Fragment.) . . . . . p. 522.
1334 Maart 31. Rekening van den schout van Amersfoort . . . . . p. 492.
1334. Rekening van den rentmeester van deze zijde van de Ysel van restanten . . . . . p. 462.
1335 Augustus 4. Rekening van den wijbisschop. p. 512.
1335 Augustus 4. Rekening van den wijbisschop. p. 515.
(1335.) Rekening van den rentmeester aan deze zijde van de Ysel. (Fragment.) . . . . . p. 461.
1336 October 7. Rekening van den schout van Amersfoort . . . . . p. 499.
1336. Rekening van den officiaal. (Fragment.) p. 523.

REGISTER VAN PERSOONSNAMEN.

A (Alpher van der). 681.
— (Dirc van der). 690.
— (Florens van der). 740.
— (Gerard van der). 16.
— (Gerijt van der). 674.
— (Gerijt van der). 682.
— (Jacob van der). 671, 674, 695, 701, 707.
— (Jacob Janssoen van der). 700.
— (Jacob Volpertssoen van der). 681.
— (Ysebrant Jacobssoen van der). 695.
— (Mette over die). 763.
Abcoude. Zie: Apcoude.
Abstede (Jan van), notaris. 83, 144, 176, 257.
Achtevelt (Kerstiaen van). 692.
— (Willaem van). 506.
Ackenvoerde (Ghyze van). 480.
Adewarde (abt van). 433.
Aemstel (Daem van). 735.
Aemstelreland (baljuw van). 34.
Aerntssoon (Gerard). 440, 441.
Aggere (Daniel de) (van den Damme?). 16.
— (Ludekinus de) (van den Damme?). 16.
Ahuys, Ahuse (Bernd van den). 17, 36, 38, 51, 66, 67, 112, 113, 114, 138, 139, 142, 201, 204, 291, 292, 313, 314.
— (joncher van den). 796.

Aken (Sander van). 663.
Alard, pastoor van Eegwer. 418.
Albanensis episcopus (Ganselinus). 421, 422.
Alberge, Alberghe (Berner van). 746.
— (Egbert van). 787.
Albert, kapellaan van den heer van Bucstel. 215.
Alcmaet (Willam van). 664.
Aldendorpe (Jan van). 672.
Aldenzale, Aldenzeel, Aldezel (Bernd van). Zie: Oetmerssem.
— (Hubrecht, proost van). 36, 51, 142, 209, 210, 308.
— (Bernt, deken van). 66, 138, 139.
Alebertss. (Frederic). 52.
Aleken (Quade). 432.
Alendorp (Jan van). 689.
Alfardus, klerk van den bisschop. 149, 150, 203, 204.
Alfarssoen (Jacob). 302.
Alfen (Jan van), kanunik van St. Marie te Utrecht. 83.
Aller (Henryc Dirixsoen van). 666.
Almelo, Almeloe (Bruin van). 580.
— (Bruyn van). 727, 768, 790.
— (Gerard van). 659.
— (Henric van). 576.
— (Jan van). 658, 671.
— (Jutta van). 592.
— (tkint van). 581.
Almken (Johannes). 145.
Alphen (Mette van). 530.
Alting (Bertolt). 766.
— (Yde Roelfsdochter). 769.
Altgherinc (Agnyese). 748.
— (Rolof). 748.
Ameking (Gerd). 767.
Ameronghen (Folpert van). 673, 684, 708.
— (Gerard van). 302.

Ameronghen (Jan van). 199, 319.
— (Jan van). 684, 687.
— (Gysbert Scade van). 697.
— Zie: Borre.
Amersforde, Amersvoerde (Jan van). 452, 457.
— (Nycolaes van). 317, 318.
— (Symon van). 242.
— (schout der stad)? 484.
Amestelle (Daem van). 735.
Amylii (Arnoldus). Zie: Melissone.
Amsem (Gert van) geheiten Tonniken. 752.
Amsen (Henric van). 106.
— (Ote van). 106.
— Zie: Bolensoen.
Ancken (Gerbert van). 716.
Andreas, provisor der Vier Vlaamsche ambachten. 115, 118, 125, 127, 153, 522.
— pastoor van Bolsward. 61.
— kapellaan van den Domproost. 127.
Anewede (Jutte Roelfs wijf van). 770.
Angel (Rolof). 106.
Angeren (Willam van). 670, 788, 795.
Ansen (Bertold van). 435, 436.
Apcoude, Apecoude, Abcoude (Sweder heer van). 21, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 48, 49, 50, 52, 67, 68, 87, 89, 110, 161, 176, 196, 200, 213, 241, 242, 243, 244, 260, 261, 263, 264, 266, 267, 273, 274, 275, 327, 329, 336, 374, 453, 472, 509.
— (Wouter van). 300.
— en Duerstede (Willam, heer van). 672, 677, 682, 687, 688, 695, 702, 705, 706.
— (Maria van Walcurt, vrouw van). 706.
— (Alt Petrus van). 266.
Apeldoren, Apeldorn, Appelderen (Gosen van). 138, 139.

Apeldoren (Henric van). 138, 139, 145.
— (Herman van). 718, 763.
— (Mechtelt Hermans wijf van). 763.
— (Jacob van). 741, 745, 759, 789.
— (Hildegont Jacobs wijf van). 744.
Appelt (Ghiisbert van). 668.
— (Lutgaert Ghiisbertsd. van). 668.
Archanensis (Daniel episcopus), wijbisschop. 107, 111, 322, 323, 332, 337.
Arkel (Jan van). 171.
— (Jan van) 's echtgenoote. 141.
— (Jan van), bisschop van Utrecht. 603.
— (Otte van). 706.
Arkelman (Willam). 493, 502.
Arler (Geertruyt van). 699.
Armelo (Florken van). 259.
Arnhem (proost van). Zie: Bucstel.
— Arnem (Dirc? van). 317.
— (Gelys van). 717.
— (Wynalt van). 686.
— (Wynolt Wynoltssoen van). 693.
Arnold, proost van St. Jan te Utrecht. 416.
— proost van Coninxvelt en abt van Bern. 305, 306, 322.
— maarschalk. 49.
— klerk(?) 508.
— klerk van den rentmeester van Salland. 215.
— (Mr.) Zie: Leiden.
Asbeke (Ludolf van). 711.
Ascht (Godekiin uut). 449, 459, 464.
Asperen (Dirc van). 676.
— (Geriit van). 676.
— (Ot van). 264.
— (Ot van). 676, 793.
— (heer van). 665.

Attenvelt (Jan van). 459.
Audenhoven (Dirc van). 144.
Audshorne. Zie: Outshorne.
Aveking (Wolbert). 658.
Averkampe (Gesa van). 578.
Avesaet (Dirc Doys van). 677.
Avesnes (Guy van), bisschop van Utrecht. 26, 45, 428, 595.
Awic (Jan van). 67, 653.
Awijc, Nawijc (bisschop van). 581, 583.
Backer (Ermbrecht die). 680.
— (Ghijsbert Peterssoen). 705.
Backerwerde, Bakerweerde (Bertolt van). 720, 795.
— (Evert van). 795.
Bading (Herman). 731.
Baer (Frederic van). 794.
Baerle (Wolter van). 729.
Bake (Joerdaen van). 764.
Bakele (Evert van). 790.
Bakelo (Everd van). 64, 65.
Bakerweerde. Zie: Backerwerde.
Balentier (Ot). 157.
Banghe (Lem). 554.
Bannyng (Luden). 774.
Barbier (Vrederic die). 700.
Barbitonsor. Zie: Jan.
Baring (Henric). 578.
Barsdonc (Hubert van). 16.
Bast (Wenemer) die jonge. 735.
Bastaerd Palaes (Gerard). 330, 331, 367, 368, 376 378, 379? 380? 388, 389, 390, 398.
— (Henric). 367, 378.
— (de). 505, 506.
Bastert (Jan). 142.
Bate (Conrad). 64.

Battali (Peter). 534.
Bechem (Herman). 583, 605, 616, 634, 641, 654, 753.
Beenard (Symon). 553.
— (Jacob die). 665.
— (Lambert die). 749.
— (Wouter Egbertsoen die). 679.
Beerlinc (Willam). 756.
Beerning (Willam). 602.
Beerse (Zegher Prien van). 679.
Beesde, Beest (Gerijt van). 690, 703.
Beghaert (Jan), provisor van Walcheren. 566.
Beyering (Werner). 588.
Beynen (Henric van). 577.
— (Jacob van) gheheiten die Dempighe. 751.
Beke (Bennekin van der). 577.
Bellinc (Claes). 540.
Belman (Albert). 782, 783.
Bene (Cop). 559.
Benemale (Jan van). 484.
Bening (Jan Heyneman Gerdessoenssoen van Wijc). 676.
Benne. 429.
Benscoep (Gherit). 452, 457.
Bensinghes (Hille). 734.
Benthem, Bentem (Hertgher van). 592.
— (Jacob van), Domkanunnik. 82.
— (Jan, graaf van). 39, 40, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 83, 201.
— (Walraven van), schout en rentmeester van Salland. 413, 414.
— (kastelein van). 209.
Berchof (Ghise van den). 464.
Berchusen (Thye in). 589.
Berenc (Claus van). 62.

Berentrode (Meyne Ricwijns wijf van). 793.
— (Ysabeel heren Ricwijns dochter van). 793.
Berentvelt (Gerard van). Zie: Bermentvelt?
Berewout (Rutgher). 493.
Bergh (Reyner). 703.
Berghe (Johannes ten). 576.
— (Frederic van den), heer van Byland. 708.
Berghen (Coep van), 573, 579.
— (Mecteldis van). 577.
Berlekampen (Gosuin van). 577.
Bermentvelde (Gerard van). 67, 142?
Bermetlo (Henric van). 762.
Bernard receptor, kanunnik van Oldenzaal. Zie: Oetmerssum.
Berne (abt van). 322. Zie ook: Arnold en Jan.
— (Conrad van). 142, 67, 266, 327.
Berndinc, Bernding (Henric). 758, 781.
— (Wobbe). 781.
Bernt, tollenaar van Renen. 67, 266, 327.
Bers van Straten (Elyzabet). 144.
— (Johannes). 144.
Berse (Claes). 785.
Bertand (Bonifacius), Lombard te Heusden. 114.
— gezegd Passerin (Reyner), Lombard te 's Hertogenbosch. 50, 114.
Bertincourd (Jan van), kapellaan van den bisschop en vicaris te Kamerijk. 75, 84, 119, 158? 160? 378, 381, 383, 402, 472, 478, 486.
Bertolt (Doven). 593.
— Zie: Creylinc?
Beste (Henric die). Zie: Van den Velde.
Besten (Henric van). 769.
— (Johan van), geheiten die Pape van Besten. 789.
— (Mette Johans wijf van). 789.
Bestiken (Herman). 138, 139, 145, 299.

Betto of Botho van Ziricse, provisor van Schouwen. 118, 122, 152, 328, 339, 548, 556.
Betuwe (provisor of deken van de). 118, 165.
Beveland (provisor van Zuid). 127, 128, 152, 162, 328, 333, 522, 561.
Bever (Berard). 338.
— (Lise). 536.
Beveren (Claus van). 62, 65, 66.
Bevervoerde, Bevervorde (Evert van). 36, 67, 140, 211.
— (Everd van). 768.
— (Gerijt van), rentmeester van Twente. 582, 600, 618, 630.
— (Gerrit van). 729, 745, 755, 769, 770, 780, 781, 782, 785, 791, 792, 796.
— (Jan van). 777.
— (Roelof van). 581.
— (Willam van). 746, 770.
Bye (Henric). 561.
Bierman. 714. Zie: Straten (ter).
Bierwich (Jan Bertolts dochter). 681.
Bylaer (Tydeman van). 678.
Bylant, Byland (heer van). Zie: Berghe.
— (Jutte Johans wijf van). 771.
Bymmen, Bimmen (Otto van). 763.
— (Steven van). 259.
— (Katherine Stevens dochter van). 698.
Bymolten (Otte van). 509.
Binchorst (Frederic van). 592, 593.
— (Rotgher van). 591.
Bindop (Arnt Janss.). 543.
Byschop (Gheriit). 493.
Biseman. 110, 329.
Bisscop (Willam). 539.
Biter (Wolter). 592.
— (Wolter die). 771.

Blaffard (H.). 137.
Blakers (Elysabet). 542.
Blanc (Heyn). 469.
Blanckaert (Peter). 689.
Blancke (Cosiin die). 451, 456.
Blanckevorden, Blankenvorde, Blanckenvorde, Blankenvoert, Blancvoerde (Arnold ten). 729, 790.
— (Aernolt van den). 755.
— (Jan van). 754, 755.
Blanier (Henric). 84.
— (Tonnard). 84, 158, 160, 200.
Blasenborch (Alit van). 58, 95, 169, 170, 180.
Blesse (Jan). 749.
Blidensteyne. 673.
Bliec (Mr.). 176.
— (Herman). 258.
Bloc, Block (Claes). 553.
— (Ave, huisvrouw van Willam). 663.
— (Fie Willemsdochter). 663.
Blochoven (Jan van). 663, 664, 667.
— (Jans eerfghenamen van). 664.
— (joncfrouwe van). 694.
Bloemcamp (abt van). 109, 566.
Bloemendale (Clemensi van). 537.
Bloemensteyne, Blomensteyne (Zweder van). 681, 687, 695.
— (Jan Zwedersdochter van). 681.
Bloemenweerde, Blomenwerde (Adam van). 323.
— (Daem van). 687.
Blomen (Conrad). 585.
Blomer (Lubbert). 583.
Bochorst (Jan van). 760.
Bodelsvaert (deken van). 417.
Bodiker (Herman van). 629.
— (Michiel van). 660.

Bodikers (Aelbert). 762.
Boechoud (Jan van). 240, 301, 334.
Boecstel. Zie: Bucstel.
Boey (Peter). 535.
— (Elisabeth Pietersd.). 535.
Boekel (Arnt van). 580.
Boele. Zie: Bole.
Boemgaerd, Boemgaert, Bomgaert, Bomgart (Goedert uten). 706.
— (Johan uten). 700.
— (Peter uten). 686, 700.
Boenard (Hugo). 558.
Boere (Dideric). 476.
Boet (Jan). 547.
Boeter (Meynse). 476.
Boetslare, Boetzelaer, Botsler, Botzler (Sveder van den), scholaster van St. Salvator te Utrecht. 82, 410.
— (Sveder van). 510, 511, 521.
Bogherien (Jan van). 330.
Boyking (Riicfriit). 429.
Boldering (Oetbert). 748.
Bolderinges wijf (Fenne, Oetbert). 748.
Bole (Aernt die). 746.
— (Gerard Janss. die), burger van Utrecht en rentmeester aan deze zijde der Ysel. 239, 243, 257, 443, 461, 462, 465.
— (Jan die). 675.
— (Jan Dircssoen die). 686.
Bolensoen (Ludekin). 106.
Bollaert (Pieter). 546.
Bolle (Ghise). 474.
— (Jan). 541.
— (Lubbert). 687, 688, 689.
Bone (Vrederic). 259.
Boneken (Albert). 259.

Bonynghen (Mathias van). 722.
Bontinc (Alebracht). 432.
Bontrock (Peter). 701.
Bor, Born (Dirc), dijkgraaf. 240, 242, 301, 302.
Borch (Evert ter). 704.
— (Arnout van der). 456.
— (Claes Hubertssoen van der). 694.
— (Everraet Mensensone van der). 442.
— (Evert van der). 694.
— (Heyn die Kale van der). 449.
— (Mens van der). 499, 503.
— (Rudolf van der), deken van St. Marie te Utrecht. 82, 111, 120.
— (Symon van der). 57, 95, 110, 168.
Borchgreve (Diryc die). 734.
— (Aleyt Dirix wijf des). 734.
— (Jan die). 734.
Borchgrevinc (Gerard). 601, 653.
Borclo, Borcloe (Godefrid, heer van). 113, 307, 309, 485.
— (Ghijsbert van). 781.
Borlo (Gosuin van). 577.
Borre (Claes). 452, 457.
— (Gerijt). 721, 722, 731.
— (Wolphert). 702.
— (Wolter). 722.
— (Swene Wolterswijf). 731.
— van Ameronghen (Henriic). 668, 702.
Bosch (Dideric). 489.
— (Rotaert). 500.
— (Willaem). 475, 495.
Boze (Dirc), kanunnik van St. Pieter te Utrecht. 341.
Bosichem, Bozichem, Bosinchem (Gerijt van). 694.
— (Hubert van), kanunnik ten Dom. 340.
— (Steven van). 302.

Bosichem. Zie: Scenc.
Bossche (Diryc Egbrechts soen van den). 680.
— (Egbrecht van den). 680.
— (W. van den). 160.
— (van den). Zie: Yselsteyne.
Bosscher (Johannes). 528.
Botho, provisor van Schouwen. Zie: Betto.
Botte. 429.
Boudekenszoen (Gelis), slager. 18, 49, 50, 53, 54, 56, 57, 58, 94, 135, 136, 155, 156, 159, 167, 169, 170, 172, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 228, 229, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 262, 302, 304, 319, 320, 345, 346, 347, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 360, 363, 373, 374, 461.
Bove (Elyzabet). 540.
Boven. Zie: Derboven.
Boventorp (Gerard van), 300.
Brabant, Braband. 324, 325.
— (hertog van). 326, 383.
— (Jan van). 534.
Brachillensis(?) episcopus, wijbisschop. 402.
Braem (Mr. Hugo). 145? 151, 153, 161, 163.
Brake (Claes ter). 754.
Brakel (Emont van). 452, 458, 463.
— (Mechtelt Emontsdochter van). 690.
Bramesse (Herman van). 67.
Brammelman. 577.
Brand (Jordaen). 16.
Brandenburch, Brandenborch (Gyselbert van). 58, 96, 143, 168, 200, 234, 239, 243.
— (Herman van), handelaar in wijn en laken. 54, 95, 156, 159, 234, 236, 237, 239, 247, 301.
— (Herman van). 671.

Brandenburch (Jan van). 29, 31, 48, 49.
Brantelget (Adolf van). 67, 83, 201, 205, 211, 291, 292.
Bratter. 586.
Breda (Mr. Jan van), smid. 19, 57, 58, 94, 136, 154, 155, 167, 169, 170, 172, 173, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 186, 189, 191, 192, 194, 198, 199, 226, 228, 232, 234, 237, 241, 247, 249, 250, 262, 319, 320, 321, 324, 353, 363.
— Zijne weduwe. 345.
Breetlar, Bretlar (Sveder van). 65, 67, 218.
— (Werner van). 285.
Breyde (Jan). Zie: Breye.
Breye (Albrecht). 452, 457.
— (Everaet). 452, 458, 485.
— (Jan). 452, 458, 462.
—, Breyde (Jan). 686, 700.
Brenta (Godfried van). 72.
— (Godfried Jr. van). 72.
— (Herbold van). 72.
Brieghe (Claes). 494.
Brinen, Brynen, Brienen (Dirc van). 259.
— (Jan van) de jonge. 259.
— (Jan van). 699.
Brynke, Brinke (Dirc bi den). 731.
— (Aernd ten). 749.
Broden (Steven tor). 593.
Broec (Gherit uten). 451, 456, 463.
Broechues (Lambert van). 592.
Broechusen (Jan van). 242, 266.
— (Jan Florenssoen van). 682.
— (Jan van) die oude. 682.
— (Sweder van). 687.
Broyle (Oetbert van). 583.
Brokeleyde (Aleyt van). 455.
Broking (Johan Wernerssoen). 767.

Bronchorst (Gerijt van). 787.

— (Gyselbert van), prior der Predikheeren te Dordrecht. 79, 108, 109, 119? 129, 317? 318, 329, 402, 513, 520, 521, 526, 565, 567.

— (Jan van), proost van St. Salvator te Utrecht. 48, 51, 308, 311.

— (Willem heer van). 791.

Bronyncgem (Ludeken te). 772.

Brosselare (Pieter). 557.

Brucht (Ecbert Hermanssoen van). 586.

Bruele (Henric). 781.

Bruggen, Brugghen (Henric ter). 769, 773.

— (Lambert ter). 743.

— (Pilgrim ter). 743.

Brugghe (Arnt van der). 469.

Bruhuse (Jan van). 16.

Brunaertssoenssoen (Geryt Willam). 662.

Brunaerts (Willam). 662.

Bruneel (Arnd), pastoor van Groda (Groede?) 402.

Brussel (Jan van). 226, 326.

Buc (Volquiin). 450, 455.

Buchorst (Laurens van). 727.

— (Anne Laurensdochter van). 727.

Buckinc (Maes). 466.

Bucstel, Boecstel (Arnt van), proost van St. Walburg te Arnhem. 8, 27, 32, 35, 36, 38, 39, 43, 66, 67, 93, 145, 160, 202, 203, 223, 274, 275, 286, 288, 291, 292, 302, 316, 330.

— (Henric van), proost van St. Gereon te Keulen. 291, 292.

— (Willam van), schout van Twente. 13, 14, 15, 16, 17, 43, 66, 110, 113, 201, 202, 210, 215, 286, 287, 288, 316, 330, 370, 509.

Buddinch (Henryc). 671.

— (Henric Henricxsoen). 704.

Buddinchs soen (Willam Scade, Henryc). 667, 671.
Budel (Hubert van), klerk van den bisschop. 6, 7, 8, 9, 18, 49, 57, 60, 69, 70, 73, 78, 79, 83, 84, 92, 93, 107, 108, 115, 121, 123, 125, 126, 127, 129, 134, 149, 150, 151, 161, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 171, 179, 181, 182, 183, 184, 187, 192, 195, 197, 198, 202, 203, 204, 206, 207, 215, 219, 223, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 235, 236, 238, 239, 240, 245, 249, 250, 253, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 271, 295, 297, 300, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 325, 327, 328, 332, 333, 334, 339, 349, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 365, 367, 371, 372, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 400, 401, 412, 410, 453, 472, 478, 486, 491, 498, 508, 521, 526.
Buden (Wessel). 67.
Buerdamme (Berend van). 739.
— (Jutte Berendsdochter van). 739.
Buerse (Aernd van). 766.
Bugghenbergh (Herman van). 737.
Bulkes-huys (Henric to). 756.
Bulle. 327.
— (de vrouw van). 372, 392.
Bunnic (Dideric van). 452, 457, 483, 496.
Bunscoten (schout van). 495.
Buren, Bueren (Evert Brosikenssoen van). 727.
— (Jan van). 690, 692.
— (Lambert van). 302.
Burgardus? (l. burgimagistri?) 145.
Burgh (Witte van). 552.
Buze (Jan). 658, 660.
Busing (Jan). 656.
Bussche (Gheryt ten). 740.
Buten. Zie: Derbuten.
Butendijc (Jan). 718.
Butkin (Pieter). 556.

Kaets. Zie: Catse.
Kale (Heyn die). 449.
Calf (Jan). 106.
Cameric (Olivier van). 119.
Campherbeke (Dirc). 712, 717.
Campe (Ghise van dien). 476.
Campo (Ludolphus de). 656.
Campen (schepenen van). 174.
— (Aernd Bolensoen van). 748.
Camper (Ghisebrecht die). 467.
— (Peter Gijsbertsoen). 679.
Camphusen (Otte van). 794.
Canze (Henric). 658.
— (Jan). 658.
Kapellen (W. van der). 144.
Kareman (Gherit). 499.
Carijs (Johan). 792.
Carman (Tyman). 679.
Catreep (Jan). 760, 776.
Katrina. Zie: Vischmarkt.
Catse (Gyselbert van). 58, 87, 89, 96, 145, 168, 200, 241.
Cattenbroch (Ot van). 32, 52.
Cattendijc (Huge Jans van). 691.
— (Jan van). 691.
Catwiic (Baerte van). 455.
— (Dideric van). 455, 462.
— (Elyaes van). 450, 455, 462.
— (Wouter van). 450.
Cauwerdemannen (?). 566.
Keding (Arnt). 581.
— (Willam). 777.
Keghelaer (Martiin). 481.
Keye (Evert). 763.
Keyge (Gerijt). 740.
Keyle (Jan). 468.

Kemenade (Beernd ter). 769.
Kempinc (Henric) gheheten Steenbic. 762.
Kennemerland (provisor van). 118, 119, 123, 127, 153, 163, 333.
Kenniken, Kennyken (Jan). 712.
— (Roderic). 750.
Kensiken (Griete). 718.
— (Lewe). 718, 726.
Keppel, Keppele (Arnd van). 259.
— (Didric van). 38.
— (Dyric van) geheten van der Woltbeke. 790.
— (Gerard Hermanssoen van). 711, 781.
— (Henric van). 579.
— (Herman van). 677, 711, 781.
— (Wouter, heer van), schout van Salland. 36, 38, 58, 110, 137, 138, 139, 141, 142, 200, 201, 202, 204, 208, 210, 221, 259, 313, 314, 325.
— (jonkvrouw van). 52.
Kerchove (Nanne bi den). 657.
Kercwaerd (Here van). 425, 427.
— (Waltitus van). 425, 427.
Kerler (Dirc? van). 579.
— (Dyric van). 771.
— (Werner van). 764.
Kervenhem (Nyese van). 715.
Kessel (Albert van). 16.
Kesteren (Willam van). 708.
Ketelaer (Willam). 509.
Kevel (Lam). 474.
Chenelle (Johannes). 74, 81.
Chenogys (Jacob de). 74, 81.
Kibbrugghen (Dirc ter). 728.
Kymot (Otte van). 491.
Kinderhuys (Jan ter). 734.
Kinne (Henric). 538.

Kipkoren. 110.
Cypoics (Elyzabet). 378.
— (Maria). 378.
Cysekin (heer), klerk (?) van den bisschop. 79, 144, 176, 265?
Kyver (Diric dye). 713.
Clarenborch (Jan van). 678.
— (Jan Johanssoen van). 698.
Clavigerssoon (Henric Alberts). 16.
Clauwevel (Wier). 259.
Cleyn (Pieter). 538, 547.
Clencken, Klencke (Gerid). 41, 42, 106.
— (Gherloch). 742.
— (Jan). 41, 42.
Cleppen (Hughe). 493.
Clerc (Pieter). 562.
Cleve (graaf van). 706.
Clyen dochter (Aleyt). 730.
Cliinkenberch (Claes). 451, 456.
Clinghe (Egbert). 716.
— (Evert). 716.
— (Jan). 429.
Clocken (Rutgher van der), kanunnik te Zeflic. 669.
(Cloester), Claustro (Ecbertus de). 658.
— (vrouw ten). 728.
— (dat kint ten). 730.
Knap (Henric). 795.
Knas (Bertold). 106.
Knel (Arnold). 779.
Knypping (Jacob Henricssoen). 792.
Knufloec (Coep). 594.
— (Herman). 594.
Coc, Koc (Albert). 259.
— (Jan Wouterssoen). 543.
— (Henric de). 258.

Koc (Jan die). 739.
Cokenare (Costin). 554.
Koddeweghen (Katrijn). 536.
Coekeman (Jan). 730.
Coelhorst (Willekiin van). 493.
Coelman (Willam). 540.
Coelwech (Symon). 550.
Coeninc (Gode). 479.
Coep (Wise), schepen van Deventer. 38, 39.
— (Rycout uten). 495.
Coernmarct (Braem uten). 687.
Coestoc (Ludiken). 65.
Koevoet (Wouter Wouterssoen). 693.
Kogheliken. 592.
Coycopere (Pieter). 556.
Coldum (Eggard van), deken van Staveren. 107, 109, 129, 134, 331, 332, 566.
Colen (Henric, aartsbisschop van). 289.
— (Walram, aartsbisschop van). 436, 525.
— (Frederic Stevensdochter van). 666, 707.
— (Jacob van), monnik in de St. Paulus-abdij. 256, 257.
— (Wouter van). 678.
Colenberch (Wouter van). 679.
Colijn. 197, 365.
Coman (Jan). 542.
— Ghisensoen (Jan). 704.
— Hugensoen (Henric). 717.
— Hughen (Ydzelif). 558.
Comken (Henrijc). 724.
Coninc, Conyng (Diryc die). 682.
— (Gerard de). 660.
— (Gude Jans Die). 495.
— (Jan die). 471.
— (Thydeman die). 484.

Coninxvelt. Zie: Arnold.
Conrad, knecht van Hubert van Budel. 326, 327.
Cop (Peter). 401.
Kopolikin. 338.
Corlevenc. 326, 327.
Corneyer (Mye). 749.
Cornewert (Altger van). 566.
Cornute (Albert). 731, 735.
Cortehoze, Corthose (Dideric). 477.
— (Mathijs). 264.
Cortericke (Johannes te). 575.
Cortinck (Jan). 792.
Kosencampe (Rotger ten). 782.
Cosensoen (Jan). 705.
Cosiin. Zie: Ysselt.
Coster (Heyn). 479, 488, 500.
— (Jacob). 529.
Costerham (?) (dekens van). 418.
Cotelinc (Gerd). 765.
Coten (Jan van). 449, 459.
Cottolf (Hugho). 531.
Covoet (W.). 401.
Covorde, Covorden, Kovorde, Koevorde, Covoerde (Godevart van). 431.
— (H. van). 211.
— (Reyner van). 782, 792.
— (Reynald, burggraaf in). 86, 307, 309, 311, 431.
— (Reynout van). 580.
— (Reynolt van). 731, 766, 770, 777, 783, 795, 796.
— (Rolof van). 291.
Craen (Arnd). 720.
— (Huge Janssoen die). 665.
— (Jan die). 665.
Craghe (Lise), linnenverkoopster (?). 18, 95, 192, 238, 240, 246, 250, 262, 351, 366.

Craser (Rembold die). 749.
Cravelman (Henric). 783.
Kregenschoet. 579.
Crey (Lise). Zie: Craghe.
Creye (Jan). 712.
Kreienschote (Johannes van). 579.
Creylinc (Bertold). 51, 58, 83, 136, 142, 149, 161? 201, 209, 210, 298.
Crismar (Herman). 593.
Crom (Herman). 49.
Cromme (Jacob). 323.
Cromslaer (Jacob van). 467.
Crowel (Lubbert). 574, 580.
Cuenre. Zie: Cunre.
Cuenreman (Volquin). 467.
Cuenrezile (Marcquard van). 425, 427.
Cul (Arnd), slager (?) te Renen. 372, 388, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397.
Culen (Geriit van der). 679.
Culenborch (heer van). 694.
— (Jan van). 676, 706.
— Zie: Scenc.
Cune(?) (Jan van). 158, 160.
Cunre, Kunre, Cuenre (Henric van). 767.
— (Hildegont heren Jansdochter van). 744.
— (Jan van der), schout van Salland. 8, 11, 43, 112, 113, 138, 139, 140, 141, 171.
— (Johannes van). 578.
— (Jan van). 722.
Cuper (Aernt die). 665.
Cupers (Aleyd). 536.
Curte (Sveder die). 451, 455, 462.
— (Wouter die). 450, 455, 462.
Cuser (Willaem de). 507.
Cusiin. Zie: Ysselt.

Cussen (Nycolaes). 423.
Daerboven. Zie: Derboven.
Dale (Aelbert van den). 743.
Dalem (Jacob van). 542.
Dalsche (Jan). 782.
Damassche (Coenraert van). 684.
Damme (Aernd Helmichssoen van den). 736.
— (Arnold van). 259.
— (Engelbert van den). 743.
— (Helmich van den). 738.
— (Roelof van den). 581.
— (Rolof van den). 758, 777.
— (Rodolf van den), geheten Hagedoerne. 785.
— (Sveder van den). 257.
— (Tydeman van den). 672, 700.
— (Wilken Henrixsoen van den), geheiten Dollart. 791.
— (die van den). 757.
Daniel. 158, 160.
— Zie: Archanensis.
Dapper (Claes). 533.
Darthese (Volquin van). 323.
Dasleveren (Gerard van). 578.
Decten. Zie: Detten.
Dedem (Arnold van). 599, 617, 622, 629, 637.
Delen (Wouter van). 668.
Delie (jonkvrouw), gouvernante(?) van Wilmette van Diest. 372, 392.
Depenbroec. Zie: Diepenbroke.
Derboven, Daerboven (Andries van). 452, 457, 476.
— (Bertold). 439.
— (Bertold?). 738.
— (Gryet Bertoldesdochter). 738.
Derbuten (Dideric van). 453, 457.
Dese (Gerard ter). 575.

Dese (Gosuin van). 577.
— (Goessen van). 784.
— (Henryc van). 717.
— (Lambert van). 712, 751.
Detten (Jan van). 338.
Deventer (rechter, schepen en raad van). 38, 39.
— (proost van). Zie: Heinc.
— (deken van). 73.
— (scholaster van). Zie: Floris.
— (Jan, koster van). 579.
— (Wissekin van). 574, 580.
Dibboldinc (Evert). 760.
Dichem (Johannes van). 67.
Dijck (Mense). 703, 792.
Dielyssoen (Gerijt). 788.
Diemen (Alaert Claessoen van). 671.
Diepenbroke, Depenbroeke, Diepenbroick, Diepenbroec, Dyepenbroec, Depenbroec, Depenbroke (Arnd van). 789, 790.
— (Gerard). 661.
— (Gerd van). 789.
— (Gese Gerijtsdochter van). 790.
— (Goerd van). 750.
— (Sweder van). 786.
— (Fye Swederswijf van). 786.
Deepnem (Arnold). 593.
Diese, Dieze (Goessen Henrixsoen van). 763.
— (H. van). 259.
Diest (Jan van), bisschop van Utrecht. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 19, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 50, 53, 56, 59, 61, 67, 68, 72, 75, 76, 77, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 119, 120, 121, 124, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 137, 138, 139,

141, 142, 143, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 158, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 170, 171, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 192, 194, 195, 196, 197, 199, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 218, 220, 221, 223, 224, 228, 229, 230, 231, 236, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 250, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 270, 271, 272, 273, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 283, 285, 286, 287, 288, 289, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 307, 308, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 325, 327, 329, 331, 332, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 345, 357, 362, 364, 369, 372, 373, 393, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 423, 425, 426, 427, 428, 435, 436, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 453, 471, 472, 477, 483, 485, 486, 487, 491, 498, 503, 504, 507, 508, 509, 512, 521, 522, 525, 565, 566.

Diest (Jan van), zoon van den bisschop. 93, 94, 134? 142? 326, 331, 526.

— (Lisebet van), dochter van den bisschop. 37, 38.

— (Wilmette van), dochter van den bisschop. 372, 388, 392, 397, 398.

— (Gerard, heer van), broeder van den bisschop. 14, 15, 16, 369.

— (Arnt van), heer van Rume, broeder van den bisschop. 14, 15, 16, 215, 218, 219, 245, 252, 286, 289, 297, 298, 302, 316, 317, 370.

— (Thomas van), broeder van den bisschop. 9, 14, 15, 16, 42, 66, 67, 69, 70, 106, 135, 195, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 218, 219, 223, 224, 225, 240, 245, 248, 271, 272, 283, 284, 286, 298, 302, 311, 316, 317, 318, 319, 325, 370, 471, 478, 521.

— (Jan van), bastaardzoon van Thomas. 106.

— (Arnt van). 536.

— (Jan van). 684, 708.

Dietmarghum (Hessel van), kanunnik in het Praemonstratenser-klooster Mariendaal. 420.
Diffele (Herman van). 735.
Dyke, Dike (Aecht van). 561.
— (Heyne van den). 756.
Dil (Jan). 470, 475.
Dimmen (Everd). 72.
Dinter (Dirc van). 16.
Dirc, dijkgraaf. Zie: Born.
Dirc, pastoor van Kercwerve en provisor van Schouwen. 152.
Dirc, kapellaan te Deventer. 73.
Dyra (H. van). 142.
Dobbe (Ricout). 475.
Dobbeleer (Aelt). 709, 742.
Dochem, Dockinghen (abt van). 109, 129. Zie ook: Gherbrand.
Dodingwerden (Jan van). 660.
Dodo, pastoor van St. Vitus te Leeuwarden en deken van Oostergo. 524.
Doel (Aelberen). 250.
Doezel (Arnold). 593.
Doycinga (Zegrepus). 338.
Doys (Dirc). 677.
Doisborch (Henric van). 732.
Dol (Aleyd Woutersd.). 543.
Dole (Pyerot van der). Zie: Dûle.
Dollart. Zie: Damme (van den).
Dolre (Dirc van). 668.
Dolre (Gerard van). 137.
Domproost. Zie: Jutfaes.
Domdeken. Zie: Everdinghe en Henric.
Domthesaurier. 416.
Domscholaster. Zie: Yselsteyne.
Domer (Willam die). 776.

Dempighe (die). 751.
Domus Egidii (Harbertus). 653.
Dore (Pirot van der). Zie: Dûle.
Dorewerde, Dorenweerde, Dorwerde (Bernt van). 138, 139.
— (H.... Berndssone van). 259.
— (Robert van). 703.
Dorinch (Jan van). 293.
Doringhem. Zie: Dorinch.
Dornic, Doernic (Otte van). 714, 741.
Dorreheyde (Aleyt). 739.
Dorreheyden (Aernd ter). 749.
Dorrete (Henric van). 713.
Dorwinkel (Heyne van). 686.
Dotinghem (Engelbert van) die olde. 763.
Dous (Herman). 106.
Douvelle. 746.
Drakenborch (Frederic van). 662, 681, 685, 708.
Dreyer (Herman). 593.
Drencalut. 55, 78, 108, 110, 154, 324, 326, 330.
Drens (Alfs). 106.
Drenten. 41, 42, 43, 47, 105, 106, 109, 208, 214.
Driel (Andries van). 667, 691.
— (Lysabeth Andriesdr. van). 667.
Drinen (Claus van). 143, 156, 159.
Dronghelen (Aernd van). 693.
— (Jan van), heer van Ethen en Meduwen. 693.
Droste (Jóhan), burger te Munster. 698. 765, 769, 787.
Druuc (Willam). 451, 456.
Ducht (Essikin). 593.
Duembreet (Jacob). 741.
Duercop (Weerner). 762.
Duerstede. Zie: Apcoude.
Dues (Werner Egbertussoen ter). 793.
Duggart (Gerard). 530.

Duinich. Zie: Duninch.

Dûle, van der Dole, van der Dore (Pyrot of Petrus del), kameraar van den bisschop. 8, 18, 28, 49, 50, 51, 52, 54, 56, 57, 69, 79, 80, 84, 95, 102, 103, 108, 111, 115, 118, 119, 121, 126, 129, 135, 136, 143, 153, 155, 156, 159, 160, 161, 167, 168, 170, 175, 177, 179, 181, 182, 184, 185, 186, 189, 190, 194, 195? 197, 198, 200, 211, 213, 228, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 244, 245, 247, 261, 262. 263, 264, 265, 272, 302, 304, 305, 319, 320, 321, 322, 331, 332, 333, 354, 356, 357, 363, 390, 401, 410, 472, 478, 486, 498, 503, 507, 508, 521, 525, 526.

Dullaert (Hugo). 561.

Dullekijn (Jacobus). 421, 422.

Duncker (Henric). 65.

Dunescoten (Henric van). 576.

Duninch (Johannes). 574, 580.

Dure (Helmich van). 759.

— (Herman van). 729.

— (Jan van). 736.

Duren (Arnt van). 204.

— (Herman van). 576, 577, 578.

— (Claes van). 576.

Durse (Hugo van). 106.

Duse (Werner ter). 756.

Dusewolt (Roelf). 776.

— (Goessen, huisvrouw van Roelf). 776.

Duvel (Arnt). 329.

— (Walter). 633, 640.

— (Gherit die). 467.

Duvelshof. Zie: Snoye.

Duven (Ouwekin van). 554.

— (Claes van der). 703.

Duvengoer (Willaem). 475, 495.

Duvennee (Henric van), provisor en deken van Zuidbeveland. 127, 129.

Duvenvoer (Willaem). 500.
Duvenvoerde (Willem van). 35, 52, 70, 71, 72, 103, 104, 110, 161, 438.
Duver (Pieter). 552.
Duwer (Hugo). 709, 724, 765, 788, 793.
Duwert (Jan), notaris. 83.
Ecgard (heer). Zie: Coldum.
Echt (Ecbrecht van). 41, 42, 106.
— (Menscen van). 41, 42, 106.
Echten (Egbert van). 776.
— (Jan van). 106.
— (Volkier van). 106.
Ecke (Gerijt van). 664.
Edingen (Johan van), bastaard van Apcoude. 672. Zie ook: Elingen.
Eelbout (Claes). 547.
Eelgher (Heine). 555.
Eem (Goessen Wouterssoen van der). 695.
Eemskerc (Gerijt van). 675.
Eerde (Jan van). 742, 743.
— (Vrederic van). 730.
Eeschede (Gerd van). 782.
Effing. 642.
Egen (Arnt van). 781.
Eghen (Wychman van). 769.
Eghene (Aleit van). 781.
— (Bernyer van). 759.
Egidius, deken van St. Salvator te Utrecht. 82.
— Zie: Boudekenssone, en: Stalle (uten).
Egmond (abt van). 120.
— (Jan van), maarschalk. 359, 360, 361, 362, 373?
Eyke (Arnt Arntssoon van). 440, 441.
Elde (Henric van). 41, 42, 106.
Elden (Belye Aleydensoen van). 723.

Elden (Gerard van). 421, 422.
Elyass. (Jan). 16.
Elingen (Johan van), bastaard van Apcoude. 672. Zie ook: Edingen.
Elst (proost van). 163.
Eme (Albert van der). 259.
— (Aelbert van). 739.
— (Ernst van der). 259.
— (Gerard van der). 259.
Emelar (Seger van). 692.
Emichem (H. van). 73.
Emmerik (provisor en deken van). 123, 333.
Emps (Gert van). 791.
Ende (Roelf van den). 676.
Engde (Conrard van). 72.
— (Gerard van). 291.
Enge, Enghe, Encghe (Claeys uten). 666? 683, 707.
— (Hadewich uten). 674, 682, 700.
— (Rycoud van den). 485, 490.
Engelbert, scholaster van St. Marie te Utrecht. 83.
Engete (Gerard van). 586.
Enghusen, Enghuysen, Enghehusen (Diric van). 735.
— (Herman van). 259.
— (Herman van). 731.
— (Johan van). 735.
Enschede, Ensschede (Aernt van). 782.
— (Aleyt des greven wijf van). 769.
— (Gerit van). 782.
— (Helmic van). 656.
— (Steven van), Maes Wolterssoenssoen. 732.
Enthenich, Endenich (Jan van). 783, 788, 795.
Epel (Gilles). 399.
Erde (Boudeken van). 259.
Ere (Jan van der), burger van Keulen. 58, 145, 201.

Eryen (Rembolt Groetesac van). 729.
Erle (Johan van). 710.
Ermgerden soen (Rutger). 41, 42.
Ermgerden (Volkier veren). 41, 42.
Ernalda (Dodo), deken van Franeker. 332.
Ese, Eze (Everts vrouw van der). 710.
— (Vrederic van der). 36, 66, 138, 139, 150.
— (Frederyc van der). 714.
— (Vrederyc heren Jacobssoen van der). 737.
— (Henryc van der). 751.
— (Herman van der). 711, 786.
— (Jacob van der). 721.
— (Jan van der). 741, 761, 767, 786, 787.
— (Sweder van der). 725, 791.
— (joncfrouw van der). 749, 759.
Esings soen (Herman). 732.
— dochter (Hadewich Herman). 732.
Essche (Arnd van), kanunnik te Aldenzale. 789.
Esse (Gerd oppen). 750.
Essen (Evert van). 742.
— (Gerijt van) die olde. 745.
— (Henric van) die jonge. 757.
— (Jonghe Henriic van). 761.
Ethen (heer van). Zie: Dronghelen.
Ever (Gherit de). 465.
Eveking (Ludeken). 772.
Everard, pastoor van IJlst. 421.
Everardssone (Gillis), pastoor van Waerdeke. 417.
Everdiglo (Witteweder van). 578.
Everdinghen (Gysebrecht van), Domdeken. 30, 82, 93, 120, 148, 208, 274, 275, 302, 316, 318.
Faly (Ghisebrecht). 448, 484.
Fembert. Zie: Vembert.
Fempel (Jan), richter te Deventer. 38.
Fetel (Reynaer). 484.

Fieffes (Ygram de), proost van St. Marie te Utrecht. 74, 81.
Fympel (Bertolt). 727, 768.
Firminus. 19, 49, 50, 51, 53, 54, 57, 58, 94, 135, 154, 155, 159, 167, 169, 172, 173, 174, 177, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 190, 191, 194, 196, 197, 198, 228, 229, 234, 319, 320, 321.
— (Nel vrouw van). 240, 246, 250, 327?
Firmone (Johannes de). 84.
Flamingus. Zie: Vlaminc.
Floris, scholaster van Deventer. 108.
Foec (Evert). 673, 689.
Folkardeman (Eyse). 432.
Folkardinc (Jan). 430.
— (Reyner). 430, 432.
Folclaghe (Unargh van), deken van Zevenwouden. 565, 567.
Franciscus, Lombard te Heusden. 114.
Frederic (bisschop). Zie: Zirik.
Fredericus (dominus). Zie: Roelte.
Frederic, claviger van het slot Laghe. 218.
— 226, 388, 392.
Freyse (Everard). 743.
Fresceszoen (Wicher). 259.
Friezen. 322.
Friezen van Stellingwerf. 309.
Friso (Frese?) (Jan), notaris. 110, 317, 318.
— (Nycolaes), deken van St. Pieter te Utrecht. 341.
Frobbe (Arnt). 466.
Fronikere (Folker van). 567.
Gadde (Gese). 781.
— (Ludiken). 781.
Galigaen (Gerijt). 751.
— (Herman). 751.
Gallicus (Johannes). 197.
Ganshuis (Ecbrecht van). 298.

Gheer (Ghisebrecht van den). 452.
Gheesteren (Symon van). 790.
Gheyne (Willem van den), bontwerker. 49, 54, 57, 95, 135, 158, 160, 168, 177, 181, 185, 186, 190, 191, 198, 234, 236, 237, 239, 247, 252, 302, 319, 320, 321.
Ghele (Fie Petersdr.). 663.
Ghelensoen (Dirc). 584.
Ghelen (Jacob). 663.
Gelkin. 110. Zie: Stalle?
Gellekiins (Gherborch). 494.
Gelmers dochter (Griet), Meynolt Gerdssoens wijf. 763.
— soen (Tyase). 721.
Gelre (Reynout, graaf van). 40, 53, 193, 288, 293, 373, 415, 502, 503.
— ende Guylke (vrouw van). 698.
Gelvold, provisor van Zuidbeveland. 522, 564.
Ghenekiin, pander. 453.
Ghenemuden (Jan Wouterssoen van). 741.
Ghenen soen (Alaert). 695.
— soen (Herman). 695.
— wijf (Lubbert). 695.
Ghenykens dochter (Ghese). 716.
Gerard, klerk der stad Utrecht. 317.
— kapellaan van den proost van Deventer. 73, 93.
— koster van Bucstel. 144.
— wijnkooper („vinitor") te Renen. 240? 372.
— (heer). Zie: Renen.
— Zie: Bastaerd.
Gerardus (Walterus). Zie: Gerijt.
Gherbrand, abt van Dokkum. 418.
Gherding (Lubbert). 658.
Gherdinges (Elveric). 593.
Gherdinghen (Pieter). 535.
Gherit, pastoor van Kercwerc. 425, 426, 427.
Gerijt (Wouter), maarschalk aan deze zijde der Ysel.

69, 70, 93, 94, 97, 102, 103, 105, 108, 129, 213, 229, 230, 240, 244, 245, 249, 251, 261, 263, 264, 266, 274, 302, 453, 472, 477, 478, 486.

Gerritss. (Claes). 16.

Gherkinc (Herman). 762, 796.

Gerlachs. (W.). 16.

Germinghe (Henric). 773.

Gernere, Gerner, Gherner (Albert van). 577.

— (Aelbert van). 738, 770.

— (Aelbert van), gehieten van Eme. 739.

— (Engelbert van). 259.

— (Engelbert van) Jr. 259.

— (Scote van). 259.

Ghert (Wolter). Zie: Gerijt.

Ghese. 195, 198, 250, 390, 400.

Geveling (Herman). 782.

Gevert, zadelmaker. 19, 51, 53, 55, 56, 57, 59, 94, 136, 155, 159, 167, 169, 170, 172, 173, 178, 180, 181, 183, 184, 186, 189, 191, 194, 198, 199, 229, 234, 238, 241, 247, 250, 262, 319, 321, 346, 353, 354, 357.

Gye (bisschop). Zie: Avesnes.

Ghildehues (Jan van). 582.

— (Berta, echtgenoote van Jan van). 582.

Gillis, klerk. 78.

— Zie: Stalle (uten).

— (heer). 387.

Gillissoen (Claes). 78.

Gysekin. Zie: Giselbert.

Gyselbert, knaap van den bisschop(?). 265. Zie ook: Cysekin.

Gyselbert of Ghisekijn, pasteibakker. 18, 49, 51, 55, 56, 57, 94, 154, 155, 159, 167, 172, 173, 189, 191, 198, 371, 373.

— pasteibakker (de vrouw van). 199, 229, 234, 320.

— provisor van Kennemerland. 118, 123.

Gyselbert, Domdeken. Zie: Everdinghe.
— prior (der Predikheeren?). 317. Zie: Bronchorst?
— (frater). Zie: Bronchorst.
Gysen (Coep). 105.
— (Jacop heren), schepen van Deventer. 38, 39, 138, 139, 145.
Glinthagen (Heynric). 717.
— (Wychman). 742.
Glynthorst (Gheriit van). 480.
Gobel. 262.
Godefridus (dominus). Zie: Ghore.
— (?), procureur der St. Paulus-abdij (?). 317.
— perkamentmaker. 200.
— Zie: Stalle.
Godekin. Zie: Stalle.
Godelinchem (Sveder van), kanunnik van St. Pieter te Utrecht. 315, 340, 413.
Godensoenssoen (Gode Johan). 792.
Ghodesinch (Jan). 311.
Godfridssone (Henric). 327.
Godscalcssoen (Arnt). 58, 96, 168, 200.
Goede (Peter). 530.
Goedesellen dochter (Ode Albert). 747.
Goer. Zie: Gore.
Goeswin, knecht van den bisschop. 526.
Goethannensoen (Jan). 561.
Goye (Ghyselbrecht uten). 484.
— (Rumer uten). 700.
Goyland (provisor en deken van). 117, 118, 122, 153, 165, 333.
Goyngrip (Everard van). 125.
Gore, Ghore, Goer (Conraerd van den of in de). 41, 42, 106.
— (Godefrid van). 7, 18, 67, 204.
— (Godevaert van). 581.

Gore (Jan van den). 41, 42.
— (borghsaten of borchmannen te). 580, 777.
— (meier van). 584, 634.
— (gruiter van). 51, 583.
— (schepenen van). 584.
Goteken (Sveder). 578.
Gouts soen (Geryt Zoest, Dirc). 679.
Govard. Zie: Gheverd.
Graes (Evert van). 777, 791.
— (Werner van). 595.
Grafhorst (Randolf van). 744.
Grammaersijs (Johannes). 538.
Grave (Sybelia Jacobsd.). 561.
Gravestarpe, Gravestorp (Ludolf van). 795.
— (Matheus van). 795.
Grawert, Grawart (Jan). 476.
— (Johannes). 593.
Gregiken (Jacob). 753.
Greve (Johannes), pastoor van Capelle. 111.
Grymberge, Grimberghe (Arndt van). 752, 770, 777, 796.
— (Ecbrecht van). 36.
— (Egbert van). 779.
— (die van). 327.
Grobbe (Arnd). 753.
— (Herman Arndssoen). 753.
— (....) 777.
Groene (Lemmekin die). 558.
Groesbeec (Dirc van). 669.
— (Jan van). 698.
— (Segher van). 693.
Groetesac van Eryen (Rembolt). 729.
Gronenbeke (Bertold van), burggraaf van Groningen. 311.
— (Ludolf van). 428, 429, 430, 431, 432, 433.

Groninch (Mr. Jan van). 73.
Groninghen (Symon van). 120.
— (raad van). 433, 435.
Groot (Hanne). 554.
Grubbe. Zie: Grobbe.
Gruesbeke (Jan van). 676.
Grunberghe (Ecbrecht van). Zie: Grimberghe.
Gruter (.....) 143, 328.
— (Bertholomeus). 686.
— (Thomas). 270.
Gruters (Arnd) van Dotinchem. 294.
— (Rudolf) van Dotinchem. 340.
— (Gerard die). 748.
— (Steven die). 748.
— (Aleyt, Stevens wijf des). 748.
Gůedinch (Gerd). 775.
Guy van Avesnes, bisschop van Utrecht. Zie: Avesnes.
Gulden, Ghulde (Gerard), burger van Utrecht. 239, 425, 427.
Gulic. 505.
Gunter (Bertholomeus). 687.
— (Gyselbert). 49, 242, 249, 257, 302, 461.
— (Wendelmoet Berthelmeus dochter). 691.
Hackaert (Ghisebrecht). 458.
Hadden wijf (Ghese Otte). 756.
Hademerinc (Joerdaen). 765.
Haderslif (Werner). 72.
Hadewarde. Zie: Adewarde.
Haec (Gheriid). 500.
Haeften (Johan van). 663.
— (Ot van). 318.
— (Volprecht van). 663.
— (Wouter van). 673.
Haelte (Otto van). 201, 207.
Haemstede. Zie: Heemstede.

Haer (Boekel van der). 697.
Haersolt (Henric van). 579.
— (Henric van). 726, 768.
— (Lutgert van). 768.
Haerste (Bertold van). 730.
— (Henryc van). 726.
Haessen (Henric). 471.
Hage (Johan uten). 693.
Hagedoerne. Zie: Damme.
Hagen, Haghen (Gheert). 749.
— (Herman). 738.
— (Johan). 738, 740.
— (Jan) die jonge. 740.
Hagenvorde (Dirc? van). 578.
Haye (Pieter). 558.
Haylinx (Winina). 558.
Hake. Zie: Rutenbergh.
Halewat (Wynalt). 756.
Halle (Frederic van). 338.
— (Hughe van der). 750.
— (Lumme, Hughen wijf van der). 748.
— (Rodolf van). 338.
Hallinc (Gheraerd). 539.
— knaap van Ludolf van Gronebeke. 429, 431.
Hals (Heyne). 452, 457.
Halvepape. 573, 579.
Hameyde. Zie: Ameyde.
Hamele (Thomas van). 577, 578.
Hamert (Gyselbert van). 143.
— (Godefrid van). 317.
— (Jan van). 143, 157, 158, 160, 188, 200, 240, 301, 322.
Hamertvelt (Ricout van). 476.
Hamervelt (Jan). 469.
Hamme (Frederic uten). 302.

Hamme (Henric Peterssoen uten). 701.
— (Pieter van den). 116.
— (Peter uten). 696, 701.
— (Lysbeth Petersdochter uyten). 696.
Hane (Jan). 552.
Hardbol (Claus). 239, 399, 400.
— (Henric), wijnkooper. 49, 372, 390.
Hardenbroec (Gysebrecht van). 693, 771.
— (Lysbeth Woutersdochter van). 677.
Harderinc (Gert). 430.
Hare (Dirc van der). 575, 576.
Harich (Peter van), deken van Waghenbrugghe. 524.
Harmalen (Henric van). 241.
Hase (Heine). 468.
Hasert (Dirc). 702.
Haslo (Claes van). 137.
— (Nycolaes van). 592.
— (Thye in). 589.
Haso. 369, 378, 383, 397.
Hassel (Jans sone van). 580.
Havere (Jan). 656.
Hederic. 328.
Hedericwiic (Willam van). 450, 455, 462.
Hederke (Bruno van de). 584.
— (Bruen van). 766.
— (Claes van). 660.
Hedershif (Werneken). 579.
Heecke (Alyt Lamberts wijf van). 713.
Heemstede (Borro van). 662, 671, 685, 703.
— (Everaet van). 87, 89, 108.
Heeswijc (Ricoud van), proost van St. Pieter. Zie: Hesewic.
Heghehusen (Hertgher to). 589, 601, 618.
Heghenine (Wynolt). 717.
Heyden (Henric die). 732.

Heye (Gherit). 452, 457.
Heyk (Gerd van), borchman ter Nyenborch. 709.
Heyn (Ghemenghde), burger van Utrecht. 249, 302.
Hein (vader), fourier van den bisschop. 18, 49, 50, 53, 56, 57, 58, 94, 135, 136, 154, 155, 159, 167, 169, 170, 172, 173, 177, 178, 180, 184, 185, 186, 189, 191, 194, 195, 198, 199, 226, 227, 228, 234, 237, 238, 240, 247, 249, 250, 253, 262, 320, 321, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 355, 363, 372.
Heinc (Gerard), proost van Deventer. 8, 9, 35, 38, 39, 72, 73, 93, 105, 113, 150, 206, 223, 271, 286, 287, 295, 308, 326.
— (Gerard). 38, 39.
Heyne (monnik van der). 579.
Heynen (Henric Henrics), pastoor van Dordrecht, provisor van Zuidholland. 154.
Heynenzoen (Arnd heren). 106.
Heyo (Answard). 534.
Heyst (Werner opper). 713.
Heke (Aleide van). 713.
Heker (Godert van). 778.
— (Jan van). 777, 778.
Hekeren, Hekere (Jan van). 642.
— (Rode van). 259.
— (Everd die Rode van). 765.
— (Willam die Rode van). 765.
Heket (Herman). 593.
— (Lambert). 591.
Helendorn (Werner van). 726.
Helle (Bernd ter). 751.
— (Liise tor). 658.
— (Henric van der). 723, 724.
— (Herman van der). 739, 751.
Helmersinc (Coep). 106.
Helmich, kanunnik van Deventer. 73.

Hemelum (proost van). 325, 328, 329, 331, 334.
Hemerten (Willam van). 708.
Hemstede (de vrouw van). 464.
Henborch (Albert). 592.
Henegouwen—Holland (Willem, graaf van). 26, 33, 34, 40, 44, 45, 46, 68, 72, 81, 96, 98, 99, 100, 104, 110? 128? 142? 196, 200, 230, 231, 277, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 289, 300, 303, 324, 329, 330? 369.
Hengevelde, Hengenvelt, Hengvelde (Bernard van). 577.
— (Henric van). 583.
— (Herbert van). 571, 573, 578.
Henne (Lanck). 766.
Henric VII, keizer. 131.
— Domdeken. 415.
— deken van St. Jan. Zie: Loenresloet.
— abt van Marienweerd. 305, 306.
Herdo (Andries) van Biervliet. 402.
Herinc (Egbert). 718.
Herkin (Lem). 553.
Hermalen (Henrijc van). 674.
Hermannus (dominus). 8.
— pastoor van Sconenbeke. 428.
— kistemaker. 19, 95.
Hermanss. (Seyno). 285.
Hermeninc (Rutgher). 729.
Herwen (Henric van). 720.
Herxe, Herchse (Wissekin van). 574, 580.
Hese (Jan van). 452, 456.
Hesewic (Ricoud van), proost van St. Pieter. 27, 30, 82, 87, 89, 120, 145, 240, 241, 242, 243, 244, 273, 275, 317, 318.
Hest (Eernst van). 740.
Heten, Hetenne (Diric van). 735.
— (Hademan van). 713, 717, 722, 753, 759, 771, 795.

Hetere (Bertout van). 698.
Heteren (Dirc Jacobssoen van). 692.
Hezingen (Dele van). 637.
Hiddinc (Bertold). 106.
Hildboud, slager. 373, 389.
Hilleboldincge (Tyde). 774.
Hillighen-campe (Essiken ten). 736.
Hillincberch (Jan). 715.
Hyndersteyn (Ernst van). 664.
Hirboven, Hijrboven (Bernd). 575.
— (Willem). 575.
Hisinc (Dideric). 450, 456, 463.
Hobbe (Willem). 530.
Hodans (Hertwic). 577.
Hoechfliet (Peter). 494.
Hoede (Aelbrecht). 475, 494.
— (Aelt). 494.
Hoeffliet (Willam). 704.
Hoefvliet. 456.
Hoekelem (Jan van). 484.
Hoel (Gijsbrecht van der). 690.
— (Willam van der). 690.
Hoenbruke (Jan van). 726.
Hoenhorst (Sander van). 786.
Hoenrekinghe (Henric). 772.
Hoenswijc (Herbern Hemerixsoen van). 688.
Hoepingen, Hopincgen, Hoeppingen (Wolter van). 785.
— (Ermgart van) Bertolt Schultings wijf. 790, 791.
Hoesden (schout en schepenen van). 114.
— (Gyselbert van). 81, 144, 175.
— (Jan van), kanunnik van St. Jan. 83.
Hoest (Godefrid). 328.
— (Ludolph upter). 656.
Hoetwalker (Henric). 592.

Hoevart (Nicolaes). 529.
Hoeven (Engelbert van der). 579.
Hofliet (Peter). 701, 705.
Hogheminne (Wolbert). 576.
Hoghenstraten (Dirc? van), wijnkooper te Utrecht. 398.
Hoyer (Ghise). 474.
— (Oelrijc die). 759.
Hoyta (Ludo). 566.
Hoive (Godert van). 770.
Hokehem (Otto van). 200. Lees: Hokelem?
Hokelem (Herbert van). 145.
Hol (Cop). 38.
Holland (graaf van). Zie: Henegouwen.
— (hertog van). 691, 697.
— (Symon van), bastaard, maarschalk aan deze zijde der Ysel. 21, 33, 34, 53? 83.
— (baljuw van Zuid). 543.
— (provisor en deken van Zuid). 116, 118, 122, 127, 153, 154, 163, 328, 333, 440, 441, 522, 527, 536, 538, 546.
Holland (?) (Gerard). 109.
Hollant. 449.
Hollander (Jan). 194, 198, 321, 389.
Holle (Gerd). 742.
— (Herman van). 285.
Hollekin (Jan). 259.
Holliken (Johan). 727.
Hollikenssoen (Henric). 712.
Holte (Gerbert ten). 730.
— (Trude ten). 730.
Holtsende, Holtensende (Ernst van). 709.
— (Gerbert van). 733, 759.
— (Otte van). 749, 787.
Homoet (Jan van). 691.

Hond (Willam), vischkooper. 18, 49, 50, 53, 54, 56, 57, 58, 94, 135, 136, 154, 155, 156, 159, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 227, 229, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 240, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 262, 302, 304, 319, 320, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 360, 362, 367, 372, 373, 388, 389.

Honepe(?) (abdis van Ter). 576.

Honhorst (Herman van). 259.

Hony (Pieter). 554.

Honthorst (Albert van). 437.

Hontswijc (Herbern van). 688.

Hoper (Aleyd). 540.

Hopincgen (Armegard van). Zie: Hoepingen.

Horen (Andries). 546.

Horleman (Steven). 259.

Horselo (Enghelbert van). 258.

Horst (borchman ter). 703.

— (Gherloch ter). 732.

— (Wolter ter). 595.

— (Alfer van der). 700, 702, 707.

— (Eernst van der). 671, 698, 701, 711, 723, 725, 733, 750, 759, 769, 783, 793, 796.

— (Nannekin van der). 466.

— (Roelof van der). 464.

Horsteler (Ingherim van) ende Femme siin wiif. 721.

Horstesberge (Andreas van). 573, 578.

Houdane (Diric van). 666.

Houte (de vrouw van den). 580.

Hove (Bertolt ten). 745.

— (Gese ten). 770.

— (Bertout van den). 753.

— (Helpric van den). 258.

Hove (Jan van den). 258.
Hovekinghe (Henric). 772.
Hovele (Rolof van). 757.
Hoven (Bene ter). 760.
Hovessche (Wycher die). 734.
Hovesschen sone (Gheriit). 501.
Hubboldinc (Everd). 773.
Huben soen (Reyner). 665.
Hubert, proost van Aldenzale. Zie Aldenzale.
— Zie: Budel.
Huberts. (Ernst). 143.
Huele (Peter van der). 681.
Huepingen (die Van). 782.
Hugo (Mr). Zie: Wstinc.
Hughen soen (Diric), die stilleganghemaker. 664.
Hughinc (Evert). 759.
— (Heylewijch). 738.
— (Herman). 739.
Huys (Aernd). 775.
Huiswerden (Steven van). 577.
Hulle (Dirc). 675, 694.
— (Buddinc van der). 449, 459.
Hulschore (Ludolph van). 583.
Hulset (Volqwin). 592.
Hunloe, Hunlo (Herman van). 575.
— (Herman van). 776, 787.
Huntvelt (Ecbert). 657.
Hunup (Ludolf). 421.
Jacob, pastoor van Yselmuden. 439.
— pastoor van Wis. 75, 76.
— (Wise). 200, 207.
Jager (Mijs de). 259.
Jamarloe (Alart van). 713.
Jan (proost van St.) te Utrecht. 48, 52, 525, 679, 699, 707, 753, 779, 792, 795. Zie ook: Arnold.

Jan (deken van St.) te Utrecht. Zie: Loenreslote.
— (neef van den deken van St.). 168, 200.
— (koster van St.). 19, 51, 55, 59, 95, 155, 159, 169, 181, 184, 187, 190, 191, 197, 198, 321.
— abt van Bern. 305.
— koster van Deventer. 579.
— pastoor van Buxem. 428.
— (heer), kapellaan van den bisschop. Zie: Bertincourd.
— kapellaan van heer Arnt van Yselsteyne. 508.
— klerk van den bisschop (?). 305.
— kok van den bisschop. 235, 363.
— de smid (Mr.). Zie: Breda.
— pottebakker. 18, 95.
— barbier (barbitonsor) te Renen. 327, 367, 395, 397.
— zijne vrouw, waschvrouw te Renen. 395.
— tollenaar van Renen (?). 266.
Janss. (Henric). 145.
Yaso, vicaris van het St. Paulus-altaar in de kerk van Deventer. 174.
Ye (Willam). 559.
Jyko (?). 125.
Ynge (Claes uten). Zie: Enge.
Insula (Johannes de). 119.
Jode (Jan die). 760.
— van Nymegen (Vrederic die). 703.
Jodevelde (Johan van). 786.
Johannes XXII, paus. 89, 90, 91, 92, 120, 419, 420, 421.
— episcopus Scopiensis, wijbisschop. 512, 513, 515, 518, 521.
— provisor van Zuid-Holland. 527, 536.
Jonghe (Jan). 562.
— (Coenraet die). 481.
Jonghering (heer). 430, 432.

Jonker (Heykin). 529.
Jordan. Zie: Pau.
Yselhamming (Gerijt). 740.
Yselmuden (Ernst van). 439.
— (Ernst van) de jonge. 439.
— (Jan van), geheiten Roedencocke. 750.
— (Lambert van). 733.
Yselsteyne (Aernt van), schout van Eemland. 19, 20, 21, 22, 53, 69, 70, 93, 101, 103, 129, 144, 145, 148, 176, 196, 213, 240, 241, 242, 243, 244, 261, 263, 264, 265, 273, 274, 275, 325, 336, 410, 453, 466, 470, 472, 473, 477, 478, 479, 484, 486, 487, 491, 492, 498, 499, 504, 506, 507, 508, 525.
— (Beerte van). 665.
— (Giselbert, heer van). 9, 21, 38, 39, 42, 49, 69? 70, 101, 103, 105, 106, 134, 144, 145, 148, 176, 192, 196, 241, 242, 243, 244, 263, 264, 273, 275, 336, 453, 461, 486.
— (zonen van den heer van). 196.
— (Ghisebrecht van). 665, 680.
— (Gijsbert Gijsbertssoen van). 664.
— (Ghisebrecht Ottensoen van). 664, 665.
— (Gijsberts suster van). 664.
— (Gijsbert van), geheten van den Bossche. 664.
— (Hertberen van). 484.
— (Jan van). 69? 74, 81, 82, 83, 509, 511.
— (Jan van), thesaurier van St. Marie te Utrecht. 439.
— (Jan Gijsbertssoen van). 664.
— (Otto van) de oude. 101, 103, 439.
— (Otte van). 484, 505.
— (Otte van). 665, 684.
— (Wouter van), Domscholaster. 143.
Yser (Conraerd). 107.
Ysergert (Gerard). 533.

Ysinc. Zie: Hisinc.
Ysselt (Cosijn van). 69, 102, 103, 265, 448? 478, 484, 486.
— (Cosiin van). 675.
Ittersum, Ittersim (Robert van). 723, 729, 730.
— (Goldeken, Roberts wijf van). 730.
— (Rolof van). 709, 714, 715, 724, 729, 743, 745, 748, 751, 752, 754, 765, 784, 789, 795.
— (Wolfard Rodolfssoen van). 748.
Judia (Conradus de), burger van Deventer. 175.
Juffreyt (Renger). 557.
Julien (Arnold van St.). 142.
Junne (Dirc van). 725.
— (Berte Dircs wijf van). 725.
— (Goesen van). 745.
— (Jutte Rutgers dochter van). 728.
Jutfaes, Jutfas, Judfaes (Albaren van). 503.
— (Dyric van). 670.
— (Dyric Floryssoen van). 670.
— (Dirc van). 794.
— (Florens van), Domproost. 44, 45, 46, 115, 116, 117, 121, 122, 123, 125, 127, 151, 163, 165, 460.
— (Floris van). 242, 484.
— (Florens van). 671.
— (Belye Florens wijf van). 671.
— (Jan van). 667.
— (Willam Janssoen van). 666, 667.
— (.... erfghenamen van). 670.
Juttinx soene (Willaem Gherit). 470.
Ywens soen (Heyn). 699.
Laer, Lare (Hubert van). 259.
— (Ot van). 240, 403.
— (Haze van). 583.
— (Boldewen van den). 716.
— (Boldewijn Henricssoen van den). 787.

Laer, Lare (Henrijc van den). 715, 718.
— (Katherine Henrix wijf van den). 727.
— (Hughe van den). 714, 768.
— (Otte van den). 728.
— (Mechtelt Otten wijf van den). 728.
— (Willem van de). 584.
— (Willam van den) die olde. 764.
— (Willam van den) die jonghe. 765.
Laghe (Otte die). 695.
— (Peter die). 695.
— (Herman van). 36, 37, 38, 39, 43, 52, 67, 83, 93, 142, 200, 211, 291, 292, 294.
— (Jutte van). 38, 39.
— (heer van). 617.
— (Otte van). 788.
— (Reynold van). 587, 598, 608, 615, 621, 627, 636, 645, 655, 659.
Lambert, provisor van Walcheren. 151.
— (Lippe). 738.
Lammalghijs. 49.
Lande (Rolof van den). 772.
Lane (Johannes de). 547.
Lange, Langhe (Jan). 543.
— (Eva). 236.
— (Everard die). 781.
— (Jacob die). 664, 694.
Langhel (Rolof van). 41, 42.
Langhen, Lancgen (Everaert van). 777, 779.
Langhenrake, Langheraec (Ghisebrecht van). 680.
— (Henric van). 243.
Langlaer (W. van). 16.
Langveldeslo (Frederic van). 578.
Lansenc van Runen (Arnd). 106.
Lansinc (Otto). 583.
— (Wicbold). 583.

Lantscroen, Lantscrone, Landscronen (Jan van). 460.
— (Jan van). 696.
— (Rotaerd van). 675, 696.
Lantshere (Hugho). 532.
Lare. Zie: Laer.
Lechtenhorst (Aernd Sticke van). 756.
— (Gerijt van). 765.
Lecke (Henric van der). 324, 485.
Lecker (Steven). 323.
Leefghering, Lefghering (Gerard). 658.
— (Jan). 658.
Leemculen (Albrecht Albrechtssone toer). 438.
— (These Albrechtssone toer). 438.
— (Jutte, echtgenoote van These toer). 438.
Leen (Gerijt uten). 669, 689.
Leiden, Leyden (Mr. Arnold van). 50, 53, 55.
— (Jan van). 67, 503.
— (W. van), kanunnik van St. Pieter te Utrecht. 83.
Leyenborch (Jan van). 674.
Lepel (Jan). 773.
Leser (Claes). 555.
— (Mechtelt die). 726.
Levendighe (Johannes). 584.
Lewen (Evert van). 473.
— (Jan van). 697.
Lewenberch, Leuwenberch (Henric van), wijnkooper en rentmeester aan deze zijde der Ysel. 28, 31, 153, 184, 187, 190, 191, 198, 239, 302, 320, 333, 357, 362, 371, 443, 461, 462, 465.
— (Johan van), schout van Utrecht. 101, 102, 241, 323.
Lichtenberch, Liechtenberghe, Liechtenborch (geslacht). 226.
— (Jacob Janssoen van). 665.
— (Jacob van). 685, 689.

Lichtenberch (Johan van). 687.
— (Goede Jansdochter van). 699.
— (vrouw van). 449.
Lichtvoet (Damaes). 535.
Lidlum, Liglum (abt van). 524.
— (Gherward van). 566.
Liebard (Jan), provisor van Walcheren. 118, 121.
Liebort (Daem). 489.
— (Gherwin). 489.
Liechtenberghe. Zie: Lichtenberch.
Liesvelt (Herberen van). 419.
Limbeec, Lymbeke (Jan van). 678, 695.
Limberg (Jan van). 338.
Lymvael (Henric). 732.
Linden (Dirc van). 259.
Lynden (Gerard tor). 658.
Lynlaer, Lyenlar (Evert Lambertssoen van). 704.
— (Goden van). 703, 704.
Lyppe (heer van). 330.
Lysebet, kaarsenmaakster. 155, 159.
Lobede (Dirc van), kanunnik ten Dom. 419.
Lochorst (Arnt van). 678.
— (Daem van). 678.
— (Mechtelt Daems wijf van). 690.
— (Jacob van). 707.
Lochusen (Aelbert van). 763.
— (Griete Aelbertsdochter van). 763.
Lockes (Yde), vischkoopster te Leuven. 380.
Lodewijk, Roomsch-koning. 89, 90, 91, 92, 130, 131.
Loe (Ye uter). 673.
— (Zweder uter). 683, 702.
— (Villam). 571.
Loef (Jan). 541.
— van Ruweel (Arnd), proost van St. Jan te Utrecht. 274, 275.

Loen (Wilhem van). 603, 613, 619, 624, 625, 629, 632, 637, 639, 640, 650, 654.

Loenresloet, Lonreslote (Henric van), deken van St. Jan, officiaal van den bisschop. 68, 69, 70, 79, 82, 120, 129, 132, 133, 143, 148, 154, 161, 163, 165, 185, 196, 230, 231, 241, 242, 243, 244, 249, 250, 251, 273, 274, 275, 300, 316, 318, 323? 326, 327, 333, 336, 412, 420, 521, 522, 523, 525, 526, 534, 535.

— (Henric van). 69, 87, 89, 242, 264, 266, 267.

— (Hughe van). 682, 728, 729.

— (Splinter van). 680, 686, 693, 708.

Loepwijc (Pelgrim van). 673.

Loesden (schout van). 499.

— (Johannes van), deken van Goyland. 165.

Lombarden. 14, 15, 16, 49, 50, 57, 79, 95, 114, 134, 150, 158, 161, 317.

Lonce (Jan), bode. 376, 378, 383.

Lonen (Mechtelt van). 671.

Lopic (Willam Jan Cosensoen van). 705.

Losser (Bernier van). 785.

— (Herman van). 752.

Losseren (Volquiin van). 684, 685.

— (Mechtelt Volquinsdochter van). 684.

Losschers, Loysschers wijf (Menchen). 698, 699.

Lotsen (Jan van) de jonge. 592.

Lottijn. 56, 327, 330.

Lowijc (Kunne ter). 746.

Lubbekiin (proost). 429.

Luc (Arnt). 474.

Lucke (Woubert). 480, 481.

Ludichusen (Herman van). 67.

Ludolf, pastoor van Thonovic (?) 418.

— receptor te 'sHertogenbosch. 150.

— Zie: Gronebeke.

Luyer (Roelof de). 287, 298.

Lumbert (Jan), bakker te Renen. 371, 388, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397.
Lupus. Zie: Wolf.
Luscus (Scele?) (Hugo). 546.
Lutte (richter in de). 588, 589, 599.
Macerande (Willem). 199.
Macharis, Macharijssoen (Wolter). 748, 752, 785, 795.
Macheren (Henrijc van). 693.
Machorys soen (Henrijc). 735.
Maendenmaker. 584.
Maes (Ghibekin). 532.
— (Jan). 749.
Maet (Bruno ter). 769.
— (Bruen van der). 748, 778.
— (Gherit van der). 471.
Magerman (Bertold). 531.
Majus (Mr. Petrus). Lees: Man.
Maker (Heinric). 538.
Man (Mr. Pieter), klerk van den bisschop. 6, 9, 21, 67, 75, 78, 105, 106, 107, 115, 120, 121, 123, 124, 125? 126, 127, 142, 144, 148, 176, 179, 182, 227, 317, 453.
— (Willam die). 703.
Manderen, Mandren (Frederic van). 501.
— (Volprecht van). 468.
Marclo (Henriic van). 711.
— (Johan Henrixsoen van). 711.
Marhulse (Herman van). 709.
Marie (proost van St.) te Utrecht. Zie: Fieffes en Tegelen.
— (deken van St.). 521, 525, 526. Zie ook: Borch.
— (scholaster van St.). Zie: Engelbert.
Mariengaerde (abt van). 125.
Marienweerd (abt van). 32. Zie ook: Henric.
Markel (Willam van), gheheiten Morriken. 739.
Marquards (Lubbert). 770.

Marsen (Vrederic van). 702.
Martens (Grite). 327.
Martinus, Lombard te 's Hertogenbosch. 50.
Mase (Johannes van de). 559.
Mast (Claes). 563.
Mate, Mathe (Bruyn ter). 791.
— (Everaet van der). 484.
— (Lubbrecht van der). 484.
— (Roelof van der). 581.
— (Wouter van der). 484.
Meduwen (heer van). Zie: Dronghelen.
Meente (Ghisebrecht uter). 700.
Meer (Lijsbet van der). 702.
Meerzeberghe (proost van). 493, 502.
Meghen (Gerard van). 143.
Meyer (Jan die). 480.
Meyerinc (Rolof). 106.
Melis (Mr.). 145.
Meliss. (Arnt). 188, 190, 191, 198, 199, 234, 239, 245, 319, 320, 325.
Melter (Roelf die). 736.
Menning, Menninc (Egbert). 729, 769, 782.
Mensenc (Geryt). 106.
Mentatus, pastoor van Leeuwarden, deken van .... 125, 337, 338.
— pastoor van Riis. 417.
Mentings wijf (Fye Bolte). 763.
Mepesche, Mepsche (Henric). 773.
— (Johan die). 773.
— (Nese). 773.
Merdel (Evert). 480.
Merdianc (Dirc). 528.
Merdum (Pieter van), deken van Staveren. 109, 129, 331, 332, 417? 565, 567.
Mersch, Mersche, Merssche (Arnold van der). 585.

Mersche (Daem van der). 451, 458.
— (Jan van der). 586.
Merssching (Ecbert). 585.
Mesteringhe (Lamme). 772.
Metelen (Eylart van). 790.
Mettenzoen (Willem). 319.
Mexauwe (Jan van). 420.
Midach (Evert van). 323.
Middelaer (Ghisebrecht van). 464.
Middelen (Coip van). 577.
— (Dirc van). 576.
Middelwic, Middelwijc, Myddelwijc (Cein van). 259.
— (Seyne ter). 788.
— (Tengnagel van). 677.
Midlinghe (Jacob van), deken van Staveren. 565, 566.
Mijnden (Gijsbert van). 689.
— (Hildegunt Ghisebrechts dochter van). 702.
— (Willam van). 691.
— (Wouter van). 674, 681, 682.
Milderinc (Helmich). 258.
Mildo (Gerard), klerk van den bisschop. 151, 153, 161, 163, 199, 218, 219, 226, 227, 231, 235, 246, 253, 265, 271, 272, 286, 295, 300, 304, 318, 320, 323, 326.
Mille (Rodolph). 591.
Millinghen (Claus van). 259.
— (Seyne van). 714, 762.
Minnigghen (Dirc van). 541.
Mysse (Nanne). 494.
Mitcap (?) 584.
Modde (Borgart). 701.
— (Herman). 475, 489, 494.
— (Nanne). 481, 494.
Moen (Alard). 555.
Moyaert (Dirc). 541.

Moylike. 592.
Mol (Hannekin). 474.
Molen (Johannes ter). 211.
— (Albrecht van der). 450.
— (Ghisebrecht van der). 462.
Moliard (Johannes). 107.
Mollekiin (Ghisebrecht). 455.
Momme uten Weerde (Otte). 679.
Mompelier van Overhage (Johan). 698.
Moncenac. Lees: Montenac.
Mond, bode. 324, 330.
Monekens (Liedewigis). 527.
Monic (Gerard). 328.
Monster (bisschop van). 64, 292.
— (Doemdeken van). 787.
— (proefst van den Olden Dome to). 787.
— (Godeken Martins van). 710.
— (Herman van). 67.
Mont (Gherit). 450.
Monte Hannonie (Mr. Wilhelmus de), klerk van den bisschop. 236? 238, 250.
Montenac, Montenake. 158, 160, 171, 200, 378.
Montfoerde (borchgrave van). 683, 691.
— (Henryc die Rover van). 691.
— (Willam Henrixsoen van). 692.
Montroef (Gerbert). 259.
Morriaen (Arnd). 776.
Morriken (Aelbert). 782.
— Zie: Markel.
Moteken (Delo Reiger). 259.
Mouwerkiin (Jan). 665.
— (Lambrecht). 452, 457.
— (Peter). 665.
Muddeken (Gyselbert). 393.
Mulard. 72, 327.

Mulard, Mulaerd, Mulaert, Mulert (Aelbert). 736, 761, 784, 791, 793.
— (Hessel). 749, 754.
Mulaerts wijf (Lysbeth Hessel). 754.
— (Beatriis). 761.
Mullart (Aspelaen). 777.
Multor (Pieter). 544.
— (Willam). 544.
Mursche (Ghyze). 481.
Museken (Gijsbert). 689.
Musewiinkel (Jan van). 451, 456.
Mutse (Riccout). 686.
Muuswiinkel. Zie: Musewiinkel.
Nac (Arnold). 49, 51, 53, 56.
— (Wouter). 19, 94, 272.
Nagelman (H.). 18, 158, 160.
Naghel (Hannekin). 469.
— (Meynse). 468, 469.
Naghelszoene (Willaem Jacob). 474.
— (Willam Jan). 494.
Nahuus. Zie: Ahuus.
Nassouwen (Jan van), bisschop van Utrecht. 299.
— (Everd van). 718, 727, 768, 771.
Nawijc (bisschop van). Zie: Awijc.
Necke (Jan). 760.
Nennyng, Nannync (Jacob). 701, 705, 707, 708, 723, 724, 792.
Nesse (Henric van), pastoor van Meerkerk. 337.
Neude (Arnold). 534.
Neuss (Arnold van). 412, 413.
Neve (Jan). 317.
Nevelinc (Godken). 259.
Nezekaert (Weyndelmoede). 495.
Nyenberch (Gertrudis). 592.
Nyendal (Gerard ten). 399.

Nyenhuys (Fye ten). 791.
— (Roelf van). 575.
Nyenrode (Gerard Splinter van). 242.
— (Gyselbert van). 672, 674, 679, 682, 682, 692, 708, 792, 793, 794.
Nyenvelt (Vrederijc van). 670, 689.
Nymegen (Vrederic die Jode van). 703.
Niper (Willam). 540.
Nywendale (Jacob van). 502.
Niwenlande (Gherit van den). 451, 456.
Noerde (Henric van). 593.
Noete (Gheriit). 480.
— (Heyn). 479.
Noonden (Aernt van). 759.
Norch (Heyn van). 774.
Notenson (Conrad). 584.
Nova-domo (de). Zie: Nyenhuys.
Nova-taberna (Johannes de). 658.
Nuland (W. van). 16.
Obburen (Sander van), rentmeester van Twente. 36, 39, 43, 52, 53, 143, 149, 150, 175, 201, 204, 205, 209, 211, 213, 214, 218, 223, 240, 298, 304, 305.
Odekinc (H.). 259.
Oelrijc (Tydeman). 671.
Oem (Claes). 707.
— (Coppard). 527.
— (Jan). 530.
Oerde (Steven ten). 660.
Oestbroec (abt van). 662.
Oesteninc (Kerstant). 593.
Oestenwolde (Godert van). 749, 754.
Oesterholt (Henric van). 668.
Oestrum (Claes van). 662, 663.
— (Diric van). 662, 663, 670, 689, 690.
— (Jan van). 663, 675.

Oestrum (Jan Claessoen van). 704.
— (Philips Henricssoen van). 670.
Oetboldinc (Johan). 760.
Oeterlincs (Scaulo). 528.
Oetmersem (schepenen van). 606.
— (meier te). 588, 629, 637.
Oetmerssum (Bernt van), kanunnik van Aldenzeel en rentmeester van Salland en Twente. 7, 8, 9, 11, 12, 18, 43, 73, 136, 145, 146, 147, 148, 150, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 210, 211, 214, 215, 218, 219, 221, 223, 224, 231, 266, 271, 272, 286, 291, 292, 295, 296, 297, 298, 304, 308, 318, 319, 410.
Officiaal. Zie: Turnoud en Loenresloet.
Oy (Lambert Gerijtssoen van). 707.
— (Lubbe Jans wijf van). 738.
Oyleydamme (Essekin ton). 584.
Olbodus. 566.
Olde (Henric die). 725.
Oldenhuys (Rutger ter). 728.
Oldevelde (Machorys van). 735.
Olislager (Peter). 531.
Omeren (Herman Ludikenssoen van). 675.
Ominc (Godevaert). 451, 456.
Onledighe (Aelbrecht de). 264.
Onsteden (Godekiin van). 452, 457.
Onsteninc (Brigida). 593.
Orch (Arnd van). 41, 42.
— (Henric van). 41, 42, 106.
— (Henric Jr. van). 41, 42.
— (Ot van). 41, 42, 106, 107.
— (Rolof van). 41, 42.
Osken (Frederic). 241.
Oss (Bernard Godescalkes). 593.
Ot. 21? 365, 369, 371, 372, 373, 378, 387, 388, 389, 391, 393, 397, 399, 400, 401. Zie ook: Kymot?

Ot, pastoor van Lochem. 73.
Ottensteyn, Ottenstene (Henric van). Zie: Solms.
— (heer van). 599, 600, 601, 616, 629, 637, 652, 656, 659.
Ottinch (Reyner). 585.
Ottorp (pastoor van). 64.
Oudaen (Diric van). 667, 686.
Oude (Arnd die). 761.
Ouden (Lubbe van). 741.
— (Maes van). 717.
Oudengheyne (Jutte van den). 666.
— (Snoye van den). 666.
Outs(h)orne (Willem van), maarschalk aan deze zijde der Ysel. 99, 100, 229, 230.
Overcampe (Evert). 488, 493.
Over den Wech (Heyne). 468.
— (Lam). 468.
Overhage (Claes van). 794.
— (Johan Mompelier van). 698.
Overhof (Aleyt van). 735.
Overmerske (Jan). 575.
Overriin (Harman). 451, 455.
— (Jacob). 450.
— (Wouter). 455, 463.
— (Roderic van). 705, 706.
Oversteghe (Aernd van). 754.
Ovinghe (Alaert). 773.
Paep (Gerijt). 684.
Palaes (Geraard bastaard van). Zie: Bastaerd.
Palanen (Jan van). 44, 46, 104, 339.
Panetarius (Nycolaus). 119.
Paore(?), deken van Costerham(?). 418.
Pape (Aernd). 747.
— wijf (Aleyt Aernd). 747.
— (Egbert). 749.

Pape (Gerijt die). 690.
— (Henric). 543.
Papekiin (Martiin). 495.
Pappards (Jan). 535.
Parijs (Sweder van). 681.
Paschedach, Paeschedach, Paesschedach, Paesdach. 742.
— (Arnd). 65.
— (Bertolt). 741.
— (Rutgheer). 448.
— (Rutger), zoon van Goden van Lynlar. 704.
Pasye (Geerloch die). 770.
Passerin (Reyner Bertand), Lombard te 's Hertogenbosch. 50, 114.
Pau (Jordan), leverancier van haver. 19, 49, 50, 53, 55, 56, 57, 58, 94, 135, 136, 155, 156, 157, 159, 167, 169, 170, 172, 173, 177, 178, 179, 180, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 191, 192, 193, 195, 197, 198, 226, 227, 228, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 244, 246, 249, 250, 253, 262, 304, 320, 321, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 359.
Paulus, pastoor van Middelburg en provisor van Walcheren. 152.
— (Ghervand, abt van St.) te Utrecht. 110, 238, 246, 254, 255, 256.
Pauselijke curie. 45, 48, 74, 84, 85, 107, 108, 111, 120, 413, 419, 526.
Pauwen (Pauw Dircss.). 243.
Pedse, Peedse (Ecbert van). 106.
— (Rolof van). 36.
Peghel (Godevart). 466.
Peghels (Wendelmoet). 468.
Peyng (Goessen). 724.
Peyt (Reynaer). 679.
Pelegrinss. (Willem). Zie: Zutphen.

Pellecussen (Erenbrecht). 673.
Peper (Ricout). 468.
Peregrini. Zie: Zutphen.
Persijn (Henric). 787.
Petrus (Mr.), klerk van den bisschop. Zie: Man.
— kameraar van den bisschop. Zie: Dûle.
— kameraar van den heer van Apcoude. 374.
Pieter (proost van St.) te Utrecht. 522, 669, 706, 795. Zie ook: Hesewic.
— (deken van St.) te Utrecht. 566, 707. Zie ook: Turnoud.
— (scholaster van St.). Zie: Wische.
Pietersd. (Aecht), non te Biselinghen. 12.
Piic (Jan). 525, 526.
Pylanen (Gheriit van). 665.
Pilgrimssone (Willaem). Zie: Zutphen.
Pipenc (Aelbrecht). 468.
Pipencamp (Heyne van). 449, 459, 464.
Pipens (Fosse), Steven Zyghers zuster. 776.
Piper (Mathiis). 489.
— (Wille). 489.
Pirinc. 383, 397.
Pyrot. Zie: Dûle.
Plomp (Wouter) Peter Blanckaertssoen. 689.
Poels (Femme). 770.
— (Griete). 770.
Poelwijc (Willam van). 721.
Pol (Johannes). 764.
Pole (Gyselbert de). 161.
Poleken (Gerard). 584.
Pollaert, Pollard (Gillis). 526.
— (Hugho), Domkanunnik. 82.
Polle (Evert Johanssoen van den). 678.
— (Herman van der). 41, 42.
Polleman (Rolof). 776.

Polman (Herman). 106.
Polmanssoen (Rolof). 106.
Ponte (Hebenberch de). 593.
— (Herman de). 594.
Poppe (Arnd). 760.
Porten (Henric ter). 763.
Porting (Alebrecht). 430, 432.
— (?) (Reyner). 432.
Pot (Gerd). 662.
— (Geriit Janssoen). 663.
— (Jan). 689.
— 's kinderen (Jan). 664.
Pothoves (Tybbe). 660.
Priem (Seger). 679? 699.
— (Lijsbet). 698, 699.
Prien van Beerse (Zegher). Lees: Priem?
Princeliin. 171.
Pritse (Jan van), bode. 107, 110, 325, 326, 329.
Proeys, Proys (Arnoud). 461.
— (Beernd). 699, 700, 704.
— (Goede Jansdochter van Lechtenberch, huisvrouw van Beernd). 699.
— (Proys Vredericssoen). 697.
Provest (Johannes). 558.
Provisoren. 230, 251, 334, 522.
Puetsen (Elsabee). 770.
Puyst (Steven). 729.
Pul (Peter). 489.
Putepan, Puttepan (Aelbert). 734, 787.
Putte (Pelgrym van). 761.
— (baljuw van). 545.
— (rentmeester van). 545.
Quadehane (Johannes). 529.
Quadepape (Henric). 698, 699.
Quendorp (Vrederic van). 65.

Quynt (Jan). 496.
— (Wouter). 463.
Raet (Jan). 543.
Raethues (Werner van). 592.
Ramesberghe (Gerard van). 338.
Rampard. 390.
Rampe (Gherit). 489, 494.
— (Herman). 469, 480.
Rapoys (Ghijsbrecht Henrycssoen). 680.
— (Henryc). 680.
Rechter, Rechtere (Conrad van). 67.
— (Sweder van). 259, 313, 314.
— (Sweder van). 722, 723, 758.
— (Vrederic van). 730.
— (gebroeders van). 259.
Redamme (Pilgrim van den). 784.
Rede (Johan Jacobssoen). 768.
Redenc, Redinc (Jan), schout en rentmeester van Vollenhove. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 19, 43, 105, 112, 113, 136, 171, 201, 202, 206, 208, 210, 216, 219, 220, 221, 222, 271, 311, 318, 319.
— (Volker). 740.
Redese (Willem van). 259.
Reedse (Willam Dirixsoen van). 736.
Reygher, Reyger (Herman). 740.
— (Jan). 536.
— (Claes de). 500.
Reyner, provisor van Goyland. 122.
Reynewedesone (Alebrecht). 433.
Remst (Gyselbert van). 161.
Renen (Gerard van). 118, 151, 161, 163.
— (Jan van). 668, 706.
Renenhorst. 583.
Renesse, Rynesse (Jan van). 665, 674, 690, 691, 694, 708, 771, 792, 793.

Renesse (Johan Johanssoen van). 708.
Rengers (Maria). 559.
Renthmeester (Gerard). 372, 392, 395, 397.
Reve (Albert? van den). 768.
— (Gertruyt Albertsdochter van den). 768.
Ribbe (Claus). 259.
Ribbert (Herman). 726.
Rycold, Ricout, deken van St. Pieter. Zie: Hesewic.
— kanunnik van Deventer. 73.
Ridder (Claes). 677.
— (Jan). 488.
— (Winand). 412.
— (Coenraet die). 475.
— (Gherit die). 452, 457.
Riede (Mechtelt van). 696.
Ryet (Ghysekiin). 481.
Riin, Rine (Evert Hermanssoen van den). 670.
— (Geriit Henricssoen van den). 669.
— (Geriits kint van den). 685.
— (Gijsbrecht van den). 694.
— (Henric van den). 242, 249, 251, 252.
— (Henric van), kanunnik van St. Jan te Utrecht. 302, 436, 437.
— (Herbern van den). 672.
Rijnland (provisor en deken van). 118, 123, 164, 522
Rijnswoude (Robrecht van), heer tot Grevenbroec. 705.
Rijsne (schepenen van). 606.
Rike, Ryke (Meynse). 495.
— (Bernard de). 591.
— (Gherit die). 449, 464.
— (Maes die). 703.
— (Willaem die). 501.
Rikelem (Simon). 547.
Rikeninch, Rykenyng (Johan), kanunnik te Aldenzeel. 719, 720, 794.

Riland. Zie: Rijnland.
Rine. Zie: Riin.
Rynen (Otto Ludensoen van). 669.
Rynensteyne (Jan van). 676, 693.
Rinouwen (de vrouw van). 458.
Risen (Jan van). 713.
— (Nyese Jans wijf van). 714.
— (Willem Janssoen van). 713.
Rysenbeke (Jan). 660.
Risenborch (Godert van). 697, 698.
— (Hildegont Goderts wijf van). 697.
— (Jan van). 217, 231, 505.
Robben (Jacob). 429.
Rochuysen (Arnd van). 785.
Rode (Henric), burger van Utrecht. 425, 427.
— (Rolof die). 673.
— van Hekere (Everd die). 765, 791.
— van Hekere (Willam die). 765.
Roden wijf (Aleyt Willam des). 765.
Rodebaert (Godevaert). 764.
— (Sweder). 746.
Roden (Lubbert van). 658.
Rodenberghe (Aernd van den). 750.
Rodenborg (de zoon van Frederic van). 241.
Rodepaep van Bomel (Herman). 318.
Roderloe (Bernd Stevenssoen van). 783.
Rodolphus, deken van St. Marie. Zie: Borch.
— pastoor van Vollenhove. 105.
Roede (Evert die). Zie: Rode van Hekere.
Roedencocke. 750.
Roelte (Frederic van), rentmeester van Drente (?). 9, 10, 106.
Roemst, Roemste (Claes van). 683, 792.
— (Ghisebrecht van). 452, 458.
Roering (Wijchman). 717.

Roetaert (Ghisebrecht). 475.
Rolekin, vioolspeler. 324.
Rolte. Zie: Roelte.
Rome (hof van). Zie: Pauselijke curie.
Romer (Peter). 390.
Romerss. (Dirc), schout van 's Hertogenbosch. 16.
— (Onond). 16.
Roring (Otto). 787.
Rosensteyne (Gerijt van). 694.
— (Peternelle Gerijts wijf van). 694.
Rossem (Goessen van). 698, 787, 795.
Rosten (gebroeders). 258.
Rotardssoen (Johan heren), burgemeester van Utrecht. 120, 242.
Roterssone (Vrederic heren). 155, 159.
Rotghering (Henric). 769.
Rothem (Arnt van). 580.
Rover (Aleyd die), Aernd Papen wijf. 747.
— (Claes die). 747.
— (Henryc die) van Montfoerde. 691.
Ruboem (Henric). 592.
— (Rodolph). 660.
Rude (Ghise). 467.
Ruee (Rodolf). 338.
Ruella (Franco de). 84.
Rufus (Frederic). 576.
Rughe (Meynse). 494.
Rular (Gert). 602.
Rume (Arnt van), broeder van bisschop Jan van Diest. Zie: Diest.
Rumeliif (Conrad). 285.
Runen (Steven van). 311.
Runghe. 583.
— (Dirc). 657.
Rupe (Jan). 259.

Rutbeke (Johannes). 584.
Rutenberch, Rutenberghe, Rutenberg (Ciso van). 307, 309.
— (Vrederic van). 673, 685.
— (Mechtelt van den). 745.
— (Rolof van den). 743.
— (Hako van den). 43, 51, 52, 105.
— (Haecke van den). 730, 748, 751.
— (Egbert Hake van den). 713, 781, 783, 792, 795.
Ruters (Katerine). 530.
Rutgher, deken van St. Salvator te Utrecht. 413.
Ruting. 661.
Ruwe (Hertgher). 658.
— (Rudolf). 658.
Ruwele (Ghisebrecht van). 664.
— (Henrijc van). 683.
— Zie: Loef.
Sacke (Henric). 741.
Zagher (Lambert). 530.
Zalekings wijf (Luygaert Herman). 716.
Zalic (Jacob). 67.
Salland, Zalland, Zallant (rentmeester van). 80.
— (Gheertruut van). 455, 462.
— (Jan van). 328, 450.
Zallanding (Lefard). 656.
Zalledingh (Trude). 586.
Zalne (Dirc van). 259.
— (Jan van). 259.
Salvator (proost van St.). Zie: Brunchorst.
— (deken van St.). 151, 153, 161, 163. Zie ook: Egidius en Rutgher.
— (scholaster van St.) Zie: Boetslare.
Samaren (Arnd van). 63.
— (Wicbold). 63.
Sancti homines. 223.

Zande (Florens van den), deken van Bommel. 416.
— (Geriit Janssoen van den). 733.
Sanderus, klerk van den bisschop. 7, 18, 49, 50, 54, 67, 171, 202, 203, 204.
— (dominus). Zie: Obburen.
Sartor (Johannes). 657.
— (Willelmus). 18, 57, 95, 155, 159, 167, 173, 196, 197, 198, 225, 234, 355.
Zassen (Jan van), baljuw van Zuidholland. 440, 441, 442.
Zassen zone (Dideric Heyne). 468.
— (Willaem Heyne). 469.
Sassenem (Jacob van), provisor van Rijnland. 522.
Zaterslo, Zatersloe (Vrederic van). 580.
— (Goedeken van), gheheten die Moylike. 732.
Scade (Florens) 's zoon. 667.
— (Gyselbert). 323.
— (Henric). 697.
— (Otte). 668.
— (Willam Henryc Buddinchssoen). 671.
— van Ameronghen (Gijsbert). 697.
Scadelant (Harman). 463.
Scademan (Gherdonc). 482.
— (Rutgher). 475.
Scadenbroec (Jan van). 678.
— (Dirck Johansdochter van). 678.
— (.... van). 678.
Scaep (Henric). 727, 768, 788.
— (Rixe Henric) 's wijf. 787.
— (Herman). 727, 768.
Scaetwiic (Gheriit van). 502.
Scamme (Jan ten). 575.
Scarpenzeel (tkint van). 581.
Sceel van Ummeren (Aernd). 697, 698.
Scel (Boudewijn). 5. (Lees: Scelwert?)

Scelwert (Boudewijn). 5? 19, 145, 201.
Scenc van Bozichem (Hubert). 57, 72, 87, 89, 95, 145, 161, 168, 200, 242.
— van Culenborch (Hubrecht). 336.
Scenckel (Johannes). 18, 54, 57, 59, 95, 155, 159, 168, 169, 178, 180.
Scenger. Zie: Stenger.
Scettinge (Atto van). 338.
Sceuwen (Welland). 558.
Scevenc, Scevinc, Scheving (Arnold). 138, 139.
— (Henric), schepen van Deventer. 38.
— (Wolbert). 713.
— (Gertruyt Wolbert) 's wijf. 713.
Schele (Henric). 785.
Schellenberch (Helmich). 743.
Schelne (Heyn van). 730.
Schetters (Henric). 667.
Schettiken (Alpher). 738.
Schilder (Jan de). 660.
Schonekerel (Albert). 593.
— (Lubbert). 593.
— (Ludolph). 593.
Schotte (Sweder). 766.
Schotten dochter (Trude). 766.
Schouwen (provisor en deken van). 116, 118, 122, 127, 152, 162, 305, 328, 333, 548, 556.
Schulenborch (Symon van). 780.
Schulting (Bertolt). 791.
Schuren, Schueren (Cyze van der). 733, 768. Zie ook: Scuren.
Schuttorp, Schuttorpe (Herman van). 779.
— (Jacob van). 778, 779.
— (Reyner van). 592.
— Zie ook: Scuttorpe.
Scieland (deken van). 164.

Scinkel. Zie: Scenkel.
Scipper (Gerd). 745, 746.
— (Mechtelt, Gerd des) 's wijf. 745.
— (Gese Geritsdochter). 745.
Scive (Heyn). 451, 456.
— (Jan). 451, 456.
— (Thideman). 452, 457.
Scoede (Roetaert). 495.
Scoenrebeec (Sander van der). 488.
Scoenweder (Arnt). 16.
Scoewerc (Heyn). 448.
Scoydee (Hugo van). 145.
Sconecamp (Jan). 709.
Sconelo (Gherard). 65.
Sconevelde, Scoenevelt (Arnd van). 62, 63, 65, 66.
— (Claus van). 62, 63.
— (Evert van). 670, 681.
— (Matheus van). 65, 67.
Sconouwen, Scoenouwen (Jan van). 674.
— (Ot van). 670.
Scopiensis episcopus (Johannes), wijbisschop. 512, 513, 515, 518, 521.
Scorre (Tydeman). 245.
Scottelaers (Avekiin). 541.
Scouten (Ghyselbrecht). 484.
— wijf (Belie Gijsbert). 687.
Scriver (Johannes). 683, 702.
Scrodinc (Sveder). 259.
Scru (Willam). 451, 456.
Sculenborg (Evert van). 259.
Sculten (Mette). 741.
— (Tyde). 709.
— (Tyde) 's wijf. 747.
— (Wouter). 677.
Scultinx (Lisebet). 450.

Scuren (Evert ter). 749.
— (Jan ter). 749.
— (Alfer van der). 5, 6, 8, 42, 72, 105, 138, 139, 142, 145, 201, 202, 204, 257, 312, 439.
— (Helmich van der). 258.
— Zie ook: Schuren.
Scute (Diedekijn). 538.
Scutekiin (Jan). 540.
Scutte (Jan de). 430.
Scuttorpe (Gotscalc van). 63. Zie ook: Schuttorp.
Scuurnaghel (Hanne). 555.
Zebelinghen (Bernd van). 43, 67, 136.
— (Barnt van). 581.
— (Heyn van). 66.
Zees (Williken van). 744.
Zeghenant (Jacob). 429.
Zegher (Rotgher de). 660.
Segestvelde (Johannes van). 579.
Seyst, Zeyst (Gerijts soen van). 672.
— (Heyne van). 469.
Zelander (Jan). 539, 541, 543.
Zelant (?) (Henric). 145.
— (Johannes). 145.
Zelewaert (Henric van). 719.
— (Herman? van). 719.
Selve (Hugo). 559.
Sertor. Zie: Sartor.
Setten (Henric van). 573.
Sevenberghe (Jan van). 721.
Zevenscaep (Jacob). 560.
Zibout (Gerard). 531.
Zibrand, pastoor van Zibrandaburghe. 420.
Sierloes (Willam). 563.
Zyghers (Steven). 776.
Zijl (Gerard van). 301, 302.

Zijl (Ponciaen van). 302.
— (Ponciaen van). 703.
Zyle, Zile (Gerijt van den). 788.
— (Heyn van den), Rolof Witten soen. 663.
Symon bastert. Zie: Holland.
Simpel (Bertolt). 712, 716.
Simpelaert (Pieter). 562.
Sindaels (Aleyd). 531.
Zinderen (Dirc Rolants soen van). 721.
— (Rolof van). 259.
Singraven (Godert). 720.
— wijf (Griet). 711.
Sjonghenzoen (Lude). 328.
Zirik (Frederik van), bisschop van Utrecht. 48, 299, 312, 314.
Ziricse (Betho van). Zie: Betto.
Slanghe (ver Ave). 49, 50, 55, 57, 95, 135, 136, 154, 156, 159, 168, 177, 181, 185, 190, 191, 198, 226, 234, 237, 239, 247, 252, 320.
Slechte (Gherit die). 452, 457.
Slewic (Jan van). 176, 257, 317, 367, 372? 375, 378, 381, 387, 391, 486, 491.
Sloet (Boudewiin). 675.
— (Jan). 765, 774.
— (Volkier Johanssoen). 741.
Sloyer (Jacob). 700.
Sluys (Arnt van), kanunnik van St. Marie te Utrecht. 436.
Sluter (Herman Sveders). 259.
Smedinch (Goswin). 585.
— (Henric). 585.
Smeet (Albaren). 457.
— (Heine). 553.
Smeyders (Heyn). 328.
Smelna (abt van). 109, 129.

Smerighe (Dirc die). 714.
Smit, Smyt, Smyd (Dirc). 584.
— (Gerijt). 703.
— (Jan). 765.
— (Johan), burger te Zwolle. 785.
— (Jan de). 259.
Sneet (Claes Jacobssoen). 695.
Snider (Ghibekin). 532.
Snigraven. Lees: Singraven.
Snoy, Snoye (Bernt). 241.
— Gerard). 137.
— (Gerd). 754, 779, 780.
— (Gerijt Johanssoen). 793.
— (Henric). 48, 49, 325.
— (Herman). 754, 780.
— (Jan). 754.
— (Johan), geheiten Duvelshof. 780, 781, 793.
— (Willam). 794.
Sobo (H. Heikenem). 259.
Soes (Peter). 701.
Zoest (Gerijt). 679.
Soestele (Jan van). 711.
Zoete (Jan). 535.
Soetenman (Gherit). 449, 459, 464.
Zoetmont (Gerard). 334.
Zoghelinch (Menso). 590.
Zolmis (Henric, graaf van) en heer van Ottensteyne. 142, 407, 408, 409, 410, 498. Zie ook: Ottenstene.
Zomeren (Joerdaen van). 679.
Sonnenberge (Dirc van). 733.
— (Jan van). 727, 733.
Zoteminne (Clays). 430.
Sotensen (Gosscalk). 583.
Zotorpe (Arnt van). 338.
— (Menekin van). 338.

Soudaen (Johannes). 119, 158, 160, 226, 228, 238, 248, 328, 329, 331, 333, 334, 355, 363, 371, 372, 376, 377, 378, 381.
Spaeldinc (Willam). 547.
Spaen (Herman). 716, 718.
— (Roderic). 669.
Spanneit (Giselbert van). 579.
— (Parwin). 579.
Speghel (Jans kinder van den). 664.
Speyerdes wijf (Lijsbet Cosiin). 670.
Spelderwolts dochter (Geertruyt Bernts). 759.
— dochter (Hillekie Beernd). 721.
Spelinc (Jan). 537.
— (Willam). 537.
Spicket (Lubbert van der). 574, 580.
Spigel (Jacob van de). 49.
Spiker. 171.
Spillenrump (Jan). 661.
Spinroc (Symon). 543.
Spiring. 323.
Spise (Johannes), monnik van Dickenhem. 148.
Splinter die olde. 777.
— die jonge. 777.
— Zie: Nyenrode.
Splitolf, Splijtlof (Herman), schepen van Deventer. 38, 39, 73, 138, 139.
— (Herman), klerk. 231.
— (Jan). 718, 744, 747.
— (Wysse Jan)'s wijf. 747.
Spranke (Herman). 788.
Spric (Herman). 64.
Springher (Lambert die). 670.
— (Goede Gerijts, Lamberts zuster die). 670.
— (Goeda Reynertsdochter die). 670.
Spronc, Sprong (Gerard), schepen van Deventer. 38.

Spronc (Scout Arndssoen). 698.
— (Aernt Scout Arnd Sprongssoenssoen). 698.
Spruten soen (Diederijc). 665.
Stabulo (Godekinus de). Zie: Stal.
Stade (Hertgher ten). 575.
Stael (Godde). 705.
— (Herman). 717.
— (Ment). 501.
Stalle (Gilkijn uten). 59, 110, 134, 169, 185, 325, 326, 327.
— (Godekijn uten). 19, 49, 51, 53, 55, 58, 94, 136, 154, 155, 159, 169, 170, 172, 173, 178, 180, 184, 186, 189, 191, 193, 198, 199, 228, 234, 320.
Standaert (Dideric). 452, 457.
Stapel. 573, 579.
Starcpape (Willam). 542.
Starke (Mathiis). 749.
Starkenborch. Zie: Sterkenborch.
Stavenisse (Wis van). 107.
Staveren (abt van). 79.
— (deken van). 417. Zie ook: Merdum, Utbirdum en Midlinghe.
— (Andreas van). 78, 79.
Steenbergen (Aleit Petersdochter van). 770.
Steenbic. 762.
Steenre (Ernst van). 664, 672, 673, 674, 708, 779, 795.
— (Herman van). 144.
Steenweghe (Jan ton). 582.
— (Gertrud, echtgenoote van Jan ton). 582.
— (Yda van den). 593.
— (Petrus de). 16.
Steenwijc (Rolof van). 751, 773.
Stege, Steghen (Aelbert ter). 771.
— (Ghese ter). 593.
— (Henric ter). 576.

Stege (Willaem van der). 468.
Stegheren (Rembolt van). 725.
Steygheren (Aelbert ter). 725.
Stekelinc (Jan). 531.
Stellenc, Stelling (Gheraerd). 439.
— (Henric) die olde. 785.
— (Wolter). 716, 733, 743, 757, 784, 792.
Stellingwerver Friezen. 10, 309.
Stenger (Lambert). 142, 201, 209, 298.
Stenvorde, Steynvorde (heer van). 588, 589, 599, 610, 616, 622, 646, 652, 656.
— (Ludolf jonker van). 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67.
Stercbeke (Jan van). 533.
Sterkenborch, Starkenborch (Ghisebrecht van). 702.
— (Gijsbrechts eerfghenamen van). 693.
Sterre (Frederic van der), heren Wernerssoen. 53, 57, 58, 87, 88, 95, 96, 135, 143, 156, 168, 177, 180, 200, 234, 237, 239, 240, 244, 302, 319, 320, 322, 346, 348.
— (Herman van der). 142.
Stert (Godekiin). 449, 459, 464.
Steven (heer), maarschalk. Zie: Zulen.
— pastoor van Norch. 148.
Stich (Gerard). 259.
Sticke (Arnd). 783.
— (Pilgrem). 782, 783.
— van Lechtenhorst (Aernd). 756.
Stickensoen (Herman). 756.
Sticker (Coenraet). 481.
— (Egbert). 793.
Stoc (Lambrecht ten), schepen van Deventer. 38.
— (Rolof ten), schepen van Deventer. 38, 39.
Stochem (Gerard van). 67.
Stocke (Gerard van den). 658.
Stoenynx (Elzeke). 734.
Stoerm (Willam). 563.

Stopendael, Stopendale. 201, 209.
— (Willam). 752.
Stralekiin. 450, 456, 463.
Straten (Ghese ter), des Biermans wijf. 714.
— (Johan ter). 731.
— (Rolof ter). 731.
— (Heinric van der). 780.
— (Trude Henrics wijf van der). 714.
Strenen (Paulus van). 48.
Stripe (Herman van der). 244, 302, 435, 436.
— (Machelem van der). 666, 684.
— (Gertruyt Machelemsd. van der). 666.
Stroding (Albert). 660.
Stroedinc (Rutgher). 729.
Stroems (Ot). 106.
Stromberge (borchgreve van). 795.
Strooc (Jan). 533.
Strubbo (Hugo). 317.
Stule (Gerard). 591.
Stumpe (Jonghe). 754.
Stuuc (Gerard), provisor van Zuidholland. 118.
— (Willem). 535.
Zuden (Jacob van Denmercken, bisschop van), wijbisschop. 28, 29, 45, 48, 49, 69, 70, 120, 196, 202, 239, 241, 242, 243, 244, 256, 267, 268, 273, 275, 317, 330.
Zudenna, Sudena (Bernd van). 36.
— (Heyno van). 593.
Zudewinde (Pieter). 542.
Suerbier (Jan). 674.
Suermont, Zuurmont, Surmont (Eernst Willamssoen). 702.
— (Everard). 106, 143.
— van Hy(n)dersteyne (Willam). 702.
Sues (Heyn). 734.
Zulen, Zuylen (Frederic van). 670, 672, 698, 701, 706.

Zulen (Gyselbert van), kanunnik van St. Salvator. 82.
— (Herman van). 101, 103, 144, 455, 463.
— (Jan van). 453, 460, 463, 465.
— (Jan van). 682, 705, 707, 795.
— (Johan Wouterssoen van). 684.
— (Jan Stevenssoen van). 692.
— (Steven van), maarschalk en rentmeester aan deze zijde van de Ysel. 21, 29, 30, 31, 32, 48, 53, 69, 70, 83, 93, 97, 101, 103, 107, 143, 144, 157, 161, 176, 196, 200, 213, 229, 230, 240, 241, 242, 243, 244, 263, 273, 274, 275, 303, 318, 319, 447, 453, 454, 460, 463.
— (Steven van). 672, 673, 682, 686, 687, 692, 698, 699, 703, 707, 708, 779, 792, 795.
— (Sveder van). 69, 70, 87, 89, 143, 241.
— (Wouter van). 93, 318, 319, 320, 321, 322.
— (Wouter van). 684? 686, 687.
— (Wouter Coenraetssoen van). 673.
— (Alienora van), vrouw van Sinte Martiinsdijc. 694.
— (vrouw van). 699.
Zumbeke (Pieter van). 318.
Sunnenberghe (Egbert van). 578.
Zurbeke (Ernst van). 439.
Zure (Helmich die). 737, 738, 740.
— (Henric). 724, 765.
Surmont. Zie: Suermont.
Zutem (Alfar van). 259.
Sutemont. 577.
Zutphen, Zutvene (Aelf van). 733.
— (Willaem Pilgrimssone van), rentmeester van Salland. 201, 207, 298, 410, 411, 412.
Sutvelde, Zutvelde (Albert van). 574.
— (Duncker van). 574.
— (Steven van). 106.
Swaper (Willam). 584.
Svarte (Goswin die). 481, 494.

Svartebolt (Johannes). 577.
Swartecop (Jacob). 786.
Svarter (Henric). 200.
Sveder (heer) (van Voerne?) 388.
— kanunnik van St. Salvator te Utrecht. 126.
— provisor van Zuidholland (?) 116.
Swenke (Everd). 786.
Swert (Heyne Ysebrantssoen). 700.
Sweten (Dyric van). 692.
Svol (schepenen en raden van). 216, 299.
Tackinc (Bernard). 606.
— (Bernard). 752.
Taetse, Taetze (Eerst). 669, 672, 687, 706.
— (Gerijt). 677.
Tanghen van Renen (Arnt van). 319, 327.
Tavinghe (Aelbert). 772.
Tegelen (Henric van), proost van St. Marie te Utrecht. 81.
Teylinghen (Symon van). 49, 242.
Tesseking (Wouter). 773.
Thiadbode, Theadbod, Tibbod, pastoor van Weldinghe en deken van Bodelswart. 124, 565, 566, 331, 332.
Thye, Thie, Tye, Tie (Gerd oppen). 736.
— (Lambert ton). 596.
— Conrad van). 643, 655.
— (Coinraet van). 782, 783.
— (Jacob van). 584.
— (Jacob van). 770.
— (Jan van). 777.
— (Coip van den). 580.
— (Hardekijn van den). 580.
— (Jacob van den). 765.
Thomas (heer). Zie: Diest.
— kapellaan van den episcopus Archanensis. 322, 324.

Thomass. (Gerrit). 16.
Thuerluer (Matte). 496.
Tyacensoen (Claes). 724.
Tyaso. 6.
Tibbencampe (Gerd van). 748, 754.
— (Gerds eerfghenamen van). 754.
— (Lubbert van). 744.
Tye (Jan). 779.
Tiedse (jonge). 106.
Tienen (Henric? van). 334.
Tijthove (Ludiken ten). 794.
— (Meynolt ten). 794.
Tile, kuiper. 18, 95.
Toerne (Claes van). 735.
— (Cristina van of ten). 593.
Toyteleer (Willam). 49.
Tollenbrugge (Claes van), kapellaan der Buurkerk te Utrecht. 111, 337.
Tolner (Bernt). 266.
— (Jan). 266.
— (Volker die). 690.
Tonghervelt (Evert). 760.
Tonnerdus. Zie: Blanier.
Tonniken. 752. Zie ook: Amsem.
Torawe (Lambert). 577.
Trant (Henric). 664.
Tredebusch (Engelbert). 720.
Trinde (Henrijc). 684.
— (Mechtelt). 684.
Trompenare (Wouter). 556.
Tuenhorst (Herman van). 675.
Tuer (Lambert). 668.
— (Hadewych Coenraetsdochter). 668.
Tule (Dirc? van). 318.
— (Godfrid van). 107, 318.

Tungeren (Henric van). 578.
Tungervelde (Dirc van). 578.
— (Lubbert van). 578.
Turnoud, Turnoet (Jan van), deken van St. Pieter, officiaal van den bisschop. 82, 115, 118, 119, 120, 121? 125, 126, 127, 128, 148, 274, 275.
Tuur (Lantvaert van der). 452, 457?
Tweenhusen (Bertold ten). 724.
— (Herman ten). 728.
— (Fenne Hermansdochter ten). 728.
Twent (Otto). 714, 785.
Twicle (Alart van). 788.
— (Herman van). 759, 766.
— (Rutger van). 782.
— (Wynand van), kanunnik te Aldenzale. 788.
Twiclo (Herman van). 594, 603, 613, 624, 649.
— (Egbert die Vos, Rotgers soen van). 762.
Ubbe (Luttic). 430.
Ulft (Arnd van). 259.
— (Vrederic van). 259.
— (Willem van). 259.
Ullard, deken van Costerham (?). 418.
Ulsen (Arnt van). 272.
Ummaet (Jacob). 474.
Ummeren (Aernd Sceel van). 697, 698.
Unargh. Zie: Folclaghe.
Upberge, Ubberghe (Henric van). 574, 580.
— (Loef van). 669.
Utbirdum (Peter van), deken van Staveren. 109, 331, 332, 565.
Utenbroec (Gherit). Zie: Broec.
Utencoep (Rycout). Zie: Coep.
Utengoye (Ghyselbrecht). Zie: Goye.
Utenwerde (Rutgher). Zie: Werde.
Uterhoeve (Lam). 468.

Utrecht (schout van). 323, 335.
— (burgemeester van). 120, 145? 176, 193.
— (stadsklerk van). 317.
Uttenbonghaert (Wouter). 463.
Uutwiic (Gherit van). 466.
Vaelt (Arnold van). 594.
Vake (Gandulf), Lombard te Heusden. 114.
Valc (Beernd). 787.
— (Claes). 530.
— (Gherit). 451.
— (Heyne). 457, 482, 496.
Valderic (Goessen van). 693.
Valkenzoenssone (Heyn Peter).
Valkenaer (Everaet). 477.
Veberdum (Pieter van). Lees: Utberdum.
Vecht (Ghisebrecht Over die). 672.
— (Gijsbrecht Willamssoen Over die). 695, 696.
— (Ludolf Over die). 666, 680, 688, 689.
— (Willam Gysebrechtssoen Over die). 666, 688.
— (Willam Over die). 680, 688, 795.
— (Lambert ter). 741.
Vechten (Reynaer van). 451, 456.
— (Sander van). 451, 457.
Veen (Jacob). 703, 792.
— (Ghyze opt). 480.
Veeracker (Rolof). 739.
Velde (Gerlac op den). 579.
— (Goessen ten). 727, 731.
— (Arnt van den), schout van Utrecht. 145.
— (Arnest van den) 452.
— (Claes van den). 692.
— (Gherit van den). 450, 455, 462, 463.
— (Gerit van den). 701.
— (Henryc van den). 697.
— (Henric van den), geheiten die Beste. 722, 724.

Velde (Jacob van den). 453, 457.
— (Jacob van den). 690.
— (Jan van dien). 476.
— (Jan van den). 679.
— (Peter van den). 53, 145.
— (Tydeman van den). 95.
Veldorp (Gheriit van). 499.
Velke (Peter die). 475.
Vembert (van Compostelle?), schout van Utrecht. 143, 145, 398.
Venc, knaap van den heer van Gerner. 259.
Vene (Arnold van den). 435, 436.
— (Gillis van den). 243.
— (Louwe van den). 688.
— (Steven van den). 168, 451, 456.
— (Thideman van dien). 469.
Venecamp (Henric). 212.
Venghene (Gerard). 338.
Venydau (Claes). 696.
Venkenzoen (Gruwel). 259.
— (Marcaris). 259.
Verdenberch (Elyaes van). 462.
Vere (Godiken den). 51, 138, 139, 145.
Versen, Versne (Aelbert van). 728, 731.
— (Bernier van). 788.
— (Engbert van). 741, 745.
— (Mechtelt Engelberts wijf van). 741.
— (Seyne van). 711.
— (Willem van). 259.
— (meijer van). 795.
Verwer (Willem). 530.
Vesen (Johan Aerntssoen van). 726.
— (Griete Johan Aerntssoens dochter van). 726.
Vyanen (heer van). 664, 667, 701.
— (Heilwig van). 70, 71, 72.

Vyanen (Henric van). 70, 72, 143, 311, 323, 484.
— (Hubert Voernssoen van). 678.
— (Jan van). 771.
— (Sweder heer van). 70, 71, 87, 89, 324.
— (Sweder van). 677.
— (Voren van). 691.
Vierdonc (Jan). 534.
Vierling (Engelbert). 731.
Vilster (Herman van). 725.
— (Otte Hermanssoen van). 725.
Visschemarct (Katrijn van de), bakkerin. 18, 49, 50, 52, 54, 56, 57, 58, 94, 135, 136, 154, 155, 156, 159, 167, 169, 170, 172, 173, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 191, 193, 196, 197, 198, 225, 226, 228, 229, 232, 233, 236, 237, 238, 240, 245, 246, 247, 249, 250, 262, 304, 305, 319, 320, 321, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 356, 360, 362, 366, 367, 370, 373, 374.
— (Jacob van de), bakker. 402.
— (Jacobs eerfghenamen van der). 684.
— (Philips van de). 317, 318.
Visscher (Claes). 534.
Viven (Claus van). 18, 51, 56, 95.
Vlaamsche ambachten (provisor en deken der Vier). 115, 118, 125, 127, 153, 163, 305, 328, 333, 339, 522.
Vlaanderen (graaf van). 289.
— (Jan van). 108, 346, 347, 390.
Vlaminc (Jan). 261, 265, 484, 498.
— (Willam). 18, 49, 50, 51, 53, 54, 56, 95, 102, 103, 108, 143, 159, 161, 171, 178, 198, 211, 226, 234, 236, 239, 240, 245, 265, 302, 322, 331, 460, 486, 526.
— (Katrijn Willemsd.) 535, 536.
Vlederinghe, Vlederinghen, Vlederingen (Hadewych van). 752.
— (Harman van). 580.

Vlederinghe (Mette van), Jacob Swartecops wijf. 780.
Vlees (Gerard). 51.
Vleghel (Jacob). 592.
Vlemenc, knaap van Rolof van Zinderen. 259.
Vleminch. 591.
Vlensche (Gerard). 285.
Vliet (Geriit van den). 689.
— (Mechtelt Geriits wijf van den). 689.
— (Willam van den). 673, 674.
— (Margriet Willams zuster van den). 674.
Vloeten, Vloten (Harman van). 450.
— (Jan Gerdts van). 672, 673.
Vluttert (Thomas ter). 643.
Vluttinc (Wyte). 573, 579.
Vodden (Lysa). 559.
Voel (Jan). 494.
Voelen (Arnold). 529.
Voerde (Engelken ten). 721.
— (Arnt van den). 467, 487.
— (Diric van). 672.
Voern (Plonijs). 748.
Voerne, Vorne (Steven van). 300.
— (Sweder van). 28, 32, 171, 388?
— (Sveder van), kanunnik ten Dom. 336.
— (provisor van). 118, 333.
Voerns soen (Berthelmeus). 689.
— (Bertout). 705.
Voerzeuvel (Andriis). 473.
Voerst, Vorst (Helwigis van). 579.
— (Heylewych van). 757.
— (Herman van). 312, 313.
— (Herman van). 573, 576, 577, 578, 579, 580.
— (Herman van). 713, 752.
— (Roderic, heer van). 257, 258, 259, 299, 313, 314, 334, 335.

Voerst (Roderic van). 312, 313.
— (Sweder van). 757, 758.
— (Wolter van). 757, 788.
— (vrouw van). 721.
Voet (Florikin). 596.
— (Floriken). 746.
— (oude). 327.
Voghel, Vogel, Voeghel. 573, 578.
— (Gheriit). 480.
— (Gerard). 592.
— (Ludolph). 592.
— (Maes). 448.
Voghelaer, Voghellaer (Ghisebrecht die). 502.
— (Herman die). 668, 708.
— (Willam). 547.
Vole (Gheriit). 489.
Volet (Zeghward van). 593.
Volkier Ecbrechtssoen (Arnd). 106.
Volmarinch (Coep). 583.
Volpert, pastoor van Hasscherahorne. 421.
Volquin. 327, 392.
Vonc (Willam). 243.
Vorne. Zie: Voerne.
Vorst. Zie: Voerst.
Vos. 583.
— (Egbert die), Rotgers soen van Twiclo. 762.
— (Jan die). 756.
— (de). 658.
— van Steenwijc (Jan de). 772.
Voscuel (Arnt van). 468, 473.
— (Evert van). 468.
Vrachthuis (Gerard van). 258.
Vreden (Gerloch van). 713.
— (Herman van). 712.
— (Willam Hermanssoen van). 712.

Vrederic die barbier. 700.
Vrenc (Herman). 242.
— (Jan). 57, 95, 168.
Vrenken (Geriit Arnd Godscalcssoenssoen). 690.
Vrese (Willam die). 749.
Vresende soen (Arnout ver). 451, 456.
Vroede (Jan). 476.
— (Heyne die). 450, 456, 463.
— (Rolof die). 768.
— (die). 773.
Vroedeman (Wouter). 431.
Vuste (Herman). 734.
Vustinc, Vuestinc, Vuesting, Vuystinc (Mr. Hugo), klerk. 107, 108, 109, 121, 123, 125, 127, 148, 151, 153, 160, 161, 300, 318, 401, 525, 526, 565.
— (Huge). 666, 770, 785.
Wachtere (Willam). 561.
Wacker (Jan). 699.
Waddin (Jacob). 553.
Wade (Ghise van der). 467.
Waden (Johan van der.) 725.
Wael (Jan Gherijtssoen die). 674.
Waelwijc (Aelbert van). 533.
Waes (Pieter van). 531.
Waghener. 658.
— (Gerard). 658.
Walcheren (provisor en deken van). 79, 107, 117, 118, 121, 151, 162.
Walcurt (Maria van). 706.
Wale (Jan). 691.
— (Jan die). 684.
— (Pilgrim die). 684.
— (Dirc Evertssoen van den). 715.
Waleman (Peter). 529.
Walewijn, Lombard te 's Hertogenbosch. 50.

Walien (Willam van). 711.
Walker (Bernard). 593.
Walle (Conrad van de). 583.
— (Jan van de). 591.
Walleman (Lubbert). 658.
Walop (Witte). 553.
Walram, aartsbisschop van Keulen. 436.
Walter, klerk van den officiaal Henric van Loenresloet. 230.
Walterus. Zie: Zulen.
Wandelard (Jan). 189.
Wantenoert (Jan). 452, 457.
Warmelo (Arnd van). 784.
— (Wigbolt van). 784, 786.
Water (Jacob ten). 723.
— (Johan ten). 741.
Wechterholt (Lubert van). 579.
Wede (Sweder van). 666.
Wedeghe. 594.
Weden (Thomas van der). 574, 580.
— (Wissekin van der). 574, 580.
Wedenhorst (Jacob van). 466.
Wederden (Henric van). 659.
Wedichem (Coninc van). 448.
Ween (Bertoud). 143.
Weerde, Werde (Gyselbert uten). 302.
— (Jan uten). 697.
— (Rutgher uten), kanunnik van St. Salvator te Utrecht. 340, 509.
— (Otte Momme uten). 679.
Weyde (Dirc van der). 695, 696.
Weynke (Heyne). 482.
Weytenen (Mechtelt des). 731.
Weldam (Henric), schout van Twente. 67, 136, 204, 211, 212, 214, 215, 286, 287, 288, 298, 326, 327.

Weldam (Willam Splinters. van den). 779.
— (Splinter? van den). 779.
Welevelde, Welvelde, Weneveld (Bernd van), schout van Twente. 7, 11, 17, 58, 298.
— (Beernt van). 794.
— (Johan van). 769.
— (Otte van). 792.
Welincberge (Gerd to). 724.
Welle (Werneer van). 676.
Wellingbergh (Walter van). 578.
Welp (Evert van). 38.
Welve. 592.
Wendelmodssone (Jan). 324, 403.
Wenemer. 734.
Weneveld. Zie: Welevelde.
Wengel (Bernerd). 577.
Wenghevelde, Wenghelvelde, Wengevelt (Alard van). 577.
— (Aelbert van). 711.
— (Jutte van). 711.
Wentersvijc (Geryd). 51.
Wentlo (Ecbert van). 734.
Werconghen (Elyaes van). 506.
Werden (Jan van), wijnhandelaar. 184, 187, 190, 191, 196, 198, 199, 227, 228, 229, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 244, 245, 246, 248, 249, 250, 252, 253, 262, 302, 304, 319, 320, 321, 351, 354.
— (de vrouw van Jan van). 234.
Werdensteyne, Weerdensteyne (Adam van). 323, 496.
— (Willem? van). 323.
Weren (Everaet van). 686.
— (Otto). 762.
Werenbold, pastoor van Oudkerspel en provisor van Kennemerland. 153.
Wermel (Wicbolt van). 782.

Wernerssoen (Frederic heren). Zie: Sterre.
Wernsinc (Hughe). 771.
Werven (Ulric van). 573, 579.
Wese (Aelbert van) en Elizebet sijn wijf. 701.
Wesenberghe (Herman van). 720, 738.
— (Johannes van). 577.
Wessel (Morre van). 693.
— (Richout). 705.
Westenholte (Jan van), gheheten die Koc. 739.
Westenrode (Herman van). 736.
— (jonfrou Willam Hermansdochter van). 736.
Westerpartie te Groningen. 428, 429, 430, 431.
Westerwijc (Herman ter). 617, 620, 644.
Westorpe (Jan van). 771.
Westp(h)alen (Geldard van), deken van Oestergo. 523, 524.
Westrenen (Gerijt van). 706.
Westryem (Geriit van). 669.
Westrienen (Otte van). 707.
Westvalen (Arnold van). 106.
Weteringhe (Tonijs van der). 696.
Wevelichoven (Floris van), bisschop van Utrecht. 582, 589, 700, 795.
Wever (Dirc). 542.
— (Gillis). 547.
— (Heinric). 534, 540.
Wexten (Henric van). 762.
Wyard, pastoor van Leeuwarden (en deken van Oestergo?) 418.
— deken van Oestergo. 523, 524.
Wybrand, pastoor van Bolsward. 165.
Wichensloe. 466.
Wicher (Lambert). 585.
Wyderke (Herman van). 583.
— (Jan van). 657.

Wie (Enghelbert van). 577.
— (Jan van). 94, 211, 510, 511.
Wyer, Predikheer te Utrecht. 324.
— (de). 660.
Wierse (Gerijt van der). 678.
Wyflic (Jan Dircssoen van). 696.
Wijc (Heyneman Gerdessoen van). 676.
— (Jan van). 201.
— (Johan van der). 777.
Wiinhuys (Jutte ten). 738.
— (Dirc van den). 732, 738.
Wiinkens (Henric Gerdssoen). 710.
Wylaeck, Wylaeke, Wyllake (Jan van). 715, 739, 771.
Wilde (Peter Janssone). 469.
— (Dirc die). 747.
— (Griet die). 740.
— (Jacob die). 703.
Wildeshusen (Seyno van). 768.
Wilger (Henric). 449, 450, 455, 462.
Wilken, knaap van Hubert (van Gerner?). 259.
Wyllake. Zie: Wylaeck.
Willam, camerlinc. Zie: Duvenvoerde.
— provisor van Zuidholland. 122, 123, 522.
— provisor van Zuidbeveland. 152, 564.
— provisor van Emmerik. 123.
— (Mr.), klerk van den bisschop. Zie: Monte Hannonie.
— (?) valkenier. 330, 392.
— (?) slager te Renen. 328.
— knaap van Steven van Zulen. 304.
Willemet, Willemhet. 79, 183, 381.
Wilp (Evert van). 714.
Wilre (Evert van). 774.
Wynant (Dirc). 682.

Windesem, Windesim, Windecim (Claus van). 259.
— (Engelbert van). 259.
— (Enghelbert van). 579, 580.
— (Herman van). 259.
— (Lubbert van). 574, 580.
— (Wolbert van). 580.
Winter (Dirc). 543.
— (Heynekin). 285.
— (Jan Henricssoen). 663.
Wisch, Wische, Wissche (Arnd van). 335.
— (Dirc van). 715.
— (Henric? van). 326.
— (Henryc van). 715.
— (Jan van). 334, 338.
— (Jan van), scholaster van St. Pieter te Utrecht. 498.
— (die van). 327.
Wise Jacob. 138, 139.
— (Johannes de). 106.
Wiskin (Pieter). 553.
Wit (Alaert Janssoen). 727.
— (Heyne). 19, 53, 57, 95, 154, 159, 167, 172, 184, 187, 190, 191, 194, 198, 239, 241, 320.
— (Lysabeth Lambertsdochter die). 670.
— (Rolof). Zie: Zile.
— (Willam). 18, 57, 95, 143, 156, 159, 167, 172, 234, 239.
Witfert. 772.
— (Rolof). 772.
Witte (Jan). 536.
— (Ghisebrecht die). 450, 456.
— (Henriic die). 675.
— (Jan die). 671, 759.
Wittekiin (Jan). 540.
— (Henric)'s kinder. 451, 455, 462.

Wittemunt. 577.
Witteweder (Dirc?). 578.
Witvoet (Aelbert). 701.
— (Jan). 701.
Wlflar (Werenbold van). 593.
— (Wicbold van). 592.
Wllen (Johan van). 66.
— (vrouw van). 64.
Wobben (Arnt). 542.
Woelde (Godfrid van). 632, 640.
Woerden (Jan van). 487.
— (baljuw van). 34.
Woert (Henric upper). 592.
— (Vleminch upper). 591.
— (Mechtelt van der) Stevens dochter van Zulen. 682.
Woest (Goede). 474, 489.
— (Aelt). 482.
Wolbrand, bode. 110.
Wolde (Bruen van). 764.
— (Dirc van). 106, 107.
— (Godfrid van). 338.
— (Godiken van). 753, 764, 782.
— (Godiken van), gheheten Pockedamme. 784.
— (Jan van). 136.
— (Peter van). 753, 787.
Woldenberghe (Henric van). 760.
Wolf, monnik in de St. Paulus-abdij te Utrecht. 148.
— (Herman). 258.
— (Hubert). 677, 707.
— (Huge). 679, 708.
— (Lifrid). 73.
Wolfs (Grite). 393.
Woltbeke (van der). Zie: Keppel.
Woltersoenssoen (Steven van Eschede, Maes). 732.
Woltersoensdochter (Suete Maes). 731.

Wolthuys (Henric ten). 729.
Woltinghe (Lefert). 772.
Woudenberch (Elyas van). 318, 319, 484.
— (Elyaes van). 665.
— (de vrouw van). 485.
Woudman (Gerard). 49.
Wouter, kapellaan van Steven van Zulen. 263, 453.
Woutman. 449.
Wrede (Goeswin die). 471.
Wricke (Dirc). 573, 579.
Wrochten (Heyne van). 766.
Wstenc. Zie: Vustinc.
Wulf (Hubert). Zie: Wolf.
— (Jan). 554.
Wulfem (Johan Diricssoen van). 786.
Wullen (Aelbert van). 721.
Wulven (Dyderic van). 667.
— (Eerst van). 667, 677.
— (Ernst van). 484.
— (Herman van). 689.
— (Hubert van). 211.
— (Jan van). 452, 456.
Wulverhorst (vrouw van). 681.
Wunder (Gerijt Aelbertssoen). 697.
— (Jan Janssoen). 789.
Wuwe (Harman). 451, 456.

REGISTER VAN PLAATSNAMEN [1]).

A (ter). *k.* 671.
— (kerk). 674.
— *h.* 674, 683.
— *g.* 585, 763.
— (Nyer). 774.
Abbenbroeke. *k.* 535, 536.
Abbenkerke (Tser). *k.* 562.
Abbenkote. 767.
Abbensenkote. *g.* 755.
Absteder-weyde. 662, 689.
Accomaripe. 516.
Achtegarden. *g.* 681.
Achtehoeven. *ge.* 683, 691.
— *t.* 683.

1) *ge.* beteekent: gerecht.
k. „ kerspel.
m. „ mark.
s. „ stad.
d. „ dorp } onderdeel van een kerspel, soms
b. „ buurschap } niet te onderscheiden.
h. „ huis of hof.
g. „ goed (adellijk goed, boerenhofstede, perceel land).
t. „ tiend.
w. „ water.

Achte hoeven lants. 681.
Achteler. 709.
Achterhuys. *g.* 752.
Achtevelt. *g.* 692.
— *t.* 678.
Acrum. 516.
Adamyng. *g.* 607, 620, 644.
Adeling. 783.
— *h.* 793.
— *t.* 751, 752.
Adelsgoer. *g.* 785.
Adelwynkel. *g.* 706.
Aelden. *h.* 776.
Aelrehorst, Alrehorst. *g.* 675.
— *t.* 448.
Aelten. *k.* 762.
Aernd. *b.* 732.
Aernem. *s.* 471, 513, 525.
Aernshorst. *g.* 757.
Aesten. *h.* 682.
Aesterbirom. *k.* 515.
Affendorp. *g.* 706.
Aftersloet. 701.
Aglo, Ageloe, Aghelo, Aghelen. *b.* 588, 598, 609, 621, 628, 636, 645, 719, 746, 751, 753, 792, 794.
Ahuys (ten). 720.
Alarding, Alerding. *g.* 612, 649.
Alardinc. *t.* 722.
Alberghe. *b.* 588, 599, 609, 617, 622, 628, 636, 646, 727, 746, 752, 753, 755, 769, 777, 778, 791.
Alberinc, Aelberinc. *g.* 769.
Alberning, Aelberning. *g.* 587, 597, 608, 621, 644.
Albertinch. *g.* 719.
Albertinc. *t.* 721.
Alblaes. *k.* 535, 539, 544, 545.

Alblaserdamme. *k.* 534, 540, 545.
Aldenhove. *g.* 720.
Aldenzale, Aldensale, Aldenzael, Aldensael, Aldenzeel, Aldenzel, Oldensale, Oldenzeel, Oldezel. *s.* 61, 66, 137, 151, 209, 291, 293, 298, 588, 789.
— *k.* 428, 588, 599, 602, 609, 610, 618, 621, 622, 628, 629, 630, 637, 646, 647, 652, 653, 719, 720, 732, 745, 746, 750, 751, 752, 753, 754, 760, 761, 764, 766, 767, 769, 770, 771, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 793, 794.
— *h.* 588, 591, 599, 610, 615, 617, 618, 622, 629, 630, 637, 638, 646, 652, 653, 656, 659, 660.
— (dekanaat der proosdij van). 524.
Aldwica. Zie: Oudwijk.
Alfem. Zie: Alphen.
Alferdinc. *g.* 774.
Alfers-hoeve. *g.* 733.
Alinc-camp. *g.* 759.
Allerdinch. *g.* 710.
Almelerblijc, Almelreblic. *g.* 788.
— *t.* 758.
Almelo. *d.* 483, 484.
— (herscapie van). 710.
Almelreef. *g.* 591.
Almen. *k.* 711.
Almeninc. *g.* 742.
Almerinc. *g.* 756.
A(l)mkerke. *k.* 533, 543.
Almsvoete. *k.* 536, 541, 545.
Alphen. *k.* 664, 691.
Alrehorst. Zie: Aelrehorst.
Alsteden. *k.* 712.
Altenna. 387.
Alting. *h.* 766.
— *g.* 594, 603, 632, 769.

Alvening. *g.* 596, 607, 644.
Alverding. *g.* 587, 598, 608, 621, 628, 636, 645, 652.
Alverinch (to). *h.* 780.
Alverking. *t.* 779.
Alvinchof. *g.* 769.
Ameyde. *d.* 330.
Amerongen, Ameronghen. *d.* 702.
— *k.* 684, 687, 702.
Ameronger-veen. 683, 702.
Ameroncger-weyde. 682.
Amersfoerde, Amersforde, Amersfort, Amersfoert, Amersvoerde. *s.* 21, 200, 232, 233, 325, 330, 362, 442, 443, 447, 448, 449, 453, 454, 459, 464, 471, 479, 483, 484, 485, 499, 502, 503, 504, 506, 693.
— (tol). 447, 459.
— (gruit). 447, 459.
— (kerk). 464, 679.
— (stadsgracht). 682.
— (Roden toerne te). 703.
— (schoutambt van). 19, 20, 21, 22, 69, 261, 265, 466, 473, 479, 486, 487, 491, 492, 499.
— (schoutambt der stad). 467, 473, 479, 487, 492, 499.
Amersfoerder-enge. 675, 679, 703, 705.
— *t.* 455, 707.
Amesing. *g.* 586, 596, 619.
Amynge-goet. 775.
Anderen, Andren. *b.* 772.
— *t.* 696, 776.
Ane. *b.* 596.
Anem. *g.* 743.
Anglia. Zie: Engeland.
Anglum. 517.
Anken. *b.* 727, 731, 762.
Ankenveen. *d.* 671.
— *h.* 665.

Ankenveen. *t.* 700.
Anlo. *d.* 772.
— *k.* 772.
— *h.* 774.
Ansen. 742.
Ansmanninc. *g.* 745.
Appelman. *g.* 608.
Arending. *g.* 631, 638.
Arkel. *d.* 330.
— *t.* 141.
Arken. *g.* 602.
Arndinch. *g.* 726.
Arnem. *s.* 149, 175, 326, 416.
— (proosdij van). 696.
Arnync. *g.* 765.
— *t.* 736.
Arninch. *h.* 710.
Arninchof. *g.* 781.
Arnoldinc. *g.* 744.
Arnoutswert. *k.* 533, 534, 543.
Arnswart. Zie: Arnoutswert.
Arthavelde. *k.* 115.
Asbroke (to den). *h.* 766.
Ascendorde. *g.* 726.
Ascendorp (Luttike). *g.* 735.
Azele. *h.* 783.
Asghet (ten). *h.* 740.
Asperen. *s.* 264, 793.
Assiking. *t.* 779.
Assing. *b.* 602.
— *g.* 587, 591, 594, 597, 600, 605, 608, 610, 614, 617, 618, 620, 622, 626, 627, 629, 635, 637, 639, 644, 647, 651, 730, 742, 746. Zie ook: Atzsinch.
— *h.* 643, 778.
Attevelt. 699, 702, 704.

Atzsinch. *g.* 588, 610.
Aula Dei. Zie: Godshof.
Auscoet. *s?* 135. (l. Aerscoet?)
Avekinc. *g.* 767, 769.
Averacker. *g.* 606, 627, 634, 641.
Averbeke. *g.* 585.
Averhene. *g.* 576.
Averhof. *g.* 584.
Averlampe. *g.* 576.
Avermate (dye). *g.* 794.
Averwech. *h.* 571.
Avighnon, proosdij in Friesland. 77.
— *s.* 91, 92, 420, 422.
Axel. *k.* 491.
Babilonienbroec. *t.* 693, 696.
Badinch. *g.* 735.
Baerle. *k.* 663.
— *b.* 725, 729, 750.
Baerlingher-essche. 750.
Baerne, Baren. *d.* 469, 474, 480, 488, 493, 500, 703.
— *ge.* 705.
Baghers-erf. *g.* 593.
Balinghe. *b.* 776.
Balveren. 693.
Bandijc. 697, 698.
Banele (Grote). *g.* 786.
Banlo. *b.* 772, 773, 775.
Banne. *b.* 777.
Barenbarch. 685.
Barenwolde (ten). *h.* 746.
Bargardinc. *g.* 737.
Barsdorp. *k.* 562.
Barstarts-hoeve. *t.* 666.
Bartengen (suuteynde van). *ge.* 701.
— *t.* 701.

Batingher-goet. 772.
Batmen. *k.* 571, 758.
— *m.* 571.
Bebinghe-goet. 776.
Bechem, Beekem. *b.* 588, 753, 765, 791.
Bechershuys. *g.* 591.
Beerdinch. *h.* 719.
Beernyng. *g.* 787.
Beers, Beerse. *k.* 676, 699.
Beersen. *b.* 748.
Beersche beemt (die). *g.* 676, 699.
Beesde. *k.* 32.
Befardinc. *g.* 730.
Beghynen-erf. *g.* 585.
Beymync. *g.* 783.
Beke. 385.
— *b.* 657.
— (ter). *h.* 657, 746, 775.
— *g.* 590, 600, 605, 610, 622, 629, 637, 641, 647, 712, 732.
Bekedam. *g.* 778.
Bekemmeninch. *g.* 716.
Beker-weteringe. 713.
Bekinc. *g.* 729.
Beking. *g.* 641.
Belemannyng. *g.* 620.
Bellinchof. *h.* 755.
— *g.* 755.
Beltrem, Beltrum. *b.* 709, 710, 762.
Benchum. 517.
Benneking. *g.* 609, 646.
Bennekote. *g.* 746.
Bennync. *g.* 767, 791.
Bennyng. *h.* 753.
Benningh. *g.* 586.

Bensinghe. *g.* 734.
Bensige-goet. 773.
Bente. *b.* 753.
Benthem. 65, 201.
Bentlo, Benthloe, Bentle, Benthele. *b.* 590, 594, 633, 641, 643, 747, 778, 785, 790, 791.
— *h.* 757, 783.
Berbroec. 716.
Berch. *g.* 612, 649.
Berchehoerne. *b.* 598.
Berchorne. *b.* 598.
Berchues. *g.* 614, 651.
Berchus. *t.* 777.
Berchuse. *m.* 790.
Berchusen, Berchues. *b.* 612, 623, 649, 656, 659.
Berendinc, Berendinch, Berending, Beerndinc, Beernding, Bernding. *h.* 758.
— *g.* 587, 589, 600, 602, 603, 611, 612, 613, 618, 619, 623, 624, 630, 631, 632, 638, 639, 640, 648, 649, 650, 653, 654, 764, 769, 781, 794.
— *t.* 779.
Berendrecht. *k.* 528, 535, 542.
Berewalde. 432.
Bergen (in Henegouwen). *s.* 158, 160.
Berghe (heerscappie van den). 708.
— *b.* 773.
— (ten). *h.* 753.
— *t.* 708.
Berghenthem, Berghentem, Berghenem, Berchenhem, Borghentem. *b.* 586, 596, 619, 628, 709, 736, 758.
— *g.* 629, 637.
Berghuis. *h.* 576.
Berghum, proosdij in Friesland. 77.
Berinchem, Berrinchem. *k.* 686, 702.
— *t.* 686.

Berke. 675.
Berndinch. *h.* 727.
Berne (ten). *t.* 678.
Bernecotinc. *g.* 788.
Bernerinc. *h.* 767.
Bernering. *t.* 732.
Bernevelde. *k.* 678, 692.
Bersen. *b.* 744.
Berspic. *b.* 787.
Berspiker-essche. 734.
Berthelehoerne, Berthorne, Bertherne. *b.* 607, 620, 644.
Bertoldinc. *g.* 775.
Bertraninc. *g.* 729.
Besehorst. *g.* 591.
Bestmannyng. *h.* 653.
Bestmen. *b.* 728, 729, 745.
Betanië, abdij. 512.
Bethlehem, nonnenklooster in Friesland. 77.
— klooster (te Zwolle?) 721.
Bethue, Betouwe. 669, 677, 692, 698. 703.
— (Over). 693.
Beverdam. *g.* 780.
Bevering. *g.* 746.
Beverwerd. 325.
Bicberghe. 202, 203.
Biele, Bielen. *b.* 762, 763.
Byenvelt. *g.* 753, 756.
Biercse. 516.
Biervliet. *k.* 402, 546.
Bieshare, Bijsher. 686, 697. Zie ook: Bishorst.
Bieshaertiende. 675.
Bijshorst. *k?* 578.
Biishorst. *h.* 573.
Bijsle (to). *g.* 666.

Bilenvelt. 691.
Bilt (die). *d.* 688.
Bilwijc. *t.* 141.
Binloe. *g.* 713.
Bynnenpoerte. *g.* 784, 786.
Birkescampe, Byrkijnscamp, Birxcampe. *h.* 571, 572.
— *g.* 572, 576, 733.
Birket (die). *g.* 706.
Bircmede. *b.* 724.
— *g.* 712.
Biscopesberghe. 307, 310.
Biscopinc. *g.* 758.
Biselinghen, klooster. 12.
Bishorst, Byshorst. *g.* 741.
— *t.* 709, 733. Zie ook: Bijshorst.
Bisscopsweide (bij Oudewater). 339, 447, 453, 459.
Bisscops-weteringhe. 689.
Bysudenswaer. *t.* 739.
Bytsel (ter). *g.* 699.
Blanckenborch (die). *g.* 796.
Bleddinclere (to den). *h.* 766.
Bleke (ten). *g.* 709, 741, 747.
Bleken-lant (des). *g.* 751.
Blideldestede. *g.* 592.
Blydinch. *g.* 602.
Blochovenre-velt. 664.
Blochover-weteringe. 686.
Bloclant. *ge.* 683, 691.
— *t.* 683.
Bloec (ten). *t.* 694.
Bloemkamp, abdij. 76, 515, 517.
Blomendal Bloemendael. *g.* 632, 639, 657, 710, 769.
Bobbencamp. *g.* 680, 689.
Boddeler. *g.* 724.
Bodegrave. 29, 31, 176, 442.

Bodelake (die). 761.
Bodelar, Bodelaer, Bodeler. *b.* 596, 620, 628, 731.
Bodilswert, Bodelswert, Bodelsvaert. *k.* 61, 79, 129, 165, 166, 520.
— (dekanaat van). 331, 332, 523, 565.
Boding. *g.* 588, 597, 598, 599, 607, 620, 621, 627, 635, 644.
Boecdam. *g.* 657.
Boecholte (ten). *g.* 750.
Boechoud. 526.
Boecler, Boeclere. *b.* 604, 625.
Boeldinc. *g.* 783.
Boencamp. *g.* 764.
Boenschinc. *g.* 737.
Boetlo. *b.* 778.
— *t.* 712.
Boghinc. *g.* 737.
Bohuys. *g.* 728.
Boync, Boynch, Boyng. *g.* 590, 604, 614, 625, 651, 752.
— *t.* 786.
Bokenoghenstede. *g.* 586.
Boket. *g.* 763.
Bolgerien. *ge.* 681.
— *t.* 681.
Bolghesgoer. *g.* 602.
Bolyescamp. *g.* 722.
Bomel. 318, 370, 386.
— (kapittel van). 416.
Boninc. *g.* 780.
Boningen, Boningem. 598, 608, 621, 645.
Bonynghe, Bonynge. *b.* 751, 752, 756.
Boningherdam. 716.
Bonynger-marc. 716.
Borch (die). 451, 459.

Borch (ter). *g.* 694, 704.
Borchards-erf. *g.* 660.
Borchmansgoet. 744.
Borchuser-marke. 720.
Borck. *k.* 776.
Borcle (heerscap van). 746, 766, 777.
— *s?* 137.
Bordindamme. *k.* 557.
Borghele, Borgholo. *h.* 758.
— *g.* 710, 712.
Borghen. *k.* 775.
Borghenden, Borgendem. *k.* 602, 603, 613, 619, 624, 632, 639, 650, 752, 753, 769, 786.
— *b.* 590, 602, 639.
— *h.* 589, 602, 612, 616, 619, 624, 631, 639, 649, 653, 657, 660.
Borgheren. *k.* 771, 772.
Borsen. *b.* 730.
Bosewinkele. *g.* 753.
Botel. *g.* 735.
Botele. *h.* 723.
Botle. *b.* 731.
— *g.* 722.
Bouhuys. 731, 742, 757.
Boumans-goet. 718.
Bovendorp. *g.* 793.
Bovincgen. *b.* 781.
Brabant. 48, 52, 227, 319, 327, 376, 387.
Brabantsche munt. 10, 148, 171, 211, 215, 221, 287, 294, 334.
Braec (ter). *h.* 754.
— (die). *g.* 777.
Bramharen (to der). *h.* 766.
Bramlaer, Bramler, Brammeler. *b.* 572, 762, 766.
— *g.* 578, 732, 733.

Brantelghet. *h.* 63.
Brede (die). *g.* 759.
— *t.* 448.
Bredenbroec. 752.
Breydenhorst. *g.* 713.
Breydewech (die). 682.
Breyenvelde (ten). *t.* 777.
Breyskercke. *k.* 558.
Brekinchem, Brekeninchem. *b.* 719, 780.
Brenke, Brencke (die). 734, 794.
Bridorpe. *k.* 552, 559.
Briele. *s.* 546.
Brilaer. *g.* 678.
Brynghuys. *g.* 722.
Brinkinghe-goet. 775, 776.
Brinkote. *g.* 594.
Britseneweert. 515.
Britsum. 517.
Broch. *b.* 748.
Broechues, Broechuys. *g.* 603, 722, 776.
Broeclederweyde. 683.
Broeclerweerde, Brokelerweerde. 674, 682.
Broecsinc. *g.* 775.
Broecsteghe. 697, 698.
Broeke. *k.* 561.
— (by den). *b.* 756, 777.
— (ten). *g.* 763.
Brogthe (hof in der). 64.
Broyle. *g.* 602.
Broke. *b.* 591, 594, 603, 605, 613, 614, 624, 626, 632, 633, 640, 649, 651, 657.
— *b.* 602.
Brokelede, Bruclede. *ge.* 97.
— *k.* 337.
Bromelbussches-huys. *h.* 591.

Bromeldàm. *g.* 757.
Broninchusen. *b.* 587, 597, 627.
Broningreve. *g.* 778.
Brouwershavene. *k.* 559.
Brucht. *b.* 586, 596, 619, 735.
Bruckeler. *g.* 720.
Bruempt. *g.* 732.
Bruensgoet. 724.
Bruenshuys. *g.* 722.
Brueselerweert. *t.* 668.
Brugghen (ter). *g.* 718.
Brukaerts-tiende. 686.
Brukencamp. *g.* 722.
Brummen. *k.* 739.
Brunggerinch, Brunghering. *g.* 598, 609, 645.
Brungherkinc. *g.* 746.
Bruning, Bruninch, Brunyng, Brunync. *h.* 767, 789.
— *g.* 589, 601, 611, 612, 618, 623, 630, 638, 647, 648, 653, 750, 763, 789.
— *t.* 786, 790.
Brunseler. *g.* 784.
Bruselstede. *g.* 592.
Brussel. *s.* 108, 381, 383.
Buchorster-slage. 718.
Bucker (die). *g.* 784.
Bucstel. 144, 325.
Buddincwolde. *ge.* 775.
Buerze. *b.* 632, 640, 709.
Bugghenberch (Olde). *g.* 737.
Bulynghe (ter). *ge.* 775.
Bulkeshuys. 756, 784.
Buncking, Bunkinc. *g.* 587, 598, 608, 617, 621, 628, 636, 645, 777.
Bunnic, Bunninc. *ge.* 679.

Bunnic. *d.* 452, 454, 457, 462, 470, 473, 476, 482, 490, 492, 496, 499, 501, 683.
— *t.* 663.
Bunnicher-enghe. *t.* 448, 454, 463.
Bunscoten. *k.* 494, 500.
— *d.* 469, 475, 477, 481, 489, 490.
— *t.* 678.
Buren. *k.* 143.
Burges-tiende. 724.
Burgh. *k.* 554, 558.
Buscoep. *w.* 691.
Buschmans-goet. 728.
Buschum Ducis. Zie: 's Hertogenbosch.
Bussche (ten). *h.* 680.
Busschinc. 729, 733.
Butendijc. *h.* 642.
— *g.* 718, 768.
Buters-goet (des). 749.
Buxem. *k.* 428.
Cadelhof. *g.* 651.
Cadichem. *t.* 141.
Cadolen. *b.* 725.
Kagheldinc. *g.* 778.
Caghenscot. 732.
Caldehof. *g.* 620.
Caltheren (die). *g.* 746.
Cameric. *s.* 48, 108, 149, 158, 160.
Camericken. *d.* 665.
Cameriker-dijc. 697.
Camesscher (Luttike). *g.* 762.
Camp. *t.* 737.
Campen. *s.* 5, 7, 48, 52, 145, 277, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 322, 323, 484, 515, 519, 520.
— (gruit en tol). 174.
Campervene, Camperveen. 716, 733, 750, 761.

Campervene. *ge.* 758, 761.
— *k.* 758.
— *t.* 717, 718.
Camphues. *h.* 658, 727, 740, 742.
Capella cursoris. Zie: Loperskerke.
Capelle op Duiveland. *k.* 552.
— op Zuidbeveland. *k.* 111, 562.
Caple. 516.
Karclant. 685.
Karnisse. *k.* 534, 542.
Carrehuping. *g.* 587.
Kate (dat). *g.* 716.
Katendrecht. *k.* 532, 537, 538, 547.
Katenhorst. *g.* 739.
Catesgoet. *g.* 722.
Catreep, Catrepe. *b.* 739.
— *g.* 725.
Catte (dat). *g.* 769.
Catteler (dat). 768.
Cattenbroec, Cattenbroyck. *ge.* 662, 683, 708.
— *t.* 683.
Cattendijck. *k.* 562.
Cattenvoert. 721.
Catwikervelt. *t.* 701.
Catwynkel. *g.* 702.
Caudewerve. *k.* 561.
Cavering. *g.* 599, 622, 646, 652.
Caverwijc. *g.* 589, 610.
Kedengherwolt. 783.
Kedinchuys (die twie). 779.
Keyming. *g.* 733.
Kemenade. *h.* 732, 757, 769.
Kemenaden (ter). *g.* 725.
Kemerinch. *t.* 780.

Kemeringmole, Kermeringmole, Kiemeringmoele. *g.* 785, 790, 791.
Keppelerinc. *g.* 780.
Keppelering. *h.* 779.
Kerchoeve. 682.
Kerchof. *g.* 668.
Kercwaerde. *k.* 426, 427.
Kercwerc. *k.* 425, 426, 427.
Kercwerve. *k.* 152, 552, 560.
Kerichlene. *g.* 778.
Kerrebroech. 718.
Kerspensale. 777.
Kevelham. *g.* 779.
Kiemeringmoele. Zie: Kemeringmole.
Kykenweyde. *g.* 726.
Kindeshof. *h.* 758.
Klaerkamp, abdij. 76.
Claeskinderenkerke. *k.* 553, 554.
Clawesinc, Clawesing. *g.* 719, 727, 795.
Cleemt (die). *g.* 682.
Kleyhorst. *g.* 755.
Clenken-goet. 754.
Clinchoeve. *g.* 675, 694, 707.
Cliwijc. *g.* 589, 601, 612, 623, 630, 638, 649, 653.
Cloecken, Cloicken (dat). *g.* 676, 698.
Cloester (ten). *g.* 730.
Clostergoet. *g.* 576.
Clotinghen. *k.* 561, 563.
Cnordeniip. *t.* 448, 455, 464.
Cobrugge. *h.* 643.
— *g.* 591, 604, 614, 625, 650.
Cockaertshoeve. *g.* 662.
Kockengen, Kockangen, Cocangen. *ge.* 683, 697.
— *k.* 518.
— (kerk). 697.

Kockengen. *t.* 683, 697.
Kodijc (die). *g.* 780.
Kodinchuys. 780.
Coekampe. 663.
Coelhorst. 479.
Coenencamp (dat). *g.* 792.
Coenradinc, Conrading. *h.* 642, 653.
— *g.* 718, 736, 756, 778, 780.
Coenre. 519.
Coesing. *g.* 730.
Coesvelde (to). *h.* 767.
Coesvelt. 371.
Coete (die). *g.* 682.
Kogenscote. *h.* 788.
Cohorst, Kohorst. *g.* 590, 604, 633, 640, 779, 780.
Kolchuys. *g.* 715.
Coldam. *g.* 730.
Coldehof. *g.* 596, 614.
Coldewaye. *g.* 658.
Colen. *s.* 329.
— (provinciaal-statuten van). 441, 442.
Colke, Kolke (die). *w?* 572.
— (ten). *g.* 575.
Collehof. *t.* 642.
Colmenscote, Kolmenscote, Colmescoten. 450, 458, 465.
— *h.* 757, 758.
Kolninchmans-guet. *g.* 711.
Conencamp. *g.* 683.
Conen-goet (des). 725.
Conighe. *g.* 742.
Koning. *g.* 597.
Koninginc (to). *h.* 767.
Coninx huys (des). *g.* 710.
Koppel (goed de). 211, 449.

Cortecamp. *g.* 704.
Cortehoeve. 695, 701.
— *k.* 692.
—? (meer van). 695.
Cortenhorst. *g.* 744.
Cortinx-hofstede. 792.
Cosing. *g.* 770.
Costede. *g.* 739.
Costening. *g.* 587, 597, 607, 611, 618, 620, 623, 627, 630, 638, 644, 648.
Coster Ghisen-goet. *g.* 715.
Costering. *g.* 600.
Kote (die). 784.
Kotercamp. 784.
Cotwijc, Cotwic. *g.* 745, 748, 778.
Coudekerke. *k.* 555, 558.
Kovelham. *t.* 756.
Covorde. *s.* 137, 311.
Crabbendijc. *k.* 129.
Crasenborch. *g.* 596.
Creke. *k.* 562.
Krenckens-goet. *g.* 577.
Crickinc. 718.
Crympen, Krimpen. *k.* 699, 702, 704.
Crolinc. *g.* 715.
Cruyshovel. *g.* 676, 699.
Crullen-erf. 584.
Crumacker. *g.* 788.
Crummenhof, Crumenhof. 746, 789.
Cruninghen. *k.* 563.
Cubanwart. 516.
Cuckuc, Cueckuc, Cuckuec. *g.* 587, 598, 608, 617, 621, 628, 636, 645.
Kuyc (land van). 676, 699.
Cuyrsen (die). *t.* 676.

Culen (ter). *g.* 686, 687.
Kulen-goet. 744.
Culenborch. *s.* 110, 386.
Cumae. *s.* 130, 132.
Custhusen. *g.* 757.
Daelacker (die). 679.
Daelte. *k.* 709.
Daerboven. *g.* 771.
Daerlo. *b.* 760.
Dale (ten), klooster bij Utrecht. 706.
Dale (ten). *g.* 724.
Dalem, Dalen (graafschap). 509, 747, 783, 785, 787.
Dalen, Dale. *k.* 773, 774, 775.
Dalencamp. *g.* 729.
Daleshorst. *g.* 762.
Dalingcamp. *g.* 735.
Daling van Desen-goet. *g.* 574, 580.
Dalmesholte, Dalmecholte, Dalmeshout. 715, 716, 741.
Dalvessen, Daelvessem. *k.* 715, 717, 723, 724, 726, 727, 730, 731, 732, 733, 735, 736, 737, 739, 740, 743, 758, 762.
Dam (die). *g.* 757.
— *g.* 784.
— *t.* 724.
Daming. *g.* 596.
Dankersgoet. 761.
Dankinc. *g.* 777.
Darlo. *g.* 767.
Daslaer. 572.
Dasslaveren. *g.* 720.
Davescote. *t.* 779.
Dedekem. *k.* 781.
Dedelen. *g.* 583.
Deelden. *k.* 742.

Deetmaring. *g.* 609, 646.

Degheninchem. *k.* 598, 599, 617, 622, 628, 629, 636, 637, 716, 735, 751, 752, 756, 764, 777, 781.

— *b.* 617, 793.

Delden. *k.* 588, 590, 594, 595, 603, 604, 613, 624, 625, 632, 633, 639, 640, 641, 649, 654, 747, 753, 754, 755, 756, 757, 764, 765, 766, 777, 778, 779, 782, 783, 785, 786, 790, 791, 793.

— *s.* 582, 606, 614, 737, 756, 782.

— *h.* 594, 602, 612, 616, 619, 624, 631, 632, 639, 649, 654, 657.

— (schepenen van). 606.

Demerghen. *ge.* 671.

— *t.* 671.

Demonis (area). 585.

Demseler. *g?* 578.

Dencghe (Grote). *g.* 712.

— (Luttike). *g.* 712.

Depenbroec. *g.* 610, 647.

Dersemel. *g.* 690.

Derthesen. 702.

Dese. *g.* 731.

Deventer. *s.* 8, 15, 36, 37, 72, 73, 74, 78, 80, 81, 111, 113, 135, 140, 146, 147, 151, 168, 171, 175, 193, 201, 203, 205, 207, 212, 218, 219, 223, 231, 285, 296, 324, 325, 326, 329, 330, 334, 412, 432, 494, 503, 510, 519, 525, 715, 724, 727, 729, 751, 752, 766, 768, 769, 771, 779, 780, 783, 785, 790, 796.

— *k.* 603, 712, 713, 747, 757, 758.

— (Onser Vrouwen kerspel to). 710, 722, 727, 744, 764, 771, 788.

— (Sinter Claes kerspel to). 726, 788.

— (kerk van). 74, 601, 616.

— (St. Paulus-altaar in de kerk van). 175.

— (kapittel van). 73, 770.

Deventer (het oude proosdijhuis van). 206.
— (dekanaat der proosdij van). 523, 524.
— (Bisschopshof te). 73, 74, 75, 81, 177, 204, 206, 215, 219, 223, 271, 272, 295, 312, 313, 410, 796.
— (Minderbroedersklooster te). 338.
— (die Heylighe geest van). 731.
— (veerschip te). 711.
— maat. 146, 218, 219, 272, 295, 296, 411, 631, 634, 635, 640, 641, 642, 655, 710.
Deventer-enghe. 710.
Dever. *k.* 775.
Dickenhem (klooster). 148.
Diderkinch, Diderking. *g.* 587, 597, 608, 617, 621, 627, 635, 644.
Diderking, Diderikinc. *t.* 750, 789, 790.
Dyedem. *ge.* 708.
— *k.* 294, 337, 708.
Diederen. 109, 149, 175.
Dielaer. Zie: Laer.
Diepenbroeke. 719, 794.
Diepenhem, Dyepenhem, Dypenhem, Depenhem, Dyepenem, Diepenem, Deepnem (heerscap). 509, 709, 710, 711, 723, 747, 756, 757, 762, 763, 765, 766, 774, 785.
— (renten van). 409.
— (slot). 409.
— (borchmanne to). 782.
— (borchmansrecht van). 723, 790, 791.
— (borchleen to). 779, 782, 783, 784, 785, 787, 790, 791.
— *ge.* 409.
— (vriheyt van). 756, 783, 784.
— *d.* 330, 635, 642, 778, 783.
— (maat to). 783.
Diesteler. *g.* 712.
Diethardinc. *g.* 719.

Dievedijck. 703.
Diffelen, Diffele, Diffle. 735, 736, 740, 744, 774.
Diffeler-marc. 716.
Dyke (ten). *g.* 788.
Dike (ten). *t.* 757.
Dimighum. 515.
Dinstervene. *b.* 739.
Dirikinc, Dirkinc. *g.* 728.
Dyst, Diest. *s.* 79, 80, 106, 108, 171, 178, 253, 330, 331, 377, 378, 526.
Ditmarinc. *g.* 736.
Dochem (abdij). 76.
Dockinghe. *k.* 418.
Doccum. *d.* 517, 520.
Dodakirka. 516.
Dodorpe. *k.* 785.
Doedkate (ten). *h.* 781.
Doemproefst-gherechte. 669.
Doerghange. 717.
Dolikens-hues. *g.* 593.
Dolre. *m.* 793.
Dolreberchs-hofstede. 708.
Dom. Zie: Utrecht.
Dommekamp. 743.
Donkerlaer. 479.
Donckerlo. *g.* 635.
Donkersteghe, Dunkerstege (die). 676, 699.
Dordrecht. *s.* 110, 171, 503, 513, 514, 529, 535, 536, 544.
— *k.* 154.
— (Nieuwe kerk te). 527, 536.
— (Predikheerenklooster te). 567.
Dorenspiic. *k.* 666, 699, 735.
Dorlo (Luttike). *g.* 731.
Dorne. *k.* 682.
Dorninchem, Dornyngen, Dorningen, Dorninge,

Doernynghem, Doerningen, Doerninghe, Doringhem. *b.* 589, 600, 611, 618, 622, 630, 637, 647, 653, 732, 746, 779.

Dorninchem. *b.* 599, 622, 629, 637, 735, 753, 764, 777.

Dorreheyde. *g.* 734, 787.

Dorrethe, Dorrete. *m.* 571.

— *g.* 713.

Dorscher-veen. 664.

Dotinchem. *d.* 294, 340.

Dotinghem. *k.* 727.

Drakensteyne. *h.* 685.

Dreye. 512.

Drente. 6, 43, 86, 110, 161, 224, 307, 308, 311, 435, 523, 742, 771.

— (gerecht van). 776.

— (rentambt van). 9, 223, 224, 271, 295, 296, 297.

— (swanenvlot in). 776.

Drieberghe, Drieberghen, Driberghen, Drybergen. *ge.* 667.

— *d.* 330, 466, 687, 688, 695.

— *g.* 706.

Driebergherbroec, Drybergerbroec. 677.

Driehuys. *g.* 725.

Drielenberch. *h.* 694.

Drinen, Drienem. *b.* 603, 610, 613, 619, 624, 632, 639, 647, 650, 746, 750, 779, 789.

Droflaer. 480.

Druwen. *b.* 772.

Dubboldinc. *g.* 760.

Dubeldinc. *g.* 764.

Duceler. 743.

Duer, Duere, Dure. *b.* 714, 720, 730.

— *m.* 785.

Dues, Duse (ter). *g.* 756, 793.

Duyrsen. *b.* 771.

Duyst, Duust. *b.* 470, 489.
— *t.* 448, 454, 455, 464.
Dulre. *b.* 589, 600, 611, 618, 623, 630, 638, 648, 653, 719, 720, 732, 754, 764, 767, 769, 770, 781, 782.
— *m.* 720, 780, 788.
Dunkerstege. Zie: Donkersteghe.
Dure. *h.* 759.
Duren. 330.
Duscote. *g.* 606, 626, 634, 641, 655.
Dusse (ter). *g.* 722.
Dute (ter). 755.
Duvelant. 551. 552, 557.
Duveler (ten). *g.* 723.
Duvels huys, Duvels hues (des). *t.* 642, 778.
Duvelskaten. *g.* 716.
Duvendijc. *k.* 552, 559.
Duvenstert. *g.* 702.
Dwergraven. 697.
Dwingelo. *k.* 776.
Dwinghel. *b.* 751.
Dwinghelo. *h.* 772.
— *t.* 772.
Ebelens-goet (heren). *g.* 577.
Ecclesia filiorum Nicholai. Zie: Claeskinderenkerke.
Ecgherinc. *g.* 753.
Echene. 516.
Echteler. *g.* 730.
Echtlum (nonnenklooster te). 77.
Ede. 232, 238, 485.
Edelerinc. *g.* 756.
Edelyerinc. *g.* 778.
Eden (dat). *g.* 774.
— *d?* 774.
Ederkinc. *g.* 765.
Eder-marke. 774.

Eecriis. 487.
Eegwer. *k.* 418.
Eene. *k.* 712.
Eep. *k.* 781, 790.
Eerde. *d.* 742.
— *h.* 742.
Eertsche-hove. 759.
Eesscherinch, Eesschering. *g.* 589, 600, 610, 611, 618, 630, 647, 648.
Effing, Effinch, Effinc. *g.* 605, 614, 626, 634, 640, 651, 658.
— *g.* 765, 785.
— *g.* 766, 784.
Egberting, Ecbertinc, Ercbertinc. *g.* 598, 608, 612, 621, 628, 636, 645, 649, 737, 755, 761, 769, 779.
Egbertincmole, Ecbertincmole. *g.* 589, 600, 611, 622, 630, 637, 647.
Eghen. *m.* 769.
— *b.* 723, 728.
Eyberghe, Eyberge. *k.* 762, 784, 796.
Eymeren. 693.
Eirte. *h.* 743.
Eysing, Eysinch, Eyzinch, Eyssinc. *g.* 583, 730, 759, 761, 766.
Eysinghen. *g.* 782.
Ekelbome (ten). 722.
Elbertinch. *g.* 719.
Elborch. *d.* 776.
— *t.* 722.
Elc. 727.
Elekinc. *g.* 782, 783.
Elen. *b.* 583, 602, 624, 631.
Elgerzee. *k.* 553.
Elyzing. *t.* 791.
Ellemeed. *k.* 559.

Ellenmersch. 716.
Elsch. *t.* 668.
Elsen, Elsene. *b.* 710, 765, 778, 785.
Elsenhuys. *b.* 743.
Elsenne. *t.* 768.
Elset (die). *g.* 753.
Elshove (ten). *g.* 578.
Elst. *k.* 118, 693, 698, 703.
— (die). 709.
Elverdinc. *h.* 754.
Elverinc. *g.* 756.
Elverkinc. *g.* 757.
Eme, Eem (Ter). *d.* 449, 459, 464, 469, 474, 480, 488, 489, 494, 495, 500, 518.
— (Ov.). *b.* 717, 730, 731.
— *w.* 684.
— (Ter) (tol). 449, 459, 464.
— (Ter). *t.* 448, 455.
Emebrugge, Embrugh, Embrug, Eembrugge, Eembrugghe. *k.* 436, 437, 701.
— *d.* 474, 518, 673, 705, 707, 723, 792.
Emekerke, Eemkerke. *k.* 528, 535, 536, 543.
Emelant (schoutambt van). Zie: Amersfoerde.
— (bede van). 447, 459.
Emenesse, Emnesse. *d.* 474, 481, 500, 503, 703, 792.
Emmen. *b.* 758.
Emmerik (dekanaat der proosdij van). 524.
Emmersgraven. *g.* 738.
Emmichem. 201.
Emminchem, Emninchem, Emmenynchem. *k.* 587, 597, 607, 608, 617, 620, 621, 643, 709, 773.
— *b.* 607, 643.
Empne. *k.* 773.
Enchusen. 514, 518, 519.
Encker. 702.

Enckerdamme. 702.
Endelingher-goet. 772.
Enede. *b.* 715.
Engaer. 702.
Engardam. 702.
Engberting. *g.* 746.
Engberts-goet. 575.
Enge (die). 684.
— (die). 695.
— (ten). *h.* 683.
— *t.* 455.
Engeland. 78.
Engelbertinch, Engelberting. *g.* 587, 598, 608, 609, 645, 646, 738, 782.
Enghelikens goet van Wye. 712.
Enghenbroec. 502.
Engezinch, Engesing, Enggesing, Enghessinc. *g.* 586, 598, 607, 608, 620, 644, 645, 746, 771, 778.
Enschede, Ensschede, Enscede. *k.* 588, 595, 600, 603, 610, 613, 616, 618, 619, 624, 629, 632, 637, 639, 641, 647, 650, 652, 654, 711, 746, 753, 757, 779, 784, 785, 789, 790, 791.
— *s.* 583, 600, 610, 647, 656.
Ense. 519.
Enther, Enthere, Entheere, Enter, Entere, Enteren. *b.* 605, 614, 626, 634, 640, 651, 658, 718, 720, 737, 755, 768, 778, 780.
— *t.* 642.
Enthersche hove. *g.* 769.
Epe. *k.* 711, 713, 722, 778, 790.
— (kerk). 711.
Eppensolde, Eppenzolde. *b.* 590, 604, 625.
Epping, Eppingh, Eppinc. *g.* 587, 597, 598, 604, 608, 613, 617, 620, 621, 625, 628, 632, 636, 644, 645, 650, 652, 764, 777.

Ercbertinc. Zie: Egberting.
Erghelo. *g.* 595.
Ergher-marke. 714.
Erien, Eryen. 716, 728, 729, 738, 740, 742.
Erketrudenkerke. *k.* 530, 536.
Erlo. *g.* 785.
Ertbrugge, Ertbrughe. 571, 573.
Esca alterhus, proosdij in Friesland. 77.
Eschues, Esschuys, Eshuys. *g.* 595, 605, 626, 633, 753.
Eze (die). *g.* 768.
— (to). *t.* 678.
Esing. *g.* 732.
Esking. *g.* 730.
Espe. *t.* 678.
Espelo, Espele. *b.* 764, 769.
Essche. *b.* 767.
— *b.* 786.
— *h.* 789.
— (oppen). 737.
— (by den). 778.
— (Grote). 754.
— *t.* 786.
Esschering, Esscherinc. *g.* 623, 638, 773, 786.
Esscherkinc. *g.* 752.
Essekinc. *b.* 733.
Esselinc. *g.* 735.
Esseling. *g.* 784.
Essinc. *g.* 745.
Esschinc. *g.* 762.
Estmaring, Estmaringh. *g.* 587, 597, 608, 644.
Evekinghe. *g.* 772.
Everborch. *g.* 659.
Everding, Everdinc, Everdinch. *h.* 727.
— *g.* 590, 597, 604, 625, 627, 753, 778, 781, 787.
— *t.* 722.

Everdincle. *t.* 733.
Everdinclo. *g.* 727.
Everdinclo (Luttike). *t.* 709, 741.
Everingloe (Groit). 572.
Eversberch. *g.* 742.
Everswert. *k.* 562.
Everts broike (heren). 794.
Evewech (die). 682.
Eving. *g.* 597, 607, 644.
Ewijc, Ewic. *k.* 703.
— *t.* 703.
Fenehusen. 774.
Fenlaer. *t.* 678.
Finckum. 517.
Flandria. Zie: Vlaanderen.
Flederden. Zie: Vlederden.
Folclaghe. *k.* 516.
Forwalde. *k.* 417.
Frankenhuys. *h.* 732. Zie ook: Vrankenhuys.
Fresen-goet. *g.* 579. Zie ook: Vresengoet.
Fresenkampe. *g?* 578.
Friesche munt. 402, 515, 518, 519, 520, 566, 567.
Friesland. 76, 109, 129, 268, 269, 270, 331, 332, 337, 402, 425, 513, 515, 518, 525, 526, 565, 567.
— (Oost). 270, 427, 508.
Frisend (?). 223.
Fronacker. *k.* 107.
— (dekanaat van). 332, 523, 524.
Gadem. *g.* 585, 782.
Gaerde (Luttike). *g.* 586.
Ghaest. *k.* 418.
Galigaen. 592.
Gaminclo, Gammynclo. *b.* 589, 600, 611, 618, 623, 630, 638, 648, 750, 760, 767, 770, 771, 790.
Garinclo. Lees: Gaminclo.

Garipe. 517.
Gasteren. *b.* 772.
Gheelmen. Lees: Gheetmen.
Gheer (die). *g.* 667, 794.
Gheerleking. *g.* 731.
Geersdinc. *g.* 746.
Geertrudenberch. 110, 227, 251, 326.
Gheervliet, Geervliet. *k.* 531, 539.
— (tolhuis te). 539, 546.
Ghees. *t.* 775.
Geesteren, Gheesteren, Ghesteren, Gheesterne. *k.* 746, 756, 766, 782, 783, 784.
— *b.* 719, 729, 752, 753, 755, 791.
Gheethorne. 8, 9.
Gheetlo, Ghetlo. *b.* 587, 597, 608, 617, 620, 627, 635, 644, 736, 769. Zie ook: Gheethorne.
Gheetmen, Gheetmunde. *b.* 714, 715, 743, 768.
— *m.* 715.
Gheykengoet. *g.* 715.
Gheyne. *d.* 330, 669.
— *t.* 667.
— (Oude). Zie: Oudengheyne.
Geyst, Gheyste (die). *g.* 676, 698.
Gheysteren. *b.* 768.
Ghelekinc, Gheleking. *g.* 747.
— *t.* 778, 789.
Ghelinc. *h.* 719.
— *t.* 779.
Gelsing, Gelzing. *g.* 596, 620.
Ghenemude. *s.* 439.
Ghenne. *b.* 766.
— *m.* 724.
Ghensers hofstede (des). 749.
Gherbertingh. *h.* 790.
Gherberting, Gherbertinc. *g.* 588, 600, 778.

Gerderen, Gherderen, Gherder. *d.* 78, 80, 192, 193, 225, 251, 513, 514.
— *k.* 703.
Gerdesgoet. 734, 787.
Gerdighe. *g.* 742.
Gerding. *h.* 781.
Gerdinc, Gherdinch, Gherding, Gheerding, Geerding. *g.* 588, 599, 600, 609, 611, 617, 618, 622, 623, 628, 630, 636, 638, 646, 648, 719, 756, 764, 777, 784.
Gerdinch, Gherdinc. *t.* 726, 768, 770, 773.
Gherloging. *g.* 609, 646.
Germynghe-huys. 773.
Gherner, Gerner. *b.* 735, 736, 761.
Gheroldinc. *g.* 788.
Ghersvelde. *t.* 643.
Ghervoldinc. *g.* 751.
Gherwenyng, Gerwenyng. *g.* 609, 645.
Ghesing. *g.* 635.
Ghetekote. 764.
Ghetel. Zie: Gietel.
Gheverdinc. *g.* 718.
Giesteren, Ghiesteren. *k.* 762, 763.
Gietel, Ghetel. *b.* 732, 758.
Gietlo, Ghietlo. *t.* 752, 786.
Gymyng. *g.* 606, 626, 634, 641.
Gyselberting, Ghiselberting. *g.* 598, 608, 628, 636, 645.
Glinthuys. *h.* 742, 788.
Gho en Wold. 309, 310, 311.
Goe (swanenvlot oppen). 776.
Godebertinc. *g.* 756.
Godelinchem, Goedelinchem. *b.* 587, 597, 607, 620, 644, 731, 786.
Godshof (nonnenklooster). 77.
Goer (Hengeler). 655.

Goer (Swarte). 449.
Goer Zellincdam. 764.
Goerhuys. 784.
Goes. *k.* 562.
Goessenynch. *g.* 752.
Goye ('t). *ge.* 664, 668, 687, 690, 701.
— (ten). *h.* 663.
Goyer-dijc. 686.
Goylant. 474, 503.
Goynghum. 517.
Goltacker. *g.* 751.
Ghore, Gore, Ghoer, Goer (slot). 7, 13, 15, 48, 137, 150, 209, 211, 212, 215, 252, 289, 409, 583, 780.
— (borchleen te). 710, 756, 777, 778, 779, 780.
— (gruit te). 299, 606.
— (molen te). 632, 640.
— *k.* 595, 740, 756, 757, 764, 765, 766, 779.
— *s.* 287, 338, 606, 626, 634, 641, 658, 778, 782.
— *h.* 595, 605, 614, 616, 626, 633, 634, 640, 641, 651, 654, 658, 660.
Ghorichem. 227.
Goriking. *g.* 740.
Goseninc. *g.* 764.
Goudehoeve. 690, 691.
Goudesluus, Goutsluse. 664, 691.
Graeftorpe. *b.* 737.
Grafhorst. *s.* 439.
Grafhoerster-voert. 744.
Grafhorster-vonder. 439.
Grammenclo. *b.* 732.
Grapentolle. *b.* 739.
Grasnode. *t.* 464.
's Gravenambocht. *k.* 532, 535, 536, 538, 544, 547.
Grebbe (die). 681.
Grenyng. *h.* 779.

Grevenbroec. 705.
Greven huys (des). 795.
Grevinc. *g.* 719.
Grevinchof. *g.* 601, 616, 630, 638, 653, 656, 659.
Grimering. *g.* 596.
Grimmige. *t.* 776.
Gripensteyne (ten). *h.* 676, 793.
Grypinch. *h.* 780.
Gripinc. *g.* 719.
Groenhaer (ten). *h.* 746.
Groent (ter). *g.* 722.
Groessen. *k.* 771.
Groninghen, Gronynghen, Groeninghen, Groninghe, Gronyngen. *s.* 10, 161, 307, 309, 310, 311, 428, 433, 434, 515, 519, 520, 773.
— (raadhuis te). 431, 433.
— (swanenvlot om). 776.
Gronlo. *k.* 709, 710, 739, 762.
Gronnet (die). *g.* 716.
Grosem. *k.* 677.
Grotehuys, Grotehues. 731.
— 741.
— 779.
Grotenburen. *b.* 594, 603, 613, 614, 619, 625, 632, 639, 640, 654, 657.
— *g.* 641.
Grotenhuis (ten). *h.* 576.
Grotenvelde. *t.* 668.
Grubbinc. *g.* 788.
Grunynch. *g.* 712.
Gruteringhe-goet. 749.
Grutscener-made. 749.
Guldenhoeve. *g.* 705, 707.
Gurzelingdam. *g.* 595, 606, 626.
Hach (dat). *g.* 761.

Hachmole. *g.* 590, 604, 633.
Hachmolen. *g?* 658.
Hachrese, Hachreyse. *g.* 591, 605.
Hadeberninc. *g.* 729.
Hadeboldinc. *g.* 775.
— *g.* 783.
Hademanninc, Hademanninch. *g.* 588.
— *g.* 767.
Hademarinc, Haedmerinc. *g.* 755.
Hademerinc. *g.* 765.
Haemstede. *k.* 554.
Haer, Hare (ter) (Ov.). *b.* 725.
— (Ov.). *h.* 575, 760, 775.
— (ter) (Ov.). *g.* 721, 722, 743, 747.
Haerberting. *g.* 764.
Haerdijc. 681, 682.
Haerle. *b.* 733.
Haerste. *g.* 712, 748.
Haestrechter-wer. 683.
Haghe (den). 35, 72, 251.
— *g.* 644.
Hagencote, Hagecote. *g.* 742, 787.
Hagenholte. *h.* 724.
Hagheninghe. *h.* 774.
Haghensteyne (herscapie van). 687.
Haghenwerde. *t.* 709.
Hakenberch. *g.* 652.
Hakenhusen. *g.* 767.
Hakesbergen. *k.* 625, 710, 762, 766.
Hakeswolde. *ge.* 775.
Halle. *b.* 587, 597, 608, 617, 621, 627, 635, 644, 747.
— *g.* 733.
— *g.* 744.
Hallinc-tiende. 669.
Halveninchem. *m.* 716.

Hamelberghe. 466.
Hamersvelt, Hamertvelt. 466, 479, 487, 488, 499.
— (bede van). 448, 459, 462.
Hamesing, Hamessinc. *g.* 612, 648, 767.
Hamme. *k.* 728, 730, 744, 745.
— (die). 696.
— (den). *g.* 743.
— (in den). *g.* 669.
Harch, proosdij in Friesland. 77.
Hardenberch. *g.* 614, 651.
Hardenberge, Haerdenberghe. *ge.* 719, 722, 731, 733, 735, 736, 740, 758, 773, 778, 783, 786.
Hardevelde. *t.* 448, 455, 464.
Haren. *k.* 776.
— *t.* 776.
Harla. *k.* 516.
Harlem. 171.
Harnoutswert. Zie: Arnoutswert.
Harzemanning. *g.* 604.
Haselhorst. *g.* 728, 730.
Hasencampe (ten). *t.* 777.
Haskinc. *t.* 786.
Hasscherahorne. *k.* 421, 516.
Hassele, Hasselo, Hasslo, Haslo. *b.* 588, 600, 610, 618, 622, 630, 637, 647, 653, 764, 779, 781, 782.
— *m.* 719, 781.
Hasselt. *s.* 284, 285, 439.
Hastehuysen. *ge.* 785.
Hasvein. *g.* 585.
Hattem. *k.* 735, 761.
Havercote. *g.* 639, 711.
Havichorst. *t.* 678.
Havinc-acker. *g.* 751.
Hecke (ten). *g.* 725.
— (ten). *g.* 745.

Hecke (die). 788.
Heddene (Groot). *g.* 634, 641, 655.
— (Luttike). *g.* 634, 740.
Hedel. 386.
Hederke, Hederike. *b.* 590, 604, 605, 613, 615, 625, 633, 634, 640, 650, 651, 723, 747, 765, 766.
Hedeweghen. *t.* 690.
Heeck. 778.
— *k.* 790.
Heemstede. *ge.* 662, 685.
Heerde. *k.* 738.
— *t.* 761.
Heerscophinc. *g.* 724.
Heerspinc. *g.* 738.
Heest. *g.* 585.
Heeswijc. 683.
Heghe (die). *t.* 739.
Heghehues, Heghehuzen. *g.* 601, 612, 623, 630, 638, 649, 653.
Heghelsclo, Hegheslo. *b.* 713, 730.
Hegvelde. *b.* 765.
Heylich goet. 572, 573, 579.
Heyne (ter). *k.* 710, 718, 723, 725, 739, 744, 758.
— *t.* 758.
Heyne-Ymmen-lant. 695.
Heyne-mole (die). 752.
Heynincvere. *g.* 761.
Heinrixkindre (Tser). *k.* 562.
Heyst (ter). *g.* 767.
Hekedes goet (des). 751.
Hekedes-ware (des). *g.* 587.
Hekelinghen. *k.* 535, 539, 546.
Helendorn, Helendoren, Helendoern, Helendern. *k.* 602, 605, 624, 626, 631, 633, 710, 716, 717, 718, 723,

724, 727, 728, 733, 734, 737, 738, 742, 743, 757, 760, 769, 770, 784, 787, 788.

Helendorn. *d.* 717, 718.

— *h.* 759, 770.

Helhakinc. *g.* 740.

Hellecate. *g.* 641.

Hellekote. *g.* 595.

Helmerdinc. *g.* 755.

Helmerinc, Helmerinch, Helmering. *g.* 605, 626, 633, 737.

Helmerkinc. *g.* 762.

Hemeking, Hemekinch. *g.* 596, 597, 598, 587, 620, 627.

Hemelum, proosdij in Friesland. 77.

Hemys, Hemysse, Hemissen. *k.* 736, 740, 741, 744, 768, 774.

— *b.* 596, 619, 726, 733, 740, 778.

Hemole (die). *g.* 740.

Hempne. *h.* 776.

Heyneghouwen. 78, 134, 195, 325, 503, 525.

Hene (die). *g.* 725.

Hengeler goer. *g.* 655.

Henghele (ten). *h.* 784.

Henghelo. *h.* 731.

— (Groot). *g.* 595, 606, 626, 634, 641, 655.

— (Klein). *g.* 595, 606, 626, 634, 641, 655.

Henghevelde. *b.* 643, 783.

— *m.* 739.

— *g.* 753.

Hengorde. Zie: Hengwerden.

Hengstegoer. *g.* 782, 784.

Hengwerden, Hengworden, Hengorden, Hengorde. *b.* 721, 722.

— *m.* 571, 574, 575, 717.

Hengwerderkolke (visscherie van). 717.

Henriking, Henrikyng, Henrikinch, Henrekinc, Heinrikinc, Hinrikinc, Hinriking. *h.* 789.
— *g.* 607, 612, 644, 649, 750, 767, 778.
— *t.* 790.
Henxst (die). *g.* 788.
Herberting, Herbertinc. *g.* 651, 737, 756.
Hercsem, Herxzen, Hercksen, Herxen, Herveten, Heriften. *m.* 572, 573, 579, 724.
Herdenberghes-hues. *h.* 658.
Herderwiic. 467, 473, 479, 487, 492, 499.
Herdingen. *b.* 597, 607, 644, 736, 763.
Hereking. *g.* 620.
Herengoit. *g.* 576.
Herenthals. 384.
Herenwijngaert, proosdij in Friesland. 77.
Herghelo. *g.* 632.
Hergherinc. *g.* 755.
Hering. *g.* 728.
Herkeshem. 740.
Herlecote. *g.* 710.
Hermalen. *k.* 674.
Hermans-huys. 768.
Hermannyng, Hermanninc, Hermanync, Hermeninc, Hermenynck. *g.* 628, 636, 710, 729, 736, 747, 750, 752, 755, 783.
— *t.* 790.
Hermenync. *h.* 789.
Hersmanninch. *g.* 590.
Hertberting. *g.* 614.
Herteler. *b.* 763.
Herten. *h.* 419.
Hertgherinc. *g.* 782.
Hertmen. *b.* 603, 612, 613, 619, 624, 632, 639, 649, 650, 769, 775.
's Hertogenbosch. *s.* 14, 15, 16, 49, 50, 52, 57, 78, 79,

95, 110, 134, 158, 160, 161, 168, 317, 329, 375, 386.
Herverscoep. *ge.* 699, 700.
— *t.* 699.
Herveten. Zie: Hercsem.
Hesinghe, Hesingen, Hezingen. *b.* 587, 598, 608, 644, 645, 746, 750, 755, 778.
— *h.* 789.
Hesselen. *k.* 775, 776.
Hesselinghe. *h.* 774.
Hesseling, Hesselinc. *g.* 589, 590, 600, 602, 604, 611, 612, 613, 618, 623, 624, 625, 630, 631, 633, 638, 639, 640, 648, 649, 650, 653. 654, 736, 752, 753, 756, 778, 782, 783, 784, 786.
Hesselskote. 752.
Heten, Hetenne. *b.* 713, 718, 722, 736, 737, 752, 759.
Heteren. *k.* 692.
— *t.* 692.
Hevekingen. *b.* 731.
Hyddenwert. 516.
Hiddenc (Grote). *g.* 764.
Hiddinc. *g.* 755.
Hierde. *b.* 758.
Hierover. *g.* 722.
Hilberninch. *g.* 735.
Hilberting. *g.* 589, 601, 612, 618, 623, 630, 638, 648, 653.
Hilbolding, Hilleboldinc. *g.* 729, 774, 788, 791.
Hilbrandinc, Hillebranding. *g.* 633, 711, 756.
Hilderinc. *h.* 777.
Hilghen-spil (?). 598.
Hillebeding. *g.* 729.
Hillerdinc. *g.* 735, 740.
Hilleset. *g.* 585.
Hilten, Hylten. *b.* 587, 597, 607, 627, 635, 644.
Hilwordinc. *g.* 784.

Hilwordinc. *t.* 726.
Hindelepum. *k.* 566.
Hindenspronc, Hinderspronc. *g.* 699, 700.
Hynder. *t.* 736.
Hoefacker (die). 679.
Hoefdijc. 684, 685.
Hoeftweteringhe. 693.
Hoele. *t.* 735.
Hoelre-brugge. 685.
Hoelwer. *k.* 418.
Hoenbroeke, Hoenbrake. *g.* 731, 732.
Hoencamp. *g.* 726.
Hoencoep. *ge.* 689.
— *t.* 689.
Hoenhezingen. *b.* 597, 621, 627, 635.
Hoenhorst. *g.* 730.
Hoenlynde. *g.* 585.
Hoenlo. *g.* 619.
Hoenover. *g.* 713.
Hoenrekinghe. *g.* 772.
Hoenscoten. 718.
Hoensteden. *t.* 752.
Hoep (den). *g.* 740.
Hoepemade (die). 694.
Hoesden. *s.* 114.
— (lant van). 676.
Hoeswijc. *ge.* 683.
— *t.* 683.
Hoeventiende. 448, 454, 463.
Hoeve-wech (die). 687.
Hofdijc. 689.
Hofgaerden. 584.
Hofstede (ter). *b?* 575.
— *b.* 656.
— *g.* 594.

Hofstede. *t.* 643.
Hogerhar. 701.
Hoyerinc. *g.* 756.
Hoyking. *g.* 589, 601, 611, 618, 623, 630, 638, 648.
Hoykinchof, Hoykinghof, Hoyncinchof. *h.* 754, 780, 793.
Hoyland. Zie: Goyland.
Hokelinchem, Hokelinghem, Hokelingen. *b.* 587, 597, 608, 621, 627, 644, 747.
— *t.* 752, 786.
Hokesberghe. *k.* 590, 604, 632, 640, 641, 709, 740, 782.
Hole (ter). *t.* 750, 789.
Holland. 73.
— (Zuid). 532, 542.
Holtcamp. *g.* 710.
Holte (ten). *g.* 771, 774, 786.
— *t.* 714.
Holtebedorpe. *g.* 783.
Holten, Holthen, Holtheem, Holteme. *k.* 713, 745, 764.
— *b.* 596, 709, 719, 722, 736, 740, 759.
— *t.* 722.
Holthoen, Holthon, Holtheen. *k.* 595, 605, 615, 626, 632, 652.
— *b.* 586, 604, 613, 620, 625, 650.
— *t.* 773.
Holthoensche erve. 741, 768, 773.
Holthuys, Holthues. *g.* 587, 597, 608, 627, 635, 644.
Holthusen. *b.* 762.
Holtwijc, Holtwick (ter). *h.* 751, 792, 794.
Holtzate. 64.
Honbrakel. *t.* 739.
Hondeborch. *g.* 710.
Hondesmaet. *g.* 693.

Honepe (klooster). 72.
Honip. *w.* 571.
Honlo. *g.* 646.
Honne, Honnen, Hunne (ter). *h.* 571, 572.
— (ter). *g.* 575.
Honswiker-weteringe. 681.
Honttum. 517.
Hope (ten). *h.* 766.
Horenwiic. 448, 449, 459, 464.
Horleborch. 790, 791.
Horninc van den Wynkel (?). 699.
Horsselaer. *t.* 678.
Horst (die). *k.* 700, 702.
— (kerk van Ter). 702.
— (slot Ter). 23, 25, 26, 30, 31, 32, 53, 58, 67, 68, 78, 84, 107, 115, 128, 129, 155, 156, 159, 169, 174, 178, 179, 181, 182, 183, 186, 187, 188, 192, 194, 195, 196, 208, 225, 226, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 245, 246, 247, 248, 251, 260, 261, 266, 273, 297, 303, 304, 306, 320, 322, 324, 325, 326, 327, 367, 371, 388, 391, 392, 393, 402, 453, 459, 464, 472, 507.
— (borchleen Ter). 668, 677, 685, 707, 713.
— (ter). *h.* 707.
— (ter). *h.* 790.
— (die). 453, 458.
— (ter). *g.* 606.
— (ter). *g.* 657.
— (ter). *g.* 732.
— (de). *g.* 764.
— (Laghe). (kerk.) 671.
Horstermeer. 707.
Horstweerde. *t.* 700.
Horstwijc (Luttike). *g.* 709.
Houberch. *g.* 608, 645.
Houdijc. 697.

Houten. *k.* 667, 670, 701.
— *d.* 330, 700.
Houweninghen. *k.* 543.
Houwinge-goed. 773.
Hove (ten). *t.* 750.
Hoveldinc. *h.* 767.
Hoven (de). *g.* 710.
Hoveninc. *g.* 739.
Hoventiende. Zie: Hoeventiende.
Hoviclo. *h.* 756.
Huberting. *g.* 607.
Hucwalkers. *h.* 589.
Hughencamer (Spicwilghen). 680.
Hughenweert. *t.* 668.
Hughinc. *g.* 738, 759.
Hughinghe-tiende. 773.
Huysbroec. 502.
Huysmans-goet (des). 743.
Hukenhort. *t.* 678.
Hulsbeke. *g.* 601, 631.
Hulsbusch, Hulsbussche. *g.* 596, 619, 736.
Hulscher (Luttike). *g.* 775.
Hulsen. *g.* 723.
Hulset. *b?* 571, 572.
— (ter). *g.* 765.
Hulsforde. 307, 310.
Hulshof. *g.* 788.
Hulshorst (ter). *g.* 779.
Hulsmole. *g.* 789.
Hulswijc. *g.* 603, 613, 619, 625, 632, 640, 650, 654.
Humberting. *g.* 587, 597, 620, 644.
Hummerdinc. *g.* 737.
Hundesim. *b.* 788.
Hune (ter). *t.* 725.
Hunloe. 717.

Hunloe. *g.* 738.
Hunne (ter). *h.* Zie: Honne.
— (die). *g.* 738.
Jacopinc, Jacoping, Jacobinc, Jacobing. *h.* 781.
— *g.* 614, 651, 737, 764.
Jacopinchof. *g.* 719.
Jaersvelt. *t.* 665.
Jakenkercke. *k.* 557.
Jaling. *g.* 651.
Jan Hermanssoens-lant. 695.
Ibbenty. *g.* 753.
Ybekinc. *g.* 739.
Ickershove. *g.* 782.
Yckinch. *g.* 766.
Iddickinghe-goet. 771.
Yde. *b.* 776.
— (gruit te). 776.
Yerseke. *k.* 561, 563.
Jerusalem, nonnenklooster in Friesland. 77.
Ylike. 224.
Yliken (ter). *g.* 736.
Illica (Ylst?) *k.* 421.
Ymyng. *g.* 594, 603, 613, 615, 650, 651, 747.
Ymmichusen. *g.* 706.
Imminchusen. *t.* 676.
Insula. Zie: Weerd.
Joelmaet. *t.* 448, 454, 463.
Joerdenynch. *g.* 752.
Johanning, Johanninch, Johannync, Johannyng. *h.* 732, 789.
— *g.* 585, 599, 617, 622, 629, 637, 713, 750, 755, 767, 783, 787.
— *t.* 790.
Joling. *g.* 614.
Yolsing. *g.* 747.

Joncfrouwen-tiende (der). 699, 704.
Jongherkinc. *g.* 746.
Ypelo, Ypeloe. *b.* 590, 594, 602, 604, 633, 639, 640.
— *h.* 780.
Yrsche-hoven. 770.
Yrsle. 376.
Yrte. *h.* 743.
Ysel. *w.* 683, 707.
— *w.* 717, 766.
— (ultra). Zie: Overysel.
— (rentambt an dese side van der). 29, 30, 31, 69, 70, 263, 303, 447, 453, 454, 461, 462.
— (maarschalksambt an dese side van der). 33.
Yseldijc. 675, 683, 694.
Yselham, Yselhame. *ge.* 220, 727.
— *k.* 741.
Yselmuden. *k.* 439, 744.
— *g.* 667, 677.
Yselsteyne (lant van). 673.
— *s.* 326, 675, 694.
— *ge.* 707.
Ysselt. *ge.* 675.
— (capelle tot). 675.
— *t.* 675.
Ytterbeke, Itterbeke. *b.* 587, 597, 607, 620, 627, 644, 719, 742.
— *t.* 795.
Ittersim. *b.* 723.
Ittersimer-slaghe. 723.
Junne. *b.* 725, 729, 730, 745.
— *g.* 729.
Jurdeninch. *g.* 722.
Jutfaes. *ge.* 681.
— *k.* 666, 669, 671.
— *d.* 330, 675, 694.

Jutfaes. *t.* 681, 685.
— (Neder-eynde van). 681, 694.
Ywehorst. 502.
Laendinc. *g.* 765.
Laer (die). 450, 458, 464.
— (die). 794.
— (ten). *g.* 714, 768.
— (dat). *g.* 715.
— (die). *t.* 669.
Laerchof. *g.* 719.
Laerebroec, Laerrebroec. 668, 684.
Laercem, Lersem, Leersem. 449, 454, 470, 476, 482, 490, 496, 501.
Laersen. *k.* 682.
Laerssche hof. 793.
Laetmaer-weyde. 794.
Laghe, Lage. *b.* 763, 765.
— *h.* 37, 214, 218, 291, 292, 294, 765, 770, 791.
Lagherhorst. Zie: Horst.
Lake (die). 734.
Lambertinc, Lambertinch, Lamberting. *g.* 588, 595, 599, 605, 609, 621, 626, 628, 646, 714, 743, 744, 767.
— *t.* 642.
Lampenhuys. *g.* 728.
Lancbroec. 687.
— (Neder). 672.
Lanchorst (ter). *g.* 575, 758.
Langelar. *g.* 702.
Langheler. *g.* 778.
Langhencampe. *g.* 737.
Langhenhof. *g.* 737, 755.
Langhenhorst (to der). *h.* 766.
Langhenickinc. *g.* 778.
Langhenslaghe. 723, 724, 754, 788, 795.

Langhenveltslo, Langheveldeslo, Langheveldesloe. *g.* 713, 721, 735.
— *t.* 733.
La(n)ghe-weyde. *t.* 448, 455, 463.
Lansing, Lansinc, Lansync. *h.* 789.
— *g.* 600, 601, 611, 612, 618, 623, 630, 638, 648, 653, 737, 746, 750, 752, 778, 789.
— *t.* 790.
Lanssinc (Olde). *g.* 775.
Lansing (Tanke) (?) *g.* 589.
Lantsinch. *g.* 589.
Lappenweyde. *g.* 721.
Larrewolde, Larewoelde. *b.* 597, 607, 643.
Lattorpe, Latdorpe, Lattroppe. *b.* 587, 598, 608, 617, 621, 628, 636, 645, 764, 765.
Lechtenborch (borchstede van). 694.
Lecke. *w.* 672, 675.
Leckedijc. 683.
Lecdijcrecht. 695.
Leckerc-ambocht. 702.
Leckervelt. 673, 674.
Lede (die). *w.* 670.
— *t.* 772.
Lederbroke. *b.* 776.
Leefting. *g.* 587, 597, 607, 620, 644.
Leemcolke, Leemcolc. 693, 703.
— *ge.* 681.
Leemt (die). 754.
Leerze. 584.
Leersem. Zie: Laercem.
— *g.* 706.
Lefgerinc. *t.* 751.
Lefordinc. *g.* 755.
Leyden. *s.* 235, 237, 245, 251.
Leyderkerke. *k.* 533, 543.

Leytsense. *k.* 516.
Lemeket. *b.* 587, 597, 617, 620, 644.
Lemele, Lemelo. *b.* 733, 774.
Lemers. 677.
Lemeslo, Lemesslo, Lemslo, Leemslo. *b.* 589, 599, 601, 609, 611, 618, 621, 623, 628, 630, 638, 646, 648, 653, 750, 767, 790.
— *m.* 719.
Lemminchaer. *g.* 594.
Lendering. *h.* 766.
Lenderinc. *g.* 720.
Lente. *b.* 730, 731.
— *m.* 572.
Lentelinc. *g.* 778.
Lentfording, Lentfordinc. *g.* 609, 646, 718.
Leppinge-goet. 776.
Lesers-goet (des). 754.
Leting. *g.* 604, 613, 625, 650.
— (Graten). *g.* 765.
Leverking, Leverkinch, Leveking. *g.* 587, 597, 607, 620, 627, 644.
Liwarden, Liwerden. *s.* 125, 129, 517, 520.
— (St. Vituskerk te). 125, 337, 524.
— (St. Marienkerk te). 418.
Lewet, Leweth (die). 725, 738, 742, 749.
Lidlum (abdij). 76.
Liendensche strate. 703.
Lyenzickensmaet. *t.* 712.
Lierebroec, Lyrrebroec. 710, 744, 746.
Lymborch. *b.* 785.
Lindele. *b.* 719.
Lindelo. *g.* 710.
Linderte. *b.* 754, 763.
Lynne. *b.* 745.
Linsscoeten. *k.* 684.

Lintelo. *b.* 762.
Linthorst. *g.* 743.
Lippinghe-goet. 772.
Lyrrebroec. Zie: Lierebroec.
Lisenvoerde. *g.* 675.
Locate, Locaet. *g.* 712, 722.
Lochem. *k.* 73, 783.
Lochter. *g.* 723.
Lodelvinc. *g.* 713.
Loderinc. *g.* 778.
Lodijck. *k.* 562, 563.
Loe (die). *g.* 688.
Loedijc. 689.
Lochuys, Lohues. *g.* 609, 645, 716, 737, 746, 759.
Loenresloet. *ge.* 680.
— *d.* 680.
— *h.* 680.
Loepic, Loepwijc. *k.* 673, 674, 697.
Loepwiker-capelle. *k.* 673.
Loeric, Loric. 451, 456, 663, 687.
Loesden. *k.* 450, 458, 466, 468, 473, 479, 487, 492, 499, 675, 678, 693, 694.
— (bede van). 447, 459.
Loesderbroec. 678.
— *t.* 448, 455, 464.
Loesdrechter scheidinge. 701.
Loesing, Loesinch, Loezing, Loessinc. *g.* 590. 599, 610, 618, 629, 647, 755.
Loetervelt, Lotervelt. 705, 707.
— *t.* 706.
Loeven. Zie: Loven.
Loyne (die). *g.* 720.
Loinghum. 517.
Lonen. *k.* 682.
Lonincher, Lonincker, Lonincheer, Loniker, Lonin-

gher, Loninghe. *b.* 588, 595, 600, 610, 616, 618, 622, 629, 637, 647, 652, 656, 659, 746, 750, 778, 789.
Lonincher. *h.* 616, 656.
Loninchere. *g.* 594.
Loperskerke. *k.* 553.
Lorenborch (ter). *h.* 746.
Losene. *t.* 733.
Losing, Losinc. *g.* 622, 637.
— *g.* 764.
— *t.* 750.
Lossere, Losser. *k.* 712, 750, 752, 754, 756, 785, 790.
— *b.* 599, 793.
— *m.* 780.
— *h.* 599.
— *g.* 742.
Lotervelt. Zie: Loetervelt.
Lotgherinc. *g.* 783.
Lotsere. *b.* 610, 616, 618, 622, 629, 637, 647, 656, 659.
— *h.* 616, 629, 637, 656, 659.
Lovelding. *g.* 611, 647.
Loven, Loeven. *s.* 80, 128, 324, 379, 383.
Lovensche munt. 582—615, 661.
Lubbertinc, Lubbertinch. *g.* 735, 757.
Lubbertsgoet (Luttike). 718.
Lubboldeswaer. *t.* 739.
Ludderinc. *g.* 775.
Ludenkerke (abdij). 77.
Ludolvinc, Ludelvinc, Luddelvinc, Ludelvynch. *g.* 723, 756, 768, 774, 786.
Ludolving, Luedvelinc. *t.* 642, 780.
Lueffen. *b.* 771.
Luessync. *h.* 789.
Luetlen. *b.* 722.
Luik. *s.* 48, 52, 158, 160, 402.
Lumbardia. 131.

Lunenborch. *h.* 789.
Lupping. *g.* 627.
Lusinc, Lusing. *g.* 767.
— *t.* 789.
Lussevelde. *g.* 728.
Lutevelde. *h.* 769.
Lutte. *b.* 588, 599, 610, 616, 618, 622, 629, 637, 646, 652, 656, 659, 710, 746, 754, 777, 786.
— *m.* 719, 781, 794.
Luttenborch. *b.* 763.
Luttike-hof. *g.* 715.
Luttike-huys. 731, 746, 754, 779.
Luttike-velt. *g.* 709.
Maerdum (dekanaat van). 523, 524. Zie: Staveren.
Maerscalkerwaerd. 449, 458, 459.
Maersen, Marsen, Marchen. *d.* 513, 567, 682, 690, 691.
— *ge.* 97.
— *k.* 687.
— (O. L. V. outaer te). 690, 691.
— *t.* 681.
Maeswaer. *t.* 739.
Maet (de). 449, 459, 464.
— (ter). *h.* 767.
— (ter). *h.* 778.
— *g.* 601, 612, 618, 623, 630, 638, 649, 653.
— (ter). *g.* 722.
— (ter). *g.* 747.
— (die). *g.* 747.
Maetman. *g.* 589.
Magele. *b.* 728.
Magentlo. *g.* 744.
Maglinia. Zie: Mechelen.
Malaeten. Zie: Utrecht.
Malberch (die). 778, 780.
Mallenden. *h.* 762.

Mallickenhorst. *t.* 678.
Malsen. *t.* 141.
Manderen. 450, 458, 465, 479, 487, 488, 492, 499, 501, 706.
Manner, Manher, Manhar. *b.* 714, 719, 735, 746, 753, 767.
— *m.* 716.
— *t.* 786.
Marcleyden. *b.* 738.
Marclo, Marcle, Markelo, Markel. *k.* 590, 604, 605, 614, 624, 625, 633, 634, 640, 641, 651, 739, 747, 753, 756, 757, 759, 763, 765, 766, 767, 778, 779, 783, 784.
— *b.* 603, 612, 649.
Marcvelde. *b.* 765, 777.
Mare. *k.* 563.
Marie (aartsdiakonaat der proosdij van St.). 523.
Marienberg, nonnenklooster in Friesland. 77.
Mariendaal, Praemonstratenser-abdij. 76, 420.
Mariengaarde, abdij. 76.
Marienweerde, abdij. 678.
Markincvorde. *h.* 790.
Marsenbroec. *ge.* 679, 680.
— *t.* 680, 686.
Marsenvene. *t.* 706.
Masselinc. *g.* 736, 746.
Mastbroec, Mastebroec, Mastebroeke. 277, 278, 279, 280, 281, 282, 285, 709, 723, 724, 730, 733, 741, 766.
Mastricht. 227.
Matebrendinc. *g.* 778.
Matene (de). *g.* 779.
Matevelt. *g.* 724.
Mechelen. *s.* 108, 158, 160, 383.
Medebeke. *g.* 598, 608, 621, 645.
Medinc. *g.* 784.
Meerbeke, Merbeke. *h.* 796.

Meerbeke. *g.* 762.
Meerhem. Zie: Merhem.
Meerhuys. Zie: Merhuys.
Meyerinc, Meyerinch, Meyering. *h.* 789.
— *h.* 793.
— *g.* 586, 605, 626, 633, 640, 716, 725, 729, 736, 739, 740, 752.
— *t.* 751.
— (Grote). *g.* 725.
— (Luttike). *g.* 725.
— (Olde en Nye). 742.
Meyerincstede. *g.* 593.
Meyering-strate. 751.
Meynolding, Meynoldinc. *g.* 611, 648, 719, 740.
Meynsenwinkel. 677.
Meynsing. *h.* 753.
Mekelholt. *g.* 600, 629.
Mekinchem. *g.* 780.
Menichfoldighen-husen (to). *g.* 751.
Menningh. *g.* 585.
Mensekinc. *g.* 713.
Mensing, Mensinc, Menszinc. *g.* 632, 640, 737, 745, 753, 755, 776, 786.
Menting. *h.* 643.
— *g.* 591, 604, 614, 625, 650.
Meppele. *t.* 730.
Meppen. *b.* 772.
Merbeke. Zie: Meerbeke.
Merhem, Meerhem, Merem (Groot). *g.* 595, 606, 626, 634.
— *t.* 764.
— (Klein). *g.* 595, 606, 626, 634, 641, 655.
Merholte. 377.
Merhuys, Merhues, Meerhuys. 587, 597, 608, 617, 620, 627, 635, 644.

Merkenborch. *g.* 686.
Merkerke. *k.* 337.
Merkeveen. *t.* 674.
Merputtenbrinc, Merputenbrinke. 571, 573.
Mersch, Mersche, Merssche (die). 679, 780, 788.
— *h.* 720.
— *t.* 448, 455, 464, 669, 711.
Merschfoer. *g.* 716.
Merschuys. 783.
Merschwaer (die). *t.* 739.
Merslo. *g.* 590, 639.
Mersschinc. *t.* 779.
Mersum. 516.
Mertijn (kapittel van St.). Zie: Utrecht (Dom).
Merwyne. *w.* 704.
Messelinc. *g.* 757.
Messolinc. *t.* 786.
Mesteringhe. *g.* 772.
Mettekinchof. *g.* 782.
Middelaer. 458, 464.
Middellaer-enghe. 502.
Middelburg. *k.* 152.
— (St. Pieterskerk te). 151.
Myddel. *b.* 718.
Middele. *g.* 720.
— *m.* 571, 572, 576.
Middelstorpe. 728.
Middelweert. *g.* 687.
Middendorpinge. *g.* 775.
Middestorp, Middesdorpe. *g.* 583, 596, 602, 603, 613, 619, 624, 628, 631, 632, 639, 650, 727.
Midsdorpe. 718.
Misdesdorpe. *t.* 739.
Mylant. 447, 459.
Millinghen. *g.* 714.

Minnemaet. *g.* 712.
Mobelencote (dat). *g.* 779, 780.
Moelen (ter). *h.* 736.
— *g.* 736.
Moerckote. *g.* 601, 653.
Moertwijc. Zie: Noertwijc.
Moervelt. 690.
Moerwinkel. *g.* 710, 777.
Molaten. (Melatenhuis bij Utrecht?) 673.
Molen (ter). *h.* 576.
— *g.* 714.
Mollering, Molering. *g.* 597, 607, 620, 644.
Mommen-hofstede. *t.* 679.
Monyke goed (der). 787.
Monike-maet (die). 733, 768.
Moneking. *g.* 609, 611, 646, 648, 746.
Monickinc. *h.* 720.
Monikinc-hof. *g.* 777.
Mons. Zie: Bergen.
Mons S. Gertrudis. Zie: Geertrudenberch.
Monster (sticht van). 711, 785, 790.
Monsterkerke, Moensterkerke. 669.
— *k.* 116, 122, 543.
Montfoerde, Montforde. *s.* 771.
— (lant van). 664, 681.
— *h.* 683.
Mosinchof. *g.* 710.
Muddenhuys. 784.
Mulingh. *g.* 585.
Mullering. *g.* 587.
Munster. Zie: Monster.
Munstersche munt. 9, 10, 61, 66, 603.
Naerde. 481, 482.
Naminc, Namyng. *g.* 740, 742.
Natinghe. *t.* 776.

Neckenberch. *g.* 693.
Nede. *k.* 762, 763, 765, 766, 784.
— *b.* 594.
Nedenencge. 684.
Nederaet (?). 264.
Nederhorst. *k.* 665.
Nederseghe. *g.* 714.
Nesinchof. *g.* 752.
Nesse (Duitsche huis te). 77.
Nesse (ten). *t.* 700.
Nichtevecht. *ge.* 97, 680.
— *d.* 663.
Nyckercule. 673.
Nydeldingh. *g.* 778.
Nydinc. *g.* 775.
Nye Ae. *w.* 774.
Nyenberghing. *g.* 585.
Nyeborch. 778.
Nyenborch (borchman ter). 709.
Nyendeele. 788.
Nyenessche. 749.
Nyehof. *h.* 635.
Nyenhof. *g.* 710, 719, 755, 775, 777, 795.
— *t.* 642.
Nyehuys, Nyehues. *h.* 737, 752, 781, 790.
— *g.* 634, 635, 641, 655, 711, 722, 763, 770, 774, 778, 780, 782, 783, 785, 791.
Nyenhues. *t.* 643, 732, 767.
Nieuwerkerke (op Schouwen). *k.* 559.
— (op Duiveland). *k.* 551, 557.
— (op Zuidbeveland). *k.* 562.
Nieuwland (in Zuidholland). *k.* 539, 547.
— (op Zuidbeveland). *k.* 563.
Nyelant. 668.
Nyenlande (ten). *g.* 675.

Nyenlande (ten). *g.* 750.
Nyland. *g.* 586, 656.
Nyemeyerinc. *g.* 742.
Nyenmeyers-goet. 738.
Nyenzallerding. 586.
Nyenstede, Nyenste. *d.* 139, 203, 596.
Nyensteden. *k.* 586, 596, 619, 628, 709, 716, 717, 724, 748, 768, 778.
Nyervaert, Nyervard. *ge.* 103, 665.
Nyervaert (die). *k.* 698.
Nyevaert, Nyevart, Nyervaerd. *d.* 180, 689, 705.
Nyevaert (die). *w.* 675.
Nye-weteringe. 704.
Nymaghen. *s.* 78, 503, 668.
Nysing, Nysinch. *g.* 595, 605, 614, 626, 633, 640, 651.
Nisse. *k.* 563.
Nyvelle. *s.* 108.
Nywendamme. 683, 684.
Node, Noede, Nude, Nuede. 29, 31, 53, 176, 442, 668, 677, 701.
Nodegravenweert, Nuedengreven-weert (des). *g.* 668, 681.
Noens. *g.* 585.
Noerde. 760.
Noerdinc. *g.* 721.
Noert (ter). *g.* 710.
Noertdoerningen. *b.* 588.
Noertdorinche. *b.* 720.
Noertenden. *g.* 714.
Noerthuys. *h.* 730.
Noertlare. *k.* 772.
Noertmederen, Noertmede(re)n. *b.* 743, 744.
— *g.* 715.
Noertmersche. 711.
Noertmolen. 657, 755.

Noertsleen. 773.
Nortwelland. *k.* 553, 558.
Noertwick. *b.* 785.
Noertwijc. *g.* 614, 651.
Norch. 86, 148, 332? 773, 774, 775.
Norderart. 707.
Noslo, Noeslo. *b.* 605, 626, 633, 737.
Nosscoten. *t.* 678.
Notaerdes-goet. 718, 744.
Notter. Zie: Nuthaer.
Notterinchof. *g.* 742.
Nuchtere. Zie: Nuthaer.
Nuthaer, Nuthare, Nutharen, Nuchtere, Notter. *b.* 594, 602, 651, 737, 742.
Nuthaer, Nuthar, Nuthare. *b.* 587, 598, 608, 617, 621, 628, 636, 645, 652, 755.
Nuutlo. *h.* 731.
Obing. *g.* 603.
Ocberting. *t.* 732.
Ockenbroeck. *h.* 726.
Ockenbroeke. *g.* 712.
Oderen. *k.* 776.
Odic, Odich, Oudwijc. *k.* 675, 700.
— *d.* 686, 699.
— (kerk van). 700.
— (meent te). 686.
— *t.* 463.
Odickervelt. *t.* 448, 454.
Oding, Odinc. *g.* 574, 580, 590, 601, 602, 611, 612, 619, 623, 624, 630, 631, 638, 639, 648, 649, 653, 757, 769.
Odulfus (St.). Zie: Staveren.
Oedekenskerke. *k.* 563.
Oedele. *t.* 778.
Oelberting. *g.* 774.

Oeldenbrugge. *g.* 594.
Oeldinc. *g.* 775.
Oelrekinc. *g.* 761.
Oelt. 705.
Oerde (de). 439.
Oertmersche. *g.* 744.
Oestbroec, abdij bij Utrecht. 170, 178, 196, 232, 512, 686, 690.
Oestendorpe, Oestendorp. *h.* 758.
— *h.* 575.
— *g.* 579.
Oestenwolde. 749.
Oesterdalvessen. *h.* 730.
Oestergheeltlo. *b.* 736.
Oestergho. 567.
— (dekanaat van). 523, 524.
Oesterhof. *h.* 616.
— *g.* 605, 616, 634, 641, 654, 757.
Oesterholte. *k.* 668.
— *b.* 741.
Oesterhuys. *g.* 727.
Oesteringe. *g.* 703.
Oestermaembeke. *g.* 774.
Oestermins. 331, 332.
Oestervelde. *b.* 790, 791.
Oesterwijc. *g.* 611, 648, 727.
— *t.* 141.
Oesterwolde. 776.
Oesthuys. 747.
Oestrum. *h.* 663.
— *g.* 668.
Oestveen. 669.
Oetbertinch, Oetberting. *g.* 735.
— *g.* 763.
Oetboldinc. *g.* 760.

Oetmershem, Oetmersem, Oetmerssem, Oetmersum, Oedmersem, Otmersem. *k.* 587, 588, 598, 599, 608, 609, 615, 617, 621, 622, 628, 636, 645, 646, 655, 659, 711, 714, 716, 719, 727, 729, 731, 735, 746, 751, 752, 753, 755, 757, 764, 768, 769, 770, 777, 778, 779, 781, 787, 789, 791, 792, 794.

— *s.* 519, 606, 637.

— (gruit te). 606.

— *h.* 223, 584, 586, 596, 607, 615, 617, 619, 627, 628, 635, 637, 643, 652, 655, 659.

— (Olde). *b.* 786.

Oever (ten). *h.* 726.

Oeverhuys (ten). *g.* 726.

Oftingherwier. *k.* 517.

Okene. *b.* 739.

Oldehare. *g.* 733.

Oldehof. *g.* 710, 759, 775, 784.

Oldehofstede. 711.

Oldehuys. 728, 740.

Oldelant. 741.

Oldemaet. *g.* 739.

Oldemeyerinc. *g.* 742.

Olden goet (des). 749.

Oldenriin. Zie: Riin.

Oldensale, Oldenzeel. Zie: Aldensale.

Olde weteringhe. 730.

Olenvelde. *g.* 740.

Olychdam. *g.* 757.

Olydam. *g.* 756.

Olinchoeve (die). 673.

Olrikeshof. *h.* 755.

Olst, Olste. *k.* 572, 573, 576, 577, 714, 716, 718, 720, 721, 722, 726, 730, 731, 733, 738, 741, 742, 743, 744, 759, 760, 763, 765, 771, 785.

— *m.* 571, 575, 717.

Olst. *g.* 717.
Ommeloep. 453, 460.
Onderdinghen. *k.* 562.
Ondiep (dat) bij Utrecht. 689.
Opghange, Ophange. *h.* 760, 770.
Orch. *k.* 332. Zie: Norch?
Osenbrughe. 65.
Otterdijc. 695.
Otterschoten. *g.* 782.
Otterspoerbroec. 674, 700.
Otterspoer-sluse. 687.
Ottinchof. *g.* 777.
Oude Alblaes. *k.* 534.
Oudecampe. *g.* 678.
Oudemonster. Zie: Utrecht.
Oudencoep. *ge.* 683.
— *t.* 683.
Oudencoper-sijtwinde. 680.
Oudencoper van Marsenbroec. *ge.* 680.
— *t.* 680.
Oudengheyne. *b.* 671.
— *g.* 666, 667.
— *t.* 681.
Ouderkerke (op Duiveland). *k.* 551, 557.
Oudenwater, Oudwater. *s.* 187, 339, 683.
— *k.* 689.
Oudenwulven. Zie: Wulven.
Oude wech (die). 689.
Oudwijc. *k.* Zie: Odic.
Oudwijk, Oudewijc, Aldwijc, abdij bij Utrecht. 512, 513, 684, 695.
Ovekinc. *g.* 586.
Over (ten). *g.* 713.
Overbeke. *g.* 778.
Overbrinck. *g.* 771.

Overdijc. *g.* 727, 744.
Overdinc. *h.* 756.
Overesch. *g.* 754.
Overesschinc. *h.* 719.
Overgoer. *g.* 764.
Overheyne. *t.* 725.
Overhof. *g.* 735.
Overysel. 6, 58, 200, 207, 326.
Overmading. *g.* 610, 647.
Overmarke. 713.
Overmeden (Luttike). *g.* 713, 736.
Overmer. *w.* 700.
Overmersch. *b.* 738.
Overreezes-goet. 739.
Overreesten. 734.
Overreysten, Overeysten. *k.* 775, 777.
Overriin. *t.* 665.
Overringh. *t.* 778.
Overscamp. *g.* 720.
Overslidrecht. *k.* 534.
Overwech. *t.* 718.
Oving. *g.* 612, 624, 649, 773.
Oxe. *b.* 747.
Pademan. *g.* 587, 597, 607, 620, 644.
Palhus. *g.* 755.
Papendrecht. *k.* 542, 544.
Pasche (ten). *g.* 743.
Paulus-abdij (St.). Zie: Utrecht.
Pauselijke curie. 330, 340.
Pegelshuys. 790.
Peyng. *g.* 724.
Pelsering. *g.* 586.
Peringhe-goet. 773.
Persiins-goet. 734.
Pese. *k.* 515.

Pet. *b.* 773.
Petering. *g.* 608, 644.
Peter (St.)'s-land. 583.
Pette. *t.* 775.
Petten. *b.* 776.
Piippeslere (to den). *h.* 766.
Piipsler. *g.* 757.
Pilling. *h.* 783.
Plastes-goet. 738.
Platemans-goit. 771.
Plecht (die). *g.* 783.
Plegest. *b.* 737, 738.
Pockedamme. Zie: Wolde.
Poelacker. *g.* 716.
Poeltiende. 675.
Poertlant. *g.* 725.
Polyng. *g.* 634.
Polle. *g.* 595.
Popping, Poppinc. *g.* 599, 609, 621, 628, 636, 646, 746.
Portegale. *k.* 532, 535, 536, 537, 538, 544, 547.
Portegalen-goet. 725.
Portvliet. *k.* 562.
Pothof. *g.* 737.
Pothusen. *ge.* 336, 449.
Pottersbome. 782.
Proefstes weert (des). 766.
Provesting. *g.* 596.
Pruchia. Zie: Pruissen.
Pruissen. 106.
Puflec. 325.
Pulsikins-erf. *g.* 658.
Puzen-huys. *g.* 592.
Putcuup (die). 674.
Putte (heerlijkheid). 526, 531, 545.

Putte. *k.* 532, 537, 539, 547.
Rabodincamp. *g.* 585.
Raden. *g.* 743.
Radike (nonnenklooster van). 576.
Raelte. *k.* 712, 713, 718, 721, 722, 723, 727, 729, 731, 735, 736, 737, 738, 741, 744, 745, 747, 748, 752, 754, 758, 759, 760, 763, 771, 784, 786.
— *d.* 729, 744, 748, 758.
— *m.* 748.
— *h.* 735.
Raelterwoude. *ge.* 299.
Raessinc. *g.* 717.
Raetgherdinc. *g.* 760.
Raetghering. *g.* 611, 648.
Raetgherinc. *t.* 751.
Raetmerinc. *g.* 741.
Ramele. *b.* 786.
Ramelo. *g.* 721.
Ramelre-enghe. 759.
Randing. *g.* 594.
Rateles. *t.* 683.
Ratmerinch. *g.* 736.
Raven. *ge.* 680.
Reberting. *t.* 791.
Rechter. *b.* 762.
— *m.* 715, 737.
— *h.* 312, 314, 723.
— (Luttike huys to). 731.
— *t.* 715, 723.
Reckeler. *b.* 762.
— *g.* 715.
Rectem, Recthem. *b.* 747, 753.
Redderdinc. *g.* 715.
Rede, Reden. *k.* 515, 794.
Rederbroec. 742.

Redermarke. 794.
Redermerssche. 794.
Redesse. *b.* 773.
Redewech. 668.
Reedse. *b.* 736.
Reedse, Reedze. *b.* 740, 741, 768, 774.
Reef. *t.* 643.
Reeste (die). *t.* 731.
Reesterding. *g.* 725.
Reetgarinc. *g.* 783.
Reybertinc. *g.* 744.
Reymering. *g.* 618, 620.
Reymoldinc. *g.* 756, 783.
Reynaring. *g.* 611, 648.
Reynarscoep. 674.
Reynerinch, Reynering. *g.* 609, 646.
Reynre-aert. 707.
Reken, Rekene. *b.* 762, 796.
Rele. *b.* 722.
Remberning. *g.* 596, 599, 601, 609, 611, 617, 621, 623, 628, 630, 636, 638, 646, 648.
Remberting, Rembertinc. *g.* 745, 774, 782.
Remboldes-goet. 737.
Remboldinc. *g.* 752.
Rembolding. *g.* 723.
Remele. *h.* 736.
Remerinc. *g.* 754, 786.
Remmering, Remmeringhe. *g.* 709, 772, 775, 777.
Remmerten. 679.
Rene (tom). *g.* 590, 604.
Renen. *s.* 111, 157, 158, 160, 171, 186, 192, 193, 199, 234, 237, 244, 327, 367, 388, 473, 498, 499, 681, 706, 779.
— *ge.* 23, 26, 707.
— *k.* 668, 669, 676, 677, 679, 684, 707.

Renen (tol te). 23, 25, 29, 30, 31, 67, 68, 260, 266, 336, 668.
— (tolhuis van). 265.
— *t.* 705.
Renenre-veen. 706.
Rengering. *b?* 645.
— Renghering, Renggherinch. *g.* 588, 599, 608, 609, 622, 646, 766.
Renisse. *k.* 553, 558.
Renmouds-erve. *g.* 703.
Rensen-hues. *g.* 608.
Renssinc. *g.* 763.
Retering. *g.* 742.
Reve (ten). *g.* 778.
Rewerdinc. *g.* 762.
Ribberting. *g.* 746, 775.
Ricberting. *g.* 587, 598, 607, 620, 643.
Richmerspol. *g.* 755.
Richtering, Rychtering. *g.* 586, 596, 619.
Rikardinc. *h.* 747.
Rickarding, Rickardinch, Rickerding. *g.* 590, 604, 612, 617, 625, 633, 649.
Rikerdinc. *g.* 723.
Riddering. *b?* 644.
— Ridderinc. *g.* 597, 601, 608, 621, 627, 636, 709, 729, 740, 742.
Ridering. *g.* 783.
Riederkerke. *k.* 532, 536, 541, 542, 545.
Rienen. *ge.* Zie: Renen.
Rijc (Van der). *g.* 678.
Riin. *w.* 666, 677, 685, 691, 697, 698, 792.
— (Olden). *w.* 675.
Riindiic. 685.
Rijnswoude. *ge.* 707.
— *h.* 707.

Rijnswoude. *g.* 705.
— *t.* 707.
Riis. *k.* 417.
Riisbrughertiende. 448, 454, 463.
Rijsne, Rijsnen, Rysen, Rysene, Rijssene, Rijssen, Risne. *ge.* 212, 763, 769.
— *k.* 589, 590, 594, 602, 605, 614, 626, 631, 634, 639, 640, 651, 654, 658, 718, 720, 737, 742, 747, 753, 755, 765, 768, 780, 785.
— *s.* 594, 606, 633, 658.
— *h.* 635, 642.
Rijswiker maelscap. 697, 698.
Rilant. *k.* 561.
Rinerscoep. *ge.* 683.
— *t.* 683.
Ryninghen. *g.* 672.
Rinowe. 666.
Ryzenborch, Risenborch. *h.* 484, 485, 507, 680.
Ryzewiic. *b*? 482.
Rodden (to). *h.* 757.
Roddenkot. 733.
Rode hoeve (die). 673, 696.
Rodemansgoet. 744.
Roden. *b.* 653, 742, 748.
— *m.* 787.
— *h.* 787, 788.
Roden goede (des). 733.
Roderinc. *g.* 775.
Roderkinc. *t.* 786.
Rodewijc. *g.* 596, 620, 628.
Roede. *t.* 792.
Roeden. *k.* 532, 535, 542, 776.
— *m.* 727.
— *g.* 735.
Roelde, Rolde. *k.* 771, 772, 773, 775, 776, 777.

Roelving, Roelvinc. *g.* 597, 602, 753, 788.
— *t.* 726.
Roemstertiend. 463.
Roemstervelt. *t.* 448, 452, 454.
Roetingh. *g.* 594.
Roetmen. *b.* 588, 599, 609, 617, 621, 628, 636, 646, 746, 755, 770, 781.
Roetmondinc. *g.* 762.
Roetmunde. *b.* 767.
Rollet (die). 724.
Rome. *s.* 131.
Roring. *g.* 717.
Roselaer. *t.* 678.
Rosendale. *g.* 732.
Rosingh. *g.* 586.
Rossem, Rotsem. *b.* 589, 601, 611, 618, 623, 630, 638, 648, 745, 753, 767, 769, 777, 791, 794.
— *m.* 751.
Rossing. *g.* 734.
Rot (dat). *g.* 778.
Rotarding, Rotardinc, Rotharding. *g.* 610, 611, 647, 648, 782, 784.
Rotardinchof. *g.* 722.
Rotgerinch, Rotgering, Rotgherinc. *g.* 720, 741, 769.
Roting. *g.* 603, 610, 613, 647, 649.
Rotsem. Zie: Rossem.
Rottem. *b.* 767.
Ruckering. *g.* 610, 647.
Ruehof. *g.* 611, 647.
Ruetmen. *b.* 764.
Rugghe (die). *g.* 668.
Rughe weyde. *t.* 448, 455, 463.
Runen, Rune. *ge.* 775.
— *k.* 773, 775, 776.
— *b.* 775.

Runen. *t.* 775.
Runneweghe. *b.* 592.
Ruperinc. *g.* 742.
Rusenen (watermolen te). 710.
Rusken-goet. 575.
Rute, Ruthe (die). 723, 758.
Rutenbeke (to). *g.* 678.
Rutenberghe (Bouhuys ten). 731.
Rutinch. *g.* 593.
Rutler. *g.* 756.
Ruweel. 674.
Ruwele. *h.* 664.
Ruwenhove. *g.* 710.
Ruwenscote. *t.* 766.
Ruwenvene. 717.
— *k.* 757.
Saelmerinc. *g.* 782.
Sakekinc. *g.* 784.
Zaleking. *g.* 602, 612, 624, 631, 649.
Salland, Zalland, Zallant. 207, 209, 259, 571, 709, 715, 728, 773, 774.
— (rentambt van). 11, 12, 80, 146, 147, 148, 174, 200, 201, 202, 203, 214, 218, 219, 221, 223, 224, 271, 272, 296, 297, 326, 410, 411, 413, 414.
— (schoutambt van). 11, 43, 112, 113, 137, 138, 202, 209, 216, 217, 231, 252, 289, 413, 414.
— (bede van). 509.
Sallandermarc. 277, 278, 280, 282.
Zalle. *g.* 765.
Zallyc, Zallike. *ge.* 760.
— *k.* 736, 760, 761.
Zallikerweerde. *t.* 760.
Zalne. *b.* 733.
Zalvehorst. *g.* 715.
Salvator (kapittel van). Zie: Utrecht (Oudmunster).

Sambric. *g.* 678.
Sanctorum (Bona). Zie: Heylich goet.
Sande (ten). *g.* 717.
Zandijc. 671, 672.
Santhuys. *g.* 725.
Saterslo. *b.* 710.
— Zaterslo. *h.* 732, 761, 767.
Scadding. *g.* 597, 607, 644.
Scadenbroec. *h.* 678.
Scadermate, Scadermaet. *g.* 732, 739.
Schadesberghe. *g.* 712.
Scadewich. 738.
Scaetwijc. *m.* 733.
Scaffelaer. *t.* 678.
Scaiffelaer. *t.* 678.
Scalcwijc, Scalcwic. *ge.* 678, 681.
— *k.* 664, 670, 675.
— *d.* 330, 663, 671, 686, 696, 697, 703.
— (kerk te). 696.
— *t.* 694.
Scalcwikervelt. 694.
Scalcwiker-weteringe. 681.
Scamme, Schamme. *b*? 575, 717.
Schammencamp. *g.* 771.
Scapesvoert. *g.* 752.
Scathuys, Scathues. *g.* 594, 602, 612, 624, 631, 649.
Sceelvliet. *k.* 563.
Schellenberge. *g.* 743.
Scellinghe. 567.
Schelne. *b.* 730.
— *g.* 726.
Scherhoerne, Scherhorne. *b.* 607, 620, 644.
Scerpenberch. 675.
Scerpenseel. (Geld.) *k.* 705, 707.
Scerpenzele, Scharpenzele. (Ov.) *g.* 722, 744, 765.

Scettinghen. 516.
Scillingwoude. *k.* 512.
Schilthuys. 777.
Scoenbeec. *t.* 678.
Scoenhoven (stadsmuur te). 684.
Sconeborch (ter). *g.* 575.
Sconenbeke. *k.* 428.
Schone-wederinch, wederingh (Oelde). *g.* 585.
— (Nye). *g.* 585.
Schoppen (der). *g.* 770.
Scotcampe. *g.* 658.
Scothorst. *g.* 743.
Scoting. *g.* 730.
Scoudee. *k.* 561, 563.
Scroed. 754.
Schuckinc, Schucking. *h.* 746, 753, 789.
— *g.* 753.
— (Grote). *g.* 722.
— (Luttike). *g.* 721.
Scuercote. *g.* 786.
Scuermans-goet. 728.
Sculenborch (borchleen ter). 753.
Schultinghe. *h.* 773.
Scultinc. *g.* 717, 742.
Scure, Schuer. *g.* 609, 645, 716.
Schuring, Schurinc. *g.* 615, 651, 718, 728, 729, 759, 779.
— *t.* 791.
Scuringhes-lant. *g.* 751.
Scursac. *g.* 579.
Scuthegghe. *g.* 676.
Seckencamp. *g.* 778.
Zeegoet. *g.* 710.
Zeelwert. *ge.* 719.
Seende (ten). *g.* 778.
Zeflic (kapittel te). 669.

Zeghebertinch. *h.* 766.
Seghebordich. *h.* 709.
Zegheling, Zeghelinch. *g.* 603, 613, 619, 625, 632, 640, 650, 654.
Segestvelde. *g.* 723.
Seghewedinckote. *g.* 587, 598.
Seyst, Zeyst, Zeist. *k.* 662, 667, 677, 683, 690, 706, 708, 792.
— *d.* 450, 454, 458, 465, 470, 472, 476, 477, 479, 482, 485, 487, 490, 491, 492, 496, 497, 499, 501, 503, 795.
— *t.* 706.
— (bede van). 447, 462.
Zeysterbrugghe. 470, 476, 482, 490, 496, 501.
Seysteroever. 686, 690.
Seythegge. 698.
Zeland. 161.
Zeldert. *t.* 666. Zie ook: Zeldrecht.
Zeldrecht, Seldrecht. *ge.* 704.
— *b.* 466, 468, 479, 694.
— *t.* 695. Zie ook: Zeldert.
Zeldrechtsche meent. 704.
Selecamp. *g.* 586.
Selikens-goet. 771.
Zellincdam (Goer). 764.
Selvolden. *b.* 763.
Semyncrot, Zemyncrot. *g.* 594, 603, 613, 624, 650.
Zenden, Sendene. *k.* 710, 783.
Zenderen, Senderen. *b.* 589, 602, 603, 612, 613, 619, 624, 631, 632, 639, 649, 650, 653, 710, 752, 753, 769.
Zeppenewolde. *h.* 755.
Zese, Sese. *b.* 728.
— *m.* 733.
Sevenhoeven. 673, 697.
Zevenwouden. Zie: Wouden?

Zibertinghe. *h.* 774.
Siboldeswolde, Ziboldeswolde. *b.* 739, 740.
Zibrandaburghe. *k.* 421.
Zibrandadorp. *d.* 517.
Zickinc. Zie: Sygging.
Ziegherdinc. *g.* 737.
Sygging, Zigghing, Zickinc. *g.* 783.
Symering, Zimering. *g.* 594, 603, 613, 624, 650.
Zimminghum. 516.
Symonshoeve. *g.* 733.
Symonskerke, Symondskerke. *k.* 555, 557, 563.
Syngraven, Singraven. *g.* 710, 711, 720.
Syon, nonnenklooster in Friesland. 77.
Zirixee, Ziricse. *k.* 550, 556.
— (St. Lievenskerk te). 339.
— (St. Mariën-gasthuis te). 339.
Ziverding, Zyverding. *g.* 600, 610, 618, 622, 630, 637 647, 653.
Slade (ten). *h.* 710, 778, 790.
Sleen. *k.* 773.
Slidrecht. *k.* 531, 534, 535, 536, 543, 545.
Sloysen-goet. 738.
Sluters camp (des). *g.* 696.
Smalebrugge. *t.* 642.
Smaledijc. 681.
Smalen. *g.* 732.
Smeding, Smedinc, Smedinch, Smedinghe. *g.* 603, 613, 619, 624, 632, 639, 650, 654, 721, 743, 744, 746, 748, 753, 755, 761, 772, 784.
Smedinge-brede. *g.* 749.
Smeedshoeve. *g.* 703.
Smelna, abdij. 77.
Smerding. *g.* 588.
Smerighen hoeve (des). 714.
Sneke (kommanderij van St. Jan te). 77.

Snigraven. Lees: Singraven.
Snoydelhoec. 683.
Zodenberghe (ten). *h.* 750.
Soes, Zoes. *k.* 792.
— *d.* 698.
Soys. *b.* 572.
Zole. 517.
Somersfoerde. *t.* 758.
Zonnenberge. *t.* 733.
Sopelinch. *g.* 715.
Zortsdamme. *t.* 678.
Spanjum. Lees: Spannum.
Spannet (ter). *t.* 725.
Spannum. 516.
Speborne. *b.* 730.
Specreyse. *g.* 605, 614, 625, 633, 651.
Speelde (ten). *t.* 763.
Spekenbring. *g.* 634.
Speleborch. *g.* 588, 600.
Spelemeninc. *g.* 740.
Spengen. *ge.* 697.
— (kerk van). 697.
— *t.* 697.
Spenkeling. *g.* 591, 604, 614, 625, 651.
Spicket (ter). *g.* 726.
Spickwilghen Hughencamer (?). 680.
Spiic (die). *t.* 668.
Spikenisse. *k.* 531, 535, 537, 538, 544.
Spikerhuis (ten). *g.* 576, 763.
Spikerscamp. 668.
Spynkeling. *g.* 747.
Spletersiil, Spletersziele. *b.* 726, 738.
Splinterinchof. *h.* 637.
Splintering. *h.* 629, 656.
Spoelde. *b.* 730.

Spolde. *m*. 715.
Spolderberch. 278, 280, 282.
Spolt. *g*. 731.
Spolthuys. *g*. 786.
Sprocket (ter). *g*? 575.
Sprokelrewe (to den). *h*. 766.
Spuelde. t. 703.
Stackem. *b*. 753.
Staphorstervene. 757.
Stavenisse. *k*. 552, 557.
Staveren. *s*. 513, 514, 519, 520, 567.
— (St. Odulfs-abdij te). 76, 513.
— (tol te). 690.
— (dekanaat van). 331, 332, 523, 565, 567. Zie ook: Maerdum en Uutberdum.
Stedim. 432.
Steenbrynke. 788.
Steenland. *k*. 402.
Steenre. *k*. 792.
Steenvordinc. *g*. 745.
Steenwijc, Stienwic. *k*. 438, 751, 775.
Steenwikerwolde, Steenwikerwolt. *b*. 734, 742, 774, 775.
Stege (opper). 743.
Steghen (ter). *h*. 575.
— (tor) *g*. 601.
— (ter). *t*. 777.
Stegheman. *g*. 598.
Stegheren. *b*. 730.
Steynringhum. 517.
Stenvorde. 65, 201.
Stellincwarf. 776.
Stellinges-ene-goet. 726.
Stenenbeke. Lees: Sconenbeke.
Stenhof. *h*. 760.

Sterkenborch. *ge.* 702.
— *t.* 702.
Sterkeslo. *g.* 775.
Stevenyng. *g.* 785.
Stevensbrugghe. 680.
Stichtes leen. 760.
Stichts recht. 723.
Sticken. *b*? 635.
Stydenacking-camp. *g.* 585, 629.
Stochem, Stockem. *b.* 590, 604, 605, 613, 614, 625, 633, 634, 640, 641, 650, 651, 759, 763, 766, 778.
— *t.* 783.
Stocrene. Zie: Stocreve.
Stocreve, Stoecreve. *g.* 591, 614, 626, 633, 651.
Stocket (ter). *h.* 743.
Stokingreef. *g.* 605.
Stopendæl. 732.
Stoppe (die). *g.* 760.
Stoutenberch, Stoutenborch. *h.* 19, 20, 69, 273, 471, 472, 477, 483, 490, 496, 497, 498, 504, 505.
Straten. 144, 171.
Strienmonde. *k.* 534.
Striitvierdel. 675.
Strimaeder-tiende. 448, 454, 463.
Strodinch. *g.* 711.
Stroede (ten). *h.* 793.
Stroemweert. *g.* 715.
Stuvelhof. 779.
Zubenborch. *g.* 742.
Sudenberge, Zudenberghe (ten). *h.* 789, 790.
Sudenberch, Seudenberch, Sudenborch, Sudenderberch. *g.* 589, 601, 612, 618, 623, 631, 638, 649.
Zuerbeke, Zuerbeec. *b.* 725, 749, 754.
Zuethof, Suuthof. *g.* 755, 769, 777.
Zuetlo. *h.* 758.

Zuetsleen. *t.* 773.
Suetwijc. *g.* 712.
Suedwolde. *k.* 775.
Zuytmederen. *b.* 743.
Suytvelt. *g.* 771. Zie ook: Zuutvelde?
Zulen. *ge.* 694.
Sulensteyne. *h.* 684.
Sunnenberch. *g.* 587.
Sutenrode. *g.* 576.
Sutering. *g.* 597, 607, 620, 627, 644.
Suthorst. *g.* 595, 606, 627, 634, 641, 655.
Zutphen, Zutphene. *s.* 201, 298, 416, 519.
— (land van). 711.
Zutphens leen. 677, 699, 711, 739, 757, 762, 777, 782, 784.
Zutphens pont. 759, 766.
Zutphensch recht. 756, 765.
Suttenroede. *h.* 781.
Zutvelde. 575.
Zuutkerken. *k.* 555, 557.
Zuutvelde. *g.* 760. Zie ook: Suytvelt?
Zuutwelland. *k.* 558.
Swafering. *g.* 610, 647.
Swamerdam. 664.
Swaneking. *h.* 752.
Suanekinc (Grote). *g.* 713, 722.
Swanenborch. *g.* 742.
Zwartecamp. *g.* 693.
Swartekote. *g.* 711, 746.
Swaveking. Zie: Swaneking.
Swederinc. *h.* 780.
Swedering. *g.* 586.
Swele, Zwele. *k.* 772, 776.
Swelle, Zwelle. *k.* 773, 776.
Sweserenghe, Sweserenge. *ge.* 694.

Sweserenghe. *t.* 706.
Swolle, Zwolle, Zvolle, Svolle, Svol. *s.* 44, 146, 203, 208, 277, 439, 460, 515, 519, 729.
— *k.* 723, 724, 730, 733, 748, 757, 765, 766, 788.
— (tol, gruit en bede te). 216.
— (Minderbroedersklooster te). 204.
— *m.* 572.
— (op den). *b.* 738, 751, 760.
— (oppen). *g.* 742.
— (oppen). *t.* 759.
Swolvekinc (Luttike). *g.* 760.
Tackinc. *g.* 586.
Tankinc. *g.* 782.
Tavinghe. *g.* 772.
Tedinghe-goet. 772.
Teghedering. *g.* 610, 647.
Telcht. *t.* 761.
Tentren. *b.* 780.
Tessekinge-goet. 773.
Themaet. *t.* 683.
Thyasing, Thyasinch, Thyazing. *g.* 603, 613, 619, 624, 632, 639, 650.
Thye (to). *h.* 764, 783.
— *g.* 600, 601, 611, 618, 619, 622, 623, 630, 631, 637, 638, 647, 648, 653.
Thyosing. *g.* 795.
Thonovic (?). *k.* 418.
Thorinchoeve. *g.* 719.
Thusinc. *g.* 719.
Ty (in den). *g.* 753.
Tyacinc, Tyatinc. *g.* 719, 768.
Tybbencamp. *g.* 715.
Tybbencote. *t.* 643.
Tickeler. *b.* 573.
— *g.* 578.

Tye (ten). *h.* 769.
Tiedinch. *g.* 715.
Tyeselenskerke. *k.* 533.
Tyethof. *h.* 751.
Tijghuys. *g.* 747.
Tyginge. *g.* 775.
Tyhuys. *g.* 714, 744, 780.
Tyle. *s.* 68.
Tylghede. *b.* 587, 598, 615, 628, 636, 655, 659.
— *h.* 598, 615, 628, 636, 655, 659.
Tyoene, Tione. *b.* 718, 771, 795.
Tijthove (ten). *h.* 794.
Tminden. *g.* 575.
Toepshof. 790.
Toerne (ton). *g.* 585.
Tollensteghe (die). 673.
Tolnering. *g.* 722.
Tonger, Tungheren. *m.* 571, 578, 721, 727.
Tongeren. *h.* 299.
Tongherenbroec. *ge.* 299.
Tongherbroecke-dende. 741.
Tonghervelde. *b.* 711.
— *g.* 711, 741.
— (Luttike). 760.
— (Luttike). *t.* 709.
Tornoysvelt. 678.
Totelinc. *g.* 765.
Trechtsche maat. 449.
Trekel. *g.* 641.
Truden (abdij van St.). 693, 696.
Truden-lant (Ael). 686.
Tubberghe, Tuberghe. *b.* 588, 599, 609, 622, 629, 637, 646, 731, 752, 755.
Tubec (?) 158, 160.
Tuesing. *g.* 765.

Tuesinc. *g.* 791.
Tuessyng. *g.* 789.
Tuel, Tul. *k.* 676.
— *d.* 330, 356, 361, 491.
Tweenhusen. *g.* 721.
Twe-hedeblinghe-goet. 775.
Twehuys. *g.* 725.
Twehusen. *g.* 756.
Twenlo, Twenle. *k.* 718, 733, 763.
Twente. 83, 150, 209, 210, 212, 293, 582, 710, 716, 720, 729, 733, 775.
— (schoutambt van). 13, 15, 17, 112, 150, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 218, 252, 286, 289, 407, 408, 409, 410.
— (rentambt van). 11, 12, 146, 149, 201, 205, 213, 218, 223, 224, 271, 272, 295, 296, 297, 409, 582, 660.
— (bede van). 509.
Twewildinghe. *g.* 748.
Twiclo, Twyclo, Twicloe. *b.* 610, 641, 647, 753, 778.
Udinc, Uding. *g.* 756, 784.
Ulzemanninch. *g.* 585.
Ulsen, Ulzen, Ulse. *k.* 587, 596, 598, 607, 615, 617, 620, 621, 627, 635, 636, 644, 655, 659, 719, 736, 747, 763, 765, 770, 781, 789, 791, 795.
— *d.* 587, 597.
— *b.* 607, 617, 620, 627. 635, 644, 736.
Ummen. *ge.* 733.
— *k.* 714, 715, 716, 725, 728, 729, 730, 733, 738, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 748, 757, 768, 774, 775.
— *s.* 203, 259, 744.
Updamme. 512.
Upvoerst. *k.* 758.
Ursham. 514.
Ussele. *b.* 767.
Uterdijc. 701.

Uterdinch. *g.* 715.

Utrecht. *s.* 20, 22, 27, 48, 52, 53, 56, 57, 58, 69, 78, 79, 87, 88, 90, 93, 94, 98, 99, 102, 108, 110, 119, 120, 125, 127, 133, 134, 135, 154, 155, 156, 158, 159, 160, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 194, 195, 196, 197, 214, 216, 225, 226, 227, 228, 229, 232, 233, 235, 238, 239, 240, 245, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 262, 268, 274, 278, 279, 281, 301, 304, 319, 320, 321, 323, 325, 326, 328, 329, 330, 334, 335, 336, 345, 346, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 383, 386, 388, 389, 390, 391, 393, 398, 399, 400, 401, 421, 441, 466, 479, 487, 492, 498, 508, 511, 513, 514, 518, 519, 520, 545, 753, 794, 796.

Utrecht (Dom). 90.

— (Domkapittel). 59, 86, 142, 691, 700, 701.

— (kanonikaat ten Dom). 84.

— (kapittelhuis ten Dom). 93, 120, 142.

— (wijnkelder van den Dom). 400.

— (kapittel van Oudmunster). 59, 696, 697.

— (proosdij van Oudmunster). 581, 684, 696.

— (kapittel van St. Pieter). 59, 335, 340, 341, 461, 687, 696.

— (kanonikaat van St. Pieter). 412.

— (kapittel van St. Jan). 59, 190, 666, 687, 689, 697.

— (kapittel van St. Marie). 59, 664, 667, 695, 696, 701.

— (proosdij van St. Marie). 143.

— (Buurkerk). 111, 337.

— (St. Jacobskerk). 512, 513.

— (St. Nyclaes-kerk). 673.

— (Bisschopshof). 70, 82, 108, 121, 123, 125, 126, 144, 145, 148, 151, 161, 163, 203, 214, 234, 300, 331, 478, 795.

— (oude Duitsche Huis bij). 169, 170, 178, 665.

Utrecht (Duitsche Huis). 700, 704.
— (St. Katheryne-klooster). 682, 702.
— (St. Paulus-abdij). 144, 148, 176, 253, 317? 674, 686.
— (kosterij der St. Paulus-abdij). 792.
— (Regulierenklooster). 512.
— (Wittevrouwenklooster). 423, 681.
— (St. Servaes-abdij). 672, 685, 690.
— (Malaten-huis bij). 673? 684.
— (broederscap 'tsente Jacob). 673.
— (gruithuis). 685.
— (Ermbrectsteyne, herberg). 399.
— (huis Lichtenberg). 323, 665.
— (huis ten Witten haen). 685.
— (huis Drielenberch). 694.
— (huis bij de St. Jacobs-brug). 665.
— (stadsgracht). 673.
— (Plaetse). 665.
— (Noede). 694.
— (Gansenmarct). 685.
— (Scoutensteghe). 694.
— (Oude Steenwech bij). 678, 679, 684, 685, 688.
— (der stat weyde van). 686, 689.
— (gruit). 27, 28, 29, 31, 274.
— (Buerkerker-kerspel). 675, 694.
— (St. Nyclaes-kerspel). 663, 666, 669, 673, 679, 680, 684.
Uutberdum (dekanaat van). 523, 524. Zie: Staveren.
Uxermerse. 571.
Vaelt. *b.* 732, 745.
— *m.* 788.
Vaerwerc, Vaerwerke. *h.* 598, 600, 615, 616, 628, 636, 652, 655, 656, 659.
Vaerwolde. *h.* 789.
Vaessen. *k.* 770.

Vaessener-engghe. *t.* 770.
Valborch. *k.* 669.
Valborgerbroec. 669.
Valenbroke. *t.* 788.
Valenciennes. 324.
Valkenborch. 110, 324.
Valkenbroeke. *t.* 732.
Valkenisse. *k.* 562.
Varenbrinc. *g.* 778.
Varenbroec. *g.* 783.
Varenbroeke. *g.* 756.
Varwarke (ten). *g.* 710, 756.
Vasse, Vas. *b.* 608, 645, 746, 752, 753, 757, 767, 770, 786, 791.
Vecht, Vechte. *w.* (Utr.) 676, 690, 691, 695.
— *w.* (Ov.) 758.
— (Over die). *h.* 666, 688.
Vechten. *d.* 451, 456, 466, 492, 679, 699.
Vechterbroec. 684.
Vechtertiende. 448, 454, 463.
Veelde (ten). *g.* 646.
Veeldinch. *g.* 764.
Veelthues (ten). *h.* 299.
Veen ('t). 492, 680.
— (ten). *g.* 718, 733, 771.
Veenbrugghe. 676.
Veenweteringhe. 690, 691.
Veeracker. *b.* 739.
Veghers huys (des). 778.
Velde (ten). *h.* 769, 781.
Velde (to). *g.* 609, 668, 708.
Velderbroec. 668.
Velding. *t.* 770.
Velemannyng. *g.* 607, 644.
Velner. *g.* 727.

Velp. *k.* 698, 793.
Velsberghe. *g.* 727.
Velschet, Velscet (die). *g.* 740, 778.
Velstet. Lees: Velscet.
Veltcamp. *g.* 752.
Veltdorp. 487.
Velthof. *g.* 714, 716.
Velthues, Velthuys. *g.* 589, 600, 611, 618, 622, 630, 637, 647, 653, 735, 747, 767, 775.
Velthuse (die). *b.* 691.
— (die). *g.* 684.
Velthusen. *k.* 716, 737, 786, 789.
Veluwe, Velue, Velu. 192, 193, 666, 698, 699, 703, 712, 713, 717, 775.
Veluwe (ter). *g.* 717.
Venebrugghe. 525.
Verchten. *t.* 761.
Vernhese. *t.* 707.
Versen, Versene, Versne. *b.* 596, 716, 728, 741, 743, 744, 745.
— *h.* 728, 744.
— *g.* 789.
— *t.* 726.
Verwering. *g.* 733.
Vyanen (heerlijkheid). 71.
— (slot). 71.
Viifmarken. *t.* 738.
Vilsteren, Vilster. *b.* 716, 725, 738.
— Vilscher. *h.* 725, 774.
— *m.* 716.
Vilstermans-erve. 716.
Vilstermans-goet. 738.
Vinea Domini. Zie: Herenwijngaert.
Vinkenesse. *g.* 673.
Vinninghen. *k.* 563.

Vischers-huys (des). 770.
Vlaamsche ambachten (Vier). 108, 110.
Vlaanderen. 317.
Vlake. *k.* 561.
Vlederden, Flederden. *b.* 631, 638.
Vlederingen, Vlederinghen, Vlederinghe. *b.* 588, 599, 609, 621, 628, 636, 646, 652, 727, 746, 752, 779.
— (to). *h.* 752.
— *g.* 711.
Vlederode. *g.* 710.
Vleyschgoet. 715.
Vleyschmate, Vleischesmaet. *g.* 734, 749.
Vliet. 516.
Vlist. *t.* 141.
Vloten. *k.* 107, 696.
Vluttert. *g.* 783.
Voelt, Voelet. *b.* 602, 751, 752, 767.
— *m.* 793.
Voerde (ten). *g.* 761.
Voerden (ten). *g.* 576.
Voerdiker-rees. 751.
Voerdinc. *h.* 748.
— *g.* 778.
Voerst, Vorst. *k.* 732, 757.
— *b.* 110, 757.
Voersterslaghe. 758.
Vogelcamp. *g.* 704.
Vogelpole. 788.
Vogelzanghe. *g.* 719.
Volet. *b.* 767.
Volkerdinc. *g.* 778.
Volkering, Volkerinch, Volkerinck. *g.* 591, 596, 599, 604, 610, 614, 619, 622, 625, 646, 650, 652, 726, 747, 748.
Vollenho, Vollenhoe. *s.* 171, 484, 519, 525, 717, 737, 738, 742, 759.

Vollenho. *ge.* 323.
— (ampt van). 751.
— *k.* 105, 108? 725, 750, 751, 761, 787.
— (kerk van). 761.
— (slot). 4, 5, 6, 9, 48, 105, 220, 221, 222, 283, 329, 711, 738, 759, 769, 776, 793.
— (borchleen toe). 725, 761, 776.
— (gruit te). 270.
— (rentambt van). 3, 4, 5, 113, 201, 206, 210, 219, 221, 224, 271.
— (schoutambt van). 3, 4, 5, 7, 8, 112, 113, 206, 210, 219, 221, 224, 271, 283.
— (lant van). 727, 734, 741.
Vollenhover maat. 5.
Vollincho. *k.* 729.
Volmarich. *h.* 764.
Volmerinc. *h.* 731.
Volmering. *h.* 770.
— *h.* 781.
— Volmaring. *g.* 611, 648.
Volmes-A. 716.
Volsclo. 607.
Vorenvelt. *g.* 790.
Vorgore. *g.* 755.
Vorhorst. *g.* 737, 764.
Vorne. 503.
Vorvorde. 571.
Vrageren. *b.* 710.
Vranchues. 728.
Vrankenhuys. 732, 784.
Vranckinck. *g.* 709.
Vredelant. *k.* 423, 680.
— (St. Nycolaes-kerk te). 423, 424.
— (slot). 96, 97, 229, 230, 676, 701, 794.
— (brug te). 663.

Vredelant (schoutambt). 97.
— *d.* 663, 676.
Vrederkinc, Vrederking. *h.* 767.
— *g.* 600, 611, 622, 630, 637, 648.
Vrees. *k.* 776.
Vreeswijc. *ge.* 103, 678.
— Vrieswijc, Vrijswijc. *k.* 667, 670, 671, 672.
— Vrieswijc. *d.* 670, 695.
Vresenewijc. *g.* 764.
Vriehoeve. *g.* 675.
Vriesen goet (des). 579, 758.
Vriesen stede (des). *g.* 761, 767, 787.
Vrieswijc. Zie: Vreeswijc.
— (bij Deventer). 175.
Vrijglinch. *t.* 720.
Vriithof. *g.* 585.
Vryling. *h.* 789.
— Vrylinc, Vrilinch. *g.* 588, 597, 599, 607, 609, 611, 615, 622, 646, 648, 652, 714, 716, 727, 729, 740, 741, 750, 752, 757, 761, 774, 791.
— Vrilinc. *t.* 790, 791.
Vrysynnen goit (der). 771.
Vroemaet (die). 736.
Vronewech (die). 675.
Vrouwencloester (bij Utrecht). 671, 672, 680, 688, 708.
Vuchte (ter). *h.* 752.
Vuerse, Vuerze. 488, 666.
Vulpis (bona) (Vossengoet?). *g.* 596.
Vursebarch. 685.
Wachtman. *b.* 774.
Waerdeke. *k.* 417.
Waggeler. *g.* 610, 647.
Waghenbrugghe (dekanaat van). 524.
Waghenenghen, Wagenyngen, Wagheninghen. *s.* 110.
— *k.* 677, 701.

Walcheren (dekanaat van). 566.
Waldam. *g.* 779.
Waldrichem. Zie: Wouderichem.
Wale, Wael ('t). *ge.* 264, 665.
— *d.* 330, 681.
— *t.* 678.
Walle (ten). *h.* 584, 746, 789.
Walraveninc. *g.* 783.
Wandelsweert. 517.
Wanyng, Wanynch. *g.* 591, 604, 614, 625, 650.
Wannyng. *g.* 605, 634, 641, 783.
Wapenvelde. *t.* 757, 758.
Wardelze. 513.
Warnsfelde, Wernsvelde. *k.* 715, 739.
Wasekinc. *b.* 762.
Wassinc, Wassing. *g.* 710, 766.
Waterhues, Waterhuys. *g.* 596, 741.
Watermole. *g.* 772.
Watertiende. 448, 455.
Waterwijc (die). *b*? 634.
Wechele. *h.* 758.
Wechelerhaghen. 733, 768.
Wechorst. *g.* 755.
Wechterholte. *h.* 758, 761, 767.
— *g.* 723.
— *m.* 572, 573, 578, 726, 733, 763, 787.
Wede (die). *g.* 728.
— *t.* 663.
Weden. *t.* 687.
Wedehoen, Wedehon. *b.* 590, 595, 604, 605, 614, 616, 625, 632, 633, 634, 639, 640, 641, 650, 654, 657, 710, 747, 756, 769, 777, 793.
— *h.* 590, 603, 613, 616, 625, 632, 633, 640, 650, 654, 657, 660.
Wedelinch, Wedelinc. *g.* 710, 716.

Wederden. *k.* 594, 595, 599, 602, 605, 609, 612, 614, 622, 624, 626, 631, 633, 646, 649, 651, 713, 730, 742, 759, 766, 769, 781, 783.
— *b.* 640, 747. Zie ook: Flederden.
Wederwilsche hoeve. 760.
Wedeshorne (te). *h.* 575.
— *g.* 771.
Wedinc. *g.* 762.
Weechle. *h.* 795.
Weel (die). *t.* 721.
Weelde. *t.* 714.
Weerd (Insula) buiten Utrecht. 567.
Weerdenborch. *g.* 698.
Weerdum. 517.
Weernyng. *g.* 604.
Weersle. *k.* 719.
Weert (die). *g.* 701.
Weestkerke. *k.* 562.
Weghe (ten). *h.* 710.
— *g.* 589, 600, 611, 618, 623, 630, 631, 638, 648.
Weghere. *g.* 765.
Weyden-tiende. 448, 454, 463.
Weyrum. 517.
Welborch. *g.* 591, 605, 614, 626, 633, 640, 651.
Weldansgoet. 715.
Weldinghe. *k.* 124.
Wele. *k.* 757.
— *g.* 590, 600, 602, 629, 639.
Welevelde. *h.* 775.
Welle. *g.* 605, 634.
Wellincberch, Welincberghe. *b.* 723.
— (Olde). *g.* 723, 724.
— (Luttike). *g.* 724.
Wellingbergh. 572.
Welsem, Welsim. *b.* 326, 716, 726, 731, 741, 743, 763.

Welsem. *b.* 739, 740, 761.
— *m.* 723.
Wemeldinghen. *k.* 561.
Wemelenze. 516.
Wemerslo. *g.* 755.
Weminkinc. *g.* 779.
Wendele (ten). *h.* 643.
Wendelgardinc. *h.* 767.
Wenekenlant. *g.* 761.
Wenemaring. *g.* 774.
Wenemerinc. *g.* 763.
Wenepervene. 730, 740, 757.
— *ge.* 757.
— *k.* 740.
Wengele, Wenghele. *m.* 571, 577.
Wenghelo. *g.* 718.
Wenlo. 787.
Wennykinc. *t.* 711.
Wentvelde. *b.* 756.
Werconden, Werkonden. *ge.* 690.
— *k.* 675, 692, 698, 704, 705, 707.
— *h.* 450, 455, 462.
— *t.* 449, 454, 463, 695.
— *d.* 470, 476, 479, 483, 487, 490, 496 501, 693, 695, 699.
Werde. *k.* 563.
Werdenberch. *h.* 692.
Werdensteyne. *h.* 696.
Werenberting. *g.* 610, 647.
Werenghering. *g.* 588, 599, 610, 618, 622, 629, 637, 646.
Werenhollenhues. *h.* 658.
Werensinch (to). *h.* 780.
Werensing, Werenzingh, Wernsingh, Wernsinc. *g.* 589, 600, 608, 611, 617, 618, 621, 623, 630, 631, 638, 645, 648, 755, 764, 771, 779, 793.
Werentzinc. *t.* 779.

Weretinghe. *h.* 774.
Wering. *g.* 744, 750.
Werken. *g.* 715.
— *t.* 715, 739.
Wermegoer. *g.* 737.
Wermerinc, Wermering. *g.* 714, 768.
Wermync. *t.* 768, 773.
Wernerinc, Wernering. *g.* 587, 594, 597, 608, 621, 636, 644, 645, 654.
Wernync. *h.* 789.
— Werning, Werninch. *g.* 586, 598, 621, 628, 631, 635, 719, 795.
— *t.* 790.
Wernsing. *h.* 781.
— *t.* 770.
Werze. *g.* 633.
— Weerse (Groot). *g.* 590, 604, 613, 625, 650.
— (Klein). 604, 613, 625, 650.
Werslo (klooster). 601, 623.
Werswech. 708.
Werven. *t.* 758.
Werver-ware (der). 573, 579.
Wesenberghe. *g.*
Wesenthorst. *g.* 718, 771, 785.
Wesepe. *s.* 326.
— *k.* 721, 737, 738, 764, 788.
— *b.* 758.
— *t.* 776.
Wesinchorst (ter). *g.* 718.
Wesinghe. *k.* 775.
— *t.* 775.
Wessekinc. 779.
Wesseling, Wesselinc, Wesselinch. *g.* 610, 611, 647, 648, 739, 790, 791.
Wessinghen. *b.* 735.

Westbroec. *ge.* 694.
— *t.* 694.
Westebrinc. *g.* 775.
Westen-Aghele. *g.* 726.
Westen-Lutten. *g.* 736.
Westenrode. *g.* 736.
Wester-Heslen. 307.
Westerhof. *g.* 736.
Westerhof (te Steenwijk). 438.
Westerkerken. *b.* 737.
Westerlande. 774.
Westermere. 516.
Westerode, Westenrode. 709, 717, 748.
Westersche-huys. 777.
Westervoert. *ge.* 708.
— *k.* 687, 708.
— *t.* 687.
Westerwic (ter). *h.* 767.
Westerwijc. *g.* 587, 597, 607, 612, 627, 635, 649.
Westerworche. *g*? 576.
Westland. *k.* 554, 558.
Westorpe. *b.* 771.
Weterdinc. *g.* 737.
Weteringen. *b.* 603.
Weteringhe (ter). 492.
Wicbertinc. *g.* 756.
Wicboldinch, Wycbolding, Wigboldinc, Wigboldinch. *g.* 588, 599, 609, 615, 621, 628, 636, 646, 652, 728, 736, 743, 753.
Wichenbading. 741.
Wychmannync, Wychmanning. *g.* 588, 615, 651, 652, 745, 768.
Wychmanninc, Wychmannynch. *t.* 729, 773.
Wychmoding. *g.* 588, 598, 609, 621, 628, 636, 645.
Wye, Wie. *k.* 571, 577, 578, 579, 709, 711, 712, 713,

714, 717, 718, 720, 721, 724, 725, 726, 727, 732, 735, 738, 739, 741, 743, 747, 758, 760, 761, 763, 764, 767, 787.
Wye. *d.* 726, 758.
— *m.* 571, 577, 721.
Wyerinch. *g.* 781.
Wyer-merssche. 713, 721, 736.
Wiersdijc. 672.
Wierse (die). 667, 686, 689, 691.
— *t.* 698, 793.
Wierserbroec. 678.
Wiesseling. *g.* 785.
Wyewart. 516.
Wiferdinch, Wyferdinc. *g.* 760, 787.
Wiifardinc. *t.* 722.
Wigghering, Wyggering, Wygghering, Wighering, Wygherinc, Wicherinc, Wychering. *g.* 587, 597, 607, 608, 617, 620, 643, 644, 645, 742, 761, 786.
— (Luttike). *g.* 761.
Wygherding. *g.* 587.
Wijc, Wike. *s.* 323, 686, 687.
— *k.* 672, 705, 706, 707.
— *d.* 676.
Wiincamp. *g.* 778.
Wilberting. *h.* 642.
— Wilbertinch. *g.* 604, 613, 625, 633, 640, 650, 722.
Wildeminc. *g.* 740.
Wildenberch (Westersche). *g.* 775.
Wildenhues. *g.* 611, 648.
Wilderenc. *g.* 576.
Wildijc. *g.* 590.
Wildingmaet. *g.* 761.
Wylem (die). 794.
Wilgheneguet. *g.* 596.
Willamscoep. *ge.* 683.
— *t.* 683.

Willemynge. *h.* 774.
Willeming, Wilheminch, Willemynch, Willamyncg, Willammync. *g.* 587, 598, 607, 617, 620, 644, 741, 790, 791.
Willic. *g.* 639.
Willing. *g.* 784.
Wilmeninc. *g.* 773.
Wilmync. *g.* 785.
Wilnisse, Wilniss. *k.* 699.
— *d.* 682.
Wilp. *h.* 714.
Wilsem, Wylshem. *k.* 709, 741.
— *b.* 596, 607, 615, 620, 627, 635, 644, 655, 659, 719, 795.
— *h.* 596, 615, 627, 635, 655, 659.
Wymeric. *h.* 739.
Windesem, Windesim, Windecim. *m.* 572, 574, 580, 733.
— *h.* 580.
Wyneking. *g.* 610.
Winkel (opten). *h.* 736.
— *g.* 588, 598, 609, 621, 628, 636, 645, 735.
— (dat). 679.
Winkelwaer (die). *t.* 739.
Winsem, Winsen. *k.* 108, 566.
Winsum (dekanaat van). 523, 524.
Winvorder-marke. 717.
Wyring. *g.* 753.
Wis. *k.* 75, 76.
Wissekinc. *g.* 762.
Wissing, Wyssing, Wissinch, Wissinc, Wisschinc. *g.* 589, 599, 600, 602, 609, 611, 612, 618, 619, 622, 623, 624, 629, 630, 631, 637, 638, 639, 646, 648, 649, 654, 735, 758, 769, 783.
— (Grote). *g.* 712.
— (Cleyne). *g.* 712.

Wytmer-marke. 572.
Witzsinch. *g.* 590.
Wittengoet. 737.
Wittenhaen (ten). *h.* 685.
Witten weteringe, Witten witteringhe (des). 713, 721.
Wiveking. *g.* 647.
Wivorkote. *t.* 643.
Wlsem. Zie: Welsem.
Woelde. *b.* 614, 651, 754.
Woelthuys. 780.
Woerd (ter). *g.* 716.
Woerden. *s.* 482.
— *k.* 697. Zie ook: Wûrden?
— (kosterij van). 697.
Woert. *g.* 728.
— (Upper). *g.* 591.
Woestehove. *g.* 612, 649.
Woesterne (to). *h.* 767.
Wolbertinc, Wolbertinch. *g.* 720.
Wolberting. *t.* 789.
Wolbodincmole, Wolbodingmole. *g.* 587, 597, 607, 620, 644.
Wolde (ter). *k.* 722.
— *b.* 764.
Wolderkinc, Wolderking. *g.* 594, 602, 747, 780.
Wolffeler. *g.* 746.
Wolfler. *t.* 739.
Wolkertsgoet. 710.
Wolterdinc (to). *h.* 746.
Wolterdinch. *g.* 737.
Wolterdinchof, Wolterdinghof. *g.* 629, 637.
Wolterinc. *g.* 742.
Wolterzijl. *b.* 763.
Wolthuys. *g.* 729.

Wolthues (ten). *t.* 771.
Woltinghe. *g.* 772.
Woltkote (ten). *h.* 780.
Woltorpe. *h.* 787.
Wolvesbergh. *k.* 515.
Wordinglaer. *g.* 602.
Wortreder-merke. 794.
Wosten (ter). *h.* 767.
Wostinc. *g.* 754.
Woude. *b.* 778.
Wouden (dekanaat van). 565, 567.
Woudenberch. *d.* 706.
— (slot). 491.
— *t.* 706.
Wouderichem. *d.* 109, 135, 368, 369.
Wout ('t). 450, 453, 458, 459, 464, 465, 683, 702.
— *ge.* 676.
— *t.* 448, 454, 464, 676, 706.
Woutsmalentiende. 448.
Wredinch. *g.* 585.
Wregheler. *g.* 759, 766.
Wrentynge-goet. 776.
Wulcoep. 674.
Wullen. *k.* 785.
Wulvekens-goet, Wulvikens-goet. 734, 787.
Wulven. *g.* 669.
Wulven (Ouden). 672, 689.
Wulvenhorst. *h.* 682.
Wulverhorst. *ge.* 681.
Wulverinc. *g.* 775.
Wulveshuys. *g.* 714.
Wulves weert (des). 677.
Wûrden (Woerden?). *k.* 678.

INHOUD.

Blz.

INLEIDING . . . . . V.

Schuldregister van den klerk Hubert van Budel 1.

Huishoudregister van den klerk Hubert van Budel 343.

Diversorium van den bisschop . . . . . 405.

Rekeningen van verschillende ambtenaren van den bisschop . . . . . 445.

I. Rekening van den rentmeester aan deze zijde der Yssel. 25 April 1328—21 Mei 1329. . . . . 447.

II. Rekening van den rentmeester aan deze zijde der Yssel. 25 April 1330—(1331). . . . . 454.

III. Rekening van den rentmeester aan deze zijde der Yssel. (Fragment.) 24 Juni 1334—(1335). . . . . 461.

IV. Rekening van den rentmeester van deze zijde der Yssel van restanten. 1334. . . . . 462.

V. Rekening van den schout van Amersfoort. 25 April 1328—13 Mei 1329. . . . . 466.

VI. Rekening van den schout van Amersfoort. 7 Mei 1330—6 April 1331 . . . . . 473.

VII. Rekening van den schout van Amersfoort. 6 April 1331—30 April 1332. . . . . 479.

VIII. Rekening van den schout van Amersfoort. 30 April 1332—8 Mei 1333. . . . . 487.

IX. Rekening van den schout van Amersfoort. 3 Mei 1333—31 Maart 1334. . . . . 492.

X. Rekening van den schout van Amersfoort. 31 Maart 1334—7 October 1336. . . . . 499.

XI. Rekening van heer Jan van Yselsteyn over de kosten van het innen der bede, opgebracht door die van Twente en Salland voor den aankoop van Diepenheim en Dalem. (1331?) . . . . . 509.
XII. Rekening van den wijbisschop. 20 Augustus 1334—12 Mei 1335. . . . . 512.
XIII. Rekening van den wijbisschop. 14 Mei 1335—4 Augustus 1335. . . . . 515.
XIV. Rekening van den officiaal. (Fragment.) (Na 1338.) . 522.
XV. Rekening van den officiaal. (Fragment.) 1336. . . 523.
XVI. Rekening van den provisor van Zuid-Holland. 25 April 1328—1 Juni 1329. . . . . 527.
XVII. Rekening van den provisor van Zuid-Holland. 1330(?)—2 Mei 1331 . . . . . 538.
XVIII. Rekening van den provisor van Zuid-Holland. (Fragment.) (Na 1331?) . . . . . 546.
XIX. Rekening van den provisor van Schouwen. 10 April 1328—21 Mei 1329 . . . . . 548.
XX. Rekening van den provisor van Schouwen. 13 Mei 1330—28 April 1331. . . . . 556.
XXI. Rekening van den provisor van Zuid-Beveland. 1383. 561.
XXII. Rekening van de ontvangsten wegens uitkeeringen, aan den bisschop in Friesland verschuldigd. 1325. . 565.
BIJLAGEN . . . . . 569.
A. Lijst der hoeven van den bisschop in de marken van Salland. . . . . 571.
B. Manuaal van den rentmeester van Twente . . . . 582.
C. Lijst der leenmannen van het sticht . . . . . 662.
REGISTERS . . . . . 797.
Chronologisch register . . . . . 799.
Alphabetisch register van persoonsnamen . . . . 828.
Alphabetisch register van plaatsnamen . . . . . 922.

WERKEN DOOR HET HISTORISCH GENOOTSCHAP UITGEGEVEN.

KRONIJK.

2e jaargang.(*)	ƒ (5.—)	1.50.	4e jaargang.	ƒ (3.70)	2.50.
3e jaargang.	- (2.70)	1.50.	5e jaargang.	- (6.—)	2.50.

(*) **De eerste jaargang is nimmer in druk verschenen.**

KRONIJK.

	2e *serie*				
6e jaargang .	ƒ (6.—)	2.—.	19e jaargang .	ƒ (7.40)	2.—.
7e jaargang .	- (6.40)	3.—.	20e jaargang .	- (7.20)	2.—.
8e jaargang .	- (6.80)	3.—.		5e *serie*	
9e jaargang .	- (6.80)	3.—.	21e jaargang .	- (7.60)	2.—.
10e jaargang .	- (6.80)	3.—.	22e jaargang .	- (7.20)	2.—.
	3e *serie*		23e jaargang .	- (9.20)	2.50.
11e jaargang .	- (3.20)	1.—.	24e jaargang .	- (9.40)	2.50.
12e jaargang .	- (3.60)	1.—.	25e jaargang .	-(10.70)	3.—.
13e jaargang .	- (4.80)	1.50.		6e *serie*	
14e jaargang .	- (5.10)	1.50.	26e jaargang .	- (8.00)	2.50.
15e jaargang .	- (4.60)	1.50.	27e jaargang .	- (8.20)	2.50.
	4e *serie*		28e jaargang .	- (8.20)	2.50.
16e jaargang .	- (5.40)	1.50.	29e jaargang .	- (8.30)	2.50.
17e jaargang .	- (5.80)	1.50.	30e jaargang .	-(10.30)	3.—.
18e jaargang .	- (6.60)	1.50.	31e jaargang .	- (8.40)	2.50.

BERIGTEN.

1e deel. 1e stuk.	ƒ (3.40)	1.50.	4e deel. 1e stuk.	- (3.—)	2.—.
1e deel. 2e stuk.	- (2.20)	1.50.	4e deel. 2e stuk.	- (2.50)	1.50.
2e deel. 1e stuk.	- (2.20)	1.50.	5e deel. 1e stuk.	- (3.20)	1.50.
2e deel. 2e stuk. (Verhoo-			5e deel. 2e stuk.	- (2.50)	1.—.
ren van Johan v. Ol-			6e deel. 1e stuk.	- (2.50)	1.—.
denbarnevelt.)	-(3.80)	3.80.	6e deel. 2e stuk.	- (2.10)	1.—.
3e deel. 1e stuk.	- (3.—)	1.50.	7e deel. 1e stuk.	- (5.50)	1.50.
3e deel. 2e stuk.	- (3.—)	1.50.	7e deel. 2e stuk.	- (6.50)	2.50.

CODEX DIPLOMATICUS in 4°. - (5.20) 5.20.

2e *serie* in 8°.

1e deel. 1e afd.	ƒ (3.75)	2.50.	3e deel. 2e afd.	- (3.40)	1.50.
1e deel. 2e afd.	- (3.10)	2.50.	4e deel. 1e afd.	- (3.10)	1.50.
2e deel. 1e afd.	- (6.20)	3.50.	4e deel. 2e afd.	- (5.20)	1.50
2e deel. 2e afd.	- (3.20)	2.—.	5e deel . . .	-(12.00)	4.—.
3e deel. 1e afd.	- (6.50)	2.—.	6e deel . . .	- (1.20)	1.—.

REGISTER op de onderwerpen behandeld in de Kronijk, de Berichten en den Codex Diplomaticus . . . . . *f* (1.80) 1.50.

BIJDRAGEN EN MEDEDEELINGEN.

I^e^ Deel .	*f* (5.60)	2.50.	VIIe Deel .	*f* (5.00)	5.—.
IIe Deel .	- (5.20)	2.50.	VIIIe Deel .	- (3.60)	3.60.
IIIe Deel .	- (5.20)	2.50.	IXe Deel .	- (6.10)	6.10.
IVe Deel .	- (8.80)	4.—.	Xe Deel .	- (5.80)	5.80.
Ve Deel .	- (5.40)	3.—.	XIe Deel .	- (6.60)	6.60.
VIe Deel .	- (6.00)	6.—.	XIIe Deel .	- (4.10)	4.10.

NIEUWE SERIE.

1.	**Annales Egmundani**	*f* (1.20)	1.—.
2.	**Verbaal van de buitengewone Ambassade naar Engeland in 1685**	- (1.80)	1.—.
3.	**Memoriën van Roger Williams, uitgeg. door Mr. J. T. Bodel Nyenhuis**	- (2.10)	1.—.
4.	**Kronijken van Emo en Menko, uitgeg. door Mr. Feith en Dr. Acker Stratingh** . . .	- (3.70)	1.50.
5.	**Hortensius, over de opkomst en den ondergang van Naarden, uitgeg. door Prof. Peerlkamp en A. Perk.**	- (4.50)	1.50.
6.	**Kronijk van Holland van een ongenoemden geestelijke (Gemeenlijk geheeten Kronijk van den Clerc uten laghen landen bi der see).**	- (2.30)	1.—.
7.	**Kronijk van Eggerik Egges Phebens van 1565—1594, uitg. door Mr. H. O. Feith.**	- (2.40)	1.—.
8.	**De oorlogen van Hertog Albrecht van Beieren met de Friezen in de laatste jaren der XIVe eeuw, uitg. door Dr. E. Verwijs.**	- (9.80)	2.50.
9.	**Verbaal van de Ambassade van Gaspar van Vosbergen bij den Koning van Denemarken, den Neder-Saxischen Kreits en den Koning van Zweden. 1625.** . . .	- (2.30)	1.—.
10.	**Verbaal van de Ambassade van Aerssen, Joachimi en Burmania naar Engeland. 1625.**	- (1.90)	1.—.
11.	**Brieven en Onuitgegeven Stukken van Johannes Wtenbogaert, uitg. door H. C. Rogge.** *Eerste Deel.* **1584—1618** . . .	- (4.00)	1.50.
12.	**Hetz.** *Tweede Deel. Eerste Afd.* **1618—1621.**	- (2.80)	1.—.
13.	**Memorials and Times of Peter Philip Juriaan Quint Ondaatje, by Mrs. Davies** . . .	- (4.00)	1.50.

14.	Verhooren en andere bescheiden betreffende het Rechtsgeding van Hugo de Groot, uitg. door Prof. R. Fruin	*f* (4.80)	2.—.
15.	Brieven enz. van Joh. Wtenbogaert, uitg. door H. C. Rogge. *Tweede Deel. Tweede Afdeeling.* 1621—1626.	- (5.50)	2.—.
16.	Memoriën en Adviezen van Cornelis Pieterszoon Hooft.	- (4.90)	2.—.
17.	Brieven enz. van Joh. Wtenbogaert, uitg. door H. C. Rogge. *Derde Deel. Eerste Afdeeling.* 1626, 1627	- (6.50)	2.—.
18.	Onderzoek van 's Konings wege ingesteld omtrent de Middelburgsche Beroerten van 1566 en 1567; naar 't oorspronkelijke handschrift uitg. door Dr. J. van Vloten . .	- (3.40)	1.50.
19.	Brieven enz. van Joh. Wtenbogaert, uitg. door H. C. Rogge. *Derde Deel. Tweede Afdeeling.* 1628, 1629	- (8.20)	2.50.
20.	Hetz. *Derde Deel. Derde Afdeeling.* 1630.	- (6.10)	2.—.
21.	De Rekeningen der Grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche Huis, uitg. door Dr. H. G. Hamaker. *Eerste Deel* .	- (5.80)	2.50.
22.	Brieven enz. van Joh. Wtenbogaert, uitg. door H. C. Rogge. *Derde Deel. Vierde Afdeeling.* 1631—1644.	- (4.50)	1.50.
23.	Journaal van Constantijn Huygens, den zoon, van 21 October 1688 tot 2 September 1696. *Eerste Deel*	- (6.70)	6.70.
24.	De Rekeningen der Grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche Huis, uitg. door Dr. H. G. Hamaker. *Tweede Deel.*.	- (7.20)	2.50.
25.	Journaal van Constantijn Huygens, den zoon. *Tweede Deel*.	- (7.90)	7.90.
26.	De Rekeningen der Grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche Huis, uitg. door Dr. H. G. Hamaker. *Derde Deel* . . .	- (6.20)	2.50.
27.	Brieven van en aan Joan Derck van der Capellen van de Pol. Uitg. door Mr. W. H. de Beaufort.	- (10.80)	3.—.
27*b*.	Brieven van en aan denz. Uitg. door Mr. J. A. Sillem. Aanhangsel van de Brieven uitg. door Mr. W. H. de Beaufort. Met twee registers.	- (1.40)	1.—
28.	Bellum Trajectinum Henrico Bomelio autore.	- (1.40)	1.—.
29.	De Rekeningen der Grafelijkheid van Zee-		

land onder het Henegouwsche Huis, uitg. door Dr. H. G. Hamaker. *Eerste Deel* . *f* (6.80) 3.—.

30. Hetz. *Tweede Deel.* . . . . . - (5.80) 3.—.

31. Lijst van Noord-Nederlandsche Kronijken. Met opgave van bestaande Handschriften en Litteratuur, door Mr. S. Muller. Fz. . - (1.40) 1.—.

32. Journaal van Constantijn Huygens, den zoon, gedurende de veldtochten der jaren 1673, 1675, 1676, 1677 en 1678 . . . - (3.50) 3.50.

33. Négociations de Monsieur le comte d'Avaux, ambassadeur extraordinaire à la cour de Suède, pendant les années 1693, 1697, 1698, publiées pour la première fois d'après le manuscrit, conservé à la bibliothèque de l'Arsenal à Paris, par M. le Prof. J. A. Wijnne. Tome premier. . . . . - (8.00) 2.50.

34. Hetz. Tome deuxième. . . . . - (5.40) 2.—.

35. Hetz. Tome troisième, (première partie). - (5.60) 2.—.

36. Hetz. Idem. (deuxième partie). - (3.90) 1.50.

37. Brieven van Lionello en Suriano uit den Haag aan Doge en Senaat van Venetië in de jaren 1616, 1617 en 1618, benevens Verslag van Trevisano betreffende zijne zending naar Holland in 1620 . . . . . - (6.10) 3.50.

38. Brieven aan R. M. van Goens en onuitgegeven Stukken hem betreffende. *Eerste Deel* . . . . . - (6.60) 3.50.

39. Dagverhaal van Jan van Riebeek, Commandeur aan de Kaap de Goede Hoop. *Eerste Deel.* (1652—1655) . . . . . - (7.80) 7.80.

40. Rijmkroniek van Melis Stoke, uitg. door Dr. W. G. Brill. *Eerste Deel* . . . . - (5.00) 2.50.

41. De geschillen over de afdanking van 't krijgsvolk in de Vereenigde Nederlanden in de jaren 1649 en 1650 en de handelingen van Prins Willem II, toegelicht met behulp van ongedrukte stukken uit het Huis-archief van Z. M. den Koning, door Dr. J. A. Wijnne. - (5.40) 2.50.

42. Rijmkroniek van Melis Stoke, uitg. door Dr. W. G. Brill. *Tweede Deel.* . . . . - (4.80) 2.50.

43. Brieven aan R. M. van Goens en onuitgegeven Stukken hem betreffende. *Tweede Deel* . . . . . - (4.60) 1.50.

44. Brieven en Onuitgegeven Stukken van Jonkheer Arend van Dorp, Hr. van Maasdam

	enz., uitg. door Mr. J. B. J. N. Ridder de van der Schueren. *Eerste Deel*. . . .	*f* (6.60)	3.—.
45.	Memorien van Mr. Diderik van Bleyswijk, vrijheer van Eethen en Meeuwen, heer van Babylonienbroek, Raad in de Vroedschap, burgemeester van Gorinchem enz. enz. 1734—1755. Uitg. met inleiding en aanteekeningen, door Theod. Jorissen . . .	- (4.50)	3.—.
46.	Journalen van Constantijn Huygens, den Zoon. *Derde Deel*	- (2.20)	2.20.
47.	Correspondentie van en betreffende Lodewijk van Nassau en andere onuitgegeven documenten, verzameld door Dr. P. J. Blok .	- (2.90)	2.90.
48.	De kroniek van Sicke Benninge 1e en 2e deel (kroniek van van Lemego) uitg. en met kritische aanteekeningen voorzien door Mr. J. A. Feith, met eene inleiding van Dr. P. J. Blok	- (2.40)	2.40.
49.	Quedam Narracio de Groninghe, de Thrente de covordia et de diversis aliis sub diversis episcopis Trajectensibus, uitg. door Mr. C. Pijnacker Hordijk	- (2.10)	2.10.
50.	Brieven en Onuitgegeven Stukken van Jonkheer Arend van Dorp, heer van Maasdam enz., uitg. door Mr. J. B. J. N. Ridder de van der Schueren. *Tweede Deel* . .	- (7.80)	2.50.
51.	Documents concernant les relations entre le duc d'Anjou et les Pays-Bas. (1576—1583). Publiés par P. L. Muller et Alph. Diegerick *Tome I.* (1576—1578).	-	6.80.
52.	Resolutiën, genomen bij de Vroedschap van Utrecht, betreffende de Illustre School en de Akademie in hare stad. Uitgegeven door Dr. J. A. Wijnne. 1e stuk. (1632—1699.)	-	2.00.
53.	De registers en rekeningen van het bisdom Utrecht, 1325—1336. Uitgegeven door Mr. S. Muller Fz. *Deel I.*	-	7.30.
54.	De registers en rekeningen van het bisdom Utrecht, 1325—1336. Uitgegeven door Mr. S. Muller Fz. *Deel II.*	-	8.—.
55.	Documents concernant les relations entre le duc d'Anjou et les Pays-Bas. (1576—1583). Publiés par P. L. Muller et Alph. Diegerick *Tome II.* Troubles des Malcontents et des Gantois. (septembre 1578 — février 1579.	-	6.25.
56.	Brieven aan R. M. van Goens en onuitge-		

geven Stukken hem betreffende. *Derde Deel.* . . . . . *f* 3.—.

DERDE SERIE.

De oudste Stadsrekeningen van Dordrecht, 1284—1424, uitgegeven door Mr. C. M. Dozy. - 2.40.

Abraham de Wicquefort, Histoire des Provinces-Unies des Païs-Bas, depuis le parfait establissement de cet estat par la paix de Munster. Tom. I—IV. . . *f* 26.00.

Jhr. Mr. A. M. C. van Asch van Wijck, Een Woord in het belang van het Nederl. Archiefwezen. 1846. - 0.20.

Bepalingen over de uitgave van handschriften . . . . - 0.25.

Bovenstaande werken zijn, voor zoover zij voorhanden zijn, door de Leden **tegen de helft** van den prijs te bekomen. Men wende zich daarvoor direct tot den uitgever MARTINUS NIJHOFF te 's Gravenhage.